

**MEMÒRIA
SOCIOECONÒMICA
I LABORAL DE CATALUNYA**

2015

**Censell de Treball
Econòmic i Social
de Catalunya**

COORDINADOR DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2015

Santana Garcia, Joan Antoni

COORDINADORS DELS CAPÍTOLS

Riudor Pons, Xavier
Santana Garcia, Joan Antoni

ÍNDEX D'AUTORS

Boada Jané, Cristina
Castell Castells, Pere
Ferrer Riu, Roser
Ferrer Trullols, Lluís
Herrera Aragón, Diego
Mallfrè Conesa, David
Mas Martín, Eva
Miñarro Acosta, Eva
Prior Prior, Inma
Olivella Pedrola, Marta
Villar Rico, Virginia
Vives Campdepadrós, Matias

SUPORT TÈCNIC

Graell Gabriel, Marta
Mañas Mampel, Maria Teresa
Sanosa i Llinares, Carles

RESPONSABLE DE L'EDICIÓ

Salvà Yenes, Yolanda

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreça Internet: ctesc.gencat.cat

A/e: ctesc@gencat.cat

ISSN: 2013-5440

Barcelona, juliol de 2016

ÍNDEX

0.	CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS.....	11
CAPÍTOL I. L'ECONOMIA A CATALUNYA.....		34
1.	LA CONJUNTURA ECONÒMICA.....	34
1.1.	El context econòmic internacional.....	34
1.1.1.	La conjuntura econòmica a la zona euro.....	36
1.1.2.	Evolució general de l'economia de l'Euroregió Pirineus-Mediterrània	38
1.1.3.	La conjuntura econòmica a Espanya	39
1.2.	La conjuntura econòmica a Catalunya.....	41
1.2.1.	El sector exterior a Catalunya	49
1.2.2.	El sector financer a Catalunya	51
1.2.3.	Catalunya en el marc de l'estratègia Europa 2020	53
2.	L'EVOLUCIÓ DE LA PRODUCTIVITAT, DE LA REMUNERACIÓ DELS FACTORS I DELS PREUS A CATALUNYA	55
2.1.	L'evolució dels preus a Catalunya	55
2.2.	Els costos laborals	57
2.3.	Productivitat, retribució dels factors i formació de preus a Catalunya.....	58
3.	LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT A CATALUNYA.....	62
3.1.	La inversió en infraestructures de transport.....	62
3.1.1.	Carreteres	64
3.1.2.	Ferrocarrils.....	65
3.1.3.	Ports	65
3.1.4.	Aeroports.....	66
3.2.	El servei de les infraestructures de transport.....	66
3.2.1.	Carreteres	66
3.2.2.	Ferrocarrils.....	68
3.2.3.	Ports	69
3.2.4.	Aeroports.....	71

4.	EL SECTOR PÚBLIC	74
4.1.	El sector públic de la Generalitat de Catalunya	75
4.1.1.	Els ingressos executats del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya 76	
4.1.2.	Les despeses executades del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya	82
4.1.3.	El dèficit de la Generalitat de Catalunya	85
4.1.4.	Endeutament de la Generalitat de Catalunya	88
5.	ECONOMIA SOCIAL	91
5.1.	Demografia empresarial.....	92
5.2.	Indicadors econòmics.....	97
CAPÍTOL II. R+D+I I SOCIETAT DIGITAL		102
6.	L'ESTAT DE L'R+D+I	102
6.1.	L'R+D+I a Catalunya	102
6.2.	La recerca i el desenvolupament.....	102
6.3.	La innovació de les empreses	107
6.4.	Patents i producció científica	112
7.	SOCIETAT DIGITAL.....	114
7.1.	Llars i ciutadania	114
7.1.1.	Equipament tic a les llars.....	114
7.1.2.	Persones que utilitzen internet habitualment	116
7.1.3.	Serveis d'internet utilitzats per motius particulars	117
7.2.	Empreses.....	120
7.2.1.	Equipament TIC a les empreses	120
7.2.2.	Serveis d'internet utilitzats amb finalitats empresarials	122
7.2.3.	Sector TIC.....	124

CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL	127
8. ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL	127
8.1. Població en edat de treballar	127
8.2. Població activa.....	128
8.3. Població ocupada.....	129
8.3.1. Població assalariada	136
8.4. Població desocupada	137
8.5. Context del mercat de treball	141
8.5.1. Espanya.....	142
8.5.2. Europa	147
9. POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ.....	149
9.1. Polítiques actives d'ocupació	149
9.2. Polítiques passives d'ocupació	153
9.2.1. Persones beneficiàries de prestacions d'atur	153
9.2.2. Indicador de cobertura del sistema de protecció d'atur	155
9.2.3. Despesa en prestacions d'atur.....	157
10. RELACIONS LABORALS.....	159
10.1. Negociació col·lectiva.....	159
10.2. La conflictivitat laboral	159
10.2.1. Vagues i tancaments patronals	159
10.3. Solució extrajudicial de conflictes.....	162
10.3.1. Conciliacions individuals i col·lectives	162
10.3.2. Mediacions.....	164
10.3.3. Activitat del Tribunal Laboral de Catalunya	165

10.4.	Expedients de regulació de l'ocupació.....	169
10.5.	Empreses sotmeses al procediment concursal.....	172
11.	PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL	174
11.1.	Anàlisi de la sinistralitat	174
11.1.1.	Accidents de treball.....	174
11.1.2.	Malalties professionals	184
11.2.	Incapacitat temporal.....	186
11.3.	Actuacions de la ITC per a la prevenció dels riscos laborals.....	189
	CAPÍTOL IV. CONDICIONS DE VIDA.....	192
12.	DINÀMICA DEMOGRÀFICA.....	192
12.1.	L'evolució de la població a Catalunya i la seva distribució territorial	192
12.2.	El moviment natural, l'estructura de la població i de les llars.....	194
12.3.	Els moviments migratoris.....	201
13.	SALUT	205
13.1.	La salut de la població catalana	205
13.1.1.	Esperança de vida i mortalitat.....	205
13.1.2.	Morbiditat.....	207
13.1.3.	Malalties de declaració obligatòria	208
13.1.4.	Hàbits i estils de vida	210

13.2.	L'activitat del sistema sanitari.....	214
13.3.	Els recursos del sistema sanitari	219
13.4.	El finançament de la salut	222
14.	EDUCACIÓ, FORMACIÓ I QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL	228
14.1.	La població catalana en activitats formatives.....	228
14.2.	El finançament de l'educació, la formació i la qualificació professional.....	231
14.3.	Els resultats del sistema d'educació, formació i qualificació professional.....	236
15.	HABITATGE.....	241
15.1.	La demanda d'habitatge principal	241
15.2.	El mercat de compra de l'habitatge lliure.....	246
15.2.1.	El mercat d'habitatge usat lliure.....	249
15.2.2.	El mercat de compra d'habitatge nou lliure.....	252
15.3.	El mercat de lloguer	253
15.4.	L'activitat de la construcció residencial	255
15.5.	La política d'habitatge	259
15.5.1.	El programa d'habitatges amb protecció oficial (accés a l'habitatge).....	261
15.5.2.	El programa social d'habitatges	265
15.5.3.	El programa de foment de la rehabilitació.....	267
16.	INCLUSIÓ I PROTECCIÓ SOCIAL.....	270
16.1.	Inclusió social	270
16.1.1.	Distribució de la renda	270
16.1.2.	Risc de pobresa o exclusió social.....	272
16.2.	El sistema de protecció social : prestacions econòmiques i de serveis.....	280
16.2.1.	Prestacions econòmiques de la seguretat social.....	281
16.2.2.	Renda mínima d'inserció	285
16.2.3.	Serveis socials i atenció a la dependència.....	287

16.3.	Finançament de la protecció social.....	294
CAPÍTOL V. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL		299
17.	LA PRESERVACIÓ DEL MEDI AMBIENT.....	299
17.1.	L'estat del medi natural, l'aigua, l'atmosfera i el sòl	299
17.1.1.	El medi natural.....	299
17.1.2.	L'aigua.....	300
17.1.3.	L'atmosfera.....	302
17.1.4.	El sòl	304
17.2.	La sostenibilitat de la producció agrícola, forestal i pesquera	305
17.2.1.	L'agricultura	305
17.2.2.	Els boscos	307
17.2.3.	La pesca i l'aqüicultura	308
18.	LA SOSTENIBILITAT DEL CONSUM I LA PRODUCCIÓ	310
18.1.	La generació i la gestió dels residus	310
18.2.	La transició cap a un model energètic més sostenible	312
18.2.1.	La producció sostenible d'energia	312
18.2.2.	El consum sostenible d'energia.....	314
18.3.	Les empreses i el medi ambient.....	315
18.3.1.	La producció de béns i serveis sostenible.....	315
18.3.2.	La despesa i inversió en protecció ambiental	318

19.	EL CANVI CLIMÀTIC.....	320
19.1.	La mitigació del canvi climàtic	320
19.2.	L'adaptació al canvi climàtic	324
	SIGLES.....	325
	COMPOSICIÓ DEL PLE A 29-06-2015 (DATA D'APROVACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2015).....	330

0. CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS

Per primer cop des de l'esclat de la crisi tots els grans sectors han generat creixement a Catalunya, incloent-hi també la construcció, que fins a l'any passat encara es trobava en recessió. El creixement que s'ha assolit l'any 2015 -del 3,4%- ha estat el resultat d'un fort augment de la demanda domèstica, atès que la demanda exterior ha deixat d'exercir d'atenuadora del cicle.

Fins just abans de l'esclat de la crisi, el creixement de l'economia catalana es basava només en la demanda interna. Aquest creixement exclusivament endogen del PIB va tenir com a contrapunt un debilitament del sector exterior, amb aportacions negatives sistemàtiques. En canvi, en els anys de crisi, els intercanvis amb la resta d'economies van recuperar el paper de motor de creixement. El CTEESC constata que l'any 2015 ha estat el primer any després de la crisi en què el sector exterior ha mantingut una tímida contribució negativa. Tot i l'augment del PIB l'any 2015, el CTEESC entén que caldria vetllar per tal que, en un futur, es mantingui un equilibri en la senda de creixement de l'economia catalana.

Per primer cop després de la crisi tots els grans sectors d'activitat econòmica han participat del creixement. Ara el repte és mantenir un creixement equilibrat i sostenible.

De la mateixa manera, el CTEESC entén que el creixement que s'ha assolit enguany se circumscriu, en gran mesura, a un context que depèn de factors exògens que poden canviar en un futur més o menys llunyà, fet que fa que l'evolució de l'economia pugui ser vulnerable als canvis de cicle. Entre els factors que han facilitat aquest creixement trobem, per exemple, els preus baixos del petroli, que possiblement tendeixin a pujar a mitjà termini. També hi trobem la combinació de paritats canviàries, molt favorables a l'euro, així com el context financer europeu, amb tipus d'interès baixos, dos factors que caldrà veure com evolucionen. Finalment, també cal ser conscients que la situació geopolítica global ha afavorit l'afluència de turistes a Catalunya en detriment d'altres destinacions mediterrànies.

La disminució dels preus energètics ha estat un dels factors que han facilitat el creixement econòmic del 2015. El contrapunt ha estat una inflació lleugerament negativa. No obstant això, la inflació catalana ha tornat a situar-se per sobre de la del conjunt de l'economia espanyola, que encara ha estat més deflacionista. Una anàlisi a llarg termini ens permet observar que el diferencial d'inflació de Catalunya respecte del conjunt de l'economia espanyola és sistemàticament positiu.

La inflació negativa, mesurada en termes de l'IPC, no s'ha traduït de moment en una davallada de la inflació subjacent, que s'ha mogut un punt percentual per sobre.

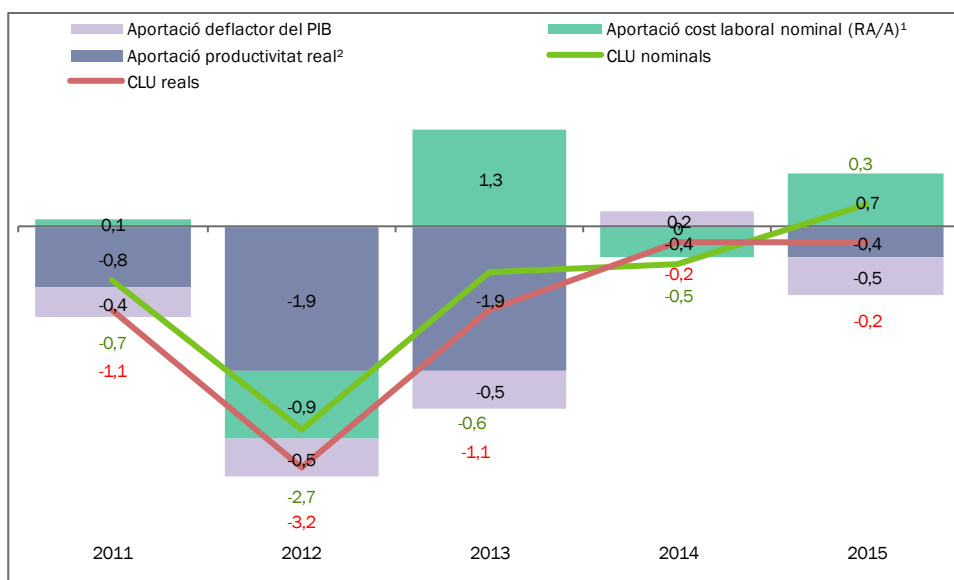
Una anàlisi de la conformació dels preus en els darrers anys ens permet observar que la retribució del treball ha mantingut una aportació sistemàticament negativa a la configuració del deflactor del PIB. Aquest fet s'ha produït en algunes ocasions per una disminució dels costos laborals per ocupat. Tot i que encara no tenim dades per poder valorar la situació l'any 2015, el creixement dels costos laborals sembla que es podria situar al voltant del que hauria variat la inflació.

El gràfic següent sintetitza aquesta evolució. Tal com es pot observar, els costos laborals unitaris (CLU) en termes reals, que determinen la pressió inflacionista sobre el deflactor del PIB, han disminuït en aquests darrers anys. Atesa la baixa pressió dels costos laborals, el deflactor ha mostrat variacions molt febles, si bé positives, fet pel qual també s'han mantingut en termes negatius les variacions dels CLU en termes nominals. Per al 2015, amb tota la cautela pel fet de fer servir dades procedents de l'Enquesta trimestral de cost laboral (ETCL), les previsions ens acosten a un escenari similar, en el qual els CLU en termes reals continuarien baixant, i en termes nominals mostrarien una variació moderada, cosa que trenca la tendència a la baixa dels anys de recessió.

Un equilibri en el creixement econòmic també passa per assegurar una evolució equilibrada de la retribució dels factors.

En aquest context, els guanys en productivitat aparent del treball, tot i que modestos, donen cert marge a augmentos no inflacionistes de les rendes del treball. En termes de creixement, les rendes del treball són la base d'un augment sostenible de la demanda interna, més enllà de les aportacions que puguin venir de la recuperació del crèdit via política monetària.

GRÀFIC 1. Evolució dels costos laborals unitaris i dels seus components. Catalunya, 2011-2015

Unitats: taxes de creixement, percentatges.

1) Calculada a partir del nombre d'ocupats i del PIB.

2) Remuneració dels assalariats dividida pel nombre d'assalariats tret del darrer any, pel qual s'ha emprat el creixement del cost laboral per treballador i mes de l'Enquesta trimestral del cost laboral de l'INE.

Font: elaboració pròpia a partir de la CRE, INE i l'ETCL. Vegeu les dades a la taula I.2.T4

En l'àmbit de l'**economia social**, el nou marc jurídic aprovat durant el 2015 -i que afecta dos grans tipus d'entitats que integren l'economia social (les societats laborals i les cooperatives)- pot contribuir a una major adaptació d'aquestes entitats en l'actual context. Així, l'adequació tant a la Llei 44/2015, de societats laborals, com a la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya, esdevé un repte i alhora una oportunitat.

L'adaptació a la nova Llei de cooperatives i a la nova Llei de societats laborals és un repte i alhora una oportunitat per al sector.

Per tercer any consecutiu creix la població ocupada en les cooperatives i les societats laborals, així com la contribució social de les entitats que conformen l'economia social.

D'altra banda, atesa la diferència significativa en les dades relatives a les societats laborals existents que publica el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i les que publica el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social (a partir de les societats laborals en alta), el CTESC recomana al Govern que endegui un procés de depuració de les seves dades per tal que s'adeqüin a la realitat.

L'increment de la despesa pública fa una contribució positiva al creixement de l'activitat econòmica.

En aquest escenari, l'acció de les administracions públiques (AP) a Catalunya, amb un increment de la despesa l'any 2015, ha fet una contribució positiva al creixement del PIB nominal català. Els indicadors

de despesa no financera de la Generalitat, les entitats locals, de l'Administració de la Seguretat Social i de la despesa de capital pressupostada de l'Estat a Catalunya mostren increments que més que compensen la reducció en prestacions d'atur del Servei Públic d'Ocupació estatal.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, amb un increment de la despesa no financera del 4,5%, preveïen assolir l'objectiu de dèficit del 0,7% fixat pel Consell de Política Fiscal i Financera, assumint un nou esforç de consolidació fiscal en relació amb l'execució dels pressupostos del 2014, de 3.975,2 milions d'euros.

Davant les dificultats per aconseguir aquest objectiu tenint en compte l'escenari i mesures previstes en el Pla econòmic i financer 2014-2015, el mes de juliol del 2015, el Consell de Política Fiscal i Financera aprova un nou Pla econòmic i financer 2015-2016 de la CA de Catalunya. De totes maneres, en l'Informe de seguiment dels Plans econòmics i financers del III trimestre de 2015 del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, el Govern de la Generalitat preveu una reducció de l'esforç de consolidació fiscal inicial, com a conseqüència del canvi en l'escenari econòmic i financer, amb una nova previsió de tancament del dèficit de l'1,4% del PIB, i que contempla una actualització de les mesures tant des del vessant dels ingressos com de la despesa.

Les mesures actualitzades d'ingressos haurien de permetre augmentar els recursos no financers en 1.527,6 milions d'euros, com a conseqüència, fonamentalment, d'ingressos derivats de concessions administratives i l'alienació d'edificis i infraestructures. Mentre que les mesures actualitzades de reducció de la despesa haurien de permetre reduir la despesa no financera per valor de 391,4 milions d'euros, principalment, com a conseqüència dels menors interessos (1.055,5 milions d'euros) del deute associats a la reducció dels tipus d'interès del Fons de Liquiditat Autòmic (FLA). Aquest estalvi permetria més que compensar l'impacte de l'augment de la despesa associada a la recuperació de la paga extraordinària i el retorn dels 44 dies de la paga del 2012.

La despesa no financera meritada l'any 2015 es redueix el 3,1% per la reducció de la despesa d'interessos del deute.

L'evolució dels ingressos i les despeses al llarg de l'any ha posat de manifest la impossibilitat d'assolir aquest objectiu. El fort ajust en la despesa que ha tingut lloc en els darrers cinc anys feia difícil assumir més ajustos per part del Govern de la Generalitat. La despesa no financera del sector administratiu de la Generalitat, descomptada la despesa d'interessos i incorporats els ajustos SEC, és el 13,7% inferior a l'executada el 2010. De fet, l'any 2015 aquesta despesa ha crescut el 2,2%, que s'ha vist compensat per la reducció de la càrrega financera de l'endeutament.

De totes maneres, al llarg de l'exercici, la Generalitat ha fet front a un important volum de despesa meritada en exercicis anteriors, que no computa en l'objectiu de dèficit d'aquest any.

Els recursos no financers de la Generalitat augmenten el 4,3%.

Per una altra banda, tot i l'augment del 5,0% dels recursos del model de finançament, tampoc hi ha hagut un increment molt significatiu dels ingressos no financers de la Generalitat, i més tenint en compte la declaració d'inconstitucionalitat d'alguna de les iniciatives legislatives en matèria de tributs propis. S'ha de tenir en compte que els ingressos no financers liquidats del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) també s'han reduït en els darrers cinc anys, amb un retrocés del 3,7% en relació amb el 2010.

No es compleixen les previsions del Pla econòmic i financer i augmenta el dèficit de la Generalitat.

Aquesta evolució dels ingressos i les despeses liquidades al llarg de l'any ha tingut com a conseqüència un increment del dèficit SEC de la Generalitat, fins als 5.532,0 milions d'euros, que se situa en el 2,70% del PIB, superant, per tant, l'objectiu inicial fixat en el marc del Programa d'estabilitat financera.

Les previsions del Pla econòmic i financer 2015-2016 de la Generalitat de Catalunya no s'han acomplert, amb una desviació tant dels ingressos com de les despeses executades respecte dels compromisos establerts en el Pla.

En la liquidació del pressupost consolidat del sector públic administratiu (SPA), la Generalitat ha obtingut el 2015 uns ingressos no financers inferiors als previstos pel Pla per un import de 1.344,7 milions d'euros. Al mateix temps, la despesa no financera del SPA de la Generalitat ha augmentat més enllà de les previsions del Pla per un import de 1.460,6 milions d'euros.

El deute de la Generalitat augmenta fins al 35,3% del PIB, i el FLA en finança pràcticament el 50%.

Les noves necessitats de finançament, generades pel dèficit han comportat un increment de 7.808 milions d'euros de l'endeutament en termes SEC de la Generalitat, fins als 72.274 milions d'euros. El deute és del 35,5% sobre el PIB català, mantenint-se per sobre de la mitjana del pes del deute de les CA.

Finalment, cal assenyalar que els darrers anys l'estructura de la cartera del deute de la Generalitat s'ha vist àmpliament modificada com a conseqüència de la situació dels mercats financers. A partir de l'any 2012 la Generalitat s'ha adherit als mecanismes de liquiditat creats pel Govern central, per tal de facilitar el refinançament dels venciments del deute i cobrir les noves necessitats d'endeutament.

Aquests recursos estan condicionats al compliment de la normativa d'estabilitat pressupostària i s'estructuren a través de la línia ICO-venciments, vigent únicament l'any 2012, el Fons de Pagament a Proveïdors (FPP) i, la més important en termes quantitius, el Fons de Liquiditat Autònomic (FLA).

A 31 de desembre del 2014 el saldo viu del deute finançat amb els mecanismes de liquiditat és de 32.166 milions d'euros i significa el 49,9% del deute de la Generalitat.

En el **mercat de treball**, tot i una certa desacceleració els darrers anys, continua la pèrdua de població en edat de treballar i de població activa. En canvi, la població ocupada segueix creixent i la taxa d'atur disminuint arran de la recuperació econòmica, malgrat que la taxa d'atur encara es troba lluny dels valors precrisi, i es manté a la cua dels països europeus. Així, les previsions apunten a una desacceleració suau del creixement econòmic, motiu pel qual és probable que el ritme de generació de llocs de treball també disminueixi.

Les previsions apunten a una desacceleració suau del creixement econòmic, motiu pel qual és probable que el ritme de generació de llocs de treball també disminueixi.

Destaca l'evolució diferent dels tres col·lectius més afectats per la crisi econòmica, que són entre els que més es redueix la taxa d'atur. Així, entre els homes es redueix per la transició de l'atur a l'ocupació, sent el grup més beneficiat per la millora econòmica, fruit del seu patró sectorial. En canvi, la reducció de l'atur entre les persones joves i les de nacionalitat estrangera té a veure amb el descens de l'activitat i de la població en edat de treballar, fet que està relacionat amb l'emigració de part de la població. Amb vista al futur, el CTESC considera que caldria incentivar més la permanència o el retorn de la població jove amb més talent, un dels aspectes que amenacen la recuperació a llarg termini.

És significativa la creació de llocs de treball a la indústria, un sector que cal potenciar, i l'increment del seu pes sobre l'ocupació, un fet que no s'havia produït des de l'inici de la crisi. Aquest fenomen encara és més significatiu si es compara amb altres comunitats autònomes espanyoles, on predomina el creixement basat en el sector serveis. Tot i això, el creixement de la població ocupada a Catalunya (+1,5%) ha

estat inferior al del conjunt d'Espanya (+2,9%) i molt inferior al de les comunitats autònomes veïnes: Aragó (+4,0%), Comunitat Valenciana (+4,1%) i Illes Balears (+4,9%). A escala europea, els majors increments de la taxa d'ocupació s'han produït en aquells països amb taxes més baixes (Portugal, Irlanda, Espanya o Grècia), començant un tímid procés de convergència, insuficient però, a curt termini, per reduir les enormes diferències en les taxes d'atur entre països europeus.

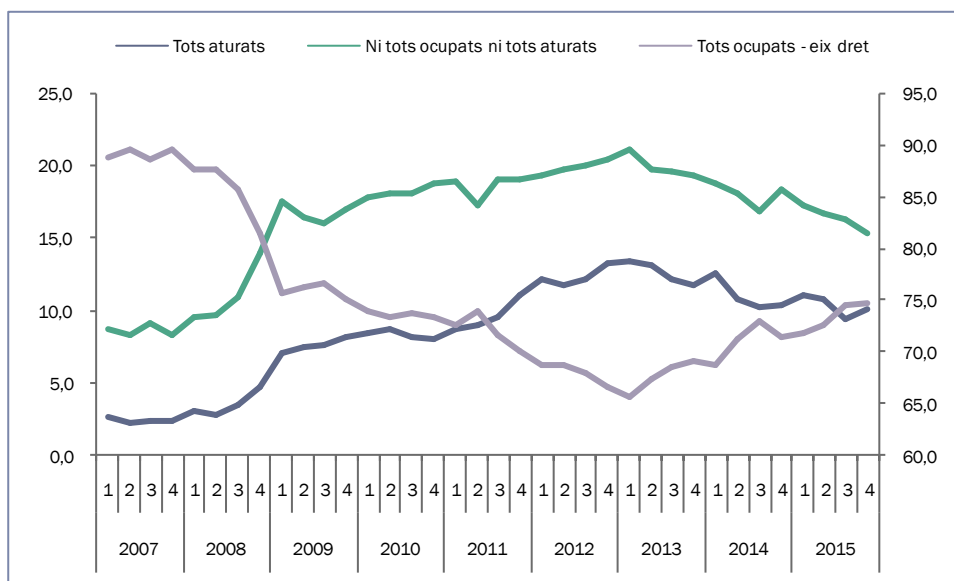
És significativa la creació de llocs de treball a la indústria i l'increment del seu pes sobre l'ocupació, un fet que no s'havia produït des de l'inici de la crisi.

La població que treballa a temps parcial s'ha reduït de forma notable (-7,6%) en contrast amb l'increment de la que ho fa a temps complet (+3,1%), cosa que es tradueix en una reducció de la taxa de treball a temps parcial (-1,4 punts percentuals -pp- i 13,8%). Aquest descens és el més intens de totes les comunitats autònomes espanyoles i situa la taxa catalana entre les més baixes de l'Estat i molt per sota de la mitjana de la UE-28. En canvi, la temporalitat ha augmentat 1,3pp fins al 19,7%, fruit de l'increment de la població amb contracte temporal (+8,9%) i el descens de la que disposa d'un contracte indefinit (-0,2%). Aquest increment de la temporalitat es concentra al sector privat, és més intens a la construcció i és dels més importants d'Europa, tot i ser una regió amb una elevada taxa de temporalitat. És a dir, tot i que la temporalitat segueix sent un problema important a Catalunya, el treball a temps parcial encara pot contribuir a la millora de l'ocupació, sempre i quan sigui un opció voluntària per a la població.

L'atur de llarga durada es manté en valors elevats, amb un increment del temps que fa que aquestes persones busquen feina (el 21,9% de la població aturada fa 4 anys o més que en busca). També segueix existint una concentració per llars, sent les que tenen tots els membres actius a l'atur les que menys s'han beneficiat de l'augment de l'ocupació i que encara representen un 10,3% del total. Així mateix, tot i la reducció de la taxa d'atur a totes les comarques catalanes, aquesta segueix sent més elevada a les comarques tarragonines, juntament amb l'Anoia i el Garraf, quelcom recurrent els darrers anys.

L'atur de llarga durada es manté en valors elevats, i les llars que tenen tots els membres actius a l'atur, que representen un 10,3% del total, són les que menys s'han beneficiat de l'augment de l'ocupació.

GRÀFIC 2. Llars agrupades pel nombre d'actius⁽¹⁾ en situació d'atur. Catalunya, 2007-2015

Unitats: percentatges.

(1) Mínim un actiu a la llar.

Nota: l'escala dreta fa referència a les llars amb tots els actius ocupats.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Tot i la disminució del nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur (304.197 persones, el 15,4% menys que el 2014) i de la despesa (3.226,9M€, el 18,1% menys que el 2014) s'ha de destacar l'augment del pes de les prestacions no contributives (incloent-hi el subsidi, la renda activa d'inserció, el Programa d'activació per a l'ocupació), la disminució de l'import de les prestacions i el descens de l'indicador de cobertura (60,7%, 3,5 punts percentuals menys que 2014 i 24,9 menys que l'any 2010).

En l'àmbit de les **relacions laborals**, novament no s'ha disposat de dades referents a la negociació col·lectiva, raó per la qual el CTEESC manifesta la seva preocupació per no haver pogut analitzar una matèria que és cabdal per a l'economia i la societat. Les darreres dades disponibles són de l'any 2012, any en què l'Administració catalana es va adherir al REGCON, el Registre Telemàtic de Convenis i Acords Col·lectius, i des de llavors no s'ha fet una explotació de les dades que consten al Registre. El CTEESC considera que l'Administració catalana hauria de destinar més recursos, tant materials com humans, per fer l'explotació d'aquestes dades.

Hi ha hagut un descens del nombre de vagues, de les mediacions realitzades per l'Administració, de les conciliacions individuals i col·lectives i del nombre d'expedients tramitats pel Tribunal Laboral de Catalunya.

Pel que fa a la conflictivitat laboral, hi ha hagut un descens, per segon any consecutiu, del nombre de vagues, si bé han augmentat les persones treballadores que hi participen.

En relació amb la solució extrajudicial de conflictes també, per segon any consecutiu, s'ha produït un descens de les mediacions realitzades per l'Administració i de les conciliacions individuals. Ha disminuït el nombre de conciliacions col·lectives, però no el de persones afectades per aquestes conciliacions i el Tribunal Laboral de Catalunya també ha reduït el nombre d'expedients tramitats, però ha augmentat el nombre de persones treballadores afectades per aquests expedients.

Els expedients de regulació d'ocupació han sofert un descens, per tercer any consecutiu, tant dels expedients com de les persones treballadores afectades. En la majoria de procediments s'ha arribat a un acord i la mesura més adoptada en els expedients ha estat la suspensió del contracte.

En matèria de **prevenció de riscos i sinistralitat laboral**, l'any 2015 es compleix el vintè aniversari de l'aprovació de la Llei de prevenció de riscos laborals. Els canvis desplegats entre les empreses i les persones treballadores com a conseqüència de la regulació de l'article 14 que introdueix drets i obligacions per a ambdues parts, han estat força significatius. La implicació d'un gran nombre d'actors –les organitzacions empresarials i els sindicats, l'Administració, especialment de la Inspecció de Treball, les mútues col·laboradores, les societats de prevenció, els tècnics de prevenció de riscos, etc.–, ha fet possible impulsar una visió preventiva i de protecció de les persones treballadores en matèria de seguretat i salut en el treball. És a dir, s'ha desenvolupat la cultura de la prevenció de riscos en les empreses i entre les plantilles, fet que no treu que encara resti camí per fer.

La sinistralitat continua mantenint una oscil·lació vinculada als cicles econòmics que resulta preocupant. En aquesta línia, el balanç de l'accidentalitat laboral registrada al llarg de l'any 2015 mostra un canvi de cicle, que trenca la tendència decreixent dels cinc anys anteriors coincidents amb el context de crisi. Els índexs d'incidència, encara que són molt inferiors als registrats en els anys previs a la crisi, corroboren l'augment de la sinistralitat ja que augmenten el 2,25% respecte a l'any precedent.

Sens dubte, el creixement de l'accidentalitat i del nombre de malalties professionals, que també presenten un repunt en les seves xifres, planteja la necessitat d'aplicar un conjunt d'actuacions de millora.

Les malalties professionals augmenten.

En aquesta línia, cal fer atenció a la situació dels accidents de treball -AT- mortals, que mostren un increment del 21,1% mentre que els AT en jornada que han requerit baixa han crescut el 6% en conjunt, els *in itinere* el 7,1% i els AT sense baixa l'1,4%. Concretament al llarg de l'any hi ha hagut 69 persones mortes (12 AT més). Amb tot, cal tenir en compte que entre aquests AT mortals es troben les 28 víctimes que viatjaven per motius laborals en l'avió de Germanwings el 24 de març del 2015. Quant a les causes, destacar que 18 dels AT mortals van ser per causes no traumàtiques.

Entre els 41 AT mortals produïts per causes traumàtiques, 17 van ser AT de trànsit. Els accidents de trànsit tenen cada vegada un major pes relatiu en el conjunt de la sinistralitat laboral, tal com es constata en el Pla estratègic de seguretat viària a Catalunya 2014-2020, on es proposen algunes intervencions en el marc laboral i accions concretes, que caldria intensificar amb la participació dels agents socials. Els accidents de trànsit sovint són la causa dels AT *in itinere*, que també s'incrementen (el 7,1%).

Altres elements que influeixen en l'accidentalitat i sobre els quals cal fer un seguiment acurat són factors específics del mercat de treball com la temporalitat dels llocs de treball, la regulació de les condicions de treball, els ritmes de treball i el temps de treball, les variacions en la població treballadora (edat, estudis, gènere, etc), l'experiència i la formació de les persones i la introducció de noves tecnologies, entre d'altres. Les dades del 2015 mostren que el nombre d'AT patits per les persones amb contracte indefinit és superior, si bé el percentatge dels patits per persones amb contracte temporal augmenta fins al 29,3% (27,5% el 2014), mentre que la taxa de temporalitat se situa en valors inferiors, del 19,7% (18,4% el 2014). Un altre punt important per a la disminució dels AT i la prevenció de riscos és l'experiència en el lloc de treball ja que un de cada tres AT ha estat patit per persones amb una antiguitat inferior a l'any (el 34,5%), fet que fa evident la seva rellevància. Pel que fa al gènere, la probabilitat de patir un AT és tres vegades més gran per als homes que per a les dones, xifra que s'eleva fins a nou vegades més gran en el cas dels AT mortals, segurament perquè l'ocupació dels homes és més alta en professions d'alt risc. L'efecte contrari es dona en les malalties professionals (MP), que són més freqüents entre les dones.

També existeixen activitats i sectors que, malgrat els esforços realitzats, presenten índexs elevats de sinistralitat i, per tant, exigeixen potenciar les mesures i les accions orientades a la sensibilització, l'assessorament tècnic o la vigilància i el control, entre d'altres. Aquestes actuacions caldrà dirigir-les especialment al sector de la construcció i a activitats econòmiques com les indústries extractives, la silvicultura i l'explotació forestal o la gestió de residus, en les quals els índexs són molt elevats.

L'esforç físic és la causa més freqüent d'un gran nombre d'AT i de MP.

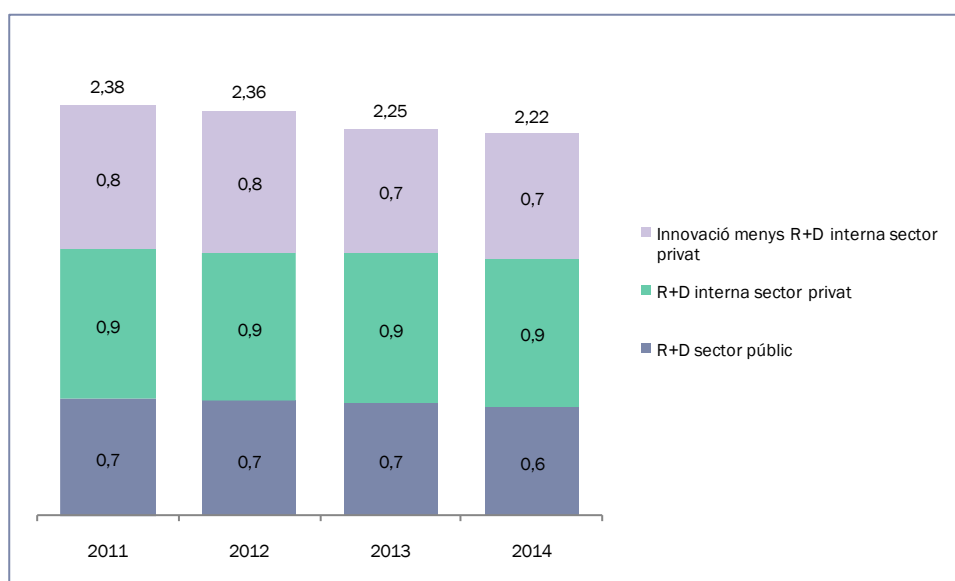
A més, les xifres d'accidentalitat evidencien que, malgrat els avenços tecnològics que permeten alleujar les tasques més difícils, l'activitat física a la feina segueix sent una de les principals causes dels AT i les MP i, en conseqüència, de les incapacitats temporals per treballar. El sobreesforç físic produït per la pressió del temps, la repetibilitat dels moviments, els nivells d'estrès, la manipulació de càrregues pesades i les tensions generades per postures forçades té conseqüències en les persones. A Catalunya el sobreesforç físic és la causa més freqüent entre els AT sense baixa (29% del total), dels AT amb baixa (40,6%) i de les MP que han causat baixa (81,5%). Per tant, la intensitat amb què es manifesta el sobreesforç en la sinistralitat laboral revela la necessitat immediata d'aplicar mesures que atenuïn i redueixin els riscos que s'hi associen.

Finalment, cal esmentar que les malalties professionals són un altre dels punts on la prevenció ha d'incidir de forma constant, més ara que les estadístiques mostren un repunt en les seves xifres (3,0% més notificacions realitzades, 3.349). El nombre de processos tancats a la fi de l'any és de 1.658 (el 19,8% de tota Espanya), amb un increment del 4,9% (77 MP més). I, més enllà de la prevenció, convé continuar treballant i promoure més actuacions per millorar el sistema d'identificació i de notificació de les MP, atès a que en ocasions són tractades com a malalties comunes.

Cal fer una menció especial a l'evolució d'alguns dels principals factors estratègics per a la competitivitat de l'economia catalana: la recerca, el desenvolupament i la innovació (RDI), la societat digital, les infraestructures de transport i el model energètic i de sostenibilitat ambiental.

Pel que fa a l'R+D+I, les dades del 2014 encara no reflecteixen la millora de la situació econòmica del país atès que les despeses en R+D+I respecte del PIB tornen a davallar per quart any consecutiu, fins a situar-se en una taxa del 2,22%. La principal causa d'aquesta disminució es deu a la R+D, atès que la Innovació en general ha tingut un comportament positiu.

TAULA 1. Evolució de les despeses en recerca i desenvolupament per sector d'execució i de les despeses en innovació del sector privat (descomptant les de recerca i desenvolupament) en percentatge del PIB. Catalunya, 2011-2014

Unitats: percentatge sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

L'R+D respecte del PIB disminueix per sisè any consecutiu i afecta tots els sectors.

Efectivament, l'R+D cau per sisè any consecutiu, tant pel que fa a despeses com al personal adscrit a aquest àmbit. Aquesta davallada ha afectat tots els sectors analitzats, el sector privat, l'ensenyament superior i l'Administració pública. Així, la política de contenció pressupostària del sector públic s'ha palesat de manera important en les despeses executades per l'ensenyament superior. Aquesta davallada té un clar reflex en la comparació internacional de la intensitat en R+D, que dona uns resultats poc satisfactoris. Com a exemple, s'amplia la distància que hi ha entre Catalunya i la UE-28. També convé recordar que la baixa intensitat de Catalunya en relació amb la UE s'explica, sobretot, pel pes de l'aportació del sector privat.

El CTESC recomana endegar mesures en la captació i inversió en R+D a Catalunya.

De tota manera, la situació econòmica respecte de l'any 2014 hauria de presentar una millora que es podria manifestar, almenys, en la recuperació de la despesa en R+D del sector privat. Tot i així, el CTESC recomana endegar les mesures oportunes per recuperar capacitat de lideratge en la captació i inversió en R+D a Catalunya, factor clau de competitivitat de l'economia catalana, amb l'objectiu de reprendre al més aviat possible el camí de creixement que tot just teníem abans de la crisi. Precisament, a títol d'exemple, en un darrer Informe del CTESC sobre inversió estrangera a Catalunya, es recomana incentivar que l'R+D de les empreses estrangeres instal·lades es produeixi a Catalunya, a fi de retenir el màxim valor

afegit al territori i atraure-hi el talent; i també es demana mitjançar i facilitar els convenis de col·laboració amb el món acadèmic, universitari i d'investigació científica lligats als sectors de més valor afegit.

La innovació podria presentar un canvi de tendència esperançador.

Pel que fa a la relació entre el món empresarial i la **innovació**, les dades analitzades, si s'acaben consolidant, ens permetrien parlar d'un canvi de tendència esperançador. Així, el nombre d'empreses que fan innovació tecnològica augmenta per primera vegada, després de set anys, i se situa en un total de 8.830. Per un altre costat, la despesa en innovació tecnològica també s'incrementa, encara que lleument, un 0,7%, i arriba als 3.119 milions d'euros.

Els sectors d'alta tecnologia segueixen disminuint els seus recursos en R+D per persona però, en canvi, aconseguen augmentar la seva ocupació i el valor afegit. És important ressaltar que els sectors d'alta tecnologia tenen menys recursos en R+D per persona que en el conjunt d'Espanya. I a més, preocupa el pes reduït en valor afegit que tenen els serveis de tecnologia alta a l'Estat (10,9%).

Les patents presentades a l'Oficina Europea superen per primera vegada les presentades a l'Oficina Espanyola de Patents.

També és remarcable que al 2015 augmenten fins a 515 les patents catalanes presentades a l'Oficina Europea de Patents, 28 més que l'any anterior, i per primera vegada se situen per sobre de les patents presentades directament a l'Oficina Espanyola de Patents i Marques. Les dades disponibles apunten que aquest canvi l'estan protagonitzant les empreses i, en menor mesura, les universitats i els organismes públics.

Segueix creixent a bon ritme l'accés a Internet de banda ampla a les llars.

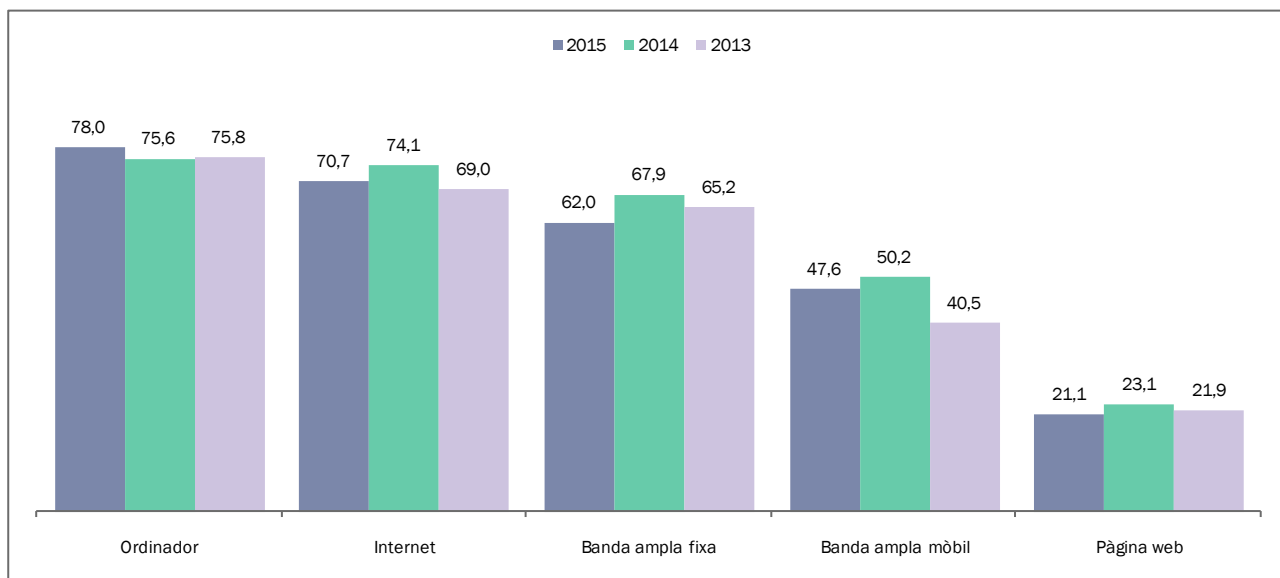
Quant a la **societat digital**, segueix creixent a bon ritme l'accés a Internet de banda ampla de les llars. Les formes de connexió que més han augmentat són el telèfon intel·ligent (que s'estén del 52,9 al 62,8% dels habitatges) i el cable o fibra (de l'11,6 al 20,4%). Aquesta creixent implantació a les llars ha facilitat que 4 de cada 5 persones a Catalunya es connectin a Internet un cop per setmana, assolint un dels objectius principals de l'Agenda Digital Europea. En les darreres dades, si examinem el perfil de la persona internauta, destaca el gran creixement de les persones de 55 a 64 anys que utilitzen internet, 14 punts percentuals més. Tot plegat fa que, en gran mesura, es traslladi la ratlla de la divisió digital per qüestió d'edat a partir del 65 anys, col·lectiu on, conseqüentment, caldrà centrar la difusió i l'activitat formativa en l'àmbit digital de les institucions públiques.

Es mantenen les dificultats per estendre l'ús del comerç electrònic entre la ciutadania, el qual continua sent clarament inferior al de la UE-28. Malgrat això, més de 2,7 milions de catalans han comprat a través del comerç electrònic en el darrer any, especialment serveis relacionats amb el turisme, la roba i el material esportiu i entrades d'espectacles. En canvi, l'ús de l'Administració electrònica, un altre aspecte rellevant de l'Agenda Digital Europea, és superior a Catalunya que a la UE-28.

L'equipament TIC de les empreses de menys de deu persones ocupades només escurça distàncies amb el de les empreses més grans amb la disponibilitat d'ordinador.

Referent a les empreses, aquestes porten anys amb un equipament d'ordinadors, Internet i banda ampla que és pràcticament universal. La connexió a banda ampla que més ha crescut és la fibra òptica, en detriment del DSL. De tota manera, si només s'analitzen les empreses de menys de deu persones ocupades, encara hi ha una distància molt gran amb l'equipament TIC de la resta d'empreses. Només s'escurcen distàncies amb la disponibilitat d'ordinador.

GRÀFIC 3. Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses de menys de 10 persones ocupades. Catalunya, 2013-2015

Unitats: percentatge d'empreses amb menys de 10 persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Es manté en el mateix nivell la penetració de la factura electrònica.

Pel que fa al comerç electrònic de les empreses, aquest no acaba de créixer, tot i que el seu ús per vendre és similar al de la UE-28. També es troba estancat l'ús de la factura electrònica, atès que només s'estén al 14,6% de les empreses.

Els reptes en l'àmbit de les TIC obligaran a coordinar les estratègies de tots els agents implicats.

En l'àmbit de les TIC, els reptes de futur passen per seguir aprofitant les oportunitats que dona la seu a Barcelona del Congrés Mundial del Mòbil (sobretot en el sector de les aplicacions per a la salut, per al lleure, per al comerç, etc.) i el desenvolupament de la infraestructura i dels serveis relacionats amb l'Internet de les coses i el Big Data. Aquestes darreres qüestions obligaran cada vegada més a coordinar les estratègies de tots els agents implicats (Govern, operadors, productors, centres de recerca,...).

En el capítol **d'infraestructures de transport**, la inversió pressupostada, tot i l'augment de l'any 2015, encara queda lluny de la d'uns anys enrere (2007-2011), on es van dur a terme projectes de molta envergadura (AVE, nova terminal de l'aeroport de El Prat, ampliació del port de Barcelona, inici de la línia 9 del metro de Barcelona, etc.). És difícil que la inversió torni als nivells de l'època dels grans projectes ateses les restriccions pressupostàries actuals. També és previsible que el ferrocarril segueixi dominant el gruix de la inversió, amb projectes importants pendents a l'agenda política (corredor mediterrani, rodalies de Barcelona, etc.). No obstant això, el CTESC considera que les inversions a les infraestructures de Rodalies de Barcelona es fan amb força retard sobre els calendaris previstos i no arriben a les quantitats pressupostades inicialment.

El canvi modal en favor de la carretera s'observa des de mitjans del 2014, coincidint amb la lleugera millora de l'economia i el descens en el preu dels carburants. En canvi, les millores en l'ús del mode ferroviari han estat més modestes, ja sigui per no haver disposat d'una major oferta o perquè el preu no ha baixat en els darrers anys, com sí ho ha fet en el mode viari. La finalització de les concessions d'algunes autopistes catalanes (AP-7, AP-2 i C-32 principalment) els pròxims anys (2017-2021, segons els trams) podria suposar un estímul positiu per a l'economia catalana, tot i que comportaria un avantatge comparatiu a la carretera enfront del ferrocarril.

L'ús de ports i aeroports segueix creixent, en sintonia amb les xifres creixents d'exportacions, importacions i nombre de turistes a Catalunya. També hi ha ajudat el descens en el preu dels carburants, la debilitat de l'euro i l'increment de la demanda domèstica. Tot i l'augment de passatgers a l'aeroport de Barcelona, però, aquest s'ha basat en companyies de baix cost (una part provinent de Girona i Reus), el que pot suposar un topall al creixement en un futur. L'aeroport de Barcelona és dels més ben connectats amb Europa, però l'any 2015 destaquen els increments de passatgers en vols intercontinentals.

Pel que fa a la **sostenibilitat ambiental**, el 30,5% de la superfície de Catalunya està protegida i alguns indicadors de qualitat ambiental han millorat. A més, Catalunya és la comunitat autònoma que més a prop està de recuperar els costos del cicle de l'aigua (el 81%) i ha fet avenços en les polítiques destinades a millorar la vigilància i la gestió ordenada del bosc. També ha desenvolupat polítiques per evitar el despoblament de les zones rurals, com les d'impuls de l'agricultura integrada i ecològica i de la ramaderia extensiva. Tanmateix, els desafiaments mediambientals són molts, per exemple:

- Preservar la biodiversitat, vist que el 68% de la flora i la fauna catalana està amenaçada i algunes espècies cinegètiques i invasores proliferen. Reforçar les polítiques de prevenció d'incendis i de la contaminació del sòl per reduir-ne la degradació. Així mateix, dotar de recursos humans i materials les accions destinades a aprofitar la biomassa forestal i reforestar les zones cremades i incentivar-les fiscalment. Cal tenir en compte que els incendis són estructurals –n'hi ha tot l'any- i que les causes naturals han augmentat.
- Accelerar la transformació del model de mobilitat per reduir la contaminació atmosfèrica, mitjançant una bona oferta de transport públic, polítiques fiscals, la creació de zones de baixes emissions i unes bones campanyes de comunicació i sensibilització, entre d'altres .
- Continuar amb la millora de la gestió del cicle de l'aigua i l'eficàcia del sistema –aigua disponible, potabilitzada, subministrada i consumida-, així com ordenar les zones inundables. A més, l'estrès hídric que és mig-alt (el 38%) ha augmentat i s'albira un canvi de cicle en la situació dels recursos hídrics. Altrament, cal continuar insistint en la importància dels cabals ecològics dels rius per tal de protegir-los i reduir la salinitat als deltes i als aqüífers.
- Reduir l'abandonament agrícola, aconseguir productes agroalimentaris més competitius, augmentar el consum de productes autòctons i internacionalitzar les empreses agràries. Per tant, augmentar l'accés als aliments de proximitat i ecològics i millorar la confiança del consumidor en l'etiquetatge, així com modernitzar el reg (agricultura de precisió) per estalviar aigua, reduir l'ús de fertilitzants i fomentar el secà a les zones àrides.
- Impulsar definitivament el model de cogestió pesquera a Catalunya, amb la participació del sector, la comunitat científica i l'Administració, vist que la reducció de la biodiversitat i la degradació d'alguns ecosistemes l'estan afectant sensiblement, com en el cas concret de la pesca de la sardina i el seitó.

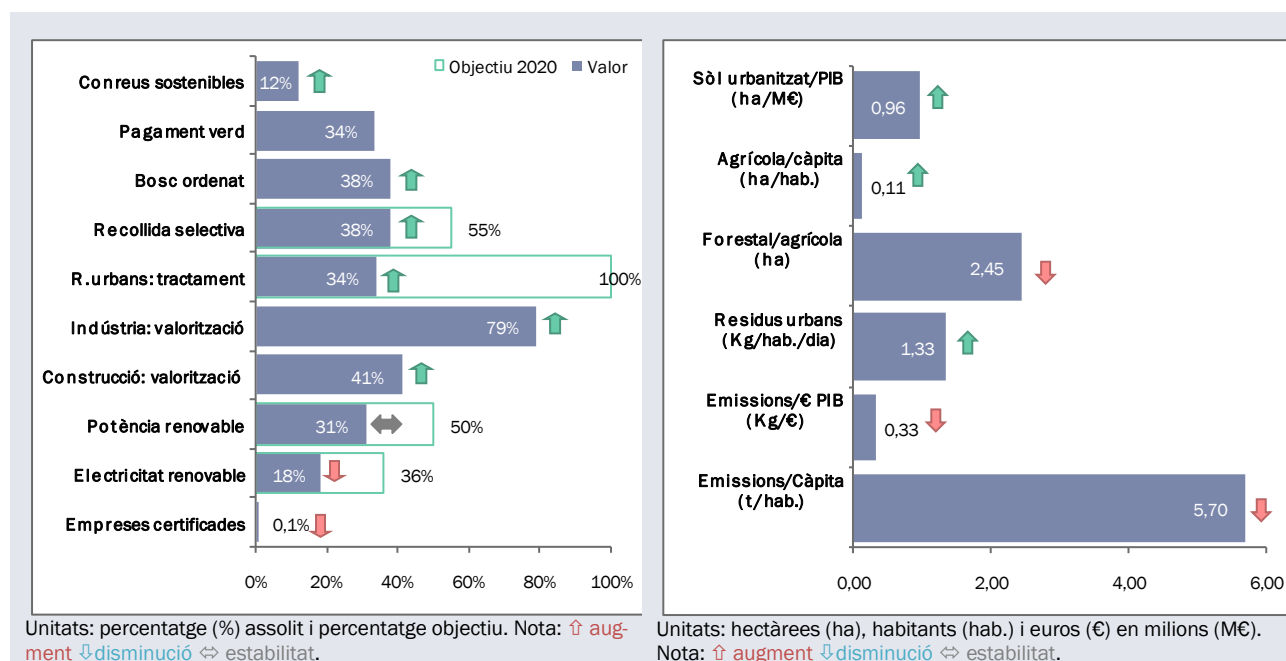
Cal mantenir la vigilància sobre el reciclatge i la valorització. Així mateix, la recollida selectiva (el 38%) dels residus urbans se situa lluny de l'objectiu 2020 (el 55%) i els materials impropis el superen. Cal millorar la transparència pel que fa a la informació sobre la gestió de residus i sobre la capacitat de les instal·lacions.

Pel que fa a l'energia, la política i la planificació haurien de tenir en compte la demanda industrial i millorar-ne l'eficiència i l'estalvi energètics mitjançant incentius fiscals. S'observa que el preu de l'energia elèctrica que paga el consumidor industrial, tret dels grans (més de 500 megawatts per hora), supera la mitjana de la UE-28. Altrament, s'haurien d'intensificar els esforços per introduir les energies renovables

a la xarxa elèctrica de forma prioritària, senzilla, rendible i estable si es vol accelerar la transició energètica, ja que algunes inversions en energies més respectuoses amb el medi ambient no es faran en les condicions actuals.

Per acabar, s'haurien d'incentivar les activitats que contribueixen a preservar la qualitat mediambiental, per exemple, les relacionades amb l'eficiència i l'estalvi d'aigua i energia, el turisme i l'agricultura sostenibles i la gestió de residus, així com les actuacions dels sectors tradicionals en aquest àmbit, atès que l'ús eficient dels recursos naturals és necessari per garantir la sostenibilitat econòmica, social i mediambiental. A més, cal avançar en la incorporació de les externalitats mediambientals als costos i preus dels productes i serveis, així com en la transparència i la informació fiable en aquesta matèria. Per acabar, la coherència normativa ha de prevaler i cal ajudar les empreses catalanes a analitzar els riscos i incorporar les millors tècniques disponibles per complir amb la prevenció i la reparació del dany mediambiental.

GRÀFIC 4. Indicadors de sostenibilitat ambiental. Catalunya 2014-2015 o darrer any disponible

S'albira un canvi en la intensitat de les emissions a Catalunya a causa de la recuperació econòmica. Les mesures sectorials per mitigar el canvi climàtic s'han d'intensificar, així com les accions per reduir-ne la vulnerabilitat social i econòmica.

D'una banda, la temperatura mitjana (entre 16,6 i 18,8 °C l'any 2015), el nivell del mar i la variabilitat pluviomètrica (349 mm l'any 2015) han seguit augmentant. De l'altra, tot i la reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle l'any 2013 i de la millora dels indicadors d'intensitat de les emissions a la societat i l'economia catalanes, s'apunta un canvi de tendència. A més, el Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2020 està pendent de revisió. Tanmateix, algunes estratègies en l'àmbit de l'edificació i el transport s'han traduït en un augment de la qualificació dels edificis, l'eficiència de les flotes de transport i el nombre d'empreses adherides al Programa voluntari de compensació de les emissions de GEH. Per tant, calen més mesures en l'àmbit dels sectors difusos.

- Cal incidir en la mitigació del canvi climàtic mitjançant regulacions sectorials transparents i estables, així com mesures per millorar la gestió de residus i promoure l'edificació i la mobilitat sostenible. A més, malgrat la caiguda del preu dels combustibles fòssils, el sector elèctric s'hauria de transformar per complir amb les emissions de CO₂ assignades. Tanmateix el procés de transformació cap a una

economia baixa en carboni necessita suport financer, col·laboració publicoprivada i una fiscalitat dirigida a assolir aquest objectiu.

- D'altra banda, els impactes del canvi climàtic sobre la societat i els ecosistemes de Catalunya s'han de seguir avaluant per reduir la vulnerabilitat d'alguns sectors econòmics, com per exemple, el de l'aigua, l'agrícola, el forestal i el de l'energia. Cal considerar els efectes dels canvis ambientals i els episodis meteorològics extrems en aquests sectors per millorar-ne l'adaptació al canvi climàtic. Així, s'hauria de procurar que els cabals dels rius fossin suficients perquè l'aigua dolça arribés al litoral, a més de procurar la resiliència de les varietats conreades com també la protecció del sòl i el bosc de la degradació i dels incendis, entre d'altres.

En l'anàlisi de les **condicions de vida a Catalunya**, el 2015 podria ser un balanç de com la societat catalana ha viscut els anys més durs de la crisi. El gran repte dels propers anys serà lluitar contra les creixents desigualtats socials, reflectides en els indicadors de pobresa i d'exclusió social.

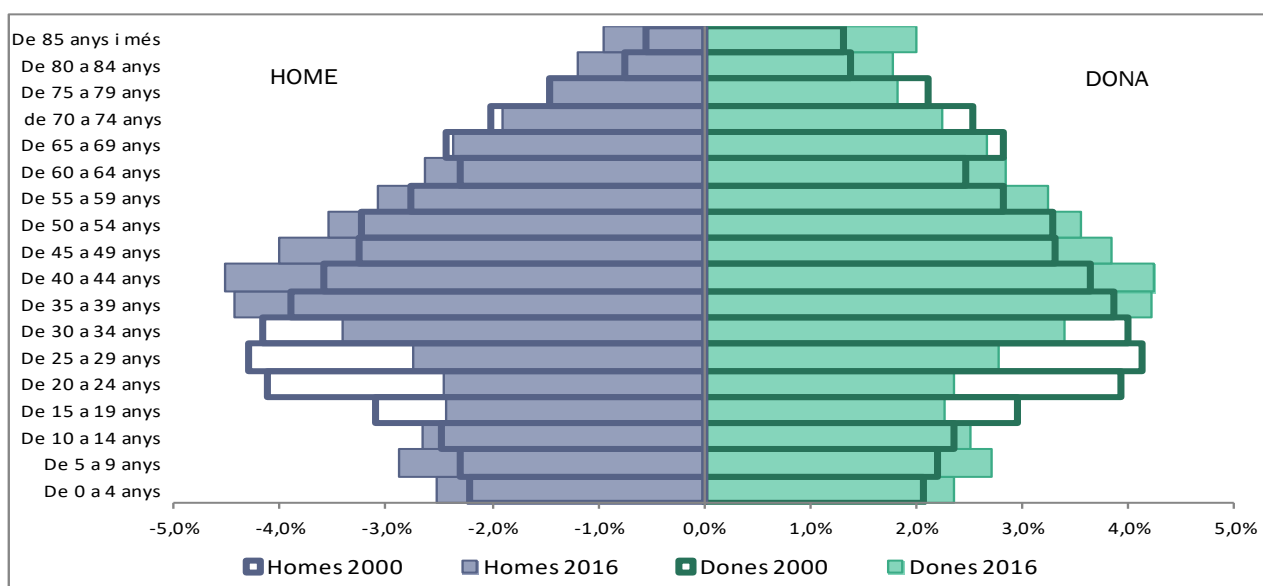
Catalunya augmenta la seva població empadronada, després de tres anys consecutius de descens.

Pel que fa a la població catalana, les dades provisionals a 1 de gener de 2016 mostren que Catalunya augmenta la seva població empadronada, després de tres anys consecutius de descens, amb un increment de 8.148 persones. En les dades definitives corresponents a l'1 de gener de 2015 la població resident és de 7.508.106 persones.

Tot i aquest lleu increment esmentat, cal tenir present que des del començament de la crisi el nombre de naixements ha davallat un 20%. Per tant, la infecunditat i el retard de la natalitat continuen estant presents en la nostra realitat demogràfica. Un bon exemple és el nombre de fills per dona, que se situa en 1,38 fills (1,33 el 2013), molt lluny del 2,1 que fixa la taxa de reposició de la població. El retard en l'edat de la natalitat al primer fill, només superat en l'àmbit europeu per Itàlia, té causes diverses: manca d'estabilitat econòmica o conjugal, decisió personal, infertilitat sobrevinguda, polítiques de suport a la infància molt limitades, etc. Tot fa indicar que sense la posada en marxa de mesures integrals efectives de suport a la família que tractin diversos eixos, com l'accés a l'habitatge, el mercat laboral, la conciliació horària i/o l'accés a determinats serveis relacionats amb la infància, serà difícil poder redreçar la situació. Precisament, en l'àmbit de la conciliació horària, cal estar amatents al procés d'elaboració de la ponència legislativa sobre la llei del temps i la consegüent signatura d'un pacte nacional sobre la temàtica. Si aquest procés arriba a bon port, es pot preveure una millora significativa en l'àmbit de la conciliació laboral, personal i familiar.

La contínua caiguda de la natalitat dels darrers anys produirà uns descens de la població activa a mitjà termini.

Com a conseqüència de la reducció de la natalitat, l'evolució de la piràmide demogràfica de Catalunya mostra una base molt estreta, mentre que les generacions plenes, nascudes els anys setanta, es troben a les edats de màxima activitat laboral, entre els 35 i els 44 anys. En l'extrem superior, on se situen les cohorts de més edat, s'observa un progressiu envelliment poblacional, a causa de l'estabilitat en les xifres de mortalitat i a l'increment constant de l'esperança de vida en néixer i als 65 anys. Aquesta situació pronostica canvis en el mercat laboral a mitjà termini, ja que es produirà una disminució de la població activa en el seu conjunt amb l'entrada de cohorts menys nombroses. Paral·lelament, tot fa preveure que la proporció de persones no actives més grans es dispararà, alhora que els canvis legislatius a l'entorn de l'edat de jubilació faran que la població activa sigui d'edats més avançades. Per tant, si aquesta dinàmica persisteix, es plantegen alguns reptes que caldrà gestionar, com ara l'augment de la taxa de dependència, els canvis en les pautes de consum per donar resposta a una demanda de productes i de serveis diferents i les pressions sobre el sistema de pensions i el sanitari.

GRÀFIC 5. Comparativa de la piràmide poblacional de l'any 2000 i la del 2016.¹ Catalunya

Unitats: nombres absoluts.

(1) Les dades del Padró continu d'habitants de l'1 de gener del 2016 són provisionals.

(2) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró continu d'habitants.

L'emigració incrementa les seves xifres anualment.

A més, els darrers anys es viu un canvi dels fluxos migratoris com a resultat del context econòmic i social, fet que ha provocat la davallada de la immigració i l'increment dels processos emigratoris. La situació del mercat de treball català té molt a veure amb el recent declivi de la immigració, però la reducció en les xifres de persones de nacionalitat estrangera també es fa ressò dels processos de naturalització (58.419 adquisicions de nacionalitat el 2014). Tot i així, la realitat migratòria actual està marcada per l'emigració que no s'atura, és més, incrementa les seves xifres cada any (el 2016 ja hi ha registrades 264.034 persones residents a l'estranger, 21.964 més que el 2015). El perquè d'aquest fenomen té diverses explicacions. Algunes persones han marxat com a conseqüència de la crisi que, en ocasions, les pot haver abocat a un nou procés migratori de retorn al país on van néixer (el 50,4% va néixer als països de residència actual, mentre que el 34% va néixer a Catalunya). Però també hi ha altres col·lectius per als quals l'emigració va lligada a projectes formatius i/o professionals que sovint no veu possibles d'assolir a Catalunya. En aquest context, el CTESC considera que estratègies com l'assistència continua i el reforç de les relacions amb les persones emigrades podrien afavorir el retorn al territori català en el moment que el mercat de treball torni a generar oportunitats per a aquest col·lectiu.

El sistema sanitari català ha donat mostres de fortlesa malgrat la restricció de recursos dels darrers anys.

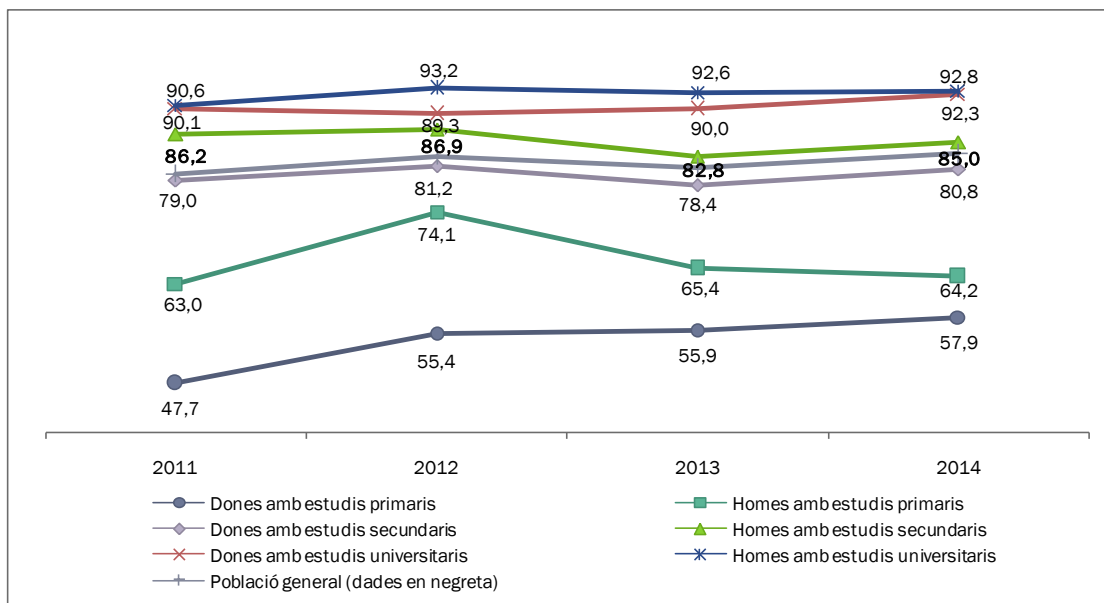
Pel que fa als principals resultats aportats en l'apartat de **salut** d'aquesta Memòria, una conclusió rellevant és que el sistema sanitari català ha donat mostres de fortlesa davant de la recessió econòmica viscuda a Europa des de l'any 2007. Les polítiques de restricció de recursos han obligat a aplicar mesures d'ajust de la despesa. Malgrat això, el sistema ha pogut mantenir uns resultats positius en diverses variables.

Els principals indicadors de salut han evolucionat favorablement, encara que es mantenen diferències pel que fa al gènere i al nivell socioeconòmic.

D'entrada, els indicadors principals de salut (*i.e.* esperança de vida, esperança de vida en bona salut i mortalitat) han evolucionat favorablement en termes agregats, encara que continuen existint algunes diferències importants de gènere i de nivell d'estudis i econòmic. L'esperança de vida (EV) i l'esperança de vida en bona salut (EVBS) a Catalunya són de les més altes del món i s'ha aconseguit reduir la mortalitat associada als accidents de trànsit i a algunes malalties cròniques (*i.e.* problemes cardiovasculars, ictus, càncer de mama, càncer colorectal, etc.). Concretament, en el període 2010-2013 l'EVBS ha augmentat en 5,7 anys en les dones i en 2,1 anys en els homes i la mortalitat estandarditzada per edat s'ha reduït un 8,5%.

GRÀFIC 6. Autopercepció positiva (excel·lent, molt bona i bona) de l'estat de salut en la població general i segons gènere i nivell d'estudis. Catalunya, 2011-2014

Unitat: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ESCA del Departament de Salut.

Aquests resultats reflecteixen un elevat nivell d'eficiència del sistema sanitari català.

A més, aquests resultats s'obtenen amb una despesa pública sanitària per càpita inferior a la de molts països del món amb uns indicadors de salut semblants. Aquest fet és indicatiu de l'elevat nivell d'eficiència del sistema sanitari català. Els estudis de l'OCDE sobre el funcionament dels sistemes sanitaris de diferents estats del món també posicionen el sistema sanitari espanyol i, dins d'aquest, el català, com un dels més eficients de tot el món.

Finalment, els nivells de satisfacció de les persones usuàries del sistema sanitari es mantenen estables i en posicions relativament elevades. Els resultats dels últims anys del Pla d'enquestes de satisfacció 2004-2020 dels serveis sanitaris públics estan per sobre dels vuit punts i els del Baròmetre sanitari lleugerament per sota dels set. En qualsevol cas, els aspectes millors valorats acostumen a estar relacionats amb el tracte i la professionalitat del personal sanitari i els aspectes pitjors valorats, amb els temps d'espera.

Més recentment, el sistema sanitari català ha començat a recuperar, tot i que lentament, els nivells d'activitat en molts àmbits, en part degut a l'increment de la despesa efectiva durant els exercicis 2014 i 2015 i en part com a resultat de la incorporació d'innovacions que milloren l'eficiència dels recursos. Alhora, cal reconèixer que els nivells de qualitat i activitat del sistema sanitari són també resultat de

l'esforç i la dedicació del personal sanitari, que no només ha esmorteït les restriccions financeres sinó que ha treballat i continua treballant en un ambient tensionat per la pèrdua de valoració social.

Els principals reptes que ha d'afrontar el sistema sanitari català s'adrecen a aspectes estructurals de caire social, tecnològic i econòmic.

Els reptes als quals el sistema sanitari català ha de fer front tenen a veure amb problemes de finançament a curt termini però, sobretot, amb aspectes estructurals de caràcter social, tecnològic i econòmic, tal com succeeix a d'altres països del seu entorn (*i.e.* Alemanya, França, Regne Unit, Suècia, etc.) on també s'han endegat plans de transformació ambiciosos.

En primer lloc, com s'ha comentat anteriorment, cal tenir present l'evolució demogràfica de Catalunya cap a l'envelliment progressiu de la seva població. Això és important, no tant perquè representi una amenaça per al sistema sanitari sinó sobretot perquè cal continuar desenvolupant estratègies d'adaptació sostenibles que puguin donar resposta a les necessitats canviants d'una població amb un perfil creixent de cronicitat i una morbiditat pitjor.

En segon lloc, l'increment de la demanda de serveis sanitaris (i sociosanitaris) associat amb l'envelliment poblacional coincideix en el temps amb un encariment molt intens dels tractaments mèdics innovadors. En l'àmbit de l'oferta farmacèutica, cal destacar l'aparició de medicaments i teràpies avançades cada vegada més complexes i personalitzades. En aquest context, el CTESC considera que els mecanismes centralitzats de compra de medicaments i negociació de preus representen una de les mesures més eficaces de racionalització de la despesa sanitària pública.

En tercer lloc, les tensions previsible de finançament derivades de l'increment de la demanda i l'encariment dels tractaments requereixen, d'entrada, el desenvolupament de mecanismes de presa de decisions sobre la base de dades objectives. La creació d'una agència sanitària independent podria contribuir a definir racionalment el catàleg de prestacions i els circuits assistencials (*i.e.* prioritats d'accés, llistes d'espera, etc.) i allunyar les decisions dels debats partidistes i dels interessos corporatius (*i.e.* professionals i especialitats, indústria i proveïdors, etc.).

En quart lloc, el sistema sanitari català ha de poder garantir l'equitat en l'accés i els resultats a totes les persones usuàries, tal com recull el Pla de salut 2016-2020. En l'actualitat, la distribució dels recursos en el territori no garanteix aquesta equitat, ateses les diferències que existeixen en les ràtios de professionals sanitaris segons CAP o en les llistes d'espera per a intervencions quirúrgiques segons centre hospitalari. Conseqüentment el CTESC recomana continuar avançant en la millora de la planificació territorial dels recursos perquè la resposta assistencial sigui més efectiva, sostenible i equitativa.

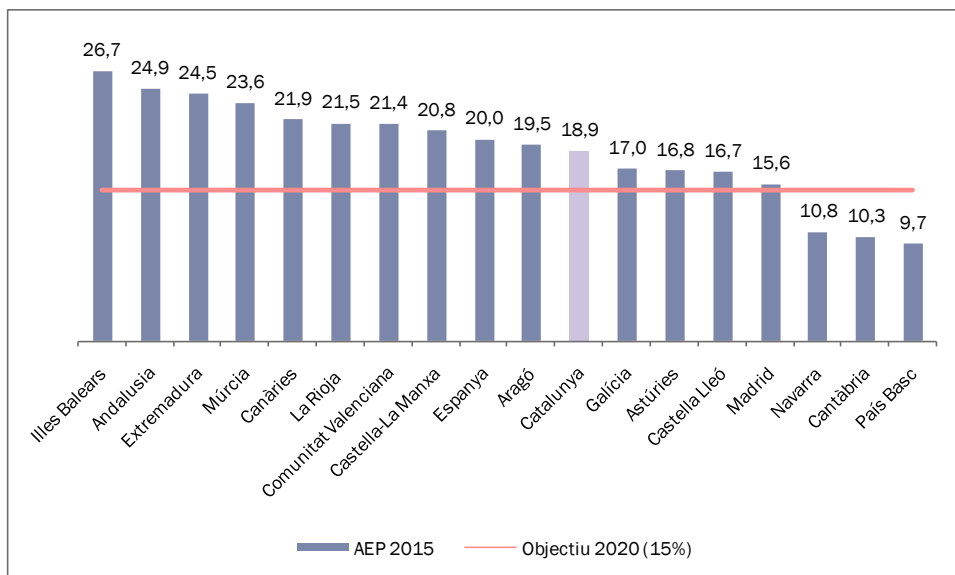
Finalment, en cinquè lloc, la crisi econòmica ha impactat negativament sobre les condicions de vida de les persones i ha fet créixer les desigualtats en salut. S'ha incrementat el consum de tabac i alcohol així com el risc de malaltia mental i suïcidis en les persones en situació d'atur de llarga durada. A títol d'exemple, a Barcelona ciutat existeix una diferència d'onze anys en l'EV entre els barris més afavorits i els més desafavorits. Alhora, han crescut les desigualtats en la mortalitat per barris entre els anys 2009 i 2011. Aquestes dades haurien de servir per posar en alerta al Govern sobre l'impacte de la crisi econòmica en alguns col·lectius vulnerables i per planificar globalment els serveis sanitaris, amb un reforçament específic de la salut pública, de l'atenció psicològica i psiquiàtrica i de la promoció d'hàbits saludables, amb l'objectiu de reduir les desigualtats socials en salut al conjunt de Catalunya.

L'any 2015 davalla de manera significativa la taxa d'abandonament escolar prematur...

En l'àmbit de l'educació, el 2015 té com a dada rellevant la davallada de la taxa d'abandonament escolar prematur, en passar del 22,2% al 18,9% i aproximar-se a l'objectiu fixat per la UE per l'any 2020 (15%).

Aquesta evolució positiva ve marcada pel context, però també és fruit dels esforços i les actuacions desplegadas els darrers anys. Així mateix, cal tenir en compte que si bé aquest descens és generalitzat per a tota Espanya (passa del 21,9% al 19,9%), en les comunitats autònomes que tenien una taxa similar a la catalana (com ara Canàries, la Comunitat Valenciana o La Rioja) la davallada ha estat menys intensa i la taxa s'ha situat per sobre del 21%.

GRÀFIC 7. Taxa d'abandonament escolar prematur per comunitat autònoma. 2015

Unitats: percentatges.

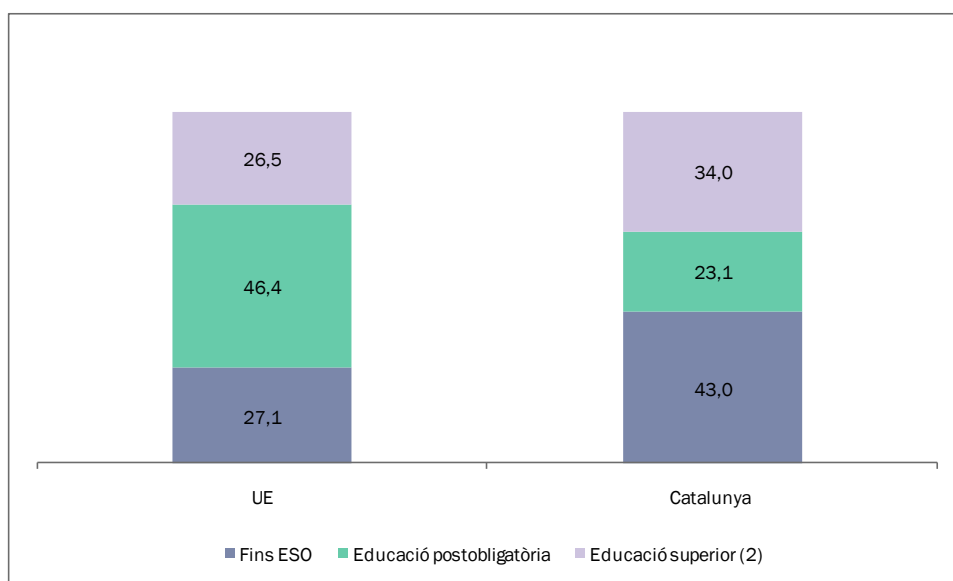
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

ahora que decreix el percentatge de població adulta jove amb estudis superiors...

Ara bé, aquesta dada positiva conviu amb el descens lleu del percentatge de població adulta jove (de 30 a 34 anys) que té estudis superiors i que comporta quedar una mica per sota de l'objectiu per a l'any 2020 (43,1% vs. 44%). Factors demogràfics, socioeconòmics, de trajectòria personal així com l'augment de les taxes universitàries, poden explicar aquesta situació. D'altra banda, aquest descens és paral·lel a l'increment registrat els darrers cursos del nombre de persones que cursen un ensenyament secundari postobligatori (especialment un cicle formatiu).

fet que podria comportar un canvi progressiu en el model de qualificació de la població catalana.

L'evolució descrita podria comportar a mitjà o llarg termini un canvi en el model de qualificació de la població catalana (de 16 a 64 anys). Aquest model es caracteritza, tal com reflecteix el gràfic següent, per un pes elevat de la població amb un nivell màxim d'estudis fins a la secundària obligatòria (el 43%) i amb estudis superiors (el 34%), mentre que la població amb estudis secundaris postobligatoris té una importància relativa menor (23,1%). Contràriament, aquest col·lectiu és el majoritari en l'àmbit de la UE (el 46,4%), que contrasta amb un menor pes de la població amb estudis fins a la secundària obligatòria (27,1%) i estudis superiors (26,5%).

GRÀFIC 8. Model de qualificació de la població catalana.¹ UE i Catalunya, 2015

Unitats: percentatges.

(1) De 16 a 64 anys a Catalunya i de 15 a 64 anys a la UE.

(2) Inclou els CFGS.

Font: elaboració pròpia a partir del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

El CTESC recomana difondre les oportunitats que pot generar la formació professional dual.

Amb la finalitat de fomentar la continuïtat educativa i la qualificació professional dels/de les joves i el seu accés al mercat de treball, el CTESC recomana, entre altres actuacions, difondre les oportunitats que genera la formació professional dual. Si bé és una modalitat d'aprenentatge amb una trajectòria breu en el nostre sistema formatiu, diversos estudis n'avalen els efectes positius en termes de capacitació i d'inserció laboral. La formació professional dual a Catalunya combina el temps de formació en el centre educatiu amb l'activitat a l'empresa, que pot ser amb contracte, amb beca de formació o voluntariat.

De fet, el CTESC està elaborant un informe sobre la formació professional dual i en alternança, amb la finalitat de fer una radiografia de la implementació de les primeres experiències en aquest àmbit, detectar aquells elements susceptibles de millora i proposar possibles solucions o recomanacions, des de la perspectiva de la formació permanent al llarg de la vida

Així mateix, cal tenir en compte que en aquest context i des de la perspectiva analítica, la implementació del registre únic de dades acadèmiques dels alumnes (RALC) contribuirà, a mitjà termini, a disposar d'informació sobre les trajectòries educatives dels joves. Seria convenient que les dades es fessin públiques, que s'implementés també en els ensenyaments universitaris i que s'hi incorporessin dades d'inserció laboral a curt i mitjà termini, en relació amb les especialitats cursades.

El CTESC considera que cal prestar atenció al biaix per sexe que presenten els diferents indicadors.

Pel que fa als resultats del sistema educatiu, cal emfasitzar tres aspectes que es tracten a la Memòria. En primer lloc, el biaix per sexe que presenten els diferents indicadors. En segon lloc, el lleu descens registrat en la puntuació mitjana en algunes de les proves de competències bàsiques a quart d'ESO. I en tercer i darrer lloc, cal destacar que si bé creix el percentatge d'alumnes que tenen un nivell alt de competències bàsiques, encara n'hi ha massa que tenen un nivell baix de competències, fet que dificulta assolir els objectius de millora de rendiment del Pla per a la reducció del fracàs escolar. Els àmbits en què cal millorar més són les matemàtiques i la llengua anglesa a l'ESO.

Per primer cop en cinc anys l'any 2015 creix la despesa pública en educació.

Per últim, cal destacar el repunt en la despesa pública en educació del pressupost de l'any 2015 i que trenca la tendència decreixent registrada els cinc anys anteriors per més que encara està bastant per sota del pressupost de l'any 2010. El CTEC considera que aquest increment hauria de mantenir-se en el temps i fins i tot incrementar-se, atesos els reptes educatius del país i la necessitat de desenvolupar i implementar tant la Llei d'educació com la recent Llei de formació i qualificació professionals.

Els principals reptes que planteja aquesta Llei són la creació i la posada en marxa de l'Agència Pública del Sistema de Formació i Qualificació Professionals, l'articulació territorial de la xarxa de centres de formació, així com la implementació efectiva d'un servei integrat d'informació, orientació i assessorament. Pel que fa a l'avaluació i l'acreditació de competències professionals, un altre dels aspectes clau de la Llei, el Govern ha aprovat les directrius del Pla d'acreditació i qualificació professionals, fet que suposa el primer pas per complir les previsions de la citada Llei.

Augmenta la desigualtat en la distribució de la renda...

Pel que fa a la **inclusió social i la protecció social**, amb les darreres dades disponibles (del 2013 i 2014), es pot afirmar que la situació social a Catalunya continua afectada per la recessió econòmica iniciada l'any 2007. Els principals indicadors en aquest àmbit mostren un augment de la desigualtat en la distribució de la renda fins a arribar a les xifres de l'any 2014 (amb dades d'ingressos de l'any 2013), en el qual la participació en la renda del 20% de les persones amb més ingressos és 6,5 vegades més elevada que la del 20% amb els ingressos més baixos (indicador S80/S20). També s'observa un creixement del risc de pobresa i exclusió social (AROPE), que afecta el 26% de la població catalana l'any 2014. Així mateix, el risc de pobresa és especialment elevat en el cas de la infància, atès que afecta el 28,8% dels menors de 16 anys l'any 2014, tot i que aquesta taxa ha disminuït respecte del 2009.

TAULA 2. Evolució dels principals indicadors sobre la situació social. Catalunya, Espanya i UE28, 2009-2014

	2009			2014		
	Catalunya	Espanya	UE27	Catalunya	Espanya	UE28
S80/S20 ¹	5,6	5,9	4,9	6,5	6,8	5,2
AROPE ²	22,7	24,7	23,3	26,0	29,2	24,4
Risc de pobresa	19,9	20,4	16,4	20,9	22,2	17,2
Risc de pobresa < 16	30,7	28,9	20,1	28,8	30,1	20,7
Risc de pobresa ≥ 65	19,9	23,8	17,9	14,4	11,4	13,8
Privació material severa	3,1	4,5	8,2	6,3	7,1	8,9
Intensitat de treball molt baixa	5,6	7,6	9,2	12,0	17,1	11,2

Unitats: índex (S80/S20), milers i percentatges.

(1)L'indicador S80/S20 expressa la relació entre quintils de renda. Es calcula com la proporció dels ingressos totals percebuts pel quintil superior, és a dir, pel 20% de la població amb el nivell econòmic més alt, respecte dels ingressos obtinguts pel quintil inferior.

(2)L'indicador AROPE mesura el risc de pobresa o exclusió social en el marc de l'objectiu de reducció de la pobresa de l'Estratègia Europa 2020. Incorpora tres components: el risc de pobresa, la privació material severa i la intensitat del treball molt baixa.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, INE i Eurostat.

bàsicament per l'efecte de la crisi en l'ocupació, per la fiscalitat i pel disseny del sistema de protecció social.

En el cas de Catalunya, l'augment de la desigualtat en la distribució de la renda té el seu origen sobretot en la caiguda més acusada dels ingressos de les llars amb menys renda en relació amb la resta de grups de renda. Aquesta evolució s'explica bàsicament per tres fets:

- En primer lloc, per l'efecte de la crisi en l'ocupació, la qual cosa ha provocat un augment de les llars amb tots els actius desocupats, així com de les llars sense ingressos, tot i que aquesta situació està millorant, atesa l'evolució de l'ocupació. No obstant això, fer front a l'atur de llarga durada segueix sent un repte a Catalunya.
- En segon lloc, pel fet que la fiscalitat no compleix adequadament la funció redistributiva de la renda.
- Finalment, pel disseny del sistema de protecció social, poc preparat per afrontar una crisi d'ocupació, amb un augment important de l'atur de llarga durada, i que ha fet aflorar nous perfils de vulnerabilitat social. Aquests nous perfils ja no es troben tan lligats com abans a la vellesa o a l'exclusió social, sinó que en ocasions obeeixen a situacions de manca o insuficiència d'ingressos lligades amb l'atur de llarga durada o amb les condicions d'integració en el mercat de treball. Aquesta evolució s'ha vist reflectida en les sol·licituds de la renda mínima d'inserció (en endavant, RMI), en les quals el motiu més freqüent en els darrers anys és el laboral i en el fet que les problemàtiques de tipus econòmic i laboral són les que més han crescut alhora de dirigir-se als serveis socials. Tot plegat ha configurat un panorama de buits i dèficits de cobertura del sistema de protecció social.

A més, si es té en compte que el sistema de protecció social s'ha dissenyat en funció de la trajectòria laboral, cada vegada és més difícil que les persones generin drets de protecció social en el context actual. Davant d'això, el mecanisme assistencial de garantia d'ingressos adquireix protagonisme (augment de la demanda), tal com es reflecteix en l'evolució de l'RMI en els primers anys de crisi, en els quals es va convertir en el darrer esglaió de la protecció social a Catalunya.

No obstant això, per motius de contenció de la despesa en un context de consolidació fiscal, les condicions d'accés als subsidis assistencials s'han vist restringides (és el cas de la reforma de l'RMI de l'any 2011 i del subsidi estatal d'atur per a majors de 52 anys, ara de 55, de l'any 2012). Així mateix, s'han ampliat els supòsits d'incompatibilitat entre ajudes de baixa quantia, amb la qual cosa s'ha restringit la suficiència d'ingressos.

Tot i això, cal constatar les iniciatives de la Generalitat en relació amb les famílies més vulnerables. En primer lloc, el Pla d'acció de lluita contra la pobresa i per a la inclusió social 2015-2016. En segon lloc, la creació l'any 2015 de la prestació per atendre l'alimentació de persones i famílies en situació d'urgència social. Per acabar, també cal esmentar les mesures per fer front al creixement de la pobresa energètica.

Un altre punt que s'ha de tenir en compte és la despesa social, atès que es configura com un instrument de redistribució de la renda i, per tant, per fer front a la desigualtat en els ingressos. L'import de les obligacions reconegudes de l'Agrupació Benestar Social i Família de la Generalitat creix el 19,5% (per segon any consecutiu) i l'import destinat a l'RMI augmenta el 7,7%. L'efecte redistributiu de la despesa pública es pot analitzar a través de l'impacte de les transferències socials en la reducció del risc de pobresa. S'observa que les pensions, sobretot les contributives, són les prestacions econòmiques que tenen un major impacte en la reducció del risc de pobresa. Les altres prestacions no són tan decisives en aquest sentit. Per tant, es fa palesa la protecció dèbil a la família i a la infància, així com a la població en edat de treballar.

El sistema de protecció social s'hauria de replantejar per tal que sigui adequat, capaç de garantir les cobertures necessàries i sostenible.

En conclusió, atesa la composició de la despesa social, així com les últimes restriccions en l'accés i la compatibilitat entre prestacions, no sembla que les transferències socials vigents puguin tenir els efectes redistributius desitjats, atenent els col·lectius que més estant patint la pobresa i l'exclusió social. Així, el

repte del sistema de protecció social té a veure amb el seu replantejament perquè esdevingui un sistema adequat, capaç de garantir les cobertures necessàries i sostenible, a la llum dels canvis demogràfics, econòmics i socials.

D'una banda, el sistema hauria de ser adequat, és a dir, més equitatiu en la seva missió de redistribuir la renda per fer front a la desigualtat en els ingressos. El CTESC considera que s'hauria de donar importància sobretot al benestar de la infància, atès que és el moment vital de construcció de la identitat personal i social. Per tant, caldria millorar l'atenció social de les famílies, prioritzant aquelles més vulnerables, com ara les monoparentals i les nombroses, així com millorar també la protecció de les llars amb una intensitat del treball baixa i les llars sense ingressos. A més, la política social s'hauria de plantejar per garantir una protecció adequada a les persones davant dels riscos que afronten al llarg del seu cicle vital.

De l'altra, hauria de ser sostenible. Amb relació a aquesta qüestió, cal assenyalar que la disminució dels ingressos fiscals que ha suposat la crisi econòmica i els canvis en la normativa fiscal, juntament amb els canvis demogràfics, socials i del mercat de treball, estan entre l'origen de les causes que poden tensionar la sostenibilitat del model de protecció social, la qual es posa en relació no només amb les pensions i altres prestacions econòmiques, sinó també amb els serveis socials i l'atenció a la dependència.

Per fer front a aquesta situació, s'hauria de ser més eficient en la disposició dels recursos de la protecció social, tal com ha posat de manifest la UE en repetides ocasions. S'ha de tenir present que s'ha intentat fer front als nous riscos socials a partir d'una lògica incremental amb cobertures parcials a mesura que ha sorgit una nova situació de vulnerabilitat. Aquesta lògica ha derivat en un conjunt de prestacions complex i fragmentat, en un marc on coexisteixen diferents administracions i que tampoc tendeix vers la garantia d'uns ingressos, atès que es detecten solapaments per la coexistència de prestacions amb finalitats similars i, a la vegada, buits i insuficiències de cobertura.

Aquesta situació s'ha posat encara més de manifest per les implicacions que la crisi ha tingut en el mercat de treball, amb una manca de capacitat de creació de llocs de treball de qualitat i amb unes polítiques d'ocupació que no han donat respostes adequades sobretot per la manca d'integració de les polítiques actives i passives. A més, la inexistència d'un bon sistema d'orientació integrat encara dificulta més la reintegració de les persones en el mercat de treball. Tot plegat configura una estructura que no es caracteritza precisament per la seva eficiència.

El creixement de l'activitat econòmica i una millora en les condicions creditícies han incrementat la demanda d'habitatge.

El creixement de l'activitat econòmica i una certa relaxació de les condicions creditícies han reforçat la demanda d'habitatge, que es tradueix en un augment del volum de compravendes, fonamentalment de l'habitatge usat, i de la contractació neta de lloguers.

Una part important d'aquesta demanda respon al comportament dels inversors que estarien aprofitant els diferencials positius existents entre el rendiment associat a l'habitatge i els d'inversions alternatives. Aquestes s'han vist afectades per la reducció generalitzada dels tipus d'interès com a conseqüència de la liquiditat més elevada introduïda en el sistema per la política monetària expansiva del BCE.

Hem de tenir en compte que a la decisió d'inversió de les llars residents s'afegeix l'augment de la demanda realitzada per persones jurídiques i per no residents, que significa el 28,0% de totes les compravendes, i que està associada a la demanda d'inversió i de segones residències.

Es remarcable el paper del sector turístic en l'evolució dels preus de compra de l'habitatge lliure i dels contractes de lloguer.

L'evolució positiva del sector turístic ajuda, també, a explicar el canvi observat aquest any en l'evolució tant del preu de compra de l'habitatge lliure com de les rendes dels nous contractes de lloguer, que augmenten en termes mitjans el 2,7% i el 3,3%, respectivament, si bé amb un comportament divers en el territori. L'activitat econòmica turística rivalitza dins els espais urbans amb l'ús de l'habitatge com a habitatge principal. En aquest sentit el CTEESC demana al Govern un seguiment especial d'aquesta evolució.

Paral·lelament, la demanda d'habitatge principal hauria tingut un impacte més limitat sobre l'augment de la demanda total, condicionada per una part, pels canvis en el comportament demogràfic de la població, i per una altra, per les dificultats per traslladar el creixement econòmic a la renda disponible d'un segment important de les llars catalanes i per la pròpia inestabilitat de l'ocupació generada.

L'accés a l'habitatge principal de compra a través del mercat hipotecari s'ha beneficiat de les millors condicions creditícies, que haurien permès una lleugera reducció de l'esforç de compra associat al pagament de la quota hipotecària (30,3% del cost salarial en termes mitjans de tot Catalunya) i una reducció del cost d'entrada (al voltant del 26% del preu de l'habitatge en termes mitjans de tot Catalunya). Aquesta reducció ha tingut un impacte divers en el territori com a conseqüència d'una evolució dispar dels preus de l'habitatge. Cal tenir en compte que el 74,5% de la població viu en comarques on l'augment dels preus en el mercat d'habitatge lliure se situa per sobre del creixement mitjà.

A la vegada, el cost d'entrada a la compra desplaça al règim de lloguer la demanda d'habitatge principal d'una part important i creixent de les llars catalanes (l'any 2015 el 23,6% llars viuen en aquest règim de tinença). L'accés al lloguer s'ha encarat, i significa el 27,6% del cost salarial en termes mitjans de tot Catalunya, especialment per l'impacte del fort increment de les rendes dels nous contractes de lloguers en l'àmbit metropolità. Un 69,1% de la població viu en municipis on les rendes dels nous contractes del lloguer han augmentat per sobre del cost salarial mitjà i més d'1,8 punts per sobre del creixement dels preus.

El repte és reforçar les polítiques destinades a millorar les condicions del parc existent i a ampliar l'oferta d'habitatges a preus assequibles.

El CTEESC constata que, tot i la millora en l'activitat de construcció de nous habitatges i la rehabilitació dels existents, encara s'està lluny de satisfer la necessitat d'un parc d'habitatge principal assequible i en millors condicions d'habitabilitat.

Així mateix, veiem amb preocupació l'augment continuat del percentatge de llars que s'inscriuen en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial que ja representen el 2,8% de les llars catalanes a la vegada que segueix augmentant el nombre de llars afectades per desallotjaments forçosos derivats d'execucions hipotecàries, si bé s'han incorporat un nombre menor de nous procediments associats a aquestes execucions.

El parc d'habitatges assequibles cobreix un percentatge extremadament baix de les llars. La promoció d'habitatge protegit es troba en mínims històrics, i la figura de la Xarxa de Mediació Social sembla haver tocat sotre i es redueix per tercer any consecutiu.

L'anul·lació parcial de la Llei 24/2015 per part del Tribunal Constitucional, aprovada per unanimitat de tots els grups parlamentaris, ha deixat sense efecte algun dels seus aspectes essencials dirigits a facilitar la incorporació dels habitatges buits en el mercat de l'habitatge principal i a lluitar contra el sobreendeutament relacionat amb l'habitatge habitual. Exhortem al Govern a buscar consensos polítics en l'àmbit estatal per tal de fer efectives les seves previsions.

En aquest context el CTEESC considera que, en termes generals, el Govern hauria de reforçar les polítiques destinades a millorar les condicions del parc existent i a ampliar l'oferta d'habitatges a preus assequibles.

En concret, el CTESC veu necessari que el Govern tingui en compte els següents suggeriments, que ja han estat destacats pel Síndic de Greuges de Catalunya.

- Cal seguir reforçant les línies d'ajut de foment de rehabilitació i reduir el temps que transcorre entre adjudicacions de rehabilitació.
- El dret a l'habitatge, recollit com un dret essencial en la Constitució i en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, no ha d'estar condicionat per límits territorials, de manera que són necessàries la coordinació i la col·laboració de les diverses administracions públiques amb competències en matèria d'habitatge.
- El Govern de la Generalitat de Catalunya hauria de promoure la signatura de protocols amb el poder judicial perquè, abans de qualsevol desnonament, els jutjats avisin els serveis socials i d'habitatge competents perquè aquests puguin actuar, d'acord amb les circumstàncies de cada cas. A més, caldria valorar la suspensió del llançament, mentre es resol el reallotjament,
- Les administracions públiques haurien de disposar d'inventaris o de registres del parc públic d'habitatges amb protecció oficial de què disposen que es poguessin interrelacionar amb els registres de sol·licitants d'habitatge per facilitar-ne l'adjudicació. A més, les administracions que tenen excés d'habitatges disponibles en municipis o zones on no hi ha una demanda d'habitatge suficient s'haurien de comprometre a cedir-los en favor d'altres administracions que no disposin d'habitatges suficients.
- El CTESC, també considera que la SAREB hauria de destinar a lloguer social un percentatge d'almenys el 30% dels habitatges que ha obtingut a baix cost, mitjançant la seva cessió a les administracions públiques i a les entitats socials sense ànim de lucre. Cal intentar assolir acords amb els grans tenidors d'habitatges actualment desocupats respecte de la seva cessió en favor de l'Administració pública o en favor d'entitats sense ànim de lucre. En aquest darrer cas, l'Administració hauria d'ajudar les entitats socials oferint el suport i l'assessorament necessaris.
- Finalment, considerem que tota situació d'emergència residencial s'ha d'atendre des de la triple perspectiva de facilitar amb agilitat i celeritat l'accés a un habitatge, garantir un acompanyament social i promoure la reinserció laboral de les persones afectades. Aquestes accions han d'estar coordinades per un únic servei que hauria de tenir en compte l'interès superior de l'infant. Cal motivar, d'acord amb aquest interès, les resolucions dels procediments d'adjudicació d'habitatges en situacions d'emergència social.

CAPÍTOL I. L'ECONOMIA A CATALUNYA

1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA

1.1. EL CONTEXT ECONÒMIC INTERNACIONAL

L'any 2015 el creixement econòmic global ha estat menys intens que el de l'any anterior. L'evolució econòmica mundial s'ha desaccelerat des del 3,4% que havia crescut l'any 2014 fins al 3,1% de l'any 2015.¹ Aquesta desacceleració global s'ha produït en un context de millora dels creixements de les economies dels països més desenvolupats i d'empitjorament de les perspectives als països en vies de desenvolupament.²

La feblesa del creixement global també ha vingut marcada per l'evolució dels preus, en un context cada cop menys inflacionista. Aquesta evolució de la inflació ha vingut determinada pel comportament clarament deflacionista de les matèries primeres, especialment les energètiques. Tot i que la inflació subjacent pràcticament no ha variat, la general s'ha situat en el 0,3%, el més baix des que va començar la crisi.³ Aquesta evolució dels preus ha estat un dels factors que ha condicionat la capacitat de creixement de les distintes economies. Mentre que als països importadors de matèries primeres això ha suposat una relativa expansió de la capacitat de consum, als països exportadors ha implicat una retallada dels ingressos per exportació.⁴

L'evolució dels preus de les matèries primeres, especialment de l'energia, ha estat un factor determinant en l'evolució econòmica global. Ha afectat positivament els països importadors i negativament els exportadors.

Als països desenvolupats, les polítiques monetàries expansives, la progressiva millora del mercat laboral, la política fiscal menys contractiva i la millora de les condicions financeres han contribuït a la millora de les perspectives. Als països en vies de desenvolupament, a banda dels efectes de l'evolució dels preus sobre el valor d'algunes de les seves exportacions, l'evolució ha vingut condicionada per problemes estructurals, per l'enduriment de les condicions financeres internacionals i en general pel clima d'incertesa creixent.⁵

La pèrdua de vigor de l'evolució econòmica global s'ha evidenciat també en l'evolució dels fluxos del comerç internacional. El volum total d'importacions, que l'any 2014 havia crescut el 3,5%, ha augmentat només l'1,7% l'any 2015. Tot i que les economies en vies de desenvolupament són les que més han frenat el comerç, les economies avançades tampoc han mostrat el mateix dinamisme.

Malgrat que existeixen factors conjunturals que l'han accentuada, aquesta debilitat en el creixement del comerç global s'arrossega des de fa com a mínim quatre anys. Des de l'any 2001, l'evolució del comerç mundial s'ha situat per sota de la tendència mitjana que mantenia a llarg termini. Darrere d'aquest canvi hi trobem factors merament cíclics, com per exemple la lenta recuperació o la baixa demanda de béns d'inversió; no obstant això, també n'hi trobem d'estructurals, com ara per exemple la terciarització de les economies, o també l'auge de noves economies menys propenses a importar.⁶

¹ FMI (2016). *World economic outlook: too slow for too long*, p. 3. Washington: International Monetary Fund. Consulta a <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/pdf/text.pdf>.

² BCE (2016). *Informe anual 2015*. Frankfurt: Banco Central Europeo, p. 6. Consulta a <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2015es.pdf?c5481392d8d05f8b62eec6063b160174>.

³ FMI (2016). Op. Cit., p. 4.

⁴ *Ibidem*, p. 10.

⁵ BCE (2016). Op. Cit., p. 6.

⁶ *Ibidem*, p. 7-8.

Europa i el Japó han prosseguit la seva política monetària clarament expansiva. A més, la Reserva Federal Nord-americana ha posposat el viratge cap a polítiques monetàries més restrictives fins a finals del 2015, fet que ha mantingut el context monetari força estable. Això no obstant, les expectatives de canvis en els posicionaments monetaris, unides als dubtes sobre la continuïtat d'alguns creixements ha generat sortides de capitals i deprecacions d'algunes divises. En alguns casos, especialment en aquells amb més desequilibris, això ha estat motiu de restriccions financeres.⁷

El viratge de la política monetària als Estats Units, tot i que s'esperava, es va anar posposant en relació bàsicament amb l'evolució del mercat de treball, i no ha estat fins a finals d'any en què el Comitè de la Reserva Federal ha decidit pujar el tipus d'interès de referència. Aquesta ha estat una decisió que ha planat sobre el context econòmic internacional durant bona part de la segona meitat de l'any. Paral·lelament, el dòlar s'ha enfortit, a redós de les perspectives sobre el canvi previsible de política de la FED. Amb tot, el creixement dels Estats Units ha continuat amb la mateixa intensitat de l'any anterior, amb un creixement del 2,4%.⁸ Tot i mantenir el mateix ritme de creixement però, les aportacions dels components a l'evolució del PIB han variat d'un any a l'altre. L'any 2015, la desacceleració en la inversió fixa no residencial i les exportacions, juntament amb l'acceleració de les importacions s'ha vist compensada per la de la resta de components.⁹

Les perspectives de canvi en l'orientació política monetària als EUA han condicionat també l'evolució econòmica global, tot i que s'hagi produït a finals d'any.

Aquest paper més destacat de la demanda domèstica en l'evolució de l'economia nord-americana cal atribuir-lo també a l'enfortiment del dòlar. A banda de permetre un augment del poder adquisitiu, la fortalesa de la moneda enfront d'altres divises, juntament amb l'abaratiment dels preus de les matèries primeres ha reduït molt la inflació, que ha estat només del 0,1%. Tot i això, la inflació subjacent s'ha mantingut en l'1,8%.¹⁰ La resiliència que ha mostrat el creixement nord-americà ha permès mantenir la tendència de reducció progressiva de l'atur, que s'ha situat en el 5%.¹¹

El Japó, juntament amb la zona euro, han estat de les economies més esperonades des de les institucions monetàries. Tot i això, ni en el cas d'Europa ni en el del Japó, la inflació s'ha pogut acostar a l'objectiu del 2%. La davallada dels preus de les matèries primeres ha estat un corrent de fons difícil de superar. En el cas japonès la inflació s'ha situat en el 0,8%, molt per sota del 2,7% que havien assolit l'any anterior com a conseqüència de la reforma fiscal de l'IVA.¹² Tot i això, si bé l'any 2014 no es va poder créixer el 0,5%, l'any 2015 ha recollit una tímida acceleració amb un creixement del 0,5%.¹³

Al Japó, el creixement, tot i ser positiu, ha estat poc intens, i s'ha sumat a una evolució molt modesta dels preus, arrossegats pel context internacional deflacionista.

L'altre gran referent global a l'hora d'ajustar les perspectives ha estat la Xina. Els dubtes sobre la sostenibilitat del seu creixement han determinat les previsions globals de creixement. La debilitat de les exportacions i una certa frenada de la inversió han desaccelerat l'augment del PIB des del 7,5% l'any 2014 al 6,8% l'any 2015. Davant d'aquesta situació, la resposta de les autoritats xineses ha estat, d'una

⁷ BCE (2016). Op. Cit., p. 7.

⁸ *Ibidem*, p. 9.

⁹ BEA (2016). *News release*, maig 2016, p. 5. U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Consulta a http://www.bea.gov/newsreleases/national/gdp/2016/pdf/gdp1q16_2nd.pdf.

¹⁰ BCE (2016). Op. Cit., p. 9.

¹¹ FMI (2016). Op. Cit., p. 1.

¹² BCE (2016). Op. Cit., p. 9.

¹³ Quarterly estimates of GDP. Oct-Dec 2015, març 2016, p. 25. Government of Japan, Department of National Accounts, Economic and Social Research Institute, Cabinet Office. Consulta a http://www.esri.cao.go.jp/jp/sna/data/data_list/sokuhou/files/2015/qe154_2/pdf/jikei_1.pdf.

banda, una política monetària més laxa, i de l'altra, un augment de la inversió pública. Com a conseqüència, el luan s'ha depreciat al llarg de l'any respecte del dòlar.

A Europa, la principal economia europea fora de la zona euro, el Regne Unit, també ha desacelerat el creixement des del 3% de l'any 2014 fins al 2,2% del 2015. No obstant això, de la mateixa manera que als Estats Units, la taxa d'atur ha continuat disminuint fins al 5%. Aquest marc de creixement més contingut s'ha assolit amb una combinació de política monetària acomodaticia i de contenció dels estímuls fiscals. D'una banda, el tipus d'interès de referència s'ha mantingut en el mateix nivell, el 0,5%, i el volum d'intervenció del programa de compres del Banc d'Anglaterra també. De l'altra, la contenció fiscal ha permès reduir el dèficit fins al 4,5%. No obstant això, en el cas de Gran Bretanya la inflació tampoc no s'ha pogut mantenir en els nivells habituals, i s'ha situat al voltant del 0% en termes interanuals pel conjunt del 2015.¹⁴

1.1.1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A LA ZONA EURO

Tot i la debilitat del creixement global, la zona euro ha crescut l'1,5% l'any 2015, per sobre del que ho va fer l'any anterior. En general, el perfil trimestral de creixements interanuals mostra un comportament molt estable al llarg de l'any.

TAULA 3. Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Zona euro, 2014-2015

	2015					
	2014	2015	ITR	IITR	IIITR	IVTR
PIB	0,9	1,6	1,3	1,6	1,6	1,6
Despesa pública	0,8	1,3	1,1	1,2	1,2	1,6
Consum de les llars	0,8	1,7	1,6	1,7	1,8	1,5
Formació bruta de capital (FBC)	1,4	2,7	1,2	0,6	2,8	5,1
Exportacions de béns i serveis	4,1	5	5,3	6	4,6	3,6
Importacions de béns i serveis	4,5	5,7	6	5,8	5,5	5,3

Unitats: taxes de creixement interanual. EU(19).

Font: Eurostat.

Globalment, el creixement s'ha produït per un augment de gairebé tots els components de la demanda domèstica. La formació bruta de capital ha estat el que s'ha incrementat més, amb un augment del 2,7%. No obstant això, el consum de les llars també ha crescut lleugerament per sobre de la mitjana de l'economia, amb una evolució positiva de l'1,7%.

Tot i no créixer tant, la despesa pública també ha augmentat l'1,3% en termes interanuals. Aquest augment de la despesa de les administracions ha estat possible gràcies a la rebaixa de les condicions creditícies. L'estalvi que s'ha produït en termes de pagament del deute, en la majoria de països s'ha destinat a ampliar la despesa primària, sense que això hagi suposat ampliar els dèficits. En general, la correcció dels desajustos també s'ha beneficiat de la recuperació, atès que ha permès a moltes economies de la zona euro ampliar la base recaptatòria.¹⁵

Finalment, el sector exterior ha acabat fent una lleugera aportació negativa al creixement interanual.¹⁶ Això no obstant, els intercanvis internacionals han mantingut una bona evolució gràcies a la considerable depreciació de l'euro.¹⁷ Ja des de mitjan 2014, la cotització de l'euro respecte del dòlar es va començar

¹⁴ BCE (2016). Op. Cit., p. 10.

¹⁵ BCE (2016). Op. Cit, p. 34.

¹⁶ Dades segons Eurostat. Una contribució negativa de 0,12 punts percentuals.

¹⁷ BCE (2016). Op. Cit, p. 21.

a deteriorar per arribar a la depreciació màxima a principis de primavera del 2015. La cotització, que també es va depreciar respecte d'altres divises, s'ha mantingut relativament baixa durant tot l'any 2015 (vegeu el gràfic I.1.A.G4 de l'annex). Les repercussions d'aquesta depreciació sobre la competitivitat exportadora de la zona euro han fomentat les exportacions. D'altra banda, l'abaratiment de les importacions també n'ha matisat els efectes del tipus de canvi. Al final, tant les exportacions com les importacions han crescut a un ritme molt superior al de l'any anterior en termes reals. Tot i això, el ritme de creixement de les importacions ha estat una mica més intens (vegeu la taula anterior).

La zona euro ha experimentat un creixement de l'1,6%, centrat únicament en l'augment de la demanda domèstica. Tot i això, l'evolució deflacionista de l'energia, que ha permès guanyar poder adquisitiu i capacitat competitiva, també ha situat la inflació general fregant la deflació.

En termes nominals, també ha ajudat el fet que la depreciació de les matèries primeres, sobretot del petroli, hagi millorat la relació d'intercanvi entre les exportacions i les importacions de la Unió Europea (vegeu el gràfic I.1.A.G3 de l'annex). Això ha permès millorar també el saldo de la balança per compte corrent, que ha mostrat una evolució positiva des de finals del 2014 (vegeu el gràfic I.1.A.G2 de l'annex).

Sectorialment, no trobem cap branca productiva que hagi disminuït el seu nivell d'activitat respecte de l'any anterior. Això és especialment rellevant pel fet que, per primer cop des que va començar la crisi, la construcció ha registrat un lleuger creixement positiu. El valor afegit generat per la indústria (sense la construcció), ha crescut a un ritme intens, de l'1,8%. El dinamisme industrial ha estat especialment intens en el cas de les manufactures, que han crescut en el 2%, un ritme superior al de molts dels sectors terciaris (vegeu la taula I.1.A.T1 a l'annex).

El sector de la informació i les telecomunicacions, juntament amb el de les activitats professionals, científiques i tècniques, les activitats administratives i els serveis auxiliars han estat les que més han crescut (2,7% en tots dos casos). Les activitats financeres i asseguradores, juntament amb les de l'Administració pública, defensa, educació, sanitat i serveis socials han estat les que han crescut menys, ambdues amb un creixement del 0,8% (vegeu la taula I.1.A.T1 de l'annex).

En general, totes les activitats s'han vist beneficiades per l'enfortiment de la demanda domèstica. Un dels factors que han incidit en aquesta recuperació ha estat la millora progressiva del mercat de treball a la majoria de països. La recuperació de població ocupada que s'ha produït des de mitjan de 2013 ha permès dur la taxa d'atur fins al 10,5% a la zona euro. Tot i que es tracta d'una tendència força generalitzada, els països que més han contribuït al creixement del nombre d'ocupats han estat Alemanya i també Espanya.¹⁸

Tot i la recuperació de la demanda, la inflació s'ha mantingut extraordinàriament baixa. De mitjana, la inflació general s'ha situat al voltant de zero, i en el decurs de l'any ha registrat evolucions negatives a principis d'any i a la tardor. Aquesta evolució ha estat marcada per la depreciació de les matèries primeres, igual que a la resta de principals economies del món. Tot i això, la inflació subjacent s'ha situat en el 0,8%, un registre també molt baix.¹⁹ Amb tot, la inflació hauria pogut ser encara més baixa de no ser per la forta devaluació de la moneda, que ha matisat els efectes de la rebaixa dels preus de les matèries primeres importades.²⁰

En un context d'inflació tan baixa, juntament amb tipus d'interès insòlitàment reduïts, el BCE ha esmerçat els màxims esforços en revitalitzar l'economia. Amb un marge de maniobra pràcticament nul en el terreny més convencional, les actuacions s'han hagut de desenvolupar en el camp de l'heterodòxia. Les principals mesures no convencionals que ha dut a terme el BCE han estat, d'una banda, el llançament de les

¹⁸ BCE (2016). Op. Cit, p. 23.

¹⁹ Ibídem, p. 26.

²⁰ Ibídem, p. 28.

operacions de refinançament a llarg termini (TLTRO), anunciades ja a mitjan 2014. De l'altra, l'aplicació d'un nou programa de compres ampliat anunciat el gener del 2015 (APP), que ha permès millorar enormement la liquiditat de les institucions financeres. Els resultats han estat un creixement de l'oferta monetària prou robust que ha permès dinamitzar el crèdit i reduir els tipus d'interès dels préstecs.²¹ A redós d'aquests estímuls, el tipus d'interès interbancari s'ha reduït progressivament sense necessitat de retocar el tipus de referència (vegeu el gràfic I.1.A.G5 de l'annex).

1.1.2. EVOLUCIÓ GENERAL DE L'ECONOMIA DE L'EUROREGIÓ PIRINEUS-MEDITERRÀNIA

La recuperació econòmica al costat sud dels Pirineus ha estat més intensa que al costat nord. Tot i que no disposem d'estimacions sobre l'evolució del PIB per a la regió francesa de Llenguadoc-Rosselló-Migdia-Pirineus (LRMP), l'evolució general dels indicadors avançats, incloent-hi els laborals, apunten cap a aquesta direcció.²²

Amb les dades disponibles, la regió que ha mantingut un creixement més dinàmic ha estat Catalunya, amb un creixement del 3,4%.²³ Tot i això, els creixements tant de l'Aragó com de Balears, malgrat ser menys intensos que la mitjana espanyola (3,2%), han assolit en ambdós casos els tres punts percentuals de creixement.

En general, la recuperació sembla que ha agafat més vigor al vessant espanyol dels Pirineus que no pas al francès. Tot i això, sembla que els registres són positius a banda i banda, especialment a partir del segon semestre.

L'economia aragonesa, que l'any 2014 havia crescut l'1,5%, l'any 2015 ha crescut el 3,1%,²⁴ amb una contribució intensa dels components de demanda interna. El consum de les llars ha augmentat el 3,4% i la inversió en béns d'equipament, tot i créixer a un ritme lleugerament inferior al de l'any 2014, s'ha incrementat encara el 10,3%.²⁵ El sector exterior en canvi, tot i mostrar un extraordinari dinamisme, no ha mostrat les aportacions del consum domèstic. Amb tot, el creixement de les exportacions de béns i serveis han estat de rècord, i han augmentat l'11,4% mentre que el de les importacions ha assolit un augment del 21%. El resultat d'aquest creixement intens dels intercanvis s'ha traduït en un deteriorament del saldo comercial, que tot i mantenir-se en positiu, ha passat dels 850 milions als 483 en el decurs dels darrers anys.²⁶

El sector de la construcció s'ha posat al capdavant del creixement econòmic aragonès en el seu primer any de recuperació.²⁷ El creixement del VAB de la construcció, que ha estat del 5%, ha superat els creixements del sector agrari, del 4,8%, del sector industrial, del 2,8% i també del sector serveis, del 2,7%.²⁸ Aquest creixement ha permès augmentar el nivell d'ocupació, que en termes interanuals havia crescut el 4,1% en el darrer trimestre de l'any.²⁹

A les Illes Balears el PIB ha augmentat el 3% l'any 2015. L'increment del VAB del sector serveis, que ha estat del 3,1%, s'ha situat per sobre del creixement del de la construcció, del 2,9%, del de la indústria, del 1,9% i del del sector agropesquer, de l'1,6%.³⁰ El creixements del sector serveis ha anat vinculat al

²¹ *Ibidem*, p. 31.

²² L'Euroregió Pirineus Mediterrània, nascuda el 29 d'octubre de 2004, és un projecte de cooperació política entre l'Aragó (sense participació actual), Catalunya, les Illes Balears, Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. Atès que inicialment es va excloure la Comunitat Valenciana del projecte, l'economia valenciana no s'inclou en l'anàlisi de l'epígraf, tot i que mantingui una estreta relació socioeconòmica amb la resta de integrants.

²³ Vegeu l'anàlisi del creixement català de l'any 2015 a la pàgina 8.

²⁴ Gobierno de Aragón (2016). *Boletín trimestral de coyuntura*, núm. 52 (març 2016). Departamento de Economía, Industria y Empleo, p. 12. http://www.aragon.es/estaticos/GobiernoAragon/Departamentos/EconomiaIndustriaEmpleo/Areas/O6_Servicio_de_estudios/BTC52.pdf

²⁵ *Ibidem*, p. 13.

²⁶ *Ibidem*, p. 14.

²⁷ L'any 2014 es va mantenir estable. Vegeu la MSEL 2014. Consulta a: <http://ctesc.gencat.cat/msil/index.html>.

²⁸ Gobierno de Aragón (2016). *Op. Cit.*, p. 14.

²⁹ *Ibidem*, p. 18.

³⁰ Govern de les Illes Balears (2016). *Conjuntura econòmica de les Illes Balears*, març 2016, p. 16. Consulta a:

creixement de la despesa turística, que en els nou primers mesos de l'any havia crescut el 6,4% en termes interanuals.³¹

TAULA 4. Evolució de la taxa d'atur a les regions que conformen l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
Aragó	20,2	16,3	18,6	17,0	15,0	14,6
Balears	20,1	17,4	22,3	16,5	13,9	17,0
Catalunya	20,3	18,6	20,1	19,1	17,5	17,7
Llenguadoc-Rosselló-Migdia-Pirineus	12,0	12,1	12,1	12,1	12,2	12,0
Espanya	24,4	22,1	23,8	22,4	21,2	20,9
França	9,9	10,0	10,0	10,0	10,1	10,0

Unitats: percentatges.

Font: Insee i INE.

A la regió francesa del LRMP, tot i que han augmentat els llocs de treball assalariats del sector de mercat no agrari,³² aquesta millora no s'ha reflectit en l'evolució de la taxa d'atur (vegeu la taula anterior). El principal sector en generar ocupació ha estat el dels serveis a les empreses, amb un augment del 2,3% del nombre d'assalariats en el darrer trimestre. No obstant això, i a diferència del que ha succeït a l'altre costat dels Pirineus, el sector de la construcció, tot i que ha frenat la caiguda d'ocupats, no ha mostrat en cap moment de l'any un creixement de l'ocupació,³³ i ha registrat una caiguda de les autoritzacions de construcció fins gairebé finals del 2015, moment en què la concessió de permisos s'ha reactivat.³⁴ El sector aeronàutic, punta de llança de la regió, tot i acumular un rècord de comandes, l'any 2015 ha sumat un volum de vendes per sota del de l'any precedent.³⁵ Amb tot, i malgrat que en el conjunt de l'any no ha baixat la taxa mitjana d'atur respecte del 2014, la seva evolució, que havia empitjorat a partir del segon trimestre, s'ha corregit a partir del tercer.

1.1.3. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A ESPANYA

L'any 2015, el creixement econòmic espanyol ha estat del 3,2%, una taxa de creixement que dobla la del conjunt de la zona euro. El perfil trimestral d'evolució del PIB confirma a més que els creixements interanuals han guanyat dinamisme a mesura que avançava l'any. Tot i això, el perfil trimestral mostra que la demanda interna en el darrer trimestre s'ha caracteritzat per una acceleració interanual de la despesa pública, mentre que la resta de components mostren una lleugera frenada. Paral·lelament, la demanda exterior, que ha mantingut una aportació negativa creixent fins al tercer trimestre, ha frenat lleugerament la seva detracció en el darrer trimestre de l'any.

En el conjunt de l'any, el creixement s'ha basat en la fortalesa de la demanda interna, que ha fet una aportació positiva de 3,8 punts percentuals. En canvi, el sector exterior ha fet una aportació negativa lleugerament superior a la de l'any anterior, de -0,5 punts percentuals.

TAULA 5. Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Espanya, 2014-2015

2015

<http://www.caib.es/pidip/annexes/2016/4/6/2034700.pdf>.

³¹ *Ibidem*, p. 66.

³² Insee (2016). *Insee conjoncture Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées*, núm. 2 (abril 2016), p. 1. Consulta a: http://www.insee.fr/fr/insee_regions/lrmp/themes/insee-conjoncture/inc_02/lm_inc_02.pdf.

³³ *Ibidem*, p. 2.

³⁴ *Ibidem*, p. 3.

³⁵ *Ibidem*, p. 2.

	2014	2015	I	II	III	IV
PIB	1,4	3,2	2,7	3,2	3,4	3,5
Demanda interna	1,6	3,8	3,2	3,5	4,3	4,3
Consum llars	1,2	3,2	2,6	2,9	3,6	3,5
Consum adm. públiques (3)	0,1	2,6	1,5	2,3	2,9	3,6
FBC (1)	4,8	6,9	6,6	6,5	7,6	7,0
Saldo exterior (2)	-0,2	-0,5	-0,4	-0,2	-0,7	-0,6

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum) i aportacions al creixement total del PIB en punts percentuals.

(1) Inclou variació d'existències.

(2) Aportació al creixement del PIB.

(3) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

Font: Idescat (vegeu la versió ampliada a l'annex, taula I.1.T3 de l'annex).

El creixement de la demanda interna s'ha sustentat gràcies a un bon comportament del consum de les llars, i també sobretot de la inversió, que ha augmentat el 6,9%. La pujada de la inversió recull també una millora en el comportament de la inversió residencial, atès que la demanda d'habitatge, tot i que ha estat majoritàriament de segona mà, ha crescut tant en el cas de la demanda estrangera com en el de la domèstica,³⁶ que és la més important.³⁷ En concret, la inversió residencial, que l'any 2014 havia caigut encara l'1,3%, l'any 2015 s'ha incrementat el 2,4%, mentre que la resta d'inversió en construcció ha crescut el 7,5%.³⁸

El consum de les llars ha augmentat el 3,2%, molt per sobre del creixement de l'1,2% que va experimentar l'any anterior. En general, el consum domèstic s'ha vist incentivat per l'efecte sobre les rendes de la disminució dels preus del petroli i del creixement en general de la capacitat de consum, fruit de l'evolució del PIB i de l'ocupació; tot i això, algunes mesures com ara l'avançament de la reducció impositiva prevista inicialment per al gener del 2016 unit a la devolució de la paga doble que els empleats públics no cobraven des del 2012 també hi han contribuït.³⁹

El creixement econòmic espanyol, que ha doblat el de la zona euro, s'ha dut a terme en un context de creixement de la demanda interna. La demanda externa, tot i l'evolució favorable del tipus de canvi, ha dut a terme una aportació lleugerament més negativa en el conjunt de l'any.

L'aportació negativa del sector exterior s'ha produït en un context de creixement real tant de les exportacions com de les importacions totals de l'economia espanyola, que han crescut el 5,4% i el 7,5% respectivament. El creixement de les exportacions, de la mateixa manera que el de les importacions, ha estat més intens que el de l'any anterior (del 5,1% i del 6,4% respectivament). No obstant això, mentre que en general totes les partides incloses a les importacions han augmentat més, no ha passat el mateix en el cas de les exportacions. Mentre que les exportacions de béns i serveis augmenten més intensament que l'any anterior, el consum dels estrangers al territori no ha augmentat per sota, fet que es pot llegir com una frenada als ingressos per turisme (vegeu la taula ampliada I.1.T3 a l'annex).

Sectorialment, la construcció ha estat el sector on més ha crescut el VAB l'any 2015, amb una taxa de creixement del 3,5%, per sobre de la del PIB. En general, tot i que totes les branques d'activitat han crescut, només la construcció i la indústria (3,5%) ho han fet a un ritme superior al del conjunt de l'economia. Els serveis, amb un creixement del 3,1%, han quedat lleugerament per sota del creixement general, mentre que l'agricultura, la que menys ha augmentat, ho ha fet el 2%. Tots els sectors han experimentat una evolució més positiva que la de l'any anterior. Tot i això, en comparació amb l'any 2014 torna

³⁶ BE (2015). *Boletín económico*, núm. 12 (desembre 2015), p. 28-29.

³⁷ Per a una anàlisi més aprofundida de l'evolució del mercat de l'habitatge vegeu el capítol 4.4. En el cas de Catalunya per exemple, les compres per part d'estrangers cauen en el mateix període.

³⁸ INE. *Contabilidad nacional de España*, base 2010.

³⁹ BE (2015). Op. Cit., p. 29.

a destacar el sector de la construcció, que un any abans encara havia disminuït el 2,5% (vegeu la taula I.1.A.T2 a l'annex).

Sectorialment, el fet més destacable és la recuperació del creixement al sector de la construcció, que tot i partir de nivells baixos, ha registrat el creixement més destacable.

L'augment del 3,2% del PIB espanyol s'ha generat en un context de creixement de l'ocupació i de caiguda dels preus. L'ocupació ha crescut el 2,9% gràcies sobretot al creixement dels ocupats al sector serveis, que expliquen dues terceres parts de l'augment. La resta del creixement s'explica pe l'augment de l'ocupació als sectors de la construcció i la indústria, ambdós amb aportacions similars al creixement de l'ocupació.⁴⁰

Segons l'IPC, la reducció dels preus ha estat del 0,5% de mitjana interanual. En termes interanuals, la inflació va accelerar la seva caiguda durant el primer trimestre, la va frenar en el segon, i la va tornar a accelerar el tercer, per acabar corregint altre cop la caiguda els darrers mesos de l'any. En bona part, l'evolució dels preus de consum al conjunt de l'economia espanyola reflecteixen la dels preus energètics al llarg de l'any.⁴¹ Tot i això, la inflació subjacent només ha augmentat de mitjana el 0,6% en termes interanuals, un increment que la situa per sota de la del conjunt de la zona euro.⁴²

En el mercat del crèdit, els tipus d'interès s'han mantingut baixos. Això ha fet augmentar el volum d'operacions de crèdit. No obstant això, el saldo d'endeutament viu de les empreses i famílies ha continuat disminuint, si bé a un ritme menor. Aquesta evolució dels passius, juntament amb l'augment del PIB, s'ha traduït en una lleugera disminució de la càrrega financera a partir del segon semestre.⁴³

1.2. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A CATALUNYA

El creixement del PIB català per a l'any 2015 ha estat del 3,4% en termes interanuals. Aquesta evolució situa el dinamisme de l'economia catalana molt per sobre del de la zona euro i lleugerament per damunt del del conjunt d'Espanya. A més, el perfil trimestral de creixements interanuals perfila una evolució més positiva de l'economia, que ha acumulat creixements interanuals cada cop més intensos a mesura que avançava l'any.

El creixement econòmic català s'ha situat per sobre de l'espanyol i del de la zona euro. Ha estat un creixement bàsicament centrat en la demanda interna, amb una aportació lleugerament negativa del sector exterior.

Tal com permet corroborar la taula següent, el creixement s'ha produït pel fort dinamisme de la demanda interna. Trobem diversos factors que han contribuït a aquest augment de la demanda domèstica. Per començar, cal esmentar el creixement de l'ocupació que s'ha produït a Catalunya.⁴⁴ A aquesta recuperació del nombre de persones que perceben rendes del treball cal afegir-hi a més els efectes sobre el consum de l'abaratiment de les matèries primeres energètiques. L'evolució modesta dels preus, unit al fet que els consums bàsics vinculats a l'energia s'han abaratit i que s'ha donat una rebaixa fiscal, ha donat un impuls a la capacitat de consum de les famílies.⁴⁵ A banda, els efectes de la política monetària

⁴⁰ Per a una anàlisi més aprofundida sobre l'evolució de l'ocupació tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya vegeu el capítol 3.

⁴¹ BE (2015). Op. Cit., p. 3.

⁴² Per a una anàlisi més aprofundida sobre l'evolució de l'ocupació tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya vegeu l'epígraf 1.2.

⁴³ BE (2015). Op. Cit., p. 27 i 28.

⁴⁴ Parlem d'un creixement de la població ocupada que s'estima en l'1,5%. Vegeu una anàlisi més detallada de l'evolució del mercat de treball al capítol 3.

⁴⁵ Per a una anàlisi més detallada de l'evolució dels preus vegeu l'epígraf 2 d'aquest mateix capítol.

sobre els tipus d'interès, cada cop més baixos, també han facilitat la demanda interior, especialment aquella vinculada a les inversions a llarg termini.⁴⁶

Entre els components més dinàmics de la demanda domèstica destaquen la formació bruta de capital i el consum de les llars, que han crescut clarament per sobre de la mitjana. La formació bruta de capital (FBC), amb un creixement interanual del 5,7%, ha estat la partida que més ha augmentat. Tot i créixer una mica menys que l'any anterior, la inversió en béns d'equipament ha estat, dins de la FBC, la que més ha augmentat; tot i això, cal destacar també el creixement de la inversió en construcció, que ha passat d'una disminució del 3,2% l'any 2014 a un creixement pràcticament de la mateixa magnitud l'any 2015. L'altra partida de la demanda interna, la demanda de les administracions públiques, ha crescut lleugerament per sota del que ho ha fet el PIB.

La demanda externa ha tingut una aportació lleugerament negativa en termes interanuals respecte del 2014. Tot i això, en el darrer trimestre s'ha corregit l'aportació interanual al creixement sistemàtica i negativa que mantenia des de principi d'any. Tot i que l'aportació al creixement interanual ha empitjorat respecte de l'any anterior, les exportacions han crescut a una intensitat més gran, mentre que les importacions, tot i créixer més que les exportacions, han frenat lleugerament el creixement. Aquesta relativa millora dels fluxos d'intercanvi es pot atribuir en part a l'evolució favorable de l'euro. Això no obstant, aquesta millora resulta molt destacable en un context internacional en què, en general, s'ha frenat el creixement del comerç global.⁴⁷

TAULA 6. Evolució del producte interior brut (volum) i dels seus components de demanda. Catalunya, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
PIB	2,0	3,4	2,8	3,2	3,6	3,9
Demanda interna	1,7	4,0	3,4	3,9	4,4	4,2
Consum llars	1,4	3,6	2,8	3,4	4,1	4,0
Consum adm. públiques (1)	0,0	3,3	2,3	3,2	3,6	4,2
FBC (2)	4,1	5,7	6,2	6,0	5,9	4,5
Béns equipament	7,2	6,4	7,7	6,7	6,6	4,6
Construcció	-3,2	3,1	1,5	3,3	3,7	3,8
Saldo exterior (3) (4)	0,5	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	0,2
Saldo amb l'estranger (4)	-0,8	-0,5	0,4	-0,8	-0,6	-1,1
Exportacions totals	4,1	4,8	4,7	5,4	4,0	5,0
Exportacions béns i serveis	4,1	5,4	5,0	6,3	4,8	5,4
Consum estrangers al territori	3,6	1,0	2,9	0,2	-1,3	2,0
Importacions totals	7,6	7,4	4,4	8,9	6,7	9,4
importacions béns i serveis	7,7	7,4	4,4	8,8	6,8	9,7
Consum residents a l'estranger	2,4	5,5	5,0	9,9	4,8	2,1

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum) i aportacions al creixement total del PIB en punts percentuals.

(1) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

(2) Inclou variació d'existències.

(3) Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

(4) Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

⁴⁶ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 88 (gener 2016), p. 12. Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Consulta a:

http://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/axius/publicacions_periodiques/nota_de_conjuntura/NCE_88/NCE_88.pdf.

⁴⁷ *Ibidem*.

Sectorialment, el sector serveis ha estat on més ha crescut el VAB, tot i que al de la construcció també ho ha fet a un ritme similar al del conjunt de l'economia. Amb una taxa de creixement del 3,4%, el sector de la construcció ha capgirat l'evolució que havia mostrat un any abans, quan havia disminuït el 2,5%, deixant enrere més de set anys de creixements negatius.⁴⁸ També ha crescut a un bon ritme la indústria, que ha augmentat el 2,7% el VAB respecte de l'any anterior. L'únic sector que no ha crescut ha estat el de l'agricultura, la silvicultura i la pesca, que ha disminuït l'1,5%, si bé l'any 2014 havia augmentat molt, amb un creixement del 5,8%. El perfil trimestral de tots els grans sectors, tret del de l'agricultura, recull una evolució clarament ascendent, amb creixements interanuals molt destacats al darrer trimestre (vegeu la taula següent).

Tret de l'agricultura, tots els sectors han mostrat una evolució molt favorable del PIB. Tot i això, resulta destacable la recuperació del sector de la construcció, només superat pel creixement del sector serveis.

Aquesta bona evolució econòmica s'ha traduït en una millora en l'ocupació. La població ocupada s'ha incrementat un 1,5%, amb un increment en termes absoluts de 45.000 persones respecte de l'any anterior. Tot i això, aquest creixement de la població ocupada ha estat menor que el de l'any 2014, en què havia augmentat el 2,1%.⁴⁹

TAULA 7. Evolució del producte interior brut (volum) i dels VAB sectorials. Catalunya, 2014-2015

	2014	2015	2015			
			I	II	III	IV
PIB	2,0	3,4	2,8	3,2	3,6	3,9
Agricultura	5,9	-1,2	0,3	-0,5	-2,0	-2,4
Indústria	1,5	2,7	2,2	2,2	3,1	3,4
Construcció	-2,5	3,4	1,9	3,5	4,0	4,2
Serveis	2,5	3,6	3,1	3,5	3,8	4,0
Impostos nets s/ productes	0,8	3,3	2,7	3,3	3,6	3,7

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatge (volum).
Font: Idescat (vegeu la versió ampliada a l'annex, taula I.1.T3).

Tot i que l'evolució del VAB no l'ha acompanyat, el sector que més ha augmentat el nombre de persones ocupades ha estat el de l'agricultura, amb un augment del 7%. El segon sector on més ha crescut l'ocupació ha estat l'industrial, on ha incrementat el 4,6%, un augment que permet sumar tres anys seguits amb evolucions positives al sector.⁵⁰ Els sectors de la construcció i els serveis, en canvi, han augmentat l'ocupació només el 0,7%, lluny dels registres de creixements del VAB que s'ha vist que han experimentat.⁵¹

Tot i això, l'evolució positiva que han mostrat tots els sectors ha permès que, per primer cop des de l'inici de la crisi, tots els sectors hagin fet aportacions positives al creixement (vegeu el gràfic següent). L'any 2014, l'únic sector que encara va llastrar l'economia va ser la construcció, amb una aportació lleugerament negativa al creixement. L'any 2015 però, tots els sectors han fet aportacions positives, incloent-hi també el de la construcció. Des de la perspectiva de la demanda, tot i que l'any 2014 tots els components havien fet aportacions positives, també la demanda exterior, l'any 2015 no ha estat així. Tal com s'ha vist, tot i el relatiu bon comportament dels fluxos comercials, la demanda exterior ha fet una lleugera aportació negativa.

⁴⁸ Ibídem.

⁴⁹ Dades EPA, INE. Taxes de creixement calculades en base a la població de 16 a 64 anys.

⁵⁰ Generalitat de Catalunya (2016). Op. Cit., núm. 88 (gener 2016), p. 14.

⁵¹ Dades EPA, INE, població entre 16 i 64 anys.

Els gràfics següents permeten visualitzar els perfils de creixement a llarg termini de l'economia catalana en els darrers 15 anys. Hi queda ben palès que la crisi es va fer evident sobretot a partir del 2008. La recuperació, que s'ha allargat en el temps, ha estat complicada d'assolir. Tot i que l'any 2010 es va tornar a créixer lleugerament, el procés de despallanquejament de l'economia i la correcció dels dèficits públics van enfonsar novament les perspectives de creixement. De llavors ençà la política monetària es va fer progressivament més laxa, i a partir del 2014 es va retornar al creixement positiu. A diferència de la breu recuperació del 2010, els darrers dos anys el PIB ha experimentat un creixement més intens. No obstant això, la participació del sector exterior en el creixement ha estat cada cop menor. El creixement del darrer any, íntegrament basat en la demanda interna, ha permès, no obstant això, que tots els sectors hagin contribuït positivament a la recuperació.

Des que va esclatar la crisi, aquest haurà estat el primer any que l'aportació del sector exterior haurà estat negativa, per bé que pràcticament insignificant.

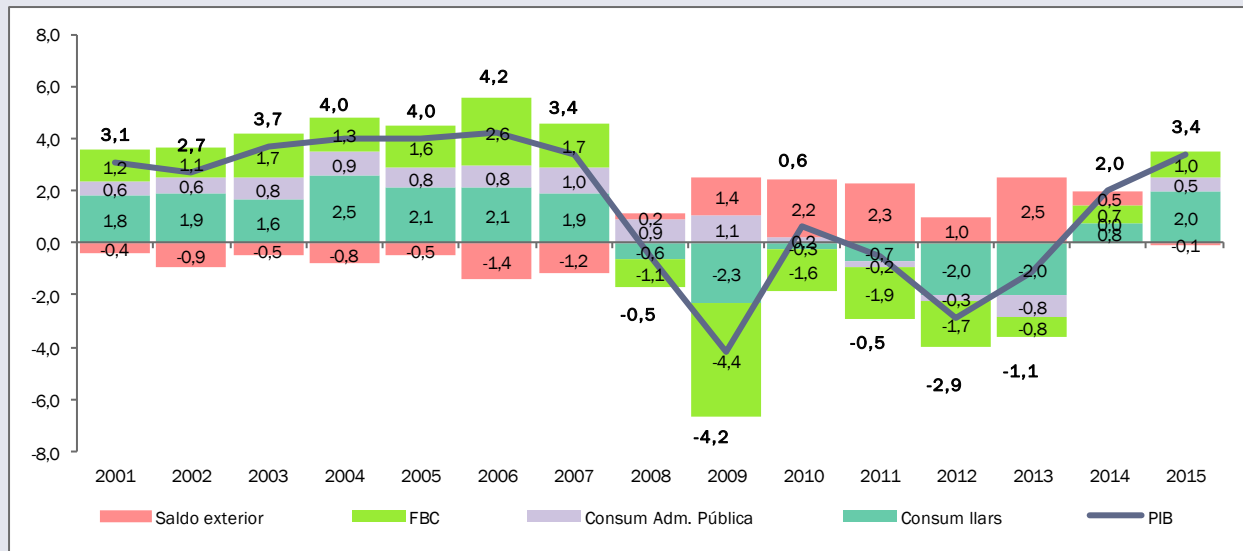
La contribució de la demanda externa a l'activitat productiva ha estat determinant durant la crisi. Quelcom similar ha succeït des del cantó de l'oferta per part del sector industrial. El gràfic següent ens permet constatar que el creixement durant els primers anys de segle va dependre només de la demanda interior. Durant aquest període el sector industrial concatenava aportacions lleugerament positives amb d'altres de negatives i la demanda exterior va registrar detraccions sistemàtiques al creixement. La construcció i els serveis van ser els puntals d'aquest fort creixement basat en la demanda domèstica.

Des del punt de vista de l'oferta, s'ha assolit novament un creixement del sector de la construcció, un sector que no havia fet cap aportació positiva des del 2007. El paper del sector serveis ha liderat la recuperació.

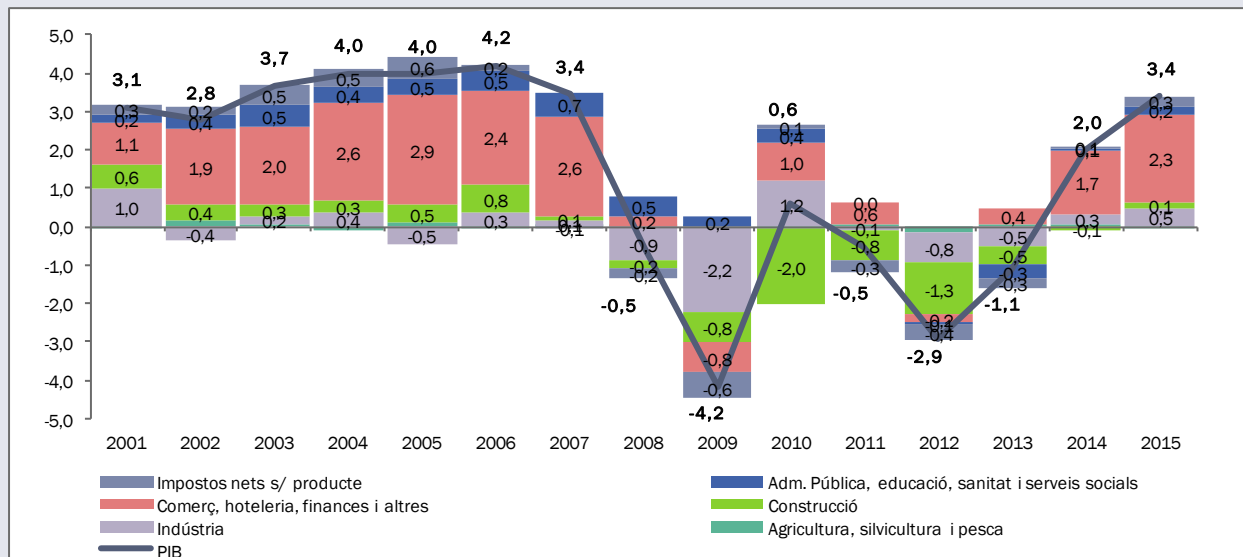
Aquesta situació va canviar amb l'arribada de la crisi. El sector que més va patir el canvi de conjuntura va ser el de la construcció. La indústria va mostrar un comportament més procíclic, i el seu paper va ser clau l'any 2010, en el primer canvi de tendència. Tot i això, els darrers anys, tot i que la indústria ha contribuït al creixement, les seves aportacions han estat més modestes, especialment si es comparen amb les d'altres sectors.

GRÀFIC 9. Composició del creixement del PIB a Catalunya, 2001-2015

Aportació al creixement dels diferents components de demanda. Catalunya, 2001-2015

Aportació al creixement dels diferents components sectorials d'oferta. Catalunya, 2001-2015

Unitats: punts percentuals (components) i taxes de creixement interanuals (PIB).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

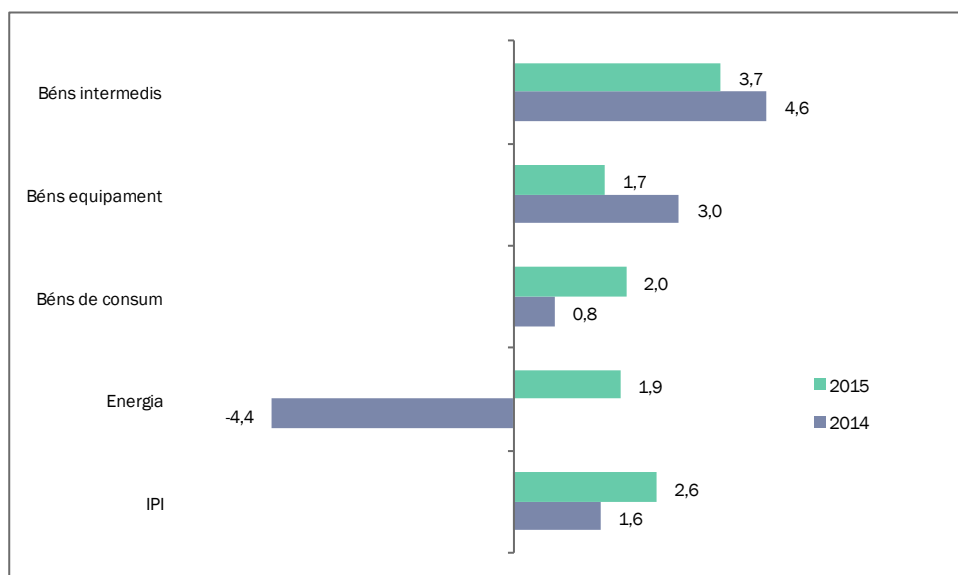
La recuperació industrial s'ha produït tant en els béns de consum com en els d'inversió. Fins i tot la producció energètica, que l'any anterior havia reculat, ha mostrat símptomes de creixement l'any 2015 (vegeu el gràfic següent).

Les branques d'activitat industrial que han mostrat un creixement més intens de la producció han estat activitats manufactureres. Parlem en aquest cas per exemple de la fabricació de productes de cautxú i

matèries plàstiques, que ha augmentat el 8,7% la seva producció. També cal destacar la branca de fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics (5,3%), la metal·lúrgia i productes metàl·lics (4,3%) o les indústries químiques (3,8%). Tot i això, l'índex de producció industrial registra caigudes en els sectors de subministrament d'aigua (-3,9%), fabricació de material de transport (-3,0%) i tèxtils, confecció, cuir i calçat (-0,7%), dels quals només el sector de l'automòbil havia crescut l'any 2014 (vegeu el gràfic I.1.A.G6 de l'annex).⁵²

La branca d'activitat amb un increment més intens de la producció ha estat la de fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques.

GRÀFIC 10. Índex de producció industrial segons destí econòmic dels béns produïts. Catalunya, 2014-2015

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

El sector serveis, segons recull l'índex d'activitat del sector, s'ha incrementat amb intensitat aquest darrer any 2015. Amb un creixement del 6,1%, el creixement de l'activitat dobla el de l'any 2014. A més, totes les categories de serveis registren creixements positius de l'índex, incloent-hi la de serveis auxiliars i activitats administratives, que l'any anterior havia reulat i que enguany ha estat el que més intensament ha crescut. L'hoteleria i el comerç també han estat activitats que han registrat augments per sobre del de la mitjana de l'índex (vegeu el gràfic següent).

L'hoteleria i el comerç han registrat augments d'activitat per sobre de la mitjana del sector serveis. Els serveis auxiliars i administratius, que l'any anterior havien reulat, enguany han tornat a augmentar l'activitat.

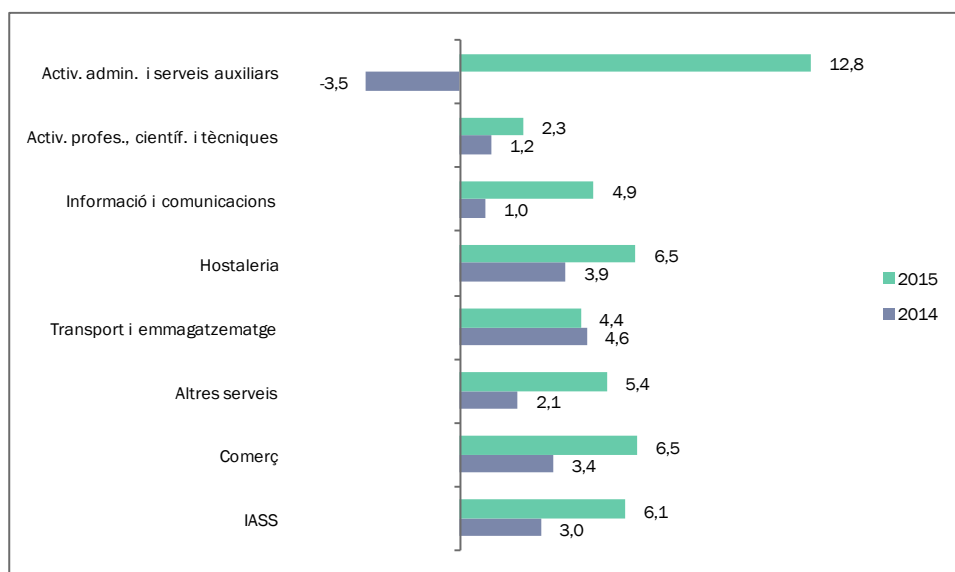
En general, el sector serveis s'ha nodrit sobretot del bon comportament de la demanda domèstica, però també del de l'estrangera a través del turisme. Una prova d'aquesta evolució queda recollida en les dades recollides pel sector turístic. L'evolució del nombre de viatgers ha estat positiva per a totes les procedències però sobretot les del mercat interior. D'aquesta manera, el creixement del nombre de viatgers catalans que han pernoctat a Catalunya ha estat del 9,1%, el dels procedents d'altres indrets d'Espanya del 4,9%, i els de l'estranger, que han continuat augmentant, del 3,6% (vegeu la taula I.1.T7 a l'annex).

⁵² El creixement que va mantenir l'índex de producció industrial del sector de fabricació de materials de transport va ser molt intens l'any 2014, del 6,4%.

Al sector turístic, on hi ha hagut un creixement més intens de la demanda interna que de l'exterior, han augmentat en general tots els viatgers, tant catalans, com de la resta d'Espanya o estrangers.

El creixement més intens del nombre de viatgers s'ha recollit als establiments de turisme rural, que són els que, tal com mostra el gràfic de la pàgina següent, més usa el turisme domèstic. Els usuaris d'aquests tipus d'establiments han crescut el 15,7%, gairebé triplicant la taxa de creixement dels càmpings (5,4%) o la dels hotels (5,2%).⁵³

GRÀFIC 11. Índex d'activitat del sector serveis (IASS) del conjunt de l'economia i per sectors. Catalunya, 2014-2015

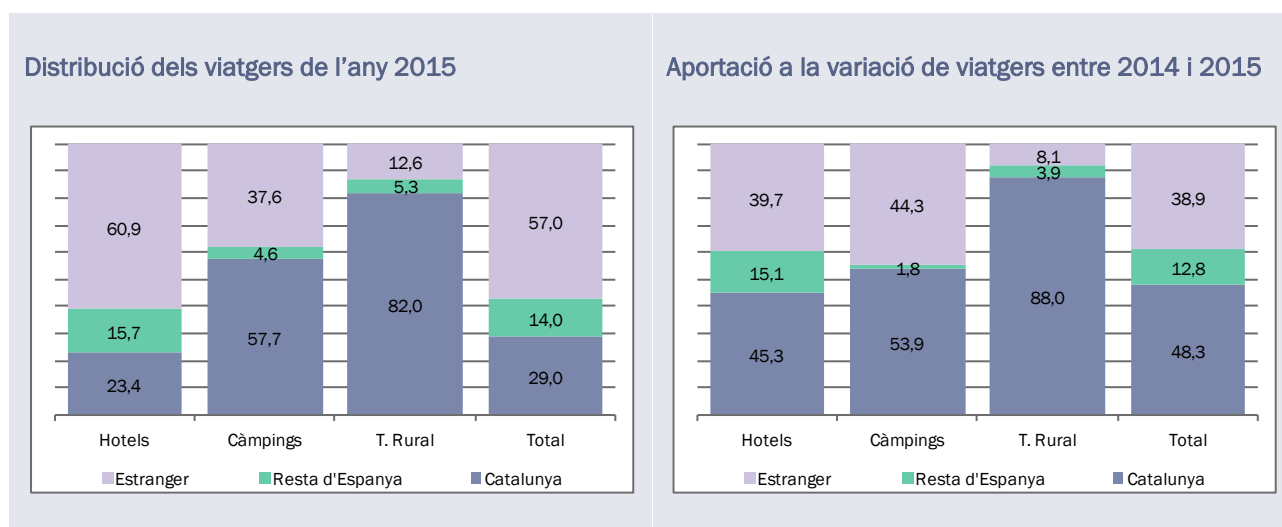
Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Amb tot, la principal contribució al creixement, independentment de la tipologia dels establiments, ha vingut sempre de la mà del turisme interior espanyol, tal com mostra el gràfic següent. D'aquesta manera, als hotels, on més del 60% dels viatgers que hi pernocten són estrangers, més del 60% de l'augment l'han generat els turistes no estrangers, i als establiments de turisme rural, habitualment orientats al turisme domèstic, aquesta proporció s'ha situat per sobre del 90%.

⁵³ Idescat. Vegeu la taula I.1.T7 de l'annex.

GRÀFIC 12. Distribució i variació del nombre de viatgers a Catalunya segons procedència i tipus d'establiment

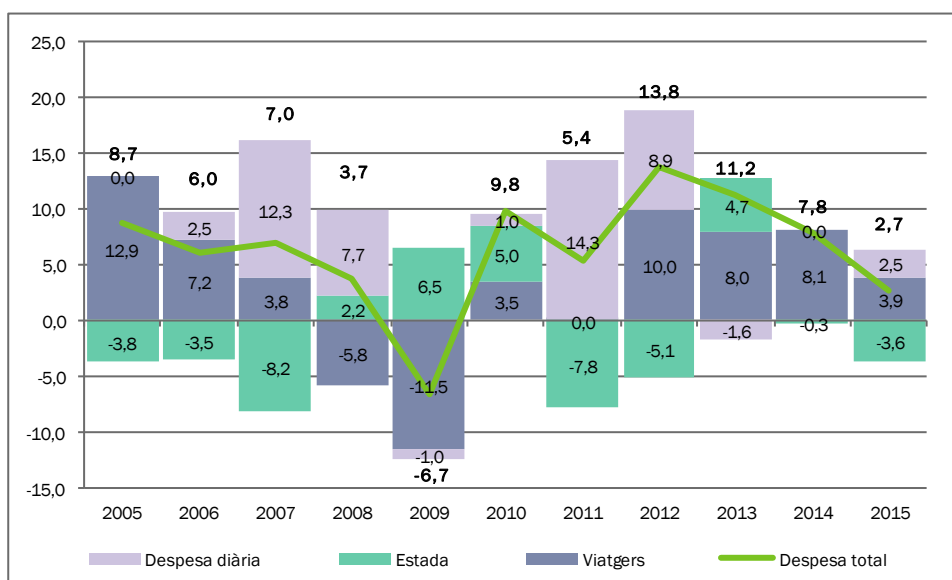

Unitats: percentatges sobre el total de cada categoria.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la taula I.1.A.T3 de l'annex.

Els turistes estrangers, que tot i créixer menys en general que els espanyols també han crescut, han mostrat un creixement més intens en termes relatius només als càmpings (vegeu el gràfic anterior). Amb tot, els ingressos procedents de l'arribada de turistes estrangers, tot i que s'han frenat, han continuat creixent al 2,7%. Les dades, publicades per Idescat però procedents d'Egatur, recullen un creixement de la despesa dels turistes que tot i créixer menys, ho ha fet per sisè any consecutiu després de la crisi (vegeu el gràfic següent).

GRÀFIC 13. Evolució de la despesa turística a Catalunya segons components, 2005-2015

Unitats: Variació en percentatge.

Font: Idescat i elaboració pròpia.

La despesa turística dels estrangers a Catalunya ha augmentat sobretot per l'augment de viatgers, ja que l'augment de la despesa diària dels turistes no ha compensat la reducció en els dies d'estada.

La font principal d'aquest creixement de la despesa dels turistes ha estat, tal com es mostra al gràfic anterior, el creixement del nombre de viatgers, que ha augmentat el 3,9%. Tot i aquest augment del nombre de turistes, aquests han disminuït la durada de la seva estada,⁵⁴ fet que ha quedat parcialment compensat amb un augment de la despesa diària. El resultat ha estat un creixement de la despesa dels turistes lleugerament menys intens que el del nombre de viatgers.

1.2.1. EL SECTOR EXTERIOR A CATALUNYA

La millora dels ingressos per turisme s'ha notat en el balanç del sector exterior català. La partida del consum dels estrangers en el territori ha augmentat en 121 milions d'euros l'any 2015. Tot i això, aquest augment no ha compensat l'evolució del consum dels residents a l'estranger, que ha crescut en 185 milions d'euros, i el saldo d'aquestes partides ha estat finalment negatiu. En canvi, sí que han augmentat amb intensitat les exportacions de béns i serveis, que han augmentat en 4.447 milions, una xifra pràcticament idèntica a la de l'augment de les importacions de béns i serveis (4.446). El saldo amb l'estranger finalment s'ha deteriorat lleugerament en 63 milions d'euros, fet que, segons les estimacions d'Idescat, hauria estat compensat amb escreix per la balança d'intercanvis amb la resta d'Espanya.⁵⁵

En termes generals, s'ha mantingut lleugerament a l'alça el saldo positiu dels intercanvis de béns i serveis amb l'exterior. Tot i que els intercanvis amb l'estranger han generat un superàvit lleugerament inferior al de l'any passat, l'evolució dels intercanvis amb la resta d'Espanya ho ha compensat.

D'aquesta manera, el saldo exterior català hauria crescut novament en termes nominals, passant dels 24,3 milers de milions d'euros als 24,7, tal com queda reflectit al gràfic següent. Aquesta millora del saldo exterior s'hauria produït sobretot per la millora del superàvit amb la resta de l'Estat. Tot i això, el saldo amb l'estranger, malgrat el lleuger deteriorament que hauria sofert, s'hauria mantingut clarament positiu, amb un superàvit proper als 12 milers de milions d'euros, sense canviar la composició del superàvit que s'hauria donat en els darrers tres anys (vegeu el gràfic següent).

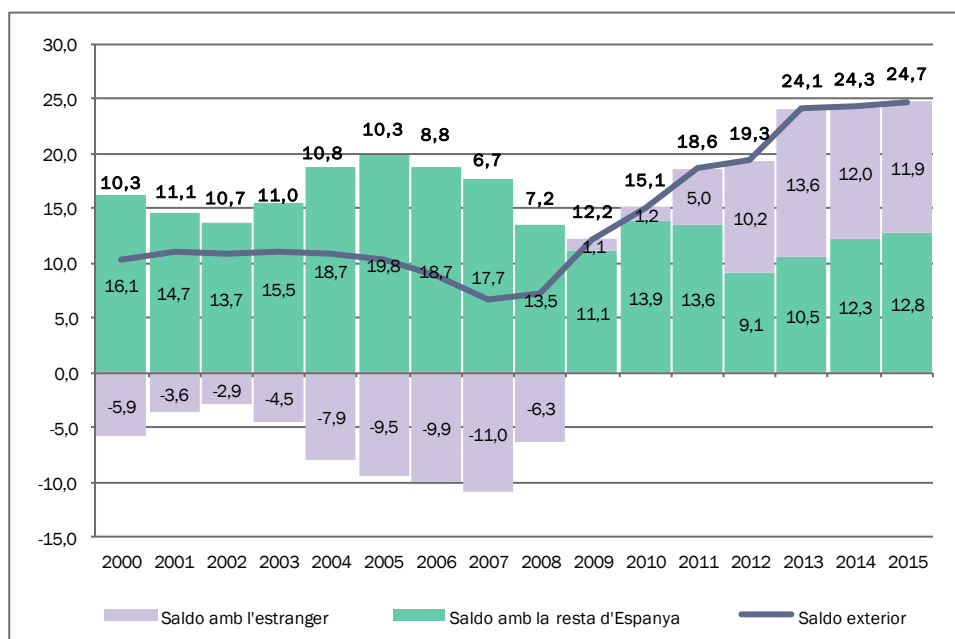
El comerç de béns amb l'estranger a Catalunya ha deteriorat el 3,1% la seva balança. Tot i això, les exportacions de béns han augmentat amb una intensitat lleugerament superior a les importacions (5,9% i 5,4% respectivament). Aquest deteriorament s'ha produït, a més, en un context on les importacions en termes nominals de matèries primeres, especialment les energètiques, han perdut valor per l'evolució dels preus en el context internacional. D'aquesta manera, mentre que en la categoria d'importacions de consums intermedis les importacions han disminuït, a la resta de categories, béns d'equipament i de consum, aquestes han augmentat amb una intensitat superior a les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G8 de l'annex).

L'evolució de les exportacions i importacions en termes nominals recullen els efectes de la deprecació de les matèries primeres energètiques, que han fet baixar el valor de les importacions respecte de les exportacions.

⁵⁴ La disminució del nombre de nits per viatger, segons dades d'Idescat, hauria estat més intensa entre els turistes estrangers, si bé també s'hauria produït entre els catalans. Això hauria fet que es reduïssin el nombre de pernотacions mitjanes en el conjunt del sector. Vegeu el gràfic I.1.G12 de l'annex.

⁵⁵ Idescat. PIB base 2010. Demanda.

GRÀFIC 14. Evolució del saldo exterior, el saldo amb l'estranger i el saldo amb la resta d'Espanya. Catalunya, 2000-2015

Unitats: milers de milions.

Font: Idescat. Estimacions en base 2010.

L'evolució relativa dels preus queda reflectida també en el fet que, dins de la categoria de béns intermedis, els productes energètics i industrials han disminuït les importacions mentre que, en canvi, no ho han fet les de productes de l'agricultura, la silvicultura i la pesca. Tot i això, en aquest darrer cas les importacions han augmentat amb menys intensitat que les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G9 de l'annex). En la resta de subcategories de destí, les exportacions han crescut en tots els casos per darrere de les importacions en intensitat i destaca sobretot el cas dels productes de la categoria de Materials de transport i altres béns de capital, on també han disminuït intensament les exportacions.

Sectorialment, només els productes de les categories d'agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca, d'alimentació i begudes, d'indústries químiques i de fabricació de maquinària d'oficina, de precisió i d'òptica han augmentat les exportacions amb més intensitat que les importacions. Tot i que en el cas dels tres primers sectors s'han mostrat molt competitius a Catalunya, sorprenen els resultats del sector de maquinària d'oficina, òptica i precisió, que feia anys que perdia quota de mercat internacional.⁵⁶ En el cas de la categoria de productes energètics, extracció i refinament de petroli, les exportacions, tot i caure, ho han fet a un ritme inferior al de les importacions; un comportament atribuïble bàsicament a l'evolució dels preus. A la resta de categories, la dinàmica de creixement de les importacions ha superat la de les exportacions (vegeu el gràfic I.1.A.G10 de l'annex).

Els únics sectors que han registrat un creixement de les exportacions més dinàmic que el de les importacions han estat els d'agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca, d'alimentació i begudes, d'indústries químiques i de fabricació de maquinària d'oficina, de precisió i d'òptica.

Tant en el cas de les relacions bilaterals amb Europa com amb Amèrica les exportacions han estat en general més dinàmiques que les importacions. Aquest no ha estat el cas de la resta de destinacions. No obstant això, destaca sobretot l'evolució que s'ha produït en el comerç bilateral amb Amèrica del Nord, incloent-hi els Estats Units i Canadà, on les exportacions han crescut amb una intensitat molt superior a

⁵⁶ Castell, et al. (2014). *Les balances comercials de Catalunya amb la resta de l'estat i l'estranger*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, p. 69. Consulta a: http://ctesc.gencat.cat/doc/doc_27808018_1.pdf.

les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G11 de l'annex). Aquesta evolució permet posar en relleu el paper del tipus de canvi com a factor de competitivitat, atesa la debilitat de l'euro amb el dòlar.

Les exportacions de productes estrictament industrials han augmentat amb menor intensitat del que ho han fet les importacions. El millor comportament dels intercanvis el trobem en les categories de productes de baixa tecnologia i mitjana-alta.

Les exportacions de productes estrictament industrials han augmentat amb menor intensitat del que ho han fet les importacions. Mentre que les primeres han augmentat el 6,1%, les segones ho han fet el 8,5%. Dins dels productes industrials, només aquells de contingut tecnològic alt, o aquells altres de contingut tecnològic mitjà baix han mostrat una evolució diferent, augmentant les exportacions a un ritme superior al que ho han fet les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G12 de l'annex). Dins de la categoria de productes de contingut tecnològic mitjà alt, les exportacions de productes químics ha augmentat més que les importacions (vegeu el gràfic I.1.A.G13 de l'annex).

1.2.2. EL SECTOR FINANCER A CATALUNYA

Durant l'any 2015 s'ha produït una revitalització sostinguda del crèdit nou al mercat espanyol, prosseguint el canvi de tendència que s'havia produït a principis del 2014. Aquest augment del crèdit nou s'ha produït tant per a aquells crèdits destinats al consum de les llars com aquells altres destinats a les empreses.⁵⁷ Aquesta millora s'ha produït gràcies a la política del Banc Central Europeu, i s'ha traduït en una rebaixa tant de les condicions dels crèdits com dels criteris de concessió.⁵⁸ Tot i això, la concessió de nous crèdits no ha compensat el ritme d'amortització dels crèdits concedits. D'aquesta manera, tot i que el procés de despallejament s'ha alentit, no s'ha aturat.

El procés de despallejament, que s'ha alentit, ha conviscut amb una revitalització del crèdit nou.

TAULA 8. Creixement del crèdit i dels dipòsits a les entitats de dipòsit. Catalunya, 2013-2015

Catalunya	Crèdit			Dipòsits		
	Total	AAPP	Privat	Total	AAPP	Privat
IV TR 2013	-6,3	-21,6	-5,3	4,8	-11,3	5,4
IV TR 2014	-6,4	15,6	-7,6	-1,9	27,4	-2,8
IV TR 2015	-4,7	-10,8	-4,3	-1,9	-4,0	-1,8

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Banc d'Espanya.

Sobre el conjunt de l'economia espanyola, i incloent tots els tipus d'entitats creditícies, el ritme de despallejament s'ha reduït fins a suposar una reducció del 4,2% del crèdit viu. Aquesta desaceleració s'ha produït sobretot per la frenada en el despallejament de l'Administració pública.⁵⁹ A Catalunya, el crèdit viu concedit per les entitats de dipòsit s'ha reduït, al quart trimestre i en termes interanuals, el 4,7%. Aquesta disminució suposa un alentiment respecte del ritme de disminució de l'any anterior (-6,4%). En general, la disminució més intensa del crèdit viu s'ha produït entre les administracions públiques, que tot i reduir el ritme de disminució, encara ha disminuït a més del doble d'intensitat que el crèdit viu concedit en l'àmbit privat.

⁵⁷ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 89 (abril 2016), p. 47. Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 47.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 48.

Els dipòsits també han disminuït lleugerament. Tenint en compte només les entitats de dipòsit, el volum de dipòsits ha disminuït l'1,9% a Catalunya. Els tipus d'interès baixos han condicionat l'estratègia de l'estalvi, que ha cercat el rendiment a partir del risc o bé la liquiditat.⁶⁰ D'aquesta manera, mentre que els dipòsits a termini han continuat disminuint, no ha succeït el mateix amb els dipòsits a la vista o els d'estalvi.⁶¹

Tot i que l'evolució del crèdit a Catalunya i al conjunt d'Espanya ha estat similar, la magnitud dels canvis mostren que l'evolució ha estat lleugerament millor a la resta d'Espanya.

Per al conjunt d'Espanya els registres s'han mostrat lleugerament millors. Mentre que el volum de crèdit viu concedit per les entitats de dipòsit ha caigut el 4,4%, el volum de dipòsits pràcticament no ho ha fet (vegeu la taula I.1.A.T4 de l'annex). Tot i això, i respecte de l'any anterior, el crèdit viu de les entitats de dipòsit ha disminuït a una taxa lleugerament superior. Aquesta disminució s'ha produït tant en el crèdit destinat a activitats productives com en el destinat a consum de les llars, que han disminuït el 4,5% i el 3,8% respectivament (vegeu la taula I.1.A.T5 de l'annex). Gairebé totes les activitats productives han registrat una disminució del volum de crèdit. L'única que n'ha experimentat un augment és l'activitat agrària. Pel que fa el crèdit al consum, mentre que ha continuat caient el volum de crèdit hipotecari, no ha succeït el mateix amb aquell destinat al consum, que ha augmentat 1,3% (taula I.1.A.T5 de l'annex).

Els mercats financers s'ha mostrat relativament volàtils al llarg de l'any. Els principals factors d'inestabilitat han estat l'evolució del preu del cru, la incertesa sobre l'evolució futura del creixement xinès així com d'altres economies emergents i la incògnita sobre el viratge que s'havia de produir als Estats Units en termes de política monetària.⁶² Tot i les incerteses, la manca de confiança dels inversors ha castigat més alguns parquets que d'altres. De fet, en general, una part important dels índexs més destacats en l'àmbit internacional han cotitzat a l'alça en el conjunt de l'any. L'Ibex 35 ha estat, entre els principals índex borsaris internacionals, el que més ha reulat en la seva cotització mitjana en el conjunt de l'any, amb una caiguda del 7,2% (vegeu la taula I.1.A.T7 de l'annex).

Aquesta disminució de les cotitzacions mitjanes ha estat la nota dominant en general a tots els índexs borsaris espanyols. El Barcelona Global 100 ha estat un dels que ha experimentat la davallada més intensa (-12%). Tot i això, el BCN MID 50, representatiu de les principals empreses de capitalització mitjana a la borsa de Barcelona, ha augmentat el 18,8% la seva cotització (vegeu la taula I.1.A.T8 de l'annex).

TAULA 9. Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona, 2015

	Millions d'euros el 31/12/2015	Variació interanual a 31/12/2015
Efectes públics	22594,3	-35,3
Obligacions	160,8	-88,5
Accions	182919,3	5,8
Fons cotitzats	970,6	47,3
Warrants	194,8	-1,1
Drets	3025,5	11,6
Segon mercat	0,1	-66,4
Total	209865,4	-1,4

Unitats: milions d'euros i taxes interanuals de creixement (percentatges).

Font: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Finances.

⁶⁰ Ibídem, p. 50.

⁶¹ Ibídem, p. 51.

⁶² Generalitat de Catalunya (2016). Op. Cit., núm. 88 (gener 2016), p. 52.

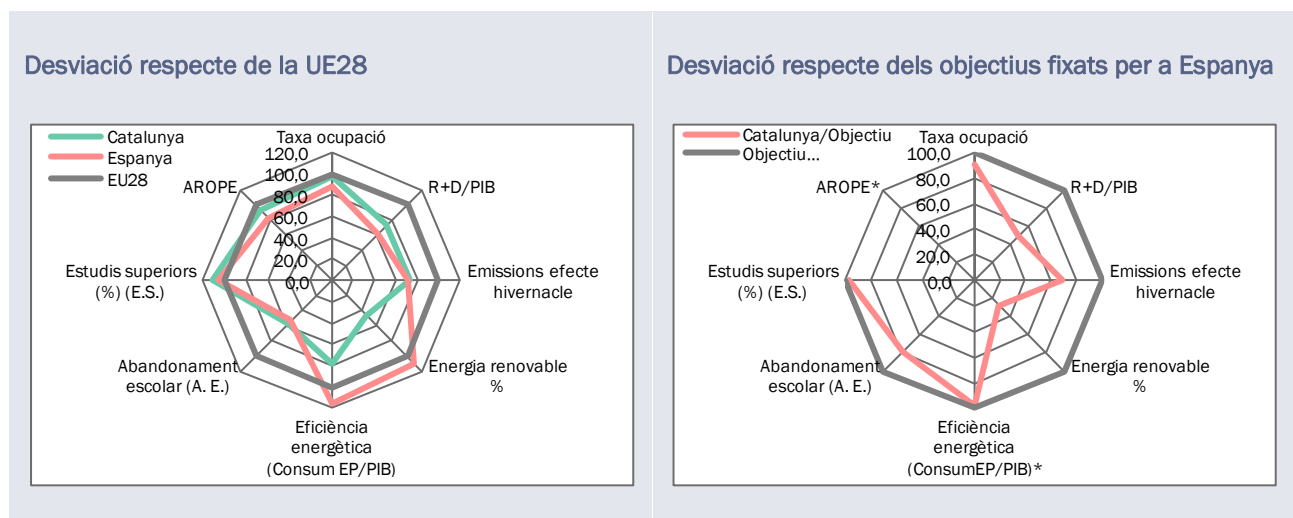
La caiguda de les cotitzacions mitjanes ha estat la nota dominant a tots els parquets espanyols. Només se salva l'evolució del BCN MID 50. A la Borsa de Barcelona, tot i augmentar el volum de contractació d'accions, el volum total de títols negociats ha disminuït respecte de l'any anterior.

Tot i que el volum d'accions negociat a la Borsa de Barcelona ha estat superior de l'any anterior (5,8% més alt), el conjunt d'efectes negociats s'ha reduït l'1,4% respecte de l'any anterior (vegeu la taula anterior). Entre els tipus d'instruments que han disminuït més hi trobem la negociació d'efectes públics, que ha reculat el 35,3%, o la d'obligacions, amb una caiguda del 88,5%.

1.2.3. CATALUNYA EN EL MARC DE L'ESTRATÈGIA EUROPA 2020

L'Estratègia Europa 2020 estableix els principals objectius de creixement per a la Unió Europea per a la dècada actual. L'objectiu és assolir una Europa més preparada, sostenible i inclusiva, fet que passa per mantenir alts nivells d'ocupació, productivitat i cohesió social dins de la UE28. L'Estratègia estableix els objectius principals en el marc de l'ocupació, la innovació, l'educació, la inclusió social i la sostenibilitat mediambiental. La taula I.1.A.T9 de l'annex recull els principals indicadors de l'Estratègia 2020, els objectius establerts a la finalització de la dècada per a cadascun d'ells i la situació actualitzada de Catalunya, Espanya i UE28 en cada àmbit (vegeu la taula I.1.A.T9 de l'annex). El gràfic següent sintetitza la informació recollida a la taula a partir dels vuit principals indicadors sintètics de l'Estratègia.

GRÀFIC 15. Desviació dels principals indicadors establerts a l'Estratègia Europa 2020 respecte de la mitjana de la UE i respecte dels objectius establerts

Unitats: Índex sobre la mitjana UE28 o sobre els objectius. En aquells casos en què l'objectiu marqui una fita inferior, el gràfic en recull la inversa. Font: elaboració a partir de les dades de la taula I.1.A.T9 de l'annex.

El primer dels subgràfics de la bateria de gràfics anterior ens mostra la situació catalana i espanyola en relació amb la mitjana de la UE28 i ho fa per a cadascun dels vuit principals indicadors. El segon recull la situació relativa de Catalunya respecte dels objectius establerts. En general, Catalunya es troba per sota de la mitjana de la UE28 en gairebé tots els principals indicadors. En l'únic àmbit en què Catalunya supera la UE28 és en el d'educació, i concretament en percentatge de titulats superiors, atès que en abandonament escolar, de la mateixa manera que la resta de l'Estat, queda lluny d'assolir els estàndards europeus. No obstant això, amb relació als objectius establerts concretament a Espanya, en el cas de l'abandonament Catalunya se situaria en el 80%.⁶³

⁶³ Per a una anàlisi més detallada de la situació en l'àmbit educatiu vegeu l'epígraf 3 del capítol IV.

L'àmbit en què Catalunya dista més de situar-se propera als estàndards europeus és en matèria mediambiental i de sostenibilitat. En aquest cas, tant pel que fa al percentatge d'energies renovables com a l'eficiència energètica, Catalunya s'allunya de la mitjana europea. Això no passa en el cas del conjunt d'Espanya, on els registres són fins i tot millors. Tot i això, en termes d'eficiència energètica Catalunya s'aproximaria força als objectius de millora establerts per l'Estratègia EU2020 tenint en compte les darreres dades disponibles, que són de 2009 (vegeu el gràfic anterior).⁶⁴

Tampoc no resulta afalagadora la situació en termes de despesa en R+D sobre el PIB. En aquest cas, Catalunya se situa molt per sota tant de la mitjana europea com dels objectius establerts.⁶⁵ La pobresa relativa, sintetitzada a partir de la l'indicador AROPE, se situa per sobre del 26% a Catalunya. Malgrat que resulta complicat comparar-lo amb l'objectiu -establert per al conjunt de la UE i en termes absoluts- Catalunya se n'ha allunyat els darrers anys. El percentatge de població en risc d'exclusió va augmentar progressivament els primers quatre anys de la crisi i de moment es troba molt per sobre del de 2010.⁶⁶ Finalment, pel que fa a la taxa d'ocupació, Catalunya també se situa per sota de la mitjana de la UE28. En aquest cas, la situació catalana és relativament millor que la del conjunt d'Espanya. A més, la taxa d'ocupació ha millorat aquest darrer any pels efectes de la recuperació econòmica sobre el mercat de treball.

---

⁶⁴ La darrera actualització de les dades d'eficiència energètica i de percentatge d'energia renovable per a Catalunya és de 2009. Tot i això, en energies renovables Espanya ha avançat 3,2 punts percentuals i la UE28 4,1 des del 2009 fins al 2014. Per tant, és probable que Catalunya també ho hagi fet. Ha succeït el mateix amb l'eficiència energètica, ja que el consum d'energia per unitat de PIB s'ha reduït el 5% i el 10% per a Espanya i per a la UE28 respectivament en el mateix període. Vegeu una anàlisi més aprofundida a l'epígraf 2 del capítol V.

⁶⁵ Vegeu una anàlisi més aprofundida a l'epígraf 1 del capítol II.

⁶⁶ Vegeu una anàlisi de l'exclusió social a Catalunya a l'epígraf 5, del capítol IV.

2. L'EVOLUCIÓ DE LA PRODUCTIVITAT, DE LA REMUNERACIÓ DELS FACTORS I DELS PREUS A CATALUNYA

2.1. L'EVOLUCIÓ DELS PREUS A CATALUNYA

En general, l'evolució dels preus ha estat molt modesta i, en el conjunt de l'any, deflacionista. En el decurs de l'any, l'índex de preus de consum ha baixat de mitjana el 0,2% a Catalunya. Aquest comportament dels preus ha estat lleugerament més moderat que el que s'ha donat al conjunt de l'Estat, on els preus han baixat el 0,5%. En el conjunt de la zona euro la variació de preus ha estat nul·la.

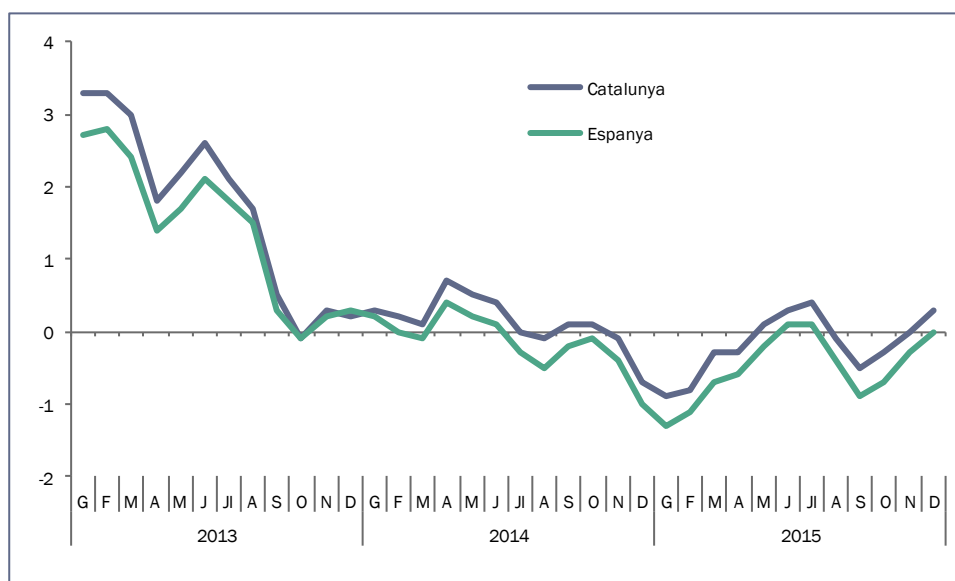
TAULA I.2.T1 Inflació comparada, Catalunya, Espanya i zona euro, 2014-2015

	2014	2015
Catalunya	0,1	-0,2
Espanya	-0,2	-0,5
Zona euro	0,4	0,0
Diferència Catalunya-Espanya	0,3	0,3
Diferència Catalunya-zona euro	-0,3	-0,2

Unitats: percentatges.
Font: INE (IPC) i Eurostat (IPCH).

El diferencial de variació dels preus de l'economia catalana amb el conjunt de l'economia espanyola s'ha mantingut. Aquest diferencial, de la mateixa manera que l'any passat, s'ha mantingut al voltant dels 0,3 punts percentuals. En general, les sèries històriques mostren una diferencial inflacionista persistent de Catalunya en relació amb el conjunt d'Espanya, un diferencial que només s'ha reduït puntualment en etapes de fortes correccions de les variacions de preus.⁶⁷

GRÀFIC I.2.G1 Evolució mensual de la inflació interanual. Catalunya i Espanya, 2013-2015

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

⁶⁷ Aquest darrer any, les rúbriques que més han fet augmentar el diferencial han estat les de mobles i revestiments del terra, habitatge de lloguer, conservació de l'habitatge, serveis mèdics i similars, i transport personal.

La inflació catalana s'ha situat en el 0,1%. Amb aquest registre, la inflació es torna a col·locar per sobre de l'espanyola, i manté el diferencial d'inflació en 0,3 punts percentuals.

Per tercer any consecutiu, les pressions deflacionistes en els mercats internacionals de productes energètics i de primeres matèries han pressionat a la baixa l'evolució general dels preus. La davallada dels preus del barril Brent ha estat molt intensa, passant dels 111 euros per barril al desembre de 2013 als 38 euros de desembre de 2015.⁶⁸

Aquesta davallada del preu del petroli es torna a reflectir en el preu de la cistella de consum quan s'analitza per rúbriques. Després del sucre i dels electrodomèstics i reparacions, el transport personal i la calefacció, juntament amb altres subministraments han estat els que més s'han abaratit. Les inflacions més elevades han recaigut sobre productes alimentaris. En ordre ascendent, les rúbriques més inflacionistes han estat les de peix fresc i congelat, fruites en conserva i fruits secs, fruites fresques, llegums i hortalisses fresques i olis i greixos.

El fort pes de l'energia i el combustible, juntament amb la seva depreciació, expliquen la inflació a la baixa. Tot i això, la inflació subjacent s'ha situat en el 0,9%. Els productes industrials s'han abaratit el 2,7%.

Un dels factors que explica la reducció de la inflació ha estat el fort pes que tenen les despeses en energia i combustible al pressupost familiar dels catalans; les rúbriques de transport personal i subministraments han estat les que més han reduït la pressió inflacionista. En canvi, les dues rúbriques més inflacionistes, tenint en compte la importància del seu consum, han estat el turisme i l'hoteleria i els serveis mèdics o similars.

Amb poques divergències aquestes també són les rúbriques que incentiven la rebaixa inflacionista respecte de l'any anterior. D'una banda, també tornem a trobar les dues principals rúbriques amb contingut energètic explicant la reducció. De l'altra, al turisme i l'hoteleria s'hi afegeixen altres productes alimentaris⁶⁹ i també les comunicacions, que han fet una aportació més positiva a l'encariment de la cistella que l'any anterior (vegeu la taula I.2.A.T1 de l'annex).

TAULA I.2.T2 Inflació subjacent (IPC) i inflació dels productes industrials (IPRI), 2014-2015

	Inflació subjacent		Inflació IPRI	
	2014	2015	2014	2015
Catalunya	0,4	0,9	-1,6	-2,7
Espanya	0,0	0,6	-1,3	-2,1
Zona euro	0,9	0,8	-1,3	-1,9

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'IPC de l'INE, per a Espanya i Catalunya, IPCH de l'Eurostat (per a la zona euro); i de les dades d'Índex de preus industrials (IPRI) de l'INE, per a Catalunya i Espanya, i d'Eurostat per a la zona euro.

Tot i la davallada dels preus que mostra l'IPC per a Catalunya, i també per al conjunt d'Espanya, la inflació subjacent, que és aquella que no recull els productes energètics ni tampoc els aliments frescos, ha crescut lleugerament. Per al conjunt de Catalunya, la inflació subjacent s'ha situat al 0,9%, molt a prop de la del conjunt de la zona euro (0,8%) i diferencialment per sobre de la del conjunt d'Espanya (0,6%). Tant en el cas català com per al conjunt d'Espanya, la inflació subjacent ha estat enguany més alta que l'any anterior; no obstant això, per a la zona euro ha estat lleugerament més baixa. En aquest àmbit, l'aprovació de la Llei 2/2015, de 30 de març, de desindexació de l'economia espanyola⁷⁰ és d'esperar que eviti

⁶⁸ Generalitat de Catalunya (2016). *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 88 (gener 2016). Barcelona: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, p. 36.

⁶⁹ Parlem dels olis i greixos, les fruites fresques, i les llegums i hortalisses fresques. Vegeu les aportacions de cada rúbrica a les taules annexes.

⁷⁰ Llei 2/2015, de 30 de març, de desindexació de l'economia espanyola. BOE núm. 77, de 31/03/2015.

els trasllats dels impactes de preus en el temps, fet que s'hauria de poder copsar en l'evolució diferencial tant dels preus com de la inflació subjacent.

Pel que fa als productes industrials, Catalunya ha recollit la baixada de preus més intensa, amb una davallada del 2,7%. Aquesta rebaixa respon sobretot a la forta reducció dels preus dels productes energètics (-10%), i també de les primeres matèries (-0,9%), atès que els preus dels béns d'equipament i els dels béns de consum no han baixat.⁷¹

El comportament dels preus industrials ha tornat a ser més deflacionista a Catalunya que al conjunt de l'Estat, i també que a la zona euro. En tots els casos, també en el català, les disminucions dels preus industrials han estat més intenses que les de l'any anterior.

2.2. ELS COSTOS LABORALS

A Catalunya els costos laborals, a diferència de l'any anterior, han registrat un lleuger creixement tant en termes mensuals com per hora treballada. Aquesta evolució a l'alça trenca amb la disminució dels anys precedents, un canvi en la tendència que s'ha produït tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya.

TAULA I.2.T3 Evolució del cost laboral total per treballador. Catalunya 2013-2015

Cost laboral total mensual per treballador	2013	2014	2015
Catalunya	-0,2	-1,7	0,7
Espanya	0,2	-0,3	0,6
Cost laboral total per hora	2013	2014	2015
Catalunya	0,3	-1,7	0,4
Espanya	0,5	0,1	0,6

Unitats: taxes de creixement (%).

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta trimestral del cost laboral, INE.

Els costos laborals enguany, i a diferència de l'any anterior, han augmentat el 0,4%. Aquesta augment ha estat menys intens que a la resta d'Espanya. A més, l'increment ha estat de la mateixa intensitat tant per treballador i mes com per hora treballada.

A Catalunya, les enquestes recullen un increment dels costos laborals per treballador i mes lleugerament més intens que el dels costos per hora treballada. Aquesta lleugera variació no s'ha reproduït per al conjunt d'Espanya, atès que la variació ha estat la mateixa per tots dos conceptes. En aquest context, s'evidencia un lleuger creixement del nombre d'hores efectivament treballades a Catalunya que no s'hauria reproduït al conjunt de l'Estat.

El cost mitjà per treballador i mes a Catalunya ha estat de 2.689 euros.⁷² Les activitats industrials són les que mostren la mitjana més elevada, el 24,7% per sobre de la mitjana del conjunt de Catalunya. El sector de la construcció, tot i mostrar uns costos també per sobre de la mitjana, el superen només en el 2,4%. El sector serveis és el que manté uns costos laborals per treballador i mes més baixos, un 5,6% per sota de la mitjana (vegeu la taula I.2.A.T4 de l'annex).

Tot i mantenir els costos laborals mitjans més baixos, el sector serveis ha estat el que més els ha augmentat, amb un creixement de l'1,1%. La indústria, amb els costos més elevats, ha augmentat el cost

⁷¹ Vegeu el comportament per tipus de productes a l'annex estadístic taula I.2.A.T2 de l'annex.

⁷² L'Enquesta trimestral dels costos laborals només recull les despeses laborals d'activitats industrials, de serveis i de la construcció, exclouent part important de les activitats primàries.

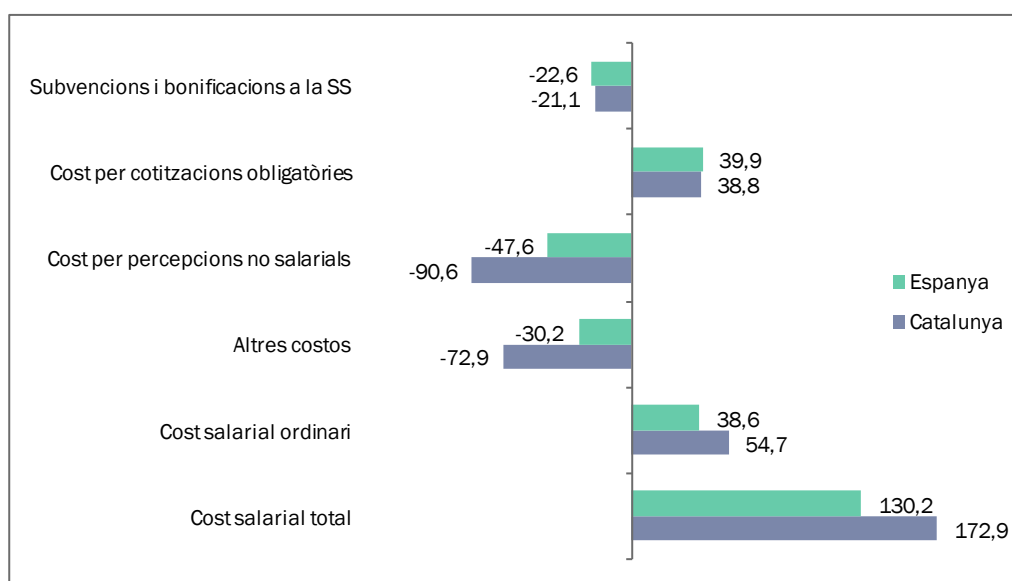
laboral per treballador i més en el 0,8%, mentre que el sector de la construcció ha estat l'únic on encara han disminuït, amb una reducció intensa del 5,3% (Vegeu la taula I.2.A.T5 de l'annex).

Per hora treballada, la mitjana dels costos laborals de les activitats incloses en el còmput de l'ETCL se situa en els 20,9 euros. Per sectors, només el sector industrial es troba per sobre d'aquesta mitjana, concretament el 13,7%, mentre que la resta es troben per sota; un 6,5% en el cas de la construcció, i el 3,0% en el cas dels serveis. En termes de creixement, el comportament dels costos laborals per hora no difereix en essència del que han experimentat els costos per treballador i més en cadascun dels sectors (vegeu la taula I.2.A.T7 de l'annex).

L'augment dels costos laborals s'ha produït bàsicament per l'augment dels costos salarials. També han augmentat les cotitzacions obligatòries.

Per components del cost, l'augment es deu principalment al creixement dels costos salarials, tant els ordinaris, que han augmentat el 0,6%, com els extraordinaris. Pel que fa a la resta de components, només les cotitzacions obligatòries han pressionat a l'alça els costos, atès que el cost per les percepcions no salarials ha disminuït el 19,8%, i les subvencions i bonificacions han augmentat el 34,7%, abaratint els costos de contractació.

GRÀFIC I.2.G2 Creixement dels components del cost laboral per treballador i mes, Catalunya 2014-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta trimestral del cost laboral, INE.

Tal com mostra el gràfic anterior, la contribució dels diferents components al creixement global del cost laboral per treballador i mes ha estat similar tant en el cas de Catalunya com en el del conjunt d'Espanya. L'única divergència destacable és en qualsevol cas la major aportació dels costos laborals salarials, més intensa a Catalunya.

2.3. PRODUCTIVITAT, RETRIBUCIÓ DELS FACTORS I FORMACIÓ DE PREUS A CATALUNYA

Segons les primeres estimacions, la productivitat aparent del treball hauria crescut lleugerament l'any 2015 a Catalunya. Tot i que l'increment és modest -només del 0,4%-, és important subratllar que es

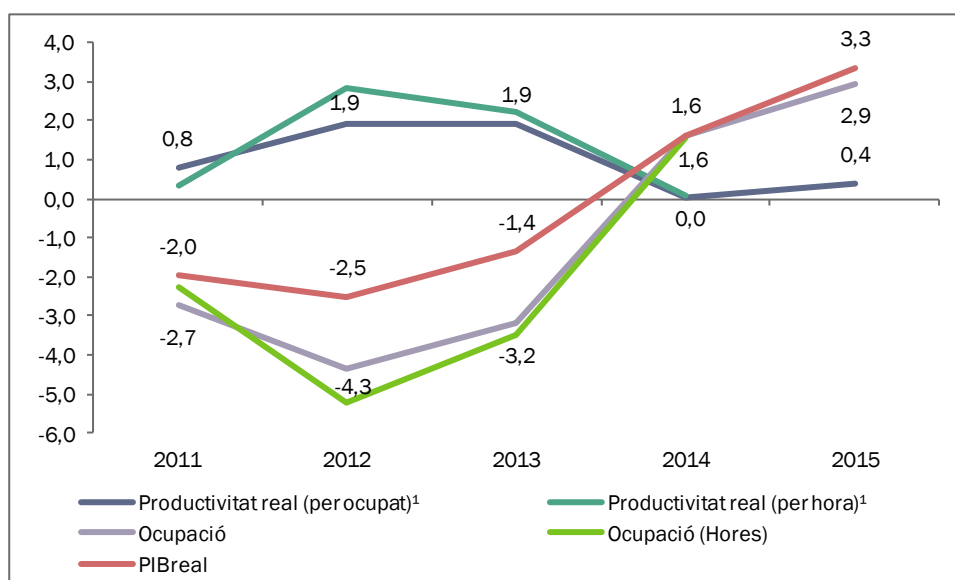
tracta d'un augment de la productivitat aparent del treball que es produeix en un context de creixement de l'ocupació.

Tal com s'observa en el gràfic següent, a diferència dels tres primers anys de la sèrie, l'any 2015 el lleuger creixement de la productivitat aparent del treball es combina amb un augment de l'ocupació. Paral·lelament, el context que inicialment era recessiu passa a ser expansiu en els darrers dos anys, amb un creixement del PIB del 2,9% l'any 2015. D'aquesta manera, mentre que els creixements de la productivitat dels primers anys es produeixen en un context recessiu, el lleuger creixement de l'any 2015 cal situar-lo en un context expansiu on el creixement del producte real se situa lleugerament per sobre del de l'ocupació.

A més, a diferència de l'any anterior i tal com mostra la taula de la pàgina següent, l'evolució del deflactor, tot i ser molt modesta, ha passat de ser negativa a positiva, fet pel qual el producte nominal ha crescut lleugerament per sobre del real.

Les primeres estimacions del PIB recullen un lleuger augment de la productivitat, que per primer cop després de la crisi s'hauria produït en un context de creixement de l'ocupació.

GRÀFIC I.2.G3 Evolució de la productivitat, l'ocupació i el PIB a Catalunya, 2011-2015

Unitats: percentatges.

(1) No hi ha dada d'ocupació en hores per 2015.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE) de l'INE.

D'altra banda, caldrà veure en quin context d'evolució dels costos laborals es produeix aquesta nova etapa de creixement del PIB. Els darrers anys, tal com mostra la taula següent, el creixement dels costos laborals unitaris (Remuneració dels Ocupats/PIB real) ha estat negatiu. D'una banda, aquesta evolució s'ha vist beneficiada per una evolució positiva de la productivitat real, en un context de caiguda de l'ocupació. De l'altra, l'evolució dels costos laborals també sembla que ha estat negativa en el conjunt del període.

Els darrers anys, els costos laborals unitaris han disminuït tant per l'augment de la productivitat com per la disminució dels costos laborals. En aquest context, les aportacions de les rendes del treball al creixement del deflactor han estat sistemàticament negatives.

TAULA I.2.T4 Evolució del deflactor, de les retribucions relatives dels factors i de la productivitat, Catalunya 2010-2015

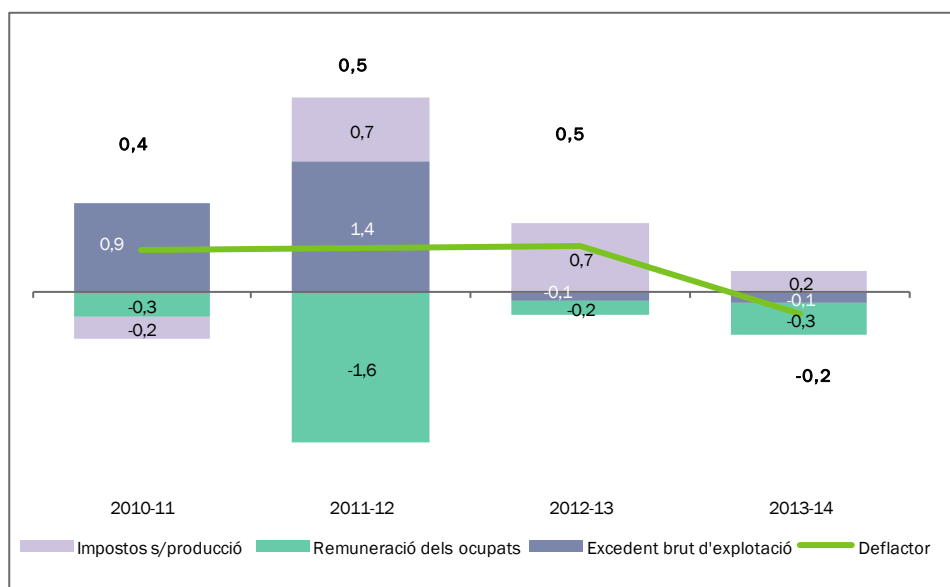
	Catalunya			Espanya		
	2010-13	2014	2015	2010-13	2014	2015
Deflactor del PIB	0,5	-0,2	0,5	0,2	-0,4	0,6
EBE / PIB real	2,5	-0,5		2,0	-0,5	
RO / PIB real	-1,3	-0,5		-1,4	-0,9	
Impostos / PIB real	1,7	2,0	3,6	1,4	1,8	3,7
RO per ocupat	0,2	-0,4		0,0	-0,4	
Productivitat real	1,5	0,0	0,4	1,5	0,4	0,3

Unitats: percentatges (taxes anuals de creixement i taxes anuals acumulatives).

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat regional d'Espanya (CRE) de l'INE.

Tal com queda recollit a la taula anterior, la retribució del capital, que inicialment havia mostrat un creixement molt per sobre del de la producció real, ha relaxat la seva pressió inflacionista en els darrers anys. D'aquesta manera, tal com mostra el gràfic següent, des de l'any 2013 l'evolució del deflactor s'ha vist condicionada per les pressions deflacionistes de les retribucions dels factors. No obstant això, només en el decurs dels anys 2013 i 2014 han estat negatives tant les contribucions del treball com les del capital. Anteriorment, l'únic factor que ha generat pressions deflacionistes ha estat el treball, atès que l'excedent brut d'explotació havia estat creixent per sobre del producte en termes reals. D'altra banda, l'única partida que ha mantingut una pressió inflacionista sobre el deflactor en els darrers anys ha estat la dels impostos sobre el producte. Aquest perfil d'aportacions que es constata per a Catalunya no difereix en essència del que s'observa per al conjunt de l'economia espanyola (vegeu el gràfic I.2.A.G1 de l'annex).

GRÀFIC I.2.G4 Aportació dels factors interns al creixement del deflactor del PIB segons productivitat calculada per hores treballades. Catalunya, 2010-2014

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat regional d'Espanya, INE. Treball comptabilitzat en hores.

Malgrat que encara desconeixem l'evolució que seguiran finalment les retribucions dels factors de producció en el marc de la comptabilitat regional sí que tenim altres aproximacions que ens permeten veure quina podria ser finalment l'aportació de cadascun dels factors al creixement del deflactor.

Per al conjunt de l'any 2015 sabem, per una banda, que la productivitat aparent del treball ha augmentat lleugerament, en el 0,4%. També coneixem, per la informació analitzada de l'ETCL, que els costos laborals per treballador i mes a Catalunya haurien crescut, en el 0,7% de mitjana en el conjunt de l'any (0,4% els costos laborals per hora). Tal com recull la taula següent, i prenent com a aproximativa aquesta evolució dels costos laborals, els costos laborals unitaris en termes nominals haurien augmentat aproximadament el 0,3%.

Aquest augment dels costos laborals en el 0,3% se situaria encara per sota de l'augment del deflactor del PIB segons les primeres estimacions. Aquest comportament ens aproximaria, doncs, a una primera estimació de l'aportació per part de les rendes del treball a la inflació que tot i que podria ser positiva, encara seria molt modesta.

D'altra banda, sabem que la part dels impostos sobre la producció i les importacions que coneixem han augmentat amb major intensitat (per sobre del 7%). Malgrat això, també sabem que la contribució d'aquesta partida és reduïda, atès que no suposa gaire més del 10% del valor del producte. Per tant, si l'aportació del treball es comporta de la manera que s'espera –amb una variació poc important– i al marge d'una aportació dels impostos que podria ser més intensa que de costum, tot apunta a que, per definir un creixement de la inflació del 0,5% l'aportació de l'excedent brut d'explotació també hauria de ser positiva en el conjunt de l'any 2015.

Les darreres dades per a l'any 2015 sembla que apunten a un lleuger increment dels costos laborals unitaris en termes nominals i possiblement a una lleugera disminució en termes reals.

TAULA I.2.T5 Productivitat, costos laborals i preus. Catalunya, 2010-2015

	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
Productivitat real (per ocupat) ¹	0,8	1,9	1,9	0	0,4
Productivitat nominal (per ocupat) ¹	1,2	2,4	2,4	-0,2	0,9
Productivitat real (per hora) ¹	0,3	2,8	2,2	0,1	
Productivitat nominal (per hora) ¹	0,7	3,3	2,7	-0,2	
Cost laboral nominal per assalariat	0,1	-0,9	1,3	-0,4	
Cost laboral nominal per hora (assalariats)	-0,1	0,1	1,9	-0,5	
Cost laboral per treballador i mes ²	1,2	-0,3	-0,2	-1,7	0,7
Cost laboral hora ²	2	0,2	0,3	-1,7	0,4
Cost salarial ²	0	0,7	0,7	-1,8	1,1
Deflactor del PIB	0,4	0,5	0,5	-0,2	0,5
CLU nominals ^{3 4}	-0,4	-2,7	-0,3	-0,6	
CLU reals ^{3 4}	-0,9	-3,1	-0,7	-0,4	
CLU nominals ³	-0,7	-2,7	-0,6	-0,5	0,3
CLU reals ³	-1,1	-3,2	-1,1	-0,2	-0,2

Unitats: percentatges, taxes de creixement.

(1) Calculat a partir del PIB.

(2) Calculat a partir de les dades de l'ETCL, INE.

(3) La darrera dada, corresponent a l'any 2014, ha estat calculada amb les dades de costos laborals de l'ETCL.

(4) Calculats a partir del cost laboral i productivitat per hora efectivament treballada.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades estimades de la CRE, de l'ETCL, i l'IPC de l'INE (les darreres dades són en alguns casos primeres estimacions). Dades elaborades a partir de les estimacions de la CRE en base 2010.

3. LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT A CATALUNYA

La inversió pressupostada en infraestructures de transport ha augmentat el 20,8% l'any 2015 gràcies a l'augment de la inversió en ferrocarrils (+49,4%). Tant la inversió pressupostada per l'Estat (+21,0%) com per la Generalitat (20,5%) presenten creixements similars. Tot i que ambdues administracions incrementen la inversió pressupostada en ferrocarril (més la Generalitat que l'Estat), l'Estat també incrementa el pressupost per carreteres, mentre que la Generalitat el disminueix.

Tots els modes de transport han incrementat el nombre d'usuaris l'any 2015. Així, els principals augments s'han produït als ports i a la carretera i han estat més modestos als aeroports i als trens, especialment en aquest últim. Pel que fa al transport de mercaderies, l'augment més destacat es registra a la carretera i als aeroports, amb un creixement moderat del volum transportat als ports. L'evolució del transport de mercaderies per via ferroviària es desconeix per la inexistència de dades.

3.1. LA INVERSIÓ EN INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

La inversió pressupostada en infraestructures de transport ha augmentat el 20,8% l'any 2015. Aquest increment ha estat possible pels increments en la inversió pressupostada en ferrocarrils (+49,4%) i aeroports (+10,8%). En canvi, tant la despesa en carreteres (-12,1%) com en ports (-7,9%) ha disminuït. Així, el pes del ferrocarril en la distribució d'aquesta inversió s'ha incrementat en 12,0pp i ha consolidat la seva posició capdavantera amb el 62,7% del total.

TAULA I.3.T1 Inversió pressupostada, segons organisme inversor i tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2014-2015

ESTAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	140	17,8	174*	18,3	24,4	0,5
Ferrocarrils	426	54,3	563	59,3	32,0	4,9
Ports	153	19,5	140	14,7	-8,6	-4,8
Aeroports	65	8,3	72	7,6	11,0	-0,7
Total	785	100,0	950	100,0	21,0	0,0
GENERALITAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	254	53,9	172	30,4	-32,2	-23,6
Ferrocarrils	210	44,6	388	68,4	84,6	23,7
Ports	6	1,3	7	1,1	10,2	-0,1
Aeroports	1	0,2	1	0,1	0,0	0,0
Total	471	100,0	568	100,0	20,5	0,0
ESTAT I GENERALITAT	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Carreteres	394	31,4	347	22,8	-12,1	-8,5
Ferrocarrils	637	50,7	951	62,7	49,4	12,0
Ports	159	12,7	146	9,6	-7,9	-3,0
Aeroports	66	5,3	73	4,8	10,8	-0,4
Total	1.256	100,0	1.518	100,0	20,8	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

(*) Segons la memòria explicativa dels pressupostos de la Generalitat per al 2016, aquest import pujaria fins a 181 milions d'euros.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015 i Memòria explicativa dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015.

La inversió pressupostada per l'Estat s'ha incrementat un 21,0% respecte a 2014. Aquest s'explica tant pel creixement de la inversió en ferrocarrils (+32,0%) com en carreteres (+24,4%), mentre que l'augment en aeroports ha estat més modest (+11,0%) i en ports la inversió ha disminuït (-8,6%). Així, la inversió ferroviària ha concentrat el 59,3% de la pressupostada, 4,9pp més que l'any 2014.

La inversió pressupostada ha crescut fruit de l'augment de la inversió en ferrocarril.

La inversió de la Generalitat de Catalunya ha augmentat el 20,5% fruit del creixement de la inversió en ferrocarrils (+84,6%). En canvi, la inversió en carreteres ha disminuït força (-32,2%). Això ha incrementat el pes de la inversió ferroviària fins al 68,4%, 23,7pp més que l'any 2014, mentre que el de la inversió viària ha retrocedit 23,6pp fins al 30,4%.

Cal tenir en compte la inversió real finançada al marge del pressupost amb sistemes específics de finançament per part de la Generalitat de Catalunya. Així, l'any 2015 només s'han comptabilitzat 4,1 milions d'euros per a la construcció de la línia 9 del metro de Barcelona mitjançant el mètode alemany.

No es disposa d'informació sobre inversió liquidada a Catalunya en infraestructures de transport per part de l'Estat l'any 2014. Pel que fa a la inversió liquidada per part de la Generalitat de Catalunya l'any 2014, aquesta va augmentar un 6,7% respecte al 2013 i va representar el 82,3% de la inversió pressupostada l'any 2014. Aquest creixement es va produir fruit de l'increment de la inversió en ferrocarrils (31,8%) i malgrat el descens de la inversió liquidada en carreteres (-22,1%). Això fa que el pes de la inversió ferroviària sobre la inversió liquidada augmenti (+12,1pp), en detriment del pes de la inversió viària (-12,9pp).

TAULA I.3.T2 Inversió liquidada per la Generalitat de Catalunya⁽¹⁾, segons tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Carreteres	174	47,9	136	35,0	-22,1	-12,9
Ferrocarrils	187	51,3	246	63,4	31,8	12,1
Ports	2	0,6	5	1,4	154,2	0,8
Aeroports	1	0,2	1	0,2	21,9	0,0
Total	364	100,0	388	100,0	6,7	0,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) A l'Anuari estadístic del Ministeri de Foment s'ha deixat de publicar la inversió liquidada, motiu pel qual no es disposa de dades desagregades d'inversió en funció del mode de transport i comunitat autònoma per part de l'Estat. Tampoc l'Informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya proporciona aquesta informació.

Font: Informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2016.

En canvi, si que hi ha disponibles algunes dades d'inversió liquidada per part de l'Estat l'any 2015, tot i que aquestes no es poden desagregar del tot per programes⁷³. Així, el Ministeri de Foment ha invertit a Catalunya 130,9 M€ (100,6% del total pressupostat). SEITSA, que inverteix tant en carreteres com en ferrocarril, ha executat 120,3 M€ (el 165,1% del pressupostat), mentre que ADIF Alta Velocitat, centrada en inversió ferroviària en AVE, n'ha invertit 197,6 M€ (65,7%). ADIF, que inverteix en ferrocarril convencional, n'ha liquidat 31,7 M€ (26,8%) i RENFE-Operadora, l'altre inversor ferroviari, n'ha invertit 5,9 M€ (5,1%). Puertos del Estado ha executat 59,5 M€ (42,5%) i ENAIRE, centrada en aeroports, 9,9 M€ (13,7%). Així doncs, en inversió liquidada, tant la ferroviària que no és AVE (ADIF i RENFE-Operadora), com la inversió aeroportuària (ENAIRE) i en menor mesura la portuària (Puertos del Estado) s'han quedat lluny de la inversió pressupostada per l'Estat. En canvi, en inversió viària (Ministeri de Foment i SEITSA) si que s'han assolit els valors pressupostats.

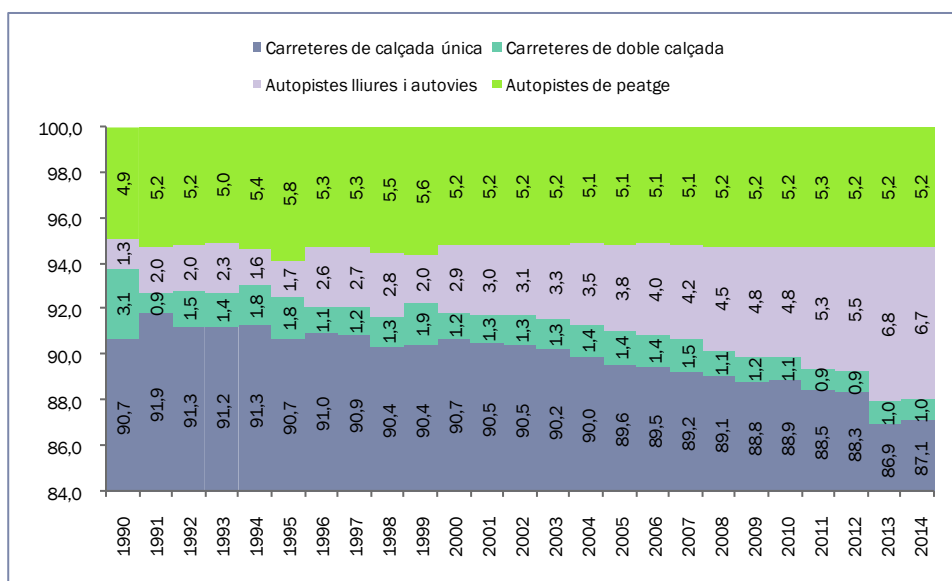
⁷³ Les dades del Ministeri de Foment inclouen les direccions generals de Carreteres i de Ferrocarrils, mentre que les de SEITSA inclouen tant projectes viaris com ferroviaris.

3.1.1. CARRETERES

Els quilòmetres de carretera a Catalunya han oscil·lat al voltant dels 12.000 des de finals de la dècada de 1990, sense increments importants a la xarxa. Des de llavors, el fet més destacat ha estat la substitució de carreteres de calçada única per autopistes lliures o vies de doble calçada. Així, aquestes últimes han passat de representar 372 quilòmetres l'any 2002 (3,1% del total) a 805 l'any 2014 (6,7%).

La tendència els darrers anys ha estat construir autopistes lliures o vies de doble calçada.

GRÀFIC I.3.G1 Quilòmetres de carreteres, segons tipologia. Catalunya, 1990-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

L'Estat ha pressupostat 174 milions d'euros en inversions en carreteres l'any 2015, un 24,4% més que l'any 2014. D'aquests, 87 milions s'han destinat a noves carreteres (40,2% més que l'any anterior), 42 a conservació de carreteres ja existents (-5,1%) i 46 a SEITSA (+33,9%). Així doncs, la conservació ha perdut pes en benefici de les noves construccions.

TAULA I.3.T3 Inversió pressupostada per l'Estat en carreteres. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
DGC-Noves carreteres	62	44,3	87	49,9	40,2	5,6
DGC-Conservació	44	31,4	42	24,0	-5,1	-7,5
SEITSA	34	24,3	46	26,1	33,9	1,8
Total	140	100,0	174	100,0	24,4	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

Entre els principals projectes pressupostats per l'Estat destaquen la variant de la N-340 a Vallirana (18,0 M€), el tram de l'A-14 entre Lleida i Rosselló (17,1 M€), el tram de la B-40 entre Olesa de Montserrat i Viladecavalls (12,0 M€) o l'accés al Port de Barcelona des del cinturó litoral (10,0 M€). També són de certa importància algunes obres pressupostades a l'A-2 en diferents trams, com per exemple la connexió del Baix Llobregat amb l'AP-7 (10,1 M€) o el tram de Sils a Maçanet de la Selva (6,8 M€). Així mateix, sobresurten la connexió del litoral amb la C-32 a la província de Barcelona (13,0 M€) o el tram del Morell i la variant de Valls a l'A-27 (19,6 M€).

L'obra més destacada que ha dut a terme la Generalitat de Catalunya en matèria viària ha estat el vial del port i l'aeroport de Barcelona amb 31,9 milions d'euros.

3.1.2. FERROCARRILS

La longitud de la xarxa ferroviària catalana era de 2.005 quilòmetres l'any 2014, dels quals 1.612 pertanyien a ADIF (374 d'alta velocitat), 291 a FGC i 102 a TMB.

La inversió pressupostada en infraestructures per l'Estat ha estat un 32,0% superior a l'any anterior, amb 563 milions d'euros. Aquest increment s'explica per l'augment de la inversió de RENFE-Operadora, que passa de 8 a 115 milions d'euros. També la inversió d'ADIF creix, tot i que amb percentatges més modestos (+3,7%), així com també ho fa la de SEITSA (+328,0%).

TAULA I.3.T4 Inversió pressupostada per l'Estat en ferrocarrils. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
DGF	8	1,8	1	0,2	-82,0	-1,6
ADIF	404	94,8	419	74,5	3,7	-20,3
SEITSA	6	1,5	27	4,9	328,0	3,4
RENFE-Operadora	8	1,9	115	20,4	1.317,4	18,5
Total	426	100,0	563	100,0	32,0	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

Entre les inversions ferroviàries de l'Estat sobresurt l'alta velocitat entre Vandellós i Tarragona, juntament amb l'adaptació d'ample internacional del corredor mediterrani.

Entre les principals inversions ferroviàries pressupostades per l'Estat sobresurt el tram d'alta velocitat de Vandellós a Tarragona (188,3 M€) juntament amb l'adaptació d'ample internacional del corredor mediterrani (114,8 M€ a la província de Tarragona i 31,0 M€ a la província de Barcelona) per part d'ADIF. La mateixa ADIF també ha pressupostat 10,0M€ en l'adaptació a l'ample internacional dels accessos al Port de Barcelona, així com 30,6 M€ en actuacions a les rodalies de Barcelona. A aquests últims cal sumar-hi els 30,7 milions que RENFE-Operadora ha pressupostat invertir a les estacions de rodalies.

Entre les finançades per la Generalitat, sobresurten el perllongament de la línia de FGC a Sabadell i la línia 9 del metro de Barcelona.

La Generalitat també ha pressupostat obres destacades, com ara el perllongament de la línia de FGC a Sabadell (179,2 M€), les inversions de la línia 9 del metro de Barcelona (115,1 M€) o el perllongament de la línia de FGC a Terrassa (25,5 M€).

3.1.3. PORTS

El sistema portuari català compta amb dos dels ports més grans de la península (Barcelona i Tarragona) gestionats per Puertos del Estado, i un conjunt de ports gestionats per Ports de la Generalitat. El descens en inversió pressupostada en infraestructures portuàries per part de l'Estat (-8,6%) ha estat més intens al port de Barcelona (-10,8%) que al de Tarragona (-1,1%), tot i que el primer segueix concentrant el 75,3% d'aquesta inversió.

TAULA I.3.T5 Inversió pressupostada per l'Estat en ports. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
BCN	118	77,1	105	75,3	-10,8	-1,9
TGN	35	22,9	35	24,7	-1,1	1,9
Total	153	100,0	140	100,0	-8,6	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

La part més important de la inversió al port de Barcelona se l'emporta l'ampliació sud (42,1 M€), mentre que a Tarragona la inversió més destacada es concentra en les actuacions ferroviàries (17,6 M€).

3.1.4. AEROPORTS

El sistema aeroportuari català consta d'un gran aeroport continental (Barcelona-El Prat) i tres aeroports comercials, dos dels quals (Girona i Reus) són gestionats per AENA⁷⁴, que també n'és la propietària, mentre que el tercer (Lleida-Alguaire) el gestiona la propietària de l'aeroport: Aeroports de Catalunya.

La inversió aeroportuària ha augmentat un 11,0% l'any 2015 gràcies a l'increment de la inversió a l'aeroport de Barcelona (+8,5%), que ha concentrat el 91,7% de la inversió de l'Estat (-2,0pp)⁷⁵. A Girona la inversió ha augmentat un 138,1%, mentre que a Reus ha disminuït un 23,8%, tot i que en ambdós casos es tracta d'importos baixos per comparació a la inversió a l'aeroport de Barcelona.

TAULA I.3.T6 Inversió pressupostada per l'Estat en aeroports. Catalunya, 2014-2015

	2014	Pes (%)	2015	Pes (%)	Var. 2014-2015 (%)	Var. 2014-2015 (pp)
BCN⁽¹⁾	61	93,7	66	91,7	8,5	-2,0
GIR	2	2,8	4	5,9	138,1	3,2
REUS	2	3,5	2	2,4	-23,8	-1,1
Total	65	100,0	72	100,0	11,0	0,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

(1) Inclou inversió pressupostada a Sabadell.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2014 i 2015.

La principal actuació a l'aeroport de Barcelona ha estat en seguretat operativa (29,7 M€), sense que hi hagi inversions destacades a Girona i Reus.

3.2. EL SERVEI DE LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

3.2.1. CARRETERES

L'ús de les autopistes de peatge gestionades per l'Estat a Catalunya⁷⁶, mesurades amb la intensitat mitjana diària (IMD)⁷⁷ de circulació de vehicles, ha augmentat el 6,5% durant l'any 2015. Aquest increment consolida el de l'any 2014, després d'un període de 6 anys de descensos (2008-2013), i és similar al registrat al conjunt d'Espanya (+6,4%).

La IMD de circulació de vehicles ha augmentat un 6,5% l'any 2015...

⁷⁴ AENA és propietat d'ENAIRE en un 51,0%.

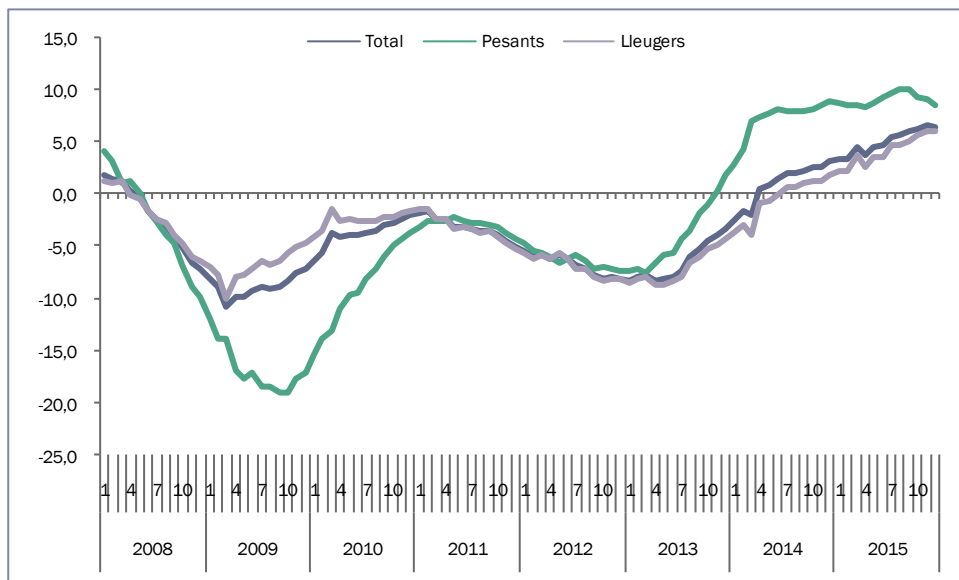
⁷⁵ La inversió d'ENAIRE a la província de Barcelona inclou algunes actuacions a Sabadell.

⁷⁶ D'aquestes, n'hi ha algunes que circulen de forma íntegra per territori català, mentre que d'altres només ho fan parcialment. És el cas de l'AP-7 entre València i Tarragona, que inclou un tram de 135 km entre València i els límits de Catalunya, o l'AP-2 entre Saragossa i La Bisbal del Penedès, que inclou un tram de 80km entre Saragossa i el perímetre de Catalunya.

⁷⁷ Vehicles al dia.

L'augment a Catalunya ha estat més intens entre els vehicles pesants (+8,4%) que entre els vehicles lleugers (+6,0%). Així, els vehicles pesants representen el 20,2% del trànsit a les autopistes de peatge (0,4pp més que l'any 2014), un pes similar als valors previs a la crisi econòmica i molt superior al que es registra a Espanya (14,0%).

GRÀFIC I.3.G2 Intensitat mitjana diària (IMD) de les autopistes de peatge AP-2 i AP-7. Variació anual. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

Per trams, on més ha augmentat la IMD ha estat al de València a Tarragona (+9,7) i de Saragossa al peatge del Mediterrani (+9,2%). El tram de Tarragona a Barcelona ha crescut força (+6,3%), mentre que els trams que han registrat uns menors increments són el de Montmeló a la Jonquera (+5,3%) i el de Montmeló al Papiol (+3,2%).

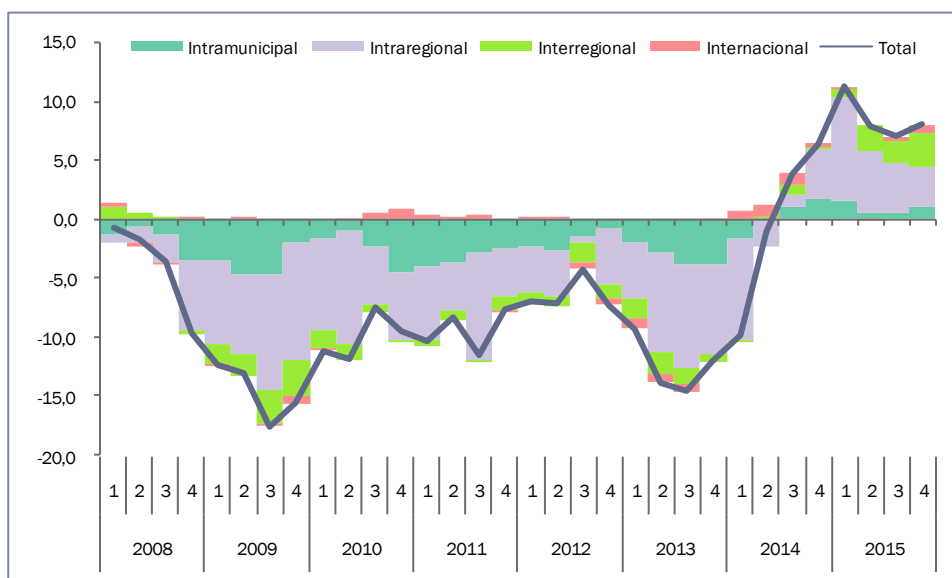
Així mateix, el transport col·lectiu per carretera s'ha incrementat un 2,8% fins als 342,4 milions d'usuaris l'any 2015 a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) segons dades de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM).

mentre que el transport de mercaderies per carretera ho ha fet un 7,9%.

El transport de mercaderies per carretera a Catalunya ha augmentat el 7,9% l'any 2015 i ha consolidat la tendència observada durant l'última meitat de l'any 2014. Així, s'han transportat 237,6 milions de tones⁷⁸, fruit de l'increment de les tones transportades en desplaçaments intraregionals (+5,7%), interregionals (+11,2%) i, en menor mesura, desplaçaments intramunicipals (+11,2%) i internacionals (+9,1%).

⁷⁸ No s'hi inclou el trànsit de pas.

GRÀFIC I.3.G3 Transport interior de mercaderies (tones) per carretera⁽¹⁾, per tipus de desplaçament. Variació anual. Catalunya 2008-2015

Unitats: percentatges.

(1) Només inclou camions amb capacitat de càrrega superior a 3,5 tones.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

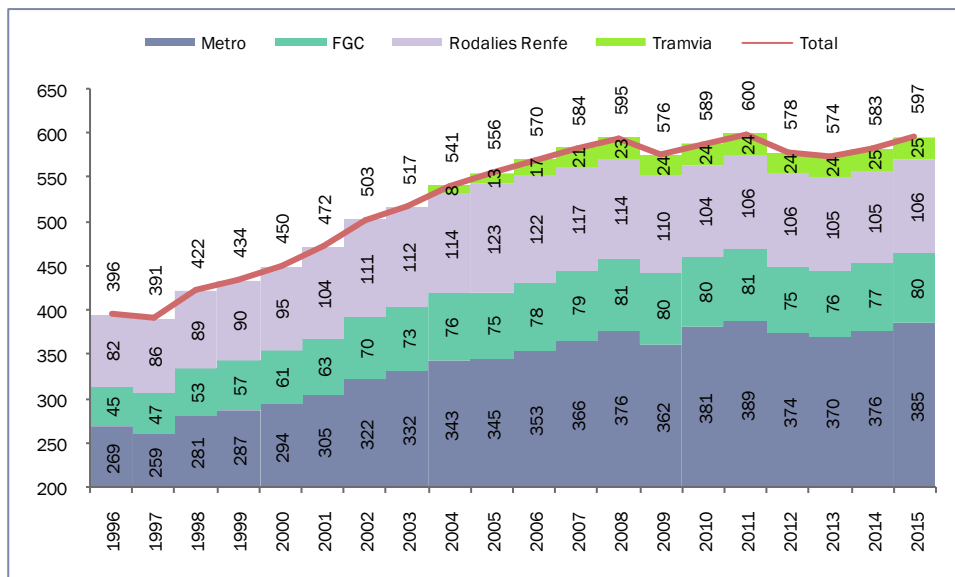
Aquest creixement és superior al que es produeix a Espanya (+6,2%), on Catalunya concentra el 18,9% de les mercaderies transportades (0,3pp més que l'any 2014).

3.2.2. FERROCARRILS

El gruix de desplaçaments en mode ferroviari que es duen a terme a Catalunya té lloc a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB). Després d'uns anys de fort creixement en l'ús del transport ferroviari a la RMB, aquest es va estancar al voltant dels 600 milions de desplaçaments l'any 2008. En aquest sentit, l'any 2015 s'han assolit els 596,5 milions de viatges (2,4% més que l'any anterior). Així, el volum de desplaçaments ha augmentat en tots els modes: un 2,5% al metro fins als 385,0 milions de viatges, un 1,2% a rodalies RENFE fins als 106,4 milions, un 3,2% als FGC fins als 79,7 milions i un 3,8% al tramvia fins als 25,4 milions.

El transport de viatgers per ferrocarril ha crescut un 2,4%.

GRÀFIC I.3.G4 Desplaçaments en ferrocarril, segons companyia. Regió Metropolitana de Barcelona, 1996-2015

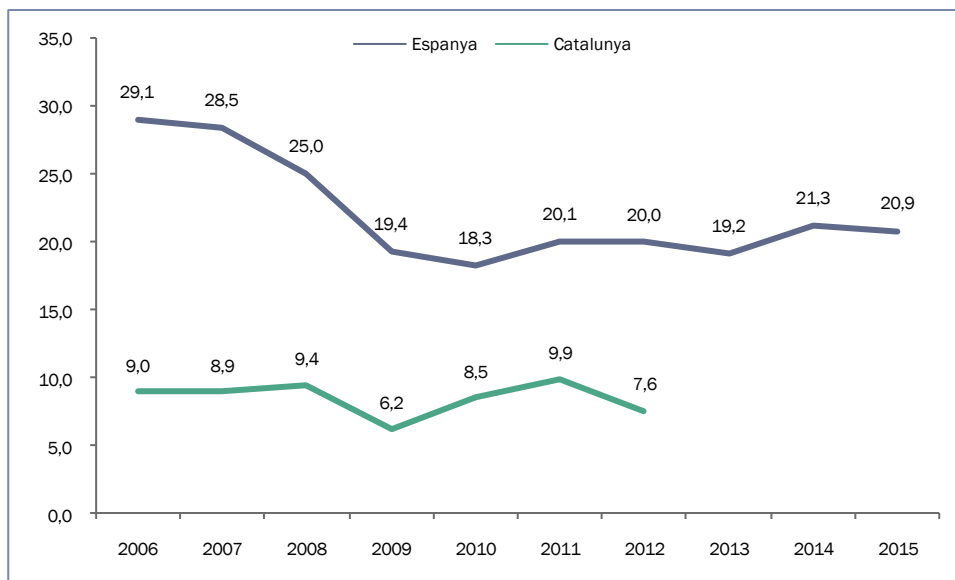

Unitats: milions d'usuaris.

Font: elaboració pròpia a partir de TransMet Xifres (ATM).

El volum de mercaderies transportades per ferrocarril a Catalunya es va deixar de publicar l'any 2013. Així, l'única referència de la qual es disposa per analitzar-ne l'evolució és el volum transportat a Espanya, que ha retrocedit lleugerament respecte al de 2014.

GRÀFIC I.3.G5 Tones transportades en ferrocarril. Catalunya i Espanya, 2006-2015

Unitats: milions de tones.

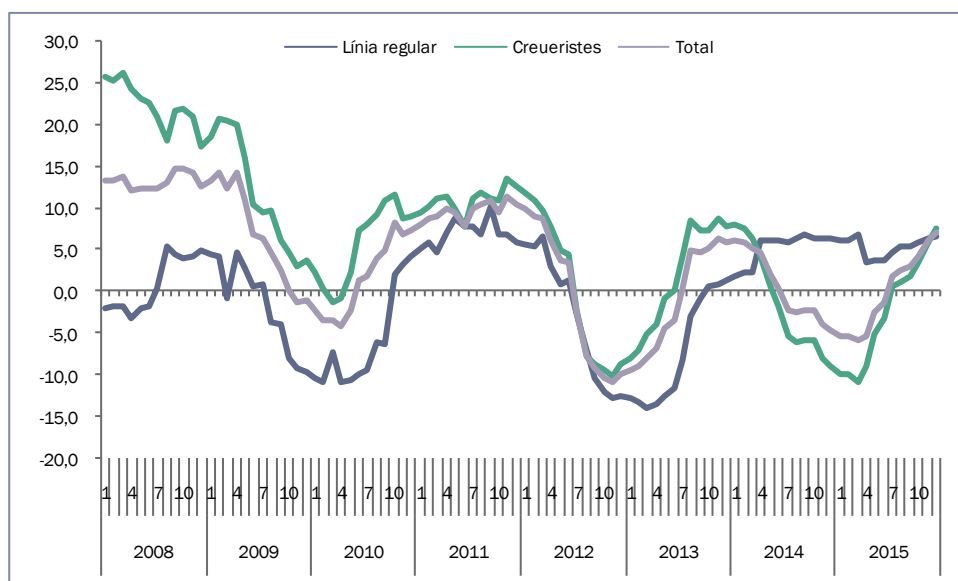
Font: elaboració pròpia a partir del *Butlletí mensual d'estadística* (INE) i l'*Anuari estadístic de Catalunya* (Idescat).

3.2.3. PORTS

El nombre de passatgers al port de Barcelona s'ha incrementat el 7,2% l'any 2015 fins als 3,7 milions d'usuaris. Aquest creixement s'ha produït tant entre els passatgers de línia regular (+6,6%) com entre els creueristes (+7,4%), que s'han distribuït en un 31,5% i un 68,5%, respectivament, el que equival a

1,2 i 2,5 milions d'usuaris. Això fa que el port de Barcelona es mantingui com el quart port d'Espanya en transport de passatgers: el primer en nombre de creueristes i el sisè en passatgers de línia regular.⁷⁹

GRÀFIC I.3.G6 Passatgers transportats per via marítima. Variació anual. Port de Barcelona, 2008-2015

Unitats: percentatges.

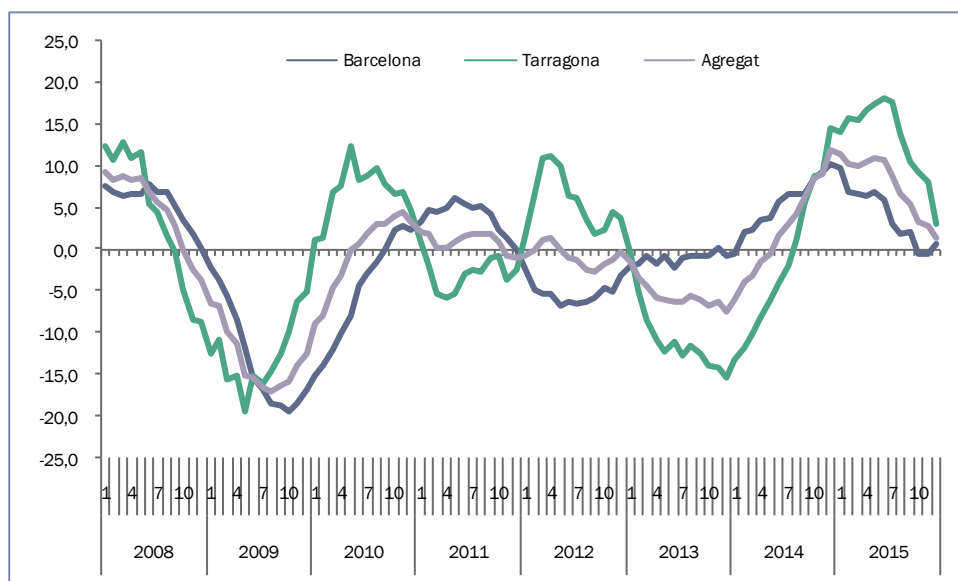
Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment i Ports de l'Estat.

El nombre de passatgers al port de Barcelona ha crescut el 7,2%, i les mercaderies transportades als principals ports catalans l'1,5%.

Les mercaderies transportades als ports catalans han augmentat l'1,5%, amb increments tant al port de Barcelona (+0,5%) com al de Tarragona (+3,0%), concentrats a principis d'any. Això fa que el volum transportat se situï en 79,3 milions de tones transportades: 58,4% el port de Barcelona i 41,6% el de Tarragona.

⁷⁹ El port de Barcelona concentra el 12,4% del transport de passatgers a Espanya (0,6pp més que l'any 2014), el 30,1% dels creueristes (0,5pp menys que l'any anterior) i el 5,4% dels passatgers de línia regular (0,5pp més que el 2014). Així mateix, a Espanya l'any 2015 ha crescut el nombre de creueristes (+9,4%), però ha disminuït el nombre de passatgers de línia regular (-0,5%), amb un increment global del 2,1%.

GRÀFIC I.3.G7 Tones transportades per via marítima. Variació anual. Ports de Barcelona i Tarragona, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Ministeri de Foment.

Al port de Barcelona, especialitzat en transport de mercaderies en general (62,5% del volum transportat l'any 2015), aquestes han augmentat un 5,3%, mentre que el transport a granel ha caigut un 7,6%. Així, entre les primeres, ha crescut tant el transport de mercaderies en contenidors (+3,8%) com per via convencional (+7,8%), mentre que entre les segones el descens s'ha produït tant en granel líquid (-8,5%) com sòlid (-5,2%).

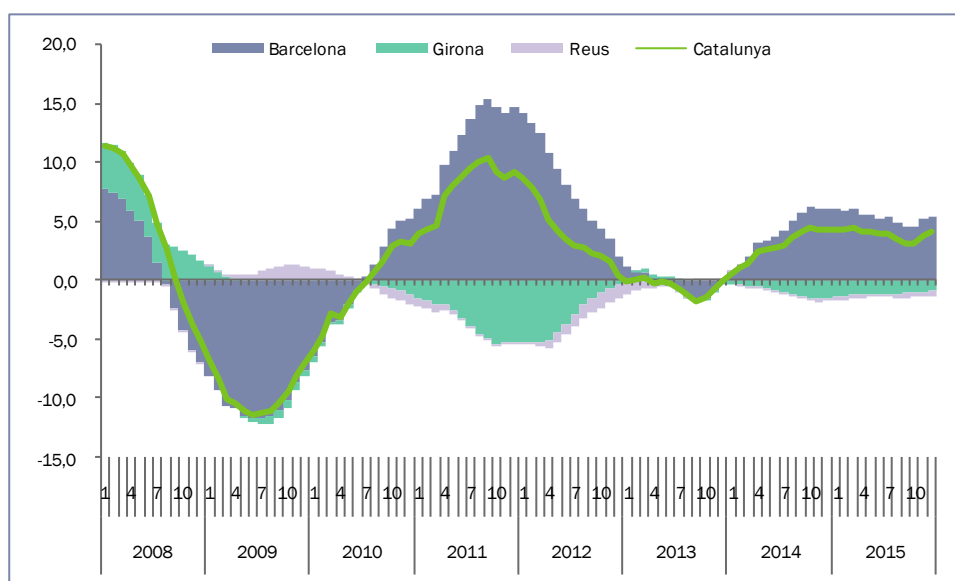
En canvi, al port de Tarragona, molt especialitzat en el granel (93,0% del total transportat l'any 2015), aquest ha crescut un 4,9%, mentre que el transport de mercaderies en general ha retrocedit un 15,9%. L'increment de transport a granel s'ha produït exclusivament entre els líquids (+14,8%), amb un descens molt acusat en el granel sòlid (-14,6%). Quelcom similar ha succeït en el transport de mercaderies en general, on el descens s'ha concentrat a les transportades en contenidors (-42,0%), mentre que el transport per via convencional ha augmentat (+23,7%).

3.2.4. AEROPORTS

El trànsit als aeroports catalans ha augmentat el 4,0% respecte a l'any 2014 i ha situat el nombre d'usuaris en 42,2 milions. Aquest creixement, però, ha estat desigual, amb un increment del 5,7% a l'aeroport de Barcelona que el situa en 39,7 milions de passatgers i decreixements del 17,8% i 17,1% a Girona i Reus, respectivament, que fan que el nombre d'usuaris en aquests aeroports baixi fins a 1,8 i 0,7 milions.

El trànsit als aeroports catalans ha augmentat el 4,0%.

GRÀFIC I.3.G8 Nombre de passatgers als aeroports comercials. Variació anual. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'AENA.

L'increment de passatgers de l'aeroport de Barcelona se situa lleugerament per sota dels increments al conjunt d'Espanya, on el nombre de passatgers ha augmentat un 5,9%, si bé es troba lluny de l'augment registrat a l'Aeroport de Madrid, on el nombre d'usuaris ha augmentat un 11,9% fins als 46,8 milions. Això fa que el pes dels aeroports catalans sobre el conjunt d'aeroports espanyols se situï al 20,3% (0,4pp menys que l'any 2014). A escala mundial el creixement als 30 aeroports amb més passatgers (+5,6%) ha estat similar al creixement experimentat a l'aeroport de Barcelona.

El creixement ha estat més intens en els vols intercontinentals.

Si s'analitza l'origen i destinació dels passatgers que han passat per aeroports catalans, s'observa que els que ho feien en vols intercontinentals han augmentat un 12,1%, els internacionals dins del continent europeu han crescut un 3,4% i els passatgers en vols nacionals s'han incrementat un 2,7%. Això fa que els usuaris en vols intercontinentals guanyin pes (+0,7pp) sobre la resta (-0,4pp i -0,3pp, respectivament, en vols internacionals continentals i vols nacionals).

A escala intercontinental, els principals territoris connectats amb l'aeroport de Barcelona han experimentat creixements de dos dígit (17,7% l'Àsia Occidental⁸⁰, 10,1% l'Amèrica del Nord⁸¹ o 22,5% l'Amèrica del Sud⁸²), amb l'excepció de l'Àfrica del Nord⁸³, que ha registrat un creixement més modest (+5,3%), mentre que a la resta de territoris el nombre de passatgers ha disminuït (-6,1%).

Pel que fa al nombre de passatgers en vols europeus internacionals, destaquen els increments d'Itàlia (+12,5%), França (+7,7%), Suïssa (+10,4%) i Portugal (+7,9%), en un context d'increment generalitzat. A l'altre extrem se situa Rússia, amb un descens del nombre de passatgers del 40,4%.

⁸⁰ L'increment del nombre d'usuaris amb origen o destinació a l'Àsia Occidental s'explica pel creixement de passatgers a Emirats Àrabs Units (+37,3% i 441 milers de persones), Turquia (+14,1% i 529 milers de persones) i Qatar (+27,8% i 298 milers de persones), mentre que Israel presenta increments més moderats (+0,6% i 382 milers de persones).

⁸¹ Fruit de l'increment del nombre de passatgers amb origen o destinació al Canadà (+40,3% i 180 milers de passatgers), sent més moderat el creixement del nombre d'usuaris a Estats Units (+4,9% i 771 mil passatgers).

⁸² Aquest augment es deu a l'increment del nombre de passatgers amb origen o destinació a Colòmbia (+66,4% i 159 milers de passatgers).

⁸³ El creixement de l'Àfrica del Nord s'explica per l'augment de passatgers del Marroc (+4,6% i 598 milers d'usuaris) i, en menor mesura, Algèria (+8,1% i 186 milers de passatgers).

TAULA I.3.T7 Passatgers als aeroports comercials, per regió de destinació/origen. Catalunya, 2015

	Passatgers	Var. 2014-2015 (%)	Pes (%)	Var. 2014-2015 (pp)
Intercontinentals	4.065	12,1	9,6	0,7
- Àsia Occidental	1.693	17,7	41,7	2,0
- Amèrica del Nord	952	10,1	23,4	-0,4
- Àfrica del Nord	894	5,3	22,0	-1,4
- Amèrica del Sud	342	22,5	8,4	0,7
- Altres	184	-6,1	4,5	-0,9
Continents internacionals	27.432	3,4	65,0	-0,4
- Regne Unit	4.852	3,1	17,7	-0,1
- Itàlia	4.083	12,5	14,9	1,2
- Alemanya	3.868	1,9	14,1	-0,2
- França	3.421	7,7	12,5	0,5
- Holanda	1.712	0,9	6,2	-0,2
- Suïssa	1.460	10,4	5,3	0,3
- Bèlgica	1.125	3,1	4,1	0,0
- Portugal	964	7,9	3,5	0,1
- Rússia	884	-40,4	3,2	-2,4
- Resta d'Europa	5.063	7,1	18,5	0,6
Nacionals	10.679	2,7	25,3	-0,3
Total	42.176	4,0	100,0	0,0

Unitats: milers de passatgers, percentatges i punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

En referència a les principals companyies que operen a l'aeroport de Barcelona, tant Vueling (+7,5% i 14,7 milions d'usuaris) com Ryanair (+19,7% i 5,7 milions de passatgers) han incrementat de forma notable el nombre de passatgers, fet que contrasta amb els descensos d'altres companyies importants de l'aeroport. Això ha situat les seves quotes de mercat a Barcelona al 37,1% i 14,4%, respectivament, el que representa 0,6pp i 1,7pp més que l'any 2014. Així mateix, l'increment del nombre de passatgers de Ryanair a Barcelona ha tingut com a contrapartida el descens d'aquests als aeroports de Girona (-17,8%) i Reus (-36,5%). Tot i que al primer la companyia ha mantingut la quota de l'aeroport (88,3%), al segon aquesta ha retrocedit força (41,5% i 12,6pp menys que el 2014).

El transport de mercaderies per via aeroportuària ha augmentat un 14,1% al conjunt dels aeroports catalans, amb 117.315 tones transportades, de les quals l'aeroport de Barcelona en concentra gairebé la totalitat (99,9%). Al conjunt d'Espanya el transport de mercaderies ha augmentat un 4,6% fins a les 715.011 tones, el que situa la quota catalana al 16,4% (1,4pp més que l'any 2014). A escala mundial, entre els 30 aeroports amb més càrrega el volum transportat ha crescut un 3,0%, un creixement inferior al de Barcelona.

4. EL SECTOR PÚBLIC

L'increment de la despesa pública fa una contribució positiva al creixement de l'activitat econòmica.

L'acció de les administracions públiques (AP) a Catalunya, ordenada en termes quantitius, l'exerceixen la Generalitat de Catalunya, amb una despesa no financera executada de 25.564 milions d'€ per al 2015; l'Administració de la Seguretat Social, a través del sistema de pensions i prestacions, amb una despesa executada a Catalunya l'any 2015 de 22.480 milions d'€; les administracions locals, amb una despesa no financera executada de 10.143 milions d'€; i l'Administració general de l'Estat, principalment a través de la inversió estatal, que l'any 2015 té pressupostada una inversió real a Catalunya de 1.059 milions d'€, i la despesa del Servei Públic d'Ocupació Estatal, que l'any 2015 ha significat un import executat de 3.227 milions d'€.

Aquest any, l'agregat d'aquests cinc indicadors de despesa pública s'incrementa el 3,6% en termes nominals, 2,164 milions d'€ més que el 2014. Si bé el seu nivell és un 8,7% inferior al de l'any 2010 en què s'inicia en el conjunt d'Espanya el procés de consolidació fiscal dels seus comptes públics,

Els indicadors de despesa no financera de la Generalitat, les entitats locals, de l'Administració de la Seguretat Social i de la despesa de capital de l'Estat a Catalunya mostren increments que més que compensen la reducció en prestacions d'atur del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

En general es constata un increment de l'agregat de la despesa corrent, de la Generalitat, Administració de la Seguretat Social, entitats locals, i Servei Públic d'Ocupació, que creix el 3,6%, mentre que s'estabilitza l'execució de la despesa de capital agregada de la Generalitat, Administració de la Seguretat Social i entitats locals, i augmenta la inversió pressupostada de l'Estat a Catalunya.

TAULA I.4.T1 Evolució de les despeses no financeres de les administracions públiques de Catalunya. Catalunya, 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Variació 2009-2015	Variació 2014-2015
Sector públic Generalitat de Catalunya (1)	34.069	35.178	32.068	31.274	n.d.	28.808	29.879	-12,3	3,7
Sector públic Generalitat de Catalunya (AGG, OAAA, ICS, SCS, ICASS) depurat de IFL i PAC (2)	29.062	26.461	26.383	23.695	23.032	23.795	25.564	-12,0	7,4
Administració de la Seguretat Social a Catalunya (3)	17.812	18.842	19.540	20.198	21.177	21.886	22.480	26,2	2,7
Entitats locals (4)	12.086	11.363	10.425	9.223	9.056	9.744	10.143	-16,1	4,1
Despeses en inversió real de l'Estat a Catalunya (5)	3.791	3.626	2.548	1.415	1.267	949	1.069	-71,8	12,6
Servei Públic d'Ocupació Estatal a Catalunya	5.675	5.708	5.236	5.311	4.855	3.944	3.227	-43,1	-18,2

Unitats: milions d'€ i percentatges.

(1) Despeses no financeres pressupostades i l'àmbit de consolidació és l'Administració de la Generalitat i el sector públic empresarial.

(2) Despesa no financera executada (obligacions reconegudes) consolidada de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), en ser les principals operacions que, al costat d'altres, estan incloses en els pressupostos d'algunes comunitats autònomes sense suposar estrictament despesa pròpia seva. En aquestes operacions les comunitats actuen com a meres intermediàries entre el pagador i el receptor dels fons.

(3) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes).

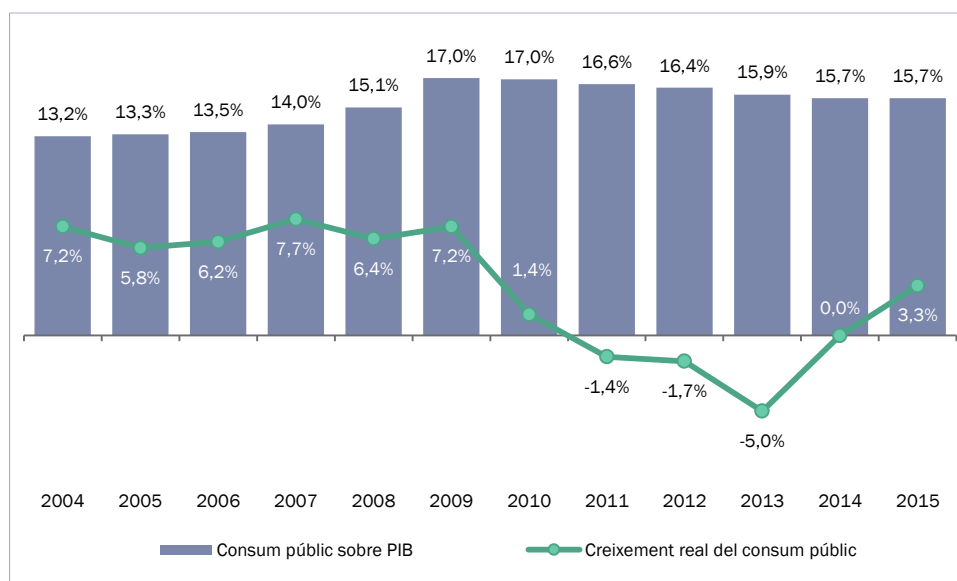
(4) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes) del consolidat de municipis, diputacions, comarques i entitats metropolitanes. Les dades del 2015 s'obtenen aplicant a les del 2014 la taxa de creixement de la despesa executada trimestrals de les entitats locals de Catalunya publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques.

(5) Despeses en inversió real pressupostades del sector públic administratiu (que inclou la Seguretat Social) i el sector públic empresarial estatal, regionalitzades a Catalunya. No s'inclouen les transferències de capital de l'Estat a Catalunya.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya; Ministeri de Treball i Immigració; Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques; Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya; i Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Per la seva part, el consum públic del conjunt de les AP a Catalunya, amb un valor de 33.737 milions d'€ i un creixement en termes reals del 3,3%, ha fet una contribució positiva de 0,52 punts percentuals al creixement de l'economia catalana. S'estabilitza, així, el seu pes sobre el PIB en el 15,7% l'any 2015.

GRÀFIC I.4.G1 Evolució del consum de les administracions públiques de Catalunya sobre el PIB. Catalunya, 2004-2015

Unitats: pesos i taxes de creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

4.1. EL SECTOR PÚBLIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El sector públic de la Generalitat de Catalunya, per mitjà de les competències que li atribueix l'Estatut d'autonomia, executa la part més important de la despesa de les diferents administracions públiques a Catalunya.

En els següents epígrafs s'analitza l'execució dels pressupostos en l'àmbit del sector públic administratiu, on es consoliden els ingressos i les despeses de la Generalitat, el Servei Català de la Salut, l'Institut Català de la Salut, l'Institut Català d'Assistència i Serveis Social i les entitats autònomes administratives. Si bé no es consoliden els ingressos i ni les despeses del sector públic empresarial de la Generalitat de Catalunya (entitats de dret públic, societats mercantils, consorcis i fundacions de la Generalitat) si que es considera el seu impacte en el càlcul del dèficit en termes SEC.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, aprovats l'11 de març de 2015, preveien assolir l'objectiu de dèficit del 0,7% fixat pel Consell de Política Fiscal i Financera a les comunitats autònomes el 26 de juny de 2014 i pel Govern de l'Estat el 27 de juny de 2014. Per tant, tenint en compte que l'any 2014 el dèficit en termes SEC de la Generalitat es tanca en 5.406 milions d'€, el 2,74% del PIB català, l'objectiu de dèficit del 0,7% del PIB significava assumir un nou esforç de consolidació fiscal en relació amb l'execució dels pressupostos del 2014, de 3.975,2 milions d'€.

L'evolució dels ingressos i les despeses al llarg de l'any ha posat de manifest la impossibilitat d'assolir aquest objectiu. El fort ajust en la despesa que ha tingut lloc en els darrers cinc anys fa políticament difícil assumir més ajustos per part del Govern de la Generalitat. En aquest sentit, la despesa no financera del sector administratiu de la Generalitat, descomptada la despesa d'interessos i incorporats els ajustos SEC, significa 3.677,8 milions d'€ menys que el 2010, amb una reducció del 13,7%. De fet, l'any 2015 aquesta despesa ha crescut el 2,2%, només compensada per la reducció de la càrrega financera del deute.

Per una altra banda, tot i l'augment dels recursos del model de finançament, tampoc hi ha hagut un increment molt significatiu dels ingressos no financers de la Generalitat, i més tenint en compte la declaració d'inconstitucionalitat d'alguna de les iniciatives legislatives en matèria de tributs propis. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que els ingressos no financers liquidats del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) també s'han reduït, si bé amb menys intensitat que la despesa, en els darrers cinc anys. S'ha passat de 21.130,7 milions d'€ a 20.355,4 milions d'€ l'any 2015, amb una caiguda de 775,2 milions d'€, el 3,7% menys que el 2010.

Al mes de juliol del 2015, el Consell de Política Fiscal i Financera aprova el Pla economicofinancer 2015-2016 de la CA de Catalunya (PEF), que si bé s'ajustava inicialment a l'objectiu de dèficit per al 2015, en les actualitzacions de l'escenari economicofinancer de la Generalitat publicades en el darrer Informe de seguiment dels plans econòmics i financers del III trimestre del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques ja preveu un tancament de dèficit per al 2015 per a la CA de Catalunya de l'1,4% del PIB. Amb una previsió d'una necessitat de finançament de la Generalitat en termes SEC de 2.915,2 milions d'€, i que implica rebaixar l'esforç de consolidació fins als 2.490,8 milions d'€.

Per assolir aquest objectiu, el Govern de la Generalitat, en el marc del PEF de Catalunya, havia previst un seguit de mesures, tant des del vessant dels ingressos, com també en l'àmbit de la despesa, que significaven un esforç de consolidació de 1,919,0 milions d'€.

Les mesures previstes des del costat dels ingressos havien de permetre augmentar els recursos no financers en 1.527,6 milions d'€, com a conseqüència, fonamentalment, dels ingressos derivats de concessions administratives i l'alienació d'inversions reals, mentre que les mesures de reducció de la despesa haurien de permetre reduir la despesa no financera per valor de 391,4 milions d'€, principalment, com a conseqüència dels menors interessos (1.055,5 milions d'€) del deute associats a la rebaixa dels tipus d'interès del Fons de Liquiditat Autòmic (FLA), en passar de l'1% al 0%. Aquest estalvi permetria més que compensar l'impacte de l'augment de la despesa associat a la recuperació de la paga extraordinària i el retorn dels 44 dies de la paga del 2012.

Finalment, amb les dades provisionals del Ministeri d'Hisenda, el dèficit en termes SEC de la Generalitat de Catalunya, ha estat de 5.532,0 milions d'€, el 2,70% del PIB, desviant-se 2 punts percentuals de l'objectiu aprovat pel PEF.

4.1.1. ELS INGRESSOS EXECUTATS DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

L'any 2015 la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit institucional del sector públic administratiu (SPA), ha obtingut uns recursos de 36.411,0 milions d'€ per finançar tota la seva despesa. Un import que és el 5,1% inferior al de l'any 2014.

Els recursos no financers, de 23.766,1 milions d'€, han augmentat l'1,0% i han guanyat pes dins l'estructura de finançament, fins a representar el 65,3% de tots els ingressos. Tot i així, es mantenen encara gairebé cinc punts per sota del seu pes l'any 2010.

Paral·lelament, els ingressos financers s'han reduït en 2.197,9 milions d'€, el 14,8% menys que el 2014, fins a assolir la xifra de 12.644,9 milions d'€. Aquests s'utilitzen, per una part, per finançar el nou dèficit generat el 2014, de 5.332 milions d'€ i, per una altra, per cobrir el refinançament dels venciments del deute acumulat de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, davant les dificultats d'accés al crèdit en els mercats, la Generalitat ha recorregut a les fórmules acordades per l'Administració central amb les comunitats autònomes a través, principalment, del Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) i, en menor mesura, del Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors.

TAULA I.4.T2 Evolució dels ingressos executats del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	24.162,2	22.714,2	23.314,4	23.290,8	23.526,6	23.766,1	1,0
Ingressos corrents	22.909,9	21.940,6	22.745,1	22.549,7	22.631,2	23.257,4	2,8
Cap. 1 Impostos directes	6.158,5	8.482,1	10.156,0	7.778,4	8.247,7	8.343,5	1,2
Cap. 2 Impostos indirectes	5.991,7	8.486,3	10.556,5	8.644,1	9.283,6	9.238,8	-0,5
Cap. 3 Taxes, béns i altres ingressos	827,5	808,8	800,6	798,2	805,7	803,7	-0,2
Cap. 4 Transferències corrents	9.917,1	4.153,5	589,5	5.279,2	4.213,8	4.774,1	13,3
Cap. 5 Ingressos patrimonials	15,2	9,9	642,4	49,8	80,4	97,2	20,9
Ingressos de capital	1.252,3	773,7	569,3	741,1	895,4	508,7	-43,2
Cap. 6 Alienació d'inversions reals	0,3	0,4	20,3	216,4	332,1	3,9	-98,8
Cap. 7 Transferències de capital	1.252,1	773,3	549,0	524,7	563,3	504,8	-10,4
Ingressos financers	9.740,2	12.290,4	12.345,9	15.196,0	14.843,3	12.644,9	-14,8
Cap. 8 Variació d'actius financers	5,2	24,4	71,8	510,5	157,3	149,4	-5,0
Cap. 9 Variació de passius financers	9.735,0	12.266,0	12.274,1	14.685,5	14.686,0	12.495,5	-14,9
Total ingressos	33.902,4	35.004,6	35.660,3	38.486,8	38.369,9	36.411,0	-5,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

(2) L'ingrés liquidat dels totals dels capítols I, II i IV dels pressupostos del 2013 no són directament comparables amb l'estructura d'ingressos d'aquests capítols per al 2012 ja que l'any 2012 es van dur a terme les liquidacions del model de finançament del 2010 que es va aplicar segons la composició dels recursos de la nova cistella d'impostos.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Els recursos no financers de la Generalitat augmenten el 4,3%.

Per fer una anàlisi de l'evolució dels ingressos no financers cal, però, tenir en compte per una part, que 3.535,5 milions d'€ es corresponen a ingressos sobre els quals la Generalitat només actua com a intermediària⁸⁴ i, per una altra, que en la liquidació de l'any 2014 s'han comptabilitzat 688,3 milions d'€ per l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit dels quals només s'han recaptat 2,6 milions d'€, com a conseqüència de la declaració d'inconstitucionalitat dictada pel Tribunal Constitucional arrel del recurs presentat pel Govern central. Aquest fet ha comportat la posterior substitució d'aquest impost per l'impost estatal sobre dipòsits bancaris en els pressupostos del 2015.

⁸⁴ 3.259,3 milions d'€ provenen de transferències corrents de l'Estat per a les entitats locals (ajuntaments i diputacions) i 275,9 milions d'€ són transferències de capital de la UE associades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA).

Un cop descomptats aquest dos elements, els ingressos no financers disponibles augmenten el 4,3%. Això ha significat disposar de 830,1 milions d'€ més que l'exercici precedent, com a resultat, principalment, de l'increment dels recursos del model de finançament, i en menor mesura per l'evolució dels impostos propis de la Generalitat i les transferències corrents rebudes. Aquesta evolució es pot agrupar en els següents elements:⁸⁵

- Els recursos associats al model de finançament han augmentat el 5,0%, aportant 870,3 milions d'€ més que el 2014. En el darrers anys el finançament de la Generalitat ha augmentat la seva dependència sobre aquests recursos que signifiquen el 90,7% dels ingressos no financers l'any 2015 (vegeu el següent apartat).
- La resta de recursos no financeres aporten uns ingressos de 1.874,2 milions d'€, el 2,1% menys que el 2014, amb una evolució diversa dels seus components.

Per una part, l'any 2015 la Generalitat de Catalunya intensifica l'esforç per augmentar la capacitat recaptatòria a través d'impostos propis, si bé aquests només aporten el 0,9% dels ingressos no financers. S'obtenen per aquesta via uns ingressos de 185,9 milions d'€, el 207,5% més que el 2014 a través en primer lloc, de tres noves figures tributàries: l'impost sobre la provisió de continguts per prestadors de serveis de comunicació electrònica pel foment del sector audiovisual (7,3 milions d'€), l'impost sobre la producció termonuclear d'energia elèctrica per la seva incidència en el medi ambient (30,3 milions d'€) i l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria (0,1 milions d'€). I en segon lloc, per la recaptació de tres figures ja existents: l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit (90,0 milions d'€), l'impost sobre estades en establiments d'allotjament turístic (43,2 milions d'€) i l'impost sobre grans establiments comercials (15,0 milions d'€).

Per una altra, es mantenen els ingressos cobrats sobre serveis prestats a través de taxes i altres ingressos, que aporten 597,4 milions d'€, amb un lleuger increment del 0,9%, i signifiquen el 3,0% dels recursos no financers.

En sentit contrari, l'any 2015 es redueixen amb intensitat els recursos provinents de d'ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals. La política de privatitzacions de determinades infraestructures iniciada l'any 2012 no ha tingut el rendiment esperat i la Generalitat sembla que hagi posat fre a aquesta estratègia de finançament. Aquests conceptes han aportat uns ingressos de 101,2 milions d'€, el 75,5% menys que el 2014 i signifiquen el 0,5% de tots els ingressos no financers.

A més, la Generalitat rep una sèrie de recursos via transferències corrents, generalment amb caràcter finalista, principalment de l'Estat i en menor mesura de la UE. L'any 2015 ha obtingut per aquesta via 760,9 milions d'€, el 31,6% més que el 2014, que signifiquen el 3,8% dels ingressos no financers. Aquest increment respon per una part, a l'augment de les transferències de l'Estat per a les prestacions per la dependència, per les beques d'estudi, i les transferències per a polítiques d'ocupació. Mentre que per una altra, també han augmentat, en 94,2 milions d'€, les transferències del Fons Social Europeu, com a conseqüència del desbloqueig que la UE ha fet sobre pagaments d'exercicis anteriors.

Finalment, les transferències de capital aporten un recursos de 228,8 milions d'€, el 15,5% menys que el 2014, i signifiquen l'1,1% dels ingressos no financers. Aquests recursos s'han vist afectats negativament tant per la reducció de les transferències de l'Estat, especialment per la reducció del Programa d'habitatge, per les transferències de les diputacions, així com per aquelles provinents de la UE, per la reducció del programa FEADER.

⁸⁵ Vegeu l'Informe mensual d'execució, número 12 del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda i l'Informe econòmic i financer del Projecte de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2016.

TAULA I.4.T3 Evolució dels ingressos no financers del sector públic administratiu (SPA) depurats dels ingressos de la participació dels ens locals i FEAGA i de l'efecte de l'anul·lació de l'impost sobre dipòsits en entitats de crèdit. Catalunya 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	21.307,7	19.587,0	20.099,3	19.828,0	19.400,6	20.230,6	4,3
Ingressos model de finançament	18.620,8	17.619,5	17.951,7	18.091,8	17.486,1	18.356,5	5,0
Ingressos no financers sense model de finançament	2.686,8	1.967,5	2.147,6	1.736,2	1.914,4	1.874,2	-2,1
Ingressos impostos propis (cap. 1 i 2)	14,0	15,0	15,1	51,6	60,5	185,9	207,5
Ingressos per taxes i altres (cap. 3 sense tributs sobre el joc)	541,5	542,2	572,9	591,8	592,3	597,4	0,9
Ingressos transferències corrents sense transferències model de finançament	1.160,6	986,1	670,6	593,5	578,4	760,9	31,6
Ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals	15,5	10,3	662,7	266,2	412,5	101,2	-75,5
Ingressos per transferències de capital	955,1	413,9	226,3	233,1	270,8	228,8	-15,5
	2010	2011	2012	2013	2014(1)	2015(1)	2014-2015
Ingressos no financers	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ingressos model de finançament	87,4%	90,0%	89,3%	91,2%	90,1%	90,7%	0,03
Ingressos no financers sense model de finançament	12,6%	10,0%	10,7%	8,8%	9,9%	9,3%	-0,03
Ingressos impostos propis (cap. 1 i 2)	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,3%	0,9%	0,01
Ingressos per taxes i altres (capítol 3 sense tributs sobre el joc)	2,5%	2,8%	2,9%	3,0%	3,1%	3,0%	0,00
Ingressos transferències corrents sense transferències model de finançament	5,4%	5,0%	3,3%	3,0%	3,0%	3,8%	-0,02
Ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals	0,1%	0,1%	3,3%	1,3%	2,1%	0,5%	0,00
Ingressos per transferències de capital	4,5%	2,1%	1,1%	1,2%	1,4%	1,1%	-0,03

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA. Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i dels informes mensual d'execució pressupostària del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

4.1.1.1. ELS INGRESSOS VINCULATS AL SISTEMA DE FINANÇAMENT AUTONÒMIC

Els recursos vinculats al sistema de finançament autonòmic augmenten el 5%.

Els ingressos executats vinculats al sistema de finançament autonòmic l'any 2015 han estat de 18.356,5 milions d'€, amb una augment de 870,3 milions d'€, el 5,0% més que el 2014.

Aquesta evolució respon tant a l'increment dels recursos vinculats als ingressos tributaris, 604,2 milions d'€ més que el 2014, com dels recursos derivats de les transferències associades al model de finançament, que aporten 266,1 milions d'€ més.

L'augment en els ingressos tributaris és el resultat de la combinació de tres elements:

1. Per una part, set de les onze figures tributàries de la cistella experimenten increments en les aportacions que fan al model de finançament, per valor de 1.361,6 milions d'€:

Les previsions d'una més elevada recaptació fetes pel Govern central signifiquen un increment en les bestretes de l'IVA (512,5 milions d'€ més), de l'IRPF (372,5 milions d'€ més), i de l'impost sobre hidrocarburs (91,2 milions d'€ més).

Així mateix, augmenta la recaptació dels següents impostos cedits totalment a la Generalitat: l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (199,2 milions d'€ més), pel repunt del mercat immobiliari; l'impost de successions i donacions (135,6 milions d'€ més), en part com conseqüència de la plena vigència de la reforma de l'impost de successions; l'impost sobre el patrimoni (30,4 milions d'€), i l'impost sobre determinats mitjans de transport (14,1 milions d'€ més), per l'augment de les matriculacions.

2. Per una altra, es redueix l'aportació de recursos de cinc figures tributàries, per valor de 229,1 milions d'€:

Les menors previsions de recaptació fetes pel Govern central han significat una reducció en les bestretes de l'impost sobre labors del tabac (147,9 milions d'€ menys), en l'impost sobre l'energia (67,6 milions d'€ menys), i en els impostos sobre l'alcohol (0,7 milions d'€ menys).

Paral·lelament, es redueixen els drets liquidats dels tributs sobre el joc (7,1 milions d'€ menys), pel descens en les modalitats de màquines escurabutxaques i de bingo, i del tram autonòmic de l'impost sobre hidrocarburs (6,2 milions d'€ menys), com a conseqüència de l'increment en les devolucions per gasoil d'ús professional.

3. Finalment, les liquidacions negatives pendents dels rendiments d'exercicis precedents de l'IRPF, l'IVA i els impostos especials són més elevades que les del 2014, provocant que es compti amb 528,3 milions d'€ menys.

L'evolució dels ingressos per transferències associades al model de finançament autonòmic s'explica, en primer lloc, per l'augment en 357,8 milions d'€ de les liquidacions pendents de transferències d'exercicis anteriors; en segon lloc, per l'increment, en 17,0 milions d'€ dels fons específics vinculats a la sanitat; i, finalment, per la reducció en 108,7 milions d'€, de les bestretes dels fons del model de finançament.

TAULA I.4.T4 Evolució i grau d'execució dels ingressos de la Generalitat de Catalunya vinculats al sistema de finançament autonòmic. Catalunya, 2012-2015

	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Total ingressos per model de finançament (A + B)	17.951,7	18.091,8	17.486,1	18.356,5	5,0
Bestretes tributs cedits parcialment	13.760,2	14.404,5	14.326,9	15.161,1	5,8
Liquidacions tributs cedits parcialment	4.494,7	-621,5	-213,3	-741,6	247,6
Tributs cedits totalment	2.670,2	2.794,2	2.885,0	3.183,4	10,3
Transferències liquidacions pendents	-3.881,2	1.330,1	528,3	886,2	67,7
Transferències de Fons del Model de Finançament (bestretes)	814,6	90,8	-110,2	-219,0	98,7
Fons específics vinculats a la sanitat	93,2	93,7	69,5	86,5	24,5
	2012	2013	2014	2015	2014-2015
A. Total ingressos tributs cedits	20.925,1	16.577,2	16.998,6	17.602,8	3,6
Impost sobre successions i donacions	395,3	347,2	348,8	484,4	38,9
Impost sobre el patrimoni	305,0	562,7	431,3	461,7	7,1
Impost sobre transmissions patrimonials i AJD	1.091,4	1.048,1	1.275,0	1.474,2	15,6
Tributs sobre el joc	227,7	206,4	213,4	206,3	-3,3
IRPF (tram autonòmic)	9.440,6	6.852,1	6.762,5	7.292,3	7,8
IRPF (bestreta tram autonòmic)	7.430,7	7.338,6	7.046,1	7.418,6	5,3
IRPF (liquidació tram autonòmic)	2.009,9	-486,5	-283,5	-126,2	-55,5
IVA (participació en l'impost estatal)	6.502,2	5.047,4	5.319,7	5.258,8	-1,1
IVA (bestreta participació en l'impost estatal)	4.522,7	5.182,4	5.249,5	5.762,0	9,8
IVA (liquidació participació en l'impost estatal)	1.979,5	-134,9	70,2	-503,2	-816,9
Impost sobre labors del tabac (bestreta participació en l'impost estatal)	783,5	710,1	881,9	734,1	-16,8
Impost sobre alcohols (bestreta participació en l'impost estatal)	112,8	101,0	118,5	118,2	-0,3
Impost sobre hidrocarburs (bestreta participació en l'impost estatal)	910,5	1.072,3	1.030,9	1.128,2	9,4
Impost sobre hidrocarburs (tram autonòmic)		222,5	218,1	211,8	-2,9
Impost sobre energia (participació en l'impost estatal)	269,8	273,8	343,9	276,3	-19,7
Impost sobre determinats mitjans de transport (participació en l'impost estatal)	72,5	50,4	54,5	68,5	25,7
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (participació en l'impost estatal)	113,4	27,7	-	-	-
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (tram autonòmic)	195,1	55,4	-	-	-
Liquidacions pendents de participació en impostos cedits	505,3	0,0	0,0	-112,2	-
B. Total ingressos per transferències	-2.973,4	1.514,6	487,6	753,7	54,6

Liquidacions pendents del Fons de Suficiència	-3.289,9	-216,1	-341,2	-57,8	-83,1
Liquidació bestreta a compte dels recursos previstos en el sistema de finançament aprovat per Acord 6/2009 CF	-2.189,6	-60,4	-53,8	-53,8	0,0
Fons de Suficiència Global (bestreta)	1.753,2	809,2	638,1	626,0	-1,9
Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals (bestreta)	-938,6	-718,4	-748,4	-845,0	12,9
Fons de Suficiència Global (liquidació)	0,0	0,0	0,0	-74,6	-
Fons de Garantia Serveis Públics Fonamentals (liquidació)	405,1	440,1	-19,9	-120,9	507,4
Fons Competitivitat (liquidació)	862,6	835,8	612,6	684,4	11,7
Regularització model de finançament	330,7	330,7	330,7	509,0	53,9
Fons específics de l'Acord de finançament (conveni control incapacitat temporal)	52,9	61,3	47,9	43,4	-9,4
Fons específics de l'Acord de finançament (Fons de Cohesió Sanitària)	15,4	10,1	1,3	12,1	842,7
Acord de finançament sanitari (facturació accidents i estrangers)	24,8	22,3	20,2	31,0	52,9

Unitats: percentatges.

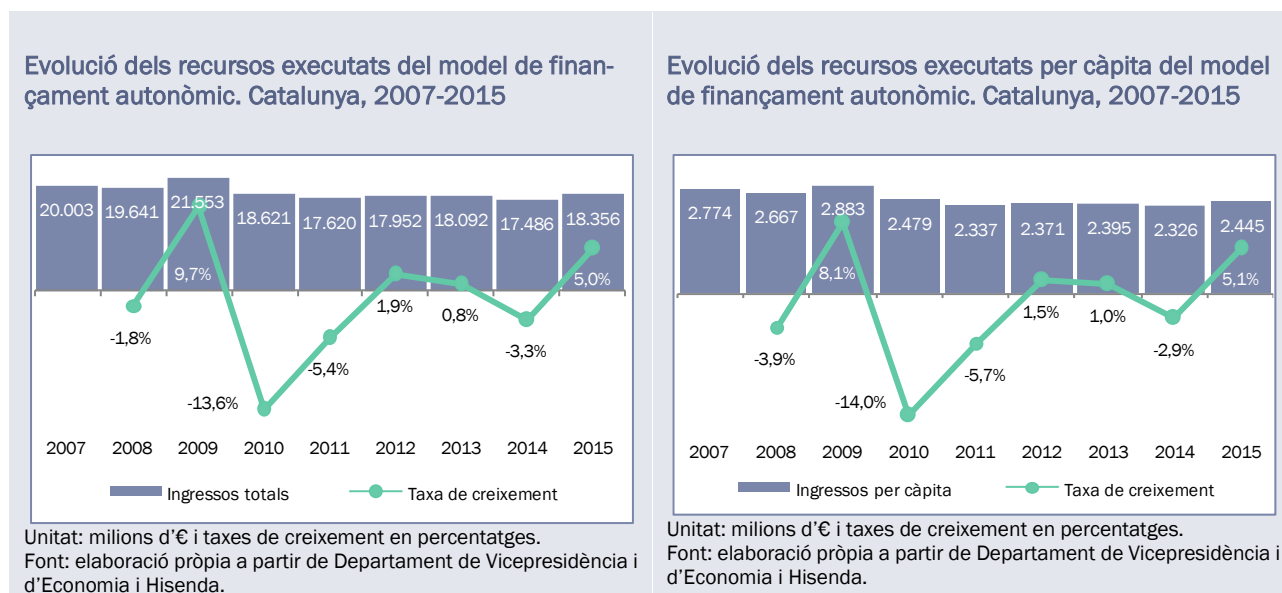
Nota: imports executats (drets liquidats) dels ingressos vinculats al model de finançament.

(1) Imports associats a les bestretes del Fons de Suficiència Global i el Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

Així, els recursos per càpita executats del model de finançament han passat dels 2.883 € per habitant de Catalunya l'any 2009, als 2.445 € per habitant el 2015, i han augmentat el 5,1% respecte del 2014.

GRÀFIC I.4.G2 Evolució dels recursos executats del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2015

4.1.2. LES DESPESES EXECUTADES DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

La despesa consolidada de l'SPA de la Generalitat de Catalunya executada durant l'any 2005 ha estat de 35.893,5 milions d'€, un 5,1% més que el 2014.

La despesa no financera, amb 29.099,6 milions d'€, ha augmentat el 6,8%, si bé aquest increment ha anat destinat a satisfer despeses compromeses d'anys anteriors.

Per la seva part, la despesa financera (capítols 8 i 9) es redueix l'1,6% en relació amb el 2014. Per un costat, incrementa el 19,1% la variació d'actius financers (capítol 8), tant per l'increment de préstec i bestretes a llarg termini fora de l'àmbit del sector públic, com amb més intensitat, per les aportacions de capital a entitats del propi sector públic, en concret a aquelles vinculades a l'àmbit del Departament de Territori i Sostenibilitat. Per un altre, aquesta evolució ha estat més que compensada per la reducció del 6,0% de la variació de passius financers (capítol 9), afectada per un calendari d'amortitzacions més favorable que el de l'any precedent dels préstecs i altres crèdits en €, mentre que ha augmentat, en menor mesura, la cancel·lació de títols de deute públic.

TAULA I.4.T5 Evolució de la despesa executada del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014 (1)	2015 (2)	2014-2015
Despeses no financeres	29.316,0	29.476,1	26.910,3	26.493,5	27.235,8	29.099,6	6,8
Despeses corrents	26.703,7	27.029,4	25.162,8	24.793,3	25.717,6	27.597,4	7,3
Cap. 1 Remuneracions del personal	7.589,6	7.234,8	6.556,9	6.358,1	6.386,4	6.970,7	9,1
Cap. 2 Despeses de béns corrents i serveis	7.661,1	7.467,3	7.237,7	6.769,2	7.380,8	8.592,6	16,4
Cap. 3 Despeses financeres	919,2	1.479,2	1.743,1	1.760,8	1.922,9	1.202,3	-37,5
Cap. 4 Transferències corrents	10.533,8	10.848,2	9.625,0	9.905,2	10.027,4	10.831,8	8,0
Cap. 5 Fons de Contingència	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Despeses de capital	2.612,3	2.446,7	1.747,5	1.700,2	1.518,2	1.502,2	-1,1
Cap. 6 Inversions reals	1.173,7	902,6	717,2	679,8	563,9	447,7	-20,6
Cap. 7 Transferències de capital	1.438,6	1.544,1	1.030,3	1.020,4	954,4	1.054,6	10,5
Despeses financeres	3.183,9	5.813,9	7.457,1	11.107,5	6.904,9	6.793,9	-1,6
Cap. 8 Variació d'actius financers	1.389,0	988,8	1.334,0	2.124,3	1.219,2	1.451,7	19,1
Cap. 9 Variació de passius financers	1.794,8	4.825,1	6.123,1	8.983,1	5.685,7	5.342,2	-6,0
Total despeses	32.499,8	35.290,0	34.367,4	37.601,0	34.140,6	35.893,5	5,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA. Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

La despesa no financera meritada l'any 2015 es redueix el 3,1% per la reducció de la despesa d'interessos del deute.

De la mateixa manera que en l'anàlisi de l'evolució dels ingressos no financers cal tenir en compte la despesa de 3.535,5 milions sobre la qual la Generalitat només actua com a intermediària.⁸⁶

⁸⁶ 3.259,3 milions d'€ provenen de transferències corrents de l'Estat per a les entitats locals (ajuntaments i diputacions) i 275,9 milions d'€ són transferències de capital de la UE associades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA).

A més, aquest any la Generalitat ha fet front a despeses pendents d'exercicis anteriors al 2015 per un import global de 2.221,6 milions d'€ que responen, fonamentalment, a pagaments en relació amb concerts sanitaris (1.151,1 milions d'€), despesa farmacèutica (345,8 milions d'€), atenció a la dependència (244,4 milions d'€), el Pla únic d'obres i serveis de 2008-2012 (48,3 milions d'€), el Fons de Cooperació Local (101,7 milions d'€), a despesa associades a la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial (107,4 M d'€), i despesa corrent en béns i serveis de l'ICS (219,1 milions d'€). Aquests imports, conjuntament amb la nova despesa desplaçada a exercicis futurs de la Generalitat, impliquen un ajust en la despesa no financera reconeguda el 2015 de 1.288,8 milions d'€ per obtenir la despesa meritada.

En el mateix sentit, una part important de la despesa reconeguda en el capítol d'interessos i despeses de formalització del deute es correspon també amb despeses pendents d'exercicis anteriors que significa un ajust en la despesa no financera reconeguda el 2015 de 514,0 milions d'€ per obtenir la despesa meritada.

Un cop descomptats aquest tres elements, la despesa no financera executada en l'àmbit del sector públic administratiu de la Generalitat, i meritada aquest any, es redueix el 3,1%, 753,1 milions d'€ menys que el 2014, fonamentalment, per la reducció en la despesa d'interessos del deute. Descomptat aquest darrer impacte, la despesa no financera augmenta el 2,2%.

TAULA I.4.T6 Evolució de la despesa no financera ajustada del Sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat de Catalunya. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014 (1)	2015 (2)	2014-2015
Despeses no financeres	29.316,0	29.476,1	26.910,3	26.493,5	27.235,8	29.099,6	6,8
Recursos de transferències d'entitats locals i FEAGA	2.854,5	3.091,5	3.215,1	3.462,8	3.440,3	3.535,5	2,8
Despeses no financeres ajustada de transferències	26.461,4	26.384,6	23.695,2	23.030,7	23.795,5	25.564,2	7,4
Variació de despesa desplaçada (compte 413/409)	1.208,7	-471,1	580,5	512,9	714,0	-1.288,8	-
Variació de la despesa associada a interessos del deute meritats	136,0	292,0	50,0	188,0	5,0	-514,0	-
Despesa no financera ajustada de transferències i depurada del compte 413/409 i d'interessos	27.806,1	26.205,5	24.325,6	23.731,6	24.514,5	23.761,4	-3,1

Unitats: milions d'€.

(1) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA. Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i dels informes mensual d'execució pressupostària del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

A continuació es descriuen els principals elements que expliquen l'evolució per capítols de la despesa no financera del sector públic administratiu (SPA) de la Generalitat l'any 2015:⁸⁷

- L'increment del 9,1% de la despesa de personal (capítol 1) s'explica, principalment, per la recuperació de la paga extra suprimida des de l'any 2012, amb un cost de 385,5 milions d'€ i, en menor mesura,

⁸⁷ Vegeu l'Informe mensual d'execució, número 12 del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda i l'Informe econòmic i financer del Projecte de pressupostos per al 2016.

per la recuperació de la jornada laboral del personal interí, el pagament de 44 dies de la paga extraordinària del 2012, l'increment de la dotació de docents, i les mesures de l'ICS per a l'estabilització de la plantilla.

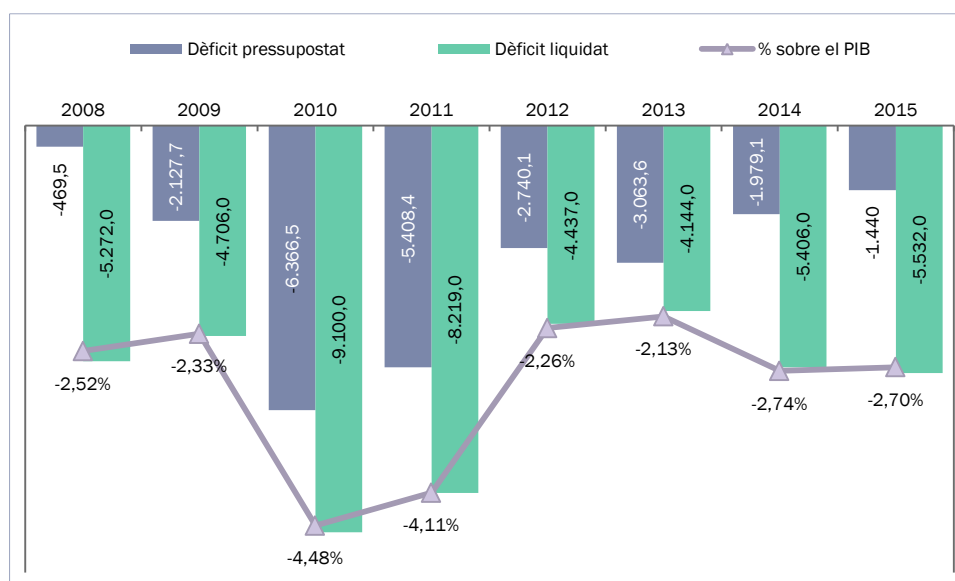
- L'augment del 16,4% de la despesa de compra de béns i serveis (capítol 2) recull bàsicament l'ampliació de crèdit del Departament de Salut per fer front a la despesa meritada en exercicis anteriors relacionada amb els concerts sanitaris de CatSalut i els subministraments de material sanitari per part de l'ICS.
- La reducció 37,5% de la despesa en interessos i formalització del deute (capítol 3) s'explica perquè el pagament d'interessos d'exercicis precedents (514,0 milions d'€) compensa en part la forta caiguda en la despesa meritada aquest exercici en relació amb la meritada el 2014, que passa de 1.927,9 milions d'€ a 688,3 milions d'€, com a conseqüència de les mesures aplicades per l'Estat per limitar el cost del deute finançat a través de l'FLA, que ha reduït el tipus d'interès aplicat de l'1% al 0%.
- Les transferències corrents (capítol 4) augmenten el 8,0%, si bé si descomptem les transferències corrents a les administracions locals, l'augment és del 10,1%, 662,7 milions d'€ més que el 2014. Aquesta evolució respon principalment a l'increment de la despesa en transferències meritada en exercicis anteriors, relacionada amb la despesa farmacèutica, les prestacions per a la dependència, el POU SC 2008-2015, i el Fons de Cooperació Local.
- La despesa en inversions reals (capítol 6) es redueix el 20,6%, que es correspon, bàsicament, amb la menor despesa en censos emfitèutics com a conseqüència de la cancel·lació dels censos dels edificis venuts en exercicis anteriors.
- Finalment, la despesa de transferències de capital (capítol 7) s'incrementa el 10,5%, si bé si descomptem les transferències de capital vinculades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA), l'increment és del 17,6%, en aquest cas també pel fet que comptabilitzat despesa pendent d'exercicis anteriors en relació amb la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial, i també en relació amb el PUOSC.

4.1.3. EL DÈFICIT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

No es compleixen les previsions del Pla econòmic i financer i augmenta el dèficit de la Generalitat.

L'evolució dels ingressos i les despeses liquidades en l'exercici 2015 ha tingut com a conseqüència un increment del 2,3% del dèficit de la Generalitat (mesurat en termes SEC), des dels 5.406,0 milions d'€ l'any 2014 als 5.532,0 milions d'€ del 2015, que se situa en el 2,70% del PIB, superant, per tant, l'objectiu inicial fixat en el marc del Programa d'estabilitat financera.

GRÀFIC I.4.G3 Evolució del dèficit de la Generalitat segons SEC. Catalunya, 2008-2015

Unitats: milions d'€ i percentatge sobre el PIB de Catalunya.

Nota: les dades del 2014 i 2015 són provisionals.

Font: Departament d'Economia i Coneixement, per als anys 2014 i 2015 Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, i Comptabilitat regional d'Espanya pel PIB de l'economia catalana, INE.

Les previsions del Pla economicofinancer 2015-2016 de la Generalitat de Catalunya, aprovat el juliol de 2015, no s'han acomplert. D'acord amb les actualitzacions de l'escenari economicofinancer de la Generalitat publicades en el darrer Informe de seguiment dels plans econòmics i financers del III trimestre del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, la Generalitat preveia un esforç de consolidació fiscal de 2.490,8 milions d'€ en relació amb el dèficit (SEC) del 2014, que ja implicava una desviació de l'objectiu de dèficit en situar-lo en l'1,4% del PIB. Tant l'execució dels ingressos com de les despeses no financeres a final d'any s'han desviat dels compromisos actualitzats del Pla economicofinancer.

En la liquidació del pressupost consolidat de l'SPA, la Generalitat ha obtingut el 2015 uns ingressos no financers inferiors als previstos en aquesta actualització del Pla per un import de 1.344,7 milions d'€, tant pel comportament del ingressos corrents (833,5 milions d'€ menys dels previstos) com dels ingressos de capital (511,3 milions d'€ menys).

Al mateix temps, la despesa no financera de l'SPA de la Generalitat ha augmentat més enllà de les previsions actualitzades del Pla per un import de 1.460,6 milions d'€.

Finalment, els ajustos SEC preveien afegir 387,0 milions d'€ més al dèficit en termes pressupostaris, que finalment han estat de 198,5 milions d'€.

Les importants desviacions pressupostàries en el darrer trimestre de l'any i la manca d'informació disponible al tancament d'aquesta Memòria fan difícil l'anàlisi objectiva de les causes d'aquesta evolució.

TAULA I.4.T7 Evolució de la capacitat/necessitat de finançament de la Generalitat sense sector empresarial (1) i en termes SEC. Catalunya, 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-2015
(1) Ingressos corrents	22.895,5	21.941,7	22.745,1	22.549,7	22.631,2	23.257,4	2,8
(2) Despeses corrents	26.703,7	27.029,4	25.162,8	24.793,3	25.717,6	27.597,4	7,3
(3) = (1) - (2) Estalvi per operacions corrents	-3.808,2	-5.087,7	-2.417,7	-2.243,6	-3.086,4	-4.340,0	40,6
(3)' = (3) + Interessos. Estalvi brut primari	-2.889,0	-3.608,5	-674,6	-482,8	-1.163,5	-3.137,7	169,7
(4) Ingressos de capital	1.266,7	736,8	569,3	741,1	895,4	508,7	-43,2
(5) Despeses de capital	2.612,3	2.446,7	1.747,5	1.700,2	1.518,2	1.502,2	-1,1
(6) = (4) - (5) Necessitat de finançament per operacions de capital	-1.345,6	-1.709,9	-1.178,2	-959,1	-622,8	-993,6	59,5
(7) Fons de Contingència	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
(8) = (3) + (6) - (7) Resultat no financer (+) superàvit / (-) dèficit del pressupost	-5.153,7	-6.797,6	-3.595,9	-3.202,7	-3.709,2	-5.333,5	43,8
(8)' = (8) + Interessos. Saldo Primari	-4.234,5	-5.318,4	-1.852,7	-1.441,9	-1.786,3	-4.131,3	131,3
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Ajustos SEC	-3.946,3	-1.421,4	-841,1	-941,3	-1.696,8	-198,5	-88,3
Liquidacions negatives del sistema de finançament	0,0	138,0	303,0	303,0	303,0	124,8	-
Comptes 413/409 o altres similars (despesa desplaçada)	-1.208,0	471,0	-580,0	-513,0	-714,0	1.288,8	-
Recaptació incerta	-215,0	-232,0	-225,0	-126,0	-843,0	n.d.	-
Aportacions de capital	-1.127,0	-918,0	-1.205,0	-1.117,0	-511,0	n.d.	-
Interessos meritats	-136,0	-292,0	-50,0	-188,0	-5,0	514,0	-
Transferències de la UE	38,0	148,0	-55,0	-9,0	25,0	n.d.	-
Resultat sector públic empresarial SEC	-648,0	-524,0	354,0	758,0	230,0	n.d.	-
Altres ajustos	-650,3	-212,4	616,9	-49,3	-181,8	n.d.	-
Capacitat/Necessitat de Finançament SEC	-9.100,0	-8.219,0	-4.437,0	-4.144,0	-5.406,0	-5.532,0	2,3

Unitats: milions d'€ i percentatges.

(1) El perímetre institucional de la Generalitat sense el sector públic empresarial comprèn les dades consolidades de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials. (2) Les dades del 2014 i 2015 són provisionals. Provenen de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels informes de seguiment dels plans economicofinancers del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i de l'Informe *El procés de consolidació fiscal (III): evolució del dèficit i del deute de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, 2016.

TAULA I.4.T8 Comparació entre els tancaments pressupostaris i les previsions de tancament del Pla econòmicofinançer 2015-2016 de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2014-2015

	Tancament 2014	Previsions de tancament 2015 segons Informe de seguiment dels PEF	Tancament 2015
Ingressos no financers	20.086,2	21.575,3	20.230,6
Ingressos corrents	19.483,3	20.831,4	19.997,9
Ingressos de capital	602,9	744,0	232,7
Despeses no financeres	23.795,5	24.103,6	25.564,2
Despeses corrents	22.569,7	-	24.337,9
Despeses de capital	1.225,7	-	1.226,3
Capacitat/necessitat de finançament	-3.709,2	-2.528,3	-5.333,5
Ajustos SEC	-1.696,8	-387,0	-198,5
Dèficit en termes SEC	-5.406,0	-2.915,3	-5.532,0

Unitats: milions d'€.

Nota: dades provisionals i depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política Agrícola Comunitària (PAC), en concret de l'import de les transferències de capital associats al FEAGA

Font: elaboració pròpia a partir de l'Informe de seguiment dels plans economicofinançers del III trimestre del 2015 del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, i de les dades d'execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

4.1.4. ENDEUTAMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El deute de la Generalitat augmenta fins al 35,3% del PIB, i el FLA en finança pràcticament el 50%.

Les noves necessitats de finançament de la Generalitat generades pel dèficit -que incorporen l'efecte de l'ampliació de l'àmbit institucional i els instruments d'endeutament que cal consolidar- conjuntament amb l'aplicació dels ajustos dèficit-endeutament, han significat des de l'any 2008 un important increment del deute en termes SEC de la Generalitat de Catalunya. La relativa reducció del dèficit en termes SEC dels anys 2012 i 2013 es va veure truncada l'exercici 2014 i es torna a ampliar aquest any.

L'endeutament de la Generalitat en termes SEC s'ha incrementat el 2015 de 7.808 milions d'€, un augment del 12,1% respecte del 2014, fins als 72.274 milions d'€. Aquest increment és superior al dels dos anys precedents i augmenta el seu pes sobre el PIB fins al 35,3%.

TAULA I.4.T9 Evolució de l'endeutament viu i altres instruments financers de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2007-2015 (segons SEC)

	Dades dels comptes generals de la Generalitat								Dades deute (PDE) Banc d'Espanya	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014	2015
Total endeutament SEC 95	14.819	18.070	22.514	31.741	41.912	50.045	57.376	64.458	64.466	72.274
Endeutament empreses no SEC 95	4.833	6.409	7.854	7.931	6.027	5.606	3.134	3.581	-	-
Total endeutament financer	19.652	24.479	30.368	39.672	47.939	55.651	60.510	68.039	-	-
Altres instruments financers (1)	2.476	3.424	3.712	3.391	2.673	-	356	-	-	-
Endeutament TOTAL	22.128	27.903	34.080	43.063	50.612	-	60.866	-	-	-
Endeutament financer sobre PIB (2)	9,3%	11,3%	14,6%	18,9%	22,9%	27,2%	29,8%	32,9%	32,7%	35,3%
Endeutament TOTAL sobre PIB (2)	10,4%	12,9%	16,4%	20,5%	24,1%	-	29,9%	-	-	-

Unitats: milions d'€ i percentatges.

Nota: l'augment de l'endeutament de cada any incorpora el dèficit generat en l'exercici, l'efecte del refinançament del deute que venia i la incorporació de noves entitats dins el perímetre de consolidació SEC.

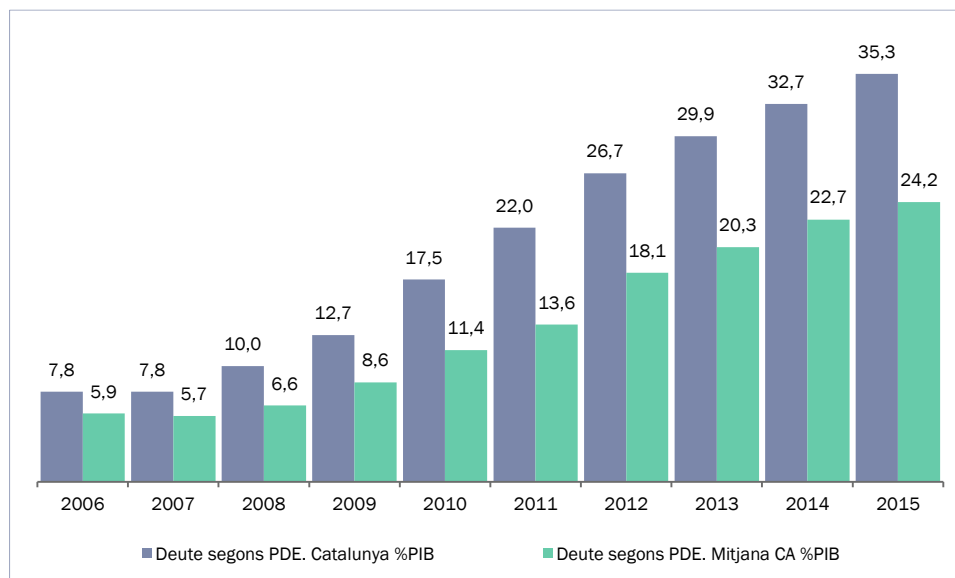
(1) Censos, *confirming*, pagaments a tercers, titulització i préstecs rebuts d'altres administracions públiques. Des de l'any 2013 els censos emfiteútics estan inclosos en el deute financer, de la mateixa manera que el *confirming* o confirmació de pagament que està inclòs en l'endeutament financer des del 2012. Per altra banda el pagament a compte de tercers tanca a zero el 2014.

(3) PIB nominal de Catalunya SEC-2010 segons Idescat. Per als anys 2014-2015: deute financer segons el Programa de dèficit excessiu (PDE) amb relació al PIB català SEC-2010 de la Comptabilitat regional, INE.

Font: Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya, Idescat, Banc d'Espanya i INE.

Catalunya manté un pes del deute sobre el PIB clarament per sobre del de la mitjana de les CA d'Espanya. Des de l'inici de la crisi econòmica aquest pes ha augmentat amb més intensitat que el de la mitjana de totes les CA d'Espanya.

GRÀFIC I.4.G4 Deute sobre PIB del sector Administració pública de la Generalitat (SEC) i del conjunt de comunitats autònomes. 2006-2015

Unitats: percentatges.

Nota: el sector Administració pública inclou l'Administració general, organismes autònoms, administratius, universitats i empreses públiques dependents sectoritzades com a administracions públiques. Deute segons Protocol de dèficit excessiu (PDE).

Font: Banc d'Espanya.

Finalment, cal assenyalar que l'estructura de la cartera del deute de la Generalitat de Catalunya s'ha vist àmpliament modificada com a conseqüència de la situació dels mercats financers. A partir de l'any 2012 la Generalitat s'ha adherit als mecanismes de liquiditat creats pel Govern central per tal de facilitar el refinançament dels venciments del deute i cobrir les noves necessitats d'endeutament.

Aquests recursos estan condicionats al compliment de la normativa d'estabilitat pressupostària, i s'estructuren a través de la línia ICO-venciments, vigent únicament l'any 2012 -a través de la qual es van concedir préstecs a les CA per al pagament dels venciments de deute financer autonòmic-, el Fons de Pagament a Proveïdors (FPP) -operacions de préstec destinades a finançar el deute comercial-, i la més important en termes quantitius, el Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) -per atendre les necessitats derivades del dèficit de cada exercici i de venciments de deute-.

A 31 de desembre del 2014 el saldo viu del deute finançat amb els mecanismes de liquiditat és de 32.166 milions d'€, que significa el 49,9% del deute de la Generalitat en termes del PDE.⁸⁸

⁸⁸ Vegeu l'informe *El procés de consolidació fiscal (III): evolució del dèficit i del deute de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, 2016.

5. ECONOMIA SOCIAL

La Llei 5/2011 defineix l'economia social com el conjunt d'activitats econòmiques i empresarials que en l'àmbit privat duen a terme aquelles entitats que persegueixen l'interès col·lectiu dels membres que les conformen i/o l'interès general econòmic o social, o ambdós.⁸⁹ La Llei permet una àmplia varietat de formes jurídiques que poden adoptar aquestes entitats, sempre i quan actuïn respectant els principis que la pròpia Llei enuncia,⁹⁰ si bé n'elabora un llistat. Així, la Llei considera que integren l'economia social tant les cooperatives i les societats laborals com les mutualitats, les fundacions, les associacions que realitzin una activitat econòmica, les empreses d'inserció, els centres especials de treball, les confraries de pescadors i les societats agràries de transformació.

Malgrat ser aquesta la definició legal vigent a Catalunya i la que s'empra en aquest apartat, cal tenir en compte que la delimitació del concepte d'economia social no és un tema pacífic. Així, cal tenir en compte la definició genèrica que va establir el Comitè Econòmic i Social Europeu,⁹¹ segons la qual una entitat, amb independència de la seva forma jurídica, pot considerar-se que integra l'economia social quan tingui per objecte treballar per als seus membres i usuaris i per a la societat amb la finalitat de satisfer necessitats precises d'interès públic. Així mateix, són elements distintius d'aquesta definició no només tenir en compte les necessitats dels ciutadans i els compromisos que assumeixen, sinó també les condicions organitzatives de control democràtic i de gestió independent d'aquestes entitats.

Una altra definició és l'establerta pel *Llibre blanc de l'economia social a Catalunya*,⁹² que igual que la Llei 5/2011 inclou un llistat de les formes jurídiques que poden adoptar aquestes entitats, si bé aquest llistat és més reduït, en incloure només les societats cooperatives, les mútues i les associacions. El tret comú a aquestes formes organitzatives és que són "associacions de persones", és a dir, es parteix bàsicament de la unió d'un determinat col·lectiu de persones per desenvolupar una activitat econòmica amb unes bases de funcionament democràtic per tal d'assolir un objectiu d'interès comú a tots els membres de l'organització.

L'objectiu d'aquest apartat és fer una radiografia de la situació actual d'aquestes entitats a partir de les dades disponibles de demografia empresarial, del valor de negoci que generen i la població que ocupen. Amb tot, amb caràcter previ a aquesta aproximació quantitativa cal fer un breu comentari de les principals normes aprovades l'any 2015 i amb incidència directa sobre les diferents entitats que conformen l'economia social.

Novetats normatives destacades: la Llei del tercer sector d'acció social,

En l'àmbit estatal cal tenir en compte la Llei 31/2015 que modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació, al mateix temps que adopta i integra en la Llei d'economia social les mesures de foment que fins ara estaven disperses en altres normes.⁹³ Igualment, cal destacar la Llei 43/2015 del tercer sector d'acció social i la Llei 44/2015 de societats laborals i participades.⁹⁴ L'objecte de la Llei 43/2015 és regular les entitats i associacions que integren el tercer sector d'acció social, amb independència de

⁸⁹ Llei 5/2011, de 29 de març, d'economia social. BOE núm. 76, de 30.03.2011.

⁹⁰ Aquests principis són quatre: en primer lloc, la primacia de les persones i de l'objecte social per sobre del capital. En segon lloc, l'aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica en funció del treball aportat i del servei o activitat realitzada o si escau, a la finalitat social. En tercer lloc, la promoció de la solidaritat interna i amb la societat, i en quart i darrer lloc, la independència dels poders públics.

⁹¹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre Economia social i mercat únic, de 02.03.2000. Apartat 3.8.

⁹² Departament de Treball (2001). *Llibre blanc de l'economia social a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, p. 60.

⁹³ Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment del treball autònom i de l'Economia Social. BOE núm. 2014, de 10.09.2015.

⁹⁴ Llei 43/2015, de 9 d'octubre, del tercer sector d'acció social. BOE núm. 243, de 10.10.2015.

Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de societats laborals i participades. BOE núm. 247, de 15.10.2015.

la seva forma jurídica, així com reforçar el seu paper d'interlocutors respecte de les polítiques públiques socials davant l'Administració general de l'Estat.

La Llei de societats laborals i participades...

D'altra banda, la Llei 44/2015 té per objecte actualitzar, modernitzar i millorar el règim jurídic de les societats laborals i alhora regular les societats participades pels treballadors. La qualificació de laboral la reben aquelles societats que compleixen els requisits previstos a la Llei i que es refereixen tant al capital social com a l'equilibri intern dels socis i el pes del treball assalariat dins la societat.

i la nova Llei catalana de cooperatives.

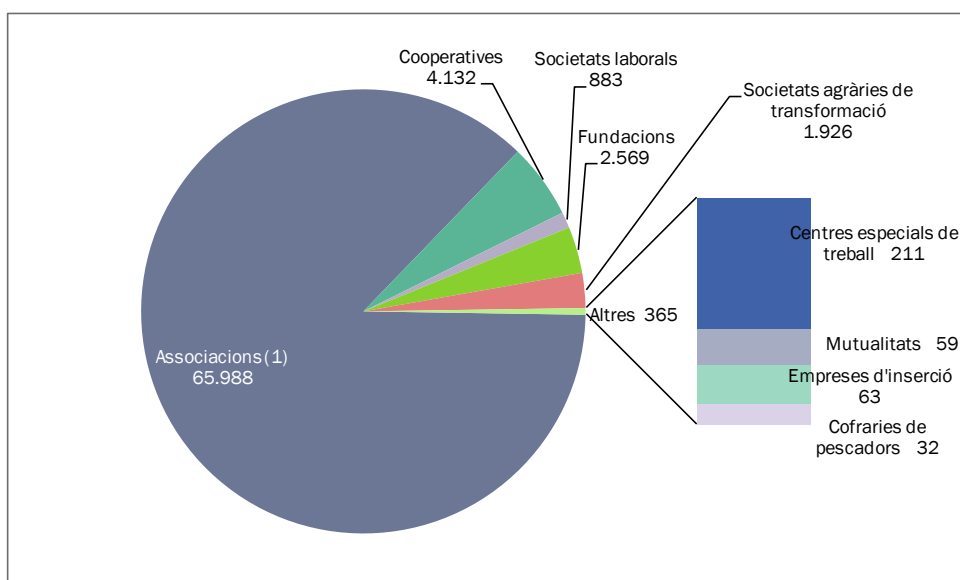
En darrer lloc, enguany s'ha aprovat la Llei catalana de cooperatives, de la qual ja se n'ha fet ressò en edicions anteriors d'aquesta Memòria.⁹⁵ La Llei 12/2015 comparteix amb la nova Llei de societats laborals la necessitat de flexibilitzar i adequar el règim jurídic de les cooperatives al context actual. Ara bé, els canvis introduïts no són impositius, sinó que permeten diferents possibilitats, de tal manera que són els estatuts socials els que han de concretar les diferents opcions per les quals es decanta cada cooperativa.

5.1. DEMOGRAFIA EMPRESARIAL

La definició legal d'economia social permet llibertat de forma jurídica.

Una primera aproximació del nombre d'entitats que integren l'economia social a partir del llistat que estableix la Llei d'economia social porta a comptabilitzar-ne 75.863 a Catalunya l'any 2015. Ara bé, cal considerar que el principal grup, les associacions, està sobrerrepresentat i que caldria excloure'n les que no realitzen una activitat econòmica, dada que no és possible obtenir de la Guia d'entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

GRÀFIC I.5.G1 Entitats que conformen l'economia social a Catalunya, 2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: no totes les associacions duen a terme una activitat econòmica i no totes poden ser classificades com pertanyents a l'economia social. Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i dels departaments de Justícia, d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, de Treball, Afers Socials i Famílies i de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

⁹⁵ Llei 12/2015, de 9 de juliol, de cooperatives. DOGC núm. 6914, de 16.07.2015. Aquesta Llei va ser dictaminada pel CTECSC (Dictamen 8/2014).

Com ja s'ha comentat, la definició d'economia social de la Llei 5/2011 no condiciona la forma jurídica de l'entitat, per la qual cosa algunes entitats incloses en el gràfic anterior adopten la forma societària d'altres entitats que ja hi són comptabilitzades. Per exemple, en els 211 centres especials de treball existents l'any 2015 es poden identificar 87 fundacions/associacions, 73 societats limitades, 27 cooperatives i 18 societats anònimes.

Així mateix, la majoria de les empreses d'inserció són societats limitades (55 de 63), mentre que hi ha set cooperatives i una societat laboral. Més del 60% de les empreses d'inserció opera al sector serveis, si bé cal destacar que el sector industrial i el primari també concentren el 16,5% i l'11% d'aquestes entitats (vegeu el gràfic I.5.A.G1 de l'annex).

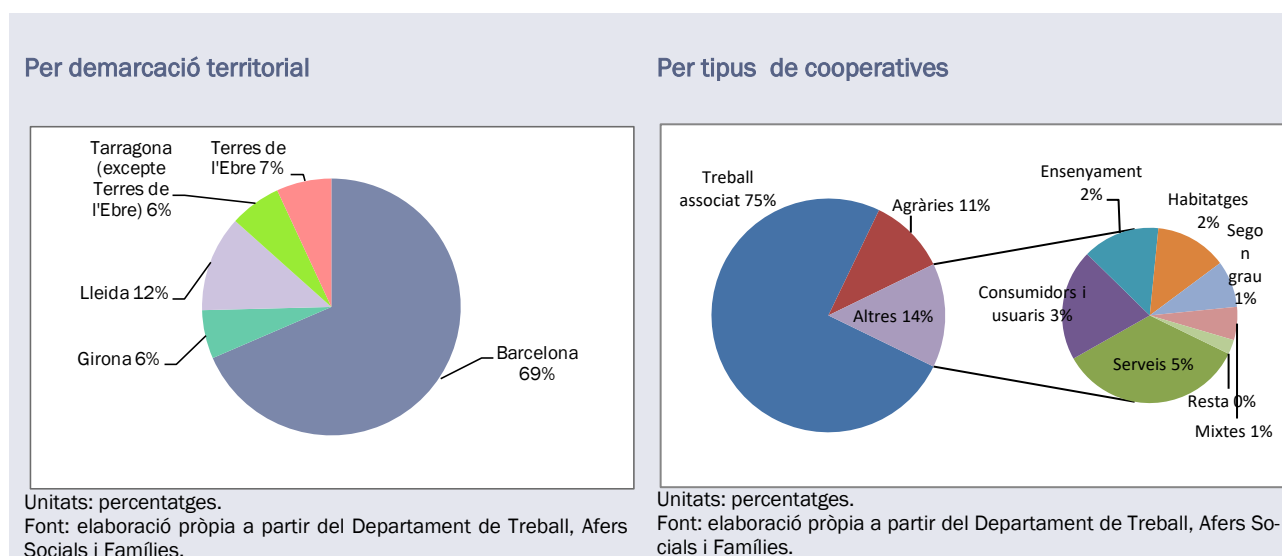
Segons les dades del quart trimestre de l'any 2015 del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, a Catalunya hi ha 4.132 cooperatives i 883 societats laborals en situació d'alta a la Seguretat Social (vegeu la taula I.5.A.T1 de l'annex). Els darrers deu anys el nombre de societats laborals no ha parat de decreïxer, mentre que el nombre de cooperatives, si bé també ha davallat, ha registrat lleugers increments (l'any 2012 i el 2013), destacant el registrat el 2015, de l'1,9%.

Cal tenir en compte però, que les dades sobre cooperatives existents i societats laborals registrades de què disposa el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies proporciona una informació diferent, sobretot pel que fa a les societats laborals. Així, segons aquesta font, l'any 2015 hi ha a Catalunya 4.193 cooperatives i 4.986 societats laborals. La diferència en el nombre de cooperatives entre les dues fonts (61 cooperatives) pot venir explicada pels moviments naturals d'altres, baixes i transformacions que experimenten aquestes societats. En canvi, la diferència significativa entre les societats laborals en alta a la Seguretat Social i les inscrites al Registre de Cooperatives (883 vs. 4.986).

El tipus majoritari de cooperativa és la de treball associat.

Tal com reflecteix el gràfic següent, la majoria de cooperatives es concentren en la demarcació de Barcelona. A la vegada, tres de cada quatre cooperatives existents són de treball associat, distribuïnt-se el 25% restant entre la resta de tipus (vegeu el gràfic I.5.G2 i les taules I.5.A.T2 i I.5.A.T3 de l'annex). La distribució territorial de les societats laborals existents és similar a la de les cooperatives (vegeu la taula I.5.A.T4 de l'annex).

GRÀFIC I.5.G2 Cooperatives existents. Catalunya, 2015

El saldo net de creació d'entitats de l'economia social és positiu.

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies facilita anualment les dades de creació d'algunes de les entitats que integren l'economia social. Així, durant l'any 2015 s'han creat sis empreses d'inserció (cinc amb la forma de societat limitada i una cooperativa) si bé se n'han dissolt tres, al mateix temps que s'han creat tres centres especials de treball (dues fundacions/associacions i una societat limitada).

D'altra banda, enguany s'han creat 115 cooperatives i 48 societats laborals. Així mateix, dues cooperatives s'han transformat en una societat amb una altra forma jurídica, nou més s'han fusionat i se n'han dissolt 271. També durant el 2015 s'han dissolt 21 societats laborals. Si bé enguany el nombre absolut de noves cooperatives és inferior al d'anys precedents (115 vs. 119 el 2014 i 147 el 2013), possiblement la regulació del procediment exprés de constitució de noves cooperatives, previst a la nova Llei de cooperatives (article 20) facilitarà i agilitarà aquest tràmit.⁹⁶

Els serveis concentren la major part de les noves entitats, amb un lleuger repunt dels altres sectors.

De nou, els serveis concentren la major part d'aquestes noves societats: el 69,5% de les cooperatives constituïdes l'any 2015 i el 75% de les societats laborals registrades (vegeu els gràfics I.5.A.G2 i I.5.A.G3 de l'annex). Ara bé, respecte al 2014 cal destacar que s'han constituït menys cooperatives que actuen en el sector serveis i en canvi se n'han constituït més en el sector de la indústria, la construcció i l'agricultura.

Els serveis a la comunitat, a les empreses i el comerç, l'hoteleria i la restauració són les branques amb un major nombre de noves societats.

De tota manera, dins del sector serveis les noves cooperatives es concentren principalment en els serveis a la comunitat, els serveis a les empreses i el comerç, l'hoteleria i la restauració. Les mateixes branques

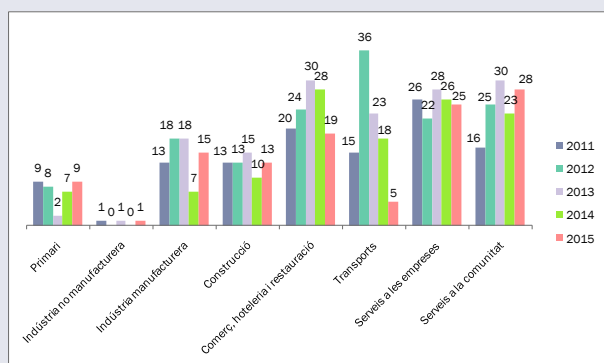
⁹⁶ Ordre EMO/316/2015, de 6 d'octubre, per la qual s'aproven els models d'estatuts socials que estableix l'article 20 de la Llei 12/2015, de 9 de juliol, de cooperatives per inscriure-les pel procediment exprés. DOGC núm. 6975, de 14.10.2015.

d'activitat, però per ordre invers, concentren la major part de les noves societats laborals, tal com es pot observar en els gràfics següents.

En la resta de branques d'activitat es pot constatar la diferent concentració sectorial entre les cooperatives i les societats laborals, atès que en el sector primari i en els transports hi ha nombroses cooperatives creades els darrers anys, mentre que el nombre de societats laborals registrades és pràcticament nul.

GRÀFIC I.5.G3 Noves societats creades, per branca d'activitat econòmica. Catalunya, 2011-2015

Cooperatives

Unitats: nombres absoluts.

Nota:

Primari: Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; Pesca i aqüicultura.

Indústria no manufacturera: Antracita, hulla i lignit; Petrolí i gas natural; Minerals metàl·lics; Minerals no metàl·lics ni energètics; Suport a les indústries extractives; Coqueries i refinació del petroli; Energia elèctrica i gas; Aigua; Tractament d'aigües residuals; Tractament de residus; Gestió de residus.

Indústria manufacturera: Ind. de productes alimentaris; Fabricació de begudes; Ind. del tabac; Ind. tèxtils; Confecció de peces de vestir; Ind. del cuir i del calçat; Ind. de fusta i suro, excepte mobles; Ind. del paper; Arts gràfiques i suports enregistrats; Ind. químiques; Productes farmacèutics; Cautxú i plàstic; Prod. minerals no metàl·lics; Metal·lúrgia; Prod. Metàl·lics, excepte maquinària; Prod. informàtics i electrònics; Materials i equips elèctrics; Maquinària i equips; Vehicles motor, remolcs i semiremolcs; Altres materials de transport; Mobles; Ind. manufactures diverses; Reparació i instal·lació de maquinària; Edició.

Construcció: Construcció d'immobles; Construcció d'obres d'enginyeria civil; Activitats especialitzades construcció.

Comerç, hosteleria i restauració: Venda i reparació de vehicles motor; Comerç engròs, excepte vehicles de motor; Comerç detall, excepte vehicles de motor; Serveis d'allotjament; Serveis de menjar i begudes; Reparació ordinadors i efectes personals.

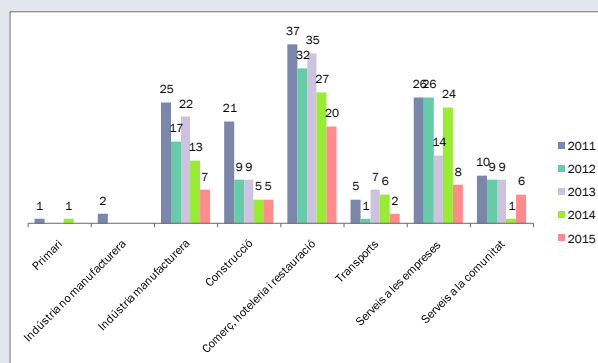
Transports: Transport terrestre i per canonades; Transport marítim i per vies interiors; Transport aeri; Emmagatzematge i afins al transport; Agències de viatges i operadors turístics.

Serveis a les empreses i serveis personals: Act. postals i de correus; Telecomunicacions; Serveis de tecnologies de la informació; Serveis d'informació; Mediació financera; Assegurances i fons de pensions; Act. auxiliars mediació financera; Act. immobiliàries; Act. jurídiques i de comptabilitat; Seus centrals i consultoria empresarial; Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; Recerca i desenvolupament; Publicitat i estudis de mercat; Act. professionals i tècniques; Act. de lloguer; Act. relacionades amb l'ocupació; Act. de seguretat i investigació; Serveis a edificis i de jardineria; Act. administratives d'oficina.

Serveis a la comunitat: Cinema i vídeo, enregistrament de so; Ràdio i televisió; Act. veterinàries; Adm. pública, defensa i SS obligatòria; Educació; Act. sanitàries; Serveis socials amb allotjament; Serveis socials sense allotjament; Act. artístiques i d'espectacles; Biblioteques i museus; Jocs d'atzar i apostes; Act. esportives i d'entreteniment; Act. associatives; Altres act. de serveis personals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Societats laborals

Unitats: nombres absoluts.

Nota:

Primari: Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; Pesca i aqüicultura.

Indústria no manufacturera: Antracita, hulla i lignit; Petrolí i gas natural; Minerals metàl·lics; Minerals no metàl·lics ni energètics; Suport a les indústries extractives; Coqueries i refinació del petroli; Energia elèctrica i gas; Aigua; Tractament d'aigües residuals; Tractament de residus; Gestió de residus.

Indústria manufacturera: Ind. de productes alimentaris; Fabricació de begudes; Ind. del tabac; Ind. tèxtils; Confecció de peces de vestir; Ind. del cuir i del calçat; Ind. de fusta i suro, excepte mobles; Ind. del paper; Arts gràfiques i suports enregistrats; Ind. químiques; Productes farmacèutics; Cautxú i plàstic; Prod. minerals no metàl·lics; Metal·lúrgia; Prod. Metàl·lics, excepte maquinària; Prod. informàtics i electrònics; Materials i equips elèctrics; Maquinària i equips; Vehicles motor, remolcs i semiremolcs; Altres materials de transport; Mobles; Ind. manufactures diverses; Reparació i instal·lació de maquinària; Edició.

Construcció: Construcció d'immobles; Construcció d'obres d'enginyeria civil; Activitats especialitzades construcció.

Comerç, hosteleria i restauració: Venda i reparació de vehicles motor; Comerç engròs, excepte vehicles de motor; Comerç detall, excepte vehicles de motor; Serveis d'allotjament; Serveis de menjar i begudes; Reparació ordinadors i efectes personals.

Transports: Transport terrestre i per canonades; Transport marítim i per vies interiors; Transport aeri; Emmagatzematge i afins al transport; Agències de viatges i operadors turístics.

Serveis a les empreses i serveis personals: Act. postals i de correus; Telecomunicacions; Serveis de tecnologies de la informació; Serveis d'informació; Mediació financera; Assegurances i fons de pensions; Act. auxiliars mediació financera; Act. immobiliàries; Act. jurídiques i de comptabilitat; Seus centrals i consultoria empresarial; Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; Recerca i desenvolupament; Publicitat i estudis de mercat; Act. professionals i tècniques; Act. de lloguer; Act. relacionades amb l'ocupació; Act. de seguretat i investigació; Serveis a edificis i de jardineria; Act. administratives d'oficina.

Serveis a la comunitat: Cinema i vídeo, enregistrament de so; Ràdio i televisió; Act. veterinàries; Adm. pública, defensa i SS obligatòria; Educació; Act. sanitàries; Serveis socials amb allotjament; Serveis socials sense allotjament; Act. artístiques i d'espectacles; Biblioteques i museus; Jocs d'atzar i apostes; Act. esportives i d'entreteniment; Act. associatives; Altres act. de serveis personals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

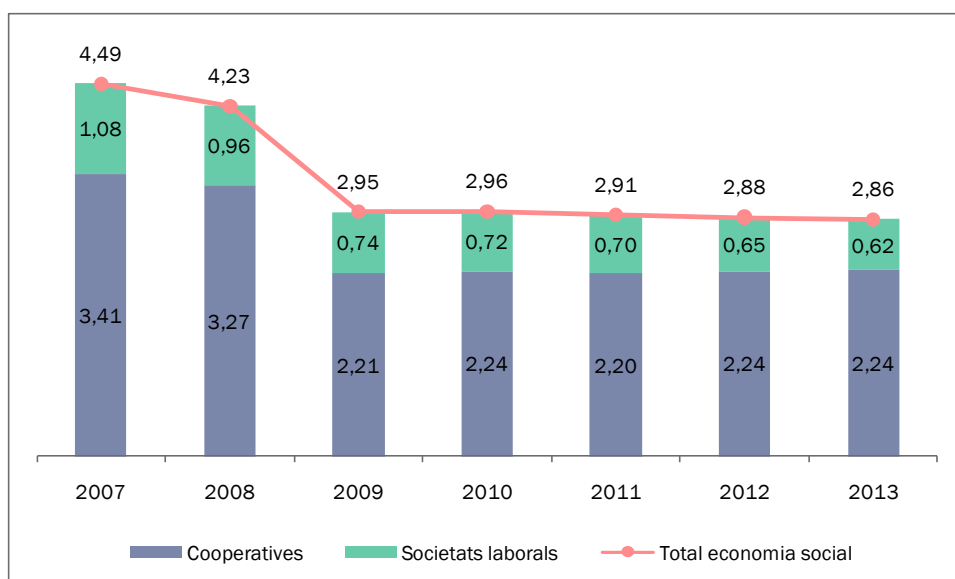

5.2. INDICADORS ECONÒMICS

Valor de producció

Les darreres dades disponibles sobre els indicadors econòmics dels resultats de les empreses de l'economia social corresponen a l'any 2013, un any en què els efectes de la crisi econòmica van ser intensos. El gràfic següent reflecteix la lleugera davallada (de dues centèsimes) del pes del valor de negoci o valor de producció de l'economia social respecte del PIB. En total, el valor de negoci de les cooperatives i societats laborals representa el 2,86% del PIB.

GRÀFIC I.5.G4 Percentatge del volum de producció de les cooperatives i les societats laborals sobre el PIB. Catalunya, 2007-2013

Unitats: percentatges.

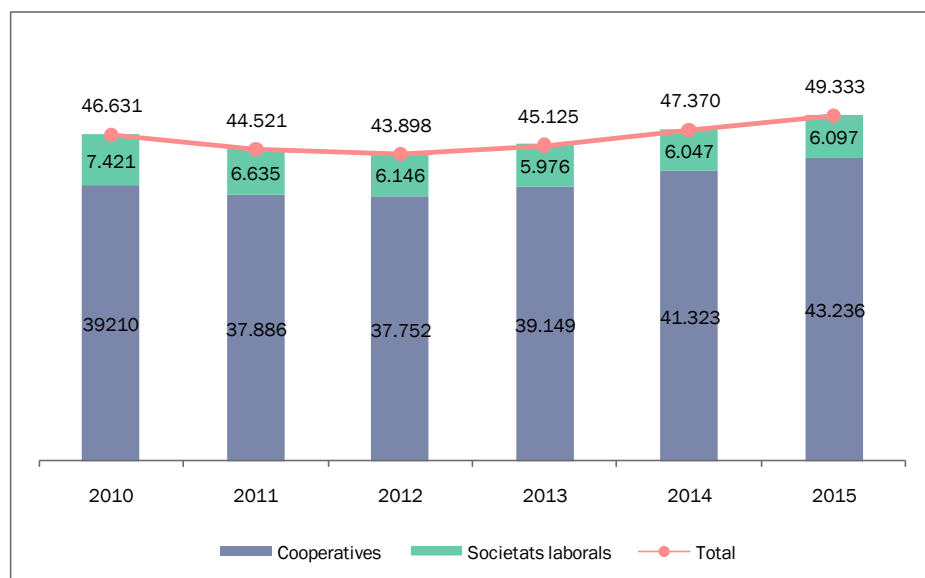
Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT i Idescat.

Població ocupada

Continua creixent l'ocupació a l'economia social, amb diferències per tipus de societat...

Per tercer any consecutiu creix el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en cooperatives i societats laborals. L'increment general és del 4,1%, sent del 4,6% en l'afiliació a les cooperatives i del 0,8% en les societats laborals. En l'àmbit estatal també s'incrementa, però de manera menys intensa (vegeu la taula I.5.A.T5). Per sectors d'activitat, a Catalunya l'afiliació creix a la indústria i als serveis, es manté estable en l'agricultura i davalla en la construcció. En canvi, a escala estatal el creixement es reparteix en els quatre grans sectors d'activitat.

GRÀFIC I.5.G5 Persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en cooperatives i societats laborals. Catalunya, 2010-2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre.

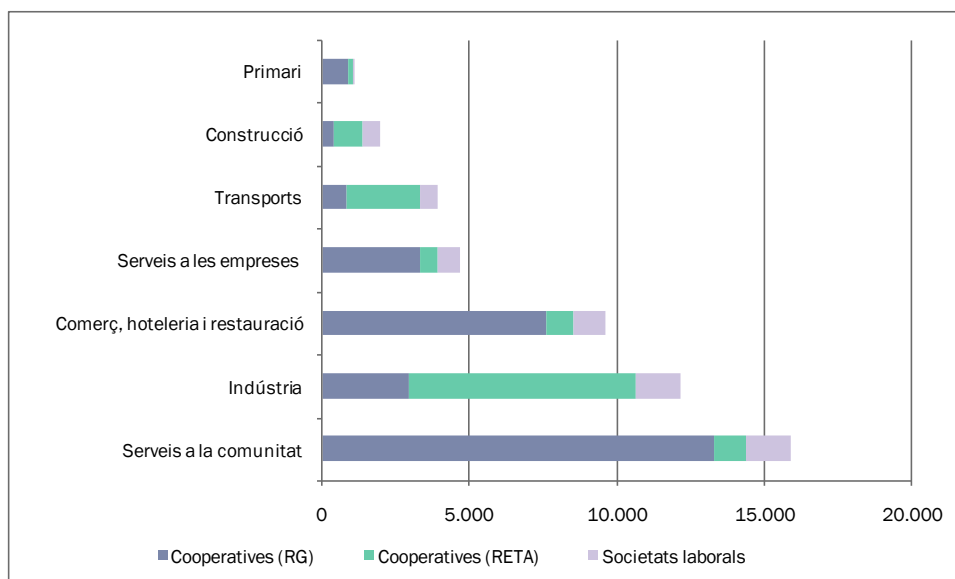
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

per règim d'afiliació i branca d'activitat.

El creixement de l'afiliació es concentra en diferents branques d'activitat en funció de les persones afiliades que treballen en una cooperativa o una societat laboral, i dins de les cooperatives entre les que estan afiliades al RGSS o al RETA. Així, el principal increment el registra la indústria entre els treballadors de cooperatives afiliats al RETA, amb 1.293 persones més (el 20,1% més que els que hi treballaven l'any anterior). En canvi, els serveis a la comunitat i el comerç, l'hoteleria i la restauració concentren els principals increments entre les persones afiliades al RGSS i que treballen en una cooperativa, tal com es pot comprovar a la taula I.5.A.T6 de l'annex.

D'altra banda, la citada taula també reflecteix com la major part de les persones que treballen en cooperatives i cotitzen al RGSS estan ocupades en empreses dedicades als serveis a la comunitat (el 45,6%), mentre que la meitat de les que cotitzen com a autònomes treballen a la indústria (el 55,2%), seguides de les que treballen als transports (el 18%). En canvi, el gruix de les persones que treballen en societats laborals es concentra principalment en el comerç, l'hoteleria i la restauració i la indústria (el 25,3% i el 24,9%), si bé el transport també agrupa un percentatge elevat de treballadors (el 18%). Vegeu també la taula I.5.A.T7 de l'annex.

GRÀFIC I.5.G6 Persones afiliades que treballen en cooperatives i societats laborals, per règim d'afiliació. Catalunya, 2015

Unitats: nombre de persones.

Nota: l'agrupació per branques d'activitat no coincideix exactament amb la dels anteriors gràfics, atès que el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social no publica les dades amb el mateix desglossament.

Primari: Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca (Epígraf A, CNAE 2009).

Indústria: Indústries extractives, manufactureres, producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua (Epígrafs B, C, D i E, CNAE 2009). Sota aquest concepte s'inclou la indústria manufacturera i la no manufacturera, atès que les dades del Ministeri de Treball i Immigració no en permeten el tractament per separat. Per tant, no és directament comparable amb la classificació dels gràfics de l'apartat anterior.

Construcció: Epígraf F, CNAE 2009.

Comerç, hosteleria i restauració: Epígrafs G i I, CNAE 2009.

Transport: Transport, emmagatzematge i comunicacions (Epígrafs H i J, CNAE 2009).

Serveis a les empreses i personals: Intermediació financera, activitats immobiliàries, activitats professionals i serveis auxiliars (Epígrafs K, L, M, N i O, CNAE 2009).

Serveis a la comunitat: Educació i activitats sanitàries, socials, activitats culturals i altres serveis (Epígrafs P, Q, R i S, CNAE 2009).

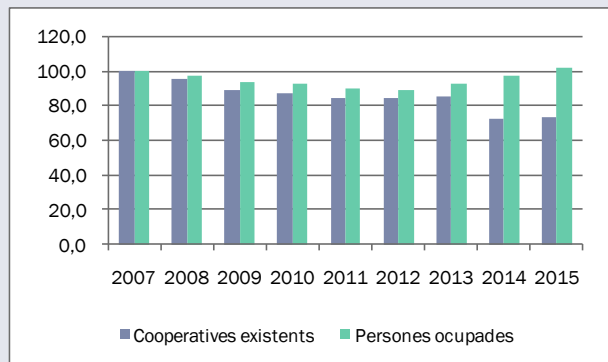
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

El gràfic múltiple següent reflecteix l'evolució del nombre de societats existents i del nombre de persones que ocupen, diferenciant per tipus de societat i per àmbit territorial (Espanya i Catalunya). L'anàlisi conjunta d'aquestes variables permet constatar com si bé el nombre de societats cooperatives ha disminuït respecte de l'inici de la crisi (any 2007), el nombre de persones que hi treballen ha crescut de manera destacada l'any 2014 i ha arribat a superar els valors inicials l'any 2015 (en un 2,1%). Probablement, doncs, s'hagi produït un increment de la seva dimensió mitjana en termes d'ocupació en comparació amb l'any 2007. A escala estatal, tant el nombre de societats cooperatives com el nombre de persones ocupades l'any 2015 és inferior als del 2007, sent més intensa la davallada del nombre de societats. En canvi, a diferència del que succeeix a Catalunya, l'any 2015 l'ocupació no supera la de l'any 2007.

Pel que fa a les societats laborals catalanes, l'anàlisi realitzada permet constatar que malgrat el lleuger increment registrat en el nombre de persones ocupades els anys 2014 i 2015, aquestes són pràcticament la meitat de les ocupades l'any 2007. El nombre de societats laborals actives també ha davallat a la meitat.

GRÀFIC I.5.G7 Evolució del nombre de societats i de les persones ocupades en elles, per tipus de societat. Espanya i Catalunya, 2007-2015

Cooperatives a Catalunya

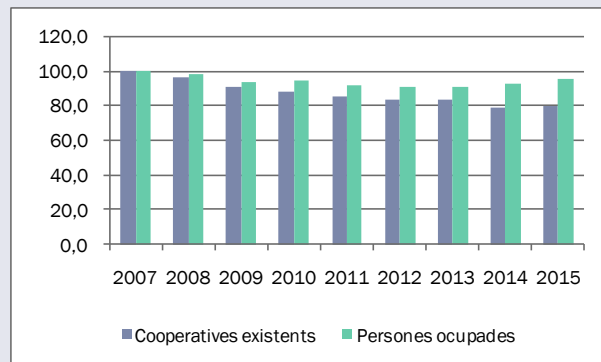

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de cooperatives i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Cooperatives a Espanya

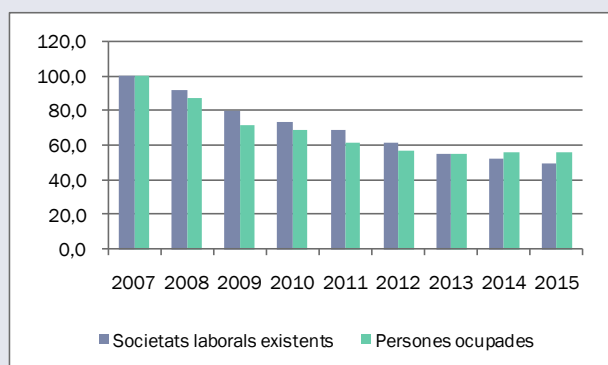

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de cooperatives i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Societats laborals a Catalunya

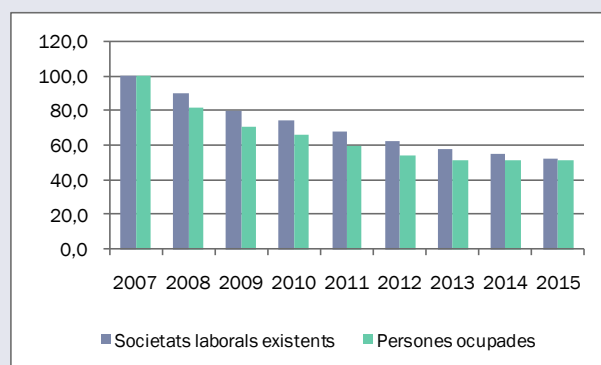

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de societats laborals i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Societats laborals a Espanya

Unitats: percentatges.

Nota: la variació del nombre de societats laborals i de persones ocupades està calculada prenent com a any base l'any 2007.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

D'altra banda, cal tenir en compte l'evolució de l'ocupació en altres tipus d'empreses integrants de l'economia social, com ara les empreses d'inserció. Les darreres dades disponibles (2014) reflecteixen un increment per segon any consecutiu del nombre de persones subjectes a un conveni d'inserció, tal com es pot comprovar a la taula I.5.A.T8 de l'annex.

El perfil majoritari de les persones ocupades en cooperatives i societats laborals es manté estable...

Per últim, cal fer una breu referència a les característiques de les persones ocupades en cooperatives i societats laborals. El perfil majoritari és el mateix que el descrit en edicions anteriors d'aquesta Memòria: un home, de més de 40 anys, de nacionalitat espanyola, amb un vincle jurídic de durada indefinida i a jornada completa. Més de la meitat de les persones ocupades en l'economia social té una relació de treball en una pime i amb una antiguitat de menys de tres anys. El sector d'activitat que concentra major població ocupada és el dels serveis. Vegeu la taula I.5.A.T9 de l'annex.

si bé incrementa el pes de les persones ocupades en societats de més dimensió.

Ara bé, malgrat la continuïtat de les dades, hi ha determinades tendències que reflecteixen algun canvi, com ara l'increment del pes de les persones ocupades en societats de més de 250 treballadors, que ha passat del 30% l'any 2012 al 36,6% el 2015. Tal com s'ha comentat en edicions anteriors de la Memòria, aquest fet pot ser reflex dels diferents processos de concentració i fusió de cooperatives que han tingut lloc al llarg d'aquests anys i que han suposat un augment de les cooperatives de més dimensió. Els canvis introduïts per la nova Llei de cooperatives poden contribuir a intensificar aquesta tendència, atès que un dels objectius de la Llei és afavorir un major dimensionament del món cooperatiu.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb l'economia social i aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).

CAPÍTOL II. R+D+I I SOCIETAT DIGITAL

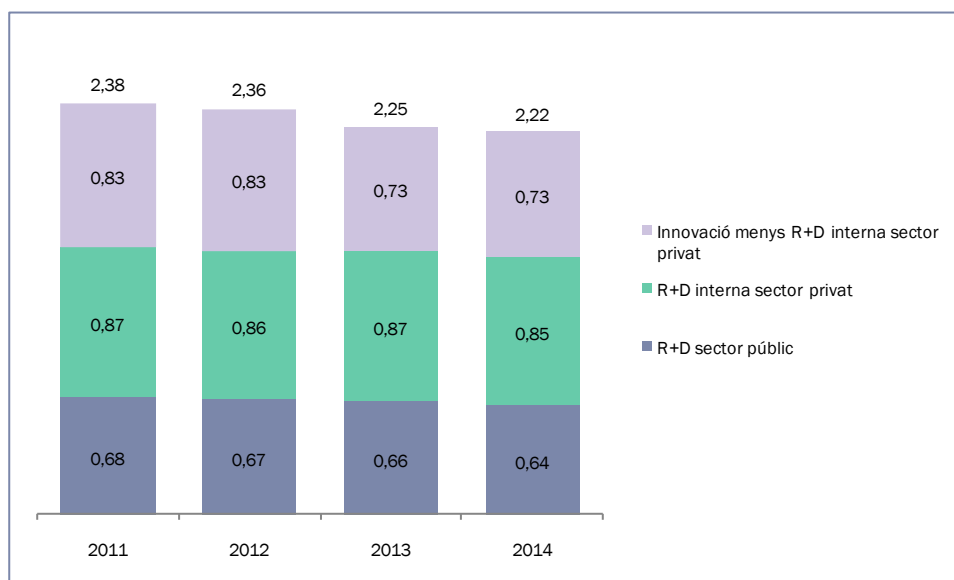
6. L'ESTAT DE L'R+D+I

6.1. L'R+D+I A CATALUNYA

Les despeses en R+D+I sobre el PIB disminueixen per quart any consecutiu a causa de l'R+D.

Les **despeses en recerca, desenvolupament i innovació** respecte del PIB han seguit disminuint l'any 2014 per quart any consecutiu, tot i que aquesta reducció ha estat lleu, de 0,03 punts percentuals, fins a situar-se a una taxa del 2,22%. Aquesta disminució ha estat provocada per la despesa en R+D, que ha afectat amb la mateixa intensitat el sector públic i el sector privat, mentre que la despesa en innovació ha aconseguit establir el seu pes en el total de la renda que ha generat l'economia.

GRÀFIC 16. Evolució de les despeses en recerca i desenvolupament per sector d'execució i de les despeses en innovació del sector privat (descomptant les de recerca i desenvolupament) en percentatge del PIB. Catalunya, 2011-2014

Unitats: percentatge sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

6.2. LA RECERCA I EL DESENVOLUPAMENT

Es redueixen les despeses en R+D per sisè any consecutiu...

La disminució de la intensitat de les despeses en R+D sobre el PIB ha estat el resultat d'una disminució de les **despeses en recerca i desenvolupament** del 0,8% que contrasta amb un augment de l'1,4% del PIB nominal en termes de la Comptabilitat regional. És el sisè any consecutiu en què aquestes despeses disminueixen, des de l'any 2009, i se situen l'any 2014 en 2.937,7 milions d'euros.

i també disminueix el personal en R+D.

Pel que fa al **personal dedicat a les activitats d'R+D**, l'any 2014 representa un retrocés destacable no tant pel seu valor (1,4%) com pel seu signe negatiu, tenint en compte que feia dos anys que no disminuïa

i que l'ocupació del conjunt de l'economia creix a una taxa de l'1,6 (positiva per primera vegada des de l'inici de la crisi).

TAULA 10. Despeses internes i personal en R+D. Catalunya, 2011-2014

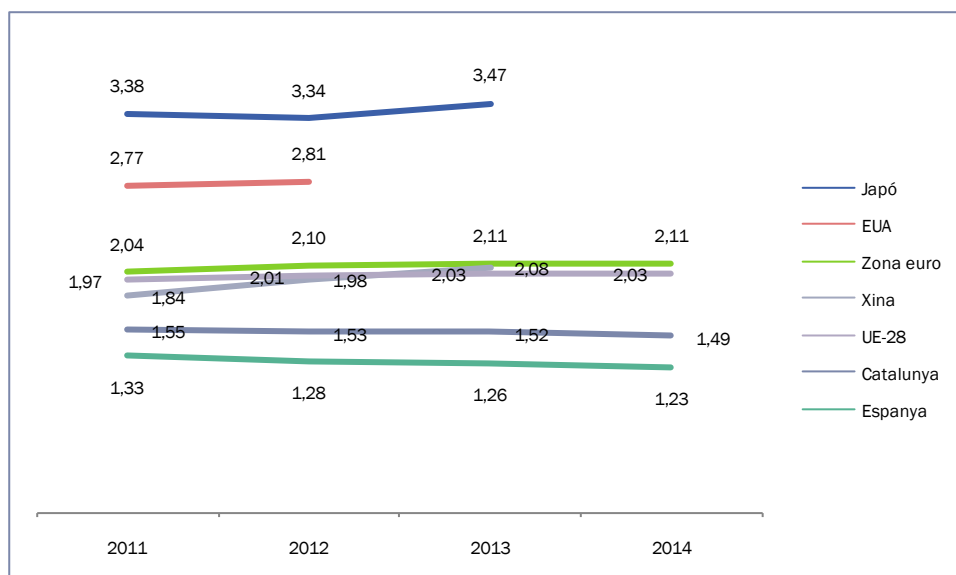
Despeses internes en R+D	2011	2012	2013	2014
Import	3.103,7	2.991,0	2.960,6	2.937,7
Creixement	-3,8	-3,6	-1,0	-0,8
Pes a Espanya	21,9	22,3	22,8	22,9
Personal en R+D	2011	2012	2013	2014
Nombre	44.456	44.462	44.506	43.898
Creixement	-4,1	0,0	0,1	-1,4
Pes a Espanya	20,7	21,3	21,9	21,9

Unitats: despesa en milions d'euros corrents, personal en equivalència a jornada completa i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La comparació internacional de l'R+D no dona uns resultats gaire satisfactoris.

La **comparació internacional** de la recerca i el desenvolupament dona uns resultats no massa satisfactoris per a Catalunya. Des del punt de vista de les despeses, la caiguda de la seva intensitat en el PIB, que passa de l'1,52% a l'1,49% entre els anys 2013 i 2014, només té en el conjunt d'Espanya un resultat semblant. La resta de zones considerades, que presenten unes despeses en R+D sobre el PIB superiors a la de Catalunya, tenen una millor evolució. S'observa amb preocupació com es va eixamplant a un ritme considerable la distància que separa Catalunya de la intensitat mitjana de la UE-28 (2,03%), un procés que va començar amb l'inici de la crisi.

GRÀFIC 17. Despeses internes en R+D respecte del PIB. Comparació internacional, 2011-2014

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

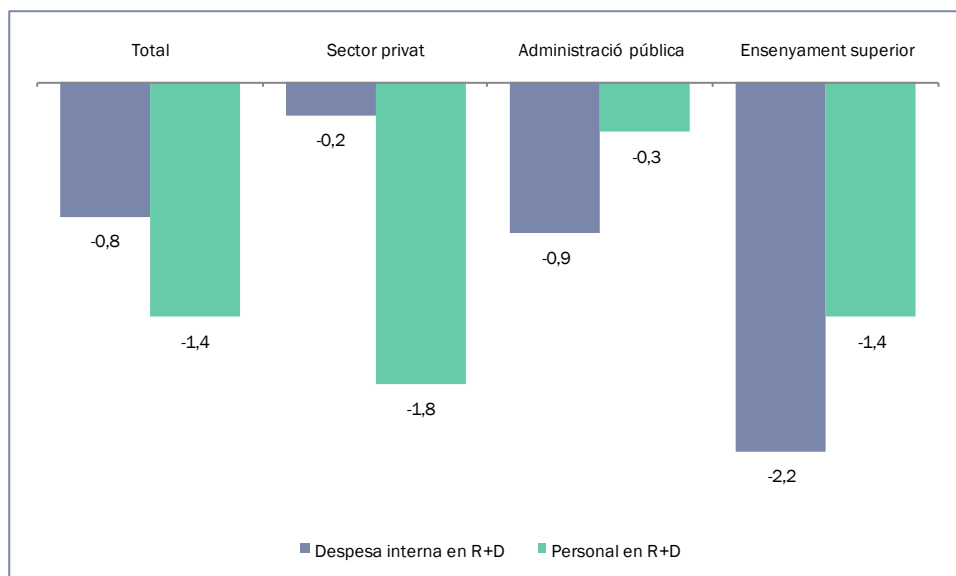
Pel que fa al personal en R+D, la comparació es realitza amb el nombre de persones ocupades en activitats d'R+D per cada 1.000 persones ocupades. En aquest cas, Catalunya és l'única de les zones estudiades (junt amb Espanya) que té una evolució negativa: passa de 13,98 a 13,57 persones entre els

anys 2013 i 2014. A més, aquest resultat li fa perdre la primera posició de què gaudia l'any passat. El conjunt de la zona euro i el Japó ara estan pel davant de Catalunya (vegeu el gràfic II.1.A.G1 de l'annex).

Tots els sectors d'execució disminueixen les seves despeses i personal en R+D.

A continuació s'analitza la situació de l'R+D de Catalunya per **sectors d'execució**. Tal com ja s'ha dit anteriorment, tant les despeses com el personal en R+D disminueixen l'any 2014. El que constatem ara és que aquest resultat negatiu es fa extensible a tots els sectors d'execució.

GRÀFIC 18. Taxa de creixement anual de les despeses en R+D per sectors d'execució. Catalunya, 2013-2014

Unitats: taxa de creixement anual.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

L'efecte de les retallades públiques es nota sobretot en les despeses executades per l'ensenyament superior.

Pel cantó de les despeses, el sector privat continua sent el sector que executa més despesa interna en recerca i desenvolupament (57,2%) i enforteix aquesta situació, atès que l'evolució de la seva despesa és la menys de negativa de tots els sectors d'execució. L'efecte de les retallades públiques es deixa notar, per tant, en una disminució superior de la despesa executada de l'Administració pública i, sobretot, de l'ensenyament superior. De totes formes, la disminució dels pressupostos de les administracions públiques es constata amb més precisió a partir de l'evolució de les despeses internes en R+D per origen dels fons (vegeu la taula II.1.A.T1 de l'annex). Per cert que, amb aquesta informació de l'origen dels fons, s'observa que el sector privat també contribueix a la disminució de les despeses executades de l'ensenyament superior en reduir els recursos que li destina.

Si comparem la distribució de les despeses internes en R+D de Catalunya amb la del conjunt d'Espanya, veiem que la diferència més important es dona amb l'ensenyament superior, que té una presència de 5,4 punts percentuals inferior a Catalunya.

TAULA 11. Despeses internes en R+D com a percentatge del PIB per sectors d'execució. Catalunya i Espanya, 2014

	Import	% PIB	% Sector privat	% Administració pública	% Ensenyament superior
Catalunya	2.937,7	1,49	57,2	20,1	22,7
Espanya	12.820,8	1,23	53,1	18,8	28,1

Unitats: despesa en milions d'euros corrents, personal en equivalència a jornada completa i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La reducció del personal en R+D es concentra en el personal tècnic i de suport.

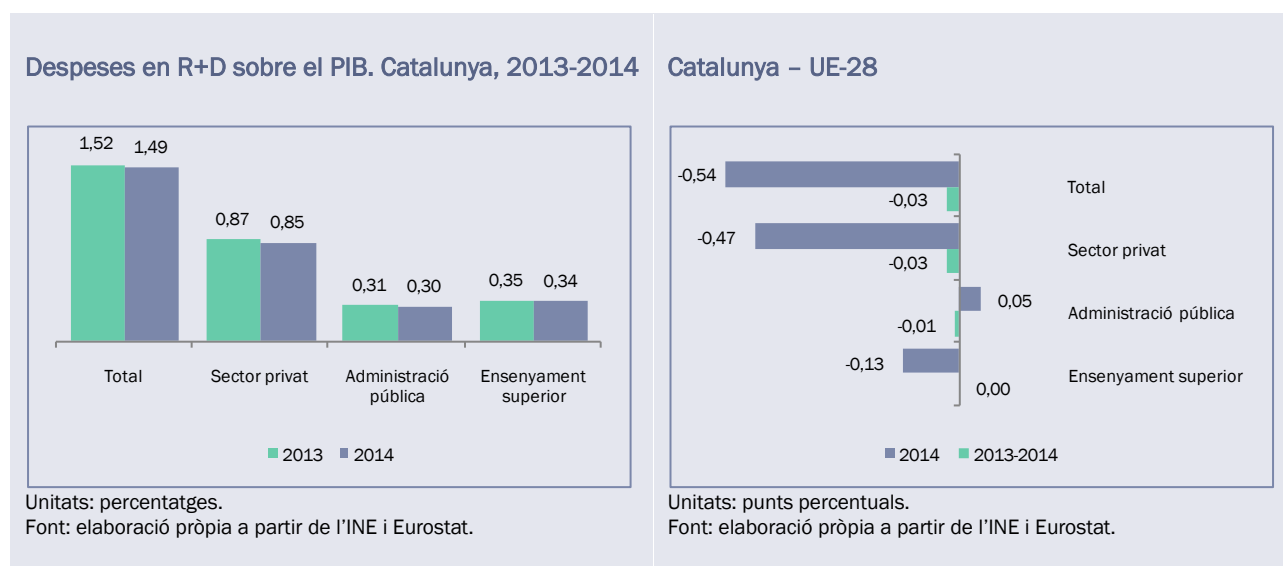
En relació amb el personal en R+D, destaquem el fet que la seva reducció, comuna a tots els sectors d'execució, s'ha concentrat en el personal tècnic i de suport perquè es constata que el pes del personal investigador sobre el personal total en recerca i desenvolupament ha augmentat també de forma generalitzada. Això pot denotar una voluntat dels agents implicats a concentrar la reducció de les despeses del personal ocupat en activitats de recerca i desenvolupament en aquelles activitats que no estan directament vinculades a les tasques de concepció o creació de nous coneixements, productes, processos, mètodes i sistemes. En aquest sentit, les dades del sector privat ens permeten observar aquest canvi, atès que aquest sector és el que més redueix el seu personal ocupat en R+D (384 persones) però en canvi, és l'únic que augmenta el seu personal investigador (49 persones). (Vegeu les taules II.1.A.T2, II.1.A.T3 i II.1.A.T4 de l'annex).

Respecte de la UE-28, Catalunya mostra una baixa intensitat en R+D que s'explica pel sector privat.

La **comparació internacional** de la intensitat de les despeses en R+D sobre el PIB per sectors d'execució s'analitza a continuació **respecte de la UE-28**. S'observa que Catalunya ja està a 0,54 punts percentuals de la intensitat mitjana de la UE-28 i que aquesta diferència està explicada, principalment, per la baixa intensitat relativa del sector privat (0,47 punts percentuals). A més, es constata que l'evolució que han seguit aquestes magnituds en el darrer any continua eixamplant aquesta distància. Els resultats que mostren els altres sectors podrien semblar contradictoris, però s'aprecia com l'ensenyament superior encara hauria de disposar de més recursos en R+D per tenir la dimensió mitjana comunitària mentre que l'Administració pública manté una grandària relativa superior.

La intensitat de les despeses en R+D sobre el PIB d'altres zones internacionals permet constatar com el Japó lidera aquest indicador pel sector privat, els EUA ho fan quan es tracta de l'Administració pública i la UE-28 ho fa en el cas de l'ensenyament superior. Xina ha fet un gran esforç en recerca i desenvolupament en els darrers anys i ha aconseguit situar-se molt a prop dels líders en el sector privat i l'Administració pública, però encara està a molta distància en l'ensenyament superior (vegeu els gràfics II.1.A.G2, II.1.A.G3 i II.1.A.G4 de l'annex).

GRÀFIC 19. Despeses internes en R+D sobre el PIB de Catalunya 2013 i 2014 i diferències respecte de la UE-28

La Generalitat de Catalunya augmenta les seves despeses en R+D i en innovació.

Tot seguit es comenten algunes qüestions relatives al **finançament en R+D+I de la Generalitat de Catalunya**. El primer que constatem és que la seva despesa en R+D es mostra amb signe contrari al que s'ha comportat la despesa executada per l'Administració pública i l'ensenyament superior.

TAULA 12. Finançament en R+D de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat a Catalunya, 2011-2014¹

	2011	2012	2013	2014
Finançament en RD de la Generalitat²	719,8	658,7	640,0	660,4
Percentatge sobre l'RD total	23,2%	22,0%	21,6%	22,5%
Percentatge sobre el finançament en RD de la GC i de l'Estat	58,0%	55,9%	57,7%	-
Finançament en RD de l'Estat³	521,7	520,0	468,4	-
Percentatge sobre l'RD total	16,8%	17,4%	15,8%	-
Percentatge sobre el finançament en RD de la GC i de l'Estat	42,0%	44,1%	42,3%	-

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Les dades inclouen el sector de l'ensenyament superior (universitats) a més de les administracions públiques, atès que la taula d'origen de fons de l'Idescat agrega ambdós sectors en una sola dada.

(2) Aquest import inclou no només el finançament de l'R+D per part de la Generalitat de Catalunya a tots els sectors d'execució, sinó també una petita part que correspon a la despesa en R+D executada internament per la pròpia Generalitat.

(3) Dada aproximada per diferència. Inclou també el finançament de l'Administració local, però no afecta de forma rellevant els càlculs dels percentatges calculats.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat, INE i de la Secretaria d'Universitats i Recerca.

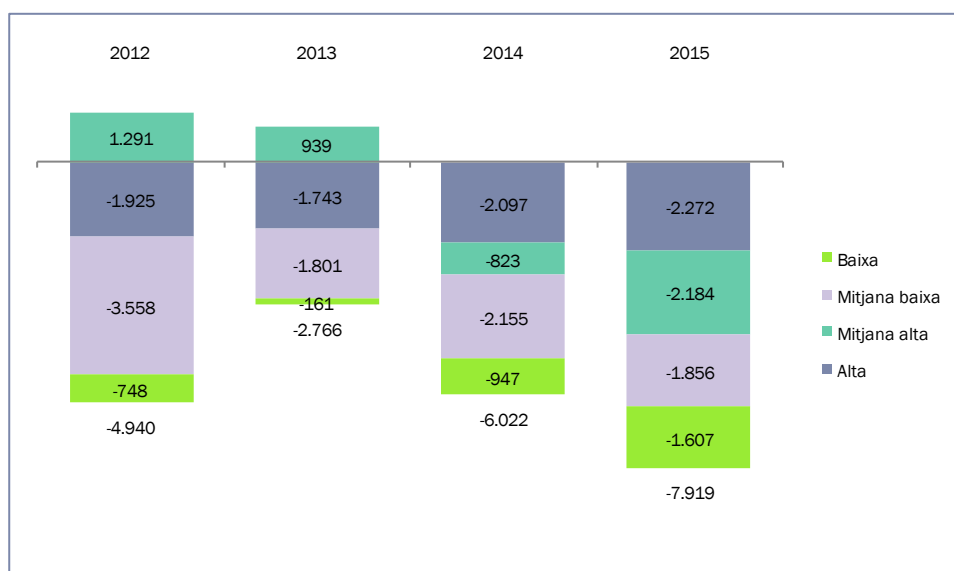
Efectivament, la Generalitat de Catalunya ha augmentat la seva despesa en R+D, que ha passat de 640 a 660,4 milions d'euros entre els anys 2013 i 2014, un 3,2% d'increment. Això permetria donar continuïtat a la tendència que s'observa en els darrers dos anys cap a un increment del percentatge que representa la Generalitat en el finançament públic de la R+D, en detriment del finançament de l'Estat i de les altres administracions públiques. També constatem un augment de la despesa en innovació (vegeu la taula II.1.A.T5 de l'annex).

Aquest increment del finançament en R+D+I de la Generalitat de Catalunya es tradueix en 23,6 milions d'euros més per als departaments. Els més beneficiats en termes absoluts són el d'Economia i Coneixement i el de Salut amb 12,1 i 11,9 milions d'euros, precisament els que tenen una dotació pressupostària més important en termes d'R+D+I (vegeu la taula II.1.A.T6 de l'annex).

L'única balança comercial que millora el seu saldo negatiu és la de tecnologia mitjana baixa.

Per acabar aquesta secció s'estudia la **balança comercial segons el contingut tecnològic** de les mercaderies. Es constata un empitjorament del dèficit comercial, que passa de 6.022 a 7.919 milions d'euros, com a conseqüència d'un augment de les importacions superior al de les exportacions. Aquest resultat s'estén a totes les partides de la balança excepte la de tecnologia mitjana baixa, que millora gràcies a una disminució de les importacions (vegeu els gràfics II.1.A.G5 i II.1.A.G6 de l'annex).

GRÀFIC 20. Saldo comercial de productes industrials per contingut tecnològic. Catalunya, 2011-2015

Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

6.3. LA INNOVACIÓ DE LES EMPRESES

Els resultats més satisfactoris d'aquest apartat de l'estat de la R+D+I a Catalunya estan en aquesta secció dedicada a la innovació de les empreses.

Augmenta per primera vegada , després de set anys, el nombre d'empreses que fan innovació tecnològica.

Després de set anys consecutius de caiguda, augmenta per primera vegada el **nombre d'empreses que fan innovació tecnològica**, que passa de 4.057 a 4.307 entre els anys 2013 i 2014. Un resultat que s'ha de valorar molt positivament perquè trenca una tendència de molts sense créixer. Això sí, convé recordar

que l'any 2006, just abans de la darrera caiguda, aquest nombre se situava en 11.219 empreses. Les **empreses que fan innovació no tecnològica** també augmenten i passen de 6.580 a 7.162.^{97, 98}

TAULA 13. Empreses innovadores en el període segons el tipus d'innovació amb seu social a Catalunya i Espanya, 2009-2011/2012-2014

Catalunya	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014
Empreses innovadores	10.967	8.952	8.206	8.830
Empreses amb innovació tecnològica	5.434	4.415	4.057	4.307
Empreses amb innovació no tecnològica	9.114	7.318	6.580	7.162

Unitats: nombre d'empreses.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

El percentatge d'empreses que fan innovació tecnològica sobre el total d'empreses també ha tingut una evolució positiva, atès que ha passat de representar el 12,3% al 13,8% entre els anys 2013 i 2014. Però tal com passava amb el nombre total d'empreses, en aquest cas també convé recordar que abans de la crisi aquest indicador se situava en el 30,1%, i que va arribar a un màxim del 32,5% l'any 2004.

La majoria d'empreses que fan innovació tecnològica és de procés mentre que ...

Del total de les empreses que fan innovació tecnològica, el 75,2% fa innovació de procés i el 54,2% fa innovació de producte (vegeu la taula II.1.A.T7 de l'annex).

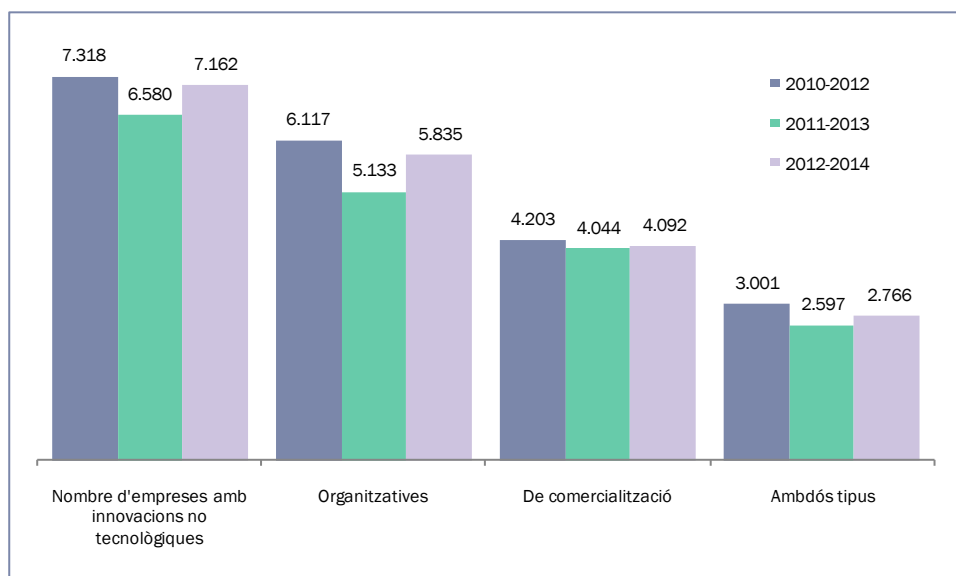
la majoria d'empreses que fan innovació no tecnològica és organitzativa.

Pel que fa al tipus d'innovació de les empreses que fan innovació no tecnològica, la més estesa és la de tipus organitzatiu, que representa més del 80% de les empreses. A més, aquest tipus d'innovació ha tingut un creixement considerable en el darrer any, implicant 702 empreses més que l'any 2013.

⁹⁷ L'estadística de les empreses que fan innovació no tecnològica es comença a publicar l'any 2011 i no hi ha més dades de les que es presenten en aquesta secció.

⁹⁸ A l'annex hi ha més informació relativa al nombre d'empreses innovadores en el conjunt d'Espanya i al pes de les empreses catalanes en el conjunt d'Espanya.

GRÀFIC 21. Nombre d'empreses amb innovacions no tecnològiques segons tipus d'innovació. Catalunya, 2010-2012/2012-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La despesa en innovació tecnològica també augmenta. Feia sis anys que disminuïa si exceptuem el 2010.

Des del punt de vista de la despesa, la innovació també ha tingut un bon resultat. Així, es constata que la **despesa en innovació tecnològica** de les empreses té una evolució positiva i creix al 0,8% l'any 2014 i se situa amb un import de 3.118,9 milions d'euros. Si exceptuem l'any 2010, la sèrie de despesa en innovació tecnològica feia sis anys que queia. Però també s'ha de dir que aquest resultat, igual com el corresponent al creixement del nombre d'empreses, no deixa de ser el primer pas per tornar a assolir els nivells d'innovació que hi havia abans de la crisi. Recordem, per tant, que l'any 2007 l'import de la despesa en innovació tecnològica va assolir la xifra de 3.927 milions d'euros. A més, també s'ha de dir que aquest creixement ha estat inferior al que ha experimentat el PIB i que la intensitat de la despesa en innovació en termes de PIB ha disminuït de l'1,59 a l'1,58% entre els anys 2013 i 2014 (vegeu el gràfic II.1.A.G7 de l'annex).

TAULA 14. Despesa en innovació tecnològica de les empreses. Catalunya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
Import	3.407,5	3.312,0	3.095,2	3.118,8
Creixement anual	-6,4	-2,8	-6,5	0,8
Per a Espanya	23,1	24,7	23,4	22,3

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

A continuació comentarem els principals resultats que s'extreuen de l'estadística dels **sectors d'alta tecnologia**.

Els sectors d'alta tecnologia tenen menys recursos per persona en R+D que en el conjunt d'Espanya...

S'observa com les magnituds de **despesa i personal en recerca i desenvolupament** d'aquests sectors ha seguit la mateixa evolució negativa que la del conjunt de l'economia, fins i tot pitjor si ens fixem en les despeses, que han disminuït l'1,3% l'any 2014. En canvi, la relació entre les despeses i el personal en R+D presenta una lleugera millora que situa aquest indicador en 85.363,9 euros. Aquesta dada és una de les que caracteritzen els sectors d'alta tecnologia, els elevats recursos de què el personal dedicat a l'R+D disposa per fer la seva activitat, que contrasten amb el menor import que té a la seva disposició la mitjana del personal ocupat en activitat en R+D del conjunt de l'economia, que és de 66.921,1 euros. Si ens fixem en l'import d'aquests indicadors en el conjunt d'Espanya, constatem que el personal ocupat en R+D dels sectors d'alta tecnologia de Catalunya disposa de menys recursos que la mitjana de l'Estat espanyol (102.636,4 euros).

TAULA 15. Indicadors dels sectors de tecnologia alta. Catalunya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Despeses internes en R+D	1.251,0	1.206,6	1.182,0	1.166,3	-1,3
Pes a Espanya	26,0	25,9	25,9	25,9	0,0
Pes sobre l'R+D de Catalunya	40,3	40,3	39,9	39,7	-0,2
Personal en R+D	13.767,2	14.027,8	13.849,8	13.662,9	-1,3
Pes a Espanya	24,5	24,6	24,6	24,3	-0,3
Pes sobre el personal en R+D de Catalunya	31,0	31,6	31,1	31,1	0,0
Despeses internes / Personal en R+D	90.867,4	86.015,5	85.345,1	85.363,9	0,0
Percentatge respecte Espanya	84,0	82,0	83,1	83,2	0,1

Unitats: milions d'euros, euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

però augmenten la seva ocupació i valor afegit.

Malgrat les dades negatives en R+D que hem comentat en el paràgraf anterior, els sectors d'alta tecnologia han tingut, en general, resultats molt bons pel que fa a l'evolució de la seva **ocupació i valor afegit**. Efectivament, l'ocupació i el valor afegit d'aquests sectors ha crescut en el darrer any a unes taxes superiors a les que ho ha fet el conjunt de l'economia. En particular destaca el creixement del valor afegit de les manufactures de tecnologia alta⁹⁹, que ha crescut a una taxa del 26,2% l'any 2014.

Preocupa el pes reduït en valor afegit dels serveis d'alta tecnologia en el conjunt d'Espanya.

Referent a l'evolució de la productivitat, aquesta també ha estat positiva, sobretot en el cas de les manufactures de tecnologia alta que, a més d'incrementar de forma tan elevada el seu valor afegit, ha disminuït la seva ocupació. Però si ens comparem amb el conjunt d'Espanya, constatem que hi ha alguns resultats poc satisfactoris. El principal té a veure amb els serveis d'alta tecnologia, que tenen un pes molt reduït en el conjunt d'Espanya. En el millor dels indicadors, el valor afegit se situa només al 10,9% de la mitjana espanyola. Una altra qüestió que preocupa és l'escassa productivitat de les manufactures de tecnologia mitjana alta i dels serveis de tecnologia punta en relació amb els mateixos sectors del conjunt d'Espanya.

⁹⁹ Fabricació de productes farmacèutics, informàtics, electrònics, òptics i aeronàutics.

TAULA 6. Indicadors de sectors de tecnologia alta. Catalunya, 2011-2014 (CONTINUACIÓ)

Ocupació	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Total sectors de tecnologia mitjana alta	302.900	275.900	305.000	313.700	2,9
Manufactures de tecnologia alta	46.500	38.200	46.600	43.800	-6,0
Manufactures de tecnologia mitjana alta	156.300	150.100	158.700	166.100	4,7
Serveis de tecnologia alta	100.100	87.600	99.700	103.800	4,1
Pes a Espanya de l'ocupació	25,2	23,5	25,5	26,0	0,5
Manufactures de tecnologia alta	32,7	28,3	31,6	32,1	0,5
Manufactures de tecnologia mitjana alta	28,6	28,5	30,2	30,6	0,4
Serveis de tecnologia alta	19,5	17,1	19,0	19,7	0,7
Pes sobre l'ocupació de Catalunya	9,8	9,5	10,3	10,4	0,1
Valor afegit	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Total sectors de tecnologia mitjana alta	13.980,3	13.101,5	13.285,9	-	-
Manufactures de tecnologia alta	2.465,8	2.281,4	2.345,8	2.959,5	26,2
Manufactures de tecnologia mitjana alta	8.184,1	7.655,4	7.591,9	8.076,4	6,4
Serveis de tecnologia alta	3.330,5	3.164,8	3.348,2	-	-
Pes a Espanya del valor afegit	20,6	20,4	20,8	-	-
Manufactures de tecnologia alta	36,5	32,8	31,1	36,2	5,1
Manufactures de tecnologia mitjana alta	29,4	29,6	29,5	28,7	-0,8
Serveis de tecnologia alta	10,0	10,1	10,9	-	-
Pes sobre el PIB de Catalunya	7,0	6,7	6,8	-	-
Productivitat	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Total sectors de tecnologia mitjana alta	46.155,0	47.486,5	43.560,4	-	-
Manufactures de tecnologia alta	53.027,7	59.723,0	50.338,9	67.567,4	34,2
Manufactures de tecnologia mitjana alta	52.361,4	51.001,7	47.838,3	48.623,6	1,6
Serveis de tecnologia alta	33.271,4	36.127,5	33.582,8	-	-
Productivitat Catalunya / Espanya	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Total sectors de tecnologia mitjana alta	81,7	86,8	81,5	-	-
Manufactures de tecnologia alta	111,6	115,9	98,3	112,6	14,3
Manufactures de tecnologia mitjana alta	102,6	103,9	97,4	93,8	-3,7
Serveis de tecnologia alta	51,4	58,9	57,5	-	-

Unitats: milions d'euros, euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

6.4. PATENTS I PRODUCCIÓ CIENTÍFICA

Augmenten les patents catalanes presentades a l'OEP.

Les aplicacions de patents catalanes a l'**Oficina Europea de Patents** han crescut entre els anys 2014 i 2015 en passar de 487 a 515. Aquest increment, però, no pot amagar una baixa relació d'aplicacions de patents per milió d'habitants, que està ben lluny dels resultats dels països de la UE-28.

TAULA 7. Aplicacions de patents europees a l'OEP. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2015

Nombre	2012	2013	2014	2015
Catalunya	538	533	487	515
Espanya	1.544	1.504	1.471	1.527
UE-28	65.167	65.620	67.382	67.598
Per milió d'habitants	2012	2013	2014	2015
Catalunya	71,6	71,2	65,7	69,6
Espanya	33,0	32,2	31,6	32,9
UE-28	129,3	129,9	132,9	132,9

Unitats: nombre d'aplicacions.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPO i Eurostat.

En canvi, cau el nombre de patents presentades a l'OEPM...

En canvi, el nombre de sol·licituds de patents catalanes presentades a l'**Oficina Espanyola de Patents i Marques** s'ha reduït entre els anys 2014 i 2015 de 515 a 464 i ja és el setè any consecutiu que disminueixen.

i la participació de les universitats públiques catalanes en el conjunt d'Espanya és molt baixa.

Per altra banda, l'Oficina Espanyola de Patents ha publicat dades noves referent a les patents presentades o participades per les **universitats públiques** en les quals Catalunya no surt ben parada. Tant pel que fa a les sol·licituds de patents nacionals com via PCT (Tractat de Cooperació de Patents), les universitats públiques catalanes tenen un pes que no arriba al 10%, en cap cas, de les patents que sol·licita el conjunt de les universitats públiques espanyoles (vegeu les taules II.1.A.T8 i II.1.A.T9 de l'annex).

Per primera vegada se situen per sobre les presentades a l'OEPM.

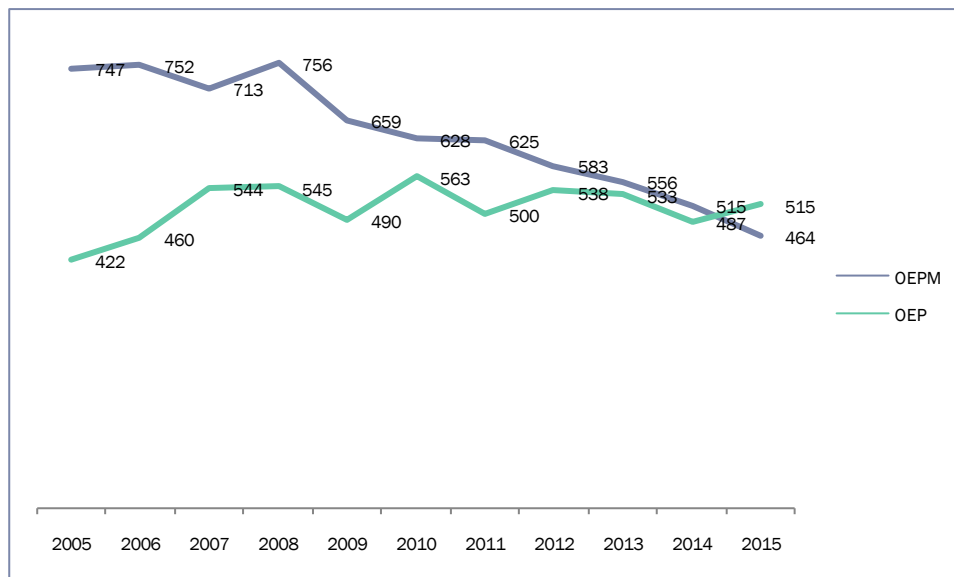
Hem elaborat el gràfic de la pàgina següent per il·lustrar que probablement l'any 2015 ha estat el primer en què les sol·licituds de patents catalanes a l'Oficina Europea de Patents ha superat el nombre de sol·licituds de patents catalanes a l'Oficina Espanyola de Patents i Marques.

En l'àmbit normatiu, destaquem l'aprovació de la nova Llei de patents¹⁰⁰, l'objectiu principal de la qual és el de simplificar i agilitzar la protecció de la innovació a través de les patents, així com enfortir la seguretat jurídica. La seva entrada en vigor és l'1 d'abril de 2017.

¹⁰⁰ Llei 24/2015 de 24 de juliol, de patents.

GRÀFIC 22. Sol·licituds de patents catalanes a l'OEPM i a l'OEP, 2005-2015

Unitats: nombre de patents.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OEPM i de l'OEP.

7. SOCIETAT DIGITAL

El mes de març de 2015 es va celebrar una nova edició amb èxit de Mobile World Congress amb més de 93.000 visitants de 200 països i es consolida com l'esdeveniment de negocis més important del món. Es va anunciar que la capitalitat del MWC es prorroga fins al 2023. Pren força la idea que Barcelona es podria conformar com la capital de les tecnologies avançades del futur.

També fem menció de la presentació a Brussel·les de l'Estratègia Smart de Catalunya (smartCAT), que té per objectiu fer que Catalunya sigui un territori intel·ligent format per *smart cities* connectades entre si; de la celebració dels primers congressos de l'Internet de les Coses (IoT) i de Big Data, aquest darrer amb la participació de més de 1.000 experts; i de la posada en marxa de l'Anella Industrial 4.0.

En l'àmbit normatiu destaquem un Reglament europeu¹⁰¹ pel qual s'estableixen mesures en relació amb l'accés a Internet obert, tema objecte de debat des de fa anys al Consell de Ministres de la UE, que té per objecte establir normes comunes destinades a garantir un tractament equitatiu i no discriminatori del tràfic en la prestació de serveis d'accés a Internet i a salvaguardar els drets dels usuaris finals. Aquest Reglament estableix que quedaran lliures de recàrrecs les trucades efectuades o rebudes en itinerància, els missatges SMS enviats en itinerància, els serveis regulats de dades i els missatges MMS enviats en itinerància a partir del 15 de juny de 2017.

Finalment, cal comentar que s'ha aprovat el Decret 121/2015, de 23 de juny, dels fons a què es destina l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques, que ha estat dictaminat pel CTEESC, així com el Reglament de l'impost¹⁰² (aquest últim no ha estat objecte de dictamen).

7.1. LLARS I CIUTADANIA

7.1.1. EQUIPAMENT TIC A LES LLARS

Les TIC amb més creixement a les llars són l'accés a Internet i la connexió a banda ampla.

L'equipament TIC de les llars catalanes està liderat pel telèfon mòbil, que està present en el 96,2% de les llars, seguit del telèfon fix (82,8%), l'accés a Internet (80,7%), la connexió a banda ampla (79,5%) i l'ordinador (79,4%). En el darrer any, les tecnologies de la informació i la comunicació que han tingut un creixement més elevat són l'accés a Internet i la connexió a banda ampla. El telèfon mòbil, en canvi, perd presència a les llars.

L'equipament TIC de les llars catalanes supera el de les llars espanyoles en totes les tecnologies considerades excepte en la disponibilitat de telèfon mòbil, que a Espanya s'estén amb un percentatge lleugerament més elevat (96,7%) que a Catalunya. A més, aquest percentatge creix en el darrer any, a diferència del que passa a Catalunya, que disminueix.

A la UE-28 i a la zona euro la cobertura d'Internet i banda ampla és lleugerament superior.

Respecte de l'equipament TIC de les llars del conjunt de la UE-28 i de la zona euro, només disposem de dades de l'accés a Internet i de la connexió a banda ampla, que donen uns percentatges de cobertura superiors als de Catalunya. De totes formes, es pot comprovar que aquest equipament a la UE-28 i a la zona euro creix a un ritme inferior al que ho fa a Catalunya.

¹⁰¹ Reglament (UE) 2015/2020 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2015.

¹⁰² Decret 83/2015, de 2 de juny, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques.

TAULA II.2.T1 Equipament de tecnologies de la informació i la comunicació a les llars. Catalunya, Espanya, UE-28 i zona euro, 2013-2015

Catalunya	2013	2014	2015	2014-2015
Telèfon mòbil	96,1	97,1	96,2	-0,9
Telèfon fix	82,0	82,1	82,8	0,7
Accés a Internet	72,1	77,6	80,7	3,1
Connexió a banda ampla	70,8	76,4	79,5	3,1
Ordinador	74,7	78,7	79,4	0,7
Espanya	2013	2014	2015	2014-2015
Telèfon mòbil	96,1	96,4	96,7	0,3
Telèfon fix	77,9	78,2	78,4	0,2
Accés a Internet	69,7	74,4	78,7	4,3
Connexió a banda ampla	68,8	73,0	77,8	4,8
Ordinador	73,3	74,8	75,9	1,1
UE-28	2013	2014	2015	2014-2015
Accés a Internet	79,0	81,0	83,0	2,0
Connexió a banda ampla	76,0	78,0	80,0	2,0
Zona euro	2013	2014	2015	2014-2015
Accés a Internet	79,0	81,0	83,0	2,0
Connexió a banda ampla	76,0	79,0	80,0	1,0

Unitats: percentatge de llars amb almenys un membre entre 16 i 74 anys.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Les formes de connexió a banda ampla que més han crescut són el telèfon intel·ligent i el cable o fibra.

Pel que fa a la connexió a banda ampla dels habitatges principals, la forma de connexió més estesa és la fixa, encapçalada per l'ADSL (53%) i seguida del cable o fibra (20,4%). La connexió a banda ampla mòbil està liderada pel telèfon intel·ligent (62,8%), seguida de la connexió via mòdem USB o targeta (7,5%). Les formes de connexió que més han crescut en el darrer any són el telèfon intel·ligent i el cable o fibra.

TAULA II.2.T2 Accés a Internet dels habitatges principals i forma de connexió. Catalunya i Espanya, 2013-2015

Catalunya	Banda ampla	ADSL	Cable o fibra	Altres fixes	Telèfon intel·ligent	Portàtil
2015	79,5	53,0	20,4	10,2	62,8	7,5
2014	76,4	57,1	11,6	9,4	52,9	7,0
2013	70,8	59,3	7,2	8,3	35,5	6,7
Espanya	Banda ampla	ADSL	Cable o fibra	Altres fixes	Telèfon intel·ligent	Portàtil
2015	77,8	45,4	21,7	5,4	60,0	5,1
2014	73,0	48,3	15,3	4,7	49,1	5,1
2013	68,8	48,8	13,0	5,0	32,5	5,9

Unitats: percentatge d'habitatges principals.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Es pot comprovar que només el cable o la fibra tenen una cobertura a Espanya (21,7%) superior a la que tenen a Catalunya.

A la UE-28 la connexió a banda ampla mòbil no és tan elevada.

Pel que fa a la UE-28, es constata, a través de les dades d'Eurostat, que la forma de connexió a banda ampla més estesa també és la fixa (72%, a Espanya 69%) i que la connexió a banda ampla mòbil té una cobertura molt inferior (35%, a Espanya 61%).

7.1.2. PERSONES QUE UTILITZEN INTERNET HABITUALMENT

Més de 4,3 milions de catalans utilitzen Internet almenys un cop per setmana.

El nombre de persones que utilitzen Internet almenys un cop per setmana a Catalunya l'any 2015 és de 4.326.026, el 5,8% superior al de l'any anterior. Representen el 79,4% de la població catalana entre 16 i 74 anys. Aquest darrer percentatge ha crescut 4,3 punts percentuals en el darrer any i supera el percentatge de població que utilitza Internet habitualment del conjunt d'Espanya (74,7%) i de la UE-28 (76%) (vegeu el gràfic II.2.A.G1 de l'annex).

En referència al perfil de les persones que utilitzen habitualment Internet, aquestes són les conclusions que podem extreure:

Els homes es connecten més que les dones.

- Els homes (81%) es connecten més que les dones (77,8%), tot i que les dones han augmentat més la seva utilització (5,2 punts percentuals) que els homes (3,4pp) en el darrer any.

Elevat creixement de la connexió de les persones de 55 a 64 anys.

- La utilització disminueix a mesura que augmenta l'edat. El percentatge de població que utilitza Internet de forma habitual passa d'un màxim del 98,3% en el tram de població de 16 a 24 anys a un mínim del 37,7% en el tram de 65 a 74 anys. En relació amb les dades del darrer any, destaca el creixement de 13pp en el percentatge de connexió del tram de població de 55 a 64 anys.
- La connexió habitual a Internet disminueix quan disminueix la població. El percentatge de població que es connecta habitualment a Internet passa d'un màxim del 84,4% en les poblacions de més de 100.000 habitants a un mínim del 70,5% en les poblacions de menys de 10.000 habitants. Destaquen els creixements de 6,8pp en els percentatges de connexió dels trams de població amb més de 100.000 habitants i el de 20.000 a 50.000 habitants.
- En relació amb Espanya, Catalunya mostra unes taxes de connexió superior en totes les categories analitzades, destacant el percentatge de connexió del tram d'edat de 55 a 64 anys, que és 14pp superior. Hi ha una excepció a aquesta superioritat que es manifesta amb el percentatge de connexió del tram d'edat de 25 a 34 anys, que a Espanya és superior en 3,2pp.

A la UE-28, la connexió de les persones de 65 a 74 anys és més elevada que a Catalunya.

- La comparació del perfil dels internautes habituals de Catalunya en relació amb la UE-28 dóna uns resultats semblants als de la comparació amb Espanya. Cal afegir, però, que el percentatge de connexió del tram d'edat de 65 a 74 anys a la UE-28 (41%) és més elevat que el de Catalunya.

TAULA II.2.T3 Perfil de les persones que han utilitzat Internet almenys un cop per setmana en els darrers tres mesos. Catalunya, Espanya i UE-28, 2015

	Catalunya	Espanya	UE-28
TOTAL	79,4	74,7	76,0
Dones	77,8	73,0	74,0
Homes	81,0	76,5	79,0
Edat	Catalunya	Espanya	UE-28
De 16 a 24 anys	98,3	96,8	95,0
De 25 a 34 anys	88,5	91,7	92,0
De 35 a 44 anys	89,3	87,7	86,0
De 45 a 54 anys	82,3	76,0	78,0
De 55 a 64 anys	70,8	56,8	62,0
De 65 a 74 anys	37,7	28,0	41,0
Hàbitat	Catalunya	Espanya	UE-28
Més de 100.000 habitants i capitals de província	84,4	79,9	-
De 50.000 a 100.000 habitants	79,8	75,7	-
De 20.000 a 50.000 habitants	76,4	73,5	-
De 10.000 a 20.000 habitants	78,7	73,6	-
Menys de 10.000 habitants	70,5	65,7	-

Unitats: percentatge sobre el total de persones de cada categoria.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

7.1.3. SERVEIS D'INTERNET UTILITZATS PER MOTIUS PARTICULARS

Un dels col·lectius analitzats en aquesta secció és el de les persones que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos, que és de 4.527.590 persones, el 3,3% superior al nombre de l'any 2014. Representa el 16,7% del col·lectiu recíproc a Espanya i el 83,1% de la població catalana entre 16 i 74 anys.

Els serveis d'Internet més utilitzats són el correu electrònic, la consulta de mitjans i la cerca d'informació.

El servei d'Internet més utilitzat és el correu electrònic, que representa el 88,3% de les persones que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos, seguit de la consulta de mitjans (73,3%), la cerca d'informació (72,9%), la banca (59%) i els viatges (52,5%). Entre els anys 2014 i 2015, destaca la disminució de 12,2 punts percentuals dels serveis de cerca d'informació per Internet (vegeu el gràfic II.2.A.G2 de l'annex).

En relació amb Espanya i la UE-28, Catalunya manifesta un ús més intensiu de tots els serveis d'Internet analitzats a excepció de la cerca d'informació a la UE-28 (4,1pp menys a Catalunya) i la consulta de mitjans a Espanya (5,3pp menys a Catalunya).

TAULA II.2.T4 Serveis d'Internet utilitzats en els darrers tres mesos per motius particulars. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2015

	Correu electrònic	Mitjans	Informació	Banca	Viatges
Catalunya	88,3	73,3	72,9	59,0	52,5
Espanya	81,5	78,6	69,6	50,0	52,7

UE-28	87,0	68,0	77,0	57,0	50,0
-------	------	------	------	------	------

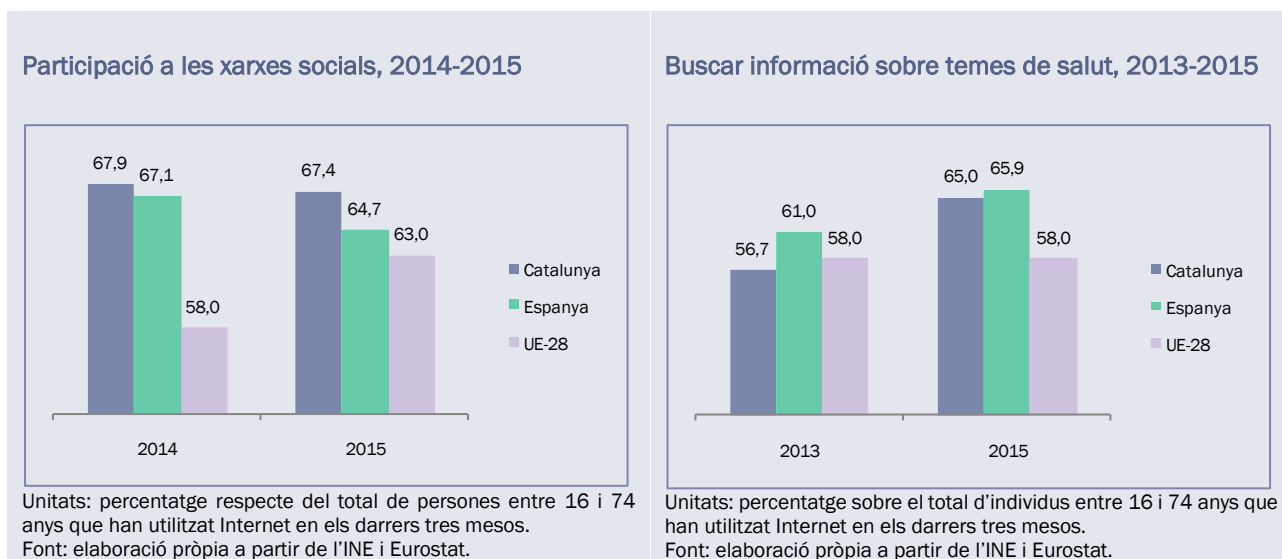
Unitats: percentatge respecte del total d'individus entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers 3 mesos.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

La participació a les xarxes socials té una acollida superior a la del conjunt d'Espanya i la UE-28.

Tal com es presenta a l'esquerra del requadre, els serveis d'Internet relacionats amb la participació a les **xarxes socials** tenen una acollida important entre la població catalana, atès que són utilitzats pel 67,4% dels internautes. A Espanya i a la UE-28, la participació a les xarxes socials no està tan estesa com a Catalunya i només a la UE-28 té un creixement positiu en el darrer any.

GRÀFIC II.2.G1 Serveis d'Internet utilitzats en els darrers tres mesos relacionats amb la participació a les xarxes socials i la cerca d'informació sobre temes de salut. Catalunya, Espanya i UE-28

La cerca d'informació a Internet sobre temes de salut també té una bona acollida ...

Un altre dels serveis al que es dóna especial atenció és el de buscar informació sobre temes de **salut**. A la part dreta del requadre es constata que el 65% dels internautes fan aquest ús, un percentatge que experimenta un creixement de 8,3pp en els darrers dos anys. A Espanya el percentatge és similar (65,9%) i el creixement, lleugerament inferior (4,9pp), mentre que a la UE-28 la cerca d'informació sobre temes de salut és clarament inferior (58%) i no creix.

igual que la cerca d'informació sobre temes d'educació i formació.

En paral·lel als temes de salut, també mereixen un tractament especial els temes d'**educació i formació**. En relació amb la cerca d'informació, el percentatge d'internautes implicats és del 61,4%, mentre que referent a la realització d'algun curs en línia, aquest percentatge baixa fins al 10,9%. Ambdós percentatges tenen una evolució positiva en el darrer anys. La situació en el conjunt d'Espanya presenta uns percentatges de formació electrònica lleugerament superiors (64,7% i 13,4%, respectivament) als de Catalunya.

El comerç electrònic és un objectiu de l'Agenda Digital Europea...

L'últim dels serveis que tractarem, relacionat amb les persones que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos, és el **comerç electrònic**. En aquest cas, l'anàlisi és rellevant perquè representa un dels objectius prioritaris de l'Agenda Digital Europea.¹⁰³ En el cas de la ciutadania, l'objectiu fixat per la UE és que el 50% de les persones facin comerç electrònic l'any 2015. Aquesta dada, malauradament, no està disponible per a Catalunya però sí per a Espanya, on no arriba al 40%, mentre que per a la UE-28 està tot just a punt d'arribar al 50%.

però les persones, a Catalunya, en fa un ús inferior al de la UE-28.

Les dades de comerç electrònic de què disposem són les referides als serveis d'Internet utilitzats per motius particulars per comprar o vendre béns i serveis. Constatem que el 38,8% de la població entre 16 i 74 anys utilitza el comerç electrònic per comprar i que el 12% l'utilitza per vendre. Aquests percentatges són lleugerament més elevats que els del conjunt d'Espanya, però considerablement inferiors als de la UE-28. Es pot apreciar que en el darrer any, i per a totes les zones estudiades, s'ha donat un augment considerable del percentatge de persones que compren, especialment a Catalunya, que ha guanyat 8,5 punts percentuals, mentre que retrocedeix (o es manté constant, en el cas de la UE-28) el percentatge de persones que venen.

TAULA II.2.T5 Serveis d'Internet utilitzats per motius particulars per comprar o vendre béns i serveis en els darrers tres mesos. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2015

	2013		2014		2015	
	Compren	Venen	Compren	Venen	Compren	Venen
Catalunya	23,7	8,7	30,3	13,0	38,8	12,0
Espanya	22,9	8,5	27,5	10,2	32,1	10,1
UE-28	38,0	19,0	41,0	19,0	43,0	19,0

Unitats: percentatge d'individus entre 16 i 74 anys.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Malgrat això, més de 2,7 milions de catalans han comprat a través del comerç electrònic en el darrer any i el que més han adquirit ha estat allotjament de vacances.

Seguint amb el comerç electrònic, i estudiant ara els **productes que adquireixen les persones** entre 16 i 74 anys que han comprat per Internet en els darrers dotze mesos,¹⁰⁴ observem que els productes més sol·licitats són l'allotjament de vacances (el 53,2% de les persones analitzades n'han adquirit), seguit d'altres serveis per a viatges (47,9%), la roba o material esportiu (45%), les entrades als espectacles (42,4%) i els productes duradors per a la llar (27,5%). Els productes que han tingut un creixement més elevat entre els anys 2014 i 2015 han estat la roba o material esportiu (11pp), els productes duradors de la llar (6,2pp) i els llibres, revistes i similars (4,6pp) mentre que els productes que han tingut una disminució més acusada són el software d'ordinador (5,9pp) i els serveis de telecomunicacions (4,4pp) (vegeu la taula II.2.A.T1 de l'annex).

En relació amb el conjunt d'Espanya, Catalunya mostra uns percentatges de consum inferiors per a la majoria de productes sent les diferències més acusades en el material formatiu en línia (6,5pp), els

¹⁰³ Junt amb l'accés a Internet ràpid, el *roaming*, l'ús regular d'Internet, l'Administració electrònica i la despesa en R+D del sector TIC segons publica la Comissió Europea en el document que porta per títol *Digital agenda target progress report* de la col·lecció *Digital agenda scoreboard 2015*. Vegeu també el *Full d'indicadors*, núm. 102 (febrer 2016), del CTESC, que tracta aquesta qüestió de forma monogràfica.

¹⁰⁴ Aquest col·lectiu de persones que ha comprat per Internet en els darrers dotze mesos significa un total de 2.743.317 persones a Catalunya l'any 2015, l'11,3% superior al de l'any anterior. Representa el 18,8% del col·lectiu recíproc en el conjunt d'Espanya i el 50,4% de la població catalana entre 16 i 74 anys.

serveis de telecomunicacions (6,4pp) i l'equipament informàtic (6,2pp). Entre els productes que els internautes catalans compren amb més intensitat, encara que amb molt poca diferència, destaca l'alimentació i altres béns no duradors (1,1pp).

Les principals diferències amb la UE-28 es donen amb la compra electrònica de llibres, revistes i similars.

En relació amb el conjunt de la UE-28, Catalunya mostra uns percentatges de consum inferiors per a la majoria de productes sent les diferències més acusades en els llibres, revistes i similars (20,8pp), la roba o el material esportiu (15pp) i els productes duradors per a la llars (13,5pp). Entre els productes que els catalans consumeixen relativament més que els de la mitjana europea destaca l'allotjament de vacances.

L'Administració electrònica s'utilitza de forma més intensa que a la UE-28.

Per acabar aquesta secció, parlarem d'un altre servei al que l'Agenda Digital Europea dóna molta importància, com és l'**Administració electrònica**. Es constata que el 56,8% de les persones que s'han connectat a Internet en el darrer any utilitza l'e-govern per obtenir informació, el 45% descarrega formularis i el 38,7% envia formularis. Aquests percentatges indiquen un ús de l'Administració electrònica lleugerament superior al que se'n fa al conjunt d'Espanya i clarament per sobre del que se'n fa a la UE-28. De totes formes, també s'aprecia que l'Administració electrònica perd força a Catalunya almenys pel que respecta a l'obtenció d'informació i la tramesa de formularis (vegeu la taula II.2.A.T2 de l'annex).

7.2. EMPRESSES

7.2.1. EQUIPAMENT TIC A LES EMPRESSES

L'equipament d'ordinadors, Internet i banda ampla és pràcticament universal a les empreses.

Entre les empreses de 10 o més persones ocupades, es pot considerar que l'equipament d'ordinadors, Internet i banda ampla és universal. A continuació d'aquest equipament líder se situen la pàgina web (83,2%), la banda ampla mòbil (81,6%) i les xarxes externes (65,3%). Hi ha hagut poc dinamisme entre els anys 2014 i 2015 en les tecnologies analitzades. Les que més han crescut han estat les xarxes externes amb un increment de 2,1 punts percentuals (vegeu el gràfic II.2.A.G3 de l'annex).

Les empreses catalanes mostren un equipament TIC superior al de la UE-28.

En comparació amb el conjunt d'Espanya i amb la UE-28, Catalunya disposa d'un equipament superior en totes les tecnologies analitzades.

TAULA II.2.T6 Ús d'algunes tecnologies d'informació i comunicació a les empreses. Catalunya, Espanya i UE-28, 2015

	Ordinador	Internet	Banda ampla	Pàgina web	Banda ampla mòbil	Xarxes externes ¹
Catalunya	99,3	99,1	98,8	83,2	81,6	65,3
Espanya	99,2	98,4	98,1	75,4	79,4	63,8
UE-28	98,0	97,0	95,0	73,0	65,0 ²	65,0 ³

Unitats: percentatge d'empreses amb 10 o més persones ocupades.

(1) Percentatge d'empreses que proporcionen al seu personal dispositius portàtils que permeten la connexió mòbil a Internet per al seu ús empresarial. No té en compte aquells dispositius que només són utilitzats via wifi i no via xarxes de telefonia mòbil pagades totalment o parcial per l'empresa.

(2) Percentatge d'empreses connectades a Internet via banda ampla mòbil (amb tecnologia 3G). A Espanya, la dada és 78%.

(3) Percentatge d'empreses que proveeixen el seu personal ocupat de dispositius que permeten una connexió mòbil a Internet amb finalitats empresarials. A Espanya, la dada és 61%.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Les empreses de menys de deu persones ocupades només escurcen distàncies amb les empreses de més dimensió amb la disponibilitat d'ordinador.

Parlarem ara d'una qüestió que anem observant en les darreres edicions d'aquesta Memòria que és el menor **equipament TIC de les empreses de menys de 10 persones ocupades** en relació amb el de les empreses més grans. Es constata que la tecnologia més implantada a les empreses de menys de 10 persones ocupades és l'ordinador, que s'estén al 78% de les empreses, seguida d'Internet (70,7%), la banda ampla fixa (62%) i la banda ampla mòbil (47,6%). Ben lluny, per tant, de l'equipament universal de les empreses de 10 o més persones ocupades que hem vist abans en aquestes mateixes tecnologies. A més, sorprèn que només l'ordinador hagi guanyat presència en l'equipament de les empreses de menys de 10 persones ocupades (3,4pp) i que l'accés a Internet hagi perdut 3,4pp, recaient, aquest retrocés, en la banda ampla fixa (5,9pp), més que en la banda ampla mòbil (2,6pp) (vegeu el gràfic II.2.A.G4 de l'annex).

A continuació tractarem amb més detall l'accés a Internet de **banda ampla** de les empreses posant atenció a les diferents formes de connexió. Es pot apreciar com la banda ampla fixa (94%) està més estesa que la banda ampla mòbil (81,6%).

TAULA II.2.T7 Empreses amb accés a Internet per tipus de connexió. Catalunya i Espanya, 2013-2015

Catalunya	Banda ampla	Fixa	DSL	Fibra òptica	Altres fixes	Mòbil	Telèfon intel·ligent	Ordinador	Altres mòbils
2015	98,8	94,0	78,0	32,8	6,0	81,6	74,6	61,7	27,3
2014	98,9	97,4	89,0	23,2	5,7	81,6	77,7	61,4	26,2
2013	98,2	97,1	90,0	26,9	8,0	77,8	71,8	58,1	26,3
2012	97,0	96,8	92,7	19,6	8,8	68,5	60,6	48,1	32,6
Espanya	Banda ampla	Fixa	DSL	Fibra òptica	Altres	Mòbil	Telèfon intel·ligent	Ordinador	Altres
2015	98,1	94,2	79,9	29,6	5,3	79,4	71,7	59,9	24,9
2014	98,2	96,4	88,9	20,7	5,3	77,0	72,9	54,0	23,3
2013	97,5	96,5	91,7	21,1	6,9	72,1	67,2	52,7	24,0
2012	97,2	96,2	92,6	18,0	6,7	63,8	55,1	45,6	27,4

Unitats: percentatges d'empreses amb 10 o més persones ocupades.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE o Eurostat.

La connexió a banda ampla fixa amb fibra òptica augmenta en detriment del DSL.

La connexió principal de banda ampla fixa és el DSL (78%), seguida de la fibra òptica (32,8%) mentre que la connexió principal de la banda ampla mòbil és el telèfon intel·ligent (74,6%) seguida de l'ordinador portàtil o similar (61,7%). Els canvis que s'han donat en el darrer any són bastant importants i afecten de forma quasi exclusiva les formes de connexió de banda ampla fixa: la fibra òptica guanya 9,6 punts percentuals mentre que el DSL en perd 11.

Una altra forma d'expressar l'equipament TIC de les empreses és a través del percentatge de persones ocupades que utilitza ordinadors connectats a Internet amb finalitats empresarials. A Catalunya, aquest percentatge és del 53,1%, 3,1pp superior al de l'any passat. A Espanya, aquesta taxa és del 50,1% i a la UE-28, del 49% (vegeu la taula II.2.A.T3 de l'annex).

7.2.2. SERVEIS D'INTERNET UTILITZATS AMB FINALITATS EMPRESARIALS

El comerç electrònic de les empreses perd protagonisme...

El primer servei que analitzem és el **comerç electrònic**, al qual l'Agenda Digital Europea dóna una especial importància, en el cas de les empreses. Les dades demostren que a diferència del que passa amb les empreses del conjunt de la UE-28, el comerç electrònic de les empreses catalanes (i espanyoles) ha perdut protagonisme. El percentatge d'empreses que compren per comerç electrònic perd 3,4 punts percentuals entre els anys 2014 i 2015 i se situa en el 30,8% mentre que el percentatge d'empreses que venen, disminueix 1,6 punts percentuals fins a situar-se en el 20,3%.

tot i que les empreses que l'utilitzen per vendre hi participen de forma similar a com es fa a la UE-28.

L'ús del comerç electrònic de les empreses catalanes continua sent superior al de les empreses espanyoles mentre que, respecte de la UE-28, el percentatge d'empreses que compren és clarament inferior, i el percentatge d'empreses que venen, lleugerament superior.

TAULA II.2.T8 Empreses que compren o venen per comerç electrònic. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2015

	2013		2014		2015	
	Compren	Venen	Compren	Venen	Compren	Venen
Catalunya	29,2	15,4	34,2	21,9	30,8	20,3
Espanya	22,6	14,4	28,5	17,8	27,6	17,6
UE-28	37,0	17,0	38,0	18,0	40,0	19,0

Unitats: percentatge d'empreses amb 10 o més persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat i EUROSTAT.

El percentatge d'empreses que envien factura electrònica que permet el seu processament automàtic és del 14,6%.

Relacionat amb el comerç electrònic, parlarem ara de la **factura electrònica**. Si tenim en compte les empreses que envien factura electrònica que no permet el seu processament automàtic, el percentatge d'empreses implicades s'eleva al 72,6%. Però si tenim en compte les empreses que envien factura electrònica que permet el seu processament automàtic, aquest percentatge es redueix al 14,6%. Es constata que l'ús de la factura electrònica es redueix, en ambdós casos, respecte de l'any 2014. De totes formes, la factura en paper és la més estesa entre les empreses catalanes, atès que el 89,2% del total les fa servir. Les empreses que només envien factura en paper se situen en el 23,7% i és l'únic tipus de situació que augmenta en el darrer any (5,6pp).

Des del punt de vista de les empreses que reben factura electrònica, constatem que els percentatges d'empreses que en reben, tant si aquesta permet el seu processament automàtic com si no, són superiors als de les empreses que n'envien i, a més a més, augmenten respecte de l'any passat (vegeu la taula II.2.A.T4 de l'annex).

Les empreses utilitzen l'Administració electrònica més que les persones.

Un altre servei al qual l'Agenda Digital Europea dóna importància és l'**Administració electrònica**. De totes formes, la preocupació de la Comissió Europea es focalitza més amb les persones, que amb les empreses, segurament perquè les persones en fan un ús considerablement inferior. Així, es constata que les empreses que interactuen amb l'Administració pública a través d'Internet representen el 92,4% de les empreses de 10 o més persones ocupades, 3,2pp més que l'any 2014. Tant a Espanya com a la UE-28, els percentatges d'e-govern són similars als de Catalunya (vegeu la taula II.2.A.T5 de l'annex).

La finalitat més estesa de la pàgina web és la de presentar l'empresa.

En el requadre següent s'analitzen les finalitats de dos serveis (pàgina web i xarxes socials) que són bastant utilitzats per les empreses. A la part esquerra del requadre analitzarem les **finalitats de la pàgina web de les empreses**. La més estesa és la presentació de l'empresa, que representa el 89,4% del total d'empreses amb 10 o més persones ocupades que tenen pàgina web, seguida de l'accés a catàlegs de productes (53,7%), la realització de comandes o reserves en línia (18,9%), el seguiment en línia de comandes (10,9%) i la possibilitat de personalitzar productes per part dels clients (9,2%). En el darrer any, la finalitat que ha tingut un creixement més destacat ha estat la possibilitat de personalitzar productes per part dels clients (2,9pp) mentre que la que més ha disminuït ha estat la presentació de l'empresa (4,3pp).

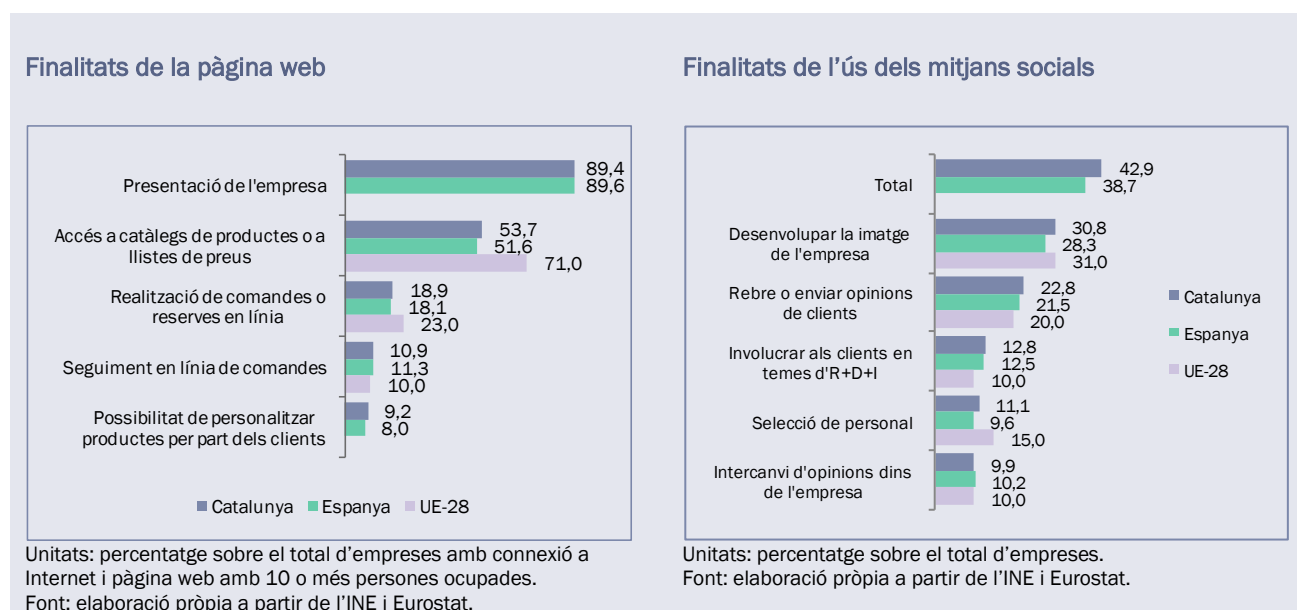
Les empreses de la UE-28 utilitzen la pàgina web per accedir a catàlegs de productes o a llistes de preus més que les catalanes.

Les finalitats de la pàgina web de les empreses catalanes coincideixen bastant amb les que mostren les empreses espanyoles. En canvi, hi ha alguna diferència destacada entre les empreses catalanes i les de la UE-28, que es manifesta en un ús superior, per part d'aquestes darreres, de la finalitat d'accés a catàlegs de productes o a llistes de preus (17,3pp).

La finalitat principal de l'ús dels mitjans socials per les empreses és la de desenvolupar la seva imatge.

A la part dreta del requadre, s'analitzen les empreses que utilitzen **mitjans socials via Internet** i les finalitats del seu ús. Per una banda, s'observa un creixement moderat del nombre d'empreses que fan servir les xarxes socials, que augmenta 3,2 punts percentuals, fins a situar-se en el 42,9% del total d'empreses. Per altra banda, s'aprecia que la finalitat principal d'aquests serveis és la de desenvolupar la imatge de l'empresa (30,8%), seguida de rebre o enviar opinions dels clients (22,8%), i a molta més distància se situen altres finalitats com la d'involucrar els clients en temes d'R+D+I (12,8%), la selecció de personal (11,1%), i la d'intercanvi d'opinions dins de l'empresa (9,9%). La finalitat que més ha crescut és la d'involucrar els clients en temes d'R+D+I (1pp) i l'única que ha disminuït és la d'intercanviar opinions dins de l'empresa (0,3pp).

GRÀFIC II.2.G2 Finalitats de la pàgina web de les empreses i de l'ús dels mitjans socials. Catalunya, Espanya, UE-28, 2015

Es redueix el nombre d'empreses que proporcionen activitats formatives TIC al seu personal...

Abans de tancar aquesta secció parlarem breument d'un altre servei d'Internet utilitzat per les empreses, que és el relacionat amb la **formació**. En aquest àmbit, comprovem que el 22,8% de les empreses de 10 o més persones ocupades proporcionen activitats formatives TIC al seu personal, un percentatge similar al que es dona en el conjunt d'Espanya (22,4%). Tant a Catalunya com a Espanya, aquest tipus d'activitat perd pes entre les empreses (4,9pp i 0,5pp, respectivament).

i el nombre d'empreses que utilitzen serveis al núvol.

Per acabar aquesta secció, analitzarem un dels serveis d'Internet més moderns utilitzats per les empreses, que és la informàtica en núvol. Aquests serveis són utilitzats pel 17,8% de les empreses tot i que en el darrer any aquest percentatge s'ha reduït 2,8 punts percentuals. Els serveis d'informàtica en núvol més adquirits són el correu electrònic, que representa el 70,7% de les empreses que compren algun servei de *cloud computing*, seguits del magatzem de fitxers (68,4%), el servidor de base de dades (52,3%) i el programari d'oficina (31,2%). Els serveis al núvol que més han crescut en el darrer any són els de correu electrònic (12,5pp) mentre que els que més s'han reduït són els de servidor de base de dades (8,3pp).

En el conjunt d'Espanya, la proporció d'empreses que utilitzen serveis d'informàtica en núvol (15,2%) és lleugerament menor que a Catalunya i també es redueix en relació amb l'any 2014 (0,4pp). Només hi ha un dels serveis comprats al núvol que supera l'ús que en fan les empreses catalanes, que és el de servidor de base de dades (vegeu la taula II.2.A.T6 de l'annex).

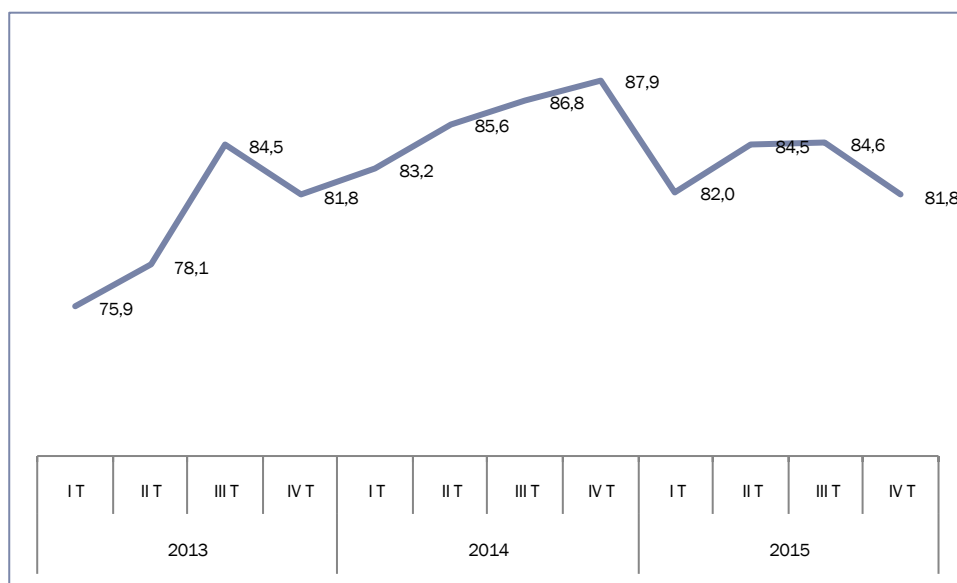
7.2.3. SECTOR TIC

En aquesta darrera secció estudiarem l'evolució del sector TIC a través de la seva ocupació total i del seu nombre d'empreses per branques d'activitat.

Retrocés considerable i inesperat de l'ocupació dels sectors TIC...

Des del punt de vista de l'ocupació, l'any 2015 ha significat un retrocés considerable i inesperat. Portava quatre trimestres consecutius creixent sense interrupció des de les 81.800 persones ocupades del quart trimestre de l'any 2013 fins arribar a les 87.900 persones del quart trimestre de l'any 2014. De sobte, al primer trimestre de 2015, l'ocupació va caure fins a les 82.000 persones i, després de pujar lleugerament en els dos trimestres següents fins a les 84.600 persones ocupades, va tornar a disminuir en el darrer trimestre de l'any 2015, fins a les 81.800 persones.

GRÀFIC II.2.G3 Evolució de l'ocupació del sector TIC. Catalunya, 2013-2015

Unitats: milers de persones.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació: Nota sobre els resultats de l'EPA en l'àmbit sectorial.

Aquesta evolució de l'ocupació del sector TIC en el darrer any 2015 significa una pèrdua de la posició d'avantatge que tenia respecte de l'evolució de l'ocupació total de l'economia. Si prenem l'ocupació del primer trimestre de l'any 2013 igual a 100, el sector TIC va arribar a un índex de 115,8 al quart trimestre de 2014, considerablement per sobre de l'índex de l'ocupació total de l'economia (110,8), però acaba la sèrie al quart trimestre de l'any 2015 amb un valor de 107,8 clarament per sota de l'índex de l'ocupació total (111,8) (vegeu el gràfic II.2.A.G5 de l'annex).

però segueix la tendència a l'alça del nombre d'empreses.

Referent al nombre d'empreses, el sector TIC ha seguit, l'any 2015, amb la tendència a l'alça que experimenta almenys des de l'any 2008. Entre els anys 2014 i 2015, el nombre d'empreses del sector TIC passa de 12.898 a 13.056. La seva evolució és clarament contrària a la que presenta el nombre total d'empreses del conjunt de l'economia (vegeu els gràfics II.2.A.G6 i II.2.A.G7 de l'annex).

La branca d'activitat amb més empreses TIC és la de serveis de tecnologia de la informació.

Per branques d'activitat, la més important en nombre absolut és la dels serveis de tecnologies de la informació amb 7.563 empreses, seguida de la recuperació d'ordinadors i equips de comunicació amb 1.922 empreses. Ambdues expliquen el 72,6% del total. Les que han tingut el creixement més elevat en el darrer any són, en canvi, altres branques d'activitat. La que més ha crescut ha estat l'edició de programes informàtics, que ha passat de 352 a 425 empreses (que representa un creixement del 21%), seguida del comerç a l'engròs d'equips TIC, que ha passat de 783 a 914 empreses (17% més). L'única branca que ha disminuït el seu nombre d'empreses ha estat la de fabricació de productes informàtics,

electrònics i òptics, que ha passat de 497 a 458 empreses (8% menys) (vegeu el gràfic II.2.A.G8 de l'annex).

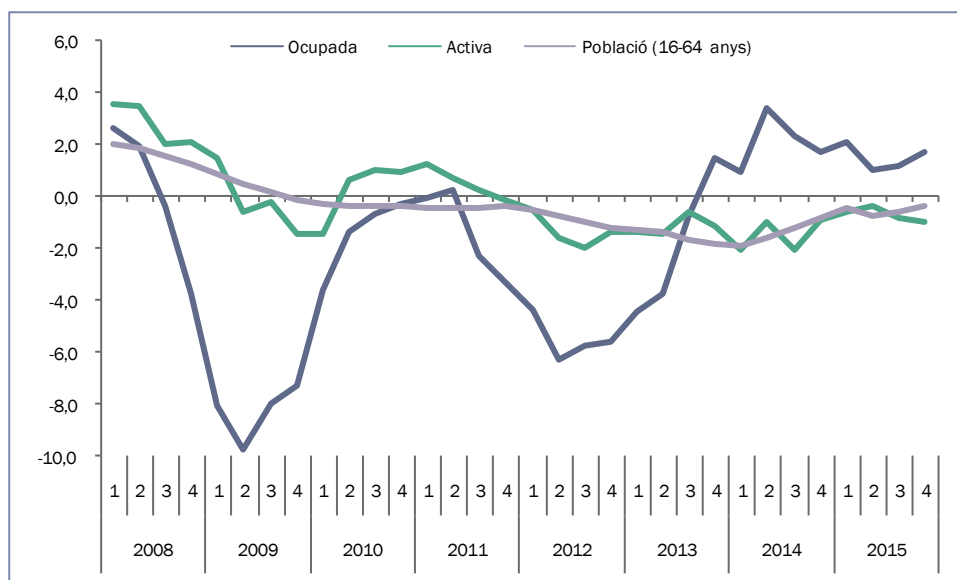
CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL

8. ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL

El creixement del nombre de persones ocupades l'any 2015 (+1,5%) ha consolidat el de 2014 (+2,1%), el primer any on augmentava la població ocupada des del 2007. Aquest increment s'ha produït en un context de dinamisme econòmic, en què el PIB català ha crescut el 3,4% en termes reals durant l'any 2015, la productivitat aparent del treball s'ha incrementat el 0,4% en termes reals, mentre que els costos laborals unitaris han disminuït el 0,2%.¹⁰⁵

Tot i aquesta tendència positiva, la població activa i la població en edat de treballar han retrocedit (-0,7% i -0,6%, respectivament). La població desocupada també s'ha reduït un 9,2% i s'ha situat al voltant de les 700 mil persones.¹⁰⁶

GRÀFIC 23. Població en edat de treballar (16-64 anys), variació interanual segons relació amb l'activitat. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

La taxa d'activitat s'ha mantingut en valors elevats fruit de l'evolució gairebé paral·lela entre la població activa i la població en edat de treballar i s'ha situat al 78,9% (-0,1pp respecte a l'any 2014). En canvi, la taxa d'ocupació ha augmentat durant el 2015 i ha assolit el 64,2% (+1,3pp respecte al 2014), arribant al 65,0% durant el tercer trimestre. La taxa d'atur també s'ha situat en el seu mínim al tercer trimestre amb el 17,6%, amb una mitjana anual del 18,7% (-1,7% menys que l'any 2014).

8.1. POBLACIÓ EN EDAT DE TREBALLAR¹⁰⁷

La població en edat de treballar s'ha reduït el 0,6% l'any 2015 després de 6 anys minvant. Així, la població de 16 a 64 anys s'ha situat en 4.756 milers de persones, 26 mil menys que el 2014 i 250 mil menys que el 2009, quan hi havia 5.007 milers de persones en edat de treballar. Tot i això, la pèrdua de població

¹⁰⁵ Per a una anàlisi detallada de la conjuntura macroeconòmica, vegeu el capítol I d'aquesta Memòria.

¹⁰⁶ Vegeu l'annex III.1.A.T1.

¹⁰⁷ Vegeu el capítol V d'aquesta Memòria per a una anàlisi més detallada de l'evolució de la població a Catalunya.

en edat laboral s'ha desaccelerat. Així doncs, els individus en edat de treballar s'han situat en un 65,0% del total de població, 0,3pp menys que l'any 2014. Aquest percentatge ha disminuït de forma clara des de l'any 2007, quan se situava al 68,4%.

Tot i una certa desacceleració, encara es produeix una pèrdua de població en edat de treballar.

La disminució de la població en edat de treballar s'ha concentrat entre la població de 25 a 34 anys¹⁰⁸ (-4,7%) i entre la població de nacionalitat estrangera (-4,1%). També ha disminuït més la població masculina (-0,7%) que la femenina (-0,4%). En canvi, ha augmentat la població de 55 a 64 anys (+1,7%), fruit de l'augment de la població de nacionalitat espanyola d'aquesta franja d'edat (+2,1%). Aquest patró de major pèrdua de població jove, de nacionalitat estrangera i masculina s'ha repetit cada any des de l'inici de la crisi.

TAULA 8. Població en edat de treballar (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	304	319	528	95	623	0,1	0,4	2,1	-8,7	0,3
25-34	457	440	690	208	897	-4,4	-5,0	-6,0	-0,2	-4,7
35-54	1.172	1.197	2.031	337	2.369	0,3	-0,1	1,0	-5,0	0,1
55-64	447	420	816	52	868	1,7	1,6	2,1	-5,1	1,7
Total	2.379	2.377	4.065	691	4.756	-0,4	-0,7	0,1	-4,1	-0,6

Unitats: milers de persones i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

8.2. POBLACIÓ ACTIVA

La població activa retrocedeix, tot i que menys que al 2014.

La població activa ha retrocedit el 0,7% l'any 2015 i s'ha situat en 3.753 milers de persones, 26 mil persones menys que l'any 2014. Al mateix temps, la taxa d'activitat ha disminuït fins al 78,9% (0,1pp menys que l'any 2014). Val a dir, però, que la pèrdua de població activa s'ha desaccelerat, com ja passava amb la població en edat de treballar.

El descens de la població activa es concentra entre la població jove i la de nacionalitat estrangera.

Destaca el descens de la població activa jove (menys de 35 anys) i l'increment de la població activa de més edat (55 a 64 anys), en un fenomen que ha estat una constant al llarg de la crisi econòmica. També ha estat recurrent en els darrers anys la pèrdua de població activa de nacionalitat estrangera (-3,7% l'any 2015), mentre que, per primer cop en els últims anys, la població activa femenina ha disminuït més del que ho ha fet la masculina (-0,9% i -0,5%, respectivament).

TAULA 9. Població activa (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	132	141	222	50	272	-1,9	-6,2	-4,7	-2,0	-4,2
25-34	398	415	642	171	814	-6,1	-4,3	-6,4	-0,4	-5,2
35-54	994	1.132	1.838	288	2.125	-0,5	0,1	0,7	-5,9	-0,2
55-64	245	297	507	34*	541	7,9	6,3	7,8	-3,0*	7,1
Total	1.768	1.985	3.209	544	3.753	-0,9	-0,5	-0,1	-3,7	-0,7
	Taxa (%)					Var. 2014-2015 (pp)				

¹⁰⁸ Pèrdua concentrada entre la població de nacionalitat espanyola, amb un descens del 6,0%.

	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	43,3	44,2	42,1	53,2	43,8	-0,9	-3,1	-3,0	3,7	-2,0
25-34	87,2	94,3	93,1	82,5	90,7	-1,5	0,7	-0,4	-0,2	-0,4
35-54	84,8	94,5	90,5	85,4	89,7	-0,7	0,2	-0,2	-0,9	-0,3
55-64	54,7	70,6	62,1	67,0*	62,4	3,2	3,1	3,3	1,4*	3,1
Total	74,3	83,5	78,9	78,7	78,9	-0,4	0,2	-0,2	0,3	-0,1

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Les variacions de la població en edat de treballar i de la població activa són similars per a tots els grups, el que explica que les taxes d'activitat hagin variat poc. Les dues excepcions més notòries a això últim són la població de 16 a 24 anys, la taxa d'activitat de la qual ha retrocedit 2,0pp fins al 43,8%, i la població de 55 a 64 anys, en què ha augmentat 3,1pp per situar-se en un 62,4%. Això fa que la taxa d'activitat de la població de 16 a 24 anys se situï 13,5pp per sota de la que existia l'any 2007, mentre que la de la població de 55 a 64 anys ho faci 7,8pp per sobre.¹⁰⁹

8.3. POBLACIÓ OCUPADA

La població ocupada s'ha incrementat l'1,5% durant l'any 2015 amb 45 mil persones ocupades més que el 2014. Això fa que la població ocupada se situï en 3.051 milers de persones el 2015, un nivell lleugerament superior al de l'any 2012, però lluny encara dels 3.559 milers de persones ocupades a Catalunya l'any 2008 (507 mil menys). Val a dir, també, que el creixement de la població ocupada ha estat menor l'any 2015 (+1,5%) que l'any 2014 (+2,1%), en una lleugera desacceleració en la creació de llocs de treball. Pel que fa a la taxa d'ocupació, aquesta se situa en un 64,2% al conjunt de l'any, 1,3pp més que el 2014, però encara 8,3pp per sota de la taxa d'ocupació de l'any 2007.

L'increment de la població ocupada és més intens entre la població masculina, molt castigada durant la crisi.

Si les dades s'estudien per col·lectius s'observa un increment generalitzat de la població ocupada, amb l'excepció del col·lectiu de 25 a 34 anys (-3,2%) i la població femenina (-0,2%). El lleuger descens del nombre de dones ocupades contrasta amb l'increment entre els homes (+3,1%), el que probablement tingui a veure amb el patró sectorial que està exhibint la recuperació econòmica. De fet, des de l'inici de la crisi, l'evolució de la població ocupada havia estat sempre més negativa entre la població jove, de nacionalitat estrangera i masculina, així que aquest canvi de patró de gènere l'any 2015 és significatiu (canvi que no s'observa ni pel que fa a l'edat ni pel que fa a la nacionalitat).

TAULA 10. Població ocupada (16-64 anys) per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	79	78	134	24*	157	8,5	0,8	1,3	27,9*	4,6
25-34	325	336	537	123	661	-4,6	-1,7	-4,7	4,0	-3,2
35-54	821	973	1.591	203	1.794	0,0	3,9	2,6	-2,1	2,1
55-64	198	242	417	22*	439	3,4	7,6	6,3	-5,1*	5,6
Total	1.423	1.628	2.679	372	3.051	-0,2	3,1	1,5	1,2	1,5
	Taxa (%)					Var. 2014-2015 (pp)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	26,1	24,5	25,3	25,0*	25,3	2,0	0,1	-0,2	7,2*	1,0
25-34	71,1	76,2	77,9	59,4	73,6	-0,1	2,6	1,1	2,4	1,2

¹⁰⁹ En aquest sentit, convé destacar que des de l'any 2007 la taxa d'activitat femenina ha augmentat 5,9pp enfront d'un descens de 2,7pp en la masculina, mentre que, per nacionalitats, entre la població amb nacionalitat espanyola ha crescut 1,7pp i entre la població amb nacionalitat estrangera no ha variat.

35-54	70,1	81,3	78,3	60,1	75,8	-0,2	3,1	1,3	1,7	1,5
55-64	44,2	57,5	51,1	43,0*	50,6	0,7	3,2	2,0	0,0*	1,9
Total	59,8	68,5	65,9	53,8	64,2	0,1	2,5	1,0	2,8	1,3

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Pel que fa a la taxa d'ocupació, l'increment ha estat encara més generalitzat i bastant uniforme, especialment entre els diferents grups d'edat (on la taxa augmenta a mesura que aquesta creix). En qualsevol cas, destaca l'increment moderat de la taxa d'ocupació femenina (+0,1pp), que contrasta amb la masculina (+2,5pp), així com també l'evolució diferenciada de les taxes d'ocupació si l'individu té la nacionalitat espanyola o no (+1,0pp i +2,8pp, respectivament).

En canvi, la població ocupada no ha crescut tant entre els joves i els individus de nacionalitat estrangera, també molt afectats per la pèrdua de treball durant la recessió.

Malgrat tot, la taxa d'ocupació masculina se situa encara 12,8pp per sota de l'estimada l'any 2007, mentre que la femenina és 3,4pp inferior. La taxa d'ocupació de la població amb nacionalitat estrangera se situa a 15,8pp de l'existent el 2007, mentre que entre la població amb nacionalitat espanyola la diferència és de 7,1pp. El mateix succeeix en els diferents trams d'edat, amb taxes d'ocupació 24,4pp i 11,3pp menors per als joves de 16 a 24 anys i de 25 a 34 anys, mentre que entre la població de 55 a 64 anys la taxa és només 1,2pp inferior.

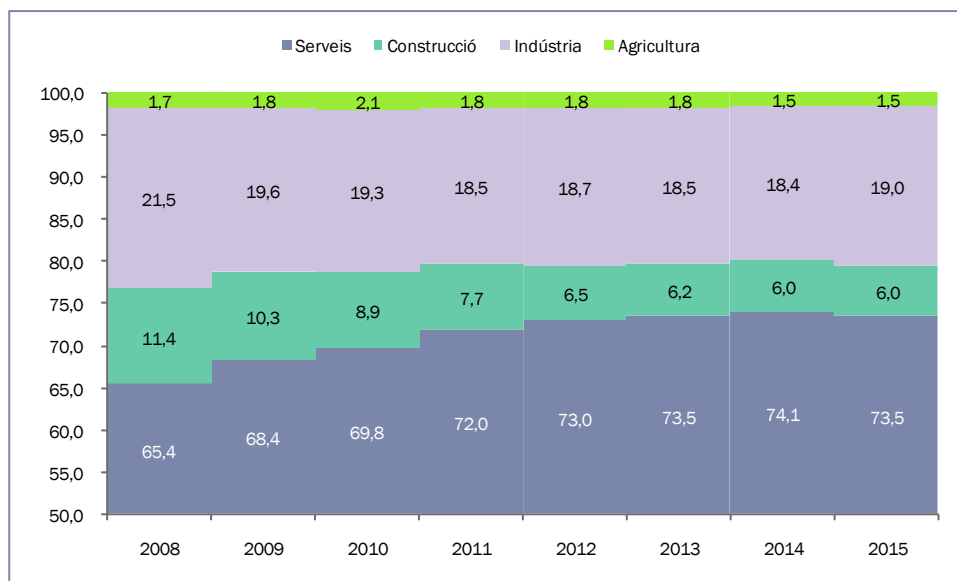
Sobresurt l'increment de la població ocupada a la indústria.

Per sectors, sobresurt la creació de llocs de treball a la indústria, on el nombre de persones ocupades ha augmentat el 4,6% respecte al 2014. També s'ha incrementat el nombre d'individus ocupats a l'agricultura (7,0%), mentre que a la construcció i els serveis també han crescut, tot i que de forma més moderada (0,7% ambdós sectors). Aquest creixement generalitzat als quatre grans sectors no s'havia produït des de l'inici de la crisi. En aquest sentit, i per comparació al nombre d'ocupats/ades de l'any 2008 a cada sector, la construcció presenta una pèrdua del 55,1%, la indústria del 24,1%, l'agricultura del 22,8% i els serveis del 3,7%.

És destacat l'increment del pes de la indústria sobre l'ocupació, un fet que no s'havia produït des de l'inici de la crisi econòmica.

No és estrany doncs, que el sector serveis hagi anat guanyant pes des de l'any 2008 (+8,1pp), en detriment de la construcció (-5,4pp), però també de la indústria (-2,5pp), com s'observa al gràfic. Tot i que aquesta tendència havia estat una constant durant aquest període, l'any 2015 la indústria ha recuperat part del seu pes sobre l'ocupació (+0,6pp) en detriment del sector serveis (-0,6pp).

GRÀFIC 24. Població ocupada (16-64 anys), per sector d'activitat. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Si l'anàlisi es duu a terme per branques d'activitat, dins de la indústria han augmentat la indústria de l'alimentació, tèxtil, del cuir, de la fusta i del paper (+8,5%), així com les indústries extractives, refinament de petroli, química, farmacèutica, del cautxú i matèries plàstiques, subministrament d'electricitat, gas, vapor, aire condicionat i aigua, gestió de residus i metal·lúrgia (+6,8%). En canvi, a la construcció de maquinària, equips electrònics i material de transport i instal·lació i reparació industrial el nombre de persones ocupades ha retrocedit (-1,5%).

Al sector serveis destaca el creixement de l'ocupació a la intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres (+4,6%) i, de forma més moderada, el que s'ha produït al comerç, reparació d'automòbils i hostaleria (+2,4%). La resta de branques d'activitats del sector serveis han perdut població ocupada; destaquen les que s'han produït al transport, emmagatzematge, informació i telecomunicacions (-2,9%) i a la categoria altres serveis (-3,1%).

TAULA 11. Població ocupada (16-64 anys), per sectors i branques d'activitat. Catalunya, 2014-2015

	2015	Var. 2014-2015 (%)	Pes 2015 (%)	Var. Pes 2014-2015 (pp)	Var. absoluta	Pes variació (%)
Agricultura	47	7,0	1,5	0,1	3	6,9
Indústria	580	4,6	19,0	0,6	26	56,5
Indústria I	188	8,5	6,1	0,4	15	32,5
Indústria II	214	6,8	7,0	0,3	14	30,0
Indústria III	178	-1,5	5,8	-0,2	-3	-5,9
Construcció	182	0,7	6,0	0,0	1	2,9
Serveis	2.242	0,7	73,5	-0,6	15	33,7
Serveis I	696	2,4	22,8	0,2	16	36,4
Serveis II	266	-2,9	8,7	-0,4	-8	-17,7
Serveis III	446	4,6	14,6	0,4	20	43,1
Serveis IV	594	-0,8	19,5	-0,5	-5	-10,9
Serveis V	240	-3,1	7,9	-0,4	-8	-17,2
Total	3.051	1,5	100,0	0,0	45	100,0

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

Nota: Agricultura=agricultura, silvicultura i pesca. Indústria I=indústria de l'alimentació, tèxtil, del cuir, de la fusta i del paper. Indústria II=indústries extractives, refinament de petroli, química, farmacèutica, del cautxú i matèries plàstiques, subministrament d'electricitat, gas, vapor, aire

condicionat i aigua, gestió de residus i metal·lúrgia. Indústria III=construcció de maquinària, equips electrònics i material de transport i instal·lació i reparació industrial. Construcció=construcció. Serveis I=comerç, reparació d'automòbils i hostaleria. Serveis II=transport, emmagatzematge, informació i telecomunicacions. Serveis III=intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres. Serveis IV=Administració pública, educació i activitats sanitàries. Serveis V=altres serveis.
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Si la comparativa es realitza respecte a l'any 2008, dins de la indústria, la de l'alimentació, tèxtil, del cuir, de la fusta i del paper és la que menys ha retrocedit, amb una disminució de l'11,8% de la població ocupada. Les indústries extractives, refinament de petroli, química, farmacèutica, del cautxú i matèries plàstiques, subministrament d'electricitat, gas, vapor, aire condicionat i aigua, gestió de residus i metal·lúrgia han perdut el 28,2% de la població ocupada, enfront d'un 29,8% a la construcció de maquinària, equips electrònics i material de transport i instal·lació i reparació industrial.

Al sector serveis, des de l'any 2008 la pèrdua de llocs de treball ha estat més intensa al transport, emmagatzematge, informació i telecomunicacions (-11,8%) i a la intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres (-9,1%). També ha retrocedit la població ocupada al comerç, reparació d'automòbils i hostaleria (-5,2%) i als altres serveis (-3,4%), mentre que a l'Administració pública, educació i activitats sanitàries la població ocupada ha augmentat durant aquest període (+7,5%).

L'any 2015 s'ha incrementat la població ocupada entre el personal tècnic i directiu (+2,8%), el personal no qualificat (+2,1%) i els treballadors qualificats manuals (+1,7%). En canvi, entre els treballadors qualificats no manuals la població ocupada ha disminuït (-0,1%). Val a dir, però, que des de l'inici de la crisi econòmica, el col·lectiu de treballadors qualificats no manuals ha estat l'únic que ha crescut (+4,1%), el que contrasta amb el descens del personal tècnic i directiu (-6,9%), però sobretot amb el dels treballadors qualificats manuals (-34,7%) i els no qualificats (-28,7%).

El creixement de la població ocupada l'any 2015 s'ha produït a partir dels estudis de primera etapa de secundària en amunt, sent més intens entre els individus amb estudis de segona etapa d'educació secundària amb orientació professional (+8,0%). La població ocupada amb estudis de primària o inferiors ha retrocedit intensament l'any 2015 (-11,7%). Així mateix, per comparació a l'inici de la crisi l'únic col·lectiu que ha registrat increments de població ocupada és el dels individus amb educació superior (+12,4%).

En totes les províncies la població ocupada ha crescut, tot i que aquest creixement ha estat més intens a Lleida (+3,0%) i Tarragona (+2,0%) i més moderat a Barcelona (+1,4%) i Girona (+1,1%). Val a dir que la taxa d'ocupació ha crescut sobretot a Lleida (+1,7pp, fins al 67,8%), Barcelona (+1,4pp fins al 64,6%) i Girona (+1,3pp fins al 63,4%), mentre que a Tarragona ha augmentat menys (+0,7pp i 60,1%), en un comportament divergent. En aquest sentit, la població ocupada a Barcelona (-14,8%), Tarragona (-14,2%) i Girona (-13,2%) encara dista molt de la de 2008, mentre que a Lleida (-9,2%) s'hi acostava més.

Affiliació a la Seguretat Social

Segons dades de la Seguretat Social, l'afiliació a Catalunya l'any 2015 ha augmentat el 3,5% respecte a l'any 2014, el que equival a 103 mil persones més. Això situa la mitjana d'afiliats/ades en 3.038 milers de persones. Aquest increment és molt superior al que estima l'EPA per a la població ocupada (+1,5%).

L'afiliació a Catalunya l'any 2015 ha augmentat el 3,5% respecte a l'any 2014, el que equival a 103 mil persones més.

El nombre d'individus afiliats en règim general¹⁴⁰ ha augmentat el 3,9% (93 mil persones), mentre que el nombre d'afiliats en règim especial de treballadors autònoms ho ha fet un 2,0% (10 mil persones) i al règim especial del mar la població afiliada ha crescut un 1,5%.

¹⁴⁰ El règim general inclou el sistema especial agrari i el sistema d'empleats de la llar.

El Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya ofereix dades detallades d'afiliació a Catalunya, a partir de les quals es poden treballar variables que no apareixen a l'EPA.¹¹¹ Així, amb aquesta font la població afiliada ha crescut un 3,7%, un augment superior al que registra la Seguretat Social (+3,5%) i molt superior al de l'EPA (+1,5%). Aquest creixement s'ha produït a tot tipus d'empreses, independentment de la seva mida.

Les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació mostren un increment de l'afiliació del 5,5% a la construcció, del 3,9% al sector serveis i un 2,2% a la indústria, mentre que a l'agricultura l'afiliació ha augmentat un 0,4%, el que també dista de l'evolució sectorial que presentava l'EPA. Tot i així, el sector serveis concentra el 82,2% de la nova afiliació generada, enfront d'un 9,1% de la indústria i un 8,6% de la construcció.

Si es desagrega la informació sectorial per seccions s'observa que, dins del sector serveis, destaquen sobretot els increments d'afiliació a l'hostaleria (+5,8%), la informació i comunicacions (+8,3%), les activitats professionals, tècniques i científiques (+5,7%) i les activitats administratives i serveis auxiliars (+5,5%). Juntes representen gairebé la meitat de la nova ocupació generada al sector serveis. També és significatiu l'increment de població afiliada a les activitats immobiliàries (+7,0%), així com que gairebé totes les seccions incrementin en nombre de persones afiliades, a excepció de les activitats financeres i d'assegurances (-1,8%) i les activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic o les activitats de les llars que produeixen béns i serveis per a ús propi (-0,9%).

TAULA 12. Població afiliada⁽⁴⁾, per seccions. Catalunya, 2014-2015

		2015	Var. 14-15 (%)	Pes 2015 (%)	Var. (pp)	Var. 14-15 absoluta	Pes variació (%)
Agricultura	Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	33	0,4	1,1	0,0	0	0,1
Indústria	Indústries extractives	2	2,2	0,1	0,0	0	0,1
	Indústries manufactureres	416	2,2	14,2	-0,2	9	8,7
	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	5	0,2	0,2	0,0	0	0,0
	Subministrament d'aigua; activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	24	1,6	0,8	0,0	0	0,4
	Construcció	171	5,5	5,8	0,1	9	8,6
Serveis	Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	559	2,5	19,1	-0,2	14	13,0
	Transport i emmagatzematge	150	3,0	5,1	0,0	4	4,2
	Hostaleria	238	5,8	8,1	0,2	13	12,5
	Informació i comunicacions	90	8,3	3,1	0,1	7	6,7
	Activitats financeres i d'assegurances	66	-1,8	2,2	-0,1	-1	-1,1
	Activitats immobiliàries	28	7,0	0,9	0,0	2	1,7
	Activitats professionals, científiques i tècniques	187	5,7	6,4	0,1	10	9,7
	Activitats administratives i serveis auxiliars	239	5,5	8,1	0,1	12	11,9
	Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	173	3,9	5,9	0,0	6	6,2
	Educació	147	3,4	5,0	0,0	5	4,6
	Activitats sanitàries i de serveis socials	249	3,2	8,5	0,0	8	7,4
	Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	59	5,7	2,0	0,0	3	3,1
	Altres serveis	93	2,7	3,2	0,0	2	2,3

¹¹¹ Les dades del Departament d'Empresa i Ocupació fan referència a l'últim mes de cada trimestre per a la població afiliada en règim general, règim especial de la mineria i el carbó, i règim especial de treballadors autònoms. Així doncs, les dades no són comparables amb les d'afiliació per al conjunt de l'any que ofereix la Seguretat Social ni amb les dades de l'EPA.

Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic; activitats de les llars que produeixen béns i serveis per a ús propi	7	-0,9	0,2	0,0	0	-0,1
Organismes extraterritorials	0	10,2	0,0	0,0	0	0,0
Total	2.935	3,7	100,0	0,0	104	100,0

Unitats: milers de persones i percentatges.

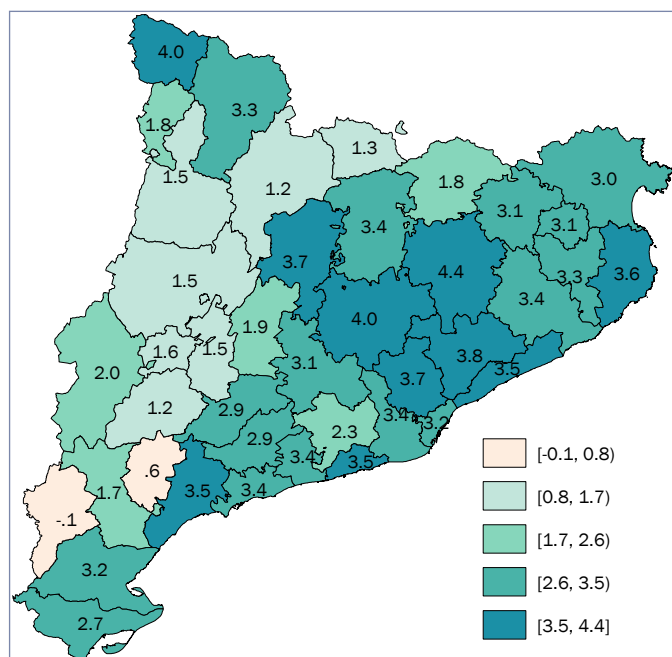
(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2014 i 2015, per a la població afiliada en el règim general, el règim especial de treballadors autònoms i el règim especial de la mineria i el carbó.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Atès que el gruix de l'afiliació a la indústria es concentra a la indústria manufacturera, si aquesta s'analitza per divisions, destaca el creixement per sobre de la mitjana del sector a les indústries de productes alimentaris (+3,6%) i a la fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips (+2,6%). Fent la mateix anàlisi de divisions per al sector serveis, destaquen per damunt de la resta els increments d'afiliació als serveis de tecnologies de la informació (+13,9%), així com les activitats relacionades amb l'ocupació (+13,3%).

Amb dades d'afiliació d'Idescat¹¹² d'àmbit comarcal es pot veure que els principals increments de població afiliada s'han produït al nord de la província de Barcelona. Així, s'ha registrat un increment del 4,4% a Osona o un 4,0% al Bages, juntament amb l'augment al Vallès Oriental (+3,8%) i Occidental (+3,7%), el Maresme (+3,5%) i el Solsonès (+3,7%), a la província de Lleida. En canvi, a la Terra Alta s'ha reduït la població afiliada (-0,1%), mentre que al Priorat només ha augmentat un 0,6%, sent les comarques que registren els menors increments juntament amb les de l'interior de la província de Lleida.

MAPA Població afiliada⁽¹⁾ per comarques⁽²⁾, variació anual. Catalunya, 2014-2015

Unitats: percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2014 i 2015, per a la població afiliada.

(2) No s'hi inclou el Moianès.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

¹¹² S'utilitzen les dades que proporciona Idescat, atès que incorpora tots els règims de cotització i corregeix la informació que proporciona la Seguretat Social basant-se en el Padró poblacional.

El treball a temps parcial

La població ocupada a temps parcial ha disminuït de forma considerable l'any 2015 (-7,6%), cosa que contrasta amb l'increment de la població ocupada a temps complet (+3,1%). Això ha derivat en un descens acusat de la taxa de treball a temps parcial (-1,4pp), que s'ha situat en el 13,8%. Aquest increment de la població ocupada a temps complet, combinat amb un descens de la població ocupada a temps parcial, no s'havia produït cap any des de l'inici de la crisi, període durant el qual la taxa de treball a temps parcial sempre havia augmentat. Així, la població ocupada a temps complet és encara un 16,4% menor que l'any 2008, mentre que l'ocupada a temps parcial és un 2,5% major.

La reducció de la població que treballa a temps parcial és notable i contrasta amb l'increment de la que ho fa a temps complet.

El percentatge de població que treballa a temps parcial de forma involuntària¹¹³ s'ha situat al 57,3% l'any 2015, 2,0pp més que l'any anterior. Això és així tot i el descens del 4,3% dels treballadors/ores a temps parcial involuntari. Per comparació a l'any 2008, la població que treballa a temps parcial de forma involuntària és un 114,2% superior, mentre que el percentatge de treballadors/ores a temps parcial involuntari se situa encara 29,9pp per sobre de l'existent llavors (27,4%).

La taxa de treball a temps parcial es redueix considerablement.

Destaca el descens de la població que treballa a temps parcial entre la població de 25 a 34 anys (-20,0%), així com entre la població estrangera (-13,5%). En canvi, sobresurt l'increment de població ocupada a temps parcial entre la població de 55 a 64 anys (+2,2%).

TAULA 13. Població ocupada (16-64 anys) que treballa a temps parcial, per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	34*	25*	53	7*	60	-4,4*	-6,4*	-5,4	-3,9*	-5,2
25-34	63	29*	73	19*	93	-18,9	-22,3*	-17,2	-29,3*	-20,0
35-54	169	48	175	42*	216	-5,8	2,9	-4,4	-2,5*	-4,0
55-64	42	10*	47	5*	52	0,6	9,3*	7,5	-28,4*	2,2
Total	308	113	348	73	420	-7,9	-6,5	-6,2	-13,5	-7,6
	Taxa (%)					Var. 2014-2015 (pp)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	43,0*	32,7*	39,7	27,6*	37,9	-5,8*	-2,5*	-2,8	-9,1*	-3,9
25-34	19,5	8,8*	13,7	15,6*	14,0	-3,4	-2,3*	-2,1	-7,3*	-3,0
35-54	20,6	4,9	11,0	20,6*	12,1	-1,3	0,0	-0,8	-0,1*	-0,8
55-64	21,0	4,3*	11,2	23,9*	11,8	-0,6	0,1*	0,1	-7,8*	-0,4
Total	21,6	6,9	13,0	19,6	13,8	-1,8	-0,7	-1,1	-3,3	-1,4

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

La taxa de treball a temps parcial ha disminuït entre els menors de 35 anys (-3,9pp entre la població de 16 a 24 anys i -3,0pp entre la de 25 a 34), la població estrangera (-3,3%) i entre la població femenina (-1,8pp). Tot i això, aquests col·lectius segueixen sent els que concentren un major percentatge de treballadors/ores a temps parcial.

¹¹³ Per no haver pogut trobar un lloc de treball a jornada completa.

8.3.1. POBLACIÓ ASSALARIADA

Si s'analitzen les dades de l'EPA en funció de la situació professional, l'increment en nombre d'ocupats/ades és generalitzat. L'excepció es troba entre els assalariats del sector públic, que han retrocedit un 2,9%. Així, la població ocupada ha crescut de forma més moderada entre els assalariats del sector privat (+2,2%) i els empresaris sense assalariats (+2,3%) i ha crescut més entre els empresaris amb assalariats (+2,7%). En aquest sentit, però, des de l'inici de la crisi el col·lectiu d'empresaris amb assalariats és el que ha disminuït més (-30,0%), seguit del d'assalariats del sector privat (-17,0%). El d'assalariats del sector públic es manté al mateix nivell i el d'empresaris sense assalariats ha augmentat l'1,5%.

El nombre d'individus assalariats al sector públic ha retrocedit tot i l'evolució positiva de l'economia.

Si s'observa només la població assalariada, aquesta s'ha incrementat l'1,4% respecte a l'any 2014, el que representa un creixement menor que l'experimentat entre els anys 2013 i 2014 (+1,8%), fruit del descens en la població assalariada al sector públic. Respecte a l'any 2008, la població assalariada s'ha reduït el 14,9%.

El pes dels assalariats sobre el conjunt de la població ocupada s'ha mantingut invariable respecte al 2014 en el 83,2%, mentre que el pes del sector públic sobre el conjunt dels assalariats ha disminuït 0,7pp fins a situar-se al 15,0%. En qualsevol cas, però, el pes dels assalariats sobre el conjunt de la població ocupada és encara 0,6pp menor que l'any 2008, mentre que el pes dels assalariats del sector públic sobre el total d'assalariats és 2,2pp més elevat del que ho era a l'inici de la recessió.

Temporalitat

La població assalariada amb contracte temporal s'ha incrementat el 8,9%, la qual cosa contrasta amb el descens de la població ocupada amb contracte indefinit (-0,2%). Això ha suposat un increment de la taxa de temporalitat d'1,3pp, fins a situar-la al 19,7%. Aquest increment de la població assalariada ocupada amb contracte temporal és el més elevat des de l'any 2011 i ha situat la taxa de temporalitat pròxima al valor que existia aquest mateix any (20,1%). En aquest sentit, però, la població assalariada ocupada amb contracte temporal és encara un 21,6% menor a la de l'any 2008, enfront d'un 13,0% de la població assalariada amb contracte indefinit.

La temporalitat ha augmentat fruit de l'increment de la població amb contracte temporal i el descens de la que disposa d'un contracte indefinit.

La població assalariada amb contracte temporal ha crescut més entre la de 35 a 64 anys, la masculina (+16,6%) i la de nacionalitat espanyola (+10,0%). Es tracta, doncs, d'increments en els col·lectius que presentaven uns taxes de temporalitat més baixes l'any 2014. Així, les taxes de temporalitat masculina (+2,3pp) i femenina (+0,3pp) han convergit, com també ho han fet en funció de la nacionalitat (+1,5pp pels individus de nacionalitat espanyola i +0,4pp pels de nacionalitat estrangera). En canvi, per trams d'edat aquesta convergència no s'ha produït de forma tan clara, amb un increment de la taxa de temporalitat més destacat entre la població de 25 a 54 anys que entre la de menys de 25 anys i la de 55 a 64 anys¹¹⁴.

TAULA 14. Població assalariada (16-64 anys) amb contracte temporal, per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	45	44	78	11*	89	4,5	8,0	4,3	22,4*	6,2
25-34	83	87	141	29*	170	-7,1	10,8	5,3	-14,7*	1,3

¹¹⁴ Això últim podria ser conseqüència de la falta de mostra entre els individus de 55 a 64 anys amb contracte temporal.

35-54	104	116	172	48	221	10,6	22,5	16,6	16,4	16,6
55-64	9*	11*	17*	3*	20*	-16,5*	52,6*	15,8*	-9,4*	11,9*
Total	241	259	409	91	499	1,7	16,6	10,0	4,2	8,9
	Taxa (%)					Var. 2014-2015 (pp)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	59,0	60,9	61,2	52,3*	59,9	-2,1	2,8	0,7	-0,8*	0,3
25-34	27,9	29,9	29,4	26,7*	28,9	-0,2	3,3	2,9	-5,1*	1,5
35-54	14,6	15,2	13,2	28,3	14,9	1,3	2,2	1,6	3,5	1,8
55-64	5,4*	7,0*	5,7*	14,9*	6,2*	-1,4*	2,2*	0,5*	-0,7*	0,4*
Total	19,3	20,1	18,4	28,6	19,7	0,3	2,3	1,5	0,4	1,3

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

La població assalariada amb contracte temporal s'ha reduït un 7,6% al sector públic, el que contrasta amb l'increment del 12,0% al sector privat. Així mateix, la població assalariada amb contracte indefinit ha disminuït un 1,8% al sector públic i ha augmentat un 0,1% al privat. Això explica l'augment de la temporalitat al sector privat (+1,7pp) fins al 20,0% i el descens al sector públic (-0,9pp) fins al 17,8%. En conseqüència, la taxa de temporalitat és la més baixa des de l'any 2003 al sector públic, mentre que és la més alta des del 2008 al sector privat.

L'increment de la temporalitat es concentra al sector privat i és més intens a la construcció.

La població assalariada amb contracte temporal ha augmentat de forma important a la construcció (+31,0%) i la indústria (+16,8%), tot i que també ha crescut molt als serveis (+5,4%) i menys a l'agricultura (+1,0%). A aquest fet cal sumar-hi un descens de la població amb contracte indefinit a la construcció (-7,6%) i els serveis (-1,1%) i un increment moderat a la indústria (+3,5%). La suma d'aquests fenòmens ha incrementat la taxa de temporalitat de forma molt notable a la construcció (+7,5pp), fins a situar-se al 35,7%, i també a la indústria (+1,5pp) i als serveis (+1,0pp). A l'agricultura, on la població indefinida ha augmentat el 23,7%, la taxa de temporalitat s'ha reduït en 4,7pp, tot i que encara és elevada (34,8%).

Per branques d'activitat, sobresurt l'increment de la població amb contracte temporal a la construcció de maquinària, equips electrònics i material de transport i instal·lació i reparació industrial (+30,4%), així com a la intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres (+31,9%), on la taxa de temporalitat ha augmentat en 3,3pp i 4,1pp, respectivament.

El nombre de contractes firmats ha augmentat un 11,9% respecte a l'any 2014 i s'ha situat en 2.731.815 contractes (11,9% indefinits i 88,1% temporals) segons dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació. Així, el nombre de contractes indefinits ha crescut un 14,1%, un increment superior al dels contractes temporals (+11,6%). Entre els principals contractes indefinits destaca que el contracte ordinari i els convertits en indefinits han crescut a un ritme similar (14,1% i 14,6%, respectivament). Entre els temporals, els dos principals contractes han augmentat considerablement en nombre (els contractes per obra i servei augmenten l'11,8% i els eventuais per circumstàncies de la producció ho fan el 13,2%), mentre que els contractes d'interinitat han crescut el 6,4%.

8.4. POBLACIÓ DESOCUPADA

La taxa d'atur encara queda lluny dels valors precrisi.

La població desocupada ha retrocedit un 9,2% l'any 2015 (una reducció menor que la de l'any 2014, quan el nombre de persones desocupades va retrocedir un 13,4%), fins a situar-se en 702 milers de persones. Això ha deixat la taxa d'atur en un 18,7% (1,7pp menys que l'any 2014), la més baixa des de

l'any 2010, malgrat que encara és 9,8pp superior a la de 2008 i 12,2pp més elevada que la de 2007. Als últims trimestres de l'any, però, la taxa d'atur s'ha situat ja per sota del 18,0% i la reducció de la població desocupada sembla haver-se accelerat de nou.

La taxa d'atur es redueix més entre aquells col·lectius més afectats per la crisi: població masculina, jove i de nacionalitat estrangera.

La reducció de la població aturada ha estat més intensa entre els homes (-14,0%) i els individus de nacionalitat estrangera (-12,9%). Per edats, destaca que el nombre d'aturats/ades ha caigut entre els menors de 55 anys i, en canvi, ha augmentat amb força entre els individus de 55 a 64 anys (+13,6%). Això últim es deu a l'increment del nombre de dones de nacionalitat espanyola en situació d'atur d'aquesta franja d'edat.

TAULA 15. Població desocupada (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2014-2015

	2015					Var. 2014-2015 (%)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	52	63	88	27*	115	-14,3	-13,7	-12,4	-18,8*	-14,0
25-34	73	80	105	48	153	-12,0	-14,0	-14,2	-10,3	-13,0
35-54	173	158	246	85	331	-3,1	-18,4	-10,1	-14,0	-11,1
55-64	47	55	90	12*	102	32,6	1,2	15,6	0,9*	13,6
Total	345	356	529	172	702	-3,6	-14,0	-7,9	-12,9	-9,2
	Taxa (%)					Var. 2014-2015 (pp)				
	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total
16-24	39,8	44,6	39,9	53,0*	42,3	-5,8	-3,9	-3,5	-11,0*	-4,8
25-34	18,4	19,2	16,3	28,0	18,8	-1,2	-2,2	-1,5	-3,1	-1,7
35-54	17,4	14,0	13,4	29,5	15,6	-0,5	-3,2	-1,6	-2,8	-1,9
55-64	19,2	18,6	17,7	35,7*	18,9	3,6	-0,9	1,2	1,4*	1,1
Total	19,5	17,9	16,5	31,6	18,7	-0,5	-2,8	-1,4	-3,3	-1,7

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

La taxa d'atur s'ha reduït més entre els homes (-2,8pp) i la població de nacionalitat estrangera (-3,3pp), però sobretot entre els menors de 25 anys (-4,8pp). La de la població de 55 a 64 anys ha crescut (+1,1pp) a conseqüència de l'increment de la taxa d'atur femenina.

L'atur de llarga durada, tot i disminuir, es manté en valors elevats.

La reducció del nombre de persones desocupades s'ha produït també entre els aturats/ades de llarga durada, que han retrocedit més que el conjunt de la població aturada (-11,3%). Això situa la taxa d'atur de llarga durada en el 60,4%, 1,4pp menys que l'any 2014, però encara un percentatge molt elevat respecte als valors precrisi (l'any 2008, la taxa d'atur de llarga durada era del 19,0%, 41,4pp menys que la del 2015). Així doncs, el nombre de persones aturades de llarga durada se situa en 424 milers de persones durant l'any 2015, un fenomen que és més intens a mesura que augmenta l'edat de la persona. Destaca, així mateix, l'increment de la severitat de l'atur de llarga durada, amb un 21,9% de la població aturada que fa 4 anys o més que busca feina, 5,2pp més que l'any 2014.

El temps que fa que busquen feina les persones en situació d'atur de llarga durada es cada cop major.

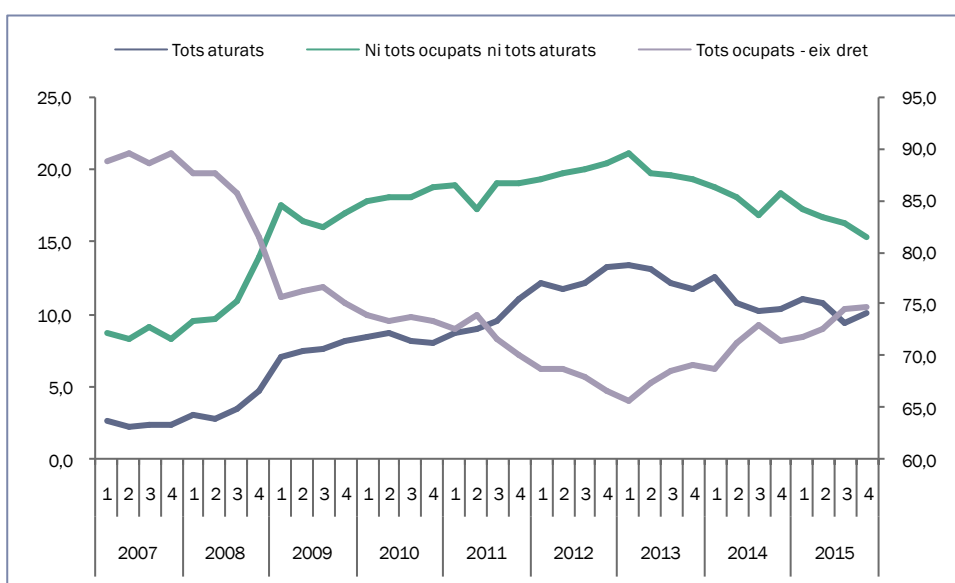
El percentatge de llars on tots els seus membres actius estan ocupats ha augmentat del 71,1% l'any 2014 al 73,3% l'any 2015 (+2,3pp). Això s'ha traduït en un descens de les llars on hi conviuen ocupats i aturats (16,4% i -1,6pp) i de les llars on cap dels seus membres actius té feina (10,3% i -0,7pp). Això indicaria que la millora al mercat de treball ha beneficiat menys a les llars més necessitades (amb tots

els seus membres actius en situació d'atur) que a les que es troben en una situació intermèdia (amb alguns membres actius ocupats i altres desocupats).

Les llars amb tots els membres actius a l'atur són les que menys s'han beneficiat de l'augment de l'ocupació.

Tot i que els valors de l'any 2015 s'aproximen als del 2011, aquests encara disten dels que es registren l'any 2007. Llavors el percentatge de llars amb tots els seus membres actius ocupats era del 89,1% (15,8pp més que l'any 2015), el nombre de llars amb ocupats i aturats representava el 8,6% (7,8pp menys que l'any 2015) i el pes de les llars amb tots els membres actius desocupats suposava el 2,4% (7,9pp menys que l'any 2015).

GRÀFIC 25. Llars agrupades pel nombre d'actius⁽¹⁾ en situació d'atur. Catalunya, 2007-2015

Unitats: percentatges.

(1) Mínim un actiu a la llar.

Nota: l'escala dreta fa referència a les llars amb tots els actius ocupats.

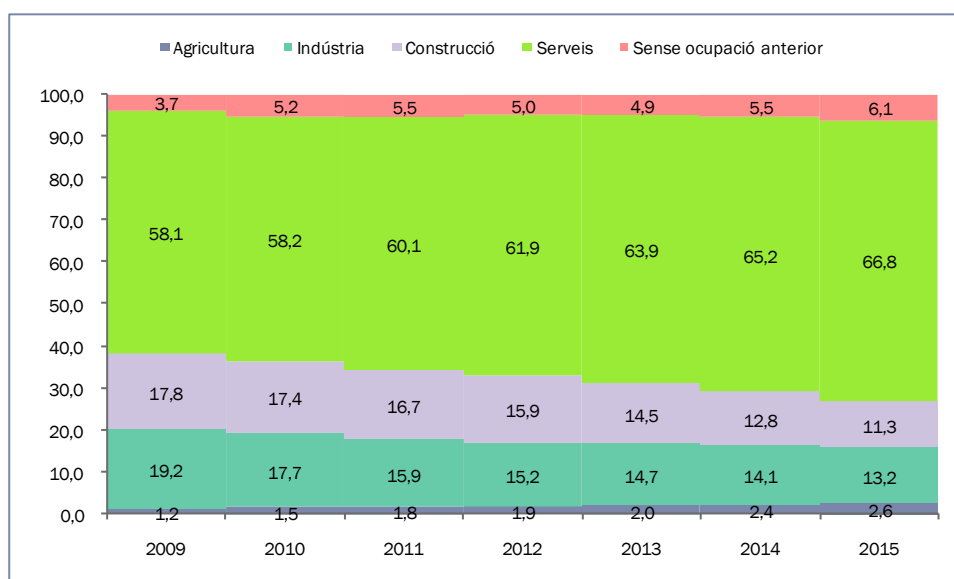
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Atur registrat

El nombre de persones desocupades registrades ha estat de poc menys de 535 mil l'any 2015, el 10,0% menys que l'any 2014 i un valor a cavall entre els de 2009 i 2010, segons dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació.

Tots els sectors d'activitat han vist reduït el nombre de persones registrades com a demandants d'ocupació. Així, el nombre de persones aturades registrades ha disminuït amb força a la construcció (-20,9%) o la indústria (-15,2%), amb descensos més modestos als serveis (-7,8%), però sobretot a l'agricultura (-2,2%) o entre els demandants sense ocupació anterior (-0,1%). Així doncs, ha crescut el percentatge de persones desocupades que havien treballat al sector serveis (+1,6pp), que no tenien ocupació anterior (+0,6pp) i a l'agricultura (+0,2pp). En canvi, han disminuït els que ho havien fet a la indústria (-0,8pp) i a la construcció (-1,6pp). Aquesta distribució sectorial de les persones desocupades s'assimila cada cop més a la distribució de la població ocupada.

GRÀFIC 26. Població desocupada per sectors d'activitat. Catalunya, 2009-2015

Unitats: percentatges.

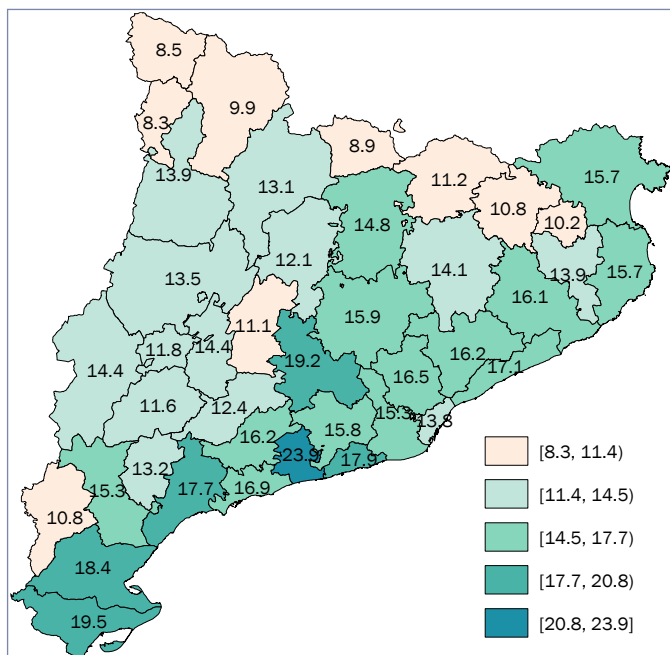
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Tot i la reducció de la taxa d'atur a totes les comarques catalanes, s'observa una major persistència a les comarques tarragonines, juntament amb l'Anoia i el Garraf.

Si s'analitzen les taxes d'atur registrat que proporciona l'Observatori d'Empresa i Ocupació,¹¹⁵ s'observa que les més elevades s'han registrat al Baix Penedès (23,9%), Montsià (19,5%), Anoia (19,2%) i Baix Ebre (18,4%). Així, destaca que 6 de les 10 comarques on l'atur registrat és més elevat són comarques tarragonines. En canvi, les comarques amb una menor taxa d'atur registrat són l'Alta Ribagorça (8,3%), la Vall d'Aran (8,5%) i la Cerdanya (8,9%); les comarques amb una taxa d'atur més baixa es concentren a la província de Lleida i Girona.

¹¹⁵ Per al conjunt de Catalunya, les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació mostren una taxa d'atur registrat del 15,3%, 1,9pp menys que l'any 2014, i 3,4pp menys que la taxa d'atur que estima l'EPA per a la població de 16 a 64 anys.

MAPA Taxa d'atur registral⁽¹⁾, per comarques. Catalunya, 2015

Unitats: percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2014 i 2015.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

La taxa d'atur registral ha caigut a totes les comarques entre 2014 i 2015, on sobresurten els descensos al Montsià (-2,7pp) o al Baix Penedès (-2,6pp). Això no ha impedit que aquestes dues comarques es mantinguin entre les que presenten les taxes d'atur registral més elevades de Catalunya. També ha disminuït força la taxa d'atur registral al Berguedà (-2,5pp) o a la Conca de Barberà i el Vallès Oriental (-2,4pp). Per contra, a l'Alta Ribagorça (-0,7pp) i al Priorat, Pla d'Urgell o la Segarra (-0,8pp), el descens ha estat més moderat.

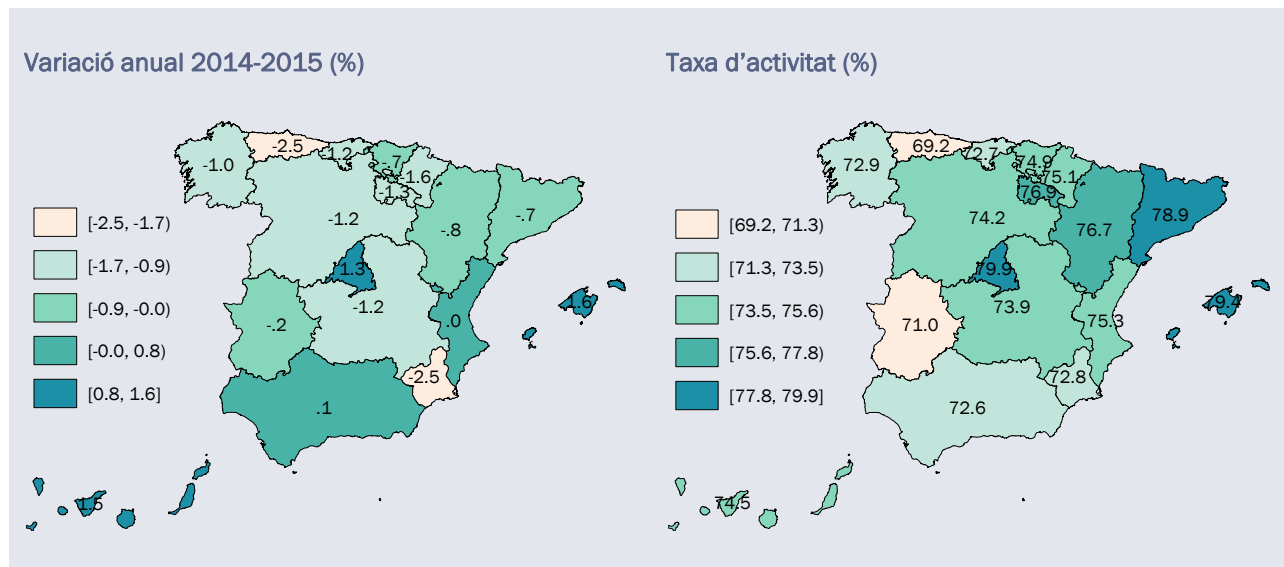
8.5. CONTEXT DEL MERCAT DE TREBALL

Per contextualitzar la situació del mercat de treball a Catalunya cal comparar-la amb la d'altres territoris. A continuació s'analitza l'evolució de les principals magnituds a Espanya i les seves comunitats autònomes -territoris que es regeixen per una mateixa normativa i on intervenen fortes connexions interterritorials. Posteriorment s'estudia l'evolució a Europa, amb una anàlisi dels països europeus primer i dels quatre motors d'Europa després -territoris amb diferent normativa i contextos.

La població ocupada ha augmentat menys a Catalunya que a la resta de l'Estat, el que ha provocat que la població aturada també hagi disminuït menys que al conjunt d'Espanya. Tot i així, del creixement experimentat a Catalunya en destaquen el seu component industrial i basat en el treball a jornada completa. En canvi, la taxa d'ocupació ha crescut més a Catalunya que a Europa, tot i que encara es troba per sota de la mitjana continental. Això, juntament amb una elevada taxa d'activitat, fa que la taxa d'atur sigui encara molt elevada a casa nostra per comparació a altres països i regions europees. Tot i això, l'any 2015 s'ha mantingut la tímida convergència al mercat de treball europeu que es va iniciar l'any 2014.

MAPA Població activa (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2014-2015

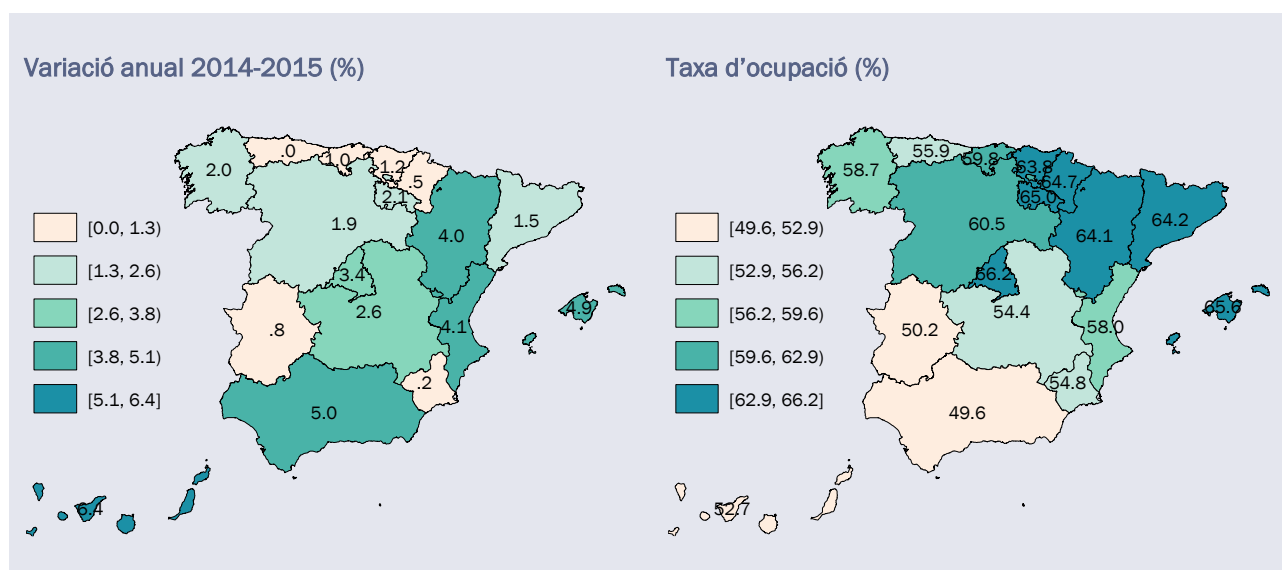
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Població ocupada

El creixement de la població ocupada a Catalunya (+1,5%) ha estat inferior al del conjunt d'Espanya (+2,9%), però especialment de les comunitats autònomes veïnes: Aragó (+4,0%), Comunitat Valenciana (+4,1%) i Illes Balears (+4,9%).

La població ocupada a Espanya ha augmentat el 2,9%, 1,4pp més que a Catalunya, cosa que situa la taxa d'ocupació espanyola al 58,7%, 5,4pp per sota de la taxa catalana. Així, la població ocupada ha crescut menys a Catalunya (+1,5%) que a les comunitats autònomes veïnes: Aragó (+4,0%), Comunitat Valenciana (+4,1%) i Illes Balears (+4,9%). Si es compara la taxa d'ocupació, Catalunya (64,2%) es manté al grup capdavanter, però per sota de Navarra (64,7%), la Rioja (65,0%), Illes Balears (65,6%) i la Comunitat de Madrid (66,2%).

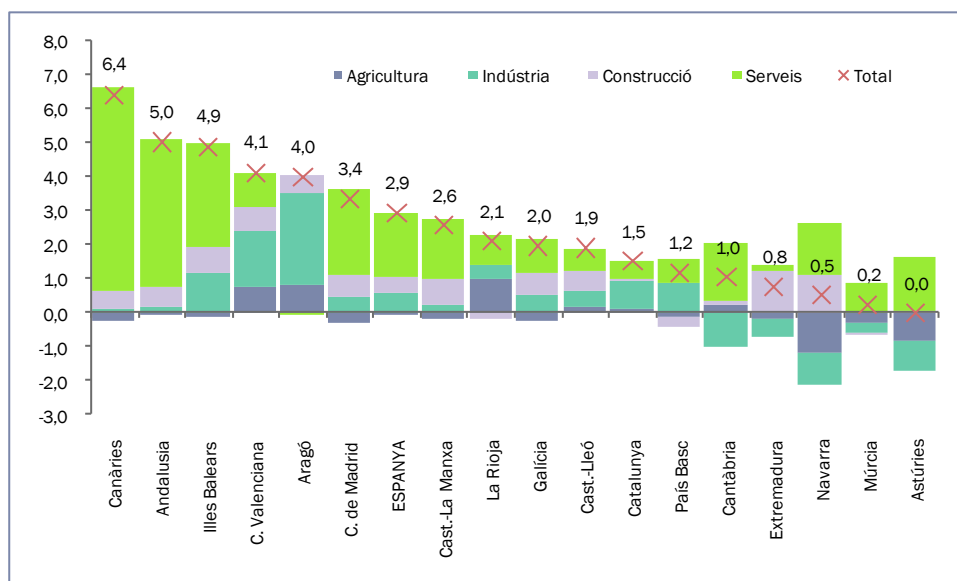
MAPA Població ocupada (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2014-2015

La contribució de la indústria a la creació de llocs de treball és significativa si es compara amb altres comunitats autònomes espanyoles, on predomina el creixement basat en el sector serveis.

Catalunya destaca per un major pes de la indústria entre la població ocupada que al conjunt d'Espanya, la qual cosa es compensa amb un menor pes de l'agricultura i el sector serveis. Aquesta distribució sectorial és similar a la major part de comunitats autònomes del nord d'Espanya (Aragó, Cantàbria, Comunitat Valenciana, Navarra, País Basc i la Rioja, com es pot veure a l'annex III.1.A.G1). El gruix de l'increment de la població ocupada a Espanya l'any 2015 s'explica pel major nombre d'individus ocupats al sector serveis, fet que s'ha produït a un elevat nombre de comunitats autònomes. També hi ha contribuït la construcció i la indústria. Tanmateix hi ha algunes comunitats autònomes on l'increment de la població ocupada s'explica sobretot per l'augment del nombre d'individus que treballen a la indústria (Aragó, Catalunya, Comunitat Valenciana i País Basc). A Extremadura, en canvi, l'augment s'explica pels ocupats a la construcció, mentre que a La Rioja ho fan els ocupats a l'agricultura.

GRÀFIC 27. Variació de l'ocupació (16-64 anys) i pes de cada sector d'activitat en aquesta variació, per comunitats autònomes⁽¹⁾. Espanya, 2014-2015

Unitats: percentatges.

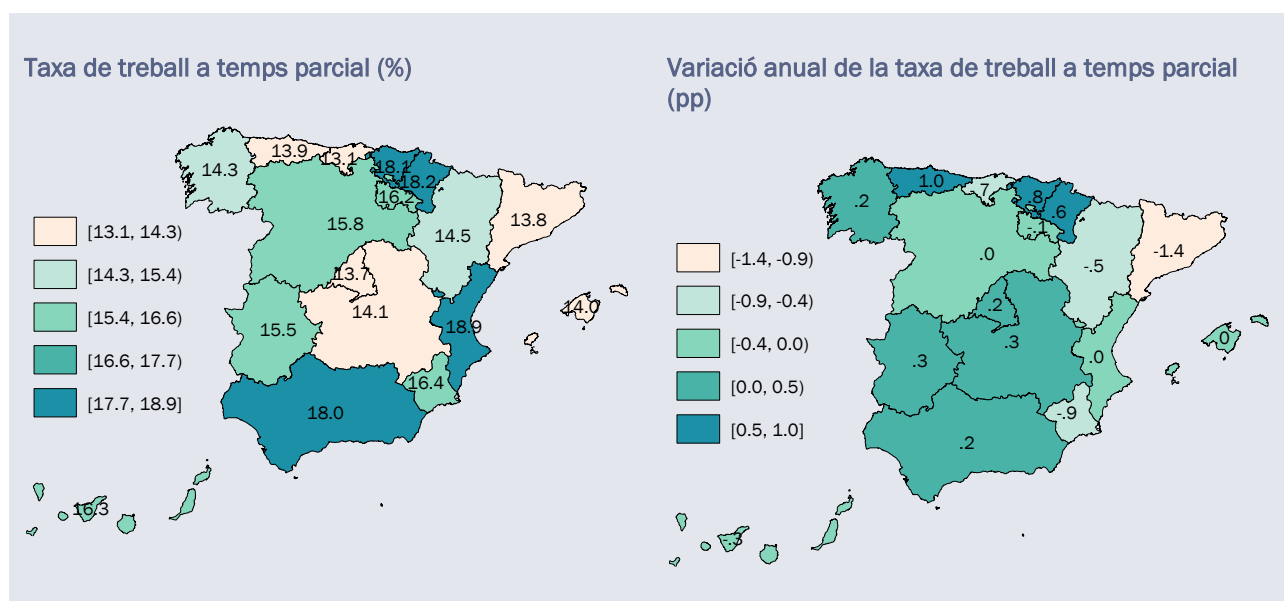
(1) Comunitats autònomes ordenades en funció de la variació de la població ocupada, de major a menor.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

El comerç, la reparació d'automòbils i l'hostaleria expliquen una part important d'aquest increment de la població ocupada al sector serveis a Espanya, juntament amb la intermediació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals, científics, administratius i altres, així com l'Administració pública, l'educació i les activitats sanitàries. A la indústria, l'augment s'ha produït sobretot a les indústries extractives, refinament de petroli, química, farmacèutica, del cautxú i matèries plàstiques, subministrament d'electricitat, gas, vapor, aire condicionat i aigua, gestió de residus i metal·lúrgia.

A diferència d'Espanya, a Catalunya la població ocupada a l'Administració pública, l'educació i les activitats sanitàries ha disminuït (amb una contribució negativa al creixement), mentre que la indústria de l'alimentació, tèxtil, del cuir, de la fusta i del paper explica una part important del creixement de la població ocupada.

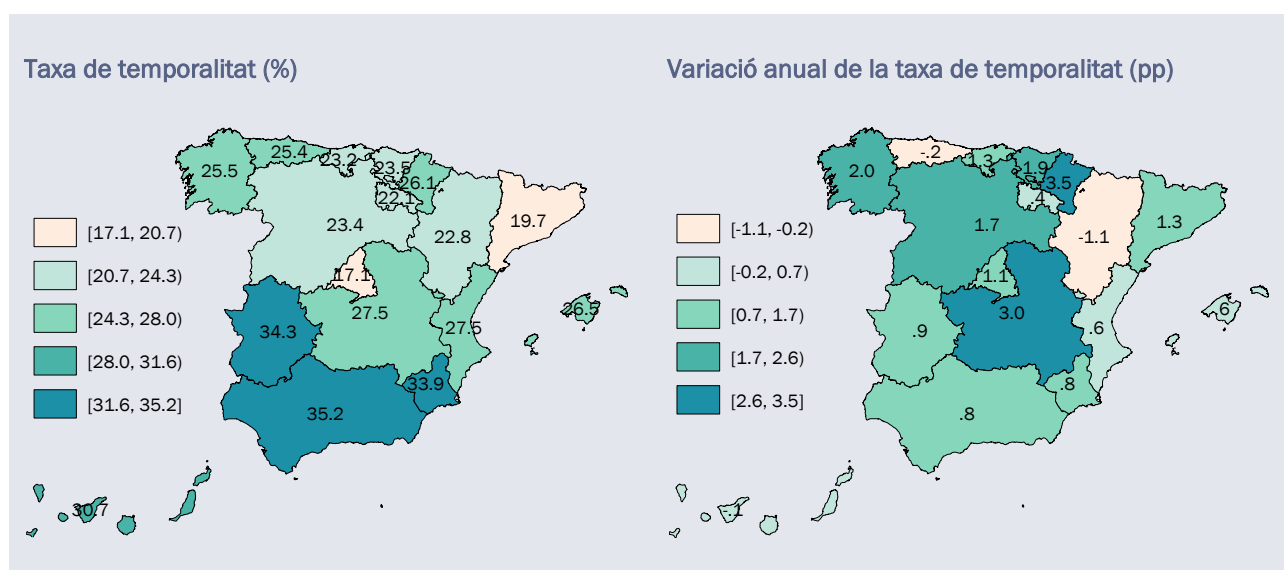
La taxa de treball a temps parcial al conjunt d'Espanya s'ha situat al 15,6% l'any 2015 (0,1pp menys que l'any 2014) i s'allunya de la taxa catalana, que ha retrocedit fins al 13,8% (-1,4pp). Així, la taxa de treball a temps parcial a Catalunya s'ha col·locat entre les més baixes d'Espanya, només per sobre de les de Cantàbria (13,1%) i la Comunitat de Madrid (13,7%). També és, amb diferència, la comunitat on aquesta ha disminuït més durant l'any 2015, en un context on la taxa de treball a temps parcial ha augmentat a moltes comunitats autònomes.

MAPA Població que treballa a temps parcial (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2015

Unitats: percentatges i punts percentuals.
 Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

La població assalariada a Espanya ha crescut més (+3,4%) que a Catalunya (+1,4%). També ha augmentat més que la població ocupada al conjunt de l'Estat (+2,9%), cosa que ha incrementat el pes de la població assalariada sobre el total d'individus ocupats (83,0% i +0,4pp). Aquest últim fet contrasta amb la situació a Catalunya, on la població assalariada ha augmentat a un ritme similar al de la població ocupada, mantenint el seu pes sobre el total.

La taxa de temporalitat de Catalunya (19,7% i +1,3pp) s'ha situat molt per sota de la taxa espanyola (25,2% i +1,2pp), tot i que ha crescut una mica més durant l'any 2015. Així, només la Comunitat de Madrid (17,1%) presenta una taxa de temporalitat inferior a la de Catalunya. Així mateix, Catalunya se situa en una posició intermèdia pel que fa a la variació de la taxa.

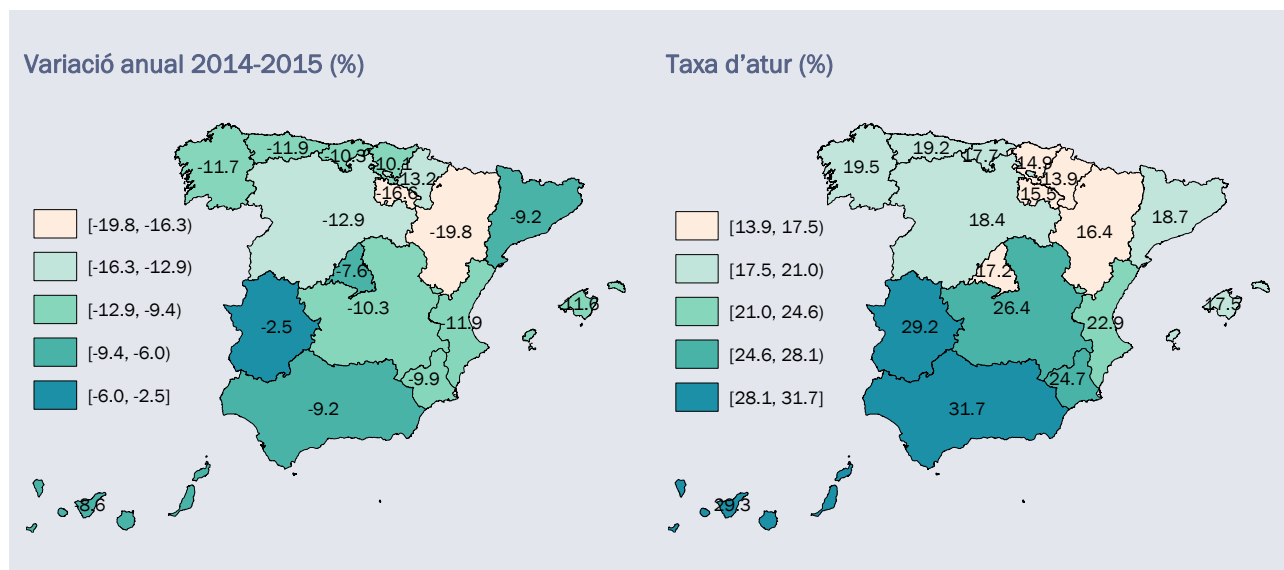
MAPA Població assalariada amb contracte temporal (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2015

Unitats: percentatges i punts percentuals.
 Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

Població desocupada

La població desocupada ha disminuït més a Espanya (-9,9%) que a Catalunya (-9,2%), tot i que la taxa d'atur espanyola (22,2% i -2,4pp) és superior a la catalana (18,7% i -1,7pp). El descens de la població desocupada a Catalunya ha estat dels més baixos d'Espanya, només per davant de les Canàries (-8,6%), la Comunitat de Madrid (-7,6%) o Extremadura (-2,5%). Això ha fet que la taxa d'atur catalana se situï més pròxima a la mitjana espanyola, distanciant-la de les comunitats del nord de la península.

MAPA Població aturada (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2014-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA (INE).

8.5.2. EUROPA¹¹⁶

La població en edat de treballar ha retrocedit més a Catalunya (-0,6%) que a la mitjana de la UE-28 (-0,2%). Aquest descens s'alinea amb el dels països del sud d'Europa com Portugal (-0,8%), Grècia (-0,8%), Espanya (-0,4%) o Itàlia (-0,3%), tot i que queda lluny del descens experimentat l'any 2014 (-1,4%).

El descens de la taxa d'activitat a Catalunya l'any 2015 ha sigut un fenomen aïllat que només es produeix a Alemanya i Bèlgica. Tot i això, la taxa d'activitat catalana es manté entre les més elevades d'Europa, per darrere de Suècia, Suïssa i Països Baixos.

Els majors increments de la taxa d'ocupació s'han produït en aquells països amb taxes més baixes (Portugal, Irlanda, Espanya o Grècia).

La taxa d'ocupació a Catalunya s'ha situat per sota de la mitjana de la UE-28, lluny dels països del nord d'Europa, gairebé tots amb taxes d'ocupació superiors al 70,0%. Val a dir, però, que el major creixement de les taxes d'ocupació l'any 2015 ha tingut lloc entre els països amb les taxes més baixes l'any 2014 (Portugal, Irlanda, Espanya o Grècia). En canvi, entre aquells que les tenien més altes (Noruega, Alemanya o Àustria) el creixement ha estat menor, cosa que s'ha traduït en una certa convergència en les taxes d'ocupació.

¹¹⁶ Vegeu l'annex, de III.1.A.G2 a III.1.A.G7, per a més informació.

L'increment de la temporalitat a Catalunya és dels més intensos d'Europa, tot i ser una regió amb una elevada taxa de temporalitat.

La taxa de treball a temps parcial catalana és baixa per comparació a la UE-28. Aquest fet s'accentua amb el descens experimentat a Catalunya, on la taxa ha retrocedit amb més intensitat. Així, Catalunya se situa lluny de països com Dinamarca (24,7%), Alemanya (26,8%) o Països Baixos (50,0%), entre d'altres. En canvi, la temporalitat a Catalunya se situa per sobre de la mitjana de la UE-28 i és on ha augmentat de forma més intensa l'any 2015. Aquest increment s'ha produït també al conjunt d'Espanya, França i en menor mesura Portugal, territoris amb una elevada taxa de temporalitat l'any 2014.

La taxa d'atur catalana es manté a la cua dels països europeus.

Catalunya presenta una elevada taxa d'atur, només per darrere d'Espanya i Grècia i per davant de Portugal. És en aquests territoris on més s'ha reduït la taxa d'atur juntament amb Irlanda, cosa que ha derivat en una convergència en l'àmbit europeu.

8.5.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE L'EVOLUCIÓ DELS PRINCIPALS AGREGATS DEL MERCAT DE TREBALL A LES REGIONS DELS QUATRE MOTORS PER A EUROPA¹¹⁷

A continuació s'estudia l'evolució del mercat de treball als quatre motors d'Europa. Aquesta anàlisi, a diferència de l'anterior, permet estudiar territoris amb una regulació laboral diferent a l'existent a Catalunya, però amb una estructura econòmica similar (tant per mida demogràfica com per composició sectorial o pes relatiu en els seus respectius països).

Catalunya és l'única regió dels quatre motors on ha disminuït la població en edat de treballar, fet que contrasta amb el creixement de Baden-Württemberg (+1,0%). En canvi, el pes de la població ocupada a la indústria ha augmentat més a Catalunya que a les altres tres regions, entre les que resulta notori el descens a Roine-Alps (-1,0pp).

La població activa només ha retrocedit a Catalunya, mentre que a Baden-Württemberg i Roine-Alps ha crescut de forma notable. Tot i això, la taxa d'activitat catalana s'ha mantingut com la segona més elevada dels quatre motors, per darrera de la regió alemanya i per davant de la francesa.

En canvi, la població ocupada a Catalunya ha crescut més que a les altres tres regions, que han experimentat creixements més moderats. Aquest increment, sumat al descens de la població en edat de treballar, ha fet que la taxa d'ocupació augmenti considerablement més a Catalunya que als altres territoris. Malgrat això, Catalunya s'ha mantingut com la regió amb la taxa d'ocupació més baixa de les quatre.

Catalunya concentra gairebé tants individus desocupats com les altres tres regions juntes, tot i el descens més intens de la població aturada. Aquest descens, que contrasta amb els increments a Baden-Württemberg (+2,3%) i Roine-Alps (+6,1%), ha servit per acostar la taxa d'atur catalana a la de les altres regions. Malgrat això, encara es queda lluny de les regions francesa i italiana i molt lluny de la taxa d'atur de la regió alemanya.

¹¹⁷ Vegeu l'annex, de III.1.A.T2 a II.1.A.T5, per a més informació.

9. POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ

S'ha aprovat una nova Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei d'Ocupació de Catalunya.

enguany hi ha hagut una intensa activitat normativa a la qual s'ha de fer referència abans d'entrar a analitzar les dades referides a polítiques actives i prestacions d'atur.

En l'àmbit català, s'aprova la nova Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei d'Ocupació de Catalunya, que defineix les finalitats del sistema d'ocupació de Catalunya i defineix el Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) com l'organisme de la Generalitat que exerceix les competències en matèria de polítiques d'ocupació i d'intermediació i ha de ser el centre de governança del conjunt del sistema. La Llei defineix les finalitats del sistema d'ocupació de Catalunya: promoure el ple desenvolupament del dret a l'ocupació, estable i de qualitat; afavorir la configuració d'un mercat de treball que contribueixi de manera eficient a garantir l'ocupabilitat de les persones; cobrir les necessitats de personal d'acord amb els requeriments de les empreses, i afavorir la cohesió social i territorial mitjançant la gestió integral de totes les polítiques d'ocupació que li puguin correspondre des del punt de vista competencial.¹¹⁸ Així mateix, en l'àmbit català cal tenir en compte l'aprovació de la Llei 10/2015 de formació i qualificació professionals, a la qual es fa referència en l'apartat d'educació del capítol IV d'aquesta Memòria.

En l'àmbit estatal destaca l'aprovació dels nous textos refosos de la Llei d'ocupació¹¹⁹ i de l'Estatut dels treballadors¹²⁰ així com l'aprovació de la Llei del Sistema de Formació Professional per a l'Ocupació en l'àmbit laboral.¹²¹

9.1. POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ

Augmenta el pressupost definitiu destinat a foment de l'ocupació.

El pressupost definitiu destinat pels pressupostos de la Generalitat a la política de foment de l'ocupació ha estat de 620,5 M€, el 21,4% més que l'any anterior. Aquest import representa l'1,8% sobre el total de despeses de la Generalitat.¹²²

L'execució pressupostària de la política de foment de l'ocupació a Catalunya l'any 2015 ha estat de 502,8 M€, el 27 % més que l'any anterior, la qual cosa representa el 81% del total pressupostat en aquesta política i l'1'4% respecte del total d'obligacions reconegudes per la Generalitat l'any 2015.

Aquesta política es desenvolupa a través de tres programes: Ocupabilitat; Igualtat, qualitat i integració laboral; i Formació professional agrària i pesquera.

El Programa Ocupabilitat té per finalitat mantenir i fomentar l'ocupació estable i de qualitat i l'autoocupació; prevenir i reduir la desocupació i oferir protecció a les persones en situació d'atur i donar oportunitats a la resta de població activa que estigui en recerca de millora de la seva ocupació.

¹¹⁸ Llei 13/2015, del 9 de juliol, d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya. DOGC núm. 6914, de 16.07.2015.

¹¹⁹ Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'ocupació. BOE núm. 255, de 24.10.2015.

¹²⁰ Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors. BOE núm. 255, de 24.10.2015.

¹²¹ Llei 30/2015, de 9 de setembre, per la qual es regula el Sistema de Formació Professional per a l'Ocupació en l'àmbit laboral. BOE núm. 217, de 10.09.2015.

¹²² El pressupost inicial en aquesta política de despesa és de 551,0 M€.

El pressupost inicial destinat a aquest Programa ha estat de 323,8 M€, el 35,4 % més que l'any anterior.¹²³ Aquest augment s'explica principalment per la dotació destinada a la iniciativa Garantia juvenil.¹²⁴

El Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) és l'encarregat de gestionar majoritàriament les activitats que es duen a terme en el marc del Programa Ocupabilitat. El seu pressupost definitiu ha estat de 469,8 M€, el 27,1% més que el 2014.¹²⁵ D'aquest pressupost se n'ha executat el 52,3%.

TAULA III.2.T1 Pressupost definitiu de la política de foment de l'ocupació de la Generalitat i pressupost definitiu i obligacions reconegudes del Servei d'Ocupació de Catalunya, 2012-2015

	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Pressupost definitiu política foment de l'ocupació	672,9	534,1	511,5	620,5	21,4
Pressupost definitiu Servei Ocupació de Catalunya (SOC)	622,6	398,8	369,3	469,8	27,1
Obligacions reconegudes pel SOC	313,9	193,9	225,8	245,8	8,8

Unitats: milions d'euros i percentatge.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat.

El Programa Igualtat, qualitat i integració laboral té diversos objectius. Entre aquests, i des del punt de vista de les polítiques actives d'ocupació, s'inclou facilitar la inserció sociolaboral dels col·lectius amb més dificultats i promocionar mesures que afavoreixin l'accés i el manteniment de llocs de treball a l'empresa ordinària.

El pressupost inicial per a aquesta política ha estat de 232,6 M€, el 3,1% menys que l'any anterior.¹²⁶ Cal tenir en compte que el gruix d'aquest import es destina a la gestió de la renda mínima d'inserció, que s'analitza en el capítol IV d'aquesta Memòria.

El Programa Formació professional agrària i pesquera està dotat amb 1,5 M€, el mateix import que l'any anterior.¹²⁷ La seva missió és professionalitzar el sector agroalimentari a partir de la millora de la qualificació professional dels agricultors i de les persones que viuen en el món rural, tant des de la formació inicial com des del reciclatge de coneixements i la formació permanent.

219 M€ del pressupost gestionat en l'àmbit de la política de foment de l'ocupació de la Generalitat provenen de la distribució feta per la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals.

D'acord amb la distribució que aprova la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals, el 2015 a Catalunya li ha correspost gestionar 219 M€, el 24,4% més que el 2014.¹²⁸ Cal destacar que el 60% de l'import distribuït entre les comunitats autònomes ha estat condicionat al grau de compliment assolit en relació amb els objectius del Pla anual de polítiques d'ocupació 2014 i el 40% restant en funció del percentatge de repartiment corresponent a cada comunitat autònoma l'any anterior.¹²⁹ A la política de

¹²³ L'import de les obligacions reconegudes en el marc d'aquest Programa ha estat de 246,6 M€.

¹²⁴ Així, dins els ingressos procedents de la Unió Europea, s'inclouen 80 M€ del Programa d'ocupació juvenil.

¹²⁵ El pressupost inicial del SOC és de 324,1 M€.

¹²⁶ L'import de les obligacions reconegudes en el marc d'aquest Programa ha estat de 254,7 M€.

¹²⁷ L'import de les obligacions reconegudes en el marc d'aquest Programa ha estat de 1,6 M€.

¹²⁸ *Ordre ESS/2570/2015, de 30 de novembre, per la qual es distribueixen territorialment per a l'exercici 2015, per a la seva gestió per les comunitats autònomes amb competències assumides, subvencions de l'àmbit laboral finançades amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat.* BOE núm. 289, de 03.12.2015 i *Ordre ESS/1978/2015, de 17 de setembre, per la qual es distribueixen territorialment per l'exercici 2015, per a la seva gestió per les comunitats autònomes amb competències assumides, subvencions de l'àmbit laboral finançades amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat, destinades a l'execució de les competències del Programa d'activació per a l'ocupació.* BOE núm. 234, de 30.09.2015.

¹²⁹ El pressupost estatal del *Pla anual de polítiques d'ocupació (PAPE) per a l'any 2015*¹²⁹ ha estat de 4.778 M€, el 16,3% més que el 2014. Del pressupost total, 1.543 M€, el 22,3% més que 2014, es distribueixen per la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals entre les comunitats autònomes per tal que el gestionin directament.

foment de l'ocupació es destinen també 38 M€ provinents del Fons Social Europeu i 80 M€ del Programa d'ocupació juvenil.¹³⁰

D'acord amb la informació proporcionada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies,¹³¹ l'any 2015 el SOC i el Departament d'Empresa i Ocupació (DEMO) han desenvolupat diversos programes emmarcats tant en convocatòries anuals com en convocatòries pluriennals, el detall de les quals es pot consultar a la Memòria del Departament, en la qual està inclosa la del SOC. Aquests programes s'han d'ajustar al que preveu el Pla anual de política d'ocupació 2015, que inclou ja la cartera comuna de serveis aprovada a principis d'any¹³² així com el nou Sistema de Formació Professional per a l'Ocupació en l'àmbit laboral.¹³³

La taula següent resumeix per grans àmbits els programes que s'han dut a terme.

TAULA III.2.T2 Pressupost i beneficiaris dels programes executats en l'àmbit de la política de foment de l'ocupació, Catalunya, 2015

	Pressupost atorgat i/o assignat	Persones beneficiàries atorgades i/o previstes	Gestió	Programa Pressupost
Total	296,7	210.965		
Orientació	14,7	42.733	SOC	331
Anual	10,0	33.283		
Pluriennal	4,7	9.450		
Formació	95,4	106.281	SOC CONSORCI	331
Anual	95,1	105.081		
Pluriennal	0,3	1.200		
Oportunitats d'ocupació	65,1	20.484	SOC	331
Anual	20,5	2.329		
Pluriennal	44,6	18.155		
Desenvolupament local	39,3	21.932	SOC	331
Agències de col·locació	8,2	18.283	SOC	
Altres actuacions	0,3	1.252	SOC	
Igualtat, qualitat i integració	79,3	n.d.	DEMO	333
Formació professional agrària i pesquera	1,5	n.d.		335

Unitats: milions d'euros i persones.

Nota: n.d.: No disponible.

¹³⁰ Transferències de l'FSE a cost total, el 50% els aporta la Generalitat.

¹³¹ Assumeix les competències en matèria de polítiques actives d'ocupació que corresponien al Departament d'Empresa i Ocupació (DEMO). Decret 86/2016, de 19 de gener, de reestructuració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. DOGC núm. 7041, de 10.01.2016.

¹³² Reial decret 7/2015, de 16 de gener, pel qual s'aprova la Cartera comuna de serveis del Sistema Nacional d'Ocupació. BOE núm. 31, de 05.02.2015.

¹³³ Aprovada inicialment pel Reial decret llei 4/2015, de 22 de març, per a la reforma urgent del Sistema de Formació Professional per a l'Ocupació en l'àmbit laboral, BOE núm. 70, de 23.03.2015, posteriorment tramitat com a Llei 30/2015, de 9 de setembre, per la qual es regula el Sistema de Formació Professional per a l'Ocupació en l'àmbit laboral. BOE núm. 217, de 10.09.2015.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

L'import majoritari de les actuacions gestionades pel SOC s'ha destinat, seguint la tendència dels darrers anys, a activitats formatives.¹³⁴ Destaca en concret la formació d'oferta adreçada prioritàriament a persones treballadores desocupades (54,5 M€ per 24.450 places ofertades). Així mateix, el Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya ha gestionat l'oferta formativa per a persones treballadores ocupades a la qual enguany s'han destinat 25,2 M€ i que ha beneficiat 69.281 persones.

A les actuacions destinades a incentivar la contractació, la creació d'ocupació o el manteniment dels llocs de treball s'han destinat 65,1 M€.¹³⁵ D'aquest import, el 68% prové de convocatòries pluriennals. Cal destacar en concret les actuacions desenvolupades en el marc dels programes Treball i formació i les dirigides a persones joves. El Programa Treball i formació ha comptat amb dues línies d'ajuts. En primer lloc, l'orientada a subvencions d'accions formatives i d'experiència laboral per a persones de més de 45 anys en situació d'atur que hagin exhaurit la prestació per desocupació i/o el subsidi (20,5 M€ i 2.329 persones beneficiàries). En segon lloc, la destinada al foment de la contractació de les persones amb greus dificultats econòmiques i socials beneficiàries de la renda mínima d'inserció (8,7 M€ per a les entitats locals i 0,6 M€ per a les entitats sense ànim de lucre). Pel que fa a les actuacions dirigides a persones joves, destaquen els projectes inclosos dins Joves per a l'ocupació 2015-2017 (9,6 M€ i 2.758 persones beneficiàries) i els inclosos dins Fem ocupació per a joves (5,7 M€ i 1.618 persones beneficiàries). En col·laboració amb el Departament d'Ensenyament s'ha creat el Programa interdepartamental de noves oportunitats per als joves adreçat a reduir les taxes elevades d'abandonament prematur del sistema educatiu. El Departament d'Ensenyament actua de forma preventiva durant l'escolarització obligatòria del jovent i el SOC en les fases posteriors. L'any 2015 s'han atorgat 1,9 M€ del pressupost total per al període 2015-2017 (23,6 M€).

Als programes de desenvolupament local, que tenen per objectiu promoure la identificació i concreció de les oportunitats d'ocupació dels diferents territoris de Catalunya, s'han destinat 39,3 M€ (21.932 beneficiaris). Entre aquests, el Programa Treball als barris concentra 27,9 M€ i ha beneficiat 16.473 persones).

A les activitats d'orientació se'ls ha destinat en conjunt 14,7 M€. S'hi integren tant els serveis que ofereixen les oficines de treball (assessorament i orientació individual, amb 51.587 persones beneficiàries, i grupal, amb 45.083 persones beneficiàries) com els programes específics d'orientació (Programa Accions d'orientació i acompanyament a la inserció al qual s'han destinat 6,2 M€ i que ha beneficiat 18.900 persones i els Espais de recerca als quals s'han destinat 4,7 M€ i que han beneficiat 9.450 persones). Enguany també s'ha creat la Xarxa d'impulsors del Programa de garantia juvenil a Catalunya a la qual s'han destinat 2,2 M€ i ha beneficiat 2.175 persones.

Adicionalment, d'ençà de la seva aprovació el febrer de 2011, el Programa PREPARA¹³⁶ ha tingut 114.271 participants que s'han beneficiat dels itineraris individualitzats i personalitzats d'inserció professional i de les mesures de polítiques actives d'ocupació encaminades a la requalificació i/o reinserció professional. Aquest Programa atorga un ajut econòmic d'acompanyament que es percep durant sis mesos per import del 75% de l'IPREM vigent, és a dir, 400 euros mensuals, excepte si la persona beneficiària té a càrrec com a mínim tres membres de la unitat familiar, cas en què l'ajut és de 452,3 euros (el 85% de l'IPREM vigent). El Servei Públic d'Ocupació Estatal no computa aquest col·lectiu com a beneficiaris de prestacions d'atur.

¹³⁴ En matèria de formació de demanda també cal tenir en compte la gestionada per la Fundació Tripartida per a l'Ocupació (FTFE), si bé no s'ha pogut disposar de la informació referida a l'any 2015.

¹³⁵ També cal tenir en compte els incentius a la contractació, gestionats pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, als quals inicialment els pressupostos generals de l'Estat destinen 1.500 M€.

¹³⁶ Programa de requalificació professional de les persones que esgotin la seva protecció per atur. Creat pel Reial decret llei 1/2011, el Reial decret llei 1/2013 el prorroga automàticament, per períodes de sis mesos, mentre la taxa d'atur sigui superior al 20%. La darrera pròrroga es produeix fins al 16.08.2016.

En el marc de la convocatòria destinada a les agències de col·locació s'han atorgat 8,2 M€ i ha beneficiat 18.283 persones, que hi ha estat adreçades per les oficines de Treball. A aquestes persones beneficiàries se'ls han cercat ofertes adequades, se'ls ha fet el seguiment i se'ls ha preparat entrevistes de treball. L'any 2015 hi ha 248 agències de col·locació autoritzades.

Pel que fa a la intermediació laboral, l'any 2015 s'han registrat 27.278 ofertes (el 64,2% més que l'any anterior), que afecten 48.720 llocs de treball (el 62,9% més que l'any anterior). Les ofertes d'ocupació que arriben a l'Administració catalana es canalitzen a través de les seixanta-nou oficines del SOC que conformen la Xarxa Ocupacional del SOC i del portal Feina Activa.¹³⁷

El 2015 s'han formalitzat 2.643.195 contractes de treball a Catalunya, el 8,2% més que l'any anterior. Atesos els llocs de treball oferts a les ofertes d'ocupació registrades a les oficines dels serveis públics d'ocupació i al portal d'internet Feina Activa, el SOC, ha intermediat en l'1,8% dels contractes.

Finalment, cal fer referència a les actuacions gestionades pel DEMO dirigides a la integració laboral dels col·lectius amb més dificultats, a les quals s'han destinat 79,3 M€. Especialment significatius són els diversos ajuts destinats a persones discapacitades i als centres especials de treball (71,6M€). A la integració sociolaboral de persones en risc d'exclusió a través d'empreses d'inserció s'han destinat 7,7 M€.

9.2. POLÍTIQUES PASSIVES D'OCUPACIÓ

Les prestacions d'atur protegeixen aquells que han perdut la seva feina amb caràcter temporal o definitiu o se'ls redueix la jornada amb la corresponent reducció salarial.

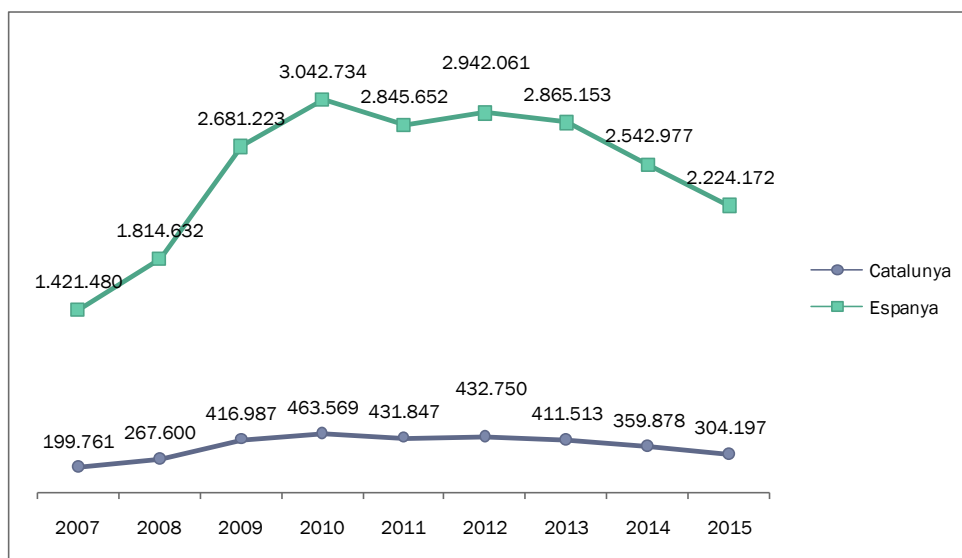
9.2.1. PERSONES BENEFICIÀRIES DE PRESTACIONS D'ATUR

D'ençà de 2012 es redueix el nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur.

La mitjana anual de persones beneficiàries de prestacions d'atur ha continuat la tendència descendent iniciada l'any 2012. Enguany ha estat de 304.197 persones, el 15,4% menys que l'any anterior. Aquesta tendència descendent es constata també en l'àmbit estatal, on la mitjana de persones beneficiàries ha estat de 2.224.172 i ha descendit el 12%.

¹³⁷ Les dades s'han extret de l'estadística d'ofertes de lloc de treball actualitzades a 13.01.2016.

GRÀFIC III.2.G1 Evolució del nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur. Catalunya i Espanya, 2007-2015

Unitats: persones.

Nota: mitjana anual.

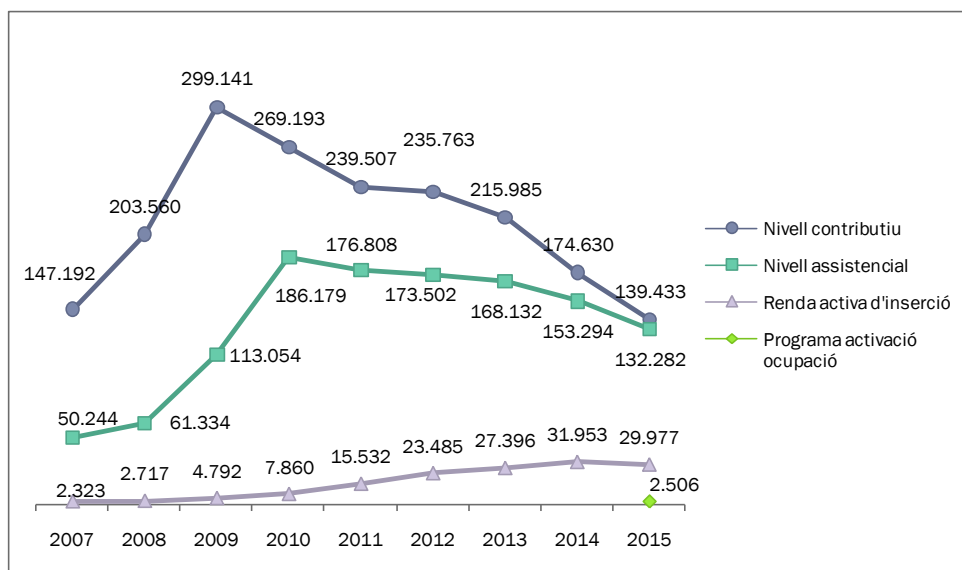
Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Del total de persones beneficiàries de prestacions d'atur,¹³⁸ el 50,9% són dones i el 49,0% homes.

Les persones beneficiàries de prestacions del nivell contributiu representen el 45,8% del total de persones beneficiàries de prestacions d'atur.

Enguany, excepte el nombre de persones beneficiàries del Programa d'activació de l'ocupació, han disminuït totes les persones beneficiàries de prestacions d'atur.

GRÀFIC III.2.G2 Evolució del nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur, per tipus de prestació. Catalunya, 2015

Unitats: persones.

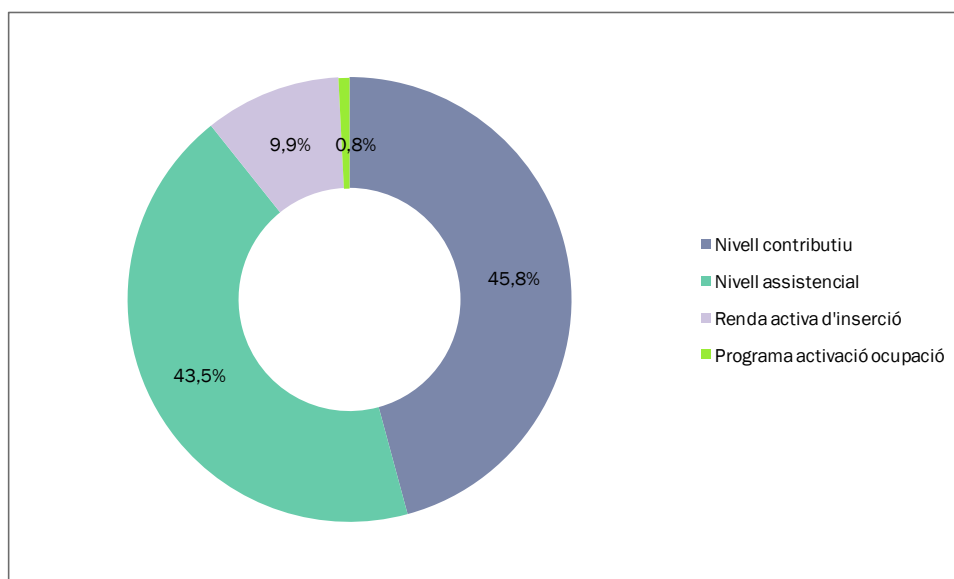
¹³⁸ Sense tenir en compte les 29.977 persones que, en mitjana anual, han rebut la renda activa d'inserció, respecte a les quals no s'ha pogut disposar de la distinció en funció del sexe.

Nota: mitjana anual.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Per segon any consecutiu es constata que les prestacions contributives perden pes enfront de les prestacions assistencials en sentit ampli. Així, del total de persones beneficiàries de prestacions d'atur, el 45,8% ho és d'una prestació del nivell contributiu (139.433 persones) i la resta d'una prestació assistencial, incloent-hi el nivell assistencial en sentit estricte (43,4%, 132.282 persones), la renda activa d'inserció (9,8%, 29.977 persones) i el Programa d'activació de l'ocupació (0,8%, 2.506 persones).

GRÀFIC III.2.G3 Percentatge de persones beneficiàries de prestacions d'atur, per tipus de prestació. Catalunya, 2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

A més del descens de la taxa de cobertura que ja s'ha analitzat, cal tenir en compte que la qualitat de les prestacions també es deteriora, atès que el nombre de prestacions assistencials en sentit ampli és superior al de prestacions contributives.

L'extinció del contracte temporal és la causa majoritària d'accés a la prestació (36,3%), seguida de l'acomiadament tramitat d'acord amb la Llei 45/2002¹³⁹ (23,3%) i l'acomiadament objectiu (16,3%).

Pel que fa al nivell assistencial, guanya pes el col·lectiu de les persones més grans de 55 anys que han esgotat una prestació o subsidi previs, que representen el 44,2% del total. El següent col·lectiu és el de les persones menors de 45 anys que han esgotat prestacions d'atur, que representen el 19,2% del total i els que no tenien el període mínim cotitzat per accedir a una prestació contributiva, que representen el 17,9%.

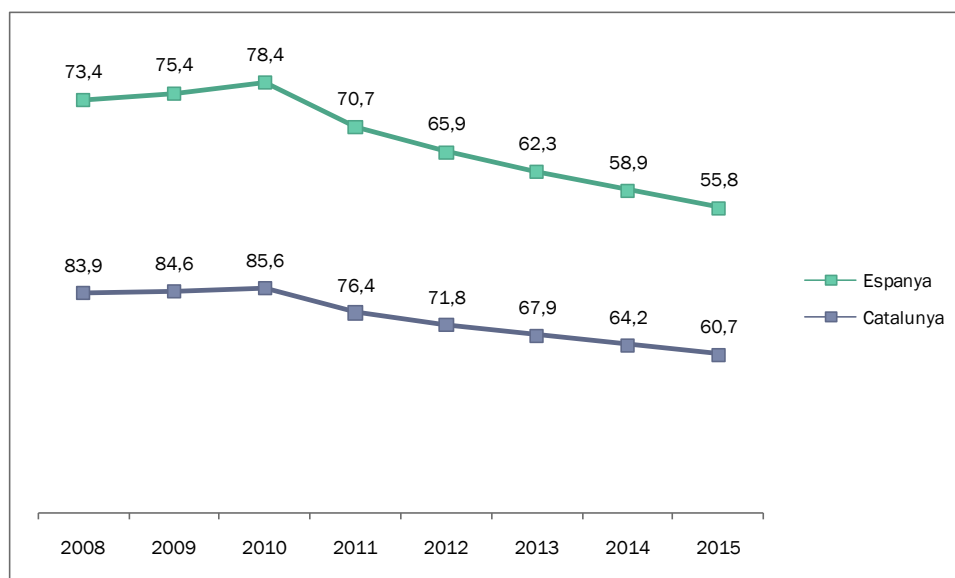
9.2.2. INDICADOR DE COBERTURA DEL SISTEMA DE PROTECCIÓ D'ATUR

L'indicador de cobertura ha estat del 60,7%, 3,5 punts percentuals menys que l'any anterior i 24,9 menys que l'any 2010.

¹³⁹ Fa referència a les altes per acomiadaments en què no se'n coneix la resolució en el moment de sol·licitar la prestació d'atur.

La quantificació de la taxa de cobertura del sistema de protecció per desocupació i del nombre de persones que no reben cap prestació és complexa. Atès el Servei Públic d'Ocupació Estatal, l'any 2015 l'indicador de cobertura¹⁴⁰ ha estat del 60,7%, 3,5 punts percentuals menys que l'any anterior i 24,9 menys que l'any 2010, quan va començar la tendència descendent. En l'àmbit estatal, la taxa de cobertura ha estat del 55,8%, 3,1 punts menys que l'any anterior i 22,6 punts percentuals menys que l'any 2010.

GRÀFIC III.2.G4 Evolució de l'indicador de cobertura. Catalunya i Espanya, 2008-2015

Unitat: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Cal posar de manifest, però, les singularitats d'aquest indicador que en el numerador inclou persones ocupades que reben prestació d'atur (per exemple, persones que compatibilitzen la percepció de la prestació amb una feina a temps parcial) i que en el denominador exclou demandants d'ocupació sense experiència laboral prèvia¹⁴¹ així com els demandants d'ocupació no ocupats no inclosos en el concepte oficial d'atur registrat.¹⁴²

Pel que fa a la quantificació del nombre de persones que no perceben cap prestació d'atur, a desembre de 2015, 218.797 persones de les 515.668 registrades com a aturades no cobraven cap prestació. En mitjana anual, 230.262 persones. Si es compara la xifra de persones beneficiàries de prestacions amb la xifra de demandants d'ocupació no ocupats,¹⁴³ 262.751 persones no rebien prestació (283.548 de

¹⁴⁰ El Servei Públic d'Ocupació Estatal calcula l'indicador de cobertura del sistema de protecció d'atur dividint el nombre total de beneficiaris de prestacions entre la suma del nombre d'aturats registrats als serveis públics d'ocupació amb experiència laboral prèvia i els beneficiaris dels subsidis eventuais agraris (que a Catalunya no n'hi ha).

¹⁴¹ Atès el disseny de la protecció d'atur, els supòsits en què es pot percebre una prestació sense experiència laboral prèvia -emigrants retornats, privació de llibertat- són molt poc representatius.

¹⁴² L'atur registrat es correspon amb les demandes d'ocupació pendents de cobrir l'últim dia de cada mes a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya excloent-hi, d'acord amb l'Ordre ministerial d'11 de març de 1985: a) Demandants que es considera que no tenen una disponibilitat immediata per treballar o que es troben en situació incompatible amb la feina: pensionistes de jubilació o que tenen seixanta-cinc anys o més; estudiants amb menys de vint-i-cinc anys o que siguin demandants de primera feina; assistents a cursos de formació ocupacional del Servei Públic d'Ocupació Estatal de més de vint hores que tinguin beca i siguin demandants de primera feina; persones en situació d'incapacitat temporal; pensionistes amb invalidesa absoluta o gran invalidesa, etc. b) Demandants que sol·licitin exclusivament una feina de característiques específiques: demandants d'una feina per a un període inferior a tres mesos, d'una feina de jornada inferior a vint hores; inscrits per a selecció per a un lloc determinat o sol·licitants d'una feina exclusivament per a l'estranger o d'una feina a domicili. c) Demandants inscrits que siguin persones beneficiàries del subsidi per desocupació dels treballadors i treballadores agraris de caràcter eventual d'Andalusia i Extremadura.

¹⁴³ D'ençà de la implantació del SISPE (Sistema d'Informació dels Serveis Públics d'Ocupació) l'any 2005 s'incorpora a l'estadística oficial (tot i que sense suport normatiu) el concepte de "demandant d'ocupació no ocupat" que fa referència al col·lectiu que inclou la xifra d'atur registrat més cinc col·lectius que, segons els criteris de l'Organització Internacional del Treball (OIT), podrien complir les condicions per ser considerats aturats: estudiants, demandants de serveis previs a l'ocupació, demandants d'ocupació conjuntural, demandants d'ocupació de jornada reduïda (inferior a 20 hores) i treballadors eventuais agraris subsidiats.

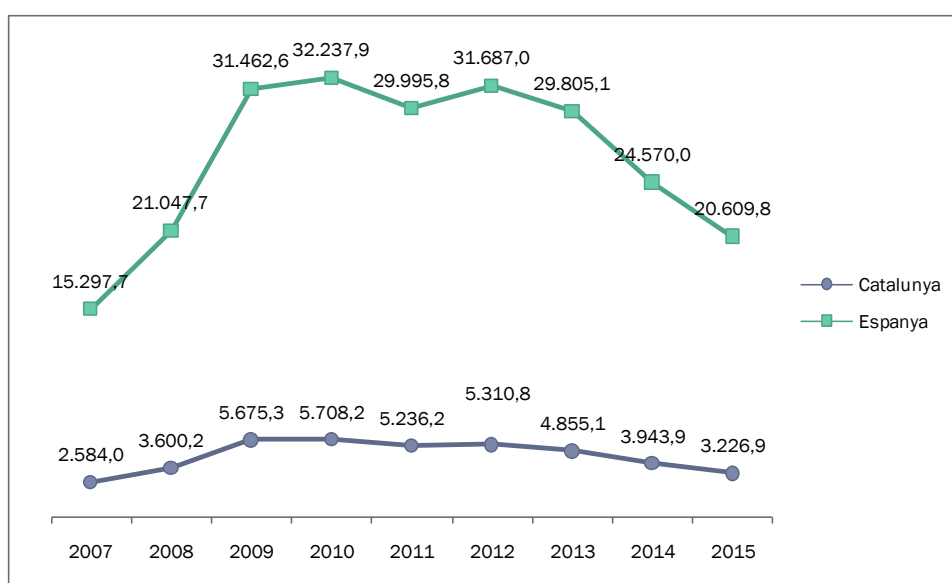
mitjana anual). El nombre de persones que no reben prestació és encara superior si es compara amb l'atur estimat. En aquest cas, tenint en compte les mitjanes anuals, 389.900 persones aturades no reben cap mena de prestació del sistema de protecció per desocupació.

9.2.3. DESPESA EN PRESTACIONS D'ATUR

La despesa en prestacions d'atur ha continuat disminuint...

L'any 2015 la despesa en prestacions d'atur ha estat de 3.226,9 M€ a Catalunya, el 18,1% menys que l'any 2014. Aquesta despesa ha representat el 15,6% de l'import de la despesa en prestacions d'atur en el conjunt de l'Estat, que ha estat de 20.609,8 M€, el 16,1% menys que l'any anterior.

GRÀFIC III.2.G5 Evolució de la despesa en prestacions d'atur. Catalunya i Espanya, 2007-2015

Unitat: milions d'euros.

Nota: mitjana anual.

Font: elaboració a partir de dades del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

i l'import de les prestacions també s'ha reduït.

L'import líquid mitjà de la prestació contributiva ha estat de 768,9€ mensuals, 13€ menys que l'any anterior. En el conjunt de l'Estat l'import mitjà líquid és de 732 euros mensuals, 9€ menys que l'any anterior. La reducció de l'import és conseqüència de diversos factors: canvis normatius en la quantificació de la prestació a partir del setè mes al 50%; al pagament de la totalitat Seguretat Social a càrrec del treballador; menors salaris que donen lloc a prestacions més baixes.

L'import de la prestació de nivell assistencial i de la renda activa d'inserció s'ha mantingut en 426€ mensuals com els darrers anys.¹⁴⁴ Aquest mateix import és el percebut per les persones beneficiàries del Programa d'activació per a l'ocupació.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb l'educació, la formació i la requalificació professionals aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del](#)

¹⁴⁴ Correspon al 80% de l'indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM).

CTESC.

10. RELACIONS LABORALS

10.1. NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA

En el moment d'elaboració de la Memòria, les darreres dades disponibles són de l'any 2012.

10.2. LA CONFLICTIVITAT LABORAL

10.2.1. VAGUES I TANCAMENTS PATRONALS

Vagues¹⁴⁵

L'any 2015 es manté la tendència a la baixa pel que fa al nombre de vagues, si bé es constata un lleuger increment pel que fa a les persones treballadores que hi participen.

Durant l'any 2015 s'han produït 123 vagues a Catalunya, el 21,2% menys que l'any anterior. Aquestes xifres mostren una tendència a la baixa per segon any consecutiu pel que fa al nombre de vagues. En canvi, tal com es pot observar al gràfic següent, es produeix un lleuger increment interanual pel que fa a les persones treballadores participants en les vagues, que marca un canvi de tendència respecte de l'any anterior.

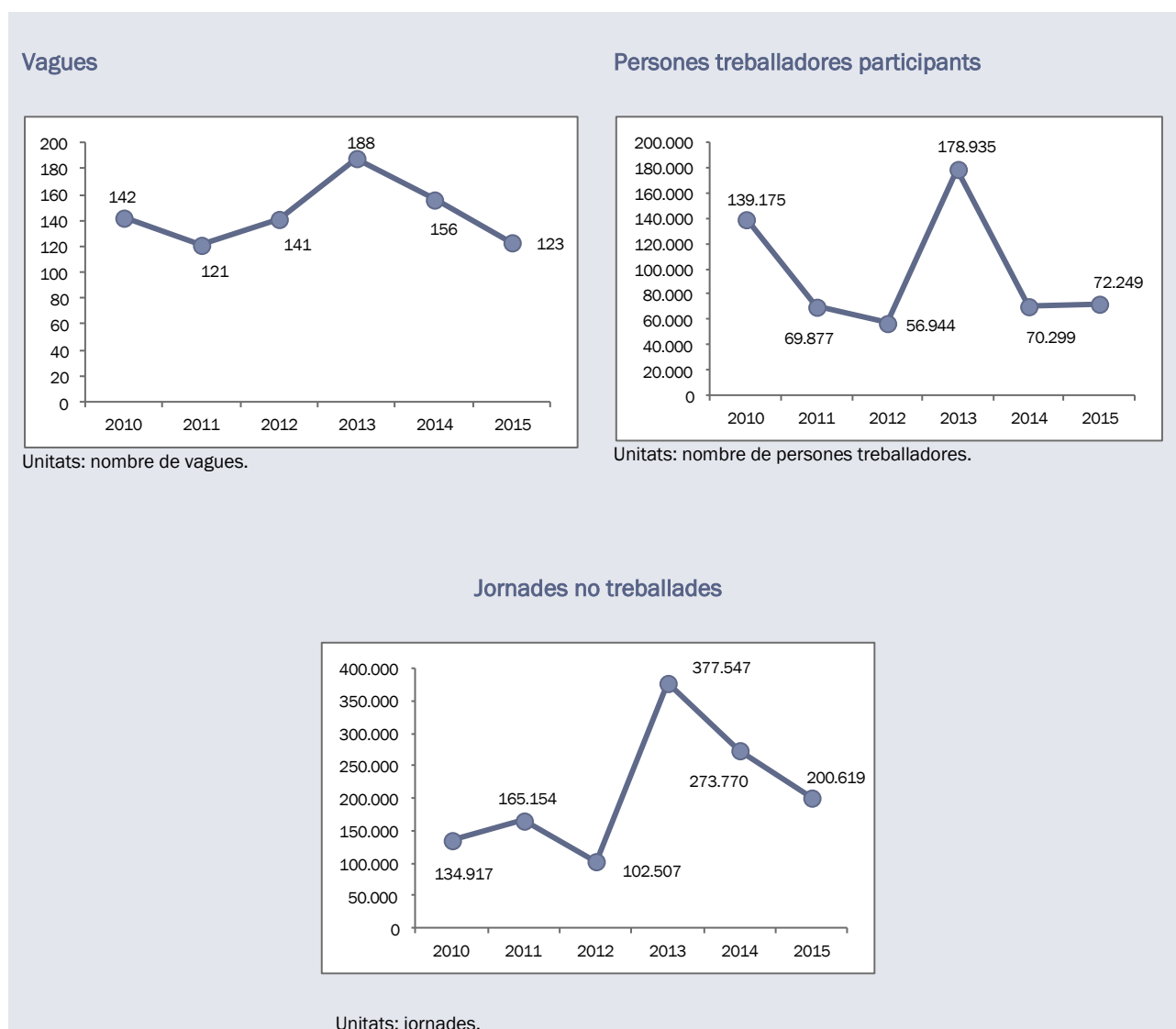
Pel que fa a les jornades no treballades, es manté la tendència a la baixa. En relació amb les hores no treballades per persona treballadora cal destacar que davallen un 29%, la qual cosa contrasta amb l'increment interanual observat l'any anterior.

Es manté la tendència a l'alça de l'índex d'incidència.

L'índex d'incidència de les vagues ha estat del 71,1%, 19 punts percentuals més que l'any anterior. Aquestes xifres mostren una tendència a l'alça per tercer any consecutiu.

¹⁴⁵ Dades actualitzades a 6 d'abril de 2016.

GRÀFIC III.3.G1 Vagues, persones treballadores participants i jornades no treballades. Catalunya, 2010-2015

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Tal com es pot observar a la taula III.3.A.T1 de l'annex, pel que fa a l'àmbit sectorial de les vagues, es produeixen decrements interanuals d'aquestes a la indústria, construcció i serveis, essent el més significatiu el del sector de la construcció (el 33,3% menys, contràriament al que va succeir l'any anterior, en què es va mantenir el seu nombre). En aquest sector cal destacar també el decrement que s'ha produït pel que fa a les persones treballadores participants en les vagues, més significatiu que el de l'any anterior. Conseqüentment, el seu índex d'incidència també ha baixat 34,2 punts percentuals.

En relació amb el sector serveis, si bé el nombre de vagues ha disminuït el 27,3%, s'ha produït un lleuger increment de les persones treballadores afectades, el qual contrasta amb el decrement del 76% observat l'any 2014. Així mateix, també augmenta l'1,8% la participació de les persones treballadores a les vagues del sector industrial.

Els subsectors d'activitat econòmica més conflictius han estat el dels vehicles a motor, remolcs i semiremolcs (17 vagues), el del transport terrestre i per canonades (12 vagues) i el de materials i equips elèctrics (10 vagues). Respecte a aquest darrer subsector, cal posar de manifest que durant l'any 2014 només es va registrar una vaga.

Enguany s'han registrat vagues en sectors que no varen ser conflictius l'any 2014. Aquests són: el transport aeri (4 vagues), la reparació i instal·lació de maquinària (2 vagues), la mediació financera (2 vagues), el transport marítim i per vies interiors (1 vaga), les activitats veterinàries (1 vaga) i els jocs d'atzar i apostes (1 vaga).

Els subsectors amb més persones treballadores participants a les vagues han estat el de vehicles a motor, remolcs i semiremolcs (27.209 persones treballadores) i el de les telecomunicacions (17.170 persones treballadores).

Disminueixen les vagues a l'empresa privada i es produeix un lleuger increment a la pública.

Si bé la majoria de les vagues s'han produït a l'empresa privada, s'observa un decrement del 22,9%. Així mateix, també decreixen el nombre de persones treballadores participants (el 6,1%) i el seu índex d'incidència (2,4 punts percentuals). En canvi, a l'empresa pública es produeix un lleuger increment del nombre de vagues, del 4,8%, acompanyat d'augment considerables pel que fa a les persones treballadores participants (20%) i al seu índex d'incidència (30,7 punts percentuals).

Tot i que la majoria de vagues, el 54,5%, es produeixen a les empreses amb conveni d'àmbit sectorial, aquestes decreixen el 16,3%, seguint la tendència de l'any anterior. També s'observen decrements a les empreses amb conveni d'empresa i de grups d'empreses, del 39% i del 90%, respectivament. Per contra, es produeix un increment del 20% de les vagues de les empreses sense conveni, de manera coincident amb l'any anterior. Aquest augment també queda reflectit en les persones treballadores participants i el seu índex d'incidència.

En relació amb l'àmbit territorial, la majoria de les vagues, el 69,9%, són d'àmbit municipal, tot i que es produeix un decrement del 14%, seguint la tendència dels anys anteriors. També disminueix el nombre de vagues d'àmbit estatal, tot i que el seu índex d'incidència creix 16,5 punts percentuals. Per bé que també es produeix un decrement significatiu de les vagues d'àmbit comunitari, el seu índex d'incidència augmenta 20,2 punts percentuals.

Pel que fa a les persones treballadores participants, cal destacar que, contràriament al que va succeir l'any anterior, es produeixen increments en els participants en les vagues d'àmbit estatal, del 77,3%, i d'àmbit municipal, de l'1%.

Barcelona segueix sent la província amb un nombre major de vagues, el 91,9% del total, seguint la tendència dels anys anteriors. El segon lloc l'ocupa Tarragona i a poca distància se situen Girona i Lleida. A les tres províncies s'han produït decrements del nombre de vagues, sent el cas de Lleida el més destacable (-65,9%). Així mateix, en el cas de Lleida també han baixat les persones treballadores participants (-75,1%) i l'índex d'incidència (5,5 punts percentuals). A Girona, per bé que s'ha produït un decrement del 16,8% pel que fa a les persones treballadores participants, l'índex d'incidència ha crescut 17,9 punts. Per últim, a Barcelona i a Tarragona han crescut de manera moderada tant les persones treballadores participants com l'índex d'incidència de les vagues.

Pel que fa als motius de les vagues realitzades l'any 2015 es produeix un increment del 16,7% de les classificades per causa d'accident laboral, seguretat i higiene; del 25% quant a les motivades per altres causes laborals, com el tancament d'empresa i del 5,6% per regulació d'ocupació. Per contra, disminueixen el 72,2% les vagues convocades per acomiadaments, sancions o altres mesures disciplinàries i el 34,8% les motivades per impagament de salaris.

Cal destacar també un decrement de les vagues per motius derivats de la negociació col·lectiva, com, per exemple, la pressió durant la negociació del conveni (-50%), la pressió per la negativa a negociar un

conveni (-12,5%) o de les millores independents del conveni (-100%). Al contrari, hi ha hagut 8 vagues per conflictes no derivats de la negociació col·lectiva, mentre que l'any 2014 no n'hi va haver cap.

Les vagues amb motiu d'accident laboral, seguretat i higiene són les que han tingut més persones treballadores participants, així com jornades i hores no treballades.

Si bé les vagues causades per organització/sistemes de treball han disminuït el 27,3%, són les que han tingut més centres i plantilla implicats. Les vagues amb motiu d'accident laboral, seguretat i higiene són les que han comptat amb més persones treballadores participants i les que han suposat més jornades i hores no treballades.

El 90,2% de les vagues han acabat i la majoria ho han fet sense acord.

De les 123 vagues que s'han produït a Catalunya, n'han acabat el 90,2%, seguint la tendència dels anys anteriors. La majoria d'aquestes, el 66,7%, han acabat per finalització del temps fixat en la convocatòria. També de manera coincident amb els anys anteriors, predominen les vagues acabades sense acord, que representen el 69,4% de les vagues acabades.

10.3. SOLUCIÓ EXTRAJUDICIAL DE CONFLICTES

10.3.1. CONCILIACIONS INDIVIDUALS I COL·LECTIVES

En aquest apartat s'analitzen les conciliacions individuals i col·lectives, enteses com l'intent obligatori d'avenença entre els interessos en conflicte de persones treballadores i d'empreses amb la intervenció de l'Administració en matèria derivada del contracte de treball i de la interpretació de les normes que regulen les relacions laborals. L'objectiu és arribar a un acord entre les parts en conflicte per tal d'evitar les demandes davant dels jutjats socials, tot i que s'admet la conciliació en qualsevol instant del procés judicial fins al moment de dictar sentència. Les dades de l'any 2014 que s'utilitzen per fer la comparativa interanual estan actualitzades a 26 de febrer de 2015; per aquest motiu, es poden observar variacions respecte de les dades analitzades a l'edició anterior d'aquesta Memòria. Pel que fa a les dades del 2015 no es disposa de la informació agregada de tot l'any i s'han analitzat les dades publicades mensualment.

Conciliacions individuals

Aquest any s'han realitzat 74.889 conciliacions individuals, el 19,2% menys que l'any anterior; així es consolida la tendència de descens de les conciliacions que es va començar a produir l'any passat. Desagregant les conciliacions pels motius al·legats per presentar-les es pot observar que es produeix el descens en tots els supòsits. El descens més important s'ha produït en les conciliacions per reclamacions de quantitat (-33,2%), seguit de les conciliacions per acomiadament, que s'han reduït el 9,4%; les conciliacions per sancions han baixat el 6,5% i les conciliacions per la resta de supòsits (que, entre d'altres, inclouen les extincions de contracte segons l'article 50 de l'Estatut dels treballadors, modificacions substancials de les condicions de treball, reconeixements de dret, i impugnacions amb preavís) han sofert un decrement del 18,4%.

Del total de conciliacions realitzades, el 59,1% correspon a les conciliacions per acomiadament; les conciliacions per reclamacions de quantitat representen el 32,6% del total, les conciliacions per sancions el 3,3% i les conciliacions per la resta de supòsits representen el 5%.

Per la forma d'acabament de les conciliacions, les que acaben amb avenença representen el 36,8% del total, i respecte a l'any anterior són les úniques que han augmentat (el 0,3%). Les conciliacions que acaben sense avenença suposen el 35,9% i les intentades sense efecte, el 21,9%. Les considerades no presentades, és a dir, que la part interessada no ha comparegut a l'acte de conciliació suposen el 2,8% i les desistides, el 2,6%. Respecte a l'any anterior, el descens més important (del 44,9%) el trobem en

les conciliacions que es consideren no presentades. Seguidament hi ha les conciliacions desistides, que han sofert un descens del 43,8%. Les conciliacions intentades sense efecte han disminuït el 31,4% i en les conciliacions sense avinença s'ha produït un descens del 20,9% respecte de l'any anterior.

El 58% de les conciliacions individuals per acomiadaments acaben amb avinença, en la resta de supòsits el nombre més elevat de conciliacions acaben sense avinença.

Si s'analitzen les conciliacions tenint en compte el motiu de la sol·licitud i la forma d'acabament, tal com es pot observar a la taula següent, en les conciliacions per acomiadament, el 57,9% de les realitzades acaben amb avinença. En la resta de supòsits el nombre més elevat de les conciliacions acaben sense avinença. Així el 67,8% de les conciliacions per sanció acaben sense avinença, en les conciliacions per reclamacions de quantitat no hi ha hagut avinença en el 49,6% dels casos i en la resta de supòsits no s'ha produït avinença en el 56,1% dels casos. En relació amb l'any anterior, i tenint el compte el que ja s'ha comentat anteriorment, que hi ha hagut un descens del nombre de conciliacions, la davallada més important la trobem en les conciliacions presentades per reclamació de quantitat amb un 33,2%. Les conciliacions per acomiadament s'han reduït el 9,4%. En el cas de les conciliacions per sanció el decrement ha estat del 6,5% i en la resta de supòsits, del 18,4%.

TAULA III.3.T1 Conciliacions individuals segons motiu i forma d'acabament. Catalunya, 2014-2015

	Acomiadaments		Sancions	
	2014	2015	2014	2015
Total	48.904	44.284	2.622	2.451
Amb avinença	25.282	25.624	207	183
Sense avinença	13.635	11.013	1.706	1.662
Sense efectes	7.663	5.948	499	476
Considerades no presentades	1.195	790	108	62
Desistides	1.129	909	102	68
	Reclamacions de quantitat		Diversos	
	2014	2015	2014	2015
Total	36.529	24.399	4.603	3.755
Amb avinença	1.759	1.481	201	249
Sense avinença	15.994	12.109	2.654	2.106
Sense efectes	14.191	8.834	1.248	1.132
Considerades no presentades	2.176	1.113	326	132
Desistides	2.109	862	174	136

Unitats: nombre de conciliacions.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Pel que fa a les quantitats acordades en les conciliacions, el total de les quantitats acordades aquest any ha estat de 612.728.340 €, amb un augment de l'1,1% respecte a l'any anterior. Així, ens trobem que les quantitats acordades han augmentat en dos casos: en primer lloc, en les conciliacions per acomiadaments, que s'han incrementat l'1,3% respecte a l'any passat i s'han situat en 601.802.70 € i, en segon lloc, en la resta de supòsits, que la quantitat gairebé s'ha doblat (augment del 96%) i s'ha situat en 3.530.892 €. D'altra banda, les quantitats acordades en reclamacions de quantitat han sofert un descens del 26,7% i l'import ha estat de 7.394.678 €.

Conciliacions col·lectives

Enguany s'han realitzat 122 conciliacions col·lectives, que han afectat 124 empreses i 114.979 persones treballadores. Respecte a l'any anterior, tant el nombre de conciliacions (-31,5%) com el d'empreses

afectades (-34,7%) han sofert un descens, no així el nombre de persones treballadores afectades per aquestes conciliacions, que ha augmentat el 68,1%.

Respecte a l'any anterior hi ha hagut una davallada del nombre de conciliacions col·lectives i d'empreses afectades, no així del nombre de persones treballadores afectades, que ha augmentat el 68%.

Pel que fa a la forma d'acabament d'aquestes conciliacions, el 76,2% acaben sense avinença, les quals afecten el 76,6% de les empreses i el 63,7% de les persones treballadores. Les conciliacions que acaben amb avinença suposen el 6,6% del total i afecten el 6,5% d'empreses i l'1,2% de les persones treballadores.

TAULA III.3.T2 Conciliacions col·lectives, empreses i persones treballadores afectades segons el resultat de la conciliació. Catalunya, 2014-2015

	Conciliacions		Empreses		Persones treballadores	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Total	178	122	190	124	68.379	114.979
Amb avinença	14	8	15	8	8.261	1.372
Sense avinença	124	93	133	95	53.908	73.256
Sense efectes	33	13	35	13	5.697	38.146
Considerades no presentades	0	2	0	2	0	1.490
Desistides	7	6	7	6	513	715

Unitats: nombre de conciliacions, d'empreses afectades i de persones treballadores afectades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Pel que fa al sector econòmic al qual pertanyen les empreses afectades per les conciliacions, el 66,4% de les conciliacions col·lectives es produeixen en el sector serveis (81 conciliacions), seguit de la indústria, amb el 26,2% (32 conciliacions). El tercer lloc l'ocupa l'agricultura amb el 4,9% (6 conciliacions); en el sector de la construcció s'han realitzat 3 conciliacions, que representen el 2,5% del total. Respecte a l'any anterior, la davallada de les conciliacions en termes absoluts ha estat de 56 conciliacions, 26 de les quals en el sector de la indústria, 20 en el sector serveis i 11 en la construcció; en canvi, en el sector agrari hi ha hagut una conciliació més.

10.3.2. MEDIACIONS

Si les parts implicades ho sol·liciten, l'Administració pot actuar com a mediadora entre empresa i persones treballadores que estan immerses en un conflicte, ja siguin vagues, conflictes col·lectius o altres tipus de conflicte. Aquest any s'han dut a terme 317 mediacions, 23,2% menys que l'any anterior, continuant així la tendència de l'any anterior de disminució del nombre de mediacions dutes a terme per l'autoritat laboral. Així, el nombre de mediacions con a conseqüència d'una vaga ha sofert un descens del 26,6%. Les mediacions derivades dels conflictes col·lectius s'han reduït el 20,2% i les mediacions per altres tipus de conflictes han tingut un descens del 18,1%.

TAULA III.3.T3 Mediacions dutes a terme per l'autoritat laboral catalana segons el tipus de conflicte i l'òrgan mediador. Catalunya 2014-2015

Catalunya	Total		Vagues		Conflictes col·lectius		Altres tipus	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Direcció General de Relacions Laborals	61	50	41	32	2	7	18	24
Serveis Territorials de Barcelona	252	128	131	104	97	81	24	20
Serveis Territorials de Girona	34	28	6	12	12	3	16	11
Serveis Territorials de Lleida	22	2	19	0	1	0	2	0
Serveis Territorials de Tarragona	38	26	20	15	7	3	11	4
Serveis Territorials de Terres de l'Ebre	6	1	5	0	0	1	1	0
Total	413	235	222	163	119	95	72	59

Unitats: nombre de mediacions.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Com en anys anteriors, la majoria de les mediacions s'han dut a terme com a conseqüència d'una vaga (51,4%). Les mediacions derivades de conflictes col·lectius han representat el 30% del total i les mediacions per altres tipus de conflictes han suposat el 18,6%.

Pel que fa a la forma d'acabament, en les mediacions per vagues, en el 54,65 % dels casos no s'ha arribat a un acord, percentatge que s'eleva fins al 94,7% en les mediacions per altres tipus de conflictes. En canvi, en les mediacions per conflictes col·lectius el percentatge de desacord és més baix i se situa en el 27,1%.

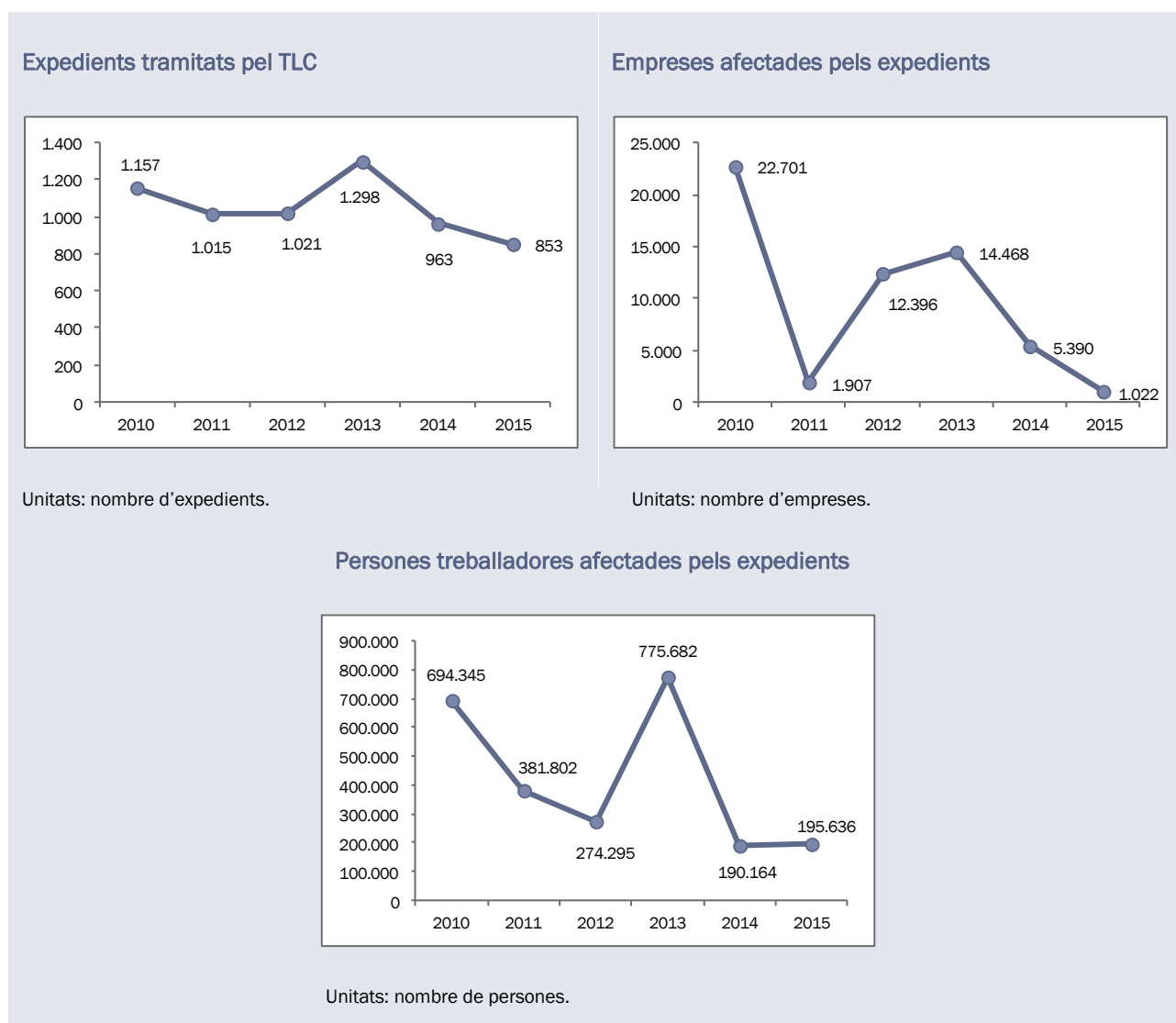
Segons l'òrgan mediador, el 64,7% de les mediacions es duen a terme als Serveis Territorials de Barcelona, seguit de la Direcció General de Relacions Laborals, que en realitza el 19,9%. En tercer lloc se situen els Serveis Territorials de Girona, amb el 8,2% de les mediacions realitzades i en quart lloc els Serveis Territorials de Tarragona, amb el 6,9%. En els Serveis Territorials de les Terres de l'Ebre s'ha realitzat una mediació sobre conflictes col·lectius. Aquest any, els Serveis Territorials de Lleida no han realitzat cap mediació.

10.3.3. ACTIVITAT DEL TRIBUNAL LABORAL DE CATALUNYA

L'any 2015 es manté la tendència a la baixa pel que fa al nombre d'expedients tramitats pel TLC i a les empreses afectades, si bé augmenta el nombre de persones treballadores afectades.

Durant l'any 2015 el TLC ha tramitat 853 expedients, l'11,4% menys que l'any anterior. Tal com es pot observar als gràfics següents, es manté la tendència a la baixa pel que fa a les empreses afectades, si bé el nombre de persones treballadores augmenta lleugerament, a diferència de l'any anterior.

GRÀFIC III.3.G2 Evolució de l'activitat del TLC. Catalunya, 2010-2015

Font: elaboració pròpia a partir del TLC.

La majoria dels expedients són conciliacions, tot i que es manté la tendència decreixent. En canvi, augmenta el nombre de mediacions de forma significativa.

Tot i que el 80,9% dels expedients tramitats són conciliacions, aquestes decreixen el 18,2%, seguint la tendència de l'any anterior. També es produeix un decrement del 21,4% pel que fa als arbitratges, que representen l'1,3% del total dels expedients. En sentit contrari, s'observa un increment interanual del 46,2% pel que fa a les mediacions, la qual cosa confirma la tendència observada l'any anterior. Tot i això, enguany l'increment és més significatiu.

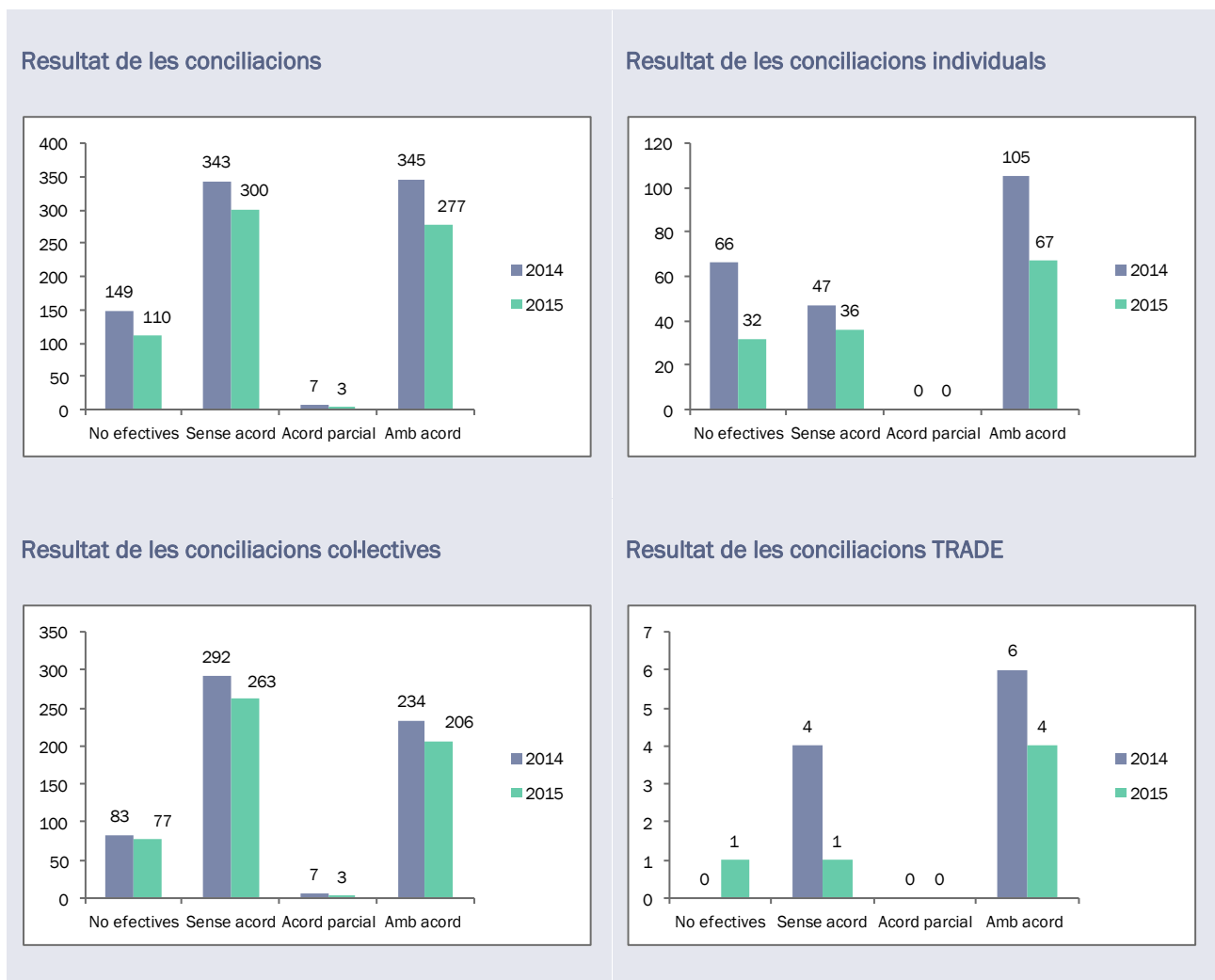
Pel que fa a les empreses i persones treballadores afectades per les conciliacions/mediacions i arbitratges, es constata un decrement, seguint la tendència de l'any anterior, exceptuant les persones treballadores afectades per les conciliacions/mediacions, que augmenten el 2,8%. El decrement més significatiu es produeix en les empreses afectades per les conciliacions/mediacions (-81,2%), seguit pel de les persones treballadores afectades pels arbitratges (-54,4%) i, en darrera instància, les empreses afectades pels arbitratges (-21,4%).

El següent punt que s'ha de prendre en consideració són les causes de la tramitació de les conciliacions i les mediacions col·lectives. D'una banda, del total de les conciliacions col·lectives, el 93% s'han tramitat a causa d'una vaga i la resta, el 7%, han estat sense vaga. De l'altra, del total de mediacions col·lectives, el 98% han estat a causa d'una vaga i el 2% restant, sense vaga.

En les conciliacions col·lectives predomina la manca d'acord.

En relació amb els resultats de les conciliacions i, tal com es pot observar als gràfics següents, en les conciliacions col·lectives predomina la manca d'acord; en canvi, en les conciliacions individuals i en les tramitades pel tribunal TRADE predomina l'acord.

GRÀFIC III.3.G3 Resultat de les conciliacions del TLC. Catalunya 2014-2015

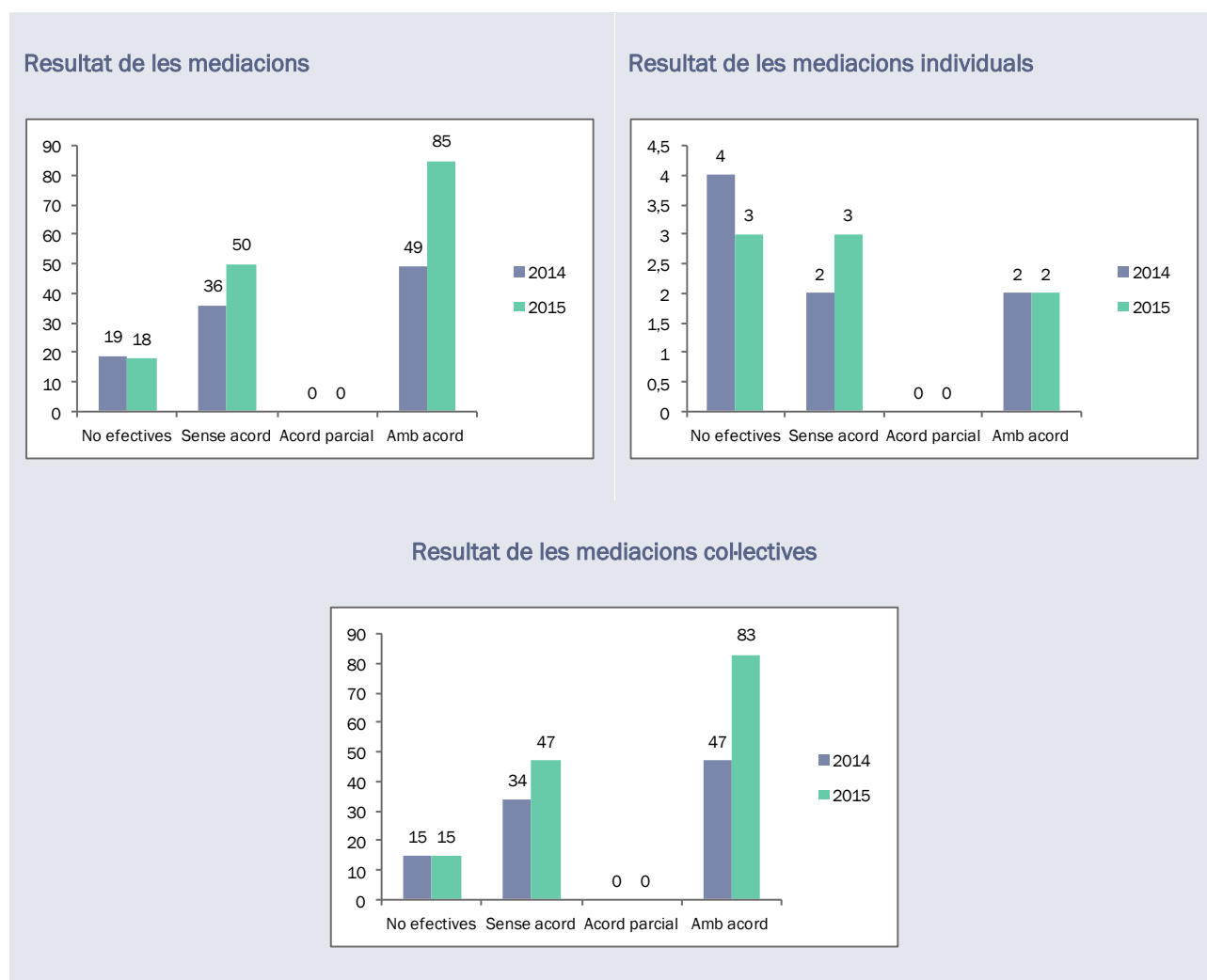
Unitats: nombre de conciliacions.
Font: elaboració pròpia a partir del TLC.

En les mediacions col·lectives predomina l'acord.

Pel que fa a les mediacions, predomina l'acord davant de la manca d'acord i, tal com es pot observar al gràfic següent, es produeix un increment d'aquest tipus de mediacions. Aquest increment es deu a l'augment de les mediacions col·lectives amb avenença, ja que en el cas de les individuals hi ha un lleuger

predomini de la manca d'acord. Durant l'any 2015 no ha tingut entrada en el TLC cap sol·licitud de mediació TRADE.

GRÀFIC III.3.G4 Resultat de les mediacions del TLC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: nombre de mediacions.

Font: elaboració pròpia a partir del TLC.

Seguint la tendència dels anys anteriors, Barcelona aglutina la majoria dels expedients tramitats pel TLC, el 84,4%, tot i que s'ha produït un decrement interanual del 10,6%. En segon lloc, apareix Tarragona, amb el 7,4% dels expedients; en tercer lloc, Girona, amb el 6,9% dels expedients i, per últim, Lleida, amb l'1,3% restant.

Cal destacar que a la província de Lleida, així com l'any anterior es va produir un increment significatiu del nombre d'expedients, enguany es constata un decrement del 75%. A Girona també es constata un decrement de l'1,7% dels expedients tramitats. En canvi, Tarragona és l'única província on es produeix un increment, del 18,9%, a diferència de l'any anterior.

Quant a les empreses afectades, es produeixen decrements a Barcelona, Girona i Lleida (82%; 85,8% i 62,2%, respectivament). En canvi, a Tarragona augmenten el 32,1%. Pel que fa a les persones treballadores, disminueixen a Girona i Lleida, el 64,1% i el 48%, i augmenten especialment a Tarragona, el 72,2%. A Barcelona es produeix un increment més moderat, del 5,7%.

Pel que fa als procediments desagregats per comarques, destaquen el Barcelonès (37,6% dels expedients), el Baix Llobregat (15,7%) i el Vallès Occidental (15,2%), seguint la tendència dels anys anteriors. A la província de Barcelona, el 45% dels expedients s'han tramitat al Barcelonès; a Girona, el 38% dels expedients s'han tramitat al Gironès, a poca distància de la Selva (32%); a Lleida, trobem el 73% dels expedients a la comarca del Segrià i, finalment, el 58% dels expedients de Tarragona han estat tramitats al Tarragonès.

En relació amb els temes sobre els quals versen els procediments, predominen els que han sorgit per temes salarials (24,5%), per aspectes relacionats amb la jornada, el calendari o les vacances (16,3%) i per incompliment de convenis col·lectius i pactes d'empresa (12,2%), seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això, els procediments per temes salarials o per incompliment de convenis col·lectius o pacte d'empresa han disminuït respecte de l'any anterior, el 16,1% i el 19,3%, respectivament. En canvi, els motivats per jornada, calendari o vacances han augmentat el 5,8%. Altrament, és destacable l'increment que s'ha produït dels procediments motivats per la categoria professional, del 87,5%.

La majoria dels procediments, el 58,6%, pertanyen al sector terciari. El sector secundari aglutina el 41,3% dels procediments i el sector primari, el 0,1% restant. Les activitats amb un major nombre de procediments són el metall, amb el 20,2% dels procediments; la sanitat, amb el 16,2%, els transports, amb l'11,8% i les indústries químiques, amb el 5,5%, a poca distància de les activitats relacionades amb el comerç, amb el 5,3% dels procediments.

Finalment, pel que fa als procediments per la grandària de l'empresa es repeteix la tendència observada durant els anys anteriors. Això és, les empreses més petites són les que han registrat un nombre major de procediments, el 29%, 4,1 punts percentuals més que l'any anterior.

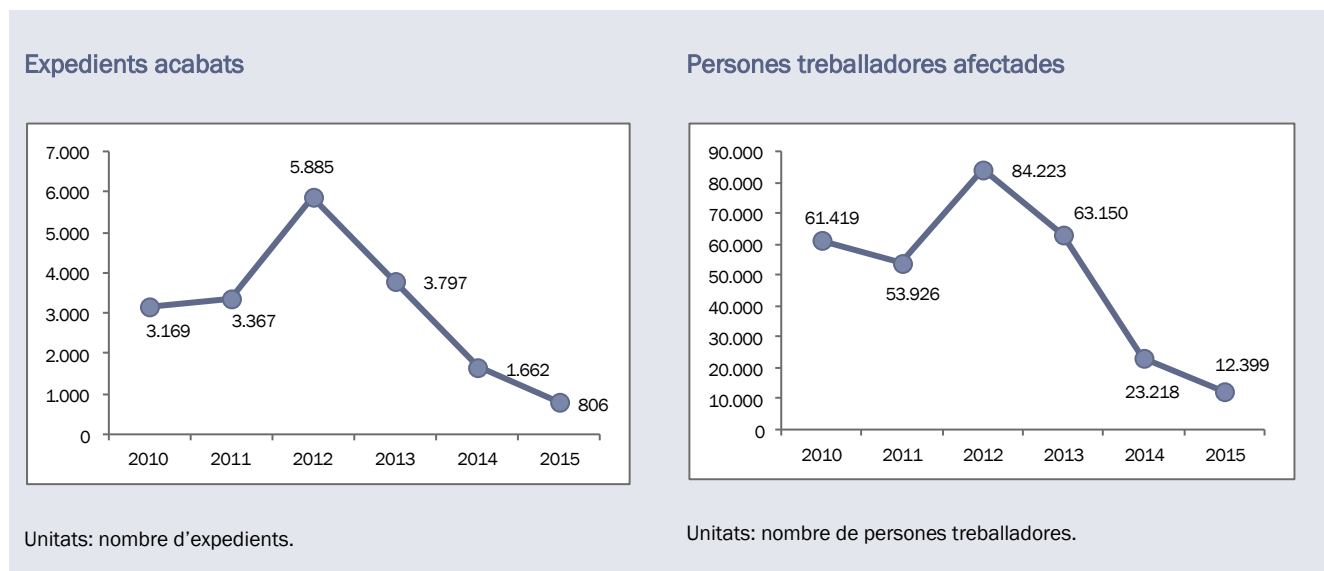
10.4. EXPEDIENTS DE REGULACIÓ DE L'OCUPACIÓ¹⁴⁶

L'any 2015 es manté la tendència a la baixa pel que fa als expedients i a les persones treballadores que hi estan afectades.

Durant l'any 2015 s'han tramitat 806 expedients, la qual cosa suposa un decrement (-51,5%), per tercer any consecutiu. També s'ha produït un decrement del 46,6% pel que fa a les persones treballadores afectades pels expedients, tal com mostren els gràfics següents.

¹⁴⁶ Dades actualitzades a 6 d'abril de 2016.

GRÀFIC III.3.G5 Expedients de regulació d'ocupació acabats i persones treballadores afectades. Catalunya, 2010-2015

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Pel que fa a la forma d'acabament, el 94,8% dels expedients han estat comunicats no desistits i resolts autoritzats, que són els que també han afectat la major part de persones treballadores, el 94,5%. No obstant això, s'ha produït un decrement interanual del 51,1% dels procediments i del 44,5% de les persones treballadores.

Els expedients desistits només representen el 4,8% sobre el total dels expedients i disminueixen el 60,2% respecte de l'any anterior. Les persones treballadores afectades per aquests també davallen el 68,3%. Per últim, els procediments resolts no autoritzats representen un percentatge mínim, el 0,4% del total, si bé augmenten el 50% respecte del 2014.

En la majoria de procediments s'ha arribat a un acord, si bé s'ha produït un decrement.

Cal destacar que del total d'expedients comunicats no desistits i resolts autoritzats, en el 88,9% dels casos s'ha arribat a un acord durant el període de consultes entre l'empresa i els representants de les persones treballadores. No obstant això, es produeix un decrement interanual del 53,5% pel que fa als procediments amb acord.

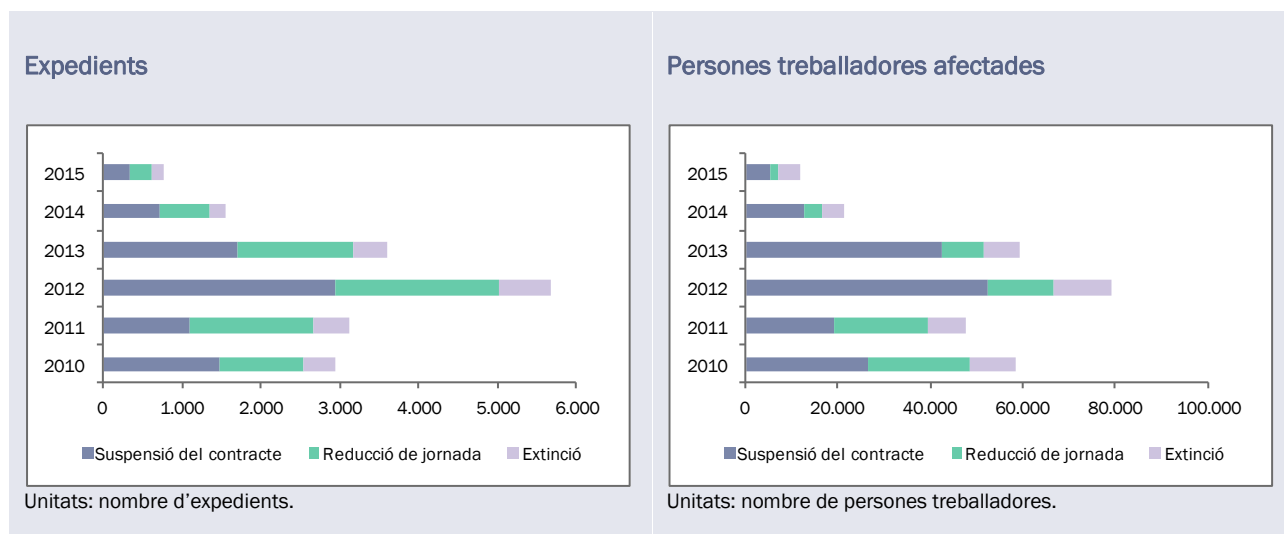
La mesura més adoptada pels ERO ha estat la suspensió del contracte.

En relació amb la mesura adoptada, en els expedients comunicats no desistits i resolts autoritzats, la majoria, el 45,3%, són de suspensió de contracte, per quart any consecutiu. Així mateix, aquests són els que afecten la major part de les persones treballadores, el 46,8%.

Els expedients de reducció de la jornada representen el 34,7% del total dels expedients, tot i que només afecten el 12% de les persones treballadores. Altrament, els expedients que adopten l'extinció del contracte com a mesura, representen el 20% sobre el total però afecten el 41,3% de les persones treballadores.

Per bé que s'han produït decrements interanuals pel que fa als procediments segons les tres mesures adoptades, els més rellevants han estat els de reducció de la jornada (-57%), a poca distància dels de suspensió del contracte (-52,5%). La davallada dels procediments d'extinció del contracte ha estat més moderada, del 29,8%.

GRÀFIC III.3.G6 Evolució dels expedients comunicats no desistits i resolts autoritzats i de les persones treballadores afectades per mesura. Catalunya, 2010-2015

Font: elaboració pròpia a partir de Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Del total de persones treballadores afectades pels expedients comunicats no desistits i resolts autoritzats, la majoria, el 66,1%, són homes. No obstant això, cal destacar que enguany s'ha produït un increment del 33,5% de les dones treballadores afectades per expedients d'extinció del contracte. Pel que fa a la resta de mesures, s'han produït decrements en tots els casos i el de les dones treballadores afectades per expedients de reducció de la jornada és el més significatiu (-67,2%).

El 72,1% de les persones treballadores ha estat afectat per ERO causats per mesures econòmiques. Han augmentat els ERO per força major.

D'aquestes persones treballadores, el 72,1% ha estat afectat per expedients motivats per mesures econòmiques; el 13,7%, per causes de producció i l'11,1% per qüestions organitzatives. Altrament, el 2% de les persones treballadores ha estat afectat per expedients amb causes tècniques i/o tecnològiques i l'1,1%, per força major. En els casos en què s'han al·legat mesures econòmiques, el percentatge de treballadors i treballadores afectats és el mateix, al voltant del 72%. Pel que fa a les altres causes, hi ha un lleuger predomini d'homes afectats, excepte en les causes de producció, en què predominen les dones afectades (el 16% enfront del 12,5% d'homes).

Es produeix un decrement de les persones treballadores afectades en relació amb totes les causes, excepte la força major, que afecta el 126,8% més de persones treballadores que l'any anterior.

El 2015 la majoria de les persones treballadores afectades pels ERO, el 53,4%, pertanyen al sector serveis, si bé decreixen el 19,8% respecte de l'any anterior. En canvi, al 2014, va ser el sector industrial el que va aglutinar la major part de les persones treballadores afectades pels expedients. Aquests són els que decreixen de manera més significativa l'any 2015 (-60,4%). Per últim, les persones treballadores afectades pels EROS del sector agrícola i de la construcció davallen el 21,3% i el 52,3%, respectivament.

Cal destacar que en el sector serveis hi ha més dones afectades (65,7%) que no pas homes (47,1%). En canvi, a la resta de sectors es produeix la tendència contrària, tal com es pot observar a la taula III.3.A.T2 de l'annex.

La mediació financera ha estat el sector (la divisió econòmica) amb més persones treballadores afectades pels ERO.

Per divisió econòmica, la mediació financera és la que afecta un nombre més elevat de persones treballadores (1.520), de les quals 1.518 han adoptat la mesura d'extinció del contracte. L'any 2014 no es va registrar cap expedient en aquesta divisió.

També destaquen l'emmagatzematge i afins al transport (1.079 persones treballadores) i els vehicles de motor, remolcs i semiremolcs (1.024 persones treballadores). A diferència de l'any anterior, el cautxú i plàstic no figura entre les divisions econòmiques amb un nombre més elevat de persones treballadores afectades (296 persones treballadores enfront dels 1.177 l'any 2014).

El Barcelonès (4.386 persones treballadores), el Vallès Occidental (1.106 persones treballadores), el Baix Llobregat (1.052 persones treballadores) i el Vallès Oriental (736 persones treballadores) segueixen sent les comarques amb més persones treballadores afectades pels ERO. Si bé es produeixen decrements interanuals en els quatre casos, el Vallès Occidental és el més significatiu (-70,8%). En canvi, a Barcelona és on la disminució ha estat més moderada (-7,4%).

Finalment, tal com ha succeït els anys anteriors, la majoria dels expedients, el 64,1%, pertanyen als Serveis Territorials de Barcelona.

10.5. EMPRESAS SOTMESES AL PROCEDIMENT CONCURSAL¹⁴⁷

Les empreses concursades han disminuït tant a Espanya com a Catalunya.

Enguany hi ha hagut 974 empreses concursades a Catalunya i 4.916 al conjunt d'Espanya. Aquestes dades ens permeten constatar una tendència decreixent en ambdós casos, per segon any consecutiu. Pel que fa a Catalunya, el decrement ha estat del 27,5% i, en el cas d'Espanya, del 23,1%.

Per bé que disminueixen les empreses concursades, Catalunya segueix sent la Comunitat Autònoma que en té un nombre més elevat, seguida de Madrid (747), Andalusia (542) i el País Basc (341).

Els sectors del comerç a l'engròs, la construcció i la indústria són els que tenen més empreses concursades, seguint la tendència dels anys anteriors. Si bé es produeixen decrements en els tres sectors, el més significatiu és de la construcció (-35,9%). La majoria de les empreses del sector de la construcció, el 62,8%, tenen com a activitat principal l'edificació i la promoció immobiliària.

Pel que fa a la resta d'activitats econòmiques, la major part han tingut un decrement de les seves empreses concursades, i el del transport i emmagatzematge (-45,7%), el comerç al detall i vehicles (-42,5%) i la informació i comunicacions (-40%) són els més significatius. Per contra, han augmentat les empreses concursades en l'agricultura i pesca (10%).

Gairebé el 20% de les empreses concursades tenen entre una i dues persones treballadores; el 15,7%, entre 3 i 5 persones treballadores i el 15,3% són persones treballadores autònomes. Per tant, predominen les empreses concursades amb un nombre baix de persones treballadores, seguint la tendència dels anys anteriors. S'han produït decrements interanuals en tots els trams d'assalariats i el més significatiu ha estat el de les empreses de més de 100 persones treballadores (-44%).

La majoria de les empreses, el 70,4%, tenen un volum de negoci reduït, fins a 2 milions d'euros, tot i que disminueixen el 12,4% respecte de l'any anterior. Per bé que les empreses concursades disminueixen en tots els trams de volum de negoci, les que ho fan de manera més acusada són les que facturen més de 10 milions d'euros (-48,9%).

¹⁴⁷ Dades actualitzades a 5 de febrer de 2016.

El 22,5% de les empreses concursades tenen una antiguitat de 20 o més anys. El 18,7% tenen entre 5 i 8 anys i el 17,4%, entre 9 i 12. Les empreses entre 13 i 16 persones treballadores i entre 17 i 19 tenen un pes menor, del 12,9% i del 6,9%, respectivament.

11. PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL

11.1. ANÀLISI DE LA SINISTRALITAT

11.1.1. ACCIDENTS DE TREBALL

A Catalunya al llarg de l'any 2015 s'han registrat 225.801 accidents de treball (AT).¹⁴⁸ La major part d'ells no han causat baixa (56,6%, 127.849 AT). Els que si que han causat baixa i s'han produït dins de la jornada laboral han estat 81.916. En xifres més discretes se situen els AT *in itinere*, amb 16.036 AT registrats.

TAULA III.4.T1 AT segons tipologia. Catalunya 2015

AT en jornada sense baixa	AT	Var. absoluta	Var. relativa	% Dones sobre el total
Total	127.849	1.729	1,4%	34,5%
AT en jornada amb baixa	AT	Var. absoluta	Var. relativa	% Dones sobre el total
Total	81.916	4.654	6,0%	32,0%
Lleus	81.306	4.600	6,0%	32,1%
Greus	541	42	8,4%	17,6%
Mortals	69	12	21,1%	10,1%
Agricultura	1.878	105	5,9%	9,3%
Indústria	18.409	666	3,8%	17,1%
Construcció	7.499	675	9,9%	1,8%
Serveis	54.130	3.208	6,3%	42,1%
Fix	56.335	1.109	2,0%	33,6%
Eventual	24.228	3.745	18,3%	29,5%
Sense especificar	1.353	-200	-12,9%	14,6%
AT in itinere	AT	Var. absoluta	Var. relativa	% Dones sobre el total
Total	16.036	1.061	7,1%	52,8%
Lleus	15.803	1.064	7,2%	53,0%
Greus	212	2	1,0%	40,6%
Mortals	21	-6	-22,2%	23,8%

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

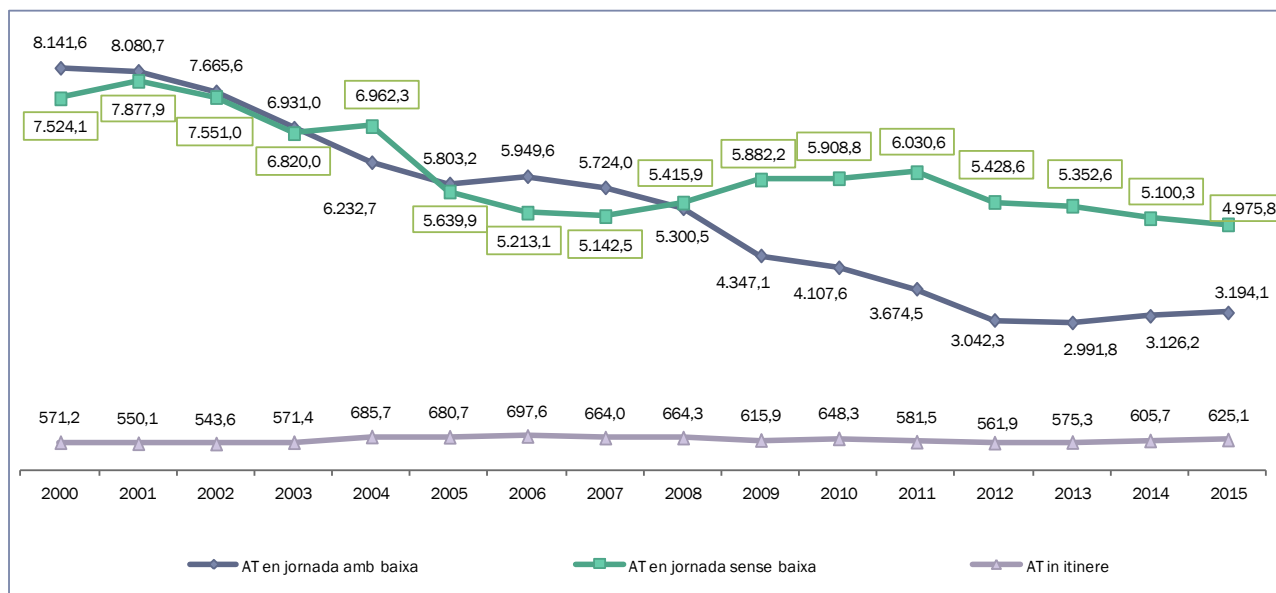
L'accidentalitat en termes absoluts augmenta en totes les tipologies d'AT.

L'evolució del total d'AT constata un augment de la sinistralitat declarada, atès que s'han produït 7.415 AT més (el 3,4%). L'augment de la sinistralitat en el seu conjunt és superior a l'increment de la població ocupada (16-64 anys), que creix en l'1,5%, si bé és inferior a la variació de l'afiliació, del 3,5%. Amb tot, les xifres dels AT segons la seva tipologia mostren algunes diferències. Els AT *in itinere* són els que més augmenten, seguits dels produïts en jornada laboral amb baixa, mentre que els AT sense baixa presenten un repunt més atenuat.

¹⁴⁸ Les dades que es recullen en aquest apartat corresponen al recull estadístic dels règims en què l'acció protectora comprèn de manera específica la contingència d'accident de treball. Aquests són els següents: règim general, RE de la mineria del carbó, RE agrari i RE de treballadors del mar. Els treballadors afiliats al RETA poden optar voluntàriament per la cobertura de les contingències professionals des de 2004. A Catalunya 75.117 persones afiliades al RETA han optat per tenir cobertes les contingències professionals (53.529 a Barcelona, 7.729 Girona, 7.044 Lleida i 6.815 a Tarragona). Aquesta xifra absorbeix el 12,5% de les persones afiliades al RETA amb les contingències professionals cobertes de tot l'Estat (602.477 en total). (Segons dades facilitades per la Tresoreria General de la Seguretat Social).

Ara bé, la significació real de les variacions exposades s'obté a partir de l'anàlisi dels índexs d'incidència, ja que aquests permeten evitar les possibles desviacions ocasionades per modificacions en el nombre de persones ocupades i exposades als riscos.¹⁴⁹

GRÀFIC III.4.G1 Evolució dels índexs d'incidència dels AT segons tipologia. Catalunya 2000-2015

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la Seguretat Social amb les contingències professionals cobertes* 100.000.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació (dades descarregades el 26-4-2016).

Els índexs d'incidència confirmen que el nombre d'AT sense baixa ha disminuït, mentre que la pujada de les xifres absolutes dels AT *in itinere* i dels AT en jornada laboral amb baixa ha superat els increments registrats en la població ocupada i afiliada. Així, en aquests casos els índexs d'incidència mostren un augment en les seves xifres.

Si el focus d'anàlisi s'amplia als 15 anys representats en la gràfica anterior, s'observa com a partir del 2011 els registres d'AT sense baixa inicien una tendència decreixent, mentre que els AT amb baixa i els *in itinere* a partir del 2012 tenen pautes de comportament ascendent.

11.1.1.1. AT EN JORNADA LABORAL SENSE BAIXA

El nombre d'AT en jornada laboral sense baixa ascendeix a 127.849, xifra molt superior al nombre d'AT amb baixa i que representa un ascens de l'1,4% respecte a l'any anterior, fet que suposa 1.729 accidents més.

Aquesta circumstància trenca la tendència reduccionista dels darrers anys calculada en termes absoluts. Val a dir que malgrat la pèrdua d'ocupació dels anys precedents, el nombre d'AT sense baixa des de l'any 2006 ha crescut anualment fins a l'any 2011, quan inicia el descens i és a partir del 2008 quan els índexs d'incidència superen els dels AT amb baixa, tal com es pot observar en el gràfic anterior.

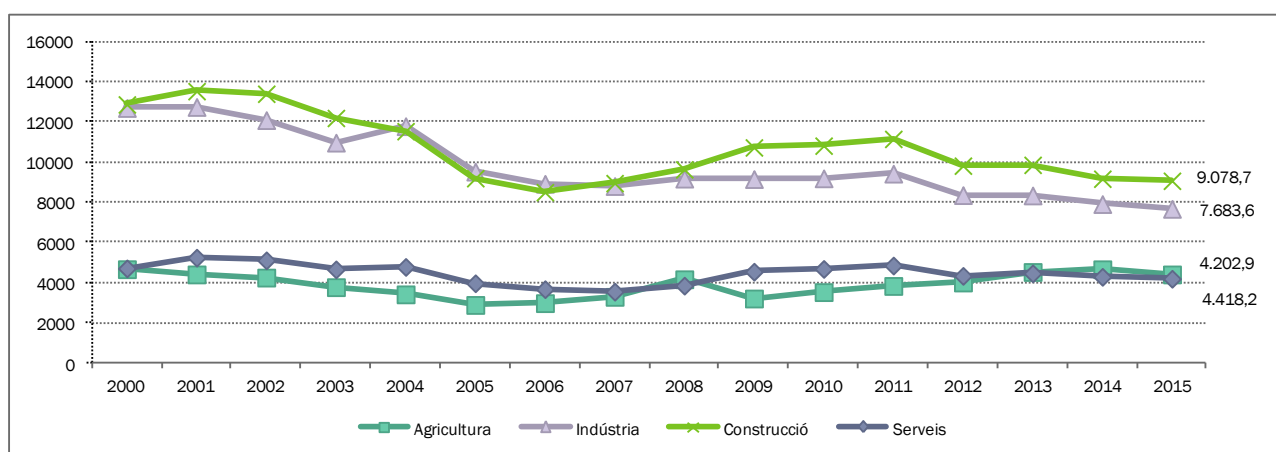
¹⁴⁹ Els índexs d'incidència indiquen el nombre d'AT per cada 100.000 treballadors o treballadores exposats amb les contingències professionals cobertes, de tal forma que les fluctuacions de la població ocupada i assalariada s'integren en els resultats.

El sector serveis és el que registra un nombre més gran d'AT sense baixa, atès que amb 84.071 accidents concentra el 65,9% del total.¹⁵⁰ En segon terme figura la indústria, que absorbeix el 24,5%, seguida de la construcció amb el 8,1%. A l'agricultura el nombre és força inferior, ja que concentra l'1,5% restant. Respecte al 2014, la reducció afecta la indústria i l'agricultura, mentre que l'augment es dona en els serveis i la construcció.

En nombres absoluts, el 51,7% dels AT sense baixa tenen lloc en una de les següents nou activitats econòmiques: comerç al detall (10.857), Administració pública, defensa i SS obligatòria (10.754), activitats sanitàries (8.480), comerç a l'engròs, excepte vehicles de motor (7.002), activitats especialitzades de construcció (6.669), serveis de menjar i begudes (6.404), productes metàl·lics, excepte maquinària (5.551), indústries de productes alimentaris (5.181) i serveis a edificis i jardineria (5.076).

L'anàlisi segons els índexs d'incidència dels AT sense baixa mostra que tots els sectors econòmics redueixen les seves xifres.

GRÀFIC III.4.G2 Evolució dels índexs d'incidència dels AT sense baixa segons sector d'activitat. Catalunya 2000-2015

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la Seguretat Social amb les contingències professionals cobertes* 100.000.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació (dades descarregades el 27.04.2016).

Amb tot, les activitats econòmiques on els índexs d'incidència d'aquest tipus d'AT són més elevats són: suport a les indústries extractives (370.370,4), antracita, hulla i lignit (190.476,2), gestió de residus (26.066,5), metal·lúrgia (17.766,1) i silvicultura i explotació forestal (17.142,9). Els valors inferiors s'observen a les llars que ocupen personal domèstic (477,8), als serveis de tecnologies de la informació (1.002,7) i a la mediació financera (1.103,4).

En les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies sobre els AT sense baixa s'observa que són més nombrosos entre els homes, perquè amb 83.756 AT quasi dupliquen els soferts per les dones, 44.093.¹⁵¹

També basant-se en aquestes dades, convé esmentar que en una de cada cinc ocasions els AT sense baixa tenen lloc el dilluns (19,5%), moment a partir del qual el risc disminueix al llarg de la setmana. Els caps de setmana la possibilitat de tenir un AT descendeix fins a valors del 5,0% el dissabte i del 3,3% el diumenge.

¹⁵⁰ Per a l'anàlisi de l'accidentalitat al sector i a les branques d'activitat s'han emprat les dades extretes de l'Observatori d'Empresa i Ocupació que corresponen a un moment diferent d'actualització de la base de dades, fet que provoca que hi hagi algunes diferències amb les recollides a la primera taula d'aquest apartat.

¹⁵¹ Les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies es refereixen a 127.849 AT sense baixa, xifra superior a l'esmentada fins ara, 127.570 AT.

Quant a les característiques dels AT sense baixa convé destacar que la forma d'accident més freqüent i que concentra el 29,0% dels AT sense baixa és el sobreexforç físic, el trauma psíquic, l'exposició a radiacions, soroll, llum o pressió. En segon terme se situen els xocs o cops, les col·lisions contra objectes en moviment (24,3%). Les lesions més habituals són les ferides i lesions superficials (49,3) i les dislocacions, esquinços i torçades (36,7%). A més, les parts del cos lesionades sovint són les extremitats superiors (36,4%) i les inferiors (20,1%) (vegeu taules III.4.A.T1, III.4.A.T2 i III.4.A.T3 de l'annex). Val a dir que aquestes característiques són similars a les que es donen en els AT en jornada laboral amb baixa.

11.1.1.2. AT EN JORNADA LABORAL AMB BAIXA

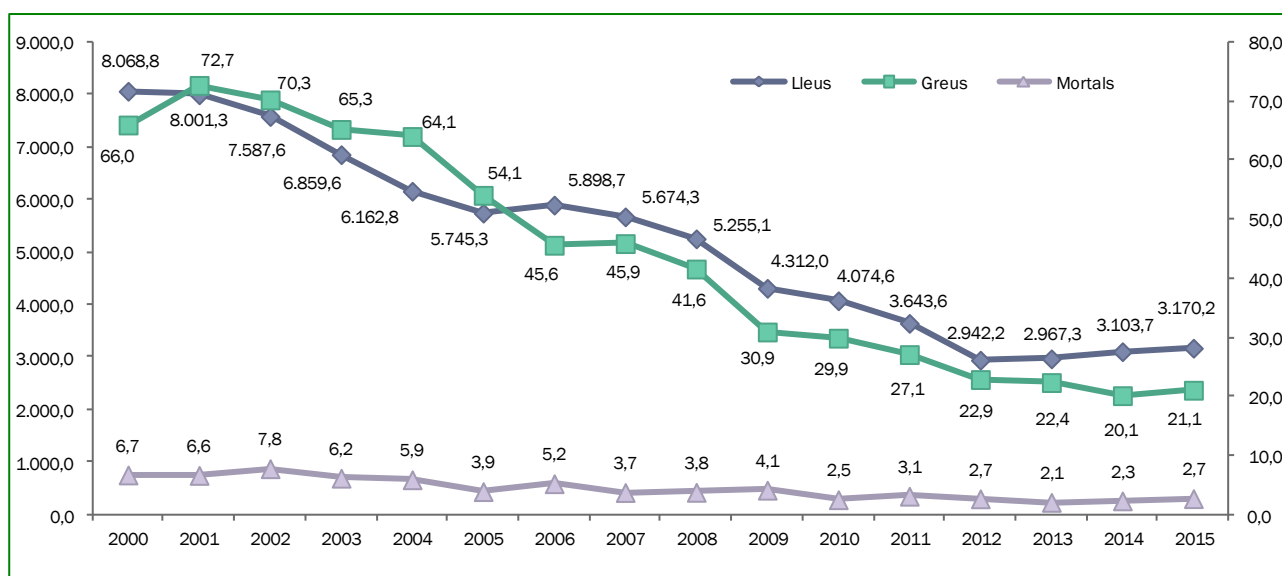
Segons les característiques dels AT

La variació interanual mostra un ascens de la sinistralitat en tots els graus de gravetat dels AT en jornada laboral que causen baixa.

En termes absoluts, són els AT lleus els que més s'incrementen (4.600 AT), si bé percentualment convé destacar l'augment dels AT mortals (21,1%, amb 12 AT mortals més).¹⁵²

Com es constata en el gràfic següent, els índexs d'incidència dels AT lleus i mortals mantenen els darrers tres anys una tendència creixent, mentre que els AT greus trenquen la tendència a la baixa dels darrers anys amb un repunt en les seves xifres. Per tant, l'augment de la població ocupada s'ha acompanyat d'un increment lleugerament superior de l'accidentalitat. Les causes poden ser diverses però, sens dubte, influeix l'increment del nombre de persones assalariades amb contracte temporal, que són les que tenen una incidència més alta d'accidentalitat, o més ocupació en sectors que tenen els índexs d'incidència més alts, com ara la construcció i la indústria (la població ocupada a la construcció ascendeix el 0,7%, al voltant de 1.000 persones ocupades més, i a la indústria el 4,6%, al voltant de 26.000 persones).¹⁵³

GRÀFIC III.4.G3 Evolució dels índexs d'incidència dels AT amb baixa segons gravetat. Catalunya 2000-2015

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la Seguretat Social amb les contingències professionals cobertes* 100.000.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació (dades descarregades el 17-5-2016).

¹⁵² Entre aquests AT mortals es troben les 28 víctimes que viatjaven per motius laborals en l'avió de Germanwings el 24 de març de 2015.

¹⁵³ Per a més informació vegeu l'apartat "Mercat de treball" d'aquest mateix capítol.

Com en els anys precedents la forma o contacte que ocasiona més lesions en les persones treballadores a Catalunya es deriva de la categoria que agrupa el sobre esforç físic, el trauma psíquic, les radiacions, el soroll, la llum o la pressió, que concentra el 29,0% dels AT en jornada amb baixa. En segon terme destaquen els cops o xocs contra objectes en moviment, que ocasionen el 24,3% dels AT, sent el cas més habitual que l'objecte provoqui la col·lisió per haver caigut o perquè ha estat projectat. Els aixafaments sobre o contra un objecte immòbils (el treballadors/ores en moviment vertical o horitzontal) són la tercera forma més freqüent dels AT absorbint el 14,3% dels AT, generalment com a conseqüència d'una caiguda. Aquestes tres formes o contactes provoquen el 67,7% dels AT, percentatge que augmenta fins al 81,1, si afegim el contacte amb "agent material" tallant, punxant o dur (13,5% del total) (vegeu la taula III.4.A.T4 de l'annex)

Segons la gravetat, el sobre esforç físic és la causa més freqüent entre els AT lleus (40,8% del total, 33.185), l'aixafament sobre o contra un objecte immòbil entre els greus (30,7% del total, 166) i els xocs o cops, les col·lisions contra un objecte en moviment entre els mortals (34,8% del total, 24).

Quant a les parts lesionades, destaquen dos punts de forma especial: les extremitats superiors, que concentren el 36,4% dels AT (46.535) i les extremitats inferiors amb el 20,1% dels AT (25.694). L'agrupació del cap, els ulls, la cara, les dents i les orelles se situa en el tercer lloc més freqüent i absorbeix el 16,2% dels AT. Val a dir que els AT greus mostren un cert equilibri entre el nombre d'AT de les extremitats superiors i les inferiors (148 i 146 AT, respectivament). Entre els AT mortals les parts lesionades afecten tot el cos o múltiples parts en 46 ocasions (vegeu la taula III.4.A.T5 de l'annex)

Entre els AT amb baixa les lesions més habituals són: les ferides i lesions superficials (49,3% dels AT) i les dislocacions, els esquinços i les torçades (36,7%) (vegeu la taula III.4.A.T6 de l'annex). Entre els AT mortals s'observa una proporció elevada de lesions múltiples en 27 dels 69 AT mortals i de lesions produïdes per infarts, vessaments cerebrals i altres patologies no traumàtiques amb 17 AT.

Segons el perfil de les persones accidentades

Si el focus se centra en les persones accidentades al llarg de la jornada laboral, s'observa que els AT majoritàriament són patits per homes, el 68,0% del total, tot i que constitueixen el 53,4% de la població ocupada. A mesura que augmenta la gravetat el percentatge dels AT patits pels homes s'eleva, fins a assolir el 90,4% dels AT mortals.

El 90,4% dels AT mortals han estat patits per homes.

Tot i això, el pes relatiu dels AT patits per les dones s'incrementa progressivament i ja arriba al 32,0% (el 46,6% de la població ocupada són dones). A més, enguany cal destacar l'increment que tenen els AT greus en les dones, del 20,3%, enfront del 6,2% d'augment dels AT greus dels homes. També, s'observa que els AT mortals de les dones han passat de 3 el 2014 a 7 el 2015.

Segons el sexe, el 86,6% dels AT de les dones tenen lloc al sector dels serveis i el 12,0% a la indústria, situació en consonància amb les pautes generals de l'ocupació femenina. En els cas masculí, la dispersió de l'accidentalitat entre els quatre sectors és més alta perquè, encara que es manté un predomini en el sector serveis, que absorbeix el 56,3% dels AT, també s'incrementa el pes relatiu dels patits a la indústria (27,4%), la construcció (13,2%) i l'agricultura (3,1%).

Pel que fa a l'origen de les persones accidentades, convé destacar que el gran gruix dels AT són patits per persones autòctones, 71.308 AT, mentre que els patits per les persones de nacionalitat estrangera han estat 10.608 AT (el 12,9% del total).¹⁵⁴

¹⁵⁴ No es disposa de les dades desagregades en funció de la nacionalitat de l'afiliació amb les contingències professionals cobertes que permetrien una anàlisi de l'accidentalitat de la població autòctona i estrangera. Amb tot, en una aproximació al col·lectiu de persones de nacionalitat

Amb relació al lloc de feina que ocupen les persones accidentades, es constata que el nombre més alt d'AT es produeix entre les ocupacions de treballadors i treballadores manuals, que concentren el 84,2% dels AT. Les ocupacions no manuals absorbeixen l'altre 15,8%.

Altres trets que es relacionen sovint amb la sinistralitat són l'experiència en el lloc de feina i el coneixement de les tasques que s'han de realitzar. A mode estadístic es pot fer una aproximació a aquestes circumstàncies amb la valoració dels tipus de contracte i l'antiguitat en el lloc de treball de les persones treballadores. Així, els treballadors i treballadores amb contracte temporal van registrar 24.228 AT amb baixa, amb un augment del 18,3%. El 68,8% dels AT van ser patits per persones amb un contracte indefinit. Amb tot, la sinistralitat registrada per les persones amb contracte temporal és més elevada, ja que la taxa de temporalitat se situa en el 19,7%, xifra molt inferior al 29,3% dels AT declarats per les persones amb contracte temporal (vegeu el gràfic III.4.A.G1 de l'annex). Quant a l'antiguitat en el lloc de treball, les xifres mostren un elevat percentatge d'AT de persones que porten menys d'un any a l'empresa, el 34,5% del total d'AT, fent palesa la importància de l'experiència en el lloc de treball per a la disminució i la prevenció dels riscos de treball (vegeu el gràfic III.4.A.T7 de l'annex).

En darrer terme, cal esmentar que la major part dels AT són de persones afiliades al règim general, 97,5%, si bé l'1,7% són de persones afiliades al règim especial de treballadors autònoms (1.383 AT) (vegeu la taula III.4.A.T8 de l'annex).

Segons les condicions laborals

Un dels eixos on s'han de focalitzar les actuacions preventives en matèria de seguretat i salut són les condicions laborals. En aquesta línia, el Reglament dels serveis de prevenció estableix que l'organització dels recursos necessaris per al desenvolupament de les activitats preventives es realitzarà per l'empresari d'acord a alguna de les modalitats tipificades a la norma. Enguany l'activitat legislativa sobre aquest Reglament ha estat intensa. Així, cal destacar que ha estat modificat pel Reial decret 899/2015 i pel Reial decret 598/2015, que, a més d'adreçar-se a l'esmentat Reglament, també conté modificacions sobre les mesures en matèria de senyalització de seguretat i salut en el treball, sobre protecció de les persones treballadores a l'exposició d'agents cancerosos i de protecció contra els riscos relacionats amb els agents químics a la feina.¹⁵⁵ En aquest mateix context, també en l'àmbit estatal s'ha aprovat el Reial decret 901/2015 pel qual es modifica el Reial decret 843/2011, que estableix els criteris bàsics sobre l'organització de recursos per desenvolupar l'activitat sanitària dels serveis de prevenció.¹⁵⁶

En el gràfic següent es pot observar la distribució dels AT patits el 2015 segons la modalitat preventiva escollida a l'empresa. Val a dir que els serveis de prevenció aliens són els més nombrosos, ja que estan presents a 55.657 AT, el 67,9% del total d'AT. L'assumpció personal per l'empresari es dona en 1.955 AT.

Pel que fa a la grandària de les empreses, més del 29% dels AT tenen lloc en les grans empreses (més de 250 treballadors/ores), assolint els 23.827 AT, si bé també destaca la concentració en empreses amb una plantilla que oscil·la entre les 10 i les 49 persones treballant, les anomenades petites empreses

estrangera les xifres mostren que constitueixen el 13,7% del conjunt de la població resident a Catalunya (1 de gener del 2015) i el 12,5% de la població assalariada d'edats entre 16 i 64 anys.

¹⁵⁵ Reial decret 899/2015, de 9 d'octubre, pel qual es modifica el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, BOE núm. 243, de 10.10.2015, i Reial decret 598/2015, de 3 de juliol, pel qual es modifiquen el Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció; el Reial decret 485/1997, de 14 d'abril, sobre disposicions mínimes en matèria de senyalització de seguretat i salut en el treball; el Reial decret 665/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents cancerosos durant el treball i el Reial decret 374/2001, de 6 d'abril, sobre la protecció de la salut i seguretat dels treballadors contra els riscos relacionats amb els agents químics durant la feina, BOE núm. 159, de 04.07.2015.

¹⁵⁶ Reial decret 901/2015, de 9 d'octubre, pel qual es modifica el Reial decret 843/2011, de 17 de juny, pel qual s'estableixen els criteris bàsics sobre l'organització de recursos per desenvolupar l'activitat sanitària dels serveis de prevenció, BOE núm. 243, de 10.10.2015.

(27,2%). En la mitjana empresa s'ha declarat el 25,1% dels AT i en les microempreses, de menys de 10 treballadors/ores, el 18,7%.¹⁵⁷

Dos de cada tres AT tenen lloc en el sector serveis.

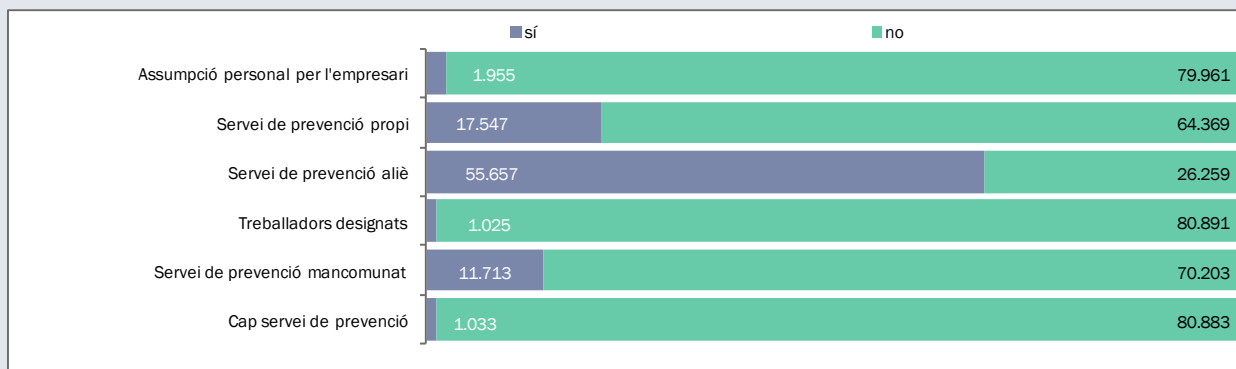
Sectorialment en els serveis es produeixen la major part dels AT en nombres absoluts, 54.130 AT. Aquesta xifra es refereix al 66,1% dels AT, tot i que en els serveis es concentra una proporció més elevada de població ocupada (el 73,6%). En la construcció s'observa l'efecte contrari, ja que el sector suposa un 5,7% de l'ocupació i registra el 9,1% dels AT. En el cas de la indústria, de nou els AT tenen un pes relatiu més elevat que la seva proporció de població ocupada (19,0% i 22,5%, respectivament). La variació interanual mostra que tots els sectors han incrementat els seus índexs d'incidència si bé convé assenyalar que qui més ho fa són els sectors de l'agricultura i la construcció (vegeu el gràfic III.4.A.G2 de l'annex).

---

¹⁵⁷ Amb tot, aquesta distribució dels AT entre els grups d'empreses no es totalment paral·lela amb la distribució de persones que hi estan afiliades.

GRÀFIC III.4.G4 Distribució dels AT amb baixa segons modalitat d'organització preventiva, sector i grandària de l'empresa. Catalunya 2015

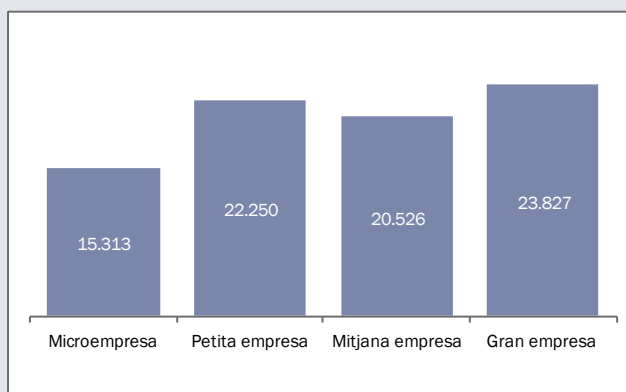
Segons modalitat d'organització preventiva

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

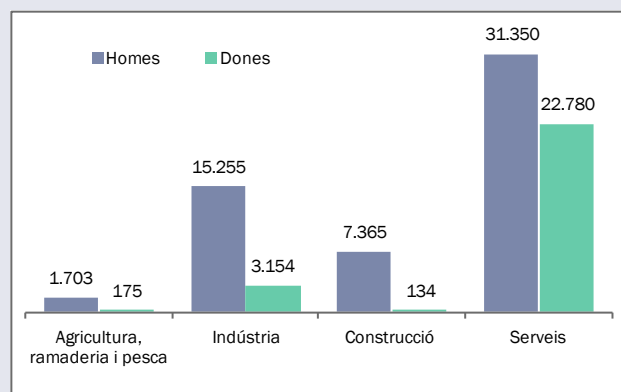
Segons grandària de l'empresa

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Segons sector i sexe

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Segons els índexs d'incidència el risc de patir un AT és més elevat a la construcció (6.400,4). A relativa distància es troben els índexs de la indústria (4.447,6) i de l'agricultura (4.190,4). Finalment, convé esmentar el sector dels serveis (2.646,6). La variació interanual presenta increments que agreugen el risc d'AT a l'agricultura, amb 228 AT més cada 100.000 persones, i a la construcció, amb 179 AT més.

De nou en valors absoluts, el 59,0% dels AT tenen lloc en 12 grups d'activitats econòmiques segons la classificació CNAE 2009. I cinc d'aquestes activitats registren més de 4000 AT cadascuna. Concretament les branques d'activitats econòmiques amb un nombre més elevat d'accidents registrats són: Administració pública, defensa i SS obligatòria, 7.187 AT, comerç al detall, excepte vehicles a motor, 5.412, serveis de menjar i begudes, 5.214, activitats especialitzades de construcció, 4.541 i serveis a edificis i de jardineria, 4.208. Aquestes cinc activitats absorbeixen el 32,4% dels AT.

Val a dir que l'accidentalitat mortal està més concentrada. Entre les activitats econòmiques amb un major nombre d'AT mortals es troben: el comerç a l'engròs, excepte vehicles de motor amb 10 AT mortals, el

transport terrestre i per canonades amb 8, les activitats especialitzades de construcció amb 5 i els materials i equips elèctrics amb 5 AT més. Només aquestes quatre branques d'activitats econòmiques ja concentren el 40,6% dels AT mortals.

Tot i això, segons els índexs d'incidència s'observa un major risc de patir un AT en les branques de suport a les indústries extractives (37.037,0), silvicultura i explotació forestal (20.040,2), gestió de residus (11.194,0) i minerals no metàl·lics ni energètics (10.452,7). La relació entre les activitats econòmiques amb més risc també canvia en l'anàlisi a partir dels índexs d'incidència dels AT mortals, que en aquesta ocasió mostren com a activitats amb més accidentalitat els minerals no metàl·lics ni energètics (43,7), els materials i equips elèctrics (38,9) i les indústries manufactureres diverses (15,3).

11.1.1.3. AT IN ITINERE

El nombre d'accidents *in itinere* l'any 2015 ha estat de 16.036. En el dret laboral es reconeix com accidents *in itinere*, els produïts a l'anada o la tornada del centre de treball, sempre que el camí recorregut sigui el que habitualment es fa, sense interrompre'l voluntàriament.

L'accidentalitat in itinere creix des del 2012 i és més freqüent entre les dones.

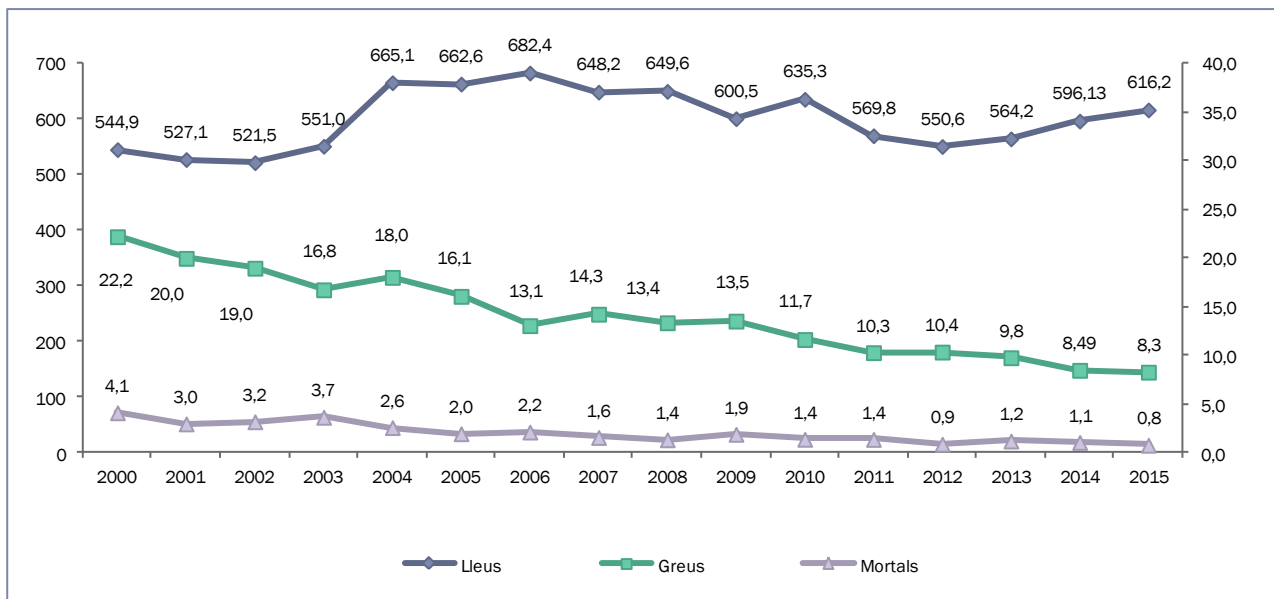
Respecte a l'any 2014 aquesta xifra suposa un increment de 1.061 accidents més, el 7,1%, i es manté la tendència ascendent d'aquest tipus d'accidentalitat iniciada el 2012. En funció de la gravetat l'ascens s'ha produït en les categories d'AT lleus i greus, mentre que en el cas dels mortals s'han declarat 6 accidents menys.

El predomini dels accidents lleus és menys acusat que entre els accidents amb baixa. En aquest cas els 15.798 accidents lleus absorbeixen el 98,5% del total (el 99,3% en el cas dels accidents en jornada laboral amb baixa). Els accidents *in itinere* greus registrats han estat 212 (l'1,3%) i els mortals 21 (el 0,1%).

Contràriament amb el que succeïa en els AT amb baixa mèdica, els AT *in itinere* són més nombrosos entre les dones, ja que el 2015 s'han registrat 8.465 soferts per les dones, mentre que els homes en registren 7.571 AT.

Pel que fa al tipus d'AT s'observa que hi ha un percentatge molt alt d'accidents de trànsit, el 60,7% del total (9.740). En aquesta ocasió la proporció dels AT dels homes (55,1%) és més elevada que la de les dones. L'altre gran gruix dels AT *in itinere* correspon als derivats de causes traumàtiques (6.289) (vegeu la taula III.4.A.T9 de l'annex). A més, un de cada cinc AT *in itinere* tenen lloc el dilluns (20,4%), moment a partir del qual el risc disminueix al llarg de la setmana. Els caps de setmana la possibilitat de tenir un AT *in itinere* descendeix fins a valors del 5,6% el dissabte i 3,3% el diumenge.

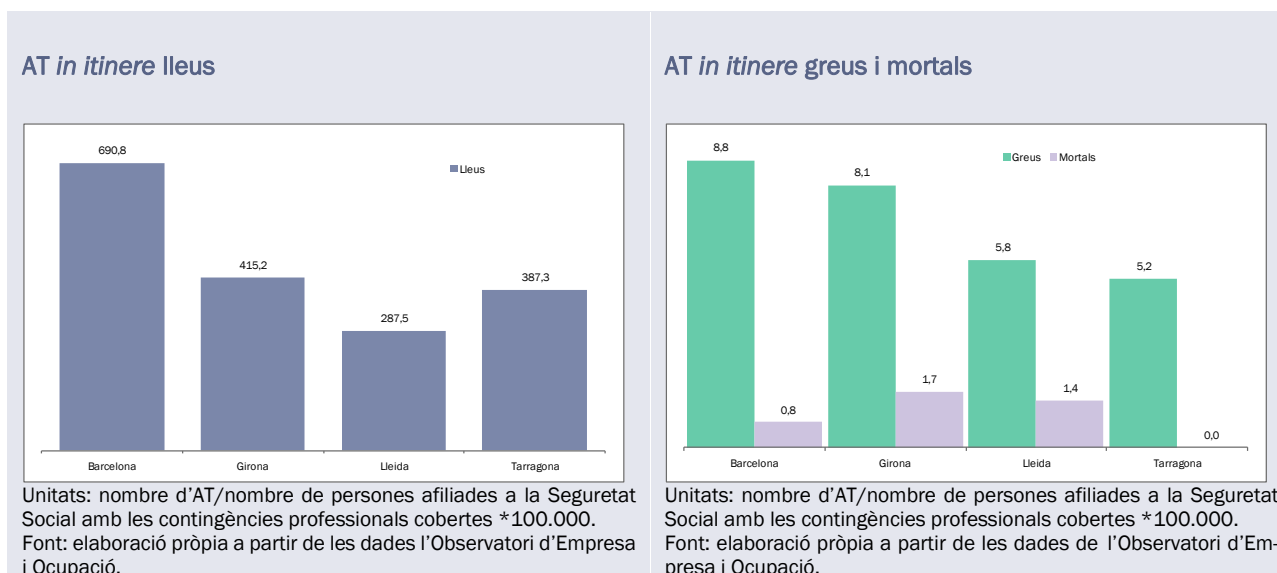
GRÀFIC III.4.G5 Evolució dels índexs d'incidència del AT *in itinere* segons gravetat. Catalunya 2000-2015.

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la Seguretat Social amb les contingències professionals cobertes *100.000.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació.

Per demarcacions, els AT *in itinere* són més nombrosos a Barcelona, que concentra el 85,5% del total (13.711 accidents), seguida de Girona, amb el 6,3% (1002) i de Tarragona, amb el 5,7% (908). A Lleida l'accidentalitat és menor i absorbeix el 2,6% (410). En els següents gràfics, elaborats a partir del índex d'incidència s'evidencia que el risc de patir un AT és més elevat a Barcelona. També destaca que a Tarragona no s'ha registrat cap accident *in itinere* mortal.

GRÀFIC III.4.G6 Índexs d'incidència dels AT *in itinere* segons gravetat i demarcació territorial. Catalunya 2015

Quant a les lesions més freqüents d'aquesta tipologia d'AT, el 53,6% respon a dislocacions, esquinços i torçades (8.587), patits de forma prioritària per les dones (4.937). Les ferides i lesions superficials concentren el 24,4% (3.908) i les fractures d'ossos el 13,0% (2.083) (vegeu la taula III.4.A.T10 de l'annex).

Les lesions es produeixen principalment en les extremitats inferiors i en la zona del coll, inclosa la columna i les vertebres. Aquestes dues parts del cos són les que absorbeixen el 53,8% dels AT in itinere (vegeu la taula III.4.A.T11 de l'annex).

11.1.2. MALALTIES PROFESSIONALS

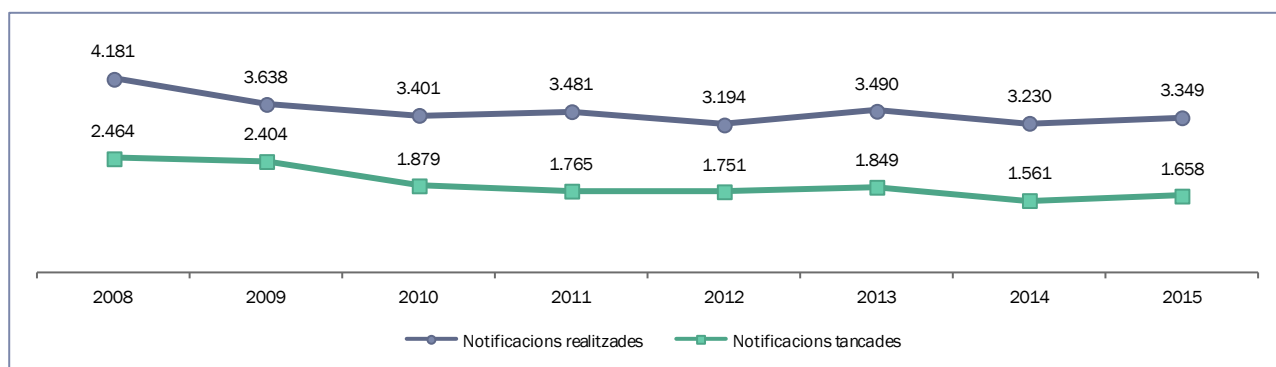
En el marc de la seguretat i salut de les persones treballadores cal analitzar detalladament, a més de l'anàlisi de l'accidentalitat, un altre element fonamental, les malalties professionals.

Les malalties professionals inclouen aquelles alteracions, danys o desviacions de l'estat de salut contraïdes com a conseqüència del treball executat en les activitats laborals que s'especifiquen en el quadre aprovat per les disposicions d'aplicació.¹⁵⁸ A més, cal que estiguin provocades per l'acció dels elements o substàncies que en el mateix quadre s'indiquen per cadascuna de les malalties professionals. El procediment s'inicia a partir de la visita mèdica on es diagnostica la malaltia professional, moment a partir del qual l'entitat gestora o col·laboradora que assumeix les contingències professionals ha d'emetre una notificació i registrar-la en el sistema CEPROSS. En l'esmentat sistema informàtic cal especificar, entre d'altres qüestions, si aquesta produeix baixa laboral per incapacitat temporal o no.

El nombre de notificacions d'MP realitzades i tancades augmenta.

Segons les xifres de l'explotació estadística del sistema CEPROSS, enguany el nombre de notificacions realitzades a Catalunya presenta un repunt en les seves xifres, assolint les 3.349 notificacions (el 3,0% més que l'any anterior). D'aquestes, 1.557 corresponen a malalties que no han requerit una baixa laboral i 1.792 sí (el 53,5%). Com en els anys precedents, destaca que les malalties ocasionades per agents físics són majoritàries, absorbint el 80,3% del total dels expedients (2.690 notificacions). Una altra característica rellevant de les notificacions realitzades és que l'activitat econòmica que ha comunicat un nombre més gran de malalties són les indústries manufactureres (el 42,7% del total, 765 notificacions), seguida a molta distància de les comunicacions del comerç i de les de les activitats sanitàries o de serveis socials (232 i 189 notificacions, respectivament).

GRÀFIC III.4.G7 Evolució de les notificacions de malalties professionals. Catalunya 2008-2015.

Unitats: nombres absoluts.

Font: Observatori de les Contingències Professionals de la Seguretat Social (MESS).

Les MP declarades afecten més les dones.

Altrament, a més de saber on es produeixen, cal esmentar que les malalties notificades en el 68,3% dels casos són de persones entre 35 i 54 anys i que afecten lleugerament més les dones treballadores (el

¹⁵⁸ En l'àmbit normatiu cal esmentar el Reial decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el quadre de malalties professionals en el sistema de la Seguretat Social, i s'estableixen els criteris per a la seva notificació i registres. Però enguany la novetat normativa ha estat la modificació fixada pel Reial decret 1150/2015, de 18 de desembre, per tal d'incloure el càncer de laringe dins dels quadres de malalties professionals, BOE núm. 303, de 19.12.2015.

51,8% del total). A més, també són elles les que en més ocasions han necessitat una baixa laboral per a la seva recuperació, absorbint el 52,7% de les incapacitats.

El nombre de processos tancats a la fi de l'any és de 1.658 (el 19,8% de tota Espanya).¹⁵⁹ En aquesta ocasió, respecte a l'any anterior s'observa un increment superior de les xifres, del 4,9%, fet que en nombres absoluts suposa el tancament de 77 expedients de malalties professionals més. Val a dir que la major part d'aquests expedients són de processos patits per homes (69).

La distribució de les MP amb baixa entre els gèneres es presenta bastant equilibrada, si bé les dones absorbeixen el 52,8%. En aquest punt cal destacar que la distribució és molt diferent a la que s'observa en els accidents laborals.

L'edat mitjana en els processos d'MP és molt similar entre homes i dones. El 67,8% dels processos tenen lloc entre els 35 i els 54 anys, tant en el cas del homes com en el de les dones. Es detecten algunes diferències en funció del sexe pel que fa a la durada dels processos. En el cas de les dones les durades més llargues han tingut lloc en processos amb pacients d'edats entre els 45 i els 54 anys (superiors a 76 dies entre 45 i 49 anys i a 71 dies entre 50 i 54 anys), mentre que en els homes la franja d'edat es desplaça als 55-64 anys (superiors a 82 dies entre els 55 i 59 anys i a 92 dies entre els 60 i 64 anys).

El 81,5% de les MP són causades per agents físics.

La incidència més gran de les MP que han causat baixa entre les persones treballadores es dona en aquelles que s'inclouen en el grup 2, malalties causades per agents físics (1.351, el 81,5% del total). A continuació, amb xifres significativament inferiors, se situen les malalties de la pell (111 del grup 5), les causades per agents biològics (78 del grup 3), per agents químics (69 del grup 1), per inhalació de substàncies (57 del grup 4) i per agents carcinògens (1 del grup 6).¹⁶⁰

El tipus d'MP també afecta la durada dels processos perquè si bé la durada mitjana dels processos finalitzats és de 65,4 dies, aquesta xifra varia en funció del grup de malaltia causant. La durada més llarga té lloc en un únic procés tancat provocat per agents carcinògens (437 dies). A molta distància se situa la durada mitjana registrada en processos tancats per inhalació de substàncies, que és de 100 dies, i la de les causades per agents físics, 70 dies.

La indústria manufacturera és la branca d'activitat amb un nombre més alt d'MP amb baixa laboral (715), seguida del comerç al detall i la fabricació de vehicles de motor (211), de les activitats administratives i serveis auxiliars (180) i de les activitats administratives i serveis auxiliars. Així, les agrupacions de lletres C, G, Q i N del CNAE concentren el 75,3% dels processos tancats.

D'altra banda, mitjançant el sistema PANOTRASS¹⁶¹ es poden estudiar les patologies no traumàtiques causades pel treball i protegides pel sistema d'SS. També s'inclouen les patides amb anterioritat per la persona treballadora, però que s'agregen com a conseqüència de la lesió constitutiva d'accident.

A Catalunya l'any 2015 s'han comunicat 985 notificacions (el 17,9% de l'estat espanyol).¹⁶² Contràriament al que va succeir l'any anterior, en aquesta ocasió hi ha un nombre més elevat de comunicacions

¹⁵⁹ El tancament dels expedients en què s'ha produït una baixa per incapacitat temporal es pot donar per: alta per curació i/o alta laboral; alta amb proposta d'incapacitat permanent; alta amb proposta de canvi de treball; defunció, lesions permanents no invalidants o per altres causes com la qualificació de l'expedient com AT o malaltia comuna, encara que la persona continuï en situació de baixa mèdica laboral.

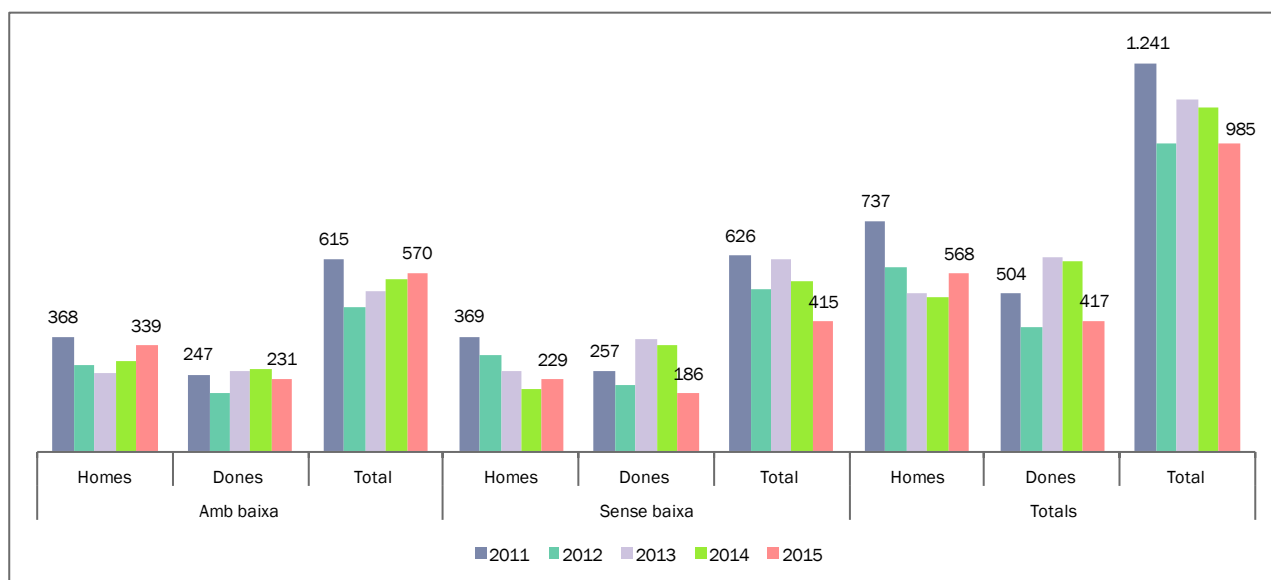
¹⁶⁰ Aquesta prelación entre els grups de malalties també es manté en els índexs d'incidència respectius que presenten aquests valors: G2 amb un valor de 97,92, G5 de 8,20, G3 és de 5,93, G4 de 5,82 i G4 de 3,59.

¹⁶¹ Aquest sistema recull les malalties professionals que s'han de considerar contingència professional, d'acord amb els apartats e i f de l'art. 115.2 de la LGSS, encara que no constin a la llista del Reial Decret.

¹⁶² La comunitat autònoma amb un nombre més alt de comunicacions ha estat Catalunya, seguida de la Comunitat Valenciana (726) i d'Aragó (702).

derivades de processos patits pels homes (el 57,7%). El 57,9% de les notificacions són de processos que han causat baixa (570). L'evolució en el nombre de notificacions en el seu conjunt mostra una tendència descendent, tal com mostra el gràfic següent, si bé s'observen algunes fluctuacions en els anys analitzats.

GRÀFIC III.4.G8 Evolució del nombre de notificacions de les patologies no traumàtiques causades pel treball i protegides pel sistema d'SS segons sexe i causants o no de baixa. Catalunya 2011-2015

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS (Sistema de comunicació PANOTRASS).

Una altra mesura que s'obté a partir de les notificacions al sistema CEPROSS és el sistema d'alerta que permet realitzar una detecció en temps real de possibles "focus de risc" d'MP. L'objectiu és facilitar una eficiència més alta en les accions de prevenció mitjançant la detecció d'empreses que superen els límits de sinistralitat establerts per a cada grup d'MP. Val a dir que en la determinació final d'aquests límits es tenen en compte les característiques que presenta la distribució de les MP, com són el nombre de treballadors de l'empresa i l'activitat desenvolupada, entre d'altres.

El 2015 han estat 28 empreses catalanes diferents les que han superat els límits de sinistralitat, 5 menys que les detectades l'any anterior. Les alertes de les empreses s'han produït com a conseqüència de 41 malalties, de tal forma que hi ha empreses on les alertes s'han originat en més d'una malaltia.

Les malalties professionals amb un nombre més gran de repeticions pertanyen al grup 2, malalties causades per agents físics, principalment provocades per postures forçades i moviments repetitius. S'han detectat 23 alertes del grup 2 que afecten empreses de diverses activitats econòmiques. En el sector de les activitats hospitalàries s'han registrat 8 de les 12 alertes produïdes per agents biològics, de forma que aquesta tipologia de malaltia està molt concentrada en poques activitats econòmiques. Amb tot, el nombre d'empreses d'aquesta branca econòmica és elevat, ja que de les 28 empreses que han superat els límits 9 treballen en activitats hospitalàries. Altres activitats econòmiques en registren només una o dos empreses que superin els límits. En concret, hi ha dues en assistència d'establiments residencials per a persones grans i dues en processat i conserva de carn; la resta de branques econòmiques afectades només tenen una empresa.

11.2. INCAPACITAT TEMPORAL

A més de l'impacte personal dels accidents de treball i de les malalties professionals analitzats fins ara, difícilment quantificable en la seva totalitat, la sinistralitat té altres repercussions en el món laboral. Les

incapacitats temporals permeten fer una aproximació a aquests efectes, tant segons el nombre de processos iniciats o en vigor com per la seva durada.

Previ a l'anàlisi de les dades convé destacar alguns canvis normatius recents. En primer lloc, cal tenir present que la Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei general de la Seguretat Social amb relació al règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social, en la disposició addicional primera estableix que "Totes les referències a les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social realitzades en les normes legals i reglamentàries, se entendran fetes a les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social."¹⁶³

En segon terme cal destacar les modificacions en les notificacions que comprenen les baixes, altes i canvis en les bases tant d'AT com de contingències professionals. Val a dir que els primers canvis van tenir lloc amb l'entrada en vigor l'1 de setembre del 2014 del Reial decret 625/2014 i de l'Ordre ESS/1187/2015 que el desenvolupa i que és vigent des de l'1 de desembre del 2015.¹⁶⁴ Mitjançant aquesta normativa es modifica la freqüència de les confirmacions de baixa per IT, en tant que es descriuen quatre grups de processos de durada prevista en el moment de la baixa. A més, el Reial decret 625/2014 també estableix que els comunicats mèdics d'alta de processos d'IT per contingències professionals es comunicaran a les mútues col·laboradores, en el cas de les persones treballadores protegides per elles, i aquestes han de comunicar a l'empresa l'extinció del dret, la seva causa i la seva data d'efectes. Posteriorment, el Reial decret 8/2015 estableix que correspon a les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social la funció de declaració del dret a la prestació econòmica, així com les de denegació, suspensió, anul·lació i declaració de la seva extinció, sense perjudici del control sanitari de les altes i baixes mèdiques per part dels serveis públics de salut i dels efectes atribuïts als comunicats mèdics en la Llei i en les seves normes de desenvolupament (art. 82.4a) de la Llei general de Seguretat Social).¹⁶⁵

Feta aquesta al·lusió a les modificacions normatives, la taula següent recull els principals resultats de les prestacions d'IT a Catalunya al 2015.¹⁶⁶ En conjunt es constaten variacions en la durada mitjana de les incapacitats de les quals s'ha registrat l'alta i en el nombre de processos inicials en el període per cada 1.000 persones protegides en funció del tipus de contingència (professional o comuna), d'una banda, i de l'entitat gestora o col·laboradora seleccionada per a la tramitació (mútues col·laboradores, INSS O ISM), de l'altra.

Només el 10,1% de les incapacitats temporals tenen com a fet causant un AT o una MP.

Les incapacitats temporals per contingències professionals, és a dir, aquelles que es deriven d'un accident laboral o malaltia professional, absorbeixen el 10,1% del total (8.649 de 85.405). Per tant, destaca que en el 83,9% dels casos les incapacitats tenen com a fet causant una malaltia comuna o accident no laboral, percentatge al qual cal afegir el 6% per la mateixa causa en els treballadors i treballadores autònoms.

¹⁶³ Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la qual es modifica el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social amb relació al règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social, BOE, núm. 314, de 29.12.2014.

¹⁶⁴ Reial Decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers 365 dies de la seva durada, BOE núm. 175, de 21.07.2014. A més de la modificació en la periodicitat de les confirmacions d'IT esmentada, s'hi possibilita l'acció de les mútues col·laboradores des del primer dia de les baixes per IT, es regula el procediment de les propostes d'acta d'IT proposades per les mútues, es regula expressament la possibilitat de suspendre la prestació cautelarment per part de la mútua quan el treballador/ora no es presenti a un reconeixement mèdic al qual ha estat citat per la mútua. Ordre ESS/1187/2015, de 15 de juny, per la qual es desenvolupa el Reial decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers tres-cents seixanta cinc dies de la seva durada, BOE, núm. 147, de 20.06.2015.

¹⁶⁵ Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social, BOE núm. 261 de 31.10.2015. Aquesta norma entra en vigor el 2 de gener de 2016.

¹⁶⁶ Per a més informació sobre les prestacions d'incapacitat temporal, vegeu l'apartat "Protecció social, serveis socials i atenció a la dependència" del capítol IV.

TAULA III.4.T2 Prestacions per IT segons el tipus de contingència causant i l'entitat gestora o col·laboradora de tramitació. Catalunya 2015

Contingències professionals	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. durada	Var. incidència	Var. del nombre de processos
Total	35,4	3,4	8.649	2,0	0,1	503
Mútues col·laboradores	35,3	3,4	8.632	2,0	0,1	502
INSS	80,2	0,5	17	4,6	0,0	2
ISM	84,9	3,8	1	-39,6	2,3	1
Contingències comunes (excepte autònoms)	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. durada	Var. incidència	Var. del nombre de processos
Total	29,3	27,6	71.656	-0,3	2,6	7.949
Mútues col·laboradores	27,6	29,4	55.679	-0,4	2,6	7.653
INSS	35,4	22,9	15.938	0,7	2,1	295
ISM	83,4	9,8	38	-2,7	0,2	0
Contingències comunes d'autònoms	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. durada	Var. incidència	Var. del nombre de processos
Total	81,7	9,5	5.100	-2,6	-0,1	93
Mútues col·laboradores	77,3	9,0	4.198	-2,1	-0,3	234
INSS	100,1	10,2	902	-1,8	-0,5	-142

Unitats: nombres absoluts (dies i persones) i percentatges per cada mil persones protegides (incidència).
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

El nombre de treballadors/ores protegits al final del període ha estat de 2.626.714 persones. I el nombre de dies en mitjana per afiliat actiu és de 35,4 dies, durada relativament més llarga que la requerida pel conjunt de les prestacions per a les contingències comunes.

Les contingències professionals són gestionades per les mútues col·laboradores en el 99,8% dels casos. En aquests processos s'observa que la distribució entre els dos sexes és desigual perquè el 63,9% dels expedients amb alta en el període de referència són d'homes (66.787 dels 104.508 totals).¹⁶⁷ El nombre de processos de les dones amb alta el 2015 ha estat de 37.721.

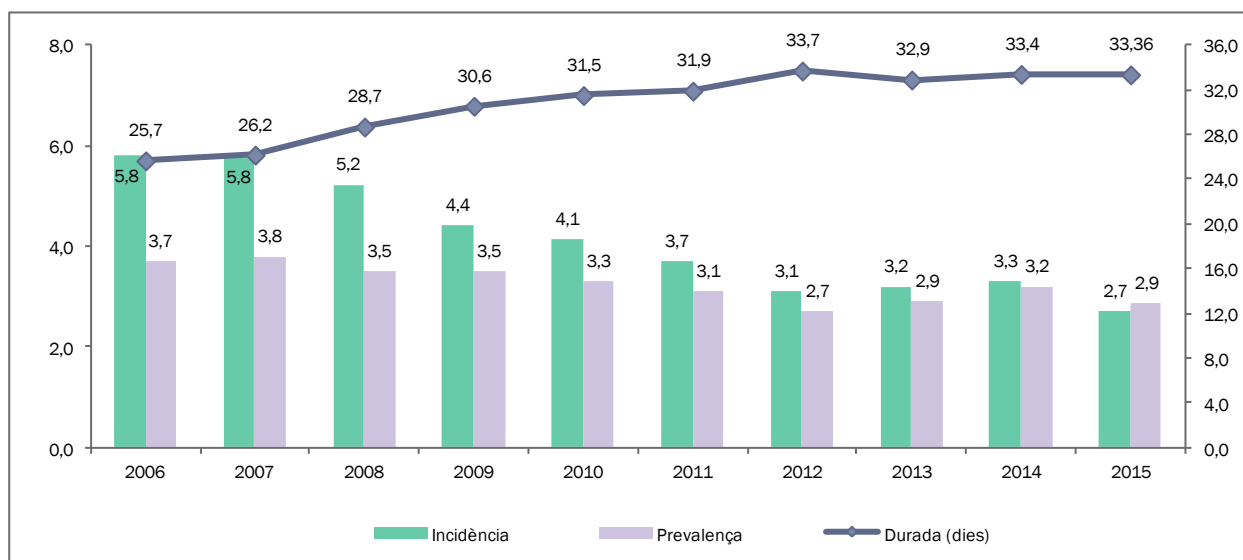
Si es compara aquesta distribució entre els dos sexes amb la registrada en els accidents en jornada laboral amb baixa, s'observa un cert equilibri en les dades, atès que la proporció d'accidents de les dones

¹⁶⁷ Per contra, en les incapacitats per contingències comunes gestionades per les mútues els homes concentren el 43,8% dels 663.657 processos amb alta el 2015 (290.608 processos d'homes i 373.049 de les dones).

concentra el 32,0% del total, mentre que en el cas de les incapacitats temporals absorbeix el 36,1%, increment produït per la suma de les IT procedents de les MP i dels AT *in itinere*.

A més, cal destacar que el gruix dels dies de baixa dels processos amb alta el 2015 ascendeix a 2.350.908 dies per als homes mentre que en les dones a 1.335.841 dies; amb tot la durada mitjana és molt similar 35,2 per als homes i 35,4 per a les dones.

GRÀFIC III.4.G9 Evolució de les prestacions per IT per contingències professionals. Catalunya 2006-2015

Unitats: nombres absoluts (dies) i percentatges per cada mil persones protegides (incidència i prevalença).
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

En conjunt, la mitjana del nombre mensual de processos iniciats en el període des del 2006 fins a l'actualitat disminueix (des dels 15.872,5 registrats el 2006 fins als 8.649 del 2015).¹⁶⁸ Igualment decreix paulatinament el nombre de processos en vigor al final de l'any (10.146 al 2006 i 7.533 el 2012). Com a conseqüència d'aquestes reduccions, tant la incidència (mitjana dels processos iniciats per cada 1.000 persones protegides) com la prevalença (nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones protegides) veuen disminuïts els seus índexs a 2,7‰ i 2,9‰, respectivament, si bé el 2006 les xifres ascendien a 5,8‰ i 3,7‰, respectivament.

Respecte a la variació interanual, l'increment experimentat en el nombre de incapacitats laborals al 2015 respecte a l'any precedent, entre d'altres, pot explicar-se en part per l'augment de persones afiliades al mercat laboral (3,7%) i per l'augment del nombre d'AT i MP declarats el 2015 (3,4% i 3%, respectivament).¹⁶⁹

11.3. ACTUACIONS DE LA ITC PER A LA PREVENCIÓ DELS RISCOS LABORALS

L'1 de març de l'any 2010 es va fer efectiu el traspàs de la Inspecció de Treball a la Generalitat de Catalunya (en endavant ITC). Amb el traspàs, la Generalitat assumeix la competència orgànica i funcional sobre el servei de la Inspecció de Treball i el seu personal. L'àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball de Catalunya (en endavant ITC) comprèn la vigilància i el control del compliment de totes les normes d'ordre social, i les principals àrees i matèries sota la seva competència són: l'àrea de seguretat i salut

¹⁶⁸ El 2006 és la primera dada disponible a l'Observatori de les Malalties Professionals del MEYSS.

¹⁶⁹ Segons les dades de la Seguretat Social, l'afiliació mitjana anual a Catalunya l'any 2015 calculada a partir de l'últim dia dels quatre trimestres va augmentar el 3,7%. Per a més informació, vegeu l'apartat "Mercat de treball" d'aquest mateix capítol.

laboral, l'àrea de relacions laborals i l'àrea d'ocupació i immigració, que inclou les actuacions en treball no declarat.

L'any 2015 les inspeccions finalitzades de la ITC han estat 57.153, xifra que suposa un augment respecte el 2014 del 54,6% (20.176 inspeccions més).¹⁷⁰

En matèria de seguretat i salut laboral la ITC actua en dues grans línies: la derivada de les demandes externes (peticions de la judicatura, la fiscalia, la autoritat laboral, juntament amb les denúncies de treballadors/ores i/o representants sindicals), que concentren el 39,2% del total d'inspeccions finalitzades, i les actuacions de vigilància i control sobre empreses de sectors que o bé presenten alts índexs de sinistralitat o bé utilitzen equips de treball o agents considerats especialment perillosos o en disposen, que concentren el 60,8% restant.

Les actuacions inspectores més nombroses enguany han estat les dutes a terme en matèria de Seguretat Social, ja que absorbeixen el 47,3% del total, fet que en termes absoluts suposa 56.626 actuacions, si bé en segon terme es troben les actuacions en matèria de seguretat i salut laboral que, amb 36.997 actuacions, concentren el 30,9% del total. Aquesta xifra és una mica inferior a la de l'any 2014, quan van ser 38.866, si bé en conjunt el nombre d'actuacions s'ha incrementat (de 74.414 el 2014 a 119.753 el 2015).

S'incrementen les infraccions en acta en matèria de seguretat i salut, però es redueix el nombre de treballadors/ores afectats.

Tal com es pot observar en la taula següent, les actuacions en matèria de seguretat i salut laboral han originat al llarg de l'any 2.222 infraccions en acta per incompliments en matèria de prevenció de riscos, el 22,2% de les infraccions totals (1.607 el 2014). Amb relació al nombre de treballadors/ores afectats/ades, convé esmentar que un de cada cinc ho han estat per motius de seguretat i salut laboral (el 21,3%). L'any anterior van resultar afectats 39.181 treballadors/ores. És destacable que el nombre més alt de treballadors/ores afectats ha estat registrat en les actuacions en matèria de relacions laborals (49.619 treballadors/ores, el 62,3% del total). D'altra banda, l'import global proposat en les sancions representa el 17,0% de l'import de totes les propostes de sanció.

¹⁷⁰ Les dades analitzades en aquest epígraf han estat facilitades per la Direcció General de la Inspecció de Treball de Catalunya (Secretaria d'Ocupació i Relacions Laborals, *Memòria 2014*), en data 26 de maig de 2016.

TAULA III.4.T3 Activitat de la Inspecció de Treball de Catalunya per demarcacions. Catalunya 2015

	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
Inspeccions finalitzades	57.153	35.334	7.199	4.169	10.451
Visites realitzades	41.198	22.554	6.231	4.234	8.179
Actuacions inspectores	119.753	74.711	17.142	8.060	19.860
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	36.997	21.587	680	2.751	5.859
Infraccions en acta	10.006	6.534	1.095	447	1.930
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	2.222	1.138	347	117	620
Treballadors/ores afectats per les infraccions	79.694	67.695	4.397	984	6.618
.... en l'àrea de seguretat i salut laboral	16.946	14.293	1.084	358	1.211
Import (€)	38.168.267	28.397.973	3.730.551	1.373.844	4.666.889
.... en l'àrea de seguretat i salut laboral	6.484.307	4.228.525	1.053.917	308.160	893.705
Requeriments a l'Administració Pública	151	104	9	14	24
Requeriments d'esmena (totes les matèries)	22.463	12.410	3.268	2.555	4.230
Paralitzacions de feina	10	6	3	-	1

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 26-5-2016.

Amb relació a les ordres de paralització dictades el 2015, destaca el seu increment notori, ja que de les 3 ordenades el 2014 s'ha passat a 10 paralitzacions de treballs en els quals s'ha apreciat un risc greu i imminent per a la seguretat i salut dels treballadors.

Pel que fa a la distribució de les activitats inspectores arreu del territori en l'àrea de seguretat i salut laboral, destaca que la demarcació de Barcelona concentra la major part de les actuacions inspectores finalitzades, el 61,8% del total; el 65,3% de les infraccions en acta, el 84,9% dels treballadors i les treballadores afectats i, finalment, absorbeix el 74,4% del total de l'import proposat en les sancions.

Quant a l'actuació inspectora en matèries específiques, convé destacar dos àmbits: la investigació dels AT (1.960) i la de les MP (26). En el marc de les matèries específiques de l'activitat inspectora de treball convé destacar que la ITC el 2015 ha realitzat nombroses actuacions sobre treball no declarat (44.455 actuacions, de les quals 6.011 són actuacions sobre treball d'estrangers), si bé també són notòries les actuacions adreçades a la vigilància sobre possibles casos de discriminació laboral, ja sigui motivada per raó de gènere (901 actuacions) o per altres causes (362 actuacions).

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb la seguretat i salut laboral aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).

CAPÍTOL IV. CONDICIONS DE VIDA

12. DINÀMICA DEMOGRÀFICA

12.1. L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ A CATALUNYA I LA SEVA DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL

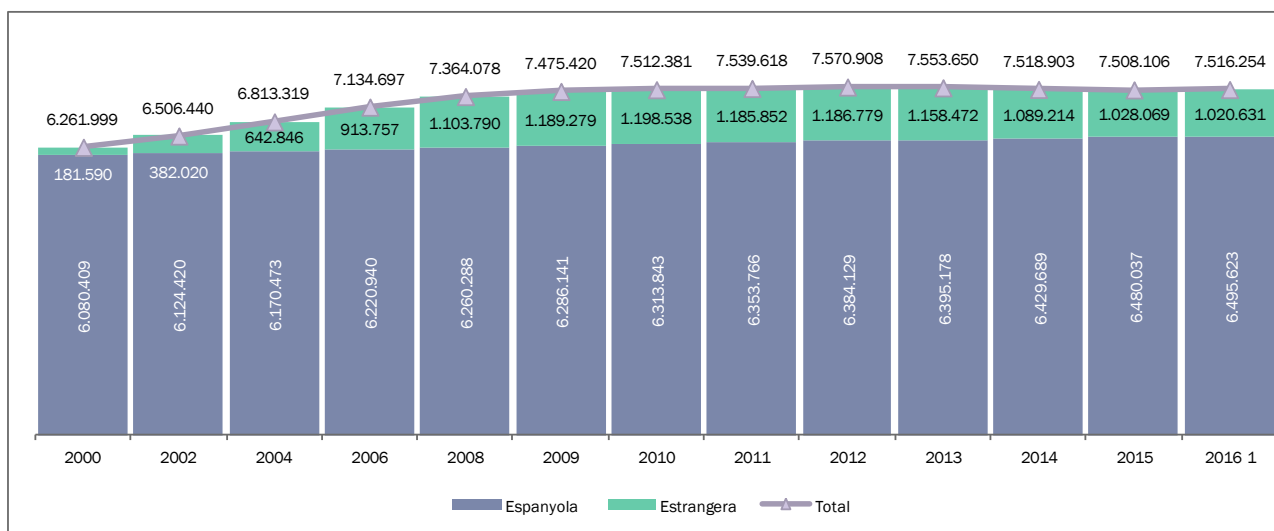
Catalunya augmenta de nou la població empadronada, després de tres anys consecutius de descens.

Segons les dades provisionals a 1 de gener de 2016, la població empadronada a Catalunya és de 7.516.254 habitants.

La variació interanual evidencia un creixement de 8.148 persones (el 0,1%) respecte de l'1 de gener de 2015. Atenent la nacionalitat de les persones empadronades, s'observa que la població amb nacionalitat espanyola creix en 15.586 persones (0,2%), mentre que la població amb nacionalitat estrangera disminueix en 7.438 persones (-0,7%) i se situa en 1.020.631 habitants.¹⁷¹

La població de nacionalitat estrangera resident a Catalunya representa el 13,6% de la població total (13,7% el 2015). Aquest és el sisè any consecutiu en què el pes relatiu de la població de nacionalitat estrangera es redueix.¹⁷²

TAULA 16. Evolució de la població resident a Catalunya. Catalunya 2002-2016*

Unitats: nombres absoluts.

(1) Les dades del Padró continu d'habitants de l'1 de gener del 2016 són provisionals.

(2) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró continu d'habitants.

Amb tot, en l'anàlisi en funció de la nacionalitat de les persones empadronades cal tenir present el procés de naturalització de la població estrangera. La comparativa entre la població estrangera segons el lloc de naixement i la nacionalitat reflecteix l'efecte que les nacionalitzacions poden tenir. Així, la proporció de població nascuda a l'estranger es manté relativament constant els darrers set anys, al voltant del 17%

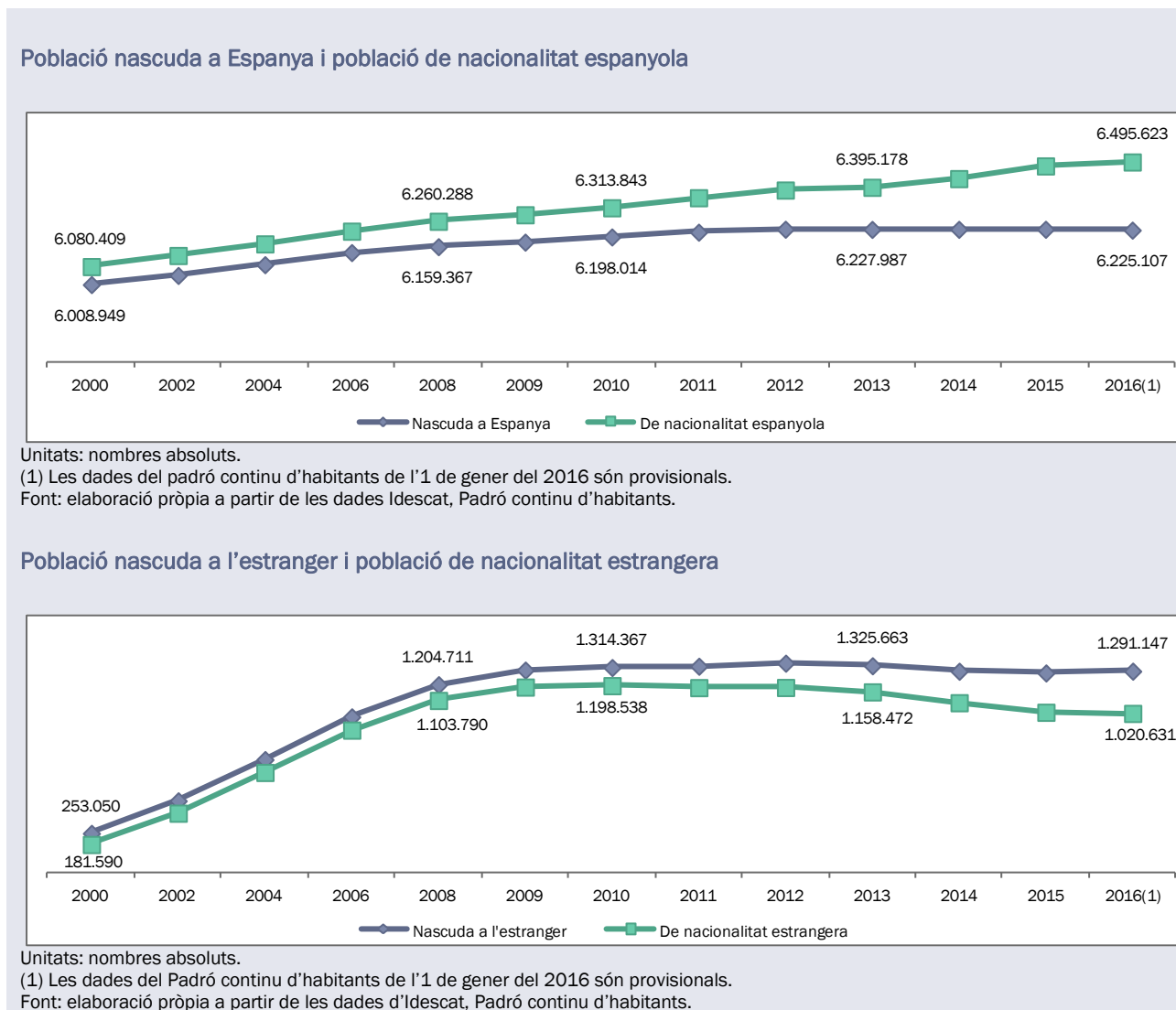
¹⁷¹ Les dades provisionals en l'àmbit de l'Estat espanyol mostren una reducció de la població de 99.439 persones. Segons la nacionalitat, el nombre d'espanyols i espanyoles augmenta en 28.933, mentre el de persones estrangeres disminueix en 128.372 (111.526 persones de l'UE-28 i 16.846 de tercers països).

¹⁷² El punt més àlgid va ser el 2010, quan la proporció de població estrangera concentrava el 16,0% de la població total.

(17,2% el 2016), però el pes de les persones de nacionalitat estrangera es va reduint de forma gradual, fins al 13,6% com a conseqüència dels processos de naturalització.

TAULA 17. Comparativa de l'evolució de la població resident segons lloc de naixement i nacionalitat. Catalunya 2000-2016¹

Les dades de la nova estadística publicada per l'INE sobre les adquisicions de nacionalitat espanyola mostren que l'any 2014 Catalunya -amb 58.419 casos- i la Comunitat de Madrid -51.421- concentraren més de la meitat de les adquisicions. Altres característiques que cal destacar d'aquests processos finalitzats al llarg del 2014 són que:

- El 84,4% de les persones sol·licitants havien nascut al mateix país de la nacionalitat d'origen, i el 14,8% havien nascut a Espanya (8.663).
- Sis nacionalitats prèvies concentren el 69,9% de les adquisicions: Marroc (12.123), Equador (8.876), Bolívia (6.050), Colòmbia (5.268), Perú (4.983) i República Dominicana (3.454).

- El motiu del 82,1% de les adquisicions és la residència a Catalunya (47.963).

A més, les adquisicions registrades l'any 2013 van ser 49.344, fet que comparativament denota un augment del 18,4% el 2014. Tot i així, les dades provisionals del primer semestre de 2015, que se situen en 18.191 adquisicions, fan preveure un canvi de tendència cap al descens. També és possible que influeixi que el 2015 s'ha aprovat el Reglament pel qual es regula el procediment per a l'adquisició de la nacionalitat espanyola per residència que estableix nous requisits.¹⁷³

Pel que fa a la distribució de la població en el territori, les dades indiquen que dista molt de ser homogènia (vegeu el gràfic IV.1.A.G1 de l'annex), tal com es demostra en:

- La comparació intercomarcal, on es fa palès que les comarques més properes al litoral estan força més poblades que les d'interior, especialment en les que integren l'àrea metropolitana. La comarca més poblada i amb més densitat demogràfica és, amb diferència, el Barcelonès, que concentra el 29,3% de la població catalana (2.225.144 persones residents) i que té una densitat de 15.266,9 hab./km². Amb tot, cal tenir present que només el municipi de Barcelona reuneix 1.604.555 persones (el 21,4% del total català).¹⁷⁴
- La distribució segons la dimensió del municipi, on es constata que la meitat de la població habita en municipis de més de 50.000 habitants (el 53,8%) i un quart més en aquells que tenen entre 10.001 i 50.000 habitants (27,8%). Aquestes dues tipologies absorbeixen el 81,5% del total. La població resident en municipis de menys de 500 habitants concentra l'1,1% del total poblacional. A més, les xifres mostren que només 10 de les 42 comarques actuals tenen municipis de més de 50.000 habitants, fet que encara hi fa recaure més el pes poblacional.¹⁷⁵

12.2. EL MOVIMENT NATURAL, L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ I DE LES LLARS

El moviment natural

El moviment natural s'expressa a partir de variables com la natalitat, la mortalitat i la nupcialitat (incloent-hi les ruptures matrimonials) i n'és un reflex clar dels canvis que es produeixen en la nostra societat. Val a dir que si el focus se situa en un any concret, és possible que les xifres no mostrin variacions significatives respecte a l'any precedent. Tot i així, sí que permeten obtenir una fotografia de la situació i, per aquest motiu, seguidament s'analitzaran les variables del moviment natural segons les darreres publicades, corresponents a l'any 2014.

La natalitat s'estanca i la mortalitat repunta lleugerament.

Pel que fa a les xifres relatives a la natalitat cal destacar que:

- S'han registrat 71.589 naixements, xifra molt similar a la de l'any precedent, de tal forma que es trenca la tendència descendent iniciada el 2008. Ara bé, en interpretar aquest punt d'estabilitat de

¹⁷³ Reial decret 1004/2015, de 6 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament pel qual es regula el procediment per a l'adquisició de la nacionalitat espanyola per residència. BOE núm. 267, de 07.11.2015. Aquesta norma implanta un procediment de caràcter exclusivament administratiu i per via electrònica per a la tramitació d'aquestes sol·licituds, s'imposa una nova taxa per abonar de 100€ (abans era gratuït) i les persones interessades hauran de superar els exàmens per a l'obtenció del diploma d'espanyol com llengua estrangera (DELE), com la prova que acredita el coneixement dels valors històrics, constitucionals i socioculturals d'Espanya (CCSE). Aquests exàmens els realitza l'Institut Cervantes.

¹⁷⁴ En l'àmbit comarcal convé fer referència a la creació d'una nova comarca, el Moianès, que es va crear l'1 de maig de 2015 mitjançant la Llei 4/2015, de 23 d'abril, de creació de la comarca del Moianès, a partir de l'agregació de cinc municipis de la comarca del Bages, un de la comarca d'Osona i quatre de la comarca del Vallès Oriental. DOGC núm. 6862, de 30.04.2015.

¹⁷⁵ Aquestes comarques són: Barcelonès, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Maresme, Vallès Oriental, Tarragonès, Segrià, Baix Camp, Gironès, Bages i Garraf.

les dades no es pot obviar que la disminució del nombre de dones en edat fèrtil i la baixa fecunditat registrada els darrers anys han provocat que les xifres de natalitat continuïn sent baixes.

- L'edat mitjana a la maternitat augmenta fins els 31,72 anys (31,57 anys el 2013). L'edat mitjana al primer fill queda fixada en 30,4 anys. Val a dir que aquest retard en la natalitat trasllada la maternitat a moments de baixa fertilitat o d'infertilitat sobrevinguda amb l'edat —que augmenta especialment a partir dels 35 anys—, actuant aleshores com un aspecte que condiciona la fecunditat.¹⁷⁶
- El nombre mitjà de fills per dona s'incrementa lleugerament i se situa en 1,38 fills (1,33 el 2013). En les dones de nacionalitat estrangera n'és superior, 1,83 fills per dona, enfront de la xifra d'1,27 fills per dona de les de nacionalitat espanyola. El nombre de nadons per cada 1.000 dones d'entre 15 i 49 anys, és a dir, la taxa general de fecunditat, és de 41,5‰, xifra allunyada dels 48,5‰ del 2008 (vegeu la taula IV.1.A.T1 de l'annex).
- Els canvis en les estructures familiars que, de forma progressiva, desplacen la nupcialitat en favor de la cohabitació¹⁷⁷ tenen el seu reflex en el nombre de fills/es nascuts de mare no casada que any rere any augmenten el seu pes relatiu. Així, el nombre de nadons nascuts de mares casades és del 53,0%, de forma que es manté la tendència decreixent dels darrers anys (54,1% el 2013 i 55,7% el 2012). Amb tot, el 51,4% de les mares no casades declaren tenir una unió de convivència estable (2.686) i el 16,7%, no estable. Aquestes xifres encara podrien ser superiors, ja que en el 31,9% dels casos no hi consta situació de convivència. Pel que fa a les mares casades, el 79,4% estan casades en primeres núpcies i el 3,2% restant més d'una vegada (vegeu la taula IV.1.A.T2 de l'annex).
- El 74,2% dels nascuts vius tenen una mare de nacionalitat espanyola (53.132) i en el 67,2% dels casos el pare també és de la mateixa nacionalitat (48.103). Entre els 18.457 nadons de mare de nacionalitat estrangera (el 25,8%),¹⁷⁸ 12.972 tenen també un pare de nacionalitat estrangera i 4.892 un pare de nacionalitat espanyola (vegeu la taula IV.1.A.T3 de l'annex).
- Les nacionalitats estrangeres de les mares més nombroses són: Marroc (5.785 nadons), Romania (1.462), Xina (944), Pakistan (733) i Bolívia (718). Aquestes cinc nacionalitats concentren el 52,2% (vegeu el gràfic IV.1.A.G2 i la taula IV.1.A.T4 de l'annex).

Al marge del moviment natural es troben les adopcions internacionals però, en tant que constitueixen una altra via d'increment dels efectius poblacionals en les franges d'edat inferiors de la piràmide, és interessant fer una breu referència. Les dades publicades d'adopcions internacionals realitzades el 2015 mostren un descens respecte als anys anteriors. Així, s'han formalitzat 159 adopcions, xifra força allunyada de les 614 adopcions del 2011.¹⁷⁹ Val a dir que, des d'aleshores, el nombre va iniciar una tendència decreixent, i ja el 2014 només es van formalitzar 180 adopcions. Prop del 70% de les adopcions es concentren en 6 països: Rússia (30 adopcions), Etiòpia (29), Vietnam (15), Xina (12), Colòmbia (11) i Bulgària (10) (vegeu la taula IV.1.A.T5 de l'annex).

¹⁷⁶ Tal com assenyalen Esteve, Devolver i Domingo "tot apunta a què els nivells de infecunditat actuals estan associats amb el retard de l'edat a la primera maternitat i a les condicions materials i conjugals que envolten la decisió de tenir fills entre els 25 i els 40 anys" (La infecunditat a Espanya: tic-tac, tic-tac, tic-tac!!!. *Perspectives demogràfiques*, núm. 1 (gener 2016), p. 3. Bellaterra: UAB, Centre d'Estudis Demogràfics).

¹⁷⁷ En aquest marc cal esmentar queenguany s'ha creat el Registre de Parelles Estables mitjançant el [Decret llei 3/2005, de 6 d'octubre, de modificació de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relativa a la creació del Registre de Parelles Estables](#). DOGC núm. 6972, de 08.10.2015.

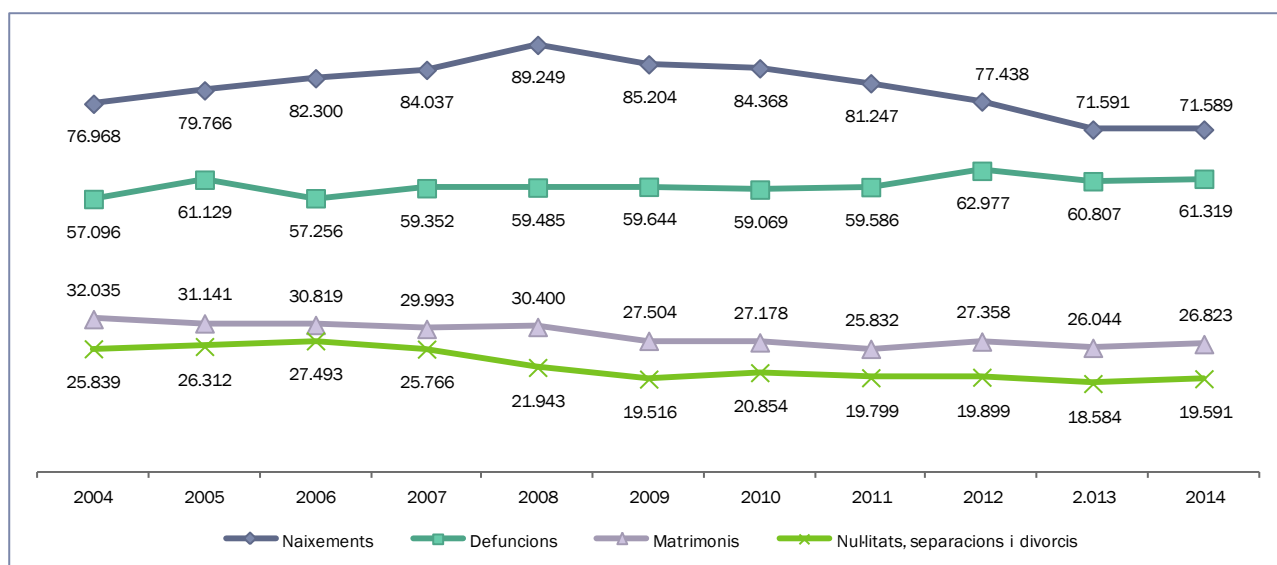
¹⁷⁸ Aquesta proporció mostra clarament un descens respecte als quatre anys anteriors, quan assolía valors del 29% dels nascuts vius (2010), si bé des d'aleshores manté una tendència decreixent. També destaca que, tot i el lleuger repunt registrat el 2014, els darrers anys la reducció en la natalitat de mare estrangera en termes relatius és més acusada que la de les mares de nacionalitat espanyola, situació sens dubte que ha estat influïda per la disminució de població d'altres nacionalitats al territori català.

¹⁷⁹ En relació als acolliments familiars i adopcions d'infants de Catalunya, cal esmentar el fet que el 2015 han tingut lloc 1.420 acolliments familiars (403 preadoptius i 1.017 simples en família aliena) i 82 adopcions. Des de l'ICAA ens han informat que el perfil de les famílies sol·licitants d'acolliment familiar disponible és el següent: 77% parelles heterosexuales, 17% dones soles, 3% homoparentals dones, 2% homoparentals homes i 1% homes soles.

En l'anàlisi de les dades sobre la **mortalitat** s'observa un augment moderat el 2014. A més, destaca que:

- S'han registrat 61.319 defuncions, el 0,8% més (512 defuncions), de les quals 520 defuncions són de persones de nacionalitat estrangera. El nombre de defuncions dels homes és superior, 30.866 defuncions. D'elles, el 33,7% són causades per tumors, principal causa de mortalitat en els homes. En les dones el 29,9% de les 30.453 defuncions registrades es deuen a malalties de l'aparell circulatori¹⁸⁰ (vegeu el gràfic IV.1.A.G3 i taules IV.1.A.T6 i IV.1.A.T7 de l'annex).
- Que la taxa bruta de mortalitat és de 8,3 defuncions per cada 1.000 habitants en el cas dels adults i de 2,7 defuncions en el cas dels infants.¹⁸¹ Concretament, s'han registrat 196 defuncions de menors d'un any (vegeu la taula IV.1.A.T8 de l'annex). La taxa de defuncions és més baixa en les dones - 8,1‰, mentre que els homes la xifra augmenta fins a 8,5 ‰ defuncions-. Aquesta situació es visualitza de forma clara en la ràtio de masculinitat de la mortalitat que se situa en 101 defuncions d'homes per cada 100 de dones (si bé eren 103 el 2013).
- L'esperança de vida de les persones en néixer se situa en 83,2 anys, 80,4 anys en el cas dels homes i 85,9 anys per a les dones, que assoleixen una longevitat més gran. Aquesta diferència entre els dos sexes és lleugerament menor en l'estimació de l'esperança de vida a 65 anys (19,2 anys per als homes i 23,1 anys per a les dones) (vegeu la taula IV.1.A.T9 de l'annex).

TAULA 18. Evolució d'alguns indicadors del moviment natural de la població. Catalunya 2004-2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat i INE, Moviment natural de la població.

Pel que fa a la nupcialitat a Catalunya, cal esmentar que:

- S'han registrat 26.823 matrimonis de persones residents al territori català. Aquesta xifra suposa un augment del 3% respecte a l'any anterior (779 matrimonis més) i situa la taxa de nupcialitat en 3,62 matrimonis per cada 1.000 habitants (3,5‰ el 2013).

¹⁸⁰ Per a més informació vegeu l'apartat "Salut" d'aquest mateix capítol IV.

¹⁸¹ Val a dir que les taxes estandaritzades de mortalitat sobre la base de població de Catalunya de l'any 1991 segueixen una tendència decreixent des de almenys l'any 1983.

- L'edat mitjana al matrimoni s'estableix en 36,1 anys i l'edat mitjana al primer matrimoni és inferior, situant-se en 33,5 anys.
- El tipus de celebració escollida en la majoria dels casos és l'exclusivament civil, que concentra el 83,1% dels matrimonis (22.282), mentre que les celebracions pel ritu catòlic —tot i que han augmentat lleugerament fins als 4.343 matrimonis— segueixen la tendència a la baixa (16,2% del total, 16,4% el 2013). Les celebracions que segueixen els preceptes d'altres religions han estat 198 (0,7%) (vegeu la taula IV.1.A.T10 de l'annex).
- El pes relatiu dels matrimonis en segones núpcies o posteriors per a un o per als dos cònjuges manté valors similars als del 2013 (28,6% del total).
- El 97,4% dels matrimonis corresponen a parelles de diferent sexe (26.114) i el 2,6% a parelles del mateix sexe (356 de parelles d'homes i 353 de parelles de dones). Barcelona és la demarcació amb una proporció més elevada de matrimonis de persones del mateix sexe (el 3% del seu total), mentre que Lleida n'és la que menys (1,2%).
- Entre els matrimonis constituïts per persones de diferent sexe, predominen els de nacionalitat espanyola (77,4% del total, 20.772 matrimonis). El seu pes relatiu és lleugerament superior respecte al del 2013 (74,8%) (vegeu la taula IV.1.A.T11 de l'annex). Els matrimonis de cònjuges de nacionalitats diferents -ambdues estrangeres o mixtes- augmenten cada any fins al 2014, moment en el qual es trenca la tendència creixent.

El lleuger repunt viscut per la nupcialitat no afecta el nombre de nul·litats, separacions i divorcis que es mantenen estables, ja que la xifra de dissolucions matrimonials se situa en 19.591 (10 més que l'any precedent). Amb tot, no es pot obviar que existeix un cert paral·lisme entre les xifres de nupcialitat i les de dissolucions matrimonials, com es pot observar en el gràfic anterior (vegeu el gràfic IV.1.A.G4 de l'annex). A Catalunya es produeixen aproximadament 2,6 sentències de nul·litats, separacions i divorcis per cada mil habitants. Val a dir que la major part de les dissolucions matrimonials són divorcis. Així, el 2014 es registren 18.740 divorcis (el 95,7% del total), 818 separacions i 33 nul·litats.

En una anàlisi més detallada sobre els divorcis s'aprecia que¹⁸²:

- En els darrers sis anys no hi ha grans fluctuacions, sent les dades del 2014 molt similars a les registrades el 2009 (vegeu el gràfic IV.1.A.G5 de l'annex).
- En la seva major part són de mutu acord (15.474), proporció que reflecteix un comportament similar al produït en els anys 2003-2014 (vegeu la taula IV.1.A.T12 de l'annex).
- Segons la durada mitjana del matrimoni fins a la data de la sentència, la major part dels divorcis tenen lloc entre les parelles de 20 anys o més de matrimoni (29,5% del total), però òbviament aquesta forquilla estadística és força àmplia, fet que pot distorsionar les conclusions. Tanmateix, el nombre de divorcis també és alt entre els matrimonis que tenen una durada d'entre 6 i 10 anys, ja que concentren un de cada quatre (24,5% del total, 4.589 divorcis). Entre els 11 i els 15 anys de matrimoni, el nombre de ruptures matrimonials absorbeix un altre 17,6% (3.291).
- El 44,8% de les ruptures matrimonials s'han produït en matrimonis sense fills/es dependents (8.394), si bé en el 47,6% dels casos els divorcis tenen lloc en parelles amb fills/es menors (8.913).

¹⁸² A partir de 2013 s'inclouen les ruptures matrimonials entre cònjuges del mateix sexe.

Aquesta darrera xifra presenta un cert creixement respecte a l'any precedent, quan la proporció de les parelles divorciades amb fills/es menors n'era del 46,9%.

- Entre els divorcis de matrimonis de diferent sexe (17.815), majoritàriament són els dos membres qui interposen la demanda (57,7% del total) i en el 26,6% són les dones qui les interposen.
- En el 52,4% dels divorcis de diferent sexe cal determinar la custòdia dels fills/es (9.709). En aquestes ocasions la custòdia s'atorga a les mares en el 57,5% dels casos. Amb tot, continua el creixement progressiu de les custòdies compartides, que assoleixen el 35,1%, que quasi tripliquen el pes relatiu que tenien el 2008 (13,1%). El pare és qui té obligació de pagar la pensió alimentària en el 37,4% dels divorcis, però en el 44,2% dels divorcis no procedeix el pagament.

L'estructura de la població

El creixement poblacional de la darrera dècada i el retrocés més recent tenen clars efectes sobre l'estructura de la població.

L'estructura de la població ofereix una imatge de com es distribueix la població segons els trams d'edat, el gènere i la nacionalitat. El creixement produït en la darrera dècada ha estat marcat per un període d'augment en la natalitat, un manteniment de les taxes de mortalitat i per l'aportació de la immigració, que se situava en xifres superiors a l'emigració.

En la piràmide poblacional es pot observar com en el període del 2004 fins al 2008 la natalitat augmenta, fent que la seva representació en l'histograma corresponent a la franja d'edat entre 5 i 9 anys sigui més expansiva, mentre que després hi ha una retracció, especialment en la natalitat de mare autòctona que retorna a valors anteriors al 2004. El volum més gran de persones d'altres nacionalitats s'integra en les cohorts d'edats de menys de 50 anys, sent especialment notori entre els 25 i els 44 anys. La combinació de l'augment de la natalitat fins al 2008 amb l'arribada de persones estrangeres en edats més joves ha suposat un cert procés de rejuveniment de la població, fet que alenteix l'augment en la mitjana d'edat de la població (vegeu el gràfic IV.1.A.G6 i el gràfic IV.1.A.G7 de l'annex).

TAULA IV.1.T1 Estructura de la població segons nacionalitat i edat. Catalunya 2015

	Total	Espanyola	Resta UE	Resta d'Europa	Àfrica	Amèrica del Nord i Central	Amèrica del Sud	Àsia i Oceania
Total	7.508.106	6.480.037	280.266	62.781	290.844	67.872	185.468	140.838
De 0-14 anys	1.182.716	1.013.539	34.965	8.715	70.871	8.507	19.200	26.919
De 15-29 anys	1.131.064	893.754	58.492	13.995	61.793	20.874	46.749	35.407
De 30-44 anys	1.857.610	1.457.400	109.149	22.125	110.101	26.089	79.414	53.332
De 45-64 anys	1.975.099	1.788.757	60.084	15.066	43.405	10.387	34.207	23.193
De 65 anys i més	1.361.617	1.326.587	17.576	2.880	4.674	2.015	5.898	1.987

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, explotació del Padró continu d'habitants.

L'índex d'envelliment continua ascendent...

La taula anterior mostra l'estructura de la població resident per grups d'edat i nacionalitat. En ella destaca que la població menor de 15 anys constitueix el 15,8% del total, mentre que el grup de població de 15 a 64 anys és de 4.963.773 habitants (el 66,1% del total). La població de més de 65 anys suma 1.361.617 habitants, el 18,1%, dels quals 2.116 són població centenària (379 homes i 1.737 dones). L'alt pes relatiu de les persones més grans de 65 anys de nacionalitat espanyola encara es fa més visible

si es desagreguen les xifres en funció de la nacionalitat. Entre les persones de nacionalitat espanyola les més grans de 65 anys concentren el 20,5%, mentre que absorbeix l'1,4% de les nacionalitats asiàtiques o l'1,6% de les africanes (vegeu la taula IV.1.A.T13 de l'annex). Amb tot, en conjunt el 2015 el nombre de persones estrangeres de 55 anys i més augmenta, mentre que la resta dels grups d'edat disminueixen.

En l'evolució dels principals indicadors demogràfics dels darrers deu anys, que recull la taula següent, s'observa que l'índex d'envelliment consolida la tendència creixent iniciada a partir del 2009 i que el de sobreenvelliment augmenta després d'haver estat tres anys estable.

TAULA IV.1.T2 Evolució dels principals indicadors demogràfics. Catalunya 2003-2014

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Índex d'envelliment ¹	115	113	110	108	108	107	108	110	112	115	116	121
Índex de sobreenvelliment ²	16	15	15	15	14	14	13	13	12	11	11	11
Índex de dependència juvenil ³	24	24	24	23	23	23	22	22	21	21	21	20
Índex de dependència de la gent gran ⁴	28	27	26	25	25	24	24	24	24	24	24	25

Unitats: percentatges.

(1) Índex d'envelliment: Quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys.

(2) Índex de sobreenvelliment: Quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més.

(3) Índex de dependència juvenil: Quocient entre el nombre de joves menors de 15 anys i el nombre de persones de 15 a 64 anys.

(4) Índex de dependència de la gent gran: Quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de persones de 15 a 64 anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat.

En la composició de la població segons el sexe s'evidencia una major presència de dones en els grups d'edat superiors, amb diferències especialment acusades a partir dels 70 anys. La proporció d'homes és més elevada en les cohorts d'edats primerenques i entre el col·lectiu de 30 a 44 anys, com a conseqüència de la incorporació de persones immigrades homes en aquest grup. En aquest punt, cal assenyalar que les nacionalitats asiàtiques i africanes mostren un grau més alt de masculinització. Per contra, destaca la proporció més gran de dones en els col·lectius de nacionalitats americanes i en els d'europes no comunitàries que, seguint la pauta que es visualitza en les dones de nacionalitat espanyola, s'incrementa amb l'edat.

Val a dir que la feminització de la població amb nacionalitats d'Amèrica del Sud abans era més acusada, ja que en conjunt el 2014 les dones concentraven el 60,5% del total de residents i ara el 55,2%. Aquest fet té a veure amb què la reducció de població sud-americana respecte a l'any precedent ha estat més forta per al sexe femení, amb una pèrdua de 20.438 dones residents, que en el masculí, ja que el nombre d'homes s'ha reduït en 15.138 efectius.

mentre que el pes de la població estrangera es redueix.

El darrer punt en l'anàlisi de l'estructura poblacional es focalitza en la nacionalitat de les persones residents. Val a dir que mitjançant la nacionalitat, principalment les nacionalitats estrangeres, s'obté un reflex dels fluxos migratoris i com aquests influeixen en la composició i característiques de la població. Alhora que la nacionalitat permet identificar patrons diferenciats de comportament per a determinats successos demogràfics (natalitat, fertilitat, nupcialitat, mortalitat, etc).

A 1 de gener de 2015 a Catalunya resideixen 1.028.069 persones de nacionalitat estrangera, xifra que representa el 13,7% de la població catalana.

La distribució per continents de procedència de les persones estrangeres mostra que la població d'alguna de les nacionalitats europees segueix sent la més nombrosa, seguida ara per les nacionalitats africanes. Les nacionalitats americanes mostren una evolució decreixent ja que, malgrat que del 2002 al 2008 absorben la major part de les nacionalitats estrangeres, a partir del 2012 van ser superades per les nacionalitats europees i, l'any passat, per les africanes. Per països, dels 113 presents a Catalunya amb més de dotze persones residint el 2015, la població marroquina ocupa el primer lloc i concentra una cinquena part de la població estrangera (el 20,8%), seguida de la romanesa (214.250 habitants i 93.668, respectivament). En la prelació del rànquing de nacionalitats, segueix la població xinesa, la italiana, la pakistanesa, la boliviana i la francesa. Aquestes set nacionalitats representen la meitat (50,4%) de la població estrangera resident a Catalunya (vegeu els gràfics IV.1.A.G8 i IV.1.A.G9 de l'annex).

En el marc territorial la distribució de les persones estrangeres arreu de les comarques i els municipis no és uniforme (vegeu els gràfics IV.1.A.G10, IV.1.A.G11 i IV.1.A.G12 de l'annex). Les comarques amb una proporció de població estrangera més elevada són l'Alt Empordà i la Segarra (25,5% i 24,2%, respectivament), si bé en nombres absoluts convé destacar el Barcelonès (361.070 persones de nacionalitat estrangera que hi resideixen). La nacionalitat marroquina és la més nombrosa en 25 comarques de Catalunya, mentre que la romanesa ho és en 12. Altres nacionalitats com la pakistanesa són les més nombroses al Barcelonès, la boliviana a la Cerdanya, la portuguesa a l'Alt Urgell, l'índia a la Garrotxa i la malinesa al Moianès (vegeu la taula IV.1.A.T14 l'annex).

Finalment, cal esmentar que segons les dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social a Catalunya resideixen 1.085.472 persones estrangeres amb certificat de registre o targeta de residència en vigor a 31 de desembre de 2015, fet que la situa com la CA amb un nombre més elevat de persones estrangeres (absorbeix el 21,8% del total de l'Estat espanyol). Del total de persones residents al territori català, a 589.102 persones se'ls aplica el règim general (el 27,9% del total d'aquest règim a l'Estat espanyol) i a 496.370 el règim comunitari o règim de lliure circulació de la UE (el 17,3% de l'Estat espanyol).¹⁸³

L'estructura de les llars

Un terç de les llars estan formades per dues persones i un quart són unipersonals.

A partir de les dades relatives a l'any 2015 de la tercera Enquesta continua de llars que realitza l'INE s'observa que a Catalunya el nombre de llars, 2.949,6 milers, augmenta respecte a les estimades el 2014 (2.944,9 milers de llars, el 0,2% més).

Un primer tret distintiu de les llars catalanes s'observa a partir de l'anàlisi de la seva mida. Les llars més freqüents són les formades per dues persones (el 31,8% del total), seguides de les llars unipersonals (el 25,0%). Val a dir que les llars amb tres membres també són força nombroses (20,6%), si bé a partir d'aleshores el pes relatiu es redueix considerablement (16,8% per quatre membres i 5,7% per cinc o més persones). La mida mitjana de les llars és de 2,48 persones¹⁸⁴ (vegeu la taula IV.1.A.T15 de l'annex).

La composició de la llar ofereix més informació demogràfica. El tipus de llar en aquesta ocasió es desagrega atenent al fet si són llars unipersonals, monoparentals, de parelles –amb o sense fills/es que hi

¹⁸³ Entre els estrangers als quals s'aplica el règim de lliure circulació de la UE hi ha 408.623 ciutadans/es de la UE i 87.747 familiars que són nacionals de tercers països. La nacionalitat més nombrosa és la romanesa, amb 127.284 persones, seguida de l'italiana i la francesa (68.821 i 44.718 persones, respectivament). En conjunt, l'edat mitjana se situa en 37,3 anys. El predomini a Catalunya de persones residents de tercers països és cada vegada menor, ja que enguany aquest col·lectiu concentra el 54,3% dels residents a Catalunya, si bé amb anterioritat havien gaudit d'un pes relatiu més accentuat (p.e. el 2012 n'era del 63,8%). Entre les autoritzacions concedides en aplicació del règim general, cal assenyalar que en la majoria dels casos responen a residències de llarga durada (el 83,9% del total, 493.961 autoritzacions), seguides de les concedides per treballar per compte aliè i les motivades pel reagrupament familiar (43.498 i 29.990, respectivament). Les nacionalitats amb més autoritzacions del règim general en vigor són: Marroc (213.332), Xina (55.008), Pakistan (39.221), Bolívia (25.928) i Equador (24.777). Aquests cinc països concentren el 60,8% de les autoritzacions.

¹⁸⁴ La variació interanual en nombres absoluts mostra que les llars unipersonals són les que més augmenten, 5.400 llars més, de forma que les seves xifres s'eleva a 736.100 llars. També s'incrementa el nombre de llars de cinc persones i el de dues persones (1.700 llars i 1.100, respectivament).

conviuen-, de nuclis familiars que conviuen amb altres persones, de llars sense nuclis o de llars amb dos o més nuclis.

En aquesta desagregació, cal tenir en compte que les llars formades per parelles -de dret o de fet- són les més nombroses, absorbint el 54,9% del total (1.620,2 milers de llars). En el 40,6% d'aquestes llars les parelles no conviuen amb cap fill o filla, mentre que entre les que sí que ho fan predominen aquelles que tenen només un infant (444,2 milers de llars). Amb tot, numèricament no s'observa molta distància respecte a les que conviuen amb dos infants (418,4 milers). L'opció de convivència amb tres o més infants és més reduïda (99,4 milers, 261,3 milers el 2014).

El segon lloc en la gradació numèrica és per a les llars unipersonals. L'Enquesta estima que hi ha 736,1 milers de llars unipersonals, el 60% de les quals són de persones de menys de 65 anys (441,7 milers). D'elles convé destacar dos trets: que predominen les llars d'homes (253,3 milers, enfront de les 188,4 milers de les dones) i que l'estat civil més freqüent és el de solter/a (285,3 milers). D'altra banda, la major part de les llars de persones de 65 anys i més (294,4 milers) són de dones vídues (176,5 milers de llars). Les llars de dones de 65 anys i més, independentment de l'estat civil, concentren el 75,5% de les llars d'aquesta categoria (222,2 milers).

Altrament, hi ha 309.900 llars monoparentals, que són aquelles constituïdes per un sol dels progenitors que conviu amb infants. Respecte a aquesta tipologia convé destacar el seu creixement, que es concreta en 48.600 llars més, front el descens de les llars formades per parelles, quantificat en 34,1 milers de llars menys. La major part d'aquestes llars estan integrades per una mare que conviu amb els fills (248,7 milers de llars, el 80,3% del total, front les 61,1 milers de pare amb fills/es). Els estats civils més comuns de les mares són el de vídues o divorciades (el 32,8% i el 28,9% del total, respectivament). Les mares solteres concentren el 13,1% del total, si bé en aquesta categoria cal assenyalar el creixement respecte a l'any anterior, quan absorben l'11,7%.¹⁸⁵

En darrer terme d'aquesta desagregació es detecta que hi ha un elevat nombre de llars constituïdes amb un nucli familiar que conviu amb altres persones que no formen nucli (126,3 milers), seguides de les llars amb persones que no constitueixen cap nucli familiar entre si (100,6 milers) o de les formades per dos o més nuclis familiars (56,5 milers).¹⁸⁶

12.3. ELS MOVIMENTS MIGRATORIS

Entre les tendències migratòries s'aprecia un decreixement de les migracions internes dins de Catalunya i moviments migratoris de saldo positiu amb la resta d'Espanya.

Una de les vies d'anàlisi dels moviments migratoris s'obté a partir de les estadístiques de variacions residencials de Catalunya que s'elaboren a partir de les altes i baixes padronals per canvi de residència i que ofereixen informació sobre les migracions internes, amb la resta de l'Estat espanyol i amb l'exterior.¹⁸⁷

Amb relació a les *migracions internes*, el volum de persones que durant el 2014 (darrera dada disponible) han canviat de municipi dins de Catalunya ha estat de 244.278 residents, xifra que representa una disminució de l'1,1% respecte a un any enrere. Els municipis de grandària mitjana (entre 5.001 i 100.000 habitants) són els que han guanyat població (3.334 persones). El moviment residencial intercomarcal

¹⁸⁵ Un altre tret distintiu de les llars monoparentals és el que deriva de l'edat de la mare. Aquí convé destacar que en el 29,1% de les llars la mare té més de 65 anys (72.400 llars, de les quals 60.200 són vídues), mentre que el nombre de llars amb mares menors de 35 anys no arriba al 5%. La franja d'edat de 45 i 54 anys és la segona més nombrosa, amb 67.500 llars. En aquesta ocasió, l'estat civil més freqüent correspon a mares casades, separades i divorciades. Per últim, el 38,5% de les mares solteres tenen entre 35 i 44 anys.

¹⁸⁶ Els nuclis familiars establerts a l'Enquesta són de quatre tipus: parella sense fills/es, parella amb un o més fills/es, pare amb un o més fills/es i mare amb un o més fills/es.

¹⁸⁷ Els ajuntaments envien aquestes estadístiques a l'Institut Nacional d'Estadística (INE) amb periodicitat mensual.

mostra un augment de població en 15 comarques, increment que és més intens en aquelles limítrofes al Barcelonès.¹⁸⁸ Per contra, hi ha 26 comarques amb una disminució de la població, entre les quals destaca el Barcelonès, on es registra una pèrdua neta de 3.153 persones. En l'àmbit municipal cal destacar els saldos migratoris positius registrats per Sant Cugat del Vallès i Castelldefels, que guanyen població (595 i 540 persones residents més), mentre que Barcelona, Badalona i Santa Coloma de Gramenet en perden (2.129, 885 i 602 persones residents menys) (vegeu els gràfics IV.1.A.G13 i IV.1.A.G14 i la taula IV.1.A.T16 de l'annex).

El flux migratori de Catalunya **amb la resta** de l'Estat, si bé des de fa anys ha registrat saldos negatius, enguany mostra un comportament oposat. Així, s'observa que s'han produït 54.339 immigracions procedents de la resta d'Espanya (4,1% més que el 2013 quan van ser 52.205), mentre que les emigracions han estat de 50.926 persones (-3,7% menys, 52.902 el 2013). El saldo migratori ha estat positiu en 3.413 habitants, concentrat en edats laborals joves, entre els 20 i els 39 anys. La taxa d'immigracions se situa en 7,3 persones immigrades per cada 1.000 habitants (7,0 el 2013), mentre que la taxa d'emigració se situa en 6,9 persones emigrades per cada 1.000 habitants (7,1 el 2013).

El saldo migratori amb l'estranger és negatiu, les immigracions es redueixen mentre que el procés emigratori incrementa les seves xifres anualment.

En el marc de les **migracions externes** s'observa que els fluxos d'immigració estan augmentant i la majoria dels països de l'OCDE s'estan consolidant com països receptors, si bé aquesta circumstància no es dona a Catalunya.¹⁸⁹ Aquí es produeix l'efecte contrari, ja que en les xifres de les migracions externes el volum d'emigracions és més alt que el d'immigracions. Aquesta pauta, que té lloc des del 2012 respon al context econòmic i d'ocupació, circumstància que ha provocat el retorn de moltes d'elles als països d'origen o a endegar altres projectes migratoris.¹⁹⁰

A més, en el context europeu actual no es pot obviar la conjuntura d'emergència motivada per la situació de les persones demandants de protecció internacional davant la crisi humanitària que es viu al Mediterrani i a l'Europa oriental. En aquesta línia, el 2015 l'activitat de la Comissió Europea s'han focalitzat en la gestió de les persones migrades, amb una atenció especial per a les refugiades. De forma breu, cal esmentar que el mes de maig la Comissió va presentar una Agenda europea de migració, on es reconeix la necessitat d'oferir un enfocament general de la gestió de la migració.¹⁹¹ Posteriorment, el mes de setembre es presenta una llista d'accions prioritàries (mesures operatives, de suport pressupostari, d'aplicació de la legislació de la UE i de properes mesures legislatives).¹⁹² I el mes d'octubre els caps d'Estat i de Govern reunits avalen el Pla d'acció de la UE en matèria de retorn proposat per la Comissió.¹⁹³ En aquest context a Catalunya s'aprova el Programa de suport a l'acollida de les persones refugiades, que té com a objectiu principal implementar i executar les actuacions que s'impulsin des del Comitè per a l'acollida de les persones refugiades creat el 22 de setembre.¹⁹⁴

¹⁸⁸ El Maresme (1.528 habitants més), el Baix Llobregat (1.118), el Vallès Occidental (1.089) i el Vallès Oriental (649) són les que registren increments més alts en nombres absoluts.

¹⁸⁹ *OECD international migration outlook 2015: summary in Spanish*. La població estrangera al total de països de l'OCDE ascendeix el 2013 a 117 milions de persones, xifra que les dades preliminars del 2014 incrementen en 4,3 milions més.

¹⁹⁰ Aquesta situació també es dona a Grècia, Itàlia i Eslovènia. (*OECD international migration outlook 2015: summary in Spanish*). Òbviament la situació del mercat laboral té un influència en aquests fluxos migratoris recents. La taxa d'atur de la població de nacionalitat estrangera d'entre 16 i 64 anys s'eleva l'any 2015 a 31,6% (per a més informació, vegeu l'apartat "Mercat de treball" del capítol III d'aquesta Memòria). Tanmateix, tampoc es poden obviar els processos de naturalització comentats en el primer apartat d'aquest capítol.

¹⁹¹ *Comunicació de la Comissió al PE, al Consell, al CESE i al Comitè de les Regions Una agenda europea de migració*. COM (2015) 240 final, de 13.05.2015. En l'Agenda es preveu un conjunt de mesures d'acció immediata i es fixen quatre pilars per a una gestió millor de la migració. Aquests quatre nivells d'acció són: reduir els incentius a la migració irregular, la gestió de les fronteres (salvar vides i protegir les fronteres exteriors), una política comuna d'asil i una nova política de migració legal. La pròpia Comissió admet en aquesta comunicació que la "reacció, malgrat que immediata, ha estat insuficient".

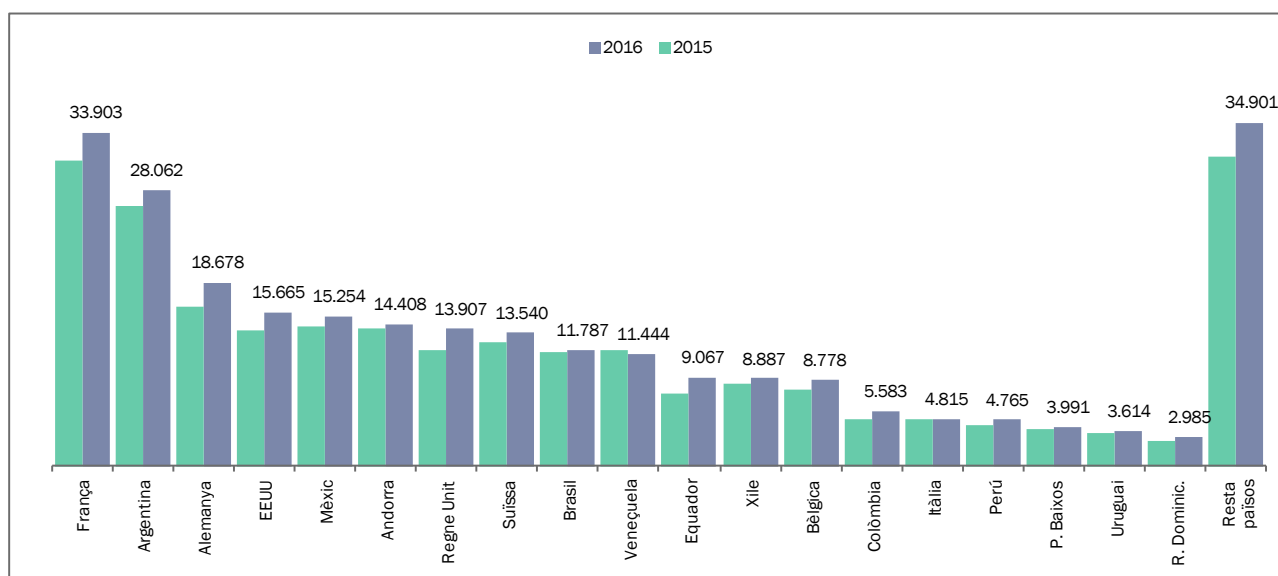
¹⁹² *Comunicació de la Comissió al PE, al Consell Europeu i al Consell: Gestió de la crisi dels refugiats: mesures operatives, pressupostàries i jurídiques immediates en el marc de l'Agenda Europea de Migració*. COM (2015) 490 final, de 23.09.2015.

¹⁹³ *Comunicació de la Comissió al PE i al Consell, Pla d'acció de la UE en matèria de retorn*. COM (2015) 453 final, de 09.09.2015.

¹⁹⁴ *Acord de GOV/151/2015, de 22 de setembre, pel qual es crea el Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades*. DOGC núm. 6963, de 25.09.2015.

A Catalunya l'anàlisi de les dades sobre els processos immigratoris mostra que el Padró municipal registra el 2015 un descens de 61.145 persones estrangeres (-5,6%) (vegeu la taula IV.1.A.T17 de l'annex). En relació amb l'any anterior, el nombre de persones estrangeres va experimentar una disminució en la majoria de les nacionalitats, bé perquè s'inicia un procés migratori vers altres països o, en ocasions, com a conseqüència de les adquisicions de nacionalitat. El col·lectiu amb una reducció més gran en les seves xifres correspon al que integra les nacionalitats africanes on s'observa una minva de 71.461 persones (el -23,3%). El volum de persones de nacionalitats americanes també descendeix, si bé en menor quantia (-24.134 persones, el -8,3%) Per contra, el nombre de persones de nacionalitat comunitària s'ha incrementat en 51.721 (el 17,9%). Entre les nacionalitats que més han reduït el nombre de persones empadronades a Catalunya convé destacar els originaris del Marroc (-12.568), d'Equador (-10.244), de Bolívia (-6.663), de Colòmbia (-5.995), de Perú (-5.100) i de Romania (-4.571). Per contra, destaca l'augment de la població procedent de la Xina (1.737), de Rússia (1.352) i d'Hondures (1.091) (vegeu el gràfic IV.1.A.G15 de l'annex).

TAULA 19. Evolució del nombre de residents a l'estranger segons país de destinació 2015-2016

Unitats: nombres absoluts.

(*) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró d'habitants a l'estranger.

L'efecte contrari al que s'ha observat per a la immigració es dona en l'emigració. La població catalana ara resident a l'estranger és de 264.034 persones a 1 de gener del 2016.¹⁹⁵ Aquesta xifra representa un increment anual del 9,1% (21.964 persones més). Val a dir que l'ascens progressiu del nombre de persones que emigren es reflecteix en les polítiques públiques. Enguany, s'ha aprovat el Pla per a la mobilitat internacional, adreçat a les persones emigrades i articulat en cinc eixos de treball que pretenen impulsar de forma estratègica i coordinada diferents programes d'actuació.¹⁹⁶

Atenent el lloc de naixement d'aquestes persones, cal tenir en compte que un terç (el 34,0%) va néixer a Catalunya, mentre que el 50,4% va néixer en el mateix país de residència actual. La resta va néixer en altres comunitats autònomes (5,0%) o en altres països (10,4%) (vegeu el gràfic IV.1.A.G16 de l'annex).

¹⁹⁵ Les dades analitzades són del Padró d'habitants residents a l'estranger, que és el registre administratiu on consten les persones que viuen habitualment a l'estranger, amb nacionalitat espanyola (tant si és l'única que tenen com si no) i l'últim municipi en el qual han estat inscrits és Catalunya.

¹⁹⁶ Acord GOV/142/2015, de 25 d'agost, pel qual s'aprova el Pla per a la mobilitat internacional. DOGC núm. 6944, de 27.08.2015.

Quant a l'edat s'observen algunes diferències desagregant les dades en funció del lloc de naixement. La proporció de persones residents a l'estranger nascudes a Catalunya és més elevada entre les que tenen entre 30 i 49 anys i entre 5 i 9 anys, ja que concentren el 41,6% del total (33,2% i 8,4%, respectivament). En les persones nascudes a la resta de l'Estat el pes relatiu més alt es desplaça fins als més grans de 65 anys (45,1%); entre les que resideixen al mateix país on van néixer són majoritaris els menors de 24 anys (42,7%) i, en darrer terme, les que viuen en països diferents a aquells en què van néixer mostren una proporció més alta entre els 34 i 54 anys (46,6%) (vegeu la taula IV.1.A.T18 de l'annex).

Per continents, la destinació escollida per les persones residents a l'estranger mostra dos focus principals: el continent europeu, on resideix el 45,6% del total (el 34,4% d'ells a la UE), i el continent americà (amb el 50,0%). La presència a Àsia, Àfrica i Oceania és molt reduïda (2,3%, 1,2% i 1,0%, respectivament). En la distribució per països, França consolida el seu primer lloc en el rànquing com el país d'elecció preferent per un gran nombre de persones (33.903), seguida d'Argentina (28.062, el 10,6%). França, Argentina, Alemanya, EEUU, Mèxic i Andorra concentren el 55,0% de la població de Catalunya resident a l'estranger. Si a aquests cinc països esmentats s'afegeixen Suïssa, Regne Unit i Brasil, s'obté el destí escollit pel 72,1% de la població resident a l'estranger.

Altrament, cal esmentar que l'any 2015 s'han registrat 31.054 noves inscripcions al registres consulars, un 13,8% més que un any enrere), altes produïdes per naixement, nacionalització, omissió o emigració a l'estranger. El major nombre d'inscripcions es presenta a la UE (11.858, el 38,2% del total), on destaquen les registrades a: França (l'11,8%), Alemanya (9,1%), i el Regne Unit (8,1%) (vegeu el gràfic IV.1.A.G17 de l'annex).

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb la demografia i la immigració aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).

13. SALUT

13.1. LA SALUT DE LA POBLACIÓ CATALANA

13.1.1. ESPERANÇA DE VIDA I MORTALITAT

L'esperança de vida, l'esperança de vida lliure de discapacitat i l'esperança de vida en bona salut evolucionen favorablement, però augmenta el pes relatiu de la discapacitat en la vida de les persones.

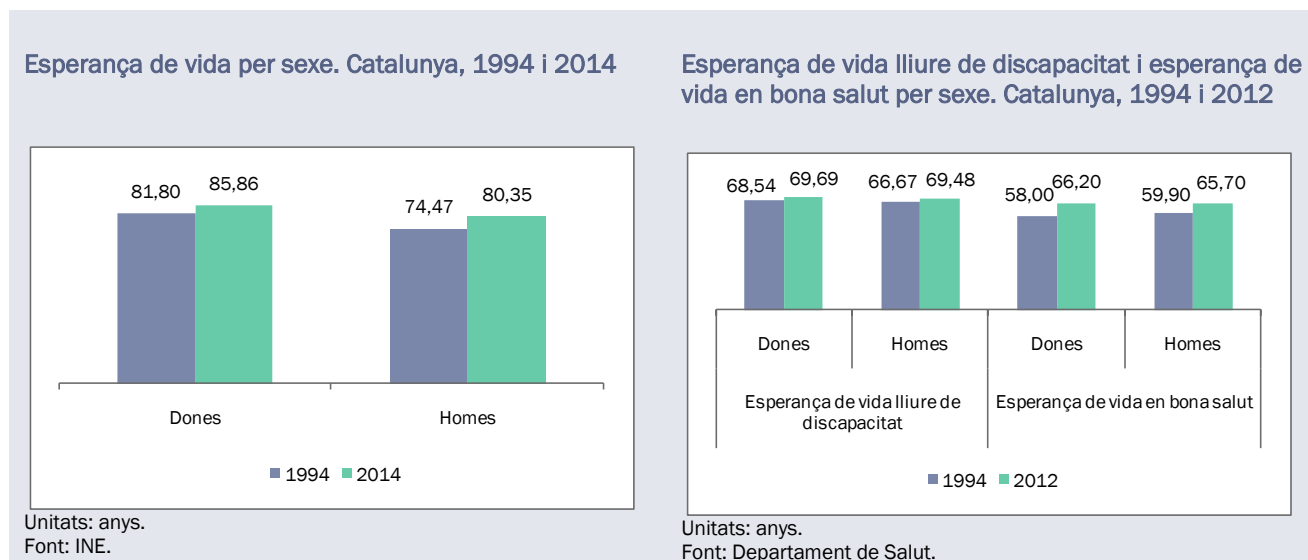
Tal com s'ha comentat en l'apartat IV.1., sobre dinàmica demogràfica, l'any 2014 l'**esperança de vida** en néixer (EV) a Catalunya és de 83,17 anys (85,86 anys per a les dones i 80,35 per als homes). El comportament d'aquest indicador demogràfic ha estat globalment favorable en els últims deu anys, un període de temps al llarg del qual l'esperança de vida ha crescut uns cinc anys.

L'augment global de l'EV no informa necessàriament sobre la qualitat de vida relacionada amb la salut de les persones. L'esperança de vida lliure de discapacitat (EVLD) o l'esperança de vida en bona salut (EVBS) són estimacions que combinen mesures sobre els fenòmens de mortalitat i de morbiditat.¹⁹⁷ En la *Memòria socioeconòmica i laboral* (MSEL) de l'any passat s'explicava que l'evolució d'ambdós indicadors ha estat globalment positiva entre els anys 1994 i 2012. És a dir, les persones viuen de mitjana més anys lliures de la condició de discapacitat i en bona salut. Tanmateix, augmenta el pes relatiu que ocupa la discapacitat¹⁹⁸ en la vida de les persones com a conseqüència de l'increment progressiu de l'EV: del 16,4 al 18,3% de l'EV en el cas de les dones i del 10,9 al 14,5% de l'EV en el cas dels homes.

¹⁹⁷ *Esperança de vida lliure de discapacitat i en bona salut a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014. Consulta: febrer de 2016.

¹⁹⁸ Les dades de discapacitat provenen de l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA) i s'han obtingut a partir d'un mòdul específic del qüestionari estandaritzat anomenat "Discapacitats". En aquest mòdul, les preguntes tenen per objectiu conèixer si les persones entrevistades tenen alguna limitació greu o discapacitat visual, auditiva, comunicativa, física, etc. que les afecti de manera permanent per fer les seves activitats quotidianes. Vegeu els qüestionaris de les enquestes a ESCA. Consulta: juny de 2016.

GRÀFIC IV.2.G1 Esperança de vida, esperança de vida lliure de discapacitat i esperança de vida en bona salut per sexe. Catalunya, 1994 i 2012

Es manté la tendència creixent de diverses categories de tumor maligne, així com dels suïcidis en els homes. La mortalitat evitable disminueix.

La **mortalitat** és un indicador complementari de l'EV que proporciona informació sobre l'estat de salut de la població i l'evolució dels fenòmens epidemiològics (vegeu l'apartat IV.1. sobre dinàmica demogràfica).

D'acord amb les dades de l'INE, la proporció de defuncions per càncer (28,1%) a Catalunya l'any 2014 és superior a la de malalties del sistema circulatori (27,6%) en dones i homes conjuntament. Aquest és un fenomen que va passar per primera vegada l'any 2011. La causa més freqüent de defunció en les dones són les malalties de l'aparell circulatori (29,9%) mentre que en els homes són els tumors (33,7%).

Si s'observa l'evolució de les causes detallades de mortalitat que proporciona el Departament de Salut en el seu *Informe sobre la mortalitat a Catalunya l'any 2013*,¹⁹⁹ es manté la tendència creixent de diverses categories de tumor maligne, així com dels suïcidis en els homes. Contràriament, es manté la tendència a la baixa de la mortalitat causada per accidents de trànsit i cirrosi i, respecte de l'any 2012, per malalties cardiovasculars i per malaltia d'Alzheimer i demències.

Pel que fa a la **mortalitat evitable**, l'any 2013 ha disminuït tant en les dones com en els homes respecte de l'any anterior. Més concretament, la taxa de defuncions per causes que es consideren susceptibles d'intervenció a través dels serveis d'assistència sanitària (rehabilitació i tractament) varia de 43,92 per 100.000 habitants l'any 2012 a 42,72, i la taxa de defuncions per causes que es consideren susceptibles d'intervenció a través de les polítiques sanitàries intersectorials (promoció i prevenció) varia de 67,96 a 65,77. Tot i això, la mortalitat evitable a través dels serveis assistencials continua estant per sobre de la registrada l'any 2011 (42,65).

Així mateix, es pot destacar que les causes de mortalitat evitable que han ocasionat les taxes més elevades de defunció en les dones són el tumor maligne de mama (16,26) i el tumor maligne de pulmó (12,52), i en els homes el tumor maligne de pulmó (48,48) i la cardiopatia isquèmica (46,80).

¹⁹⁹ *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya 2013: avanç de resultats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: febrer de 2016 i *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya 2013: annex de taules*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: febrer de 2016.

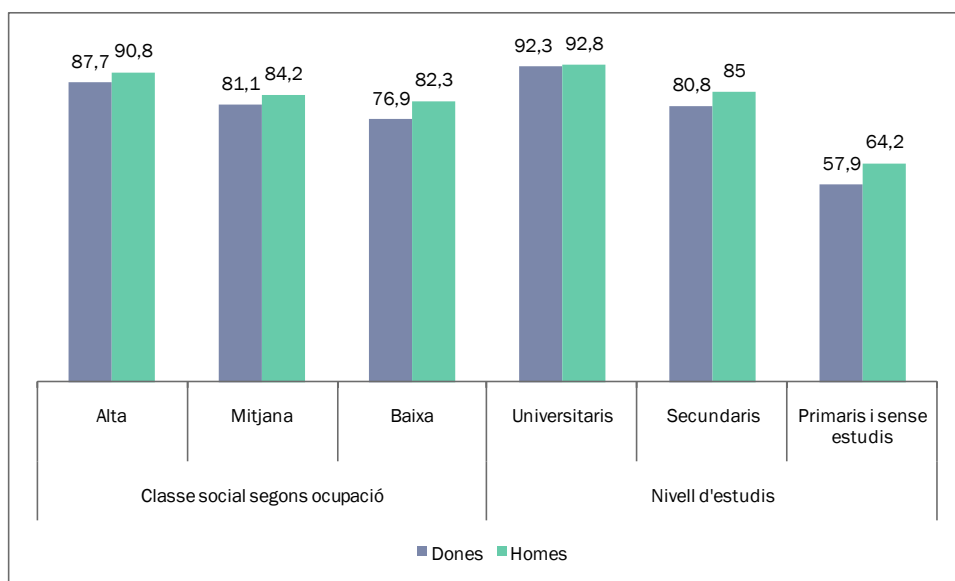
13.1.2. MORBIDITAT

El 83,2% de la població general valora positivament el seu estat de salut i s'estabilitza el pes de la cronicitat respecte de l'any anterior. Alhora, es constata l'existència de desigualtats socials en ambdós indicadors.

Segons els resultats de l'Enquesta de salut de Catalunya 2014 (ESCA 2014),²⁰⁰ el 83,2% de la població general considera que la seva salut és "bona", "molt bona" o "excel·lent", enfront del 16,8% restant, que la valora com a "regular" o "dolenta". Aquests resultats representen una variació a l'alça en l'**autopercepció de l'estat de salut** si es comparen amb els de l'any anterior, quan el 81,1% de la població enquestada en feia una valoració positiva.

Les persones que manifesten un estat de salut pitjor són les dones amb estudis primaris o sense estudis: el 42,1% valora negativament la seva salut física i mental. En l'extrem contrari s'hi troben els homes amb estudis universitaris, el 7,2% dels quals expressa una valoració negativa del seu estat de salut. Cal tenir present, però, la sobrerrepresentació de persones d'edats avançades que es produeix en els nivells d'estudis més baixos. Les desigualtats en l'autopercepció de l'estat de salut són menys pronunciades en funció de l'ocupació.

GRÀFIC IV.2.G2 Autopercepció positiva (excel·lent, molt bona i bona) de l'estat de salut en la població general per sexe, classe social i nivell d'estudis. Catalunya, 2014

Unitats: percentatge.

Font: Departament de Salut.

La **cronicitat** és un fenomen creixent any rere any com a conseqüència de l'envelliment poblacional. Tot i això, l'any 2014 el 38% de la població general de Catalunya afirma patir alguna malaltia o problema de salut crònic (entès com aquell que dura o s'espera que duri sis mesos o més), és a dir, 0,6 punts percentuals menys que l'any anterior.

²⁰⁰ *Enquesta de salut de Catalunya 2014: informe dels principals resultats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: febrer de 2016.

Deixant de banda l'edat, el grup més afectat per alguna malaltia o problema de salut crònic és el de les dones amb estudis primaris o sense estudis (el 67,7%). Contràriament, el grup menys afectat per la cronicitat és el dels homes de classe social alta (amb el 32,3% de prevalença).

13.1.3. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA

La taxa de diagnòstics de nous casos de VIH es manté relativament estable però està per sobre de la mitjana europea. Es constaten tendències diferents en funció de la via de transmissió.

Durant l'any 2014 s'han notificat un total de 734 noves **transmissions de VIH** segons l'informe semestral del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les infeccions de transmissió sexual i sida de Catalunya.²⁰¹ Aquesta xifra representa una taxa global de 10,2 casos per 100.000 habitants. La taxa de diagnòstic s'ha mantingut relativament estable durant el període 2001-2014, però es constata l'existència de tendències diferents en funció de la via de transmissió. Així, els diagnòstics de VIH en homes que tenen sexe amb homes (HSH) s'ha incrementat un 74% entre els anys 2005 i 2014.

El 42% dels nous diagnòstics en què es disposa d'aquest tipus d'informació és un diagnòstic tardà (DT), dels quals el 25% presenta malaltia avançada (DTA). Tot i això, al llarg del període 2005-2014 el DT disminueix vuit punts percentuals (del 50% al 42%).

Pel que fa a la **sida**, el nombre de diagnòstics ha estat de 115, xifra que representa una taxa global d'1,6 casos per 100.000 habitants. El nombre de diagnòstics de casos de sida continua en descens com a conseqüència de l'accés als tractaments antiretrovirals per part de les persones afectades.

El nou informe epidemiològic biennal sobre el Sistema Integrat de Vigilància Epidemiològica de la Sida/VHI/ITS a Catalunya (SIVES)²⁰² adverteix que a Catalunya hi ha unes 8.000 persones que no saben que tenen el VIH (entre el 25 i el 30% del total), que la taxa de diagnòstic de nous casos de VIH i la de nous casos de sida és superior a la mitjana europea i que la taxa de proves realitzades per a la detecció del VIH està per sota de la d'altres països d'Europa com ara França.

S'incrementa el diagnòstic de nous casos d'hepatitis C respecte de l'any anterior, però continua la infra-declaració de casos degut a l'infradiagnòstic de la infecció aguda.

L'**hepatitis C** representa un problema de salut d'abast mundial. A Catalunya, l'any 2014 es notifiquen 46 infeccions noves del virus de l'hepatitis C (VHC), és a dir, el 35,3% més que l'any anterior.²⁰³ Actualment es produeix una infra-declaració de casos, degut principalment a l'infradiagnòstic de la infecció aguda. De fet, s'estima que a Catalunya es produeixen anualment entre 100 i 170 infeccions agudes, moltes de les quals s'han produït per via sexual entre HSH.²⁰⁴ Amb les noves teràpies, més eficaces, eliminar el virus és possible en la gran majoria dels casos.

Es constata una tendència a la baixa en la taxa d'incidència de tuberculosi a Catalunya, però encara per sota de l'objectiu teòric. Alhora, no a totes les RS s'assoleix el nivell de compliment del tractament recomanat per l'OMS.

Catalunya continua presentant una taxa d'incidència de **tuberculosi** (TBC) superior a la dels països industrialitzats i, per tant, no entra a formar part dels països amb una incidència baixa (taxa de 10 o menys

²⁰¹ *Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la sida a Catalunya: actualització a 30 de juny de 2015*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²⁰² *Informe epidemiològic CEEISCAT*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²⁰³ *Alerta per ràbia canina: actuacions de vigilància i control a Catalunya: el retorn de la normalitat*. Butlletí epidemiològic de Catalunya, vol. XXXV, núm. 12 (desembre 2014), p. 163-177. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014. Consulta: febrer de 2016.

²⁰⁴ *Informe epidemiològic CEEISCAT*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

casos per 100.000 habitants). S'han produït avenços importants en aquest sentit gràcies a la vigilància epidemiològica de la TBC, que ha permès generar una tendència a la baixa entre els anys 2008 i 2013. No obstant això, la disminució anual mitjana de la taxa durant el període 2000-2013 ha estat només del 4,6%, lluny del 10% establert com a objectiu dels programes de TBC.²⁰⁵ Al mateix temps, i segons un informe preliminar de l'Agència de Salut Pública de Catalunya,²⁰⁶ l'any 2014 s'han notificat 1.135 casos de TBC, és a dir, l'1,9% menys que al 2012.

Pel que fa al compliment del tractament, la proporció de casos amb conclusió final de "cura" o "complet" és del 87,4% l'any 2012, però cal afegir que no a totes les regions sanitàries (RS) de Catalunya s'assoleix el nivell de compliment de tractament recomanat per l'OMS (el 85%).

Es continua detectant alguns brots de malalties immunoprevenibles malgrat l'assoliment d'unes cobertures vacunals elevades.

A Catalunya es continuen detectant **nous casos i brots de malalties immunoprevenibles** malgrat l'assoliment d'unes cobertures vacunals elevades. Pel que fa al xarampió, les dades de vigilància posen de manifest una reaparició de la malaltia amb quatre brots comunitaris intercalats els anys 2006-2007 (389 casos), 2011 (260), 2013 (54) i 2014 (140).²⁰⁷ L'any 2015 es confirmen només 7 casos.²⁰⁸ Cal destacar que, en relació amb almenys els últims dos anys de la sèrie, els brots tenen a veure amb la importació de casos a través del turisme: el brot del 2013 s'associa amb el 20th International Festival of Advanced Music and New Media art SONAR Barcelona²⁰⁹ i el del 2014 s'associa parcialment amb un creuer.²¹⁰

Quant a la rubèola, des de l'any 1997 es constata una disminució progressiva de la incidència d'aquesta malaltia a Catalunya, tot i que amb afectació d'alguns brots. Un dels més recents i importants va tenir lloc l'any 2012, quan s'hi van notificar fins a catorze casos de rubèola probablement importats d'Ucraïna i Romania. Els anys 2013 i 2014 no es confirma cap cas d'aquesta malaltia,²¹¹ mentre que el 2015 se'n notifiquen cinc.²¹²

Pel que fa a la tos ferina, la vigilància epidemiològica constata un augment de la incidència durant el període 2011-2012. Aquesta tendència té a veure probablement amb la millora de la detecció i notificació dels casos, però també amb la sobreestimació de l'eficàcia de la vacuna acel·lular, que va substituir la vacuna completa l'any 2001.²¹³ Així, l'any 2011 la taxa d'incidència es multiplica per cinc i arriba a situar-se en el 20,8 per 10.000 persones.²¹⁴ Els anys 2012 i 2013 continua l'emergència encara que

²⁰⁵ *Informe anual 2013: situació epidemiològica i tendència de l'endèmia tuberculosa a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2014. Consulta: febrer de 2016.

²⁰⁶ *La tuberculosi a Catalunya l'any 2014: informe preliminar*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²⁰⁷ *Programa d'eliminació del xarampió a Catalunya: informes anuals: xarampió 2013-2014 a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: abril de 2016.

²⁰⁸ *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXVI, núm. 12 (desembre 2015), p. 150-170. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: abril de 2016.

²⁰⁹ *Memòria de l'Agència de Salut de Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2014. Consulta: abril de 2016.

²¹⁰ *Programa d'eliminació del xarampió a Catalunya: informes anuals: xarampió 2013-2014 a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: abril de 2016.

²¹¹ *Programa d'eliminació de la rubèola postnatal i congènita a Catalunya: 2012 i 2013: informe anual*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Secretaria de Salut Pública, 2014 i *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXV, núm. 2 (desembre 2014), p. 166-177. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014. Consulta: abril de 2016.

²¹² *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXVI, núm. 12 (desembre 2015), p. 150-170. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: abril de 2016.

²¹³ *Actualització del protocol d'actuació per a la prevenció i el control de la tos ferina a Catalunya*. *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXVI, núm. 8 (agost 2015), p. 96-108. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²¹⁴ *Evolució de la tos ferina a Catalunya durant els anys 2004-2012*. *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXIV, núm. 8 (agost 2013), p. 1-7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013. Consulta: febrer de 2016.

amb menys intensitat, amb taxes de 15,6 i 11,7 per 10.000 persones, respectivament.²¹⁵ L'any 2014 i sobretot el 2015 empitjora la situació de la tos ferina a Catalunya ja que es consolida l'epidèmia i augmenta la incidència i la gravetat dels casos.²¹⁶ Aquesta evolució fa que s'acordi prioritzar la profilaxi postexposició i es consideri la protecció de les persones més vulnerables com, per exemple, els infants de menys d'un any.

Finalment, s'ha de mencionar que des de finals dels anys 90 es detecta un creixement exponencial de les **infeccions de transmissió sexual** (ITS) a Catalunya. Aquesta tendència té a veure en part amb la millora progressiva dels sistemes de vigilància epidemiològica, però també amb un augment real de la incidència d'aquestes infeccions.²¹⁷ Dins d'aquest àmbit de la salut cal destacar, d'una banda, l'herpes i el condiloma acuminat per ser les ITS més freqüentment declarades i, de l'altra, la sífilis i la gonocòccia (gonorrea) per ser les ITS que més creixen.²¹⁸ La incidència de les ITS a Catalunya és comparativament elevada en els homes, en les persones joves i en les primeres edats adultes, en els orígens estrangers i en els HSH.

13.1.4. HÀBITS I ESTILS DE VIDA

El sedentarisme i l'alimentació no saludable es reproduïxen al llarg del temps i donen lloc a un problema de salut preocupant: l'obesitat.

Les actuacions de **promoció i prevenció de la salut** des del punt de vista comunitari s'han demostrat més rendibles que les actuacions de tractament de les malalties i restauració de la bona salut. Tanmateix, el desplegament de les mesures de salut pública a Catalunya i en el conjunt de l'Estat ha coincidit en el temps amb una caiguda dels recursos que originàriament s'hi havien de destinar.²¹⁹

Els hàbits relacionats amb el **sedentarisme** i l'**alimentació no saludable** es reproduïxen i, fins i tot, es reforcen al llarg del temps sense que es produeixin millores globals significatives des del punt de vista de la salut. Els objectius del Pla de salut de Catalunya a l'horitzó 2010 relacionats amb els estils de vida no es van poder assolir i l'ESCA 2014 destaca com a canvis significatius, un any més, el descens de l'activitat física saludable i l'increment del sedentarisme en la població adulta d'ençà del 2011.

D'acord amb els resultats d'aquesta Enquesta, el 22,2% de la població de 18 a 74 anys és sedentària (el 24,4% de les dones i el 19,9% dels homes). Quant a la població infantil, només el 27,7% dels nens i nenes de 6 a 14 anys participa cada dia o gairebé cada dia del mes en jocs d'esforç físic o esports. Mirar la televisió continua sent l'activitat en temps de lleure i fora de l'horari escolar més freqüentment practicada per la població de 3 a 14 anys (pràcticament el 100%), seguida de jugar al parc o al carrer (el 77,8%).

Quant als hàbits alimentaris, l'ESCA 2014 posa de manifest que només el 10,9% de la població de sis anys i més fa una ingesta diària de cinc racions de fruita i/o verdura (el 12,9% de les dones i el 8,8% dels homes). En la població infantil de 6 a 14 anys d'edat la ingesta diària recomanada de cinc racions de

²¹⁵ *Memòria de l'Agència Catalana de Salut Pública de Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2014. Consulta: febrer de 2016.

²¹⁶ *Actualització del protocol d'actuació per a la prevenció i el control de la tos ferina a Catalunya*. *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXVI, núm. 8 (agost 2015), p. 96-108. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²¹⁷ *Vigilància epidemiològica de les infeccions de transmissió sexual a Catalunya: a partir del Sistema de notificació de malalties de declaració obligatòria i del Sistema de notificació microbiològica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

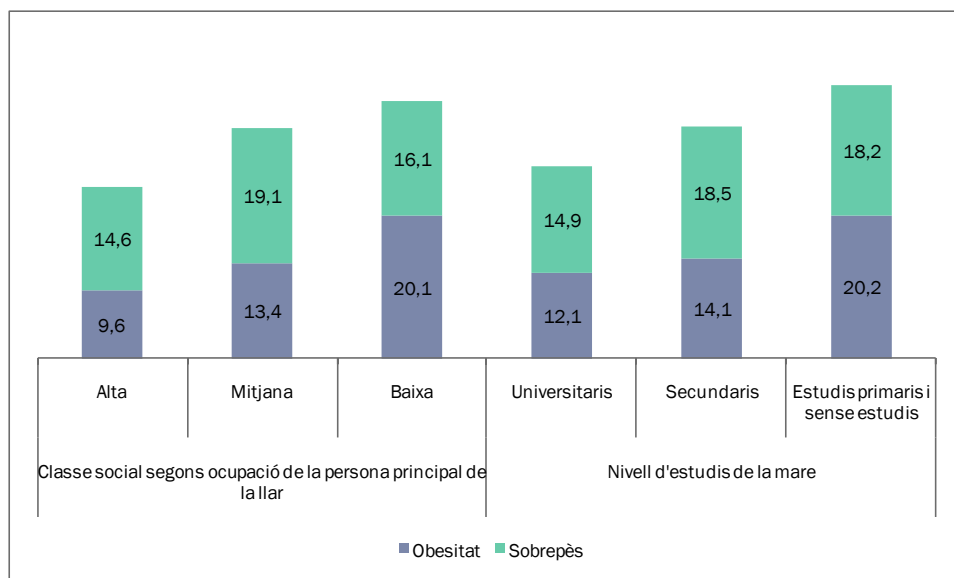
²¹⁸ *Vigilància epidemiològica de les infeccions de transmissió sexual a Catalunya: a partir del Sistema de notificació de malalties de declaració obligatòria i del Sistema de notificació microbiològica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015 i *Informe epidemiològic CEEISCAT*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²¹⁹ *La reforma del sistema sanitario en España*. *Cauces: cuadernos del Consejo Económico y Social*, núm. 3 (primavera 2013), p. 33-41. Madrid: Consell Econòmic i Social d'Espanya. Consulta: febrer de 2016.

fruita i/o verdura només es dóna en el 5,7% dels casos. Al mateix temps, un de cada quatre nois i noies de 3 a 14 anys consumeix més de tres vegades a la setmana productes hipercalòrics.

Aquesta manca de seguiment de les recomanacions per a una vida saludable dóna lloc a un dels problemes de salut pública més preocupants a Catalunya i a la major part dels països occidentals: el de l'**obesitat**. El 15% de la població de 18 a 74 anys de Catalunya té obesitat, i el 33,1% té sobrepès. Quant a la població infantil (de menys de 18 anys), l'11,9% té obesitat i el 17,1% té sobrepès. L'ESCA també posa de manifest que l'excés de pes és un fenomen més prevalent en els grups socials més desafavorits.

GRÀFIC IV.2.G3 Obesitat en la població infantil de 0 a 14 anys per classe social i nivell d'estudis de la mare. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.
Font: Departament de Salut.

Continua disminuint el percentatge de població fumadora, però una quarta part de la població de 15 anys i més és fumadora diària o ocasional. Contràriament, s'observa un repunt en el consum de risc d'alcohol.

El percentatge de població fumadora ha disminuït al llarg del període 1990-2014 -especialment pel que fa als homes- i es manté el descens després d'un període intermedi (2006-2010) de relativa estabilitat. Tot i això, l'any 2014 el 25,9% de les persones de 15 anys i més és fumadora diària o ocasional. Els homes tenen prevalences de **tabaquisme** superior a les dones en tots els trams d'edat. En els homes l'hàbit tabàquic és més baix en el grup més benestant mentre que en les dones ho és en el grup d'estudis primaris o sense estudis.

L'abandonament de l'hàbit tabàquic descriu una tendència creixent: la taxa d'abandonament en la població de 15 anys i més (persones exfumadores / [persones fumadores + persones exfumadores] x 100) s'ha incrementat del 39,4% l'any 2009 al 43,5% el 2013 i el 44,3% el 2014.

Les dades disponibles continuen posant de manifest una exposició relativament elevada al fum del tabac en el lloc de treball, que afecta el 9,3% de les dones que no fumen i el 10,1% dels homes que no fumen. Alhora, el 17,8% dels/les menors conviu amb una o més persones que fumen dins de la llar.

D'una altra banda, i pel que fa a l'**alcohol**, les dades posen de manifest un repunt en el consum de risc després d'un període de certa estabilitat. L'ESCA 2014 reporta que el 4,5% de la població de 15 anys i més practica un consum en què es busca la intoxicació (l'1,7% de les dones i el 7,3% dels homes) enfront del 3,9% de l'any anterior. Les prevalences més elevades del consum de risc d'alcohol es donen en les edats joves (de 15 a 24 anys i de 25 a 34) així com, en el cas dels homes, en els grups socials més desfavorits i en els nivells d'estudis més baixos i, en el cas de les dones, en els nivells d'estudis més alts.

Efectes de la crisi econòmica en la salut de la població de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, 2015.

L'any 2015 l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya publica el segon *Informe de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya sobre els efectes de la crisi en la salut*. L'informe del 2014 mostrava que en el curt termini la crisi havia impactat sobre alguns determinants de la salut i sobre la salut d'alguns col·lectius vulnerables, però no sobre la salut de la població general. L'informe del 2015 es divideix en dos grans blocs: el primer analitza l'evolució dels determinants socioeconòmics de la salut i el segon analitza l'evolució de l'estat de salut i de l'accessibilitat.

Pel que fa a l'impacte potencial de la crisi econòmica en la salut de la població, on més patent es fa la relació entre els indicadors socioeconòmics i els indicadors de salut és en l'atur de més de dos anys de durada (que representa el 45% de tot l'atur a Catalunya) i l'esperança de vida en néixer, amb una associació negativa. La relació entre la renda familiar disponible bruta i els indicadors de salut és menys clara, atès que dins d'aquesta renda també hi ha els ingressos procedents de les prestacions socials, els quals en algunes comarques representen el 25% de la renda familiar disponible.

Al mateix temps, val a destacar que l'atur de més de dos anys de durada és l'indicador que mostra una associació més gran amb el consum de psicofàrmacs, però de forma moderada. A l'Informe del 2015, els resultats del *General health questionnaire* (GHQ) posen de manifest que la població aturada i, sobretot, la població en situació d'atur de llarga durada (més d'un any), presenta pitjors resultats de salut mental que la població ocupada.

Cal tenir en compte que l'associació entre indicadors no significa necessàriament que hi hagi causalitat, sinó una correlació en la qual poden influir altres factors. Com assenyalen Pedro Gallo i Joan Gené-Badia,²²⁰ probablement és molt aviat per avaluar plenament l'impacte de la crisi econòmica sobre la salut, atès que els efectes poden ser immediats, però acostumen a manifestar-se a mitjà o llarg termini. Tanmateix, l'evidència empírica acumulada fins al moment sí que posa de manifest un increment significatiu dels problemes de salut mental en l'àmbit estatal al llarg dels darrers anys,²²¹ així com un augment de la mortalitat per suïcidi.²²²

Malgrat els bons resultats generals, s'identifiquen marges de millora en la sinistralitat a la xarxa viària relacionats amb la mobilitat dels vianants, les bicicletes, les motocicletes i la població jove així com amb l'impacte de les drogues, els psicofàrmacs i la percepció del risc en els accidents.

Catalunya va assolir amb escreix l'objectiu de la Unió Europea (UE) fixat en el Llibre blanc del transport de la Comunitat Europea (CE) de reduir l'any 2010 el **nombre de persones que moren a la xarxa viària** a la meitat respecte de l'any 2000. En l'actualitat, Europa s'ha fixat el mateix objectiu per a l'any 2020 (reducció de la mortalitat al 50% respecte del 2010) i s'apunta l'horitzó de l'accidentalitat zero en víctimes mortals i víctimes greus amb seqüeles de per vida per a l'any 2050.²²³

D'acord amb els resultats de l'any 2014, Catalunya ocupa una bona posició de partida, atès que es manté juntament amb Suècia, els Països Baixos, el Regne Unit i Dinamarca en el grup dels països de la Unió

²²⁰ Gallo, Pedro i Gené-Badia, Joan (2015). Evidencias y reflexiones sobre el impacto de la crisis en la salud y la sanidad. *Panorama social*, núm. 22 (2015), p. 79-92. Madrid: Fundación de las Cajas de Ahorros.

²²¹ Vegeu, per exemple, Jiménez-Martín, Sergi i Andrea Viola, Analía (2014). *El sistema de salud en España en perspectiva comparada*. Madrid: Observatorio de la Sanidad Fedea.

²²² Vegeu, per exemple, Gallo, Pedro i Gené-Badia, Joan (2015). Evidencias y reflexiones sobre el impacto de la crisis en la salud y la sanidad. *Panorama social*, núm. 22 (2015), p. 79-92. Madrid: Fundación de las Cajas de Ahorros.

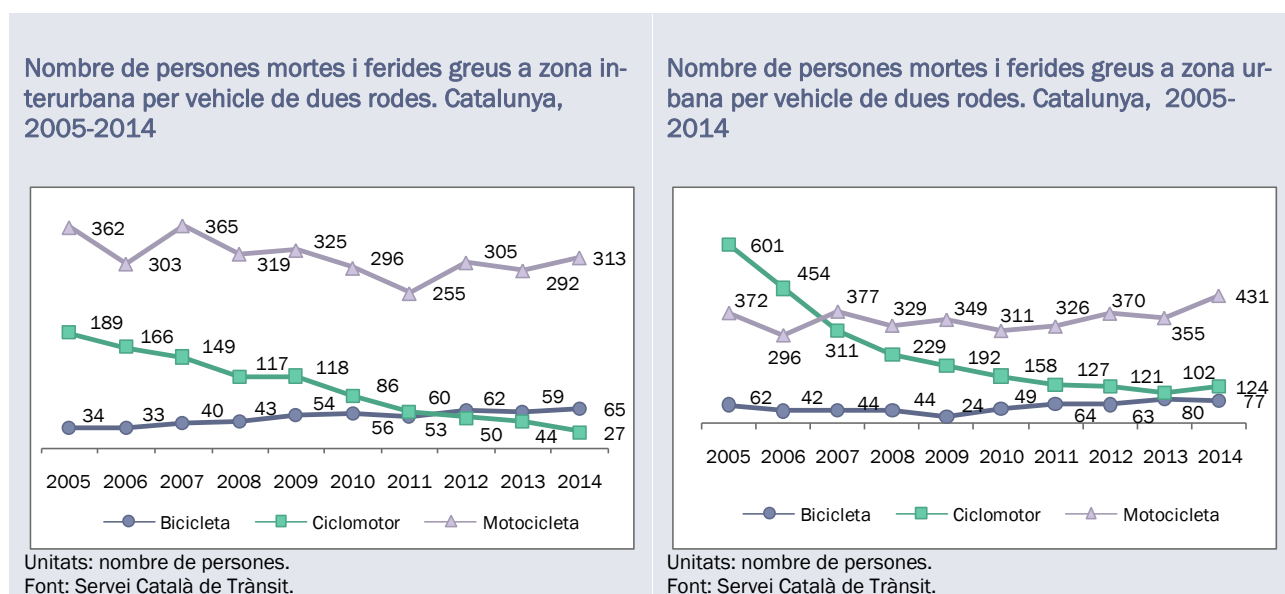
²²³ *Pla estratègic de seguretat viària de Catalunya 2014-2020*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Servei Català de Trànsit, 2014. Consulta: febrer de 2016.

Europea amb menys víctimes mortals per milió d'habitants. Tanmateix, existeixen marges de millora relatius en àmbits específics de la sinistralitat a la xarxa viària com la protecció dels col·lectius més vulnerables (vianants, ciclistes, motoristes i població jove), l'impacte de les drogues i el psicofàrmacs en els accidents o la percepció del risc i la responsabilitat compartida. Per exemple, en les zones interurbanes s'incrementa la sinistralitat (número de persones mortes o ferides greus) relacionada amb l'ús de la motocicleta (de 292 a 313) i la bicicleta (de 59 a 65), i en les zones urbanes s'incrementa la sinistralitat relacionada amb l'ús de la motocicleta (de 355 a 431, la xifra més alta de la sèrie 2005-2014) i el ciclomotor (de 102 a 124).²²⁴

L'any 2014 es manté el nivell de sinistralitat mesurat a partir del nombre de persones que moren a trenta dies (272), si bé cal matisar que aquesta xifra general és el resultat de dues tendències contradictòries: d'una banda, es produeix una millora global de la sinistralitat en les vies interurbanes (-15,6% de víctimes mortals) i, de l'altra, es produeix un empitjorament global de la sinistralitat en les vies urbanes (+33,7% de víctimes mortals).

Finalment, cal assenyalar que a Suècia, els Països Baixos i el Regne Unit hi ha símptomes d'un possible estancament en la línia de reducció de la sinistralitat a la xarxa viària que podria donar lloc a un canvi de tendència a mitjà termini.²²⁵ En el cas de Catalunya, aquest esgotament dels marges de millora es comença a observar en l'evolució general del nombre de persones mortes i ferides greu en termes absoluts i relatius (en funció del cens de vehicles, del cens de persones conductores, del consum de carburants i de la mobilitat real).

GRÀFIC IV.2.G4 Nombre de persones mortes i ferides greus per zona i vehicle de dues rodes. Catalunya, 2005-2014

²²⁴ *Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Servei Català de Trànsit, 2015. Consulta: febrer de 2016.

²²⁵ *Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Servei Català de Trànsit, 2015. Consulta: febrer de 2016.

13.2. L'ACTIVITAT DEL SISTEMA SANITARI

Disminueix l'activitat en l'atenció primària, però més suaument, i continua augmentant l'activitat en l'atenció hospitalària, sobretot la relacionada amb les sessions d'hospital de dia.

L'any 2014 s'han notificat 45.862.236 visites al Registre del Conjunt Mínim Bàsic de Dades d'Atenció Primària (CMBD-AP).²²⁶ D'aquestes, 44.728.296 visites s'han fet als equips d'atenció primària (EAP) (és a dir, un 0,13% menys que l'any anterior) i 1.133.940 als punts d'atenció continuada (PAC) (vegeu la taula IV.2.A.T1 de l'annex). La reducció de l'activitat dels EAP és la més suau des del 2009, any en què es va registrar un pic d'activitat amb 51.127.045 visites. Pel que fa a la freqüentació als EAP i PAC, el nombre mitjà de visites per habitant és de 6 i el nombre mitjà de visites per pacient és de 8. Les persones de més de 64 anys representen el 21,8% dels pacients i generen el 36,8% de les visites. Per comparació a l'any anterior, també s'observa una reducció de l'activitat generada pels EAP cap a altres nivells assistencials tant en termes absoluts com percentuals (solicituds d'anàlisis clíniques, proves de diagnosi per la imatge i interconsultes amb l'atenció especialitzada).

Contràriament, a l'**atenció hospitalària**²²⁷ tots els indicadors disponibles indiquen un increment de l'activitat que confirmen el canvi de tendència iniciat l'any 2013 (vegeu la taula IV.2.A.T2 de l'annex). Alhora, el percentatge de contactes d'hospitalització convencional (HC) i de cirurgia major ambulatoria (CMA) finançats pel CatSalut l'any 2014 (el 75,1%) és lleugerament superior al de l'any anterior (el 74,8%). La durada mitjana dels contactes d'HC i CMA és de 4,6 dies, igual que l'any 2013 (5 dies el 2010, 4,8 el 2011 i 4,7 el 2012). L'activitat que més creix és la de les sessions d'hospital de dia, és a dir, la dels procediments diagnòstics o terapèutics reiterats que es presten en atenció mèdica o d'infermeria en un mateix dia.

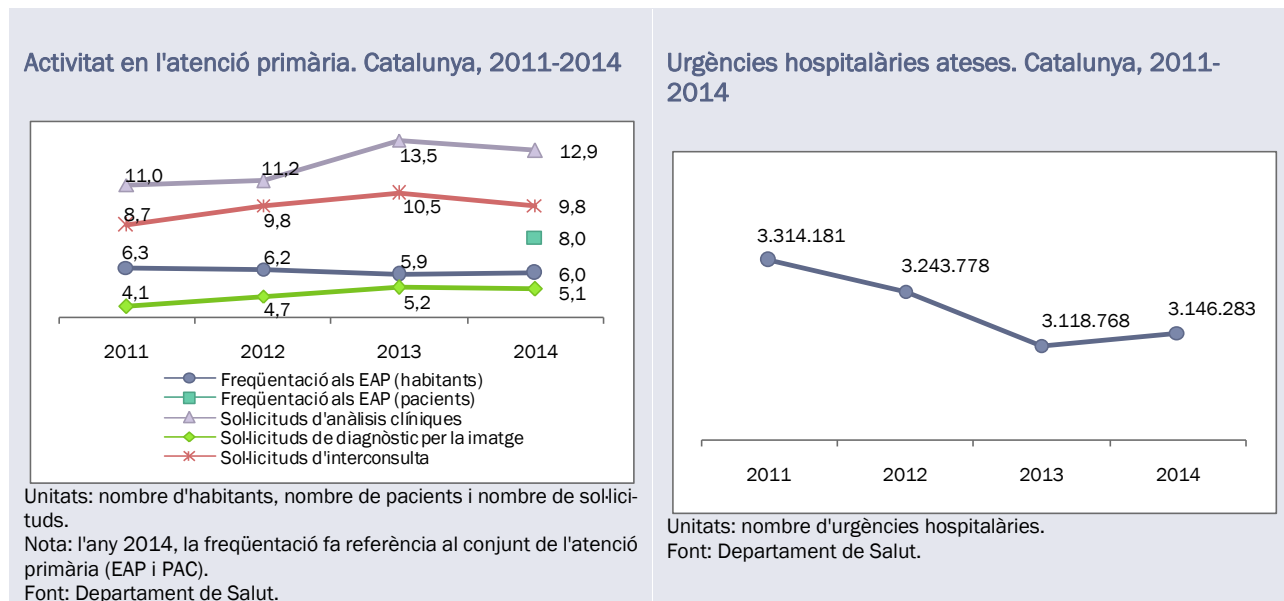
Cau l'activitat en les urgències hospitalàries fins a nivells equiparables a l'any 2002.

Pel que fa a les **urgències hospitalàries**, val a dir que l'increment del 0,9% té a veure amb la declaració d'activitat per part de dos centres que l'any 2013 feien activitat urgent, però no la declaraven al Registre. Les mesures de contenció i racionalització de les urgències hospitalàries retrotreuen l'indicador d'activitat fins a nivells semblants als de l'any 2002, quan es van registrar 3.164.511 urgències.

²²⁶ L'atenció primària de salut és el primer punt d'accés presencial a l'assistència sanitària. Es presta principalment en els centres d'atenció primària (CAP) o bé en els consultoris locals en el cas de les poblacions petites de les àrees rurals. Els CAP i els consultoris estan organitzats territorialment en àrees bàsiques de salut (ABS), les quals tenen assignat un equip d'atenció primària (EAP) amb professionals de l'assistència sanitària i no sanitària. Alguns CAP ofereixen atenció continuada les 24 hores del dia per garantir la continuïtat assistencial de determinats tractaments i per atendre urgències. Són els anomenats punts d'atenció continuada (PAC).

²²⁷ L'atenció hospitalària s'ofereix a través de la Xarxa de Centres Proveïdors del Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública (SISCAT) que contracta el CatSalut per a la prestació de serveis.

GRÀFIC IV.2.G5 Activitat en l'atenció primària i en les urgències hospitalàries. Catalunya, 2011-2014

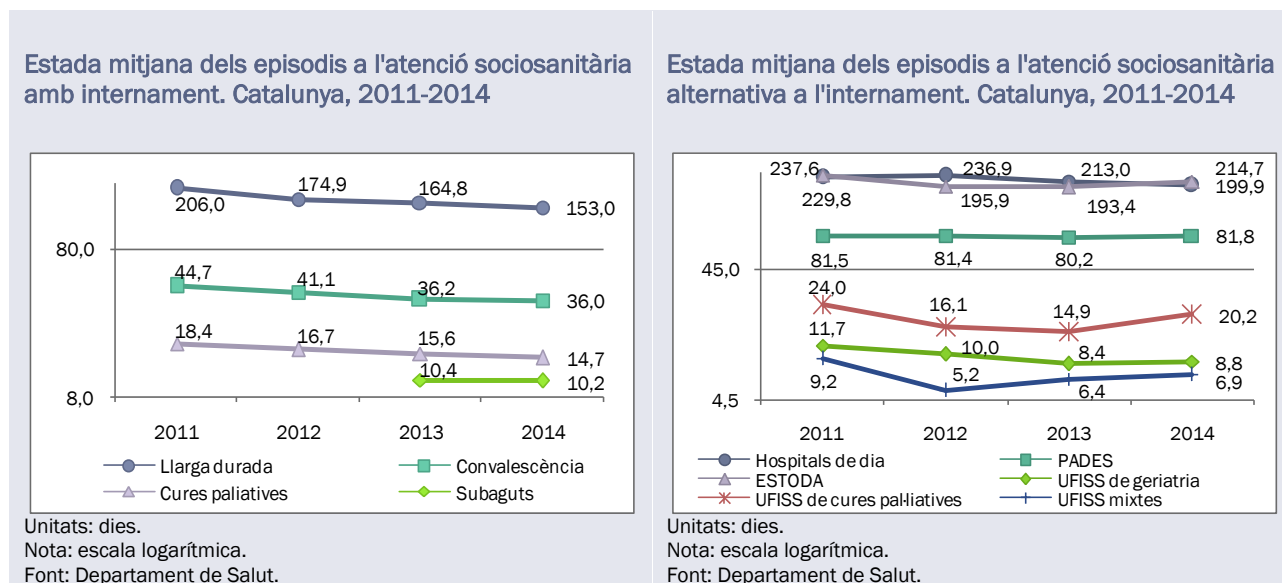

L'activitat en l'atenció socio sanitària continua creixent, però s'escurcen els temps mitjans d'estada en els serveis d'internament.

A l'atenció sanitària²²⁸ amb internament es registra un increment important dels episodis assistencials atesos durant l'any 2014 (el 10,8% més que l'any anterior) (vegeu la taula IV.2.A.T3 de l'annex). Paral·lelament, s'ha produït una reconversió de serveis de llarga estada cap a serveis de mitjana estada, de manera que es potencien els serveis d'atenció a subaguts. L'increment de l'activitat, sumat a la reducció general dels recursos disponibles (vegeu l'epígraf següent), comporta una nova intensificació en l'ús de les infraestructures i les instal·lacions. Així, el temps mitjà d'estada dels pacients de llarga durada disminueix progressivament de 206 dies l'any 2011 a 154 dies l'any 2014, de 44,7 dies a 36 en el cas dels pacients convalsents i de 18,4 dies a 14,7 en el cas dels de cures pal·liatives. La durada mitjana dels episodis de pacients subaguts és de nou dies, igual que l'any anterior.

El mateix succeeix a pràcticament totes les modalitats de l'atenció socio sanitària alternativa a l'internament (vegeu la taula IV.2.A.T3 de l'annex). Tanmateix, l'increment de l'activitat en els hospitals de dia socio sanitaris té a veure almenys en part amb la millora de la notificació al Registre del CMBD. Aquest augment de l'activitat socio sanitària alternativa a l'internament es produeix de forma paral·lela a una estabilitat relativa dels recursos (vegeu l'epígraf següent), fet que ha donat lloc, a mitjà termini, a un escurçament dels temps mitjans d'estada dels episodis als hospitals de dia socio sanitaris (de 229,8 dies l'any 2011 a 200 dies l'any 2014), als equips de teràpia d'observació directa ambulatoria (ETODA) (de 237,6 a 214,7) i a les unitats funcionals interdisciplinàries (UFISS) de geriatrica (d'11,7 a 8,8), de cures pal·liatives (de 24 a 20,2) i mixtes (de 9,2 a 6,9). Tot i això, cal tenir present que llevat dels hospitals de dia socio sanitaris, els temps mitjans s'han recuperat moderadament en relació amb el 2013, que és l'any en què s'hi van assolir els valors més baixos d'aquest indicador.

²²⁸ L'atenció socio sanitària s'adreça a les persones dependents, no autosuficients a nivell funcional i que requereixen ajuda, vigilància o cura especial (persones grans, amb malalties cròniques degeneratives que cursen discapacitat i/o en situació terminal). Es facilita mitjançant l'internament o bé mitjançant un conjunt de dispositius alternatius a l'internament.

GRÀFIC IV.2.G6 Estada mitjana dels episodis a l'atenció sociosanitària amb internament i alternativa a l'internament. Catalunya, 2011-2014

S'incrementa un any més l'activitat en l'atenció en salut mental, però s'escurcen els temps mitjans de les estades amb internament.

Pel que fa a l'activitat de l'**atenció en salut mental**²²⁹ amb internament, destaca un any més l'increment del nombre de contactes (+1,5%) i l'escurçament dels temps mitjans de les estades -tant en els hospitals psiquiàtrics monogràfics com en els hospitals generals- per comparació a l'any anterior (vegeu la taula IV.2.A.T4 de l'annex). La categoria diagnòstica més freqüent és l'esquizofrènia i altres trastorns psicòtics, que representa el 36,1% dels contactes a la xarxa, seguida dels trastorns de l'estat d'ànim, que representen el 25,5%.

A l'**atenció en salut mental alternativa a l'internament** s'observa un increment de l'activitat ambulatoria a la població infantil i jove (+6,9%) i adulta (+6,2%), però cal tenir en compte la millora de la notificació en el Registre del CMBD que s'ha produït entre els anys 2013 i 2014 (vegeu la taula IV.2.A.T4 de l'annex). La categoria diagnòstica més freqüent en els centres ambulatoris de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ) és la dels trastorns per dèficit d'atenció, de la conducta i per comportament perjudicial, que representa el 29,3% dels contactes, seguida per la dels trastorns d'adaptació, que representa el 14,9%. En els centres ambulatoris de salut mental de població adulta (CSMA) les categories diagnòstiques més freqüents són els trastorns de l'estat d'ànim (el 30,7%) i l'esquizofrènia i altres trastorns psicòtics (el 17,3%).

L'any 2015 s'assoleix un nou record històric de trasplantaments d'òrgans sòlids a Catalunya.

L'any 2015 es duen a terme 954 **trasplantaments d'òrgans sòlids** a Catalunya, és a dir, el 5,1% més respecte de l'activitat de l'any 2014. Aquesta xifra representa un nou rècord històric²³⁰ que ha estat possible gràcies a un increment del 17,4% en el nombre de persones donants vàlides. Tot i això, la taxa per milió de població (pmp) de donació de cadàver a Catalunya (34,1) continua estant per sota de la mitjana del conjunt de l'Estat (39,7).²³¹ L'últim any també s'observa una millora en el percentatge de negatives

²²⁹ L'atenció a la salut mental a Catalunya es basa en un model integral i interdisciplinari que prioritza la inserció de les persones malaltes en la comunitat. Es facilita mitjançant l'internament o bé mitjançant un conjunt de dispositius alternatius a l'internament.

²³⁰ **Activitat de donació i trasplantaments d'òrgans i teixits a Catalunya: dades 2015.** Barcelona: Generalitat de Catalunya, Organització Catalana de Trasplantaments, 2016. Consulta: març de 2016.

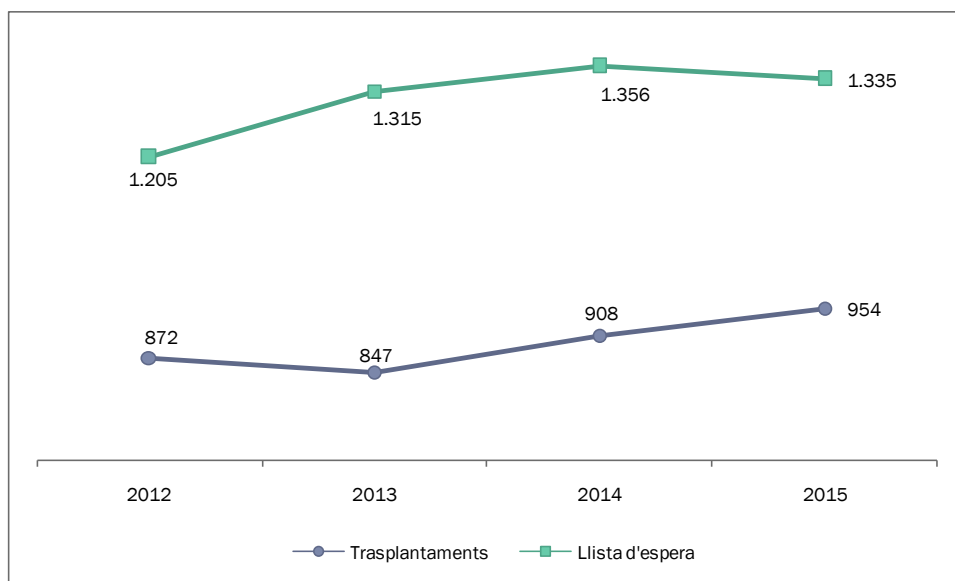
²³¹ Les CA amb una taxa de donació d'òrgans més elevada l'any 2015 són La Rioja (78,9), Cantàbria (73,5), Navarra (54,6), País Basc (53,0), Extremadura (45,7) i Múrcia (44,3). La taxa general a Espanya és de 39,7, superior a la de la UE28 (19,7) i els EUA (26,6). **Nota de premsa** del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat (12 de gener de 2016). Consulta: març de 2016.

familiars a la donació, que passa de 20,3 a 14 (1 de cada 7 casos ha estat una negativa familiar, enfront d'1 de cada 5 al 2014).

L'any 2015, el nombre de persones que esperen un trasplantament d'òrgan sòlid es redueix l'1,5% respecte de l'any anterior (1.356 vs. 1.335), i es recupera així després de dos anys la tendència anterior de reducció de la llista d'espera.

GRÀFIC IV.2.G7 Trasplantaments i llista d'espera d'òrgans sòlids. Catalunya, 2012-2015

Unitats: nombre de trasplantaments i nombre de pacients.

Font: Departament de Salut.

L'Ordre SLT/101/2015 del Departament de Salut actualitza la relació d'intervencions quirúrgiques que tenen garantit un termini màxim d'accés de sis mesos. Tretze operacions deixen de tenir un temps de garantia de sis mesos.

Tal com indica el Síndic de Greuges en el seu *Informe al Parlament 2015*,²³² l'Ordre SLT/101/2015, de 21 d'abril, actualitza la relació d'intervencions quirúrgiques que tenen garantit un termini màxim d'accés, fet que a la pràctica ha suposat un canvi en el catàleg d'intervencions quirúrgiques que disposen d'aquesta garantia.

El juny de 2015 hi ha 1.783 pacients en **llista d'espera per a procediments de cirurgia oncològica** amb temps màxims garantits.²³³ El temps mitjà d'espera dels pacients pendents d'aquestes intervencions és de 19 dies i el temps mitjà d'espera dels que ja han estat intervinguts ha estat de 32. Pel que fa a la **llista d'espera per a procediments de cirurgia cardíaca** amb temps màxim garantit,²³⁴ el juny de 2015 hi ha comptabilitzats 330 pacients. El temps mitjà d'espera dels pacients pendents d'aquestes intervencions és de 37 dies i el temps mitjà d'espera dels que ja han estat intervinguts ha estat de 53.

²³² *Informe al Parlament 2015*. Barcelona: Síndic de Greuges de Catalunya, 2016. Consulta: març de 2016.

²³³ L'Ordre SLT/101/2015, de 21 d'abril, estableix un termini màxim d'accés de 45 dies per als procediments de cirurgia oncològica, llevat dels relatius a la pròstata, la bufeta urinària i els epiteliomes basocel·lulars per als quals s'estableix un termini màxim d'accés de 60 dies.

²³⁴ L'Ordre SLT/101/2015, de 21 d'abril, estableix un termini màxim d'accés de 90 dies per als procediments de cirurgia cardíaca vascular i coronària.

Entre el juny del 2013 i el juny del 2014 disminueixen les llistes d'espera d'intervenció de cataracta, pròtesi de maluc i pròtesi de genoll, així com la llista d'espera de les proves diagnòstiques sol·licitades per primera vegada amb terminis de referència.

Quant als **procediments quirúrgics amb temps màxim garantit de 180 dies** (intervenció de cataracta, pròtesi de maluc i pròtesi de genoll),²³⁵ el juny de 2015 hi ha 32.254 pacients en llista d'espera. Aquesta xifra representa el 17,5% menys que al juny del 2014. El temps mitjà d'espera dels pacients pendents d'aquest grup d'intervencions és de 105 dies i el temps mitjà d'espera dels que ja han estat intervinguts ha estat de 157. En el cas de la intervenció de cataracta, aquests temps mitjans són de 82 i 142 dies, respectivament, en el de pròtesi de maluc de 107 i 167 dies i en el de pròtesi de genoll 177 i 245 dies.

Finalment, pel que fa a les **llistes d'espera dels procediments quirúrgics amb terminis de referència** (no de garantia) segons prioritització, al juny del 2015 hi ha 104.909 pacients en llista d'espera. El temps mitjà d'espera dels pacients pendents d'aquestes intervencions és de 211 dies i el temps mitjà d'espera dels que ja han estat intervinguts és ha estat de 153.

Cal tenir present, a més, les advertències del Síndic de Greuges en el seu *Informe al Parlament 2013*²³⁶ contra possibles incompliments dels temps màxims d'espera garantits en casos específics de pacients, d'intervencions quirúrgiques, i de centres hospitalaris de l'Institut Català de la Salut (ICS). Així, per exemple, el temps mitjà d'espera dels pacients intervinguts de pròtesi de genoll segons l'actualització de les dades al juny del 2015 és de 245 dies. Alhora, aquest temps mitjà varia des dels 8 dies de la Clínica del Vallès (RS Barcelona), els 32 de la Clínica Terres de l'Ebre (RS Terres de l'Ebre) o els 35 de la Clínica de Ponent (RS Lleida) fins els 624 dies de l'Hospital de Mataró (RS Barcelona) i la Clínica Girona (RS Girona), els 671 de l'Hospital Sant Llorenç de Viladecans (RS Barcelona) o els 695 de l'Hospital Comarcal Sant Jaume de Calella i Hospital Comarcal de Blanes (RS Girona).

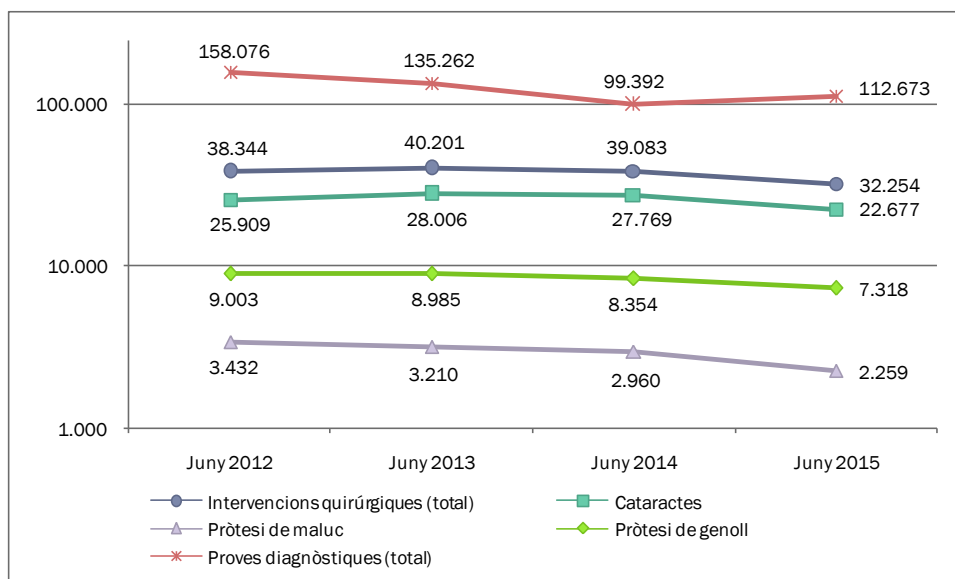
D'altra banda, al juny del 2015 la **llista d'espera de les proves diagnòstiques amb terminis de referència sol·licitades per primera vegada**²³⁷ és de 112.673 persones, és a dir, el 13,4% més que al juny del 2014. El temps mitjà d'espera dels pacients amb un prova realitzada és de 40 dies, però es desconeix l'evolució dels terminis d'espera fins al moment en què s'obté el diagnòstic (segona visita a l'especialista).

²³⁵ A partir de l'1 de maig de 2015, amb la publicació al DGOC de l'Ordre SLT/101/2015, de 21 d'abril, deixen de tenir un temps de garantia de sis mesos els procediments quirúrgics següents: alliberament del canal carpià (nervi del canell), amigdalectomia, artroscòpia, circumcisió, colecistectomia (extirpació de la vesícula biliar), hàllux valg (galindó), herniorràfia femoral (intervenció d'hèrnia inguinal), histerectomia (extirpació de l'úter), prostatectomia (extirpació de la pròstata), quist pilonidal (quist del sacre), varices, vasectomies i septoplastia (reconstrucció de l'envà nasal).

²³⁶ *Informe al Parlament 2013*. Barcelona: Síndic de Greuges de Catalunya, 2014. Consulta: març de 2016.

²³⁷ Aquestes proves diagnòstiques són les següents: colonoscòpia, ecocardiografia, ecografia abdominal, ecografia ginecològica, ecografia urològica, electromiograma, endoscòpia esofagogastrica, ergometria, gammagrafia, mamografia, ressonància magnètica, tomografia axial computada (TAC) i polisomnografia. Es tracta de proves que s'utilitzen per elaborar un diagnòstic i no per fer un seguiment d'una patologia reconeguda. En aquest sentit, les exploracions de control o seguiment i les proves de cribratge, com per exemple les mamografies del Programa de detecció precoç del càncer de mama, no es consideren proves diagnòstiques. Ni tampoc les proves diagnòstiques urgents, atesa la seva immediatesa.

GRÀFIC IV.2.G8 Llistes d'espera d'intervencions quirúrgiques amb temps màxim garantit de 180 dies i de proves diagnòstiques sol·licitades per primera vegada. Catalunya, juny 2012-juny 2015

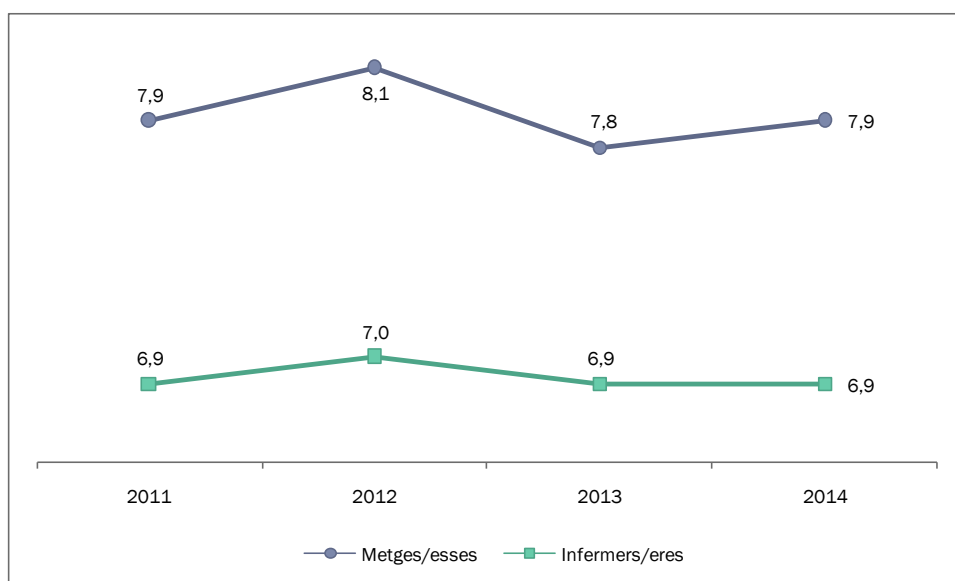
Unitat: nombre de pacients.
Nota: escala logarítmica.
Font: Departament de Salut.

13.3. ELS RECURSOS DEL SISTEMA SANITARI

A l'atenció primària, els recursos romanen relativament estables.

A l'**atenció primària** les dades disponibles sobre recursos permeten parlar d'estabilitat gairebé absoluta pel que fa tant al nombre d'EAP (369) com a les ràtios de personal mèdic i d'infermeria durant un any -el 2014- en què la població de referència del Registre Central de Persones Assegurades (RCA) es redueix el 0,7% respecte del tall del 2013. Quant al personal d'infermeria, l'any 2015 s'aprova el [Reial decret 954/2015, de 23 d'octubre](#), pel qual es regula la indicació, l'ús i l'autorització de dispensació de medicaments i productes sanitaris d'ús humà per part d'aquest grup professional.

GRÀFIC IV.2.G9 Llocs de treball d'atenció primària per 10.000 persones. Catalunya, 2011-2014

Unitat: llocs de treball per 10.000 persones.
Font: Departament de Salut.

Disminueix en una unitat el nombre de centres hospitalaris amb servei d'urgències, hospital de dia i cirurgia menor ambulatoria. Alhora, la taxa de llits hospitalaris experimenta una millora.

A l'**atenció hospitalària** l'any 2014 es manté el nombre de centres que integren la xarxa d'internament d'aguts del Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública (SISCAT) (63). Aparentment disminueix en una unitat el nombre de centres amb urgències, amb hospital de dia i amb cirurgia menor ambulatoria (CmA) però això és degut a què l'Hospital Moisès Broggi i l'Hospital General de l'Hospitalet de Llobregat (ambdós del Consorci Sanitari Integral) notifiquen la seva activitat com una sola entitat a partir de l'any 2014 (vegeu la taula IV.2.A.T5 de l'annex). Alhora, la taxa de llits hospitalaris per 10.000 persones assegurades experimenta una millora en passar de 17,3 a 17,6. Aquest fet, que coincideix amb una davallada de la població assegurada, també té a veure amb l'increment del nombre de llits instal·lats (de 13.072 a 13.297). Malgrat la pèrdua progressiva del pes que té el llit hospitalari com a indicador de la dimensió i la capacitat resolutiva del sistema sanitari, s'ha de destacar que l'any 2013 la taxa global de llits hospitalaris (centres públics i privats) de Catalunya se situa per sota de la de l'OCDE (45,5 llits per 10.000 persones vs. 48).²³⁸

Continua disminuint la taxa de llits d'hospitalització i la de places d'hospital de dia sociosanitaris a favor de l'increment de recursos com els PADES i les EAIA.

A l'**atenció sociosanitària amb internament** es constata una nova reducció del nombre de llits d'hospitalització disponibles per 10.000 persones grans (de 66,8 l'any 2013 a 63,5 l'any 2014) (vegeu la taula IV.2.A.T6 de l'annex).²³⁹ La disminució dels llits de llarga durada (rehabilitació, profilaxi de complicacions i tractament de malalties cròniques de llarga evolució) (351 unitats menys) no s'ha vist compensada per l'increment dels llits de mitjana durada (recuperació funcional -convalescència- o tractament de malalties

²³⁸ La taxa de llits hospitalaris de Catalunya s'ha calculat a partir de la informació publicada al *Catàleg nacional de hospitals* (any 2013) i a la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014 (referència poblacional del RCA). El *Catàleg nacional d'hospitals* engloba les dades referents als llits instal·lats (incloent-hi les incubadores) en disposició de ser utilitzats, encara que una part no ho estigui, de tots els centres sanitaris que estan autoritzats per actuar sota la denominació genèrica d'"hospital" (centre amb internament). La taxa de llits hospitalaris de l'OCDE està publicada a *Health at a glance 2015: OECD indicators*. París: OECD Publishing, 2015. Consulta: març de 2016.

²³⁹ La taxa de llits sociosanitaris s'ha calculat sobre la base del nombre de persones de 65 anys i més que hi havia a Catalunya l'any 2014 segons dades d'Idescat (Padró continu).

en fase terminal) (108 unitats més). Una vegada més, la taxa de llits de mitjana durada creix sobretot gràcies a l'expansió que experimenta l'atenció a pacients subaguts, amb 146 llits més que l'any 2013.²⁴⁰

Dins l'àmbit de l'**atenció socio sanitària basada en el no-internament** i la proximitat, continua la tendència negativa del nombre de places d'hospitals de dia per 10.000 persones grans (de 15,5 a 14,4) (vegeu la taula IV.2.A.T6 de l'annex). Aquest resultat s'explica per una combinació de factors: d'una banda, l'envel·liment poblacional i, de l'altra, la disminució efectiva del nombre de places. A banda d'això, la situació general de la resta de recursos és comparativament favorable: les dades reporten un increment rellevant en el nombre de PADES per sisè any consecutiu, així com una EAIA més (de geriatria) que al 2013. El nombre d'UFISS i d'ETODA roman estable, si bé en el cas de les UFISS aquest equilibri es manté a costa d'incrementar en una unitat les de cures palliatives i de disminuir en una unitat les mixtes.

Continua disminuint la taxa de llits d'hospitalització psiquiàtrica. La resta de recursos dels quals es disposa d'informació romanen estables.

Quant a l'**atenció en salut mental amb internament**, l'any 2014 el nombre de centres es manté estable, però disminueix una vegada més el nombre de llits d'hospitalització psiquiàtrica (de 4.023 a 4.014) (vegeu la taula IV.2.A.T7 de l'annex). La disponibilitat d'aquest recurs per 10.000 persones assegurades varia de 5,32 l'any 2013 a 5,30 l'any 2014.

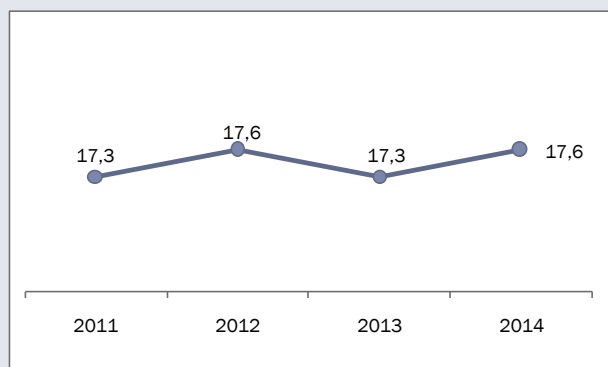
Els recursos d'**atenció en salut mental alternatius a l'internament** romanen estables per cinquè any consecutiu -com a mínim- amb algun canvi: el nombre de CSMIJ i CSMA es veu teòricament reduït en una unitat, però això és degut a la integració de la USM Maragall al CSMA Dreta de l'Eixample (vegeu la taula IV.2.A.T7 de l'annex).

---

²⁴⁰ Les unitats d'atenció a pacients subaguts presten atenció integral a persones amb una malaltia crònica coneguda i evolucionada que, a causa d'una reagudització o empitjorament del seu estat de salut, s'han de tractar en una unitat d'hospitalització amb internament i intensitat intermèdia de recursos per tal d'evitar el seu ingrés en hospitalització d'aguts.

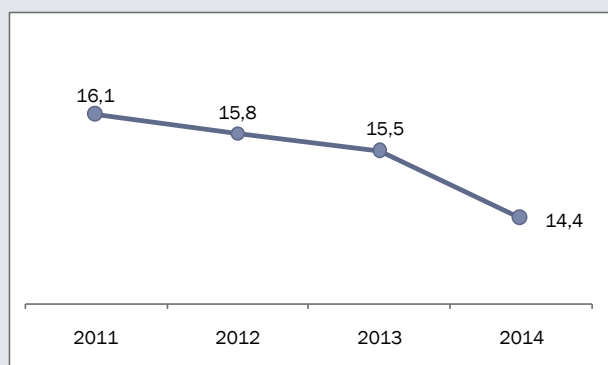
GRÀFIC IV.2.G10 Taxa de llits hospitalaris, taxa de llits socio-sanitaris, taxa de places d'hospital de dia socio-sanitaris i taxa de llits d'hospitalització psiquiàtrica. Catalunya, 2011-2015

Taxa de llits hospitalaris del SISCAT per 10.000 persones assegurades. Catalunya, 2011-2014

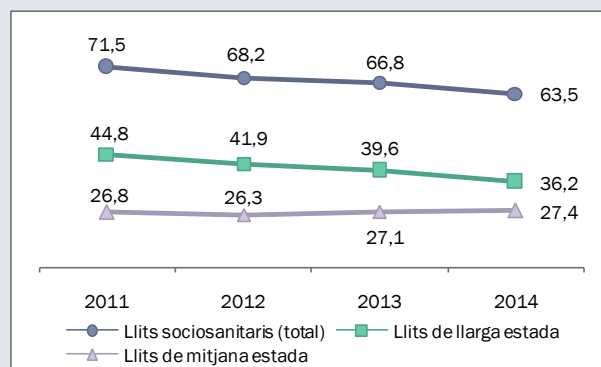
Unitats: taxa per 10.000.
Font: Departament de Salut.

Taxa de places d'hospital de dia socio-sanitari per 10.000 persones de 65 anys i més. Catalunya, 2011-2014

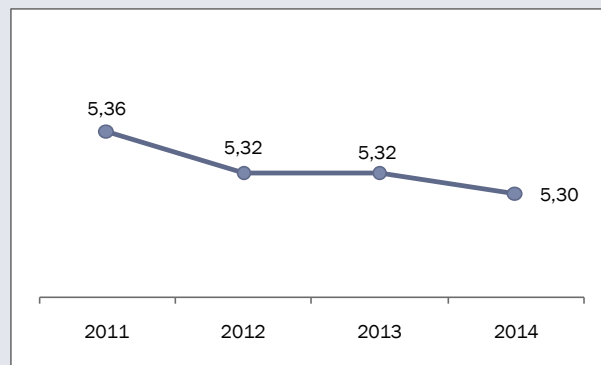
Unitats: taxa per 10.000.
Font: Departament de Salut.

Taxa de llits socio-sanitaris per 10.000 persones de 65 anys i més. Catalunya, 2011-2014

Unitats: taxa per 10.000.
Font: Departament de Salut.

Taxa de llits d'hospitalització psiquiàtrica per 10.000 persones assegurades. Catalunya, 2011-2014

Unitats: taxa per 10.000.
Font: Departament de Salut.

13.4. EL FINANÇAMENT DE LA SALUT

El pressupost de salut augmenta l'1,8% l'any 2015 després de 3 anys sense fer-ho.

El pressupost de despeses de salut de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2015 creix l'1,8% i se situa en 8.847,7 milions d'euros. És una dada positiva, atès que feia tres anys que no augmentava. Aquest increment ha permès augmentar la despesa de salut de la Generalitat per càpita, que ha passat de 1.168,8 a 1.191,6 euros entre 2014 i 2015, però, en canvi, no ha estat suficient per seguir el mateix ritme del pressupost total de despeses de la Generalitat ni del PIB de Catalunya.

TAULA IV.2.T1 Pressupost de despeses de salut i del total del sector públic de la Generalitat, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Agrupació Salut	9.865,8	9.181,6	9.181,6	8.688,5	8.847,7	1,8
Total sector públic	39.354,0	37.024,5	37.024,5	36.132,7	36.942,9	2,2
Salut / sector públic	25,1	24,8	24,8	24,0	23,9	-0,4
Salut / PIB	4,7	4,5	4,5	4,2	4,1	-0,1
Salut per càpita (euros)	1.315,1	1.221,7	1.227,7	1.168,8	1.191,6	2,0

Unitats: despeses consolidades en milions d'euros, salut per càpita en euros i la resta en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya i Idescat.

Augmenta la importància relativa de les remuneracions de personal.

Pel que fa al resum del pressupost de despeses per articles i subsectors de l'Agrupació Salut per a l'any 2015, constatem pocs canvis en la seva distribució. El principal té com a protagonistes les remuneracions del personal, que augmenten 0,5 punts percentuals la seva importància relativa i passen a representar el 37,5% del pressupost total. L'explicació d'aquest increment es deu al restabliment de la paga extraordinària, la jornada i el sou del personal interí. El segon canvi que destaquem és la disminució en termes relatius de les despeses corrents de béns i serveis, que perden 0,4 punts percentuals, però que encara continuen sent la partida principal del pressupost (47,1% del total). Aquestes despeses creixen l'1,1% en termes absoluts i hem de recordar que inclouen els concerts que gestiona el Servei Català de la Salut. Les transferències corrents, que a nivell consolidat inclouen bàsicament les prestacions farmacèutiques, haurien perdut 0,1 punts percentuals respecte de l'any 2014, però el seu pressupost hauria augmentat el 0,7% (vegeu la taula IV.2.A.T8 de l'annex).

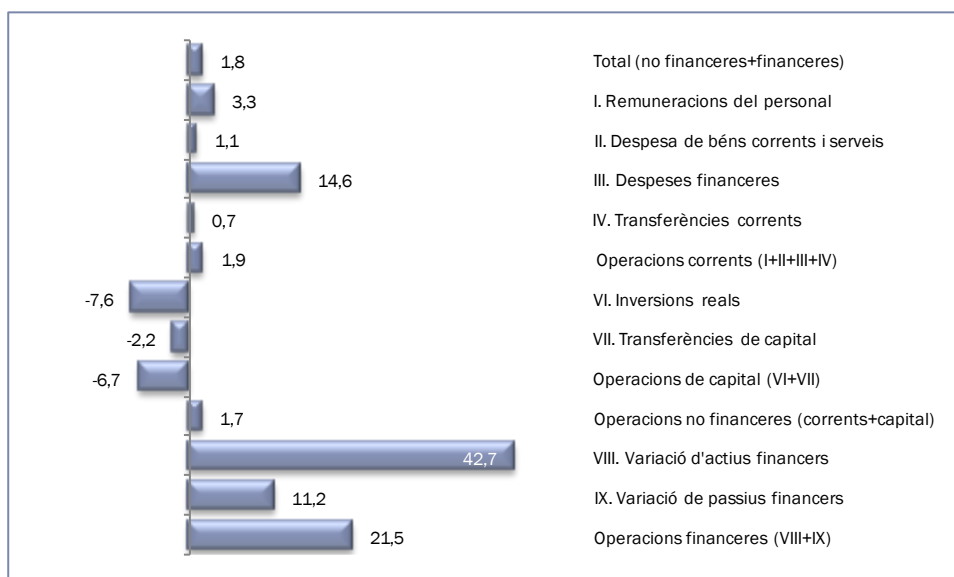
Les remuneracions de personal i les despeses de béns i serveis augmenten en 106,6 i 43,4 milions d'euros, respectivament.

Si ens fixem en les taxes de creixement dels articles pressupostaris, observem com les despeses corrents, entre les quals s'inclouen les remuneracions del personal i les despeses de béns i serveis abans comentades, creixen a una taxa de l'1,9%. Les despeses financeres ho fan a una taxa del 14,6%, però en termes absoluts aquest increment representa un import de 5,4 milions d'euros, molt inferior al creixement en termes absoluts que experimenten les remuneracions del personal i les despeses de béns i serveis amb 106,8 i 43,4 milions d'euros, respectivament. Les operacions de capital, en canvi, mostren una caiguda del 6,7%, que està explicada per disminucions tant de les inversions reals com de les transferències de capital. Per últim, les operacions financeres mostren un creixement del 21,5% en el qual participen tant les operacions d'actius financers com de passius.

La farmàcia augmenta els seus recursos en 9,6 milions d'euros i la medicació hospitalària de dispensació ambulatoria també ho fa en 21,6 milions d'euros.

La classificació econòmica del pressupost del Servei Català de la Salut mostra com la partida principal són els serveis sanitaris, que inclouen els concerts i el contracte programa amb l'Institut Català de la Salut. Aquesta partida manté la seva importància relativa respecte de l'any 2014 (76,6%) però la seva dotació augmenta 126,1 milions d'euros. La farmàcia augmenta els seus recursos en 9,6 milions d'euros fins a situar-se en un pressupost de 958,8 milions d'euros, i la medicació hospitalària de dispensació ambulatoria també incrementa els seus recursos (21,6 milions d'euros) i se situa en un pressupost de 630,9 milions d'euros. Aquestes tres partides expliquen el 96% del pressupost total.

GRÀFIC IV.2.G11 Taxes de creixement dels articles pressupostaris de l'Agrupació Salut 2014-2015

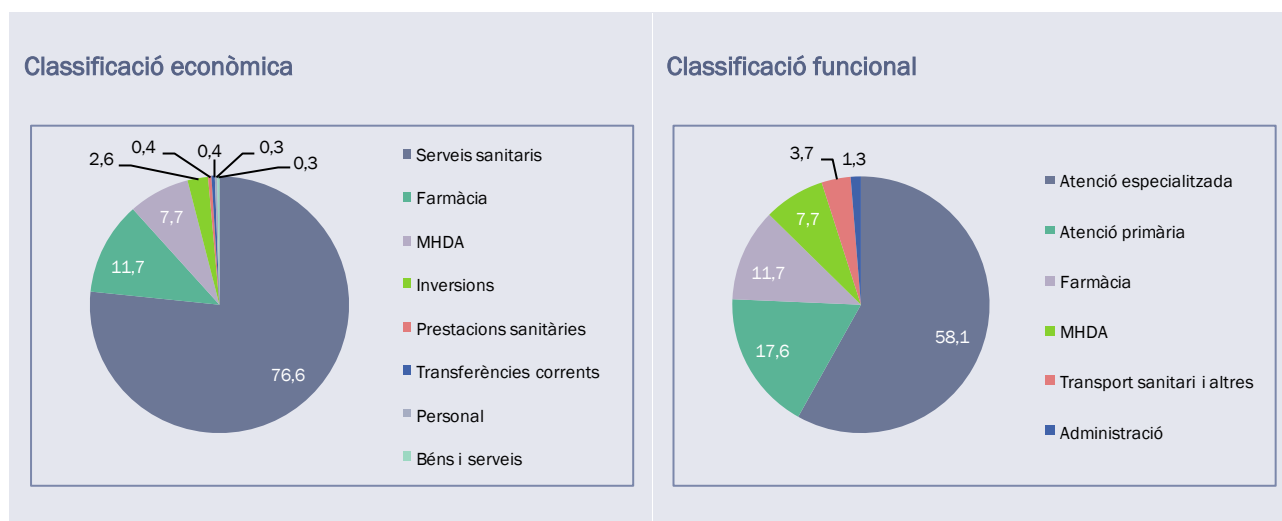
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

L'atenció especialitzada representa el 58,1% del pressupost del CatSalut.

Per la seva banda, la classificació funcional del pressupost del CatSalut permet identificar com l'atenció especialitzada segueix sent la que disposa de més recursos (58,1%), seguida de l'atenció primària (17,6%). Ambdues han augmentat els recursos a la seva disposició amb 61,3 i 89,2 milions d'euros, respectivament. En aquesta classificació sobresurt la disminució del pressupost corresponent a les despeses d'administració en 27,7 milions d'euros.

GRÀFIC IV.2.G12 Classificació econòmica i funcional del pressupost del CatSalut, 2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del pressupost de Salut per a l'any 2015 del Departament de Salut.

Les obligacions reconegudes de l'Agrupació Salut augmenten el 15,2% i es concentren en els serveis sanitaris (concerts i ICS).

Fins ara hem analitzat les dades pressupostades de l'Agrupació Salut i del Servei Català de la Salut. L'estudi de les obligacions reconegudes dona per a l'any 2015 un creixement extraordinari d'aquesta despesa, que confirma l'augment que ja s'havia donat l'any 2014. El creixement de les obligacions reconegudes és de 1.354,4 milions d'euros, molt superior al que s'havia pressupostat, que era de només de 159,2 milions d'euros. Les partides que més s'han beneficiat d'aquest increment són, per aquest ordre, els serveis sanitaris (concerts i ICS), seguits de la farmàcia.

TAULA IV.2.T2 Obligacions reconegudes de l'Agrupació Salut, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Obligacions reconegudes	9.810,9	8.694,8	8.268,9	8.895,7	10.250,0
Variació	2,9	-11,4	-4,9	7,6	15,2
Pressupost de l'Agrupació Salut=100	99,4	94,7	90,1	102,4	115,9
No financera	9.740,5	8.623,1	8.218,3	8.847,6	10.178,8
Variació	3,2	-11,5	-4,7	7,7	15,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat.

Analitzant amb més detall els principals indicadors de despesa farmacèutica, s'observen pocs canvis en el darrer any 2015. Els més rellevants impliquen les receptes per habitant, que augmenten l'1,1% i se situen en 18,1, i l'import líquid²⁴¹ per recepta, que disminueix el 0,7% i se situa en 10,8 euros. El preu dels productes farmacèutics creix el 0,3% i el percentatge d'aportació dels usuaris sobre el preu de venda fins i tot es redueix del 9,4 al 9,3% (vegeu la taula IV.2.A.T9 de l'annex).

El primer lloc de la classificació ATC d'envasos farmacèutics segueix corresponent al sistema nerviós.

Pel que fa als envasos farmacèutics, el seu nombre creix el 0,7% i se'n consumeixen 131.014.115 l'any 2015. Els principals canvis en la distribució per grups de la classificació ATC (anatòmica-terapèutica-química) afecten el sistema nerviós, que creix 0,5 punts percentuals, i segueix encapçalant el primer lloc de la classificació amb el 27,2% del total, i el sistema muscular i esquelètic, que perd 0,4 punts percentuals (vegeu la taula IV.2.A.T10 de l'annex).

A continuació passem a considerar les dades de despesa sanitària de les famílies, la despesa sanitària per agents i la comparació internacional d'aquestes despeses.

La despesa sanitària de les famílies ja se situa en el 40,6% de la despesa pública pressupostada en salut.

Les dades de despesa sanitària de les famílies estan disponibles amb un any de retard respecte de les dades analitzades fins ara. Es constata per a l'any 2014 un increment del 13,1% d'aquestes despeses que potser està motivat per l'evolució a la baixa que han experimentat les despeses públiques en els darrers anys. Amb aquesta evolució, la despesa sanitària de les famílies ja se situa en el 40,4% de la despesa pública pressupostada en salut. Les dades també permeten constatar que Catalunya destina uns recursos privats en salut que en termes relatius són superiors als que es destinen en el conjunt d'Espanya.

²⁴¹ L'import líquid és la suma del preu de venda al públic (PVP) menys l'aportació de l'usuari.

TAULA IV.2.T3 Despesa sanitària de les famílies. Catalunya i Espanya, 2011-2014

Catalunya	2011	2012	2013	2014
Despesa privada en salut	2.989,0	3.026,2	2.991,5	3.388,3
% respecte de la despesa pública pressupostada en salut (CA i CL)	32,1	34,2	33,7	40,4
% respecte del total de la despesa privada	3,3	3,4	3,5	3,9
Despesa privada en salut per càpita	398,4	402,7	400,0	455,8
Espanya	2011	2012	2013	2014
Despesa privada en salut	16.013,3	16.223,3	15.843,1	17.474,9
% respecte de la despesa pública pressupostada en salut (CA i CL)	27,8	28,6	29,4	32,6
% respecte del total de la despesa privada	3,1	3,2	3,2	3,5
Despesa privada en salut per càpita	343,1	346,5	339,0	375,7

Unitats: despesa en milions d'euros, despesa per càpita en euros i percentatges.

Nota: la despesa privada en salut no inclou les assegurances lligades a la sanitat per malaltia i accident.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de pressupostos familiars, Idescat i Ministeri d'Economia.

La despesa sanitària total assoleix el 7,4% del PIB l'any 2013.

El Servei Català de Salut publica unes estadístiques de despesa sanitària total per agents que tenen el valor d'identificar tots els agents implicats en la salut. El problema d'aquestes dades és que el darrer any disponible és el 2013. Es constata que la despesa sanitària pública representa el 68,8% de la despesa total i que aquesta participació ha disminuït en els darrers dos anys 2,6 punts percentuals en benefici, lògicament, de la despesa sanitària privada. Aquest procés ha comportat una disminució de la despesa sanitària pública i un augment de la despesa privada en termes absoluts l'efecte net del qual es tradueix en una caiguda de la despesa sanitària total que ha anat més enllà de la contracció del PIB. Així, la despesa sanitària total ha passat de representar el 7,6 al 7,4% del PIB entre els anys 2011 i 2013. L'agent que més ha contret la seva despesa sanitària és la Generalitat de Catalunya mentre que qui més l'ha augmentat són les famílies.

Els nivells de despesa en salut de Catalunya són inferiors als de les tres zones estudiades amb l'única excepció de la despesa sanitària privada per càpita del conjunt d'Espanya.

La comparació de la despesa en salut de Catalunya respecte d'Espanya, Alemanya i els EUA en el període 2011-2013 permet realitzar les següents consideracions. En primer lloc, no s'observa cap caiguda de la despesa total ni de la despesa pública en salut en termes de PIB ni en termes per càpita a Alemanya ni als EUA com passa a Catalunya i al conjunt d'Espanya. En segon lloc, els nivells de despesa en salut de Catalunya són inferiors als de les tres zones estudiades per a totes les categories de despesa i tipus d'indicador amb l'única excepció de la despesa sanitària privada per càpita del conjunt d'Espanya, que és inferior a la de Catalunya (vegeu la taula IV.2.A.T11 a l'annex).

TAULA IV.2.T4 Despesa sanitària total per agents. Catalunya, 2011-2013

	2011		2012		2013	
	Import	Distribució	Import	Distribució	Import	Distribució
Despesa sanitària total	15.296,4	100,0	14.803,7	100,0	14.537,7	100,0
Percentatge sobre el PIB	7,6	-	7,5	-	7,4	-
Despesa sanitària pública	10.918,5	71,4	10.202,5	68,9	9.998,6	68,8
Percentatge sobre el PIB	5,4	-	5,1	-	5,1	-
Generalitat de Catalunya	10.120,6	66,2	9.483,0	64,1	9.265,1	63,7
Mutualitats públiques	443,5	2,9	418,3	2,8	438,3	3,0
Corporacions locals	178,2	1,2	143,1	1,0	150,8	1,0
Administració central	176,2	1,2	158,1	1,1	144,4	1,0
Despesa sanitària privada	4.377,9	28,6	4.601,2	31,1	4.539,1	31,2
Percentatge sobre el PIB	2,2	-	2,3	-	2,3	-
Pagament directe de les llars	3.033,6	19,8	3.212,6	21,7	3.114,9	21,4
Assegurances lligades a la salut	1.301,6	8,5	1.353,8	9,1	1.365,6	9,4
Formació bruta de capital	32,2	0,2	25,5	0,2	49,4	0,3
IPSFL	10,5	0,1	9,3	0,1	9,2	0,1

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: Servei Català de la Salut.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb la salut aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#)

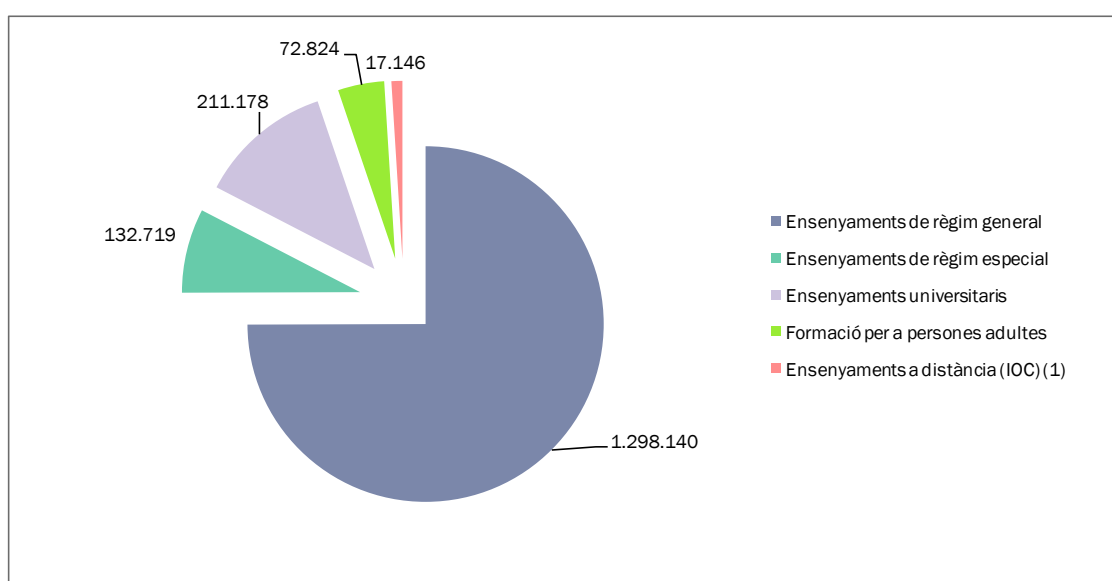
14. EDUCACIÓ, FORMACIÓ I QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL

14.1. LA POBLACIÓ CATALANA EN ACTIVITATS FORMATIVES

Estabilitat en el nombre de persones que es formen, amb divergències per estudis i tipus de formació.

El curs 2014-2015 s'han format a Catalunya 1.732.007 persones, el 0,1% més que el curs anterior (que en termes absoluts suposa 1.701 persones més). Cal tenir en compte, però, que aquesta estabilitat no és homogènia en els diferents estudis i tipologies de formació. Així, mentre que l'alumnat creix lleugerament en els ensenyaments de règim general i en la formació de persones adultes, davallen els estudiants universitaris, els dels ensenyaments de règim especial i els de l'Institut Obert de Catalunya (IOC) (vegeu les taules IV.3.A.T1, IV.3.A.T2, IV.3.A.T3, IV.3.A.T4 i IV.3.A.T5 de l'annex).

GRÀFIC IV.3.G1 Nombre de persones que s'han format a Catalunya, curs 2014-2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: correspon a l'alumnat matriculat el darrer trimestre o semestre del curs.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament i del Departament d'Empresa i Coneixement.

Creix l'alumnat dels ensenyaments de règim general i de la formació per a persones adultes...

Tal com reflecteix el gràfic IV.3.G2, els ensenyaments de règim general concentren el nombre més gran de nous estudiants (8.382), tot i que en termes relatius el creixement és poc intens, del 0,6%. En canvi, el creixement de la formació per a persones adultes és més intensa (2,2%), però menor en termes quantitius (1.550 persones). Tal com es constata a la taula IV.3.A.T5 de l'annex, els cursos que faciliten l'accés als ensenyaments postobligatoris²⁴² concentren els principals increments, fet que els presenta com unes passarel·les amb acceptació creixent entre la població adulta.

La variació de l'alumnat dels ensenyaments de règim general és similar a les registrades els anys anteriors: el curs 2012-2013 van créixer el 0,8% i el 2013-2014, el 0,4%. Aquests increments globals moderats s'expliquen, en part, per l'evolució demogràfica de les cohorts escolaritzades en aquestes etapes: mentre les cohorts més joves davallen (davalla l'alumnat de l'educació infantil), l'alta natalitat registrada

²⁴² El curs d'accés als cicles formatius de grau mitjà (CFGM), el curs per preparar les proves d'accés als cicles formatius de grau superior (CFGS) i per a les proves d'accés a la universitat per a majors de 25 anys.

fins a l'any 2008 comporta que l'alumnat de la primària i l'educació secundària obligatòria (ESO) creixi any rere any.

Tal com reflecteix la taula IV.3.T1, aquest increment és més intens en els cicles formatius, si bé cal tenir en compte que el creixement de l'alumnat que s'ha registrat en aquests ensenyaments els darrers cursos es deu no només a factors demogràfics sinó també a la decisió de moltes persones de qualificar-se o requalificar-se. A banda de la taula següent, vegeu també la taula IV.3.A.T1 de l'annex.

TAULA IV.3.T1 Alumnat dels ensenyaments de règim general, per nivell d'estudis. Catalunya, cursos 2009-2010 a 2014-2015

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	TCAA ¹
Total	1.214.946	1.241.826	1.274.659	1.284.825	1.289.758	1.298.140	1,3
Ed. infantil 1r cicle	86.076	88.552	91.933	84.244	82.091	79.031	-1,7
Ed. infantil 2n cicle	238.773	241.875	246.976	245.474	241.595	234.371	-0,4
Ed. primària	428.845	442.494	452.887	460.584	466.813	476.558	2,1
Ed. especial	6.615	6.369	6.568	6.744	6.929	7.147	1,6
ESO	274.134	276.689	281.272	285.461	287.145	291.734	1,3
PQPI / PFI ²	6.281	7.047	7.113	7.537	7.668	6.929	2,0
Batxillerat	85.062	84.289	85.640	87.377	88.538	87.828	0,6
CFGM	45.597	48.344	53.090	56.304	55.742	58.149	5,0
CFGS	43.563	46.167	49.180	51.100	53.237	56.393	5,3

Unitats: nombres absoluts i taxa en percentatges.

(1) TCAA: taxa de creixement anual acumulatiu.

(2) A partir del curs 2014-2015 els programes de formació i inserció (PFI) substitueixen els programes de qualificació professional inicial (PQPI).

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

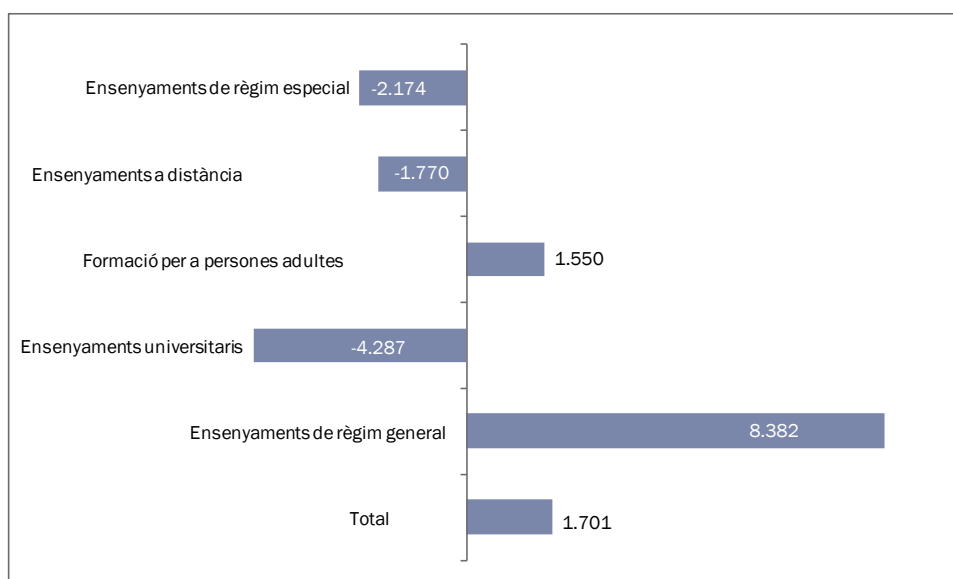
Un altre factor que pot explicar aquest estancament és la frenada de l'entrada d'alumnat estranger al sistema. El curs 2014-2015 aquest alumnat decreix l'1,7%, consolidant la lenta però progressiva davallada iniciada el curs 2011-2012 (vegeu la taula IV.3.A.T6 de l'annex). En conseqüència, el pes d'aquest alumnat sobre el total ha passat del 13,2% el curs 2011-2012 al 12,5% el darrer curs. Malgrat això, aquest alumnat continua concentrant-se de manera clara en els centres públics (el 83,8% el curs 2014-2015).

però davalla l'alumnat universitari, dels ensenyaments de règim especial i a distància.

D'altra banda i tal com s'observa al gràfic següent, el curs 2014-2015 decreix l'alumnat que cursa ensenyaments de règim especial, a distància i universitaris (l'1,6%, el 9,4% i el 2% respectivament). Els tres ensenyaments acumulen diversos cursos consecutius de davallades. Ara bé, a excepció dels ensenyaments a distància (que registren menys alumnes en tots els nivells), la davallada no és homogènia per a tots els estudis ni per a totes les universitats (vegeu les taules IV.3.A.T2, IV.3.A.T3 i IV.3.A.T4 de l'annex). Possiblement, a més dels factors demogràfics, la reducció del nombre d'estudiants s'explica d'una banda, per la decisió de molts joves de cursar un cicle formatiu, atesos els creixements comentats,²⁴³ i de l'altra pels efectes d'algunes mesures adoptades per fer front a la crisi econòmica i que ha comportat ajustaments pressupostaris, com ara l'augment de les taxes i els preus públics en els ensenyaments universitaris.

²⁴³ Cal tenir en compte que els CFGM i els CFGS han crescut de mitjana el 5% i el 5,3% els cinc darrers cursos, tal com reflecteix la taula IV.3.T1.

GRÀFIC IV.3.G2 Distribució dels nous estudiants per tipus d'estudi o formació. Catalunya, curs 2014-2015

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament i del Departament d'Empresa i Coneixement.

A més d'analitzar el nombre de persones que es formen, cal tenir en compte també el professorat, un dels agents clau de la formació. Atesa la importància dels ensenyaments de règim general sobre el total de persones que s'han format durant el curs 2014-2015 (el 75%), es comenta tot seguit l'evolució del professorat d'aquestes etapes.²⁴⁴

Els darrers cursos s'incrementa la ràtio d'alumnes per professor...

Així, el curs 2014-2015 aquest col·lectiu creix lleugerament (el 0,3%) i amb menor intensitat que el curs anterior (l'1,8%). Aquests increments, però, no compensen la davallada del curs 2012-2013, que va ser del 3,1% (vegeu la taula IV.3.A.T7 de l'annex). Altrament, atès que l'increment de l'alumnat és més intens que el del professorat, la ràtio d'alumnes per professor creix lleugerament el curs 2014-2015 en passar de 12 a 12,1 alumnes per professor, tal com es constata a la taula IV.3.A.T8 de l'annex.

i la ràtio d'alumnes per grup, tot i que hi ha diferències per nivell educatiu i titularitat del centre.

Un indicador complementari a aquest és la ràtio d'alumnes per grup, que ha passat de 22,1 alumnes per grup el curs 2005-2006 a 23,2 alumnes per grup el curs 2014-2015 (vegeu el gràfic IV.3.A.G1 de l'annex). Ara bé, de nou aquesta evolució no és homogènia en tots els nivells educatius. És a dir, mentre ha davallat en l'educació infantil de primer cicle, s'ha incrementat de manera significativa en els ensenyaments postobligatoris, en especial en els CFGM i els CFGS (on ha passat de 21,5 a 27,5 i de 20,5 a 28,0, respectivament). Igualment, aquest indicador és més alt en els centres educatius privats que en els públics, amb algunes excepcions (vegeu el gràfic IV.3.A.G2 de l'annex).²⁴⁵

Les dades permeten constatar com el curs 2012-2013 es van registrar els principals salts quantitius d'aquesta evolució, fet que permet relacionar-ho amb l'aplicació de les mesures aprovades a partir de

²⁴⁴ En els centres públics una part del professorat pertany al seu equip directiu. En aquest sentit, cal tenir en compte que enguany s'ha modificat la regulació aplicable a la direcció dels centres educatius públics i al personal directiu docent, per tal d'adaptar-la a les previsions de la Llei orgànica d'educació introduïdes l'any 2013. [Decret 29/2015, de 3 de març, de modificació del Decret 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent](#). DOGC núm. 285, de 28.11.2015.

²⁴⁵ Així, el curs 2014-2015 la ràtio d'alumnes per grup a l'ESO, el batxillerat i els CFGM és més elevada en els centres públics que els privats (vegeu el gràfic IV.3.A.G2 de l'annex).

l'any 2012 en el marc de la política de contenció pressupostària i de reducció del dèficit públic, ja comentades en edicions anteriors d'aquesta Memòria.

14.2. EL FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ, LA FORMACIÓ I LA QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL

El pressupost del Programa Educació creix l'any 2015. Feia quatre anys que no augmentava...

El pressupost de despeses del **Programa Educació** de la Generalitat de Catalunya augmenta el 7,9% l'any 2015 i se situa en 5.234,8 milions d'euros. Feia quatre anys que no augmentava. A més, el creixement d'aquesta despesa ha estat superior al que ha experimentat el PIB, el total de la despesa de la Generalitat de Catalunya i la població.

La despesa màxima del Programa Educació es va assolir l'any 2010, quan va pujar a 6.310,5 milions d'euros, i va tenir el percentatge més alt sobre el PIB durant la crisi, amb el 3,01%.

TAULA IV.3.T2 Pressupost de despeses del Programa Educació de la Generalitat de Catalunya respecte del PIB, del total de despesa de la Generalitat i de la població, 2007-2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-15
Programa Educació	5.317,3	5.770,3	6.028,3	6.310,5	5.837,8	5.471,6	5.471,6	4.850,1	5.234,8	7,9
Educació / PIB	2,50	2,66	2,90	3,01	2,78	2,68	2,69	2,35	2,44	0,09
Educació general	1,98	2,10	2,28	2,38	2,26	2,16	2,18	1,91	1,99	0,08
Educació universitària	0,44	0,48	0,52	0,51	0,44	0,45	0,45	0,37	0,38	0,02
Resta	0,08	0,08	0,09	0,11	0,08	0,06	0,07	0,06	0,06	0,00
Educació / Sector públic	16,50	16,61	16,30	15,90	14,83	14,78	14,78	13,42	14,17	0,75
Educació / Població	737,4	783,6	806,4	840,0	774,3	722,7	724,4	645,1	697,2	8,1

Unitats: despesa del Programa en milions d'euros, despesa per càpita en euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

i les obligacions reconegudes, en feia cinc.

Si tenim en compte les **obligacions reconegudes**, la despesa del Programa Educació també creix en el darrer any i se situa en 5.403,5 milions d'euros. En aquest cas, feia cinc anys que no creixia. El màxim es va assolir l'any 2009 quan l'import de les obligacions reconegudes va ser de 6.211,3 milions d'euros.

TAULA IV.3.T3 Obligacions reconegudes del Programa Educació de la Generalitat, 2010-2015

	2012	2013	2014	2015	2014-2015
Obligacions reconegudes	5.272,0	5.055,4	4.967,2	5.403,5	8,8
Pressupost del Programa Educació = 100	96,4	92,4	102,4	103,2	0,8

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat.

La comparació internacional de la despesa pública sobre el PIB reflecteix una disponibilitat de recursos inferior a Catalunya.

La **comparació internacional** del pes de la despesa pública en educació sobre el PIB reflecteix una disponibilitat de recursos inferior a Catalunya. Per al darrer any del que tenim dades disponibles, l'any 2011, Catalunya mostrava un registre del 4,18% mentre que en el conjunt d'Espanya era del 4,82% i a la UE-28, del 5,25% (vegeu el gràfic IV.3.A.G3 de l'annex).

La despesa privada en educació ha augmentat entre els anys 2007 i 2014.

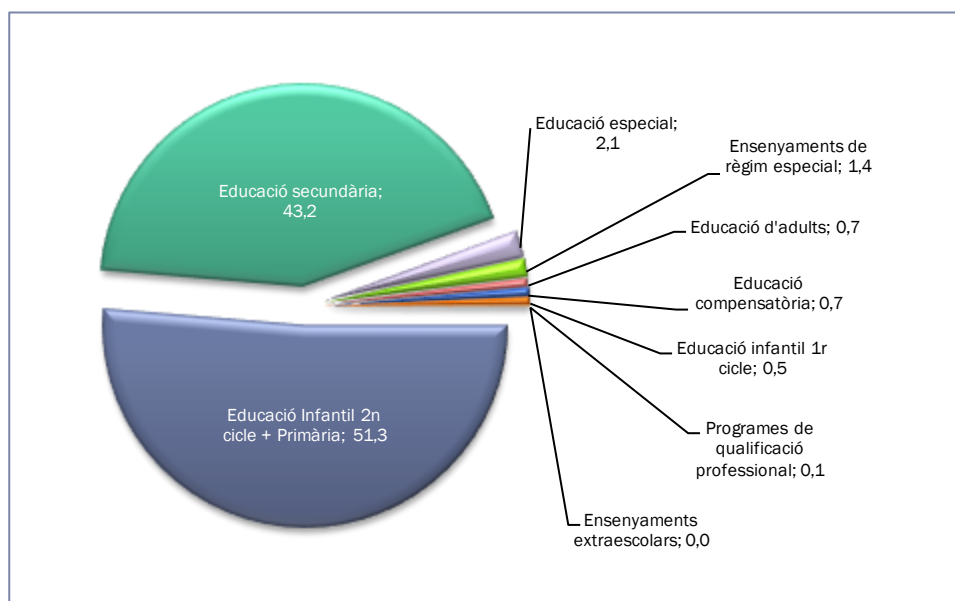
La **despesa privada en educació** ha augmentat entre els anys 2007 i 2014. L'increment de l'any 2014 ha estat del 12,6% i se situa en 1.597,7 milions d'euros, el 0,81% del PIB. Tal ha estat l'expansió d'aquesta despesa, que l'any 2013 ja representava més del 24% de la despesa pública en educació (vegeu la taula IV.3.A.T9 de l'annex).

La disminució de la despesa liquidada en educació no universitària pública l'any 2014 es concentra en l'educació infantil de primer cicle i secundària.

A continuació estudiarem amb més detall la **despesa en educació no universitària pública**, en el seu vessant de pressupost liquidat, que està disponible fins a l'any 2014. Observem que l'any 2014 aquesta despesa continua disminuint i se situa en 4.220,1 milions d'euros. En termes absoluts, la disminució representa 105,8 milions d'euros i es concentra en les activitats d'ensenyament (171 milions d'euros). Les més afectades per aquesta reducció són l'educació infantil de primer cicle (91,9 milions d'euros) i l'educació secundària (63,2 milions d'euros). Les activitats annexes i les beques, en canvi, augmenten el seu pressupost (vegeu la taula IV.3.A.T10 de l'annex).

La distribució de la despesa no universitària de les activitats d'ensenyament permet constatar que l'educació infantil de segon cicle més primària és l'ensenyament amb més dotació de recursos, el 51,3% del total, 1,5 punts percentuals més del pes que tenia l'any 2013, seguit de l'educació secundària, que representa el 43,2% del total.

GRÀFIC IV.3.G3 Distribució de la despesa no universitària (pressupost liquidat) de les activitats d'ensenyament. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

La disminució de la despesa en educació no universitària pública no s'ha donat en els capítols de personal ni en els concerts.

L'evolució de la despesa en educació no universitària pública **per capítols** permet constatar que la disminució del pressupost de les activitats d'ensenyament no s'ha donat en les partides de personal ni en els concerts sinó en les de béns i serveis, altres transferències corrents, i les inversions. La disminució del pressupost de les altres transferències es manifesta amb més intensitat en els diners que rebien, per aquest concepte, els centres d'educació infantil de primer cicle de titularitat municipal que, en aquest exercici de l'any 2014, són nul·les.

Per la seva banda, l'increment del pressupost de les activitats annexes es realitza amb les partides d'altres transferències corrents i d'inversions corresponents a l'Administració general educativa (vegeu la taula IV.3.A.T11 de l'annex).

La despesa de capital de l'educació no universitària pública retrocedeix.

Com que la disminució de les inversions de les activitats d'ensenyament és superior a l'increment de les inversions de les activitats annexes, la despesa de capital de l'educació no universitària pública retrocedeix. La despesa corrent, també (vegeu la taula IV.3.A.T12 de l'annex).

La despesa pública en educació no universitària disminueix en els centres públics i augmenta en els centres privats...

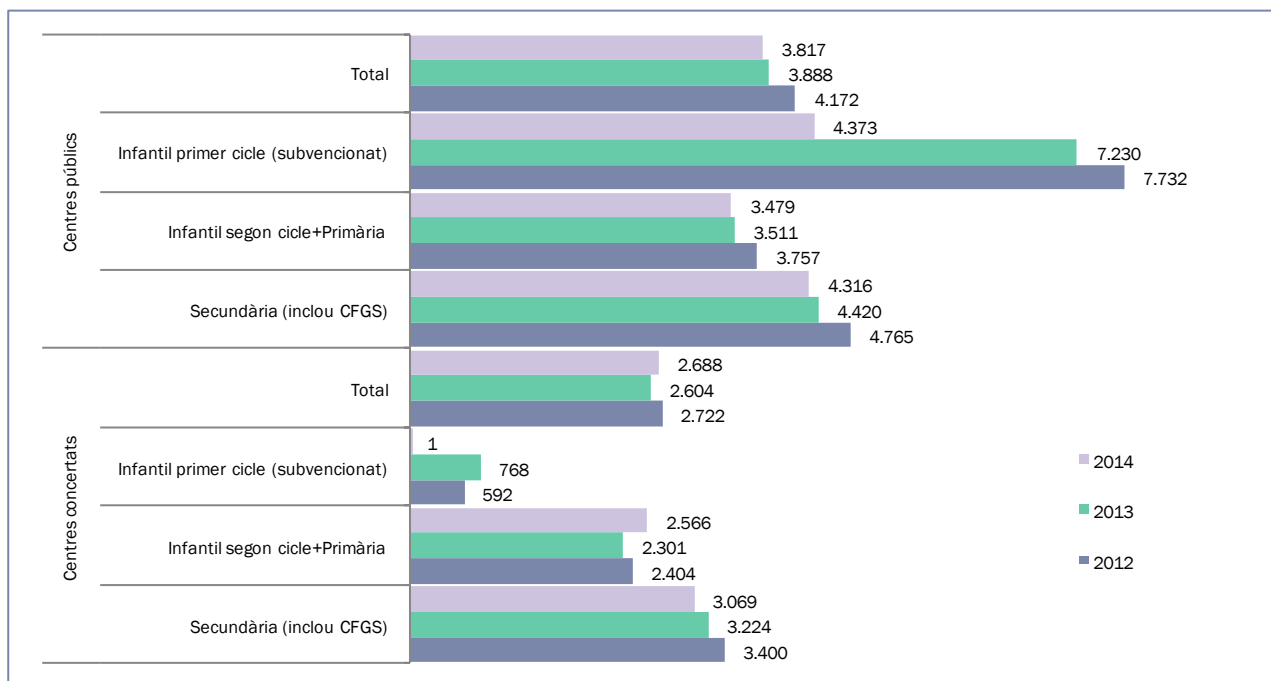
En canvi, si analitzem aquesta despesa **per tipus de centre**, les dades mostren que la disminució de la despesa en educació no universitària només es manifesta en els centres públics. La que reben els centres privats és inferior, i augmenta, en passar de 1.012 a 1.050,2 milions d'euros, entre els anys 2013 i 2014 (vegeu la taula IV.3.A.T13 de l'annex).

i la despesa per alumne evoluciona en el mateix sentit.

L'efecte d'aquests canvis en la **despesa pública en educació no universitària per alumne/a** provoca una disminució en els centres públics, que es redueix de 3.888 a 3.817 euros, entre els anys 2013 i 2014, i un increment en els centres concertats, que passa de 2.604 a 2.688 euros.

La disminució de la despesa per alumne/a en els centres públics afecta tots els ensenyaments analitzats, però ho fa de forma més intensa en l'educació infantil de primer cicle, que passa de 7.230 a 4.404 euros, entre els anys 2013 i 2014, a causa, principalment, de la reducció del pressupost en béns i serveis. En canvi, l'increment de la despesa per alumne/a en els centres concertats només es produeix en l'educació infantil de segon cicle més primària. En el cas de l'educació infantil de primer cicle la subvenció ha passat a ser testimonial.

GRÀFIC IV.3.G4 Evolució de la despesa pública en educació no universitària per alumne/a feta per la Generalitat de Catalunya per nivell d'estudi i tipus de centre. Catalunya, 2012-2014

Unitats: euros per alumne/a.

(1) La despesa per alumne/a es calcula sobre la mitjana ponderada de dues tercers parts dels alumnes del curs precedent més una tercera part dels alumnes del curs corrent per a cada exercici.

(2) La despesa per alumne/a de l'ensenyament secundari inclou els cicles formatius de grau superior i mitjà, el batxillerat i l'ESO.

(3) No disposem de les dades corresponents a la distribució dels alumnes d'infantil primer cicle en centres públics de la Generalitat i dels ajuntaments. Hem aplicat la mateixa distribució del curs 2013-2014 per al curs 2014-2015.

(4) La despesa per alumne/a dels centres públics d'infantil primer cicle correspon als centres de titularitat de la Generalitat de Catalunya. La despesa per alumne/a feta per la Generalitat de Catalunya en els centres de primer cicle d'infantil de titularitat municipal és de 278 euros l'any 2012, 1.599 euros l'any 2013 i de 100 euros l'any 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

El pressupost liquidat d'ingressos de les universitats públiques creix l'any 2014...

Passem ara a l'anàlisi del **pressupost liquidat de les universitats públiques**. Pel que fa als **ingressos**, aquests creixen el 4,4% l'any 2014 i se situen en 1.399,5 milions d'euros. En termes absoluts, l'increment és de 61,5 milions d'euros i els capítols que més augmenten són les transferències de capital (28,3 milions d'euros), els passius financers (17,5 milions d'euros) i les taxes i altres (9,2 milions d'euros).

les despeses disminueixen i...

Les **despeses** disminueixen el 3,5% l'any 2014 i se situen en 1.351,5 milions d'euros. La disminució és de 47,1 milions d'euros i els capítols que més redueixen el seu pressupost són les inversions reals (51 milions d'euros) i els béns corrents i serveis (11,1 milions d'euros).

Feia tres anys que les despeses liquidades de l'educació universitària pública queien. L'any 2010 havien arribat a un import de 1.588,7 milions d'euros.

el romanent és positiu.

El **romanent** de l'any 2014, per tant, és positiu i puja a 48 milions d'euros (vegeu la taula IV.3.A.T14 de l'annex).

La despesa total per alumne/a a temps complet de les universitats públiques catalanes disminueix.

La despesa total per alumne/a a temps complet de les universitats públiques catalanes també disminueix i passa d'11.015 a 10.690 euros entre els anys 2013 i 2014. Les universitats públiques que més han reduït la seva despesa per alumne/a són la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Rovira Virgili i la Universitat de Girona. La despesa per alumne/a a temps complet de les universitats públiques per capítols de despesa es pot consultar a l'annex, a la taula IV.3.A.T15.

TAULA IV.3.T4 Despesa total per alumne/a a temps complet de les universitats públiques catalanes, 2012-2014

	2012	2013	2014	2013-2014
Total universitats públiques	11.197	11.015	10.690	-2,9
UPC	15.266	14.985	14.981	0,0
UPF	12.886	13.117	11.933	-9,0
UAB	11.533	11.433	11.245	-1,6
UdL	10.208	9.674	9.560	-1,2
URV	10.414	10.059	9.308	-7,5
UdG	8.988	9.473	9.035	-4,6
UB	9.548	9.226	9.002	-2,4

Unitats: euros.

Nota: La despesa per alumne/a es calcula sobre la mitjana ponderada de dues tercers parts dels alumnes del curs precedent; és una tercera part dels alumnes del curs corrent per a cada exercici comptable.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Per a l'any 2015, les **transferències corrents** de la Generalitat de Catalunya a les universitats públiques augmenten el 8,1% i les **inversions autoritzades** es mantenen (vegeu la taula IV.3.A.T16 de l'annex).

L'evolució de la política de beques i ajuts a l'estudi és diferent en funció del nivell educatiu.

Tal com s'ha explicat en les edicions anteriors d'aquesta Memòria, la política de beques i ajuts a l'estudi ha patit canvis significatius els darrers anys. Aquest fet dificulta la comparació quantitativa i qualitativa d'un curs respecte de l'altre, si bé les dades disponibles permeten constatar com l'evolució és diferent en funció del nivell educatiu que es tingui en compte.

Un exemple el trobem en l'ajut per a l'adquisició de llibres de text i material didàctic durant l'educació obligatòria: ha passat de ser un ajut destinat a l'alumnat a ser una dotació pressupostària addicional que reconeix el Departament d'Ensenyament a determinats centres públics per finançar l'adquisició de llibres i material per a famílies en situació socioeconòmica desfavorable. El canvi va venir motivat per la davallada de l'import que atorgava el Ministeri d'Educació i que va obligar la Generalitat a reconfigurar l'ajut, tal com es va explicar en l'edició anterior de la Memòria.²⁴⁶ Malgrat els decrements dels anys anteriors, el curs 2014-2015 l'import destinat als llibres de text i material didàctic s'incrementa en passar de 2,49 a 3,99 milions d'euros, tal com reflecteix la taula IV.3.A.T17 de l'annex.

Tot i el canvi de sistema, s'incrementa l'import destinat a les beques i ajuts a l'alumnat d'educació postobligatòria no universitària...

D'altra banda, els ajuts per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques de suport educatiu, tant dels ensenyaments obligatoris com dels postobligatoris no universitaris, també s'incrementa per segon curs consecutiu en passar de 15,47 a 18,91 milions d'euros (vegeu la taula IV.3.A.T18 de l'annex). Coincidint amb aquesta evolució positiva, el curs 2014-2015 s'incrementa l'import destinat a les beques i

²⁴⁶ Vegeu l'apartat 3.4 del capítol V de la Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2014.

els ajuts de l'alumnat d'educació postobligatòria no universitària (passa de 45,84 a 47,84 milions d'euros). En aquest àmbit, malgrat el canvi de sistema aplicat el curs 2013-2014, es manté la tendència creixent dels darrers cursos. Per a un major detall, vegeu la taula IV.3.A.T19 de l'annex.

però davallen els ajuts i les beques a estudiants universitaris finançats pel Ministeri.

No obstant això, davalla el gruix dels ajuts i les beques atorgats a estudiants universitaris (els finançats pel Ministeri d'Educació), a diferència dels cursos anteriors. Tal com es pot constatar a la taula IV.3.A.T20 de l'annex, la substitució d'alguns ajuts específics (mobilitat, Sèneca, pràctiques a l'estranger, etc.) per la modalitat d'ajut genèrica "quantia variable" no suposa un increment de l'import total, just el contrari del què ocorre en els ensenyaments no universitaris (es passa d'11,89 a 10,78 milions d'euros). Aquesta davallada general contrasta amb el lleuger increment dels ajuts que finança la Generalitat, si bé les beques Equitat també cobreixen menys alumnes (vegeu les taules IV.3.A.T21 i IV.3.A.T22 de l'annex).

Tot i créixer l'import dels ajuts a la mobilitat, davalla el nombre d'estudiants que fan estades fora.

Ara bé, malgrat la davallada general, cal destacar com els ajuts a la mobilitat internacional dels estudiants s'incrementen, tant els Erasmus com els Mobint, finançats pel Ministeri i la Generalitat, respectivament.²⁴⁷ De tota manera, aquesta major dotació no té el seu reflex en el nombre d'estudiants catalans que fan estades fora de Catalunya (ja sigui a la resta de l'Estat, la UE o a l'estranger), atès que davallen el 13,7% el curs 2014-2015, tal com mostra el gràfic IV.3.A.G4 de l'annex. Aquesta situació contrasta amb la del nombre d'estudiants estrangers que fan una estada en una universitat catalana, que s'incrementa curs rere curs (el 24,1% el 2014-2015).

Per últim, cal tenir en compte la modificació puntual del Reial decret 1721/2007, que regula el sistema de beques i ajuts, per tal de permetre als estudiants amb un títol de grau accedir a les beques i ajuts previstos quan vulguin cursar uns estudis per obtenir el títol oficial de màster universitari.²⁴⁸ Així mateix, cal destacar que el Tribunal Constitucional (TC) ha anul·lat un precepte d'aquesta norma en entendre que vulnerava les competències executives de la Generalitat pel que fa als ajuts territorialitzables.²⁴⁹ En aquesta sentència el TC qualifica d'anòmala i de "difícilment conciliable con las exigencias de un Estado descentralizado" la situació jurídica en la gestió de les beques i ajuts, atès que malgrat ser una competència autonòmica, el Govern central encara no ha traspassat els mitjans i serveis necessaris a la Generalitat (tal com va prescriure en les sentències núm. 188/2001 i 212/2005, entre d'altres).

14.3. ELS RESULTATS DEL SISTEMA D'EDUCACIÓ, FORMACIÓ I QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL

En l'àmbit de l'educació i la formació generalment els efectes de les mesures que s'adopten es posen en evidència en el mitjà i llarg termini. Per tant, l'anàlisi dels resultats del sistema ha de tenir en compte que els darrers anys s'ha incrementat el nombre de persones que es formen, ha davallat la despesa pública que finança aquesta formació (a excepció del darrer any) i s'ha incrementat la despesa privada. Ara bé, cal destacar que la informació és parcial (centrada en l'àmbit específic de cada indicador) i que els resultats del sistema no depenen de manera directa i única de la despesa pública.

Mentre els indicadors de rendiment i d'assoliment de nivells educatius milloren a la primària i a l'ESO...

Les dades disponibles l'any 2014 reflecteixen una evolució heterogènia dels diferents indicadors de rendiment i d'assoliment de nivells educatius. Així, mentre a l'educació primària i a l'ESO aquests indicadors

²⁴⁷ Si s'agrega l'import atorgat en els ajuts Erasmus estudis i Erasmus pràctiques, la variació respecte del curs anterior és del 4,6%, mentre que l'increment de l'import atorgat en les beques Mobint és del 5,2%. Vegeu les taules IV.3.A.T20 i IV.3.A.T21 de l'annex.

²⁴⁸ Reial decret 595/2015, de 3 de juliol, pel qual s'estableixen els llindars de renda i patrimoni i les quanties de les beques i ajudes a l'estudi per al curs 2015-2016, i es modifica parcialment el Reial decret 1721/2007, de 21 de desembre, pel qual s'estableix el règim de les beques i ajudes a l'estudi personalitzades. BOE núm. 159, de 04.07.2015.

²⁴⁹ Sentència del Tribunal Constitucional 25/2015, de 19 de febrer de 2015. BOE núm. 64, de 16.03.2015.

milloren, al batxillerat i la formació professional la situació és menys optimista. Tal com s'observa en les taules IV.3.A.T23 i IV.3.A.T24 de l'annex, la taxa de repetició decreix tant a la primària com a l'ESO, al mateix temps que la taxa d'idoneïtat també evoluciona positivament. D'igual manera, la taxa de graduació a l'ESO s'incrementa fins al 85%, a causa de l'augment d'aquesta taxa en els centres públics, en passar del 78,9% al 80,9%.

al batxillerat i a la formació professional la situació és menys optimista.

En canvi, decreix la taxa de graduació al batxillerat, davalla el nombre de titulats en els CFGM i el percentatge de l'alumnat dels PFI que els supera i el que es reincorpora al sistema educatiu. Malgrat això, els titulats en CFGS s'incrementen lleugerament respecte al curs anterior (el 0,7%) a diferència dels altres estudis postobligatoris. Vegeu les taules IV.3.A.T25 i IV.3.A.T26 així com el gràfic IV.3.A.G5 de l'annex.²⁵⁰

Pel que fa a l'ensenyament universitari, el gràfic IV.3.A.G6 de l'annex permet constatar l'increment progressiu de la taxa de rendiment els darrers cursos, si bé s'ha estancat per tercer curs consecutiu (0,83).²⁵¹ Així mateix, de manera lenta però continuada, milloren els indicadors de progressió,²⁵² en créixer el percentatge dels estudiants que es titulen i davallar els que abandonen els estudis. Vegeu el gràfic IV.3.A.G7 de l'annex.

L'avaluació de les competències bàsiques a sisè de primària es manté estable...

A banda d'aquests indicadors quantitius, cal tenir en compte també l'avaluació de l'assoliment de les competències bàsiques a sisè de primària i a quart d'ESO.²⁵³ A partir dels resultats del curs 2014-2015 es poden destacar les següents conclusions per a ambdues etapes: en primer lloc, que el sistema educatiu català proporciona un coneixement equiparable de les dues llengües oficials, tant en finalitzar l'educació primària com la secundària obligatòria. I, en segon lloc, que la repetició i el nivell de complexitat del centre són les variables que més influeixen en les diferències dels resultats, sent el sexe de l'alumne, el territori i la seva titularitat les variables menys explicatives.²⁵⁴

si bé a quart d'ESO la puntuació mitjana davalla.

Malgrat aquestes similituds, cal destacar que mentre la puntuació mitjana assolida a sisè de primària es manté estable respecte del curs anterior, la puntuació mitjana a l'ESO davalla, tant en llengua catalana, llengua castellana com en matemàtiques (vegeu el gràfic IV.3.A.G8 de l'annex). Els resultats dels pròxims cursos permetran confirmar si es tracta d'una tendència o d'una variació puntual. D'altra banda, contrasta la puntuació mitjana en llengua anglesa i matemàtiques a la primària amb la registrada a l'ESO.

²⁵⁰ En l'àmbit específic dels ensenyaments de règim general, cal destacar la regulació, en desenvolupament de l'article 89.4 de la LEC, d'un Registre Únic de Dades Acadèmiques dels Alumnes (RALC). Aquest Registre permetrà disposar d'informació més específica sobre la trajectòria educativa de l'alumnat, amb independència del centre en què cursi els estudis. [Ordre ENS/293/2015, de 18 de setembre, de creació del Registre d'Alumnes i del Fitxer de Dades de Caràcter Personal Associat](#). DOGC núm. 6963, de 25.09.2015.

²⁵¹ La taxa de rendiment és la ràtio entre el nombre de crèdits superats dividits pel nombre de crèdits matriculats, de forma que el rendiment és més elevat a mesura que s'aproxima a 1.

²⁵² La darrera dada disponible es refereix al curs 2012-2013 i afecta els estudiants que es van matricular set cursos abans (el 2006-2007).

²⁵³ Cal tenir en compte que aquestes proves compten amb una certa trajectòria en el sistema educatiu català: el curs 2014-2015 es va dur a terme per setè any la prova a primària i per quart any a l'ESO. El curs 2015-2016 la realització de la prova a sisè de primària ha generat una certa controvèrsia institucional, atès que el Govern central ha regulat les característiques generals d'unes proves similars també al final de l'educació primària amb l'aprovació del [Reial decret 1058/2015, de 20 de novembre](#). En aquest sentit, a Catalunya el curs 2015-2016 s'han dut a terme aquestes proves dissenyades i configurades per la Generalitat, tal com s'havia fet els cursos anteriors.

²⁵⁴ Per a un major detall dels resultats de les proves i de l'anàlisi que se'n deriva, vegeu: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2015). *L'avaluació de sisè d'educació primària 2015*. Quaderns d'avaluació, 32. Barcelona: Departament d'Ensenyament, el Consell. Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2015). *L'avaluació de quart d'ESO 2015*. Quaderns d'avaluació, 31. Barcelona: Departament d'Ensenyament, el Consell.

Malgrat això, s'assoleixen els objectius de millora del rendiment en el nivell alt previstos en el Pla per a la reducció del fracàs escolar...

Els resultats d'aquestes proves són un dels indicadors previstos pel Pla per a la reducció de fracàs escolar a Catalunya 2012-2018. El Pla preveu que per a l'any 2018 el percentatge d'alumnes en el nivell baix d'assoliment de les competències bàsiques sigui inferior al 15% (tant a sisè de primària com a 4t d'ESO) i que, al mateix temps, aquest percentatge sigui superior al 15% en el nivell alt d'assoliment. Tal com reflecteixen els gràfics IV.3.A.G9 i IV.3.A.G10 de l'annex, l'objectiu s'ha assolit amb escreix tant a la primària com a la secundària pel que fa al percentatge d'alumnes en el nivell alt d'assoliment de les competències avaluades. Cal tenir en compte que en fixar com a objectiu la millora del rendiment educatiu, el Pla se situa en la mateixa línia que defensa el Consell de la UE, en destacar que la lluita contra l'abandonament escolar prematur ha de ser paral·lela a la millora del rendiment. En aquest sentit, el Consell recorda que per assolir aquests objectius és necessària una actuació integral.²⁵⁵

si bé en el nivell baix encara hi ha marge de millora, sobretot a l'ESO en les matemàtiques i la llengua anglesa.

D'altra banda, l'objectiu del Pla relatiu a l'alumnat amb un nivell baix d'assoliment únicament s'assoleix en llengua catalana i castellana (tant a la primària com a l'ESO). En matemàtiques l'alumnat de primària sí que l'assoleix mentre que el de la secundària no ho fa, tot i aproximar-s'hi. En ambdós casos però, la competència en llengua anglesa és la que concentra un major percentatge d'alumnat amb un nivell baix (16,4% a primària i 19% a l'ESO).

L'enfocament competencial en l'aprenentatge a l'educació primària i a l'ESO és un dels principis rectors del sistema educatiu, tal com preveu la Llei d'educació de Catalunya. Aquest enfocament s'ha vist reforçat per l'aprovació durant l'any 2015 dels reglaments d'ordenació d'aquests ensenyaments, que determinen el currículum tant de l'educació primària com de l'ESO.²⁵⁶ Així mateix, cal tenir en compte que el Govern central ha aprovat el Reglament de desenvolupament curricular bàsic de l'ESO i el batxillerat, en desplaçament dels canvis introduïts a la Llei orgànica d'educació l'any 2013.²⁵⁷

Una de les principals normes aprovades enguany és la Llei de formació i qualificació professionals.

A banda d'aquestes novetats normatives, cal fer menció específica a una de les normes més importants aprovada enguany, la Llei 10/2015 de formació i qualificació professionals. La Llei parteix de la necessitat de fer efectiu el dret a la formació al llarg de la vida de les persones i articula el Sistema de Formació i Qualificació Professionals de Catalunya, dotant-lo d'una estructura institucional estable i articulada en el territori. És responsabilitat del Sistema prestar a la població un conjunt de serveis bàsics: l'FP inicial i per a l'ocupació, la informació, l'orientació formativa i professional, així com l'assessorament a persones, empreses i institucions, a més de l'avaluació i l'acreditació de competències professionals.²⁵⁸

La taxa d'abandonament escolar prematur a Catalunya s'apropa a l'objectiu per al 2020...

Finalitza aquesta anàlisi de la situació de l'educació, la formació i la qualificació professionals a Catalunya un breu comentari, també des de la perspectiva dels resultats del Sistema, referent a la consecució dels objectius de l'Estratègia Europa 2020 i del Marc estratègic Educació i Formació 2020. Cal destacar en primer lloc el descens de l'abandonament escolar prematur l'any 2015, sent especialment intens a

²⁵⁵ Conclusions del Consell sobre la reducció de l'abandonament escolar prematur i el foment del rendiment educatiu. DOUE C 417, de 15.12.2015.

²⁵⁶ Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. DOGC núm. 6945, de 28.08.2015. Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària. DOGC núm. 6900, de 26.06.2015.

²⁵⁷ Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat. BOE núm. 3, de 03.01.2015.

²⁵⁸ Vegeu el resum, al Recull normatiu del web del CTESC, de la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació i qualificació professionals. DOGC núm. 6899, de 25.06.2016. Cal tenir en compte que aquesta Llei ha estat dictaminada pel CTESC (Dictamen 26/2014).

Catalunya, on passa del 22,2% al 18,9%. De mantenir-se aquesta progressió, resulta plausible afirmar que s'assolirà l'objectiu del 15% fixat per a Espanya per a l'any 2020 (si bé l'objectiu genèric del 10% per a tota la UE encara es manté lluny).

mentre que el percentatge de la població jove amb estudis superiors davalla lleugerament.

En canvi, l'evolució no és tan positiva ni per a Catalunya ni per a Espanya en els altres dos indicadors dels quals es disposa de dades actualitzades (si bé provisionals): els adults joves amb educació terciària i l'aprenentatge permanent. Així, tal com s'observa al gràfic següent, l'any 2015 davalla lleugerament el percentatge de població de 30 a 34 anys amb estudis superiors, en passar del 47% al 43,1%, situant-se per sota de l'objectiu fixat per a Espanya (del 44%), però clarament per sobre de l'objectiu de mitjana de la UE (40%).

Pel que fa a la participació de la població adulta en l'aprenentatge permanent, Catalunya registra un cop més un percentatge menor que l'any anterior, consolidant la tendència decreixent iniciada l'any 2010. La situació a Espanya i la UE, tot i ser també lluny de l'objectiu de la UE, és més estable.

Molts indicadors d'educació i formació inclouen un biaix per sexe que el 2015 s'intensifica.

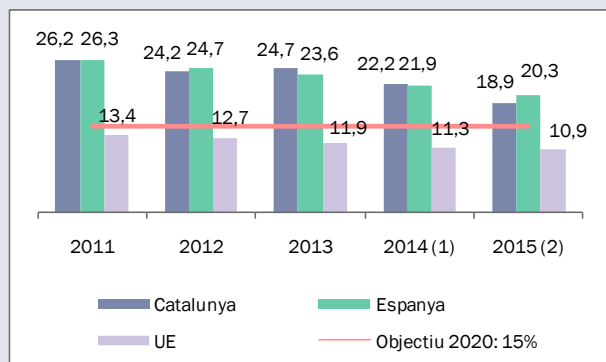
Aquestes dades globals inclouen un biaix important per sexe, en favor de les dones, atès que aquestes registren una taxa d'abandonament escolar prematur menor que els homes, així com una participació més alta en l'educació superior i en la formació al llarg de la vida. Aquesta diferència s'ha intensificat l'any 2015 per comparació a l'anterior en els tres indicadors i en els tres àmbits territorials analitzats, a excepció de l'abandonament escolar prematur a Catalunya i la UE, on les diferències entre homes i dones s'han reduït. Per a més informació, vegeu el gràfic múltiple IV.3.A.G11 de l'annex.

Així mateix, altres dades també reflecteixen aquest biaix per sexe. Per exemple, any rere any en la matrícula dels estudis d'FP hi ha una sèrie de famílies professionals clarament feminitzades (imatge personal, sanitat i serveis socioculturals), mentre que en d'altres la presència de les dones és pràcticament residual (electricitat i electrònica, fabricació mecànica i informàtica i comunicacions, entre d'altres).²⁵⁹ D'igual manera, la distribució de l'alumnat en les modalitats de batxillerat reflecteix un major pes de les noies en les humanitats i les ciències socials, així com en el batxillerat artístic (en representar el 59,9% i el 70,2% del total en cada modalitat). Aquest biaix en el batxillerat es projecta també en l'elecció dels estudis universitaris que cursarà l'alumnat.

²⁵⁹ Vegeu els gràfics IV.3.A.G12, IV.3.A.G13 i IV.3.A.G14 de l'annex.

GRÀFIC IV.3.G5 Evolució dels principals indicadors europeus en l'àmbit de l'educació i la formació professional. OCDE, UE, Espanya i Catalunya, 2006-2014

Abandonament escolar prematur

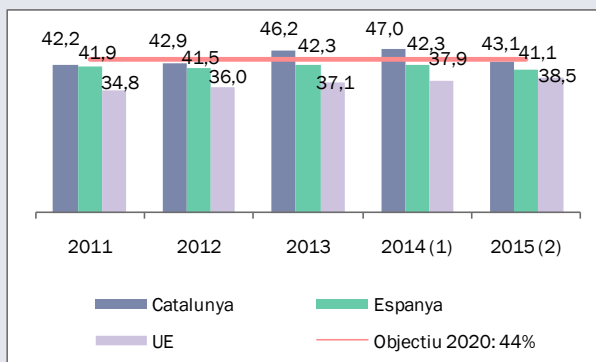
Unitats: percentatges.

(1) Ruptura de sèrie en les dades d'Espanya i la UE.

(2) Dades provisionals per a Espanya i la UE.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Població de 30 a 34 anys amb estudis superiors

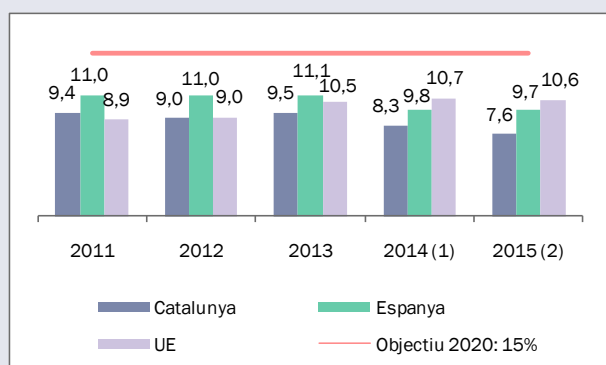
Unitats: percentatges.

(1) Ruptura de sèrie en les dades d'Espanya i la UE.

(2) Dades provisionals per a Espanya i la UE.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Participació de la població adulta (25-64 anys) en l'aprenentatge permanent

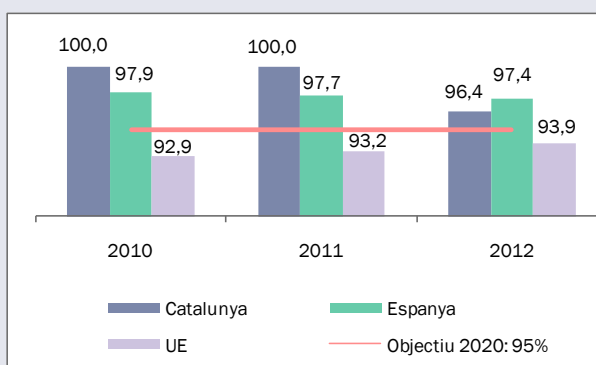
Unitats: percentatges.

(1) Ruptura de sèrie en les dades d'Espanya.

(2) Dades provisionals per a Espanya i la UE.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Infants entre 4 anys i l'edat d'escolarització obligatòria que participen en l'educació infantil

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb l'educació, la formació i la requalificació professionals aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#)

15. HABITATGE

15.1. LA DEMANDA D'HABITATGE PRINCIPAL

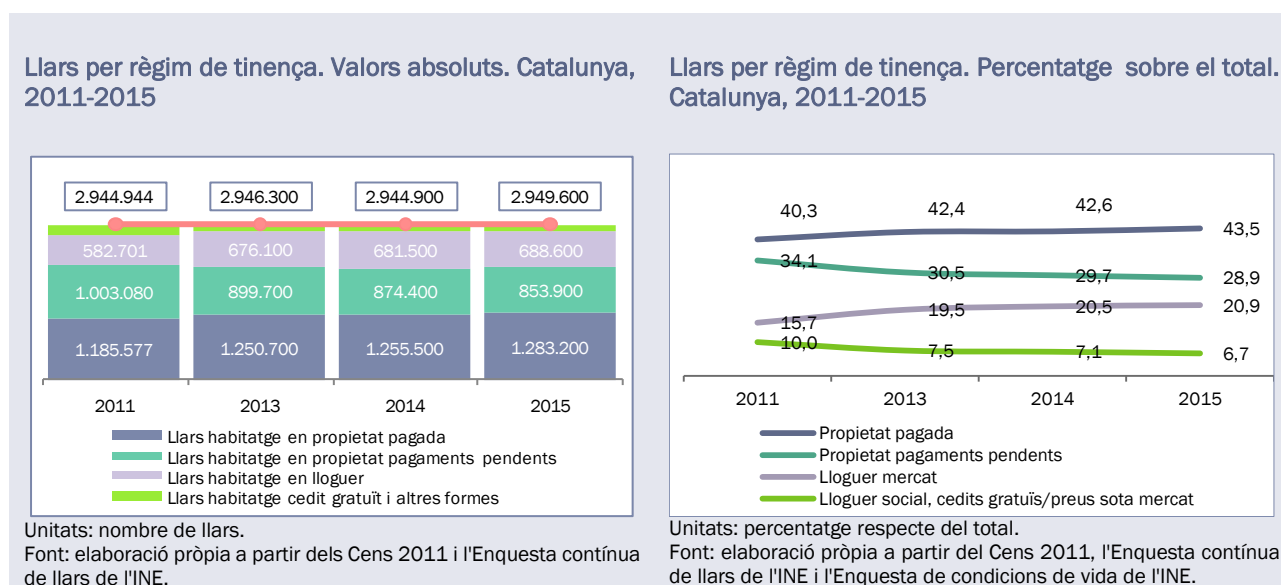
La demanda d'habitatge principal l'any 2015 es mou en un context condicionat, per una part, pels canvis en el comportament demogràfic de la població, i per una altra, per les dificultats per traslladar el creixement econòmic del darrer any a la renda disponible d'un segment important de les llars catalanes.

La pèrdua de població des de l'any 2013, ha comportat la pràctica estabilització en el nombre de llars a Catalunya que, d'acord amb l'Enquesta contínua de l'habitatge, mostra un modest creixement del 0,2% el 2015.

Aquest any s'han format en termes nets 4.700 llars, amb un increment de les que viuen en habitatge en propietat (7.200 llars més) i en habitatge en règim de lloguer (7.100 llars més), mentre que s'ha reduït el nombre de llars en habitatge cedit gratuït o cedit a baix preu per empreses, altres llars o institucions (9.600 llars menys). Al mateix temps, dins de les llars propietàries, se segueixen reduint aquelles amb pagaments pendents (20.500 llars menys) -fruit dels processos d'amortització del deute i en menor mesura per l'efecte dels desnonaments-, i augmenten els habitatges en propietat totalment pagats (27.700 més).

Es manté, així, la lenta tendència a augmentar el percentatge de llars en habitatges en règim de lloguer de mercat i en habitatge en propietat totalment pagada, mentre que perden pes les llars en habitatge en règim de lloguer inferior al preu de mercat, en habitatges cedits gratuïts o preus inferiors als de mercat, i les que viuen en habitatges en règim de propietat amb pagaments pendents.

GRÀFIC IV.4.G1 Evolució del nombre de llars segons tipus de tinença de l'habitatge principal. Catalunya, 2011-2015

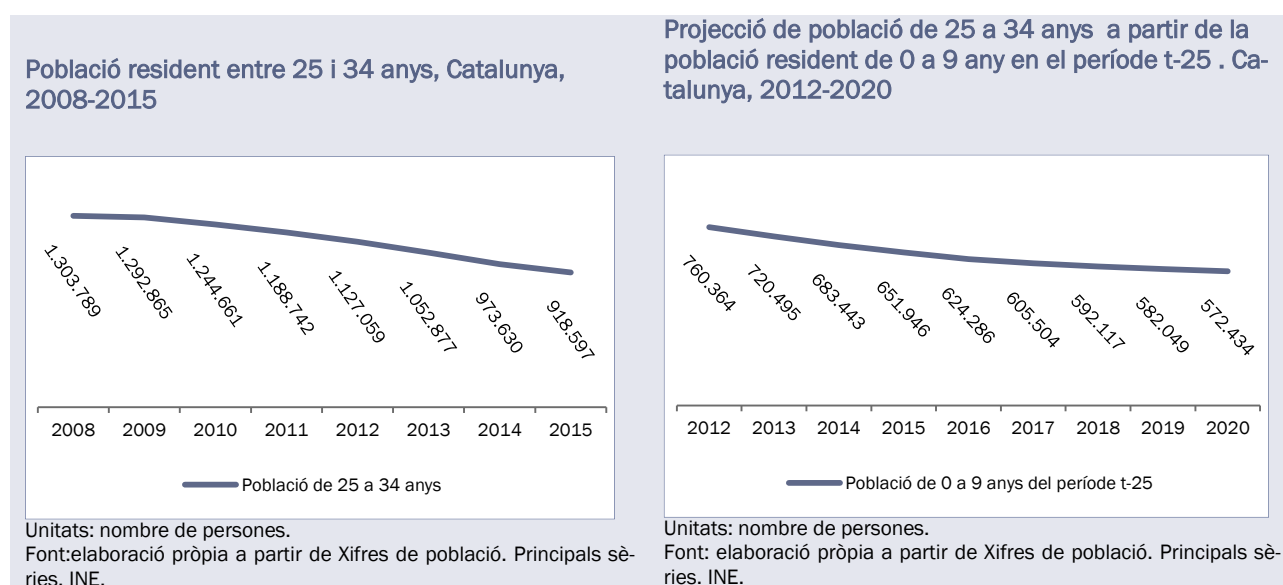
La demanda d'habitatge principal es compon de l'associada a la mobilitat inicial -com a conseqüència de la formació de noves llars- i de la demanda de rotació -fonamentalment determinada per la mobilitat obligada i la mobilitat de millora residencial-. Factors demogràfics i econòmics es combinen a l'hora d'explicar-ne la seva evolució, que es materialitza a través de la compra o del lloguer de l'habitatge.

La darrera estimació publicada per la Generalitat²⁶⁰ sobre mobilitat residencial estimava per a l'any 2012 que el 3,6% de la població major de 25 anys preveia un canvi de residència per a aquell any. Aquests canvis generaven una demanda de 196.000 habitatges principals. D'aquests, 181.375 habitatges anaven associats a la demanda de rotació -ja sigui per mobilitat obligada, per mobilitat de millora o altres-, mentre que 14.625 habitatges anaven associats a la mobilitat inicial per la formació de noves llars.

Els factors demogràfics exerceixen una pressió a la baixa sobre la demanda d'habitatge principal.

L'any 2015 el component demogràfic segueix exercint una pressió a la baixa sobre la demanda d'habitatge principal, fonamentalment a través de la mobilitat inicial, amb un retrocés del 5,0% de la població compresa entre 25 i 34 anys. Aquesta caiguda respon, en bona mesura, a un component vegetatiu de la població, en incorporar-se en l'actualitat cohorts cada vegada menys poblades, si bé també està condicionat per la sortida neta de població de l'economia catalana en els darrers anys. En els propers anys aquest factor seguirà exercint una pressió a la baixa sobre la demanda d'habitatge principal.

GRÀFIC IV.4.G2 Evolució de la població entre 25 i 34 anys, i la seva projecció en els propers cinc anys. Catalunya, 2008-2015

Entre els factors econòmics, els canvis més significatius amb relació al 2014 han estat l'augment de l'activitat econòmica, expressat per un creixement nominal del 4,0% del PIB per càpita de l'economia catalana, i l'increment de l'1,5% de l'ocupació (vegeu les taules IV.4.A.T1, IV.4.A.T2).

Els factors econòmics tenen un impacte limitat sobre el creixement de la demanda d'habitatge principal a través de la compra mentre que es desplaça en part a la demanda de lloguer.

És poc probable, però, que aquests hagin tingut un impacte important sobre la demanda associada a la mobilitat inicial. I més, tenint en compte que el nombre d'ocupats de la població entre 25 i 34 anys -el principal segment de població que alimenta aquest tipus de demanda- cau en termes absoluts.

Per tant, la millora de la situació econòmica hauria concentrat els seus efectes a través de la demanda de rotació. Aquesta conforma el gruix més elevat de la demanda d'habitatge principal i recull el volum de

²⁶⁰ Agència de l'Habitatge de Catalunya (2013). *L'allotjament de la població a Catalunya 2012: informe de resultats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2013.

llars amb noves necessitats d'habitatge per motius laborals o per millora de la seva situació residencial. Aquest grup està compost majoritàriament per la població més gran de 34 anys.

La demanda d'habitatge de rotació s'hauria vist incentivada, per una part, per l'augment de la població ocupada de més de 34 anys, que s'incrementa el 2,8%, 61.575 persones més que el 2014. I per una altra, pel creixement que hagi tingut la renda disponible per llar associat a l'increment del PIB per càpita nominal. De totes maneres, cal tenir en compte que per a una part important de les llars el nivell de renda disponible es mou en funció de l'evolució de les rendes salarials, que el 2015 mostren un creixement més modest. Així, l'Enquesta del cost laboral identifica un augment de l'1,6% dels costos salarials totals en la mitjana de l'economia catalana per a aquest any.

L'augment de les rendes, conjuntament amb la millora de les condicions creditícies, contribueix aquest any a una moderada reducció dels indicadors del cost d'accés a l'habitatge principal a través de la compra.

Per una banda s'observa una reducció generalitzada dels tipus d'interès aplicats sobre les noves hipoteques registrades a Catalunya, fins a situar-se en termes mitjans en el 2,78%. Per una altra, augmenten els recursos provinents dels mercats hipotecaris, que haurien finançat el 42,2% del valor total de les compravendes, augmentant el seu pes respecte del 2014. Aquesta evolució respon tant a un augment de percentatge d'operacions de compravenda que reben finançament hipotecari, fins al 56,8% del total, com a una millora de la relació préstec valor de la transacció, que en terme mitjans passa del 71,6% al 74,3%, mentre que es manté estable el termini mitjà de contractació dels préstecs al voltant dels 175 mesos (vegeu la taula IV.4.A.T5 de l'annex).

Així, la relació quota hipotecària mensual sobre salari ha passat en termes mitjans del 31,6% al 30,3%. I també s'hauria relaxat moderadament el cost d'entrada al règim de propietat, que exigeix un estalvi previ per poder accedir a la compra. En aquest sentit la relació entre l'import mitjà de les compravendes d'habitatges lliures i l'import mitjà dels préstecs hipotecaris concedits hauria passat del 28,4% al 25,7% per al conjunt de l'economia catalana (vegeu la taula IV.4.A.T5 de l'annex).

Aquests elements haurien facilitat que una part de l'increment de la demanda d'habitatge principal pel motiu rotació s'hagi canalitzat a través de l'habitatge en règim de propietat. De totes maneres, s'ha de tenir en compte que aquesta evolució no ha estat homogènia en tot el territori català. Destaca, per l'important pes de la seva població, el fet que a Barcelona ciutat s'incrementa, de forma moderada, l'indicador del cost d'accés a l'habitatge de compra com a conseqüència d'un increment més intens dels preus dels habitatges usats lliures.

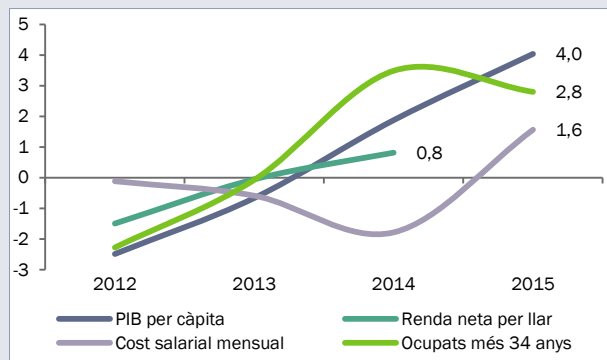
Paral·lelament, la demanda d'habitatge principal a través del lloguer hauria crescut, tot i que l'indicador de cost d'accés mostra un lleuger encariment relatiu d'aquesta opció. Així, la renda mitjana dels nous contractes de lloguer en relació amb el salari mitjà passa del 27,2% al 27,6% per al conjunt de Catalunya.

L'opció del lloguer estaria absorbint aquella part de la demanda pel motiu rotació per a la qual el cost d'entrada a la compra és encara massa elevat. I també s'hauria vist alimentada pel fet que, majoritàriament, l'augment de l'ocupació es fa a través de la contractació temporal, limitant les perspectives futures de renda i, per tant, la solvència creditícia de les llars amb aquest tipus d'ocupació.

Les dades de l'EPA mostren que l'augment de l'ocupació l'any 2015 es distribueix en un augment net de la població assalariada temporal (40.125 persones més que el 2014), un augment net de la població treballadora autònoma (10.900 persones més que el 2014), mentre que es redueix en termes nets la població assalariada indefinida (4.200 persones menys que el 2014).

GRÀFIC IV.4.G3 Evolució d'indicadors de renda, ocupació i accessibilitat per demanda d'habitatge principal. Catalunya, 2012-2015

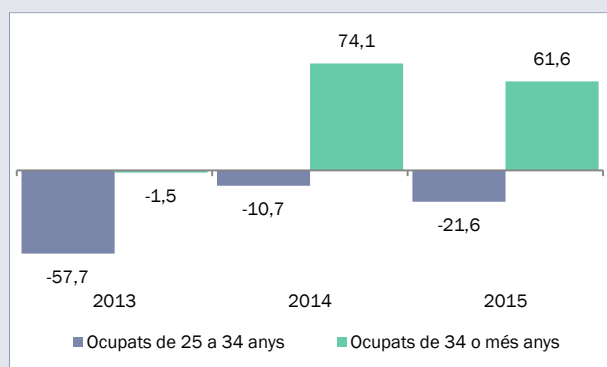
Evolució PIB per càpita, renda neta per llar, cost salarial total per treballador i mes i ocupats més grans de 34 anys. Catalunya, 2012-2015

Unitats: taxa de creixement en %.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, Enquesta condicions de vida, ECL i EPA, INE.

Variació de persones ocupades per grups d'edat. Catalunya, 2013-2015

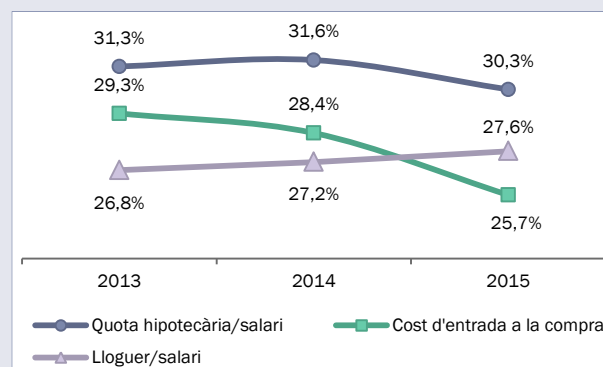

Unitats: milers de persones treballadores.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA, INE.

Nota: Vegeu les taules IV.4.A.T1, IV.4.A.T2 i IV.4.A.T5 de l'annex.

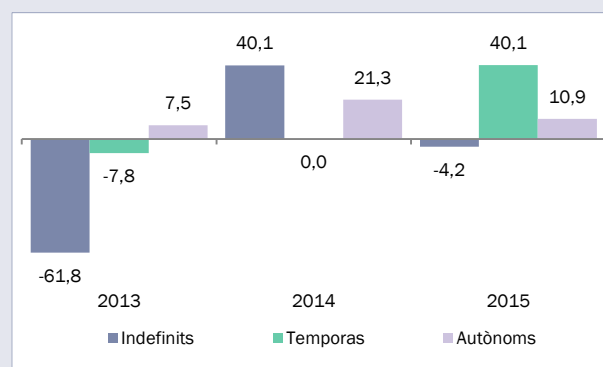
Evolució quota hipotecària i lloguer sobre salaris i del cost d'entrada a la compra. Catalunya 2013-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC, l'Enquesta del cost laboral i tipus d'interès, INE.

Variació de persones assalariades indefinides i temporals i persones autònomes. Catalunya, 2013-2015

Unitats: milers de persones treballadores.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA, INE.

Al mateix temps, l'impacte agregat sobre la demanda d'habitatge principal pel motiu rotació també es pot haver vist limitat pel fet que el 2015 segueixen acumulant-se llars amb una situació d'incertesa de les seves condicions econòmiques.

Per una part, tot i que l'inici de nous processos d'execució hipotecària es redueix respecte del 2014, encara se'n produeixen 12.165 de nous. A més, torna a incrementar-se el nombre d'habitatges afectats per llançaments en fase d'execució com a conseqüència d'execucions hipotecàries, 5.337 nous casos, mentre que es redueix el nombre de nous llançaments vinculats a la llei d'arrendaments urbans, amb 9.685 nous llançaments.

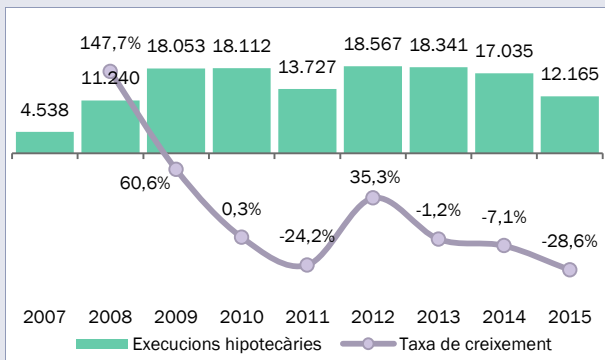
Per una altra, la millora de l'activitat econòmica no ha pogut evitar que augmenti el nombre i el percentatge de llars que declaren haver tingut endarreriments en els pagaments de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, etc).

L'increment de la dificultat per cobrir les necessitats d'habitatge principal també es posa de manifest en l'augment de les sol·licituds d'habitatge amb protecció oficial, que s'ha traduït en un increment net, fins

a 83.347, del nombre de llars inscrites en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial, el 2,8% de les llars catalanes.

GRÀFIC IV.4.G4 Evolució d'indicadors de situació de les llars en relació amb l'habitatge principal, Catalunya, 2008-2015

Nombre d'execucions hipotecàries (1). Catalunya, 2007-2015

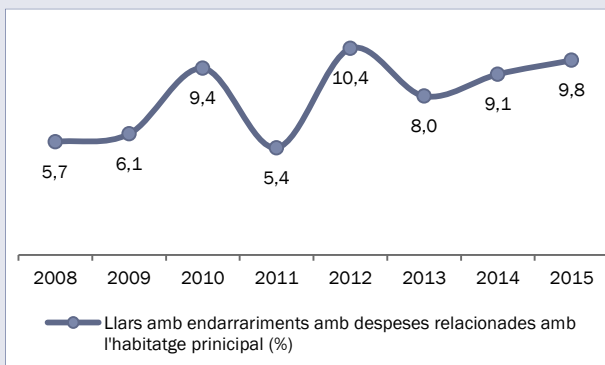

Unitats: nombre i percentatges.

(1) Inclou execucions hipotecàries d'habitatges i locals comercials. Es computen aquells procediments que, tramitats en els jutjats de primera instància, permeten exigir el pagament dels deutes garantits per una penyora o hipoteca al creditor amb escriptura d'hipoteca a favor seu, degudament inscrita en el Registre de la Propietat.

Font: Consell General del Poder Judicial.

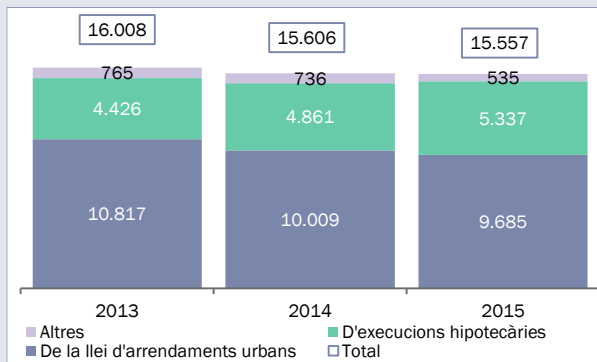
Evolució del percentatge de llars amb endarreriments en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatge de llars.

Font: Enquesta de condicions de vida. INE.

Nombre de llançaments practicats (1). Catalunya, 2013-2015

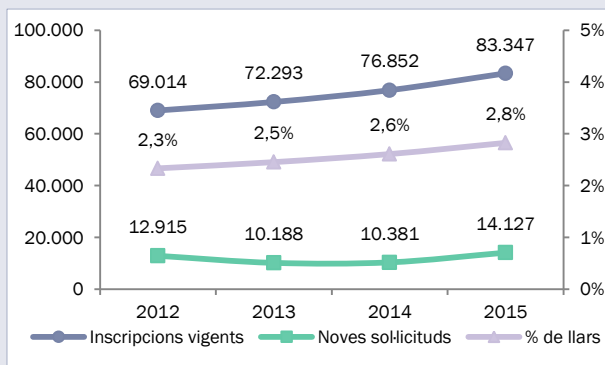

Unitats: nombre i percentatges.

(1) Els llançaments són desallotjaments forçosos indicats per una autoritat judicial. Es computen els llançaments practicats desglossats segons es derivin d'execucions hipotecàries, de procediments de la Llei d'arrendaments urbans (principalment correspondran a lloguers impagats) o d'altres causes (laudes arbitrals, processos de família, etc.).

Font: Consell General del Poder Judicial.

Evolució de les llars inscrites en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial. Catalunya, 2012-2015

Unitats: nombre d'unitats de convivència.

Nota: Inscripcions vigents: nombre total d'unitats de convivència inscrites amb independència de l'any en què han estat donats d'alta en el Registre i no han estat donats de baixa per cap motiu. Noves sol·licituds: nombre de sol·licituds donades d'alta com a vàlides a tots els registres municipals de sol·licitants existents a Catalunya en l'any en curs.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

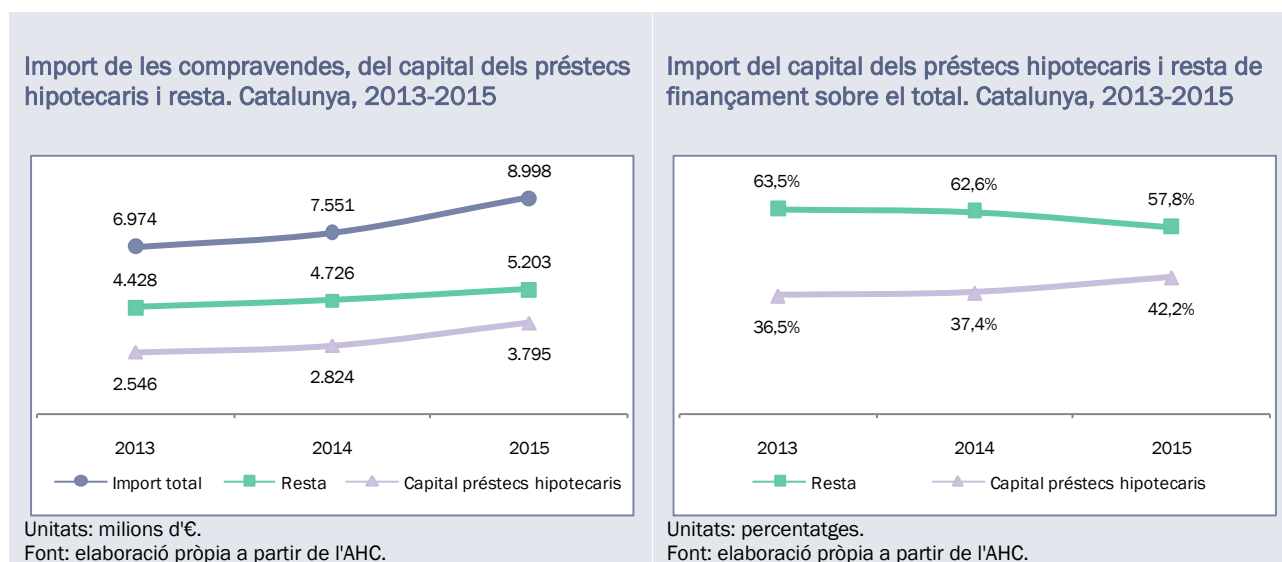
15.2. EL MERCAT DE COMPRA DE L'HABITATGE LLIURE

La compravenda d'habitatges s'incrementa per segon any consecutiu d'ençà del 2007 impulsada per la compra d'habitatge usat...

D'acord amb l'estadística publicada pel Ministeri de Foment, que recull les compravendes amb escriptura pública davant de notari, l'any 2015 s'han declarat 59.945 compravendes d'habitatge lliure, l'11,2% més que el 2014, mentre que l'Agència de l'Habitatge de Catalunya (AHC), que publica dades del Registre de la Propietat, identifica un increment del 15,8% en les transaccions registrades a Catalunya, fins a una xifra de 54.531 compravendes l'any 2015 (vegeu les taules IV.4.A.T3 i IV.4.A.T5 de l'annex).

Com a conseqüència d'aquest dinamisme, la inversió en habitatge en el mercat lliure de compra ha augmentat significativament, un 9,6% segons les dades publicades pel Ministeri, i el 19,2%, segons les publicades per l'AHC. En el primer cas la inversió declarada és de 9.388 milions d'€, i en el segon, de 8.998 milions d'€.

GRÀFIC IV.4.G5 Evolució de la inversió en el mercat de compra d'habitatge lliure. Catalunya, 2013-2015

Nota: vegeu la taula IV.4.A.T5 de l'annex.

i augmenta la demanda d'habitatge lliure pel motiu inversió.

Com s'ha destacat a l'apartat precedent, una part d'aquesta inversió estaria relacionada amb la demanda d'habitatge principal, si bé amb un impacte limitat sobre l'augment de la demanda total. Mentre que diferents indicadors posarien de manifest que un volum elevat de les transaccions està rebent l'impuls de l'augment de la demanda d'habitatge pel motiu inversió.

Per un costat, s'incrementa el 9,2% el nombre de compravendes realitzades per persones jurídiques i per no residents, una demanda no associada inicialment a l'habitatge principal, i que significa el 28,0% de totes les compravendes. Aquestes compravendes estan fonamentalment associades a la demanda d'inversió i de segones residències.

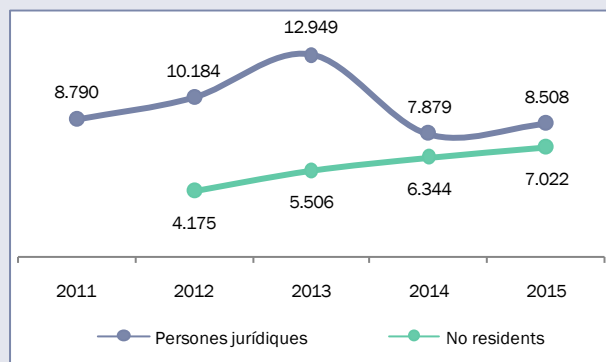
Per una altra, la despesa d'inversió en habitatge lliure actual es finança majoritàriament, el 57,8%, amb recursos que no provenen dels mercats hipotecaris. Aquests recursos són un 10,1% més elevats que el 2014 i recullen, en part, la col·locació d'estalvi previ que estaria entrant en el mercat. Els inversors estarien aprofitant els diferencials positius existents entre els rendiments associats a l'habitatge com a bé d'inversió i el rendiment d'inversions alternatives.

Per al conjunt d'Espanya, el BE estima que la rendibilitat bruta mitjana d'un habitatge (que afegeix a la rendibilitat del lloguer la plusvàlua esperada a 12 mesos), s'ha incrementat durant el 2015 i se situa en mitjana anual en el 8,2%, mentre que la rendibilitat bruta d'un habitatge posat en lloguer es manté en nivells similars al 2014, al voltant del 4,6%. Al mateix temps, les inversions alternatives han vist reduir la seva rendibilitat com a conseqüència de la liquiditat introduïda en el sistema financer pel BCE. En aquest sentit, la rendibilitat mitjana del dipòsits a termini d'entre un i dos anys se situa en el 0,5%, i la d'inversions en actius financers de l'IBEX35 en una mitjana anual de l'1,2%.

Finalment, la millora de les condicions creditícies també ha alimentat la demanda pel motiu inversió.

GRÀFIC IV.4.G6 Indicadors de l'evolució de la demanda pel motiu inversió. Catalunya, 2011-2015

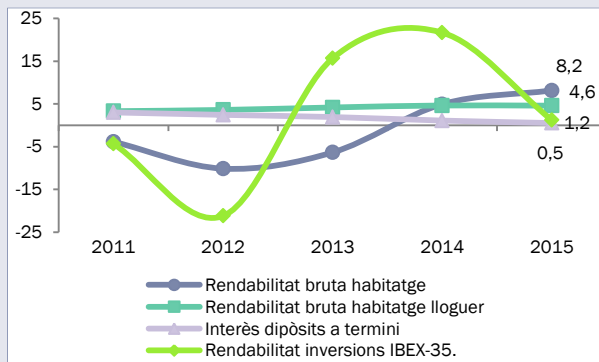
Evolució de compravendes d'habitatge de persones jurídiques i de no residents. Catalunya, 2011-2015

Unitats: nombre de compravendes.

Font: *Estadística registral immobiliària: anuari 2015*. Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mobles i Mercantils d'Espanya.

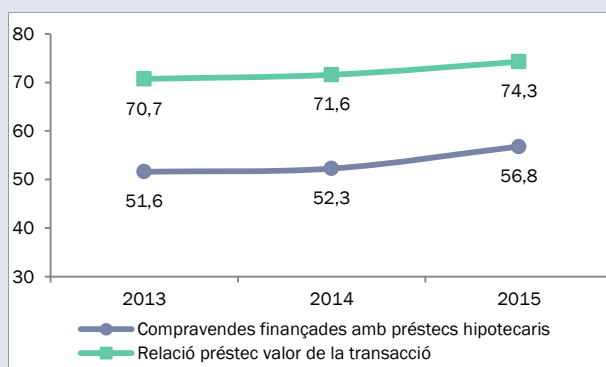
Evolució de la rendibilitat de l'habitatge com a bé d'inversió. Espanya, 2011-2015

Unitats: rendibilitat en percentatges.

Font: Indicadors d'habitatge. Banc d'Espanya.

Evolució del percentatge de compravendes d'habitatge lliure que reben finançament hipotecari i de la relació préstec valor. Catalunya, 2013-2015

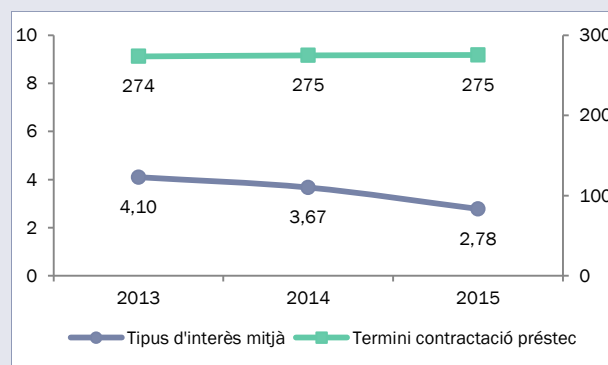

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu la taula IV.4.A.T5 de l'annex.

Evolució del termini mitjà de los noves hipoteques i del tipus d'interès mitjà. Espanya, 2013-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Augmenta el nombre d'àmbits territorial on creix el preu mitjà de l'habitatge lliure.

L'augment generalitzat en el territori de les compravendes d'habitatge lliure ha tingut en canvi un impacte diferenciat en l'evolució dels seus preus, principalment determinat pel comportament dels preus dels habitatges lliures usats (analitzats en el següent apartat).

D'acord amb les dades provinents d'escriptures públiques davant de notari, el valor mitjà de les compravendes d'habitatge lliure s'ha reduït l'1,6% amb un retrocés en l'agregat de les quatre províncies de Catalunya, que contrasta amb l'increment del 3,3% d'aquest preu l'any 2014 (vegeu la taula IV.4.A.T4 de l'annex).

En canvi, les dades del Registre de la Propietat identifiquen un increment del 2,7% del valor mitjà de les transaccions dels habitatges usats a Catalunya l'any 2015, que s'accelera en relació amb el creixement del 2,4% de l'any 2014.

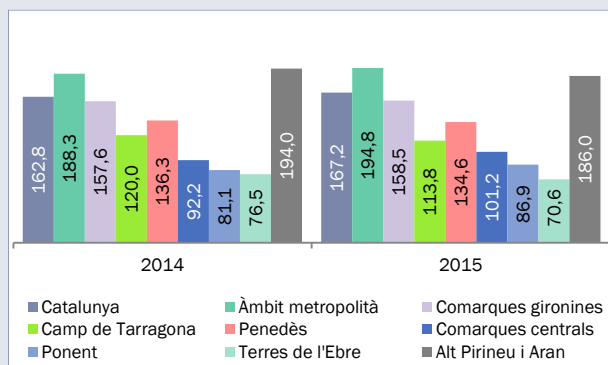

L'augment d'aquest any s'ha repartit de forma més àmplia en el territori, i es reproduïx amb diferents intensitats en 22 de les 41 comarques catalanes i en quatre dels vuit àmbits del PTGC. El 2014 els valors mitjans de les compravendes registrades creixien en 11 de les 41 comarques i en tres dels vuit àmbits del PTGC.

Aquesta evolució hauria estat conseqüència del creixement dels preus en l'àmbit metropolità (especialment per l'augment a la ciutat de Barcelona, el Barcelonès, el Vallès Occidental, Baix Llobregat i Maresmes), a les comarques centrals (especialment a Osona i el Bages), i a l'àmbit de Ponent (especialment pel comportament de la comarca del Segrià). Paral·lelament, el valor mitjà de les compravendes retrocedeix de manera més intensa al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre.

GRÀFIC IV.4.G7 Evolució del preu mitjà de les compravendes d'habitatge lliure. Catalunya, 2014-2015

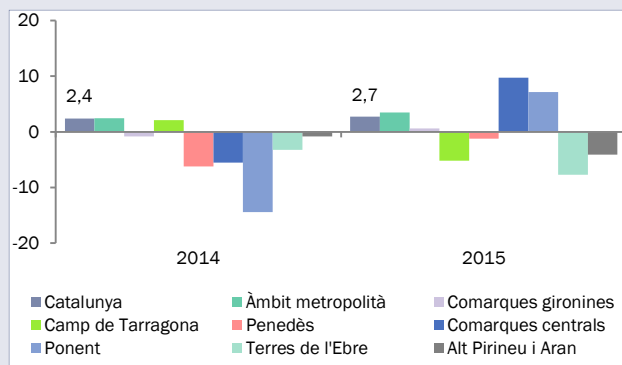
Valor mitjà compravendes d'habitatge lliure per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: milers d'€.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

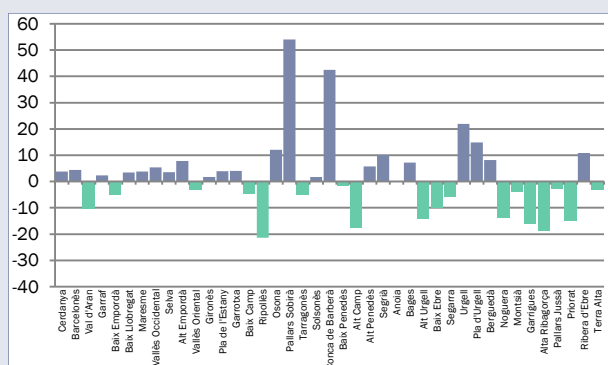
Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure per comarques. Catalunya, 2015

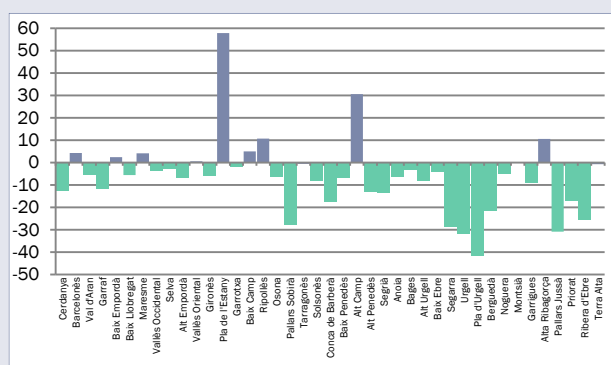

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T5 i IV.4.A.T16 de l'annex.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure per comarques. Catalunya, 2014

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

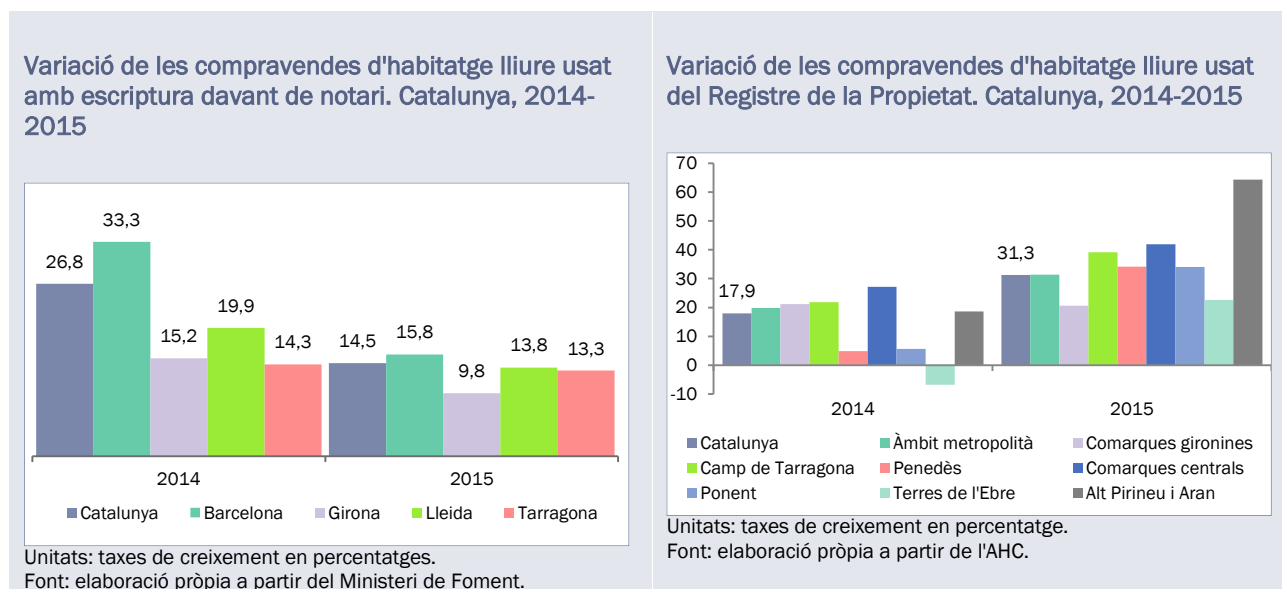
15.2.1. EL MERCAT D'HABITATGE USAT LLIURE

El volum principal de compravendes té lloc en el mercat d'habitatge usat lliure.

El mercat de compra d'habitatge usat lliure mostra un dinamisme més elevat que el 2014, que es recull de manera més intensa en les dades de compravenda del Registre de la Propietat, amb un creixement del 31,3%, mentre que les transaccions amb escriptura pública davant de notari augmenten el 14,5% (vegeu les taules IV.4.A.T3 i IV.4.A.T5).

Aquest dinamisme es reproduïx de manera relativament uniforme en tot el territori català, on s'observa un increment de les compravendes en tots els àmbits del PTGC, i en 35 de les 41 comarques catalanes (vegeu la taula IV.4.A.T16).

GRÀFIC IV.4.G8 Evolució de les compravendes d'habitatge lliure usat. Catalunya, 2014-2015

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T3 i IV.4.A.T5 de l'annex.

La compravenda d'habitatges usats es finança principalment amb recursos que no provenen dels mercats hipotecaris. D'acord amb les dades del Registre de la Propietat, el capital declarat dels préstecs hipotecaris significa el 35,3% del valor total registrat de les compravendes, mentre que el nombre d'hipoteques registrades s'equival al 48,0% del nombre de compravendes.

Aquestes dades identifiquen un augment del 33,3% (1.920,3 milions d'€ més que el 2014) en la inversió en habitatge lliure usat l'any 2015. Els recursos que no provenen del mercat hipotecari haurien crescut el 29,9% (1.145,4 milions d'€ més que el 2014), mentre que el capital dels préstecs hipotecaris hauria crescut el 39,9% (774,8 milions d'€ més que el 2014).

Per tant, l'any 2015 l'augment del nou crèdit hipotecari per a la compra d'habitatge s'hauria canalitzat, principalment, al mercat d'habitatges usats ajudant a alimentar la seva demanda.

Augmenta el nombre d'àmbits territorials on creix el preu mitjà de l'habitatge lliure usat.

En canvi, l'augment generalitzat en el territori de les compravendes d'habitatge lliure usat ha tingut un impacte diferenciat en l'evolució dels preus d'aquest tipus d'habitatge.

D'acord amb les dades provinents d'escriptures públiques davant de notari, el valor mitjà de les compravendes d'habitatge lliure usat s'ha reduït l'1,2% amb un retrocés en l'agregat de les quatre províncies de Catalunya, que contrasta amb l'increment del 4,3% d'aquest preu l'any 2014 (vegeu la taula IV.4.A.T4 de l'annex).

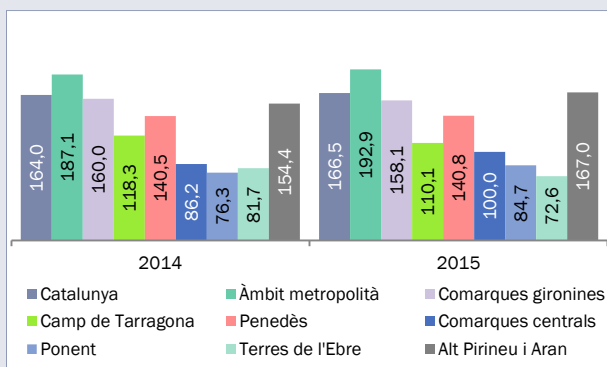
En canvi, les dades del Registre de la Propietat identifiquen un increment de l'1,5% del valor mitjà de les transaccions dels habitatges usats a Catalunya l'any 2015, que es desaccelera en relació amb el creixement del 2,3% de l'any 2014.

L'augment d'aquest any s'ha repartit de forma més àmplia en el territori, i es reproduïx amb diferents intensitats en 24 de les 41 comarques catalanes i en cinc dels vuit àmbits del PTGC. El 2014 els valors mitjans de les compravendes registrades creïen en 11 de les 41 comarques i en tres del vuit àmbits del PTGC.

Aquesta evolució hauria estat conseqüència del fort creixement dels preus de la ciutat de Barcelona i a la comarca del Vallès Occidental, les comarques centrals, les de Ponent i de l'Alt Pirineu i Aran, amb increments superiors al 7%. Paral·lelament, el valor mitjà de les compravendes retrocedeix a les comarques gironines, el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre.

GRÀFIC IV.4.G9 Evolució del preu mitjà de les compravendes d'habitatge lliure usat. Catalunya, 2014-2015

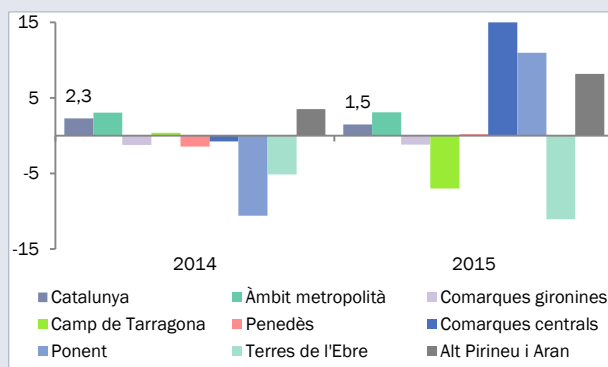
Valor mitjà compravendes d'habitatge lliure usat per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: milers d'€.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

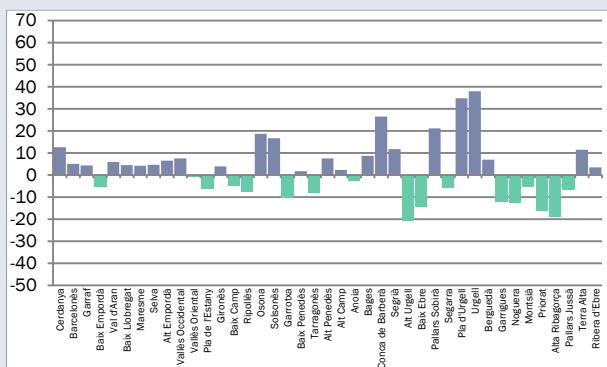
Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure usat per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure usat per comarques. Catalunya, 2015

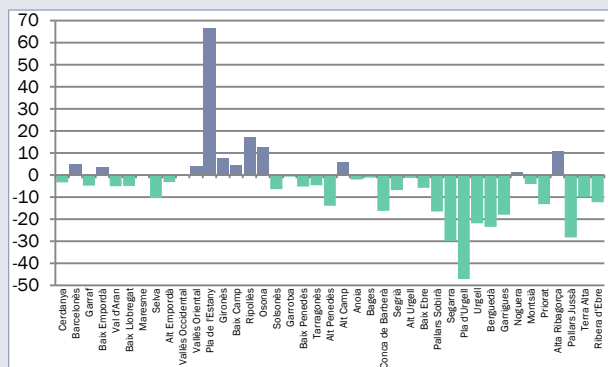

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T5 i IV.4.A.T16 de l'annex.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure usat per comarques. Catalunya, 2014

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

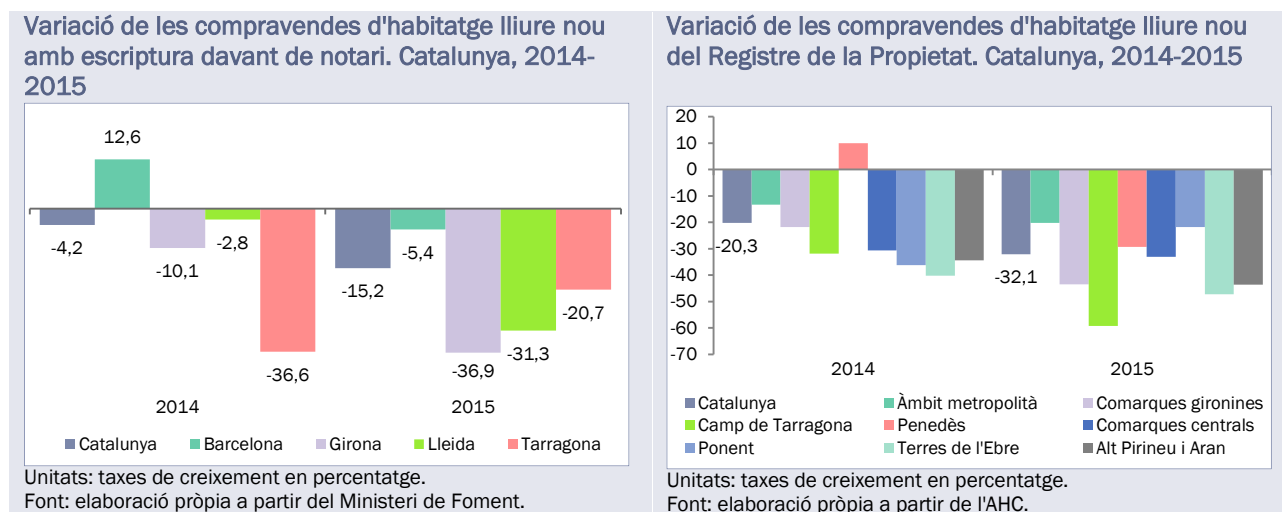
15.2.2. EL MERCAT DE COMPRA D'HABITATGE NOU LLIURE

L'habitatge nou lliure perd pes en el mercat de compra.

El mercat de compra d'habitatge nou lliure intensifica el seu retrocés amb una reducció del nombre de compravendes, identificat tant en les dades del Registre de la Propietat, amb una caiguda del 30,1%, com en les dades d'escriptures públiques davant de notari, amb una caiguda del 15,2% (vegeu la taula IV.4.A.T3 de l'annex).

En el cas de les dades del Col·legi de Registradors, es pot identificar, a més, que aquest retrocés es reproduïx de manera relativament uniforme en el territori, on s'observa una caiguda de les compravendes en els vuit àmbits del PTGC, i en 34 de les 41 comarques catalanes. Destaca en sentit contrari el cas de Barcelona on, a diferència de l'any anterior, el 2015 ha augmentat el nombre de compravendes registrades.

GRÀFIC IV.4.G10 Evolució de les compravendes d'habitatge lliure nou. Catalunya, 2014-2015

Tot i millorar el finançament hipotecari per a la compra d'habitatges lliures nous, es redueix, amb més intensitat, el finançament que no passa pel mercat hipotecari, que en conjunt fa caure la inversió en habitatge nou.

D'acord amb les dades del Registre de la Propietat, la inversió a través de la compravenda d'habitatge lliure nou es redueix el 26,6% (473,1 milions d'€ menys que el 2014). El capital finançat amb préstecs hipotecaris per a habitatges nous hauria crescut el 22,2% (196 milions d'€ més que el 2014), mentre que es redueix 668,8 milions d'€ del finançament que no passa pels mercat hipotecaris.

Augmenta el nombre d'àmbits territorials on creix el preu mitjà dels habitatges nous lliures.

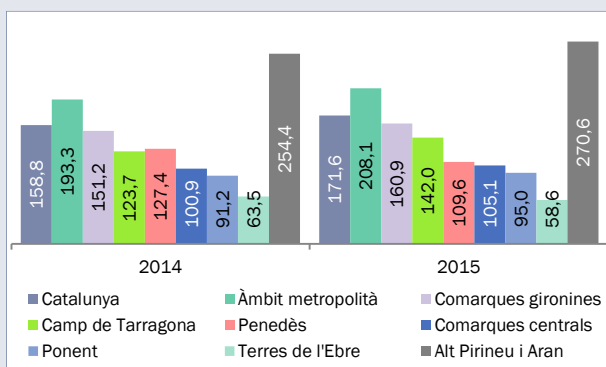
Paral·lelament, augmenta el 8,0% el valor mitjà de les transaccions. Aquest increment s'ha repartit de forma més àmplia en el territori, i es reproduïx amb diferents intensitats en 22 de les 41 comarques catalanes i en sis dels vuit àmbits del PTGC. L'any 2014 els valors mitjans de les compravendes registrades creixien només en 13 de les 41 comarques i en tres del vuit àmbits del PTGC.

Aquesta evolució ha estat conseqüència del fort creixement dels preus en l'àmbit metropolità (especialment pels augments a les comarques del Vallès occidental i el Baix Llobregat), a les comarques gironines, el Camp de Tarragona (especialment en les comarques del Tarragonès i la Conca de Barberà) i a l'Alt

Pirineu i Aran. Paral·lelament, el valor mitjà de les compravendes retrocedeix als àmbits del Penedès i les Terres de l'Ebre.

GRÀFIC IV.4.G11 Evolució del preu mitjà de les compravendes d'habitatge lliure nou. Catalunya, 2014-2015

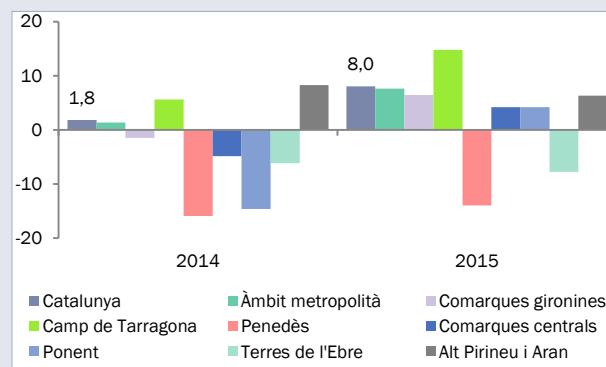
Valor mitjà compravendes d'habitatge lliure nou per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: milers d'€.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

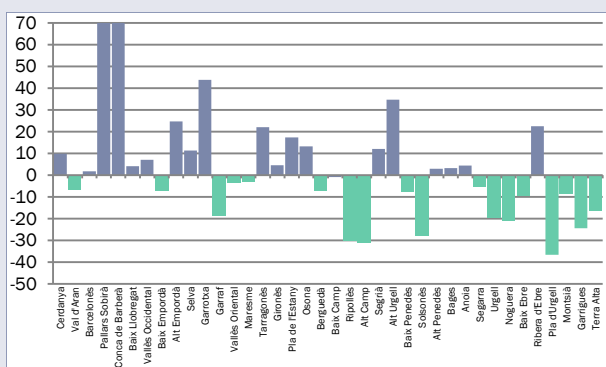
Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure nou per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure nou per comarques. Catalunya, 2015

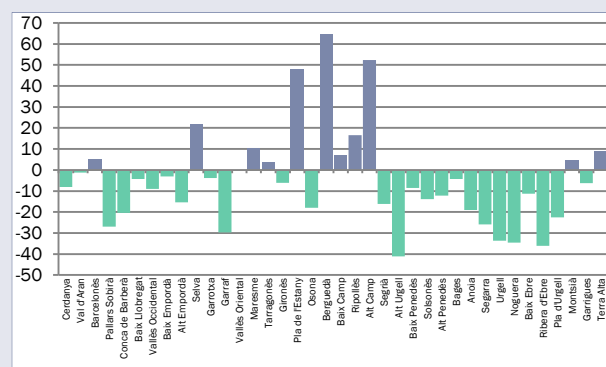

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T5 i IV.4.A.T16 de l'annex.

Variació del valor mitjà compravendes d'habitatge lliure nou per comarques. Catalunya, 2014

Unitats: creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

15.3. EL MERCAT DE LLOGUER

Segueix augmentant el parc d'habitatges de lloguer.

D'acord amb les dades de registre i dipòsit de fiances de contractes de lloguer que gestiona l'INCASÒL, 40.689 habitatges s'incorporen, en termes nets, al parc de lloguer a tot Catalunya, que a finals de desembre del 2015 té registrats 520.839 habitatges amb contractes de lloguer vigent, el 8,5% més que el 2014.

Al mateix temps l'Enquesta contínua de l'habitatge identifica un increment més modest, de l'1,0% (7.100 llars), d'habitatges principals en règim de lloguer a tot Catalunya.

Aquestes xifres indiquen que, si bé segueix augmentant lentament el pes del lloguer en l'habitatge principal, una part de l'increment del parc de lloguer s'estaria dirigint cap a la segona residència. Aquest fenomen estaria associat a l'augment de l'activitat de turisme i la competència que aquest sector fa sobre l'ús de l'habitatge.

També és possible, però, que estiguin aflorant contractes de lloguer que no estaven declarats. En aquest sentit, cal tenir en compte que l'Enquesta contínua de l'habitatge identifica un parc d'habitatges principals en règim de lloguer, 688.600 llars a tot Catalunya, significativament més elevat que el volum de contractes vius registrats a l'INCASÒL.

L'increment del parc de lloguer es produeix al mateix temps que cau el 5,3% el volum de nous contractes registrats a tot Catalunya com a conseqüència dels seus retrocessos a la ciutat de Barcelona, en el conjunt de municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona, en els municipis de la resta de l'àmbit metropolità i, més modestament, en les comarques gironines. Paral·lelament, augmenta la contractació registrada en la resta dels sis àmbits del PTGC. Tanmateix cal tenir en compte que aquestes són dades brutes que s'han de depurar dels contractes donats de baixa per conèixer l'evolució del parc.

Les dades disponibles permeten identificar un increment en termes nets del parc de lloguer de la ciutat de Barcelona, de 9.414 habitatges i un augment del parc de lloguer al conjunt de la resta de Catalunya, de 31.275 habitatges, si bé no és possible territorialitzar aquesta darrera dada (vegeu la taula IV.4.A.T6 de l'annex).

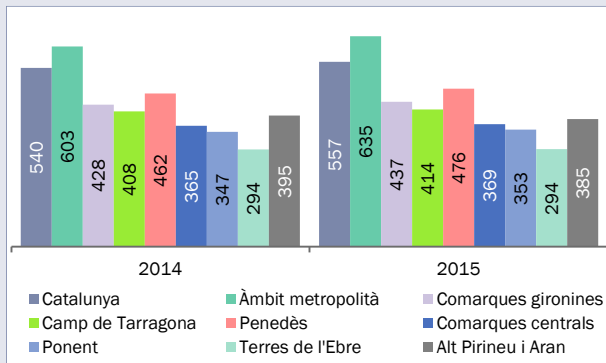
Augmenten les rendes del lloguer en la majoria d'àmbits territorials.

El dinamisme en el mercat de lloguer ha anat acompanyat d'un augment del 3,3% de la renda mitjana dels nous lloguers contractats que es distribueix, amb diferents intensitats, en la gran majoria del territori, en 30 de les 41 comarques, i en tots els àmbits del PTGC excepte a l'Alt Pirineu i Aran.

Aquesta evolució és conseqüència dels elevats increments a l'àmbit metropolità (pel fort increment a la ciutat de Barcelona i a l'àrea metropolitana de Barcelona), el Penedès (especialment en la comarca de l'Anoia) i en les comarques gironines (especialment en les comarques del Pla de l'Estany i del Baix Empordà).

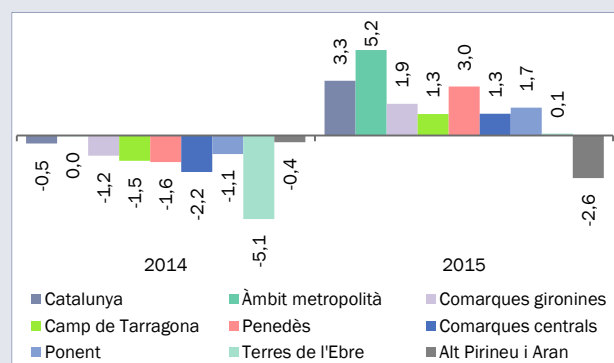
GRÀFIC IV.4.G12 Evolució de la renda mitjana dels nous contractes de lloguer d'habitatge. Catalunya, 2014-2015

Renda mensual mitjana dels nous contractes de lloguer per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

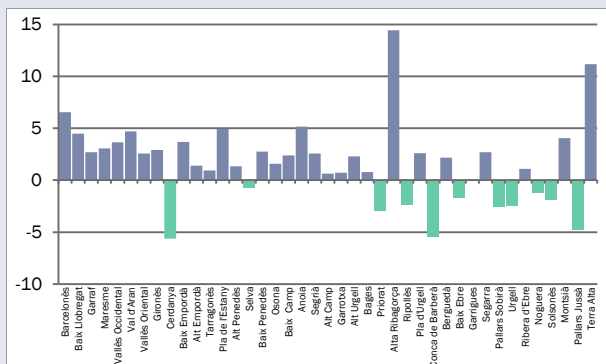
Unitats: euros per mes.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Variació de la renda mensual mitjana dels nous contractes de lloguer per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

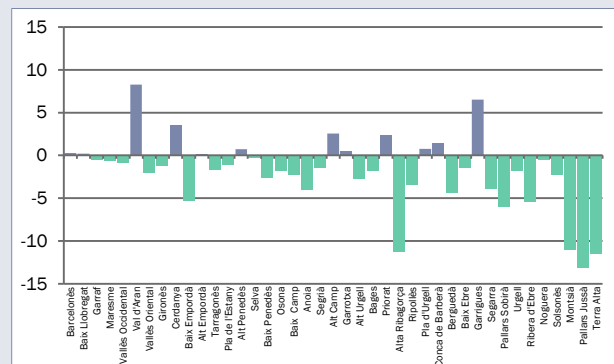
Unitats: creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Variació de la renda mensual mitjana dels nous contractes de lloguer per comarques. Catalunya, 2015

Unitats: creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.
Nota: vegeu la taula IV.4.A.T6 de l'annex.

Variació de la renda mensual mitjana dels nous contractes de lloguer per comarques. Catalunya, 2014

Unitats: creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

15.4. L'ACTIVITAT DE LA CONSTRUCCIÓ RESIDENCIAL

Augment l'activitat de la construcció residencial d'obra nova i de rehabilitació.

L'any 2015 l'activitat constructora residencial a Catalunya se segueix recuperant amb un augment tant del nombre d'habitatges iniciats d'obra nova (49,2%) com de les obres per reforma de l'habitatge (14,8%) que, d'acord amb les dades del Ministeri de Foment, se situa en els dos casos en nivells superiors als dels darrers tres anys, amb un total de 12.428 visats pel Col·legi d'Arquitectes per tramitar llicència d'obra (vegeu la taula IV.4.A.T7 de l'annex).

Aquests increments es tradueixen en un augment dels índex de construcció, que se situa en els 0,7 habitants per cada mil habitants en el cas de l'obra nova, i en els 0,9 habitatges per mil habitants en les obres de rehabilitació.

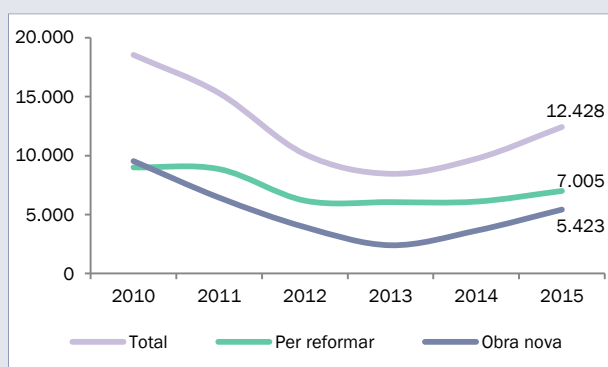
Paral·lelament, les dades publicades per l'AHC, que provenen dels projectes visats pels col·legis d'aparelladors, identifiquen per primer any d'ençà de la crisi que els habitatges iniciats d'obra nova se situen per sobre del nombre de certificats final d'obra, millorant les perspectives futures del sector.

Augmenta l'activitat en pràcticament tots els àmbits territorials.

A més, es constata que l'augment del nombre d'habitatges iniciats i dels iniciats per cada mil habitants s'estén per la gran majoria del territori -en 33 de les 42 comarques catalanes-, afectant tots els àmbits del PTGC, excepte el Ponent, per la reducció observada en la comarca del Segrià.

GRÀFIC IV.4.G13 Dades d'activitat de la construcció d'habitatges. Catalunya, 2010-2015

Habitatges en construcció d'obra nova i rehabilitació. Catalunya, 2010-2015

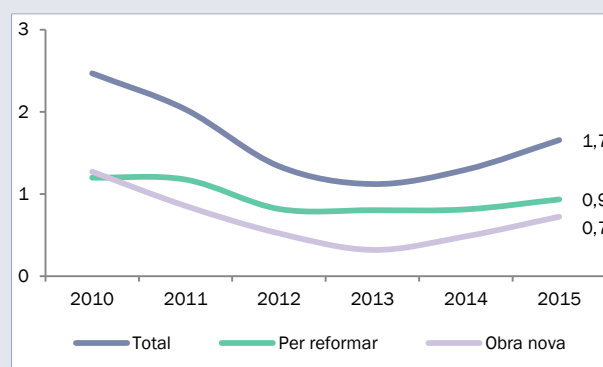

Unitats: nombre d'habitatges.

Nota: Habitatges visats pels col·legis d'arquitectes tècnics per poder demanar llicència d'obra.

Font: Ministeri de Foment.

Habitatges en construcció per mil habitants. Catalunya, 2010-2015

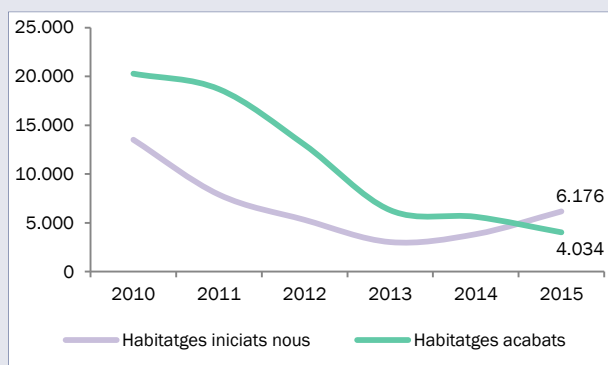

Unitats: nombre d'habitatges per mil habitants.

Nota: Habitatges visats pels col·legis d'arquitectes tècnics per poder demanar llicència d'obra.

Font: elaboració pròpia amb dades del Ministeri de Foment i INE.

Habitatges iniciats i acabats. Catalunya, 2010-2015

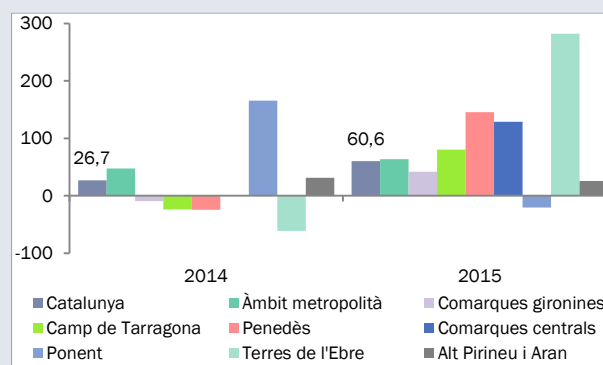

Unitats: nombre d'habitatges.

Nota: Habitatges iniciats nous: visats dels col·legis d'aparelladors de Catalunya. Habitatges acabats: certificats de final d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'AHC.

Variació habitatges iniciats per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014 i 2015

Unitats: percentatges.

Nota: Habitatges iniciats nous: visats dels col·legis d'aparelladors de Catalunya. Habitatges acabats: certificats de final d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'AHC.

Nota: vegeu la taula IV.4.A.T7 de l'annex.

Millora la qualitat creditícia de les empreses del sector de la construcció i la promoció, però encara tenen ràtios de crèdit dubtós elevats.

L'avanç de l'activitat es troba encara condicionat pels processos de despallanquejament de les empreses del sector de l'habitatge. Per al conjunt d'Espanya, el saldo viu del crèdit acumulat és de 43.936 milions d'€ en el cas de les empreses d'activitats productives de la construcció i de 135.190 milions d'€ per les d'activitats immobiliàries, amb una reducció de l'11,7% i el 10,1% respectivament en relació amb l'any 2014 (vegeu la taula IV.4.A.T8 de l'annex).

Els dos darrers anys aquest procés va acompanyat d'una millora de la qualitat creditícia del conjunt d'empreses d'aquests sectors. El 2015 es redueixen, amb més intensitat que el 2014, les ràtios de crèdit dubtós sobre el saldo viu de crèdit, que de totes maneres es troben encara en nivells elevats, del 27,5% en el cas de les empreses de les activitats productives de la construcció i del 30,0% en el cas de les activitats productives de serveis immobiliaris.

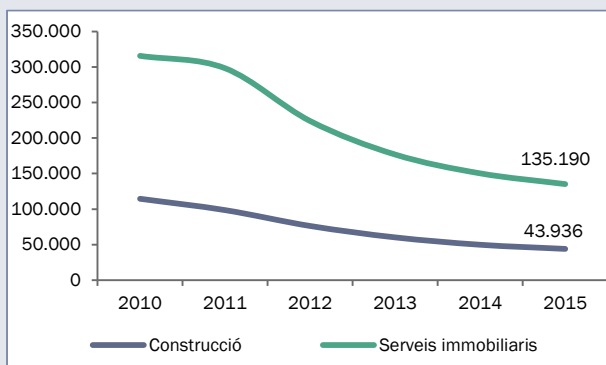
Es redueixen els costos de la construcció i es manté el preu del sòl urbà.

Paral·lelament, l'activitat residencial s'ha vist impulsada per la reducció del 3,2% dels costos de la construcció mitjans a Catalunya, que recullen l'evolució dels costos dels materials a peu d'obra i els costos laborals associats a la construcció d'un edifici.

Mentrestant es mantenen relativament estables els preus per metre quadrat de sòl urbà o urbanitzable, amb un lleuger augment del 0,3% en termes mitjans a tot Catalunya. Aquest és conseqüència de l'increment mitjà, del 5,0%, dels preus a la província de Girona, on augmenta la superfície total de les transaccions de sòl. A la resta de províncies, en canvi, es redueixen els preus mitjans del sòl, amb una reducció de la superfície transaccionada (vegeu la taula IV.4.A.T9 de l'annex).

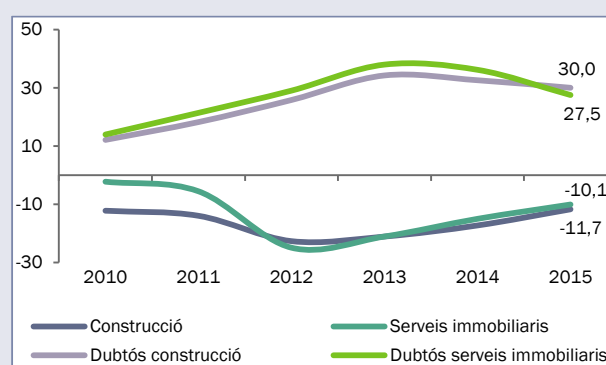
GRÀFIC IV.4.G14 Evolució del crèdit a l'activitat productiva de la construcció i serveis immobiliaris, de la ràtio de crèdit dubtós i dels costos de la construcció residencial i el preu per metre quadrat del sòl urbà i urbanitzable. Espanya 2010-2015, i Catalunya 2011-2015

Saldo viu del crèdit atorgat a empreses de la construcció i de serveis immobiliaris. Espanya, 2010-2015

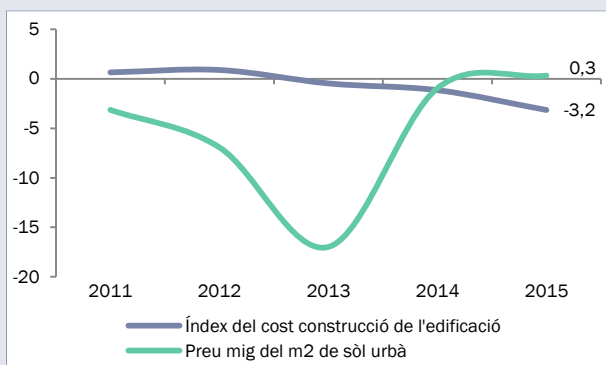
Unitats: milions d'€.
Font: Banc d'Espanya.

Pes del crèdit dubtós i creixement dels saldos vius de crèdit a empreses de la construcció i de serveis immobiliaris. Espanya, 2011-2015

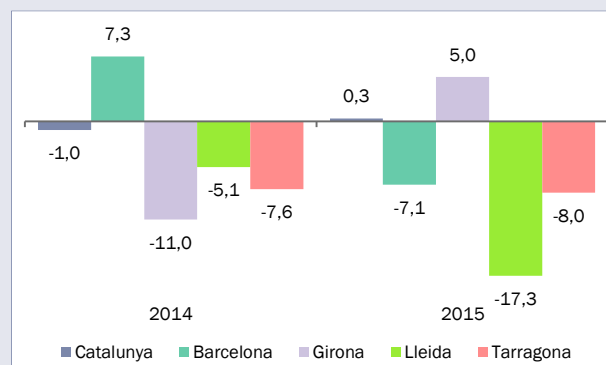
Unitats: pesos en % i taxes de creixement en %.
Font: elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya.

Evolució dels costos de la construcció residencial i del preus del sòl urbà. Catalunya, 2011-2015

Unitats: taxes de creixement en %.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i del Ministeri de Foment.
Nota: vegeu les taules IV.4.A.T8 i IV.4.A.T9 de l'annex.

Variació del preu per m² del sòl urbà per províncies. Catalunya, 2014 i 2015

Unitats: taxes de creixement en %.
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Foment.

Augmenta l'activitat de la construcció i serveis immobiliaris, però es perden llocs de treball.

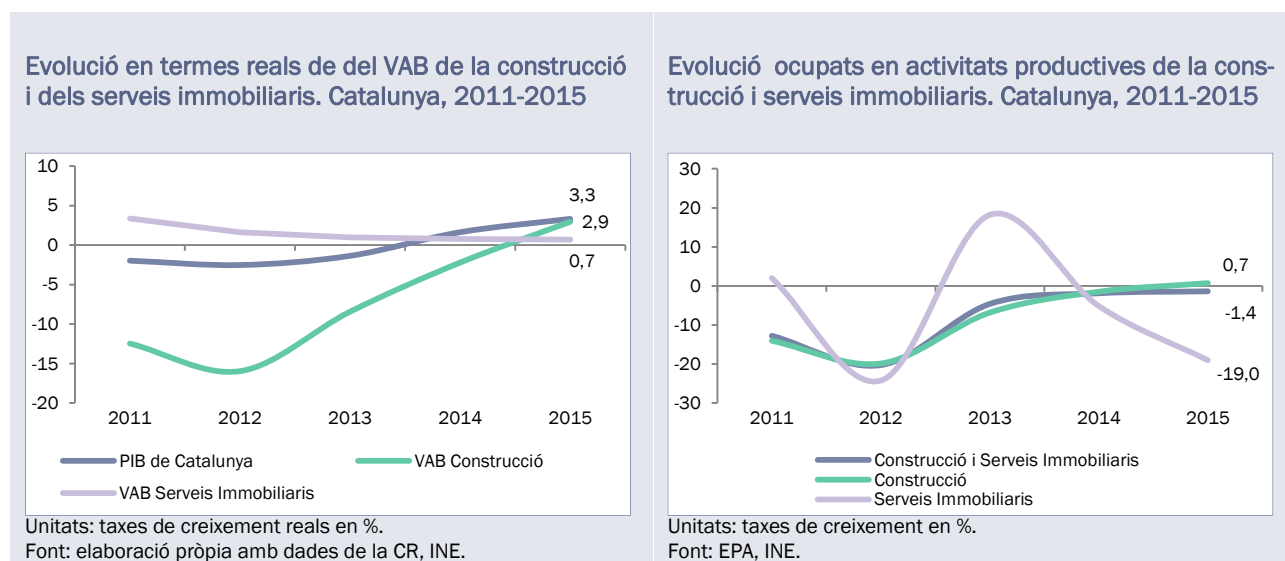
En conjunt, l'evolució de l'activitat residencial també té el seu reflex en l'evolució del VAB generat en el sector de la construcció i en els serveis immobiliaris, que han ajudat a fer créixer el PIB de l'economia.

El VAB del sector de la construcció creix el 2,9% en termes reals d'acord amb les primeres estimacions de la Comptabilitat regional, i s'ha traduït en un lleuger increment del 0,7% de la seva ocupació, segons les dades de l'EPA, per primer any d'ençà de l'inici de la crisi econòmica (vegeu la taula IV.4.A.T10 de l'annex).

La branca dels serveis immobiliaris sense lloguers imputats,²⁶¹ que inclou la intermediació en l'àmbit de l'habitatge i la gestió dels lloguers, l'any 2015 mostra un creixement més modest, del 0,7%. Aquest s'ha vist impulsat per l'increment del 15,3% en el total de transaccions immobiliàries d'habitatge i per l'augment de la contractació neta de lloguers registrats per l'INCASÒL. De totes maneres, aquest nivell d'activitat no ha estat suficient per generar ocupació, que es redueix el 19,0%.

En termes agregats, l'activitat constructora i la de serveis immobiliaris mantenen un nivell d'activitat superior a la de l'any precedent, amb un creixement real de l'1,9% del seu VAB, però destrueixen en termes nets 2.800 llocs de treball, amb una caiguda de l'ocupació de l'1,4%.

GRÀFIC IV.4.G15 Dades de l'activitat de la construcció i dels serveis immobiliaris, i dels costos de la construcció. Catalunya, 2011-2015

15.5. LA POLÍTICA D'HABITATGE

La política d'habitatge concentra els seus esforços en ajuts al lloguer de les llars més necessitades i el foment de la rehabilitació.

La política d'habitatge s'ha vist afectada els darrers anys pels ajustos pressupostaris associats al procés de consolidació fiscal i reducció del dèficit en què estan immersos el Govern de la Generalitat i el conjunt d'administracions públiques. Aquesta política rep en l'actualitat al voltant d'un 60% menys de recursos d'aquells que obtenia abans que s'iniciés aquest procés.

Així, l'any 2015, els recursos destinats al Programa d'habitatge dels pressupostos de Generalitat de Catalunya són un 36,6% d'aquells que es preveien en termes mitjans en els pressupostos aprovats els anys 2007-2011, mentre que en el cas dels pressupostos de l'Estat en són el 42,4% (vegeu la taula IV.4.A.T11 de l'annex).

Aquest ajust ha significat un canvi en l'orientació de la política d'habitatge que s'ha traduït, fonamentalment, en una forta reducció dels recursos públics esmerçats en la promoció de nous habitatges amb

²⁶¹ El VAB dels Serveis immobiliaris, calculat per la CR, incorpora el VAB associat als lloguers imputats als propietaris del seu habitatge habitual. Per tenir una aproximació a l'activitat econòmica d'aquesta branca estímem el seu VAB sense els lloguers imputats, deduint al VAB dels Serveis immobiliaris a Catalunya el pes que en el conjunt d'Espanya significa el VAB d'aquests serveis imputats en la branca de Serveis immobiliaris.

protecció oficial, mentre que els esforços s'han concentrat a subvencionar el pagament del lloguer d'aquelles llars amb més necessitats i, en menor mesura, a subvencionar una part de la despesa privada de rehabilitació del parc privat d'habitatge.

L'any 2014 la Generalitat de Catalunya va aprovar el nou Pla pel dret a l'habitatge aprovat pel Decret 75/2014, de 27 de maig, articulat a partir de dos grans eixos d'actuació.²⁶² En primer lloc, l'eix social, per facilitar l'accés a l'habitatge a la ciutadania i evitar l'exclusió social residencial, amb l'objectiu d'evitar la pèrdua de l'habitatge per motius econòmics, de facilitar l'accés a l'habitatge en condicions assequibles i d'incentivar l'entrada al mercat de lloguer d'habitatges desocupats. I en segon lloc, l'eix econòmic, per facilitar la recuperació econòmica del sector de l'habitatge per recuperar l'ocupació, amb l'objectiu d'incentivar la reactivació de la promoció d'habitatge protegit de nova construcció i de promoure la rehabilitació.

En línia amb aquests eixos, i per tal d'assolir els objectius del Pla, la despesa i els ajuts destinats a les llars, les empreses i les entitats sense finalitat de lucre de la política de l'habitatge s'estructuren basant-se en tres programes:

- El Programa social d'habitatges: que inclou les prestacions permanents per al pagament del lloguer, els ajuts de la renda bàsica d'emancipació, les prestacions econòmiques d'especial urgència, els ajuts a la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social i els ajuts implícits als llogaters del parc públic d'habitatges de lloguer.
- El Programa d'habitatges amb protecció oficial (accés a l'habitatge): que inclou els ajuts als promotors i als compradors d'habitatge amb protecció oficial de compra, els ajuts als promotors i als compradors d'habitatge amb protecció oficial de lloguer i per destinar-lo a lloguer, i els ajuts a la Xarxa de Mediació de Lloguer Social.
- I el Programa de foment de la rehabilitació: que inclou els ajuts per rehabilitar el parc privat d'habitatges i els ajuts per rehabilitar i mantenir el parc públic d'habitatges, així com el Programa d'ascensor del parc públic.

La gestió d'aquesta despesa s'executa, fonamentalment, a través de l'acció de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, l'INCASÒL, el Consorci de l'Habitatge de Barcelona i el Consoci Metropolità de l'Habitatge, totes elles incloses en els pressupostos de la Generalitat.

Els pressupostos preveuen una reducció de la despesa en política d'habitatge.

L'any 2015 aquests destinen 241,1 milions d'€ a la política d'habitatge pel conjunt d'aquestes entitats, que significa una reducció del 6,0% respecte del 2014 (15,3 milions d'€ menys). El 19,7% d'aquesta despesa, 47,4 milions d'€, està previst destinar-la a inversions reals, el 12,9% més que el 2014 (vegeu la taula IV.4.A.T11 de l'annex).

Dels 241,1 milions d'€, la Secretaria d'Habitatge en té pressupostats 160,0 milions; la Direcció General d'Urbanisme, 1,1 milions (que transfereix íntegrament a l'INCASÒL per al Programa de barris i nuclis antics); l'Agència de l'Habitatge de Catalunya (AHC)²⁶³ en té pressupostats 141,2 milions; l'INCASÒL, 134,0 milions; i el Consorci de l'Habitatge de Barcelona i el Consorci de l'Habitatge de l'Àrea Metropolitana de Barcelona 19,2 milions d'€; les despeses consolidables²⁶⁴ entre aquestes entitats són de 165,5 milions d'€.

²⁶² Vegeu el [Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al dret a l'habitatge](#). DOGC núm. 6633, de 29.05.2014.

²⁶³ Creada per la Llei 13/2009, de 22 de juliol, i que assumeix les funcions de l'antiga ADIGSA.

²⁶⁴ Aquestes despeses es corresponen amb les transferències que, des dels pressupostos de la Secretaria d'Habitatge i la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, es fan a AHC i a l'INCASÒL i als consorcis de l'Habitatge.

Tot i així, al llarg de l'any s'han executat recursos finalistes per a programes d'habitatge que l'Estat trans-fereix a la Generalitat amb un import de 85,1 milions d'€, i que no estaven previstos en els pressupostos inicials.

Augmenta el nombre de llars i habitatges que han rebut un ajut del Programa social d'habitatge i del de foment de la rehabilitació.

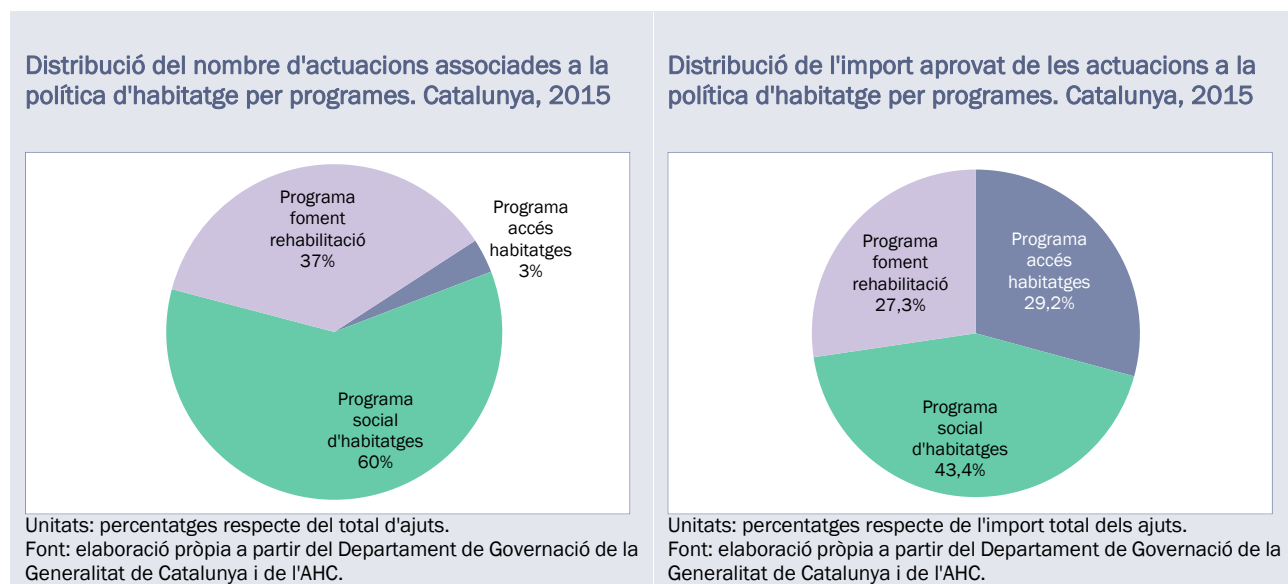
Aquests ingressos ajuden a explicar que aquest any hagi augmentat el nombre de llars i/o habitatges que han rebut algun tipus d'ajut en el marc dels programes de la política d'habitatge.

Les dades disponible permeten fer una anàlisi parcial de l'execució d'aquesta política a través del seguiment d'aquelles actuacions relacionades amb les subvencions públiques aprovades i destinades a llars, empreses o entitats sense finalitat de lucre, i mesurades en termes del nombre d'habitatges o ajuts i de l'import de les subvencions.

L'increment del nombre de beneficiaris s'explica tant per l'augment en els ajuts relacionats amb el Programa social d'habitatge com d'aquells associats al foment de la rehabilitació, que concentren el 60,0% i el 36,7%, respectivament, de totes les actuacions, mentre que es redueix el nombre d'ajuts vinculats al Programa de promoció i accés a l'habitatge, que signifiquen el 3,3% de totes les actuacions (vegeu la taula IV.4.A.T12 de l'annex).

L'import global dels ajuts aprovats augmenta així el 17,9%, fins a un total de 195 milions d'€. Els ajuts associats al Programa social d'habitatges concentra el 43,4% dels recursos, els ajuts del Programa de foment de la rehabilitació, el 27,3%, i els ajuts de promoció i accés a l'habitatge, el 29,2% restant, que en bona part estan vinculats a la liquidació d'ajuts d'anys precedents.

GRÀFIC IV.4.G16 Distribució per programes dels ajuts associats a la política d'habitatge i dels seus imports. Catalunya, 2015

Nota: vegeu la taula IV.4.A.T12 de l'annex.

15.5.1. EL PROGRAMA D'HABITATGES AMB PROTECCIÓ OFICIAL (ACCÉS A L'HABITATGE)

Es redueixen els ajuts per a la creació d'un parc d'habitatge a preus assequibles.

El Programa d'accés a l'habitatge, que té com a objectiu fonamental la posada en oferta d'habitatges assequibles per sota del preu de mercat lliure, ha estat el més afectat per les restriccions pressupostàries dels darrers anys i el canvi d'orientació de la política d'habitatge.

L'acumulació d'aquesta oferta ha conformat un parc d'habitatges a preu assequible, compost pel parc públic d'habitatges gestionats per l'AHC, que en significa el 58%, pels d'habitatges obtinguts a través de la Xarxa de Mediació de Lloguer Social, amb un pes del 35%, i en menor mesura, pels habitatges de la Xarxa d'Inclusió Social gestionada per entitats sense ànim de lucre, amb un pes del 7% sobre el total.

L'any 2015 a través d'aquests tres instruments es disposa d'un parc de 24.862 habitatges, que es manté relativament estable amb un modest increment del 0,5%. Els increments del parc públic de la Generalitat i dels habitatges de la Xarxa d'Inclusió Social s'han vist pràcticament compensats per la reducció dels habitatges amb contractes vigents llogats a través de la Xarxa de Mediació Social.

Aquest parc cobreix la necessitat d'habitatge del 0,8% de llars de Catalunya, i significa una mitjana de 3,3 habitatges per cada mil habitants. Es distribueix de forma relativament homogènia entre els àmbits del PTGC d'acord amb els seus pesos poblacionals, si bé destaquen amb una intensitat més elevada les comarques centrals i de l'Alt Pirineu i Aran, mentre les Terres de l'Ebre tenen una intensitat més baixa.

L'estabilitat del parc d'habitatges a preus assequibles contrasta amb l'increment persistent en la demanda d'habitatges de protecció oficial.

Les dades del Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb protecció oficial identifiquen per a l'any 2015 una necessitat d'habitatge social d'11,1 habitatges per cada mil habitants en termes mitjans per a tot Catalunya. La distribució d'aquestes necessitats està més polaritzada en el territori que l'oferta existent, si bé es constata un augment de la demanda en tots els àmbits del PTGC, que en termes mitjans és el 10,5% més elevada que l'any 2012.

Satisfereix aquesta demanda requeriria multiplicar per més de 4,4 el parc actual d'habitatge a preus assequible. Mentre que si aquesta demanda es cobrís amb el parc públic de la Generalitat requeriria multiplicar per 7,5 l'estoc actual d'habitatges gestionats per l'AHC.

Les línies d'ajuts vinculades a aquest Programa s'han reduït el 16,9% amb un import de 57,0 milions d'€ (vegeu la taula IV.4.A.T12 de l'annex).

La xarxa de mediació de lloguer social ha rebut ajuts per un import de 13,2 milions d'€, el 18,12% més que l'any 2014.

Mentrestant, la línia d'ajuts vinculada a la nova promoció d'habitatges amb protecció oficial ha rebut 43,8 milions d'€, el 23,9% menys que el 2014, si bé aquesta quantitat es correspon majoritàriament al pagament de subvencions a promotors per actuacions iniciades en anys anteriors.

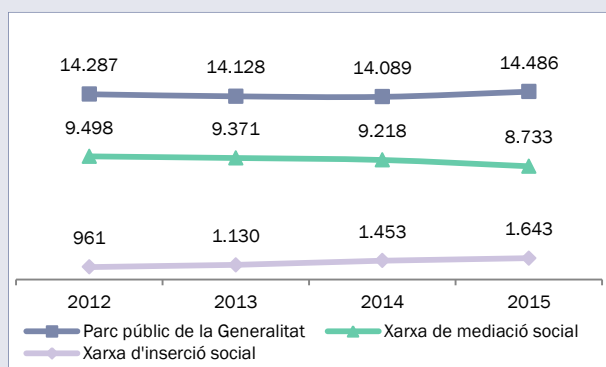
Amb relació a aquest Programa, cal destacar per una part l'aprovació de la Llei 24/2015, de 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica,²⁶⁵ que entre altres mesures estableix que l'Administració pot resoldre la cessió obligatòria d'habitatges buits que siguin propietat de persones jurídiques si es compleixen una sèrie de condicions amb l'objectiu de garantir la funció social de la propietat i augmentar el parc d'habitatges assequibles de lloguer. De totes maneres aquesta mesura ha quedat sense efecte com a conseqüència de la suspensió parcial de la Llei pel recurs del Govern presentat davant del Tribunal Constitucional.

²⁶⁵ Vegeu la Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica. DOGC núm. 6928, de 05.08.2015.

Per una altra, també destaquem l'aprovació de la Llei 14/2015, del 21 de juliol, de l'impost sobre els habitatges buits, i de modificació de normes tributàries i de la Llei 3/2012,²⁶⁶ que grava l'incompliment de la funció social de la propietat dels habitatges pel fet de romandre desocupats de manera permanent, i que preveu recaptar, a partir del 2016, 14,3 milions d'€ d'aquelles entitats financeres i d'aquells grans tenidors que mantinguin habitatges buits de forma injustificada, recursos que seran destinats íntegrament a polítiques d'habitatge social.

GRÀFIC IV.4.G17 Evolució del parc d'habitatges de preu assequibles. Catalunya 2012-2015

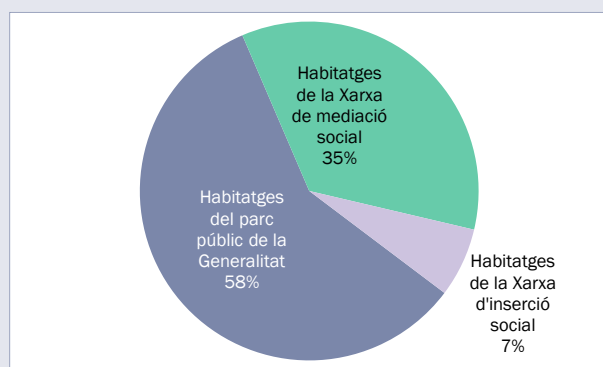
Evolució del parc d'habitatges a preus assequibles. Catalunya, 2012-2015

Unitats: habitatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

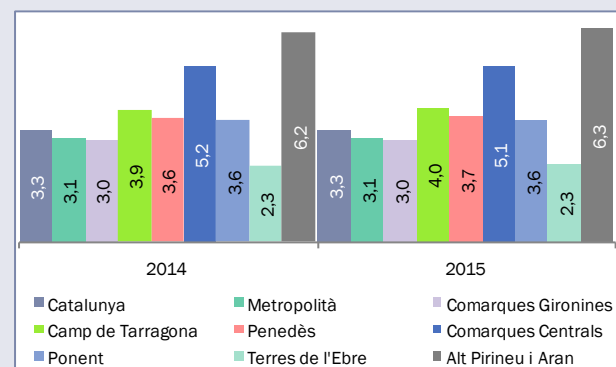
Composició del parc d'habitatges a preus assequibles. Catalunya, 2015

Unitats: percentatges respecte del total.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

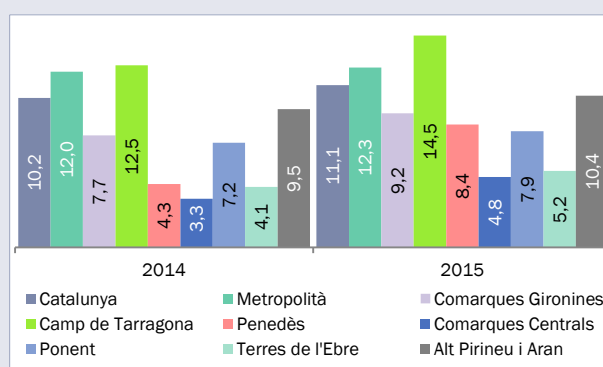
Parc d'habitatges a preus assequibles per cada mil habitants per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: habitatges per cada mil habitants.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC i de l'Idescat.

Llars inscrites en el Registre de Sol·licitants per cada mil habitants per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: sol·licitants del Registre per cada mil habitants.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC i de l'Idescat.

Modest increment de la construcció d'habitatges de protecció oficial.

²⁶⁶ Vegeu la Llei 14/2015, del 21 de juliol, de l'impost sobre els habitatges buits, i de modificació de normes tributàries i de la Llei 3/2012. DOGC núm. 6919, de 23.07.2015.

En aquest context, l'any 2015 s'inicia la construcció de 1.013 habitatges de protecció oficial, amb una intensitat de construcció d'1,3 habitatges per cada mil habitants, mantenint la baixa intensitat de construcció dels darrers anys (vegeu la taula IV.4.A.T13 de l'annex).

En relació amb les demandes del Registre de Sol·licitants, aquest ritme d'activitat implica que l'any 2015 les promocions iniciades només cobreixen l'1,2% de les llars inscrites en el Registre. En els darrers quatre anys les promocions d'habitatge protegit han cobert en termes mitjans l'1,5% anual de les llars inscrites en el Registre. Aquest baix percentatge encara és més acusat en els àmbits de les comarques gironines, de les Terres de l'Ebre, del Penedès i de les Terres de l'Ebre.

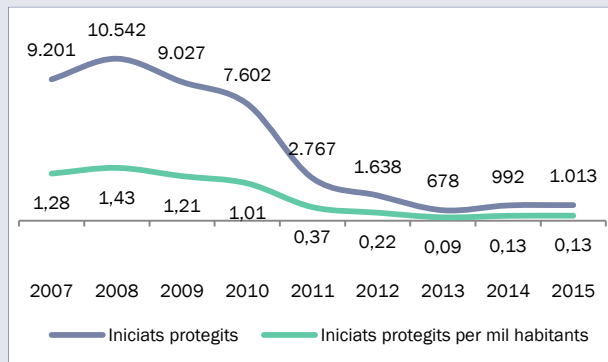
Atenent el tipus de promoció, l'any 2015 totes les promocions iniciades ho han estat en règim de lloguer amb opció a compra. En els darrers quatre anys, el 47% dels habitatges iniciats ho han estat en promocions de compra, el 34% en promocions de lloguer amb opció a compra, el 14% en promocions de lloguer, mentre que el 5% restant formen part dels habitatges del Programa de remodelació de barris.

Per tipus de promotor, l'augment en la nova promoció d'habitatge protegit l'any 2015 respon a la activitat dels ajuntaments i de les entitats sense ànim de lucre, mentre que s'ha reduït amb intensitat l'activitat de l'INCASÒL. En conjunt, els promotors sense ànim de lucre mantenen, amb una lleugera reducció, un nivell d'activitat similar a la del 2014. Els promotors privats augmenten per segon any consecutiu els habitatges protegits iniciats, i es mantenen com els principals promotors d'aquests habitatges, amb un 46,0% del total. Els darrers quatre anys, els promotors privats han iniciat el 53% de les promocions, seguits dels ajuntaments amb el 24%, les entitats sense ànim de lucre, el 14% i, en darrer terme, l'INCASÒL, amb el 9%.

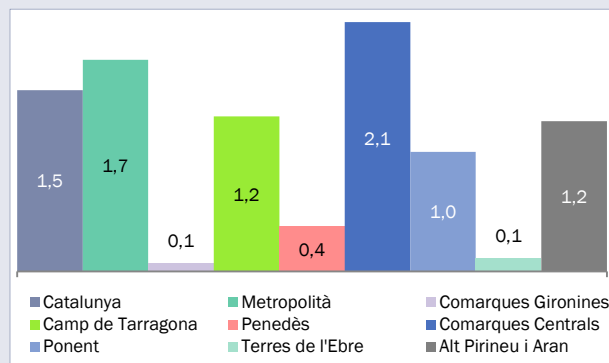
GRÀFIC IV.4.G18 Promoció d'habitatges iniciats amb protecció oficial. Catalunya, 2017-2015

Evolució dels habitatges iniciats amb protecció oficial. Catalunya, 2007-2015

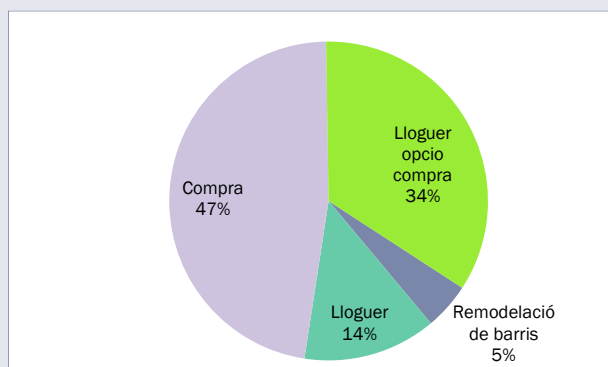
Unitats: habitatges i habitatges per mil habitants.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC i de l'Idescat.

Habitatges iniciats amb protecció sobre llars del Registre per àmbits del PTGC. Catalunya, mitjana 2012-2015

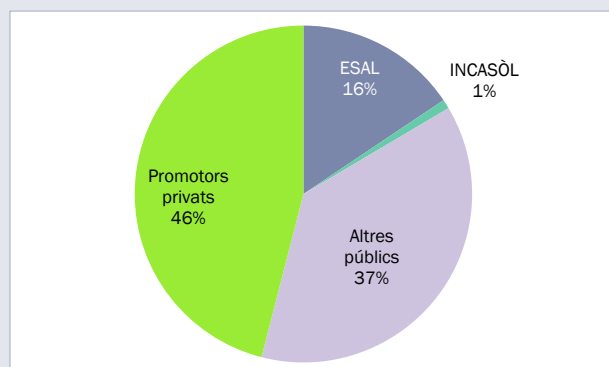
Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Habitatges iniciats amb protecció oficial segons règim. Catalunya, mitjana 2012-2015

Unitats: percentatges respecte del total.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.
Nota: vegeu la taula IV.4.A.T13 de l'annex.

Habitatges iniciats amb protecció oficial segons tipus de promotor. Catalunya, 2015

Unitats: percentatges respecte del total.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

15.5.2. EL PROGRAMA SOCIAL D'HABITATGES

Augment dels ajuts al pagament del lloguer per a llars amb més necessitats.

L'esforç principal fet els darrers anys en ajuts a l'habitatge es concentra en el Programa social d'habitatge, que ha anat augmentant el pes tant del nombre d'actuacions com dels imports concedits sobre l'agregat dels ajuts.

L'any 2015 augmenta tant el nombre de llars/habitatges subvencionades com l'import dels ajuts que es gestionen a través d'aquest Programa, amb una distribució relativament homogènia del seu impacte en els àmbits del PTGC (vegeu la taula IV.4.A.T14 de l'annex).

Tot i així, el nivell de famílies cobertes aquest anys per aquest Programa és un 10,4% més baix que l'observat durant els anys 2007-2011, i l'import que s'hi destina el 27,1% més reduït.

Aquesta davallada respon a la desaparició progressiva de la renda bàsica d'emancipació (RBE), destinada al lloguer per a joves i finançada directament per l'Estat. Aquesta ajuda ha passat de beneficiar 30.306 llars/habitatges, en mitjana anual dels anys 2007-2011, a 1.950 llars/habitatges, que encara mantenen el dret, l'any 2015, mentre que l'import global dels ajuts ha passat de 62,0 milions d'euros anuals a 1,8 milions el 2015. L'RBE va ser cancel·lada de forma progressiva a partir del 2012 i se'n preveu la seva extinció total a finals del 2015.²⁶⁷

La resta d'ajuts d'aquest Programa estan finançats directament per la Generalitat i han incrementat els seus recursos en els darrers anys, tant en nombre de llars beneficiàries com en l'import global de les subvencions, fins a situar-se per sobre dels nivells existents en els primers anys de crisi. Així, s'ha passat de subvencionar 24.155 llars/habitatges, en mitjana anual dels anys 2007-2011, a 46.827 llars/habitatges l'any 2015, mentre que l'import global d'aquestes subvencions ha passat de 54,2 milions d'euros anuals a 82,9 milions el 2015, si bé amb una caiguda dels imports mitjans per actuació. Aquests recursos s'estructuren en quatre línies de subvencions.

Els ajuts al pagament del lloguer (antic Lloguer just), que són prestacions per al pagament del lloguer dirigides a persones arrendatàries en risc d'exclusió social.²⁶⁸ Signifiquen el 83% de l'import global d'aquest Programa i el 2015 pràcticament s'han duplicat tant en nombre d'ajuts com de l'import global,

Els ajuts personalitzats a l'allotjament, que són prestacions d'especial urgència adreçades a evitar la pèrdua de l'habitatge a través d'ajudes al pagament del lloguer o de les quotes d'amortització hipotecària en situacions especials de risc de desnonament. Signifiquen el 6% del Programa, i l'any 2015 s'ha reduït tant el nombre d'ajuts com el seu import global com a conseqüència de la desaparició de la convocatòria d'ajuts per al col·lectiu de persones en atur de llarga durada.²⁶⁹

Els ajuts a la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social, que són ajuts a les entitats gestores de la Xarxa que es destinen a atendre persones que presenten problemes d'inserció o persones llogateres d'infrahabitatges o d'habitatges sobreocupats. Aquesta línia de subvencions representa el 3% del total, i el 2015 augmenta el 18,6% l'import dels ajuts aprovats.

I, finalment, els ajuts implícits als arrendataris d'habitatges del parc públic de la Generalitat, ajut que es descompta de la renda que s'hauria d'abonar mensualment en cas que el cost total de les quotes pugui situar l'arrendatari en risc d'exclusió social. El 2015 ha augmentat tant el nombre d'ajuts com el seu import global, el 29,0% i el 39,9%, respectivament, i signifiquen el 6% del total d'ajuts.

També cal tenir en compte la figura de l'Avalloguer -línia de suport al lloguer que no implica una despesa directa per part de la Generalitat-, que estableix un règim de cobertures de cobrament de les rendes arrendatícies dels contractes de lloguer d'habitatges per donar cobertura als propietaris d'habitatges que els posin en lloguer davant el risc de possibles impagaments. Aquest anys s'ha reduït l'11,1% el nombre d'habitatges que utilitzen aquest aval fins a 34.932 habitatges.

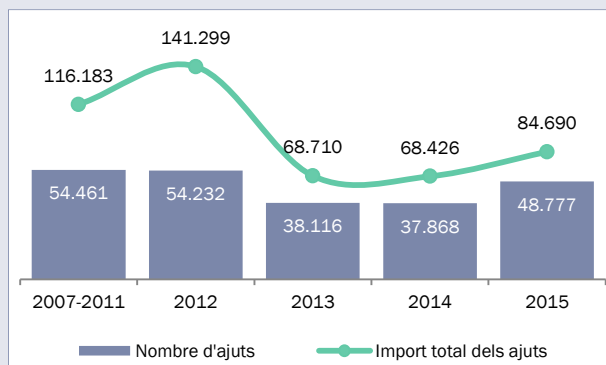
²⁶⁷ Cal tenir en compte que, amb efecte del 2012, el [Reial decret llei 20/2011, de 30 de desembre, de mesures urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic](#) (BOE núm. 315, de 31.12.2011) deroga el [Reial decret 1472/2007, de 2 de novembre, pel qual es regula la renda bàsica d'emancipació dels joves](#) (BOE núm. 267, de 07.11.2007), i que a partir d'aquest moment només es reconeix aquest ajut per a aquells beneficiaris que ja estiguessin cobrant-lo abans de la seva derogació i mantinguessin les condicions d'accés.

²⁶⁸ S'entén que hi ha risc d'exclusió social quan la unitat familiar paga un lloguer superior al 30% dels ingressos de la unitat de convivència. Actualment aquests ajuts estan regulats pel [Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al dret a l'habitatge](#). DOGC núm. 6633, de 29.05.2014.

²⁶⁹ Una part d'aquest ajut també pot anar destinat a pagar quotes hipotecàries, tot i que al col·lectiu a qui va destinat no hi hagi risc imminent de desnonament o pèrdua de l'habitatge.

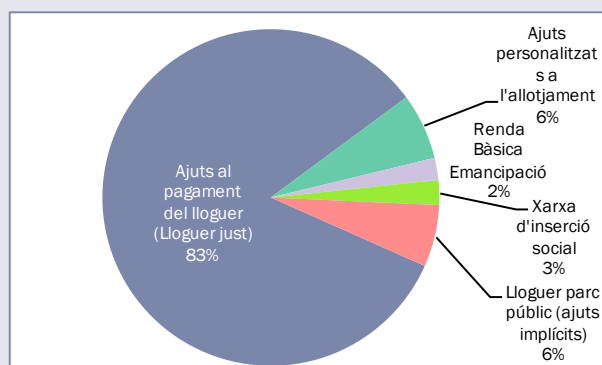
GRÀFIC IV.4.G19 Evolució dels ajuts vinculats al Programa social d'habitatge, Catalunya, 2007-2015

Nombre d'ajuts i import total del Programa social d'habitatges. Catalunya, 2007-2015

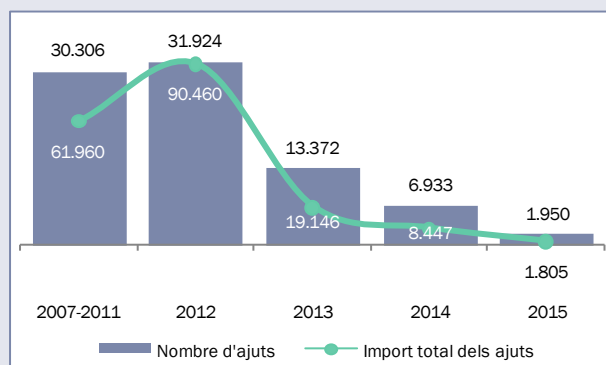
Unitats: llars i/o habitatges i milers d'€.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Distribució de l'import dels ajuts del Programa social d'habitatges. Catalunya, 2015

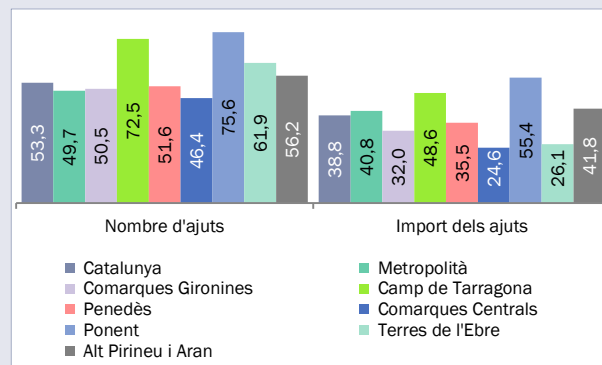
Unitats: percentatges respecte del total.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nombre d'ajuts i import total de la renda bàsica d'emancipació. Catalunya, 2007-2015

Unitats: llars i/o habitatges i milers d'€.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Evolució dels ajuts i imports per àmbits del PTGC. Catalunya, 2014-2015

Unitats: taxes de creixement en percentatges.
Nota: Només es comptabilitzen els ajuts del Programa de pagament del lloguer, els ajuts personalitzats a l'allotjament i els ajuts implícits al lloguer del parc públic.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T12 i IV.4.A.T14 de l'annex.

15.5.3. EL PROGRAMA DE FOMENT DE LA REHABILITACIÓ

Augmenten els ajuts per rehabilitar el parc privat d'habitatges mentre es redueixen els dirigits al parc públic.

L'any 2015 augmenta de forma significativa tant l'import dels ajuts com el nombre d'habitatges subvencionats a través dels programes de rehabilitació d'habitatges.

Tot i així, malgrat ser un dels eixos prioritaris del nou Pla ple dret a l'habitatge, els seus nivells són un 37,1% i un 19,3% inferiors, respectivament, als que se subvencionaven anualment els anys 2007-2011. El nombre d'actuacions que han rebut algun tipus d'ajut per a la rehabilitació ha passat de 38.338 habitatges anuals els anys 2007-2011, a 29.879 habitatges l'any 2015, mentre que l'import global d'aquests

ajuts ha passat de 84,8 milions d'euros anuals a 53,3 milions d'euros el 2015. Aquest retrocés ha afectat tant els habitatges del parc privat, com, amb més intensitat, els del parc públic.

Els ajuts d'aquest Programa s'articulen a partir de les subvencions al parc privat i els ajuts al parc d'habitatges de la Generalitat.

L'import de les subvencions aprovades al parc privat ha estat de 48,2 milions d'€, amb un increment del 142,9% respecte del 2014 que, conjuntament amb l'augment del 89,4% de les actuacions associades, ha fet que s'incrementi l'import mitjà per actuació.

Aquest destacat increment respon a les subvencions gestionades a través del Consorci de l'Habitatge de Barcelona i del Consorci Metropolità de l'Habitatge, mentre que es redueixen l'import global i el nombre de beneficiaris dels ajuts gestionats directament per la Generalitat de Catalunya.

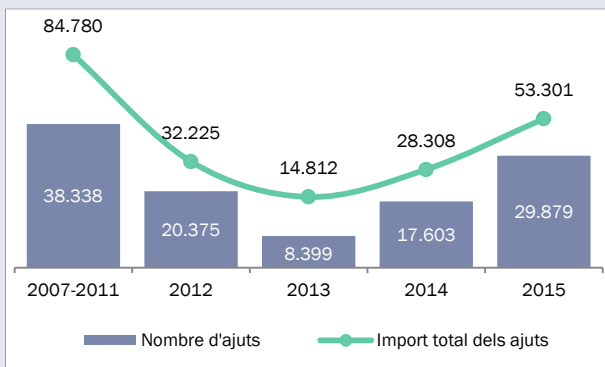
Així, la distribució de l'increment d'aquests recursos es polaritza en el territori destacant l'augment en l'àmbit metropolità del PTGC (vegeu la taula IV.4.A.T15 de l'annex).

Pel que fa als ajuts aprovats pel parc d'habitatge de la Generalitat, tot i augmentar el nombre d'actuacions globals s'ha reduït l'import destinat a aquestes.

Dins d'aquests ajuts augmenta, per una part, tant el nombre d'actuacions com l'import del Programa d'ascensors de la Generalitat de Catalunya i, per una altra, si bé s'incrementa el nombre d'actuacions en obres d'adequació i manteniment del parc públic d'habitatges de l'AHC, es redueix l'import global destinat a aquestes obres.

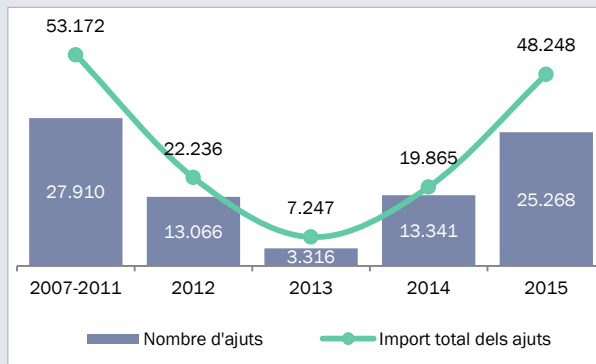
GRÀFIC IV.4.G20 Evolució dels ajuts vinculats al Programa de foment de la rehabilitació, Catalunya, 2007-2015

Nombre d'ajuts i import global del Programa de foment de la rehabilitació. Total. Catalunya, 2007-2015

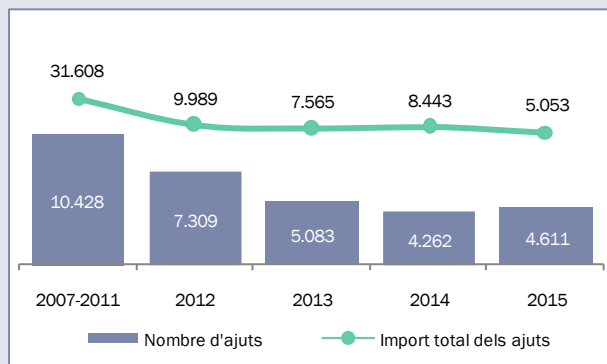
Unitats: llars i/o habitatges i milers d'€.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nombre d'ajuts i import global del Programa de foment de la rehabilitació. Parc privat. Catalunya, 2007-2015

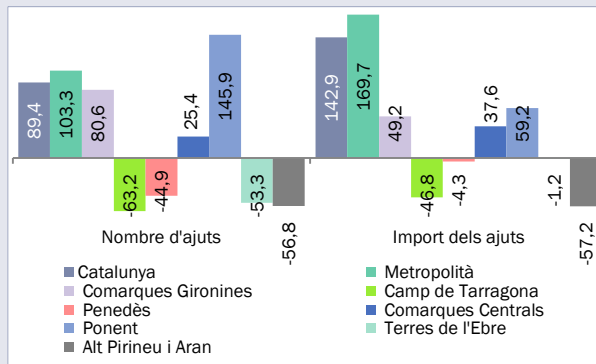
Unitats: llars i/o habitatges i milers d'€.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nombre d'ajuts i import global del Programa de foment de la rehabilitació. Parc públic. Catalunya, 2007-2015

Unitats: llars i/o habitatges i milers d'€.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nombre d'ajuts i import global del Programa de foment de la rehabilitació al parc privat. Catalunya, 2007-2015

Unitats: taxes de creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'AHC.

Nota: vegeu les taules IV.4.A.T12 i IV.4.A.T15 de l'annex.

16. INCLUSIÓ I PROTECCIÓ SOCIAL

16.1. INCLUSIÓ SOCIAL

A continuació, s'analitzen les dades sobre la renda i la seva distribució, així com sobre el risc de pobresa o exclusió social, a partir de l'explotació específica que Idescat realitza per a Catalunya dels resultats de l'Enquesta de condicions de vida (ECV) de l'INE.

L'any 2013 es produeix un trencament en la sèrie d'aquesta estadística per un canvi en la forma d'obtenir els ingressos de la llar: a partir d'aquest any, s'utilitza una metodologia mixta que combina la informació proporcionada per la persona informant amb els registres administratius de l'Agència Estatal d'Administració Tributària i de la Seguretat Social, mentre que des de l'any 2004, el mètode principal de recollida de dades era l'entrevista personal als membres de les llars objecte d'estudi. Idescat ha elaborat unes sèries retrospectives dels principals indicadors de l'ECV des de l'any 2009 amb la metodologia de l'any 2013 (amb base 2013).

Tenint en compte l'anterior, enguany s'analitza la situació de la distribució de la renda i del risc de pobresa o exclusió social l'any 2014, així com l'evolució dels indicadors en aquest àmbit en el període 2009-2014, respecte dels quals Idescat proporciona dades amb base 2013.

16.1.1. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA

Com a qüestió prèvia, cal assenyalar que les dades sobre renda de l'ECV donen informació sobre els ingressos de l'any anterior al de realització de l'Enquesta.²⁷⁰

La renda mitjana es manté gairebé igual que l'any anterior.

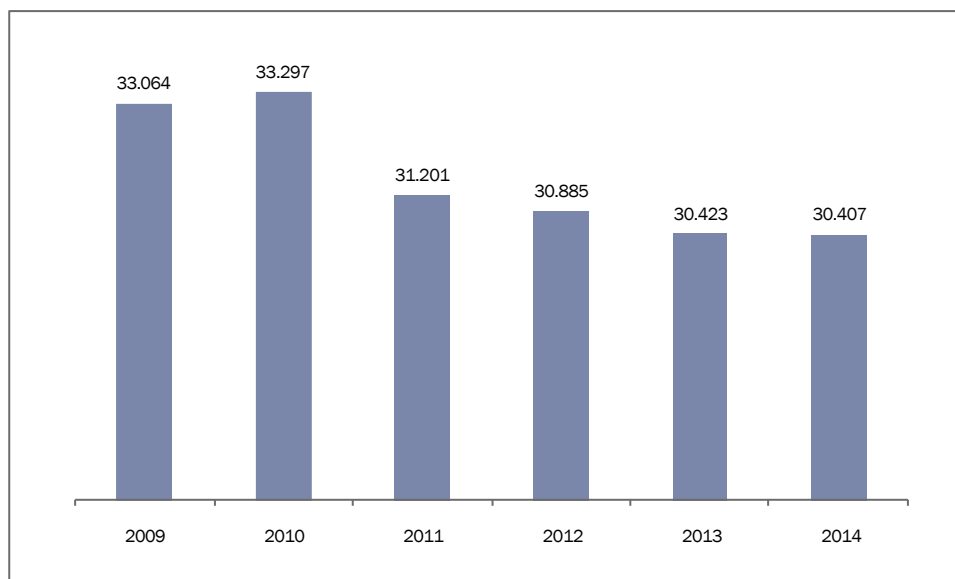
Els resultats de l'Enquesta de l'any 2014 mostren que la renda mitjana neta anual de les llars catalanes és de 30.407 euros l'any 2013, el 0,1% menys que l'any anterior.²⁷¹ La renda mitjana per persona és de 12.205 euros l'any 2013, la qual cosa suposa un augment del 0,8% respecte de l'any anterior.

La renda mitjana neta anual de les llars catalanes ha disminuït any rere any des del 2011, d'acord amb els resultats de les enquestes realitzades entre els anys 2009 i 2014, tot i que el darrer any la disminució de la renda és molt petita.

²⁷⁰ Aquests ingressos estan compostos pels ingressos del treball per compte d'altri, els beneficis/pèrdues del treball per compte propi, les prestacions socials, les rendes procedents d'esquemes privats de pensions no relacionats amb el treball, les rendes del capital i de la propietat, les transferències rebudes i pagades a altres llars, els ingressos percebuts per menors i el resultat de la declaració de l'IRPF; no s'hi inclouen components no monetaris, excepte el cotxe d'empresa.

²⁷¹ La renda neta correspon a la renda bruta menys l'impost de la renda, els impostos sobre el patrimoni i les cotitzacions obligatòries de les persones assalariades, autònomes i desocupades a la Seguretat Social obligatòria, les cotitzacions empresarials i les transferències trameses entre llars.

GRÀFIC IV.5.G1 Evolució de la renda mitjana neta anual de les llars. Catalunya, ECV 2009-2014¹

Unitats: euros.

(1): ingressos nets percebuts durant l'any anterior al de referència de l'ECV.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

La renda mitjana neta anual per persona varia en funció de determinades característiques sociodemogràfiques de la població. Així, les dones tenen una renda lleugerament inferior als homes. Segons les franges d'edat, les diferències de renda es fan més paleses: les persones de menys de 16 anys tenen una renda de 9.315 euros, que suposa el 76,3% de la renda mitjana, mentre que les que tenen 65 i més anys registren la renda més elevada (13.757 euros, és a dir, el 112,7% de la renda mitjana). Així mateix, la renda mitjana de les persones amb educació primària o inferior suposa el 62,2% de la de les persones amb educació superior. Igualment, les persones amb nacionalitat estrangera tenen una renda mitjana que suposa el 47,7% de la de les persones de nacionalitat espanyola. Quant a la relació amb l'activitat, la situació d'atur suposa tenir uns ingressos més baixos (8.492 euros), mentre que la situació de jubilació suposa disposar d'una renda més elevada (14.569). Finalment, les persones que viuen en una llar amb fills dependents són les que tenen menys ingressos (9.693 euros, el 79,4% de la renda mitjana).

Augmenta la desigualtat en la distribució de la renda.

L'estudi de les llars per trams d'ingressos permet analitzar la distribució de la renda. L'ECV del 2014 mostra que l'any 2013 el 9,4% de les llars de Catalunya ingressen fins a 9.000 euros anuals i que el 12,4% ingressen de 9.001 a 14.000 euros anuals. Això vol dir que el 21,8% ingressen fins als 14.000 euros anuals, un percentatge superior al registrat l'any anterior (el 19,2%). Pel que fa als trams superiors de la distribució de la renda, el 32,3% de les llars se situa en la franja més alta d'ingressos (35.000 euros o més a l'any), un percentatge superior al de l'any anterior, que va ser del 31,2% (vegeu la taula IV.5.A.T1 de l'annex).

Una altra forma d'analitzar la distribució de la renda és observar l'evolució de la ràtio S80/S20 i de l'índex de Gini, els quals s'utilitzen per al seguiment de l'Estratègia Europa 2020. L'S80/S20 compara el nivell d'ingressos de les llars amb més renda (el quintil superior de la distribució) respecte de les llars amb menys renda (les corresponents al quintil inferior). L'ECV del 2014 mostra que l'any 2013 el 20% de les llars amb el nivell econòmic més alt ingressen 6,5 vegades el que ingressen el 20% de les llars més desafavorides. El valor d'aquest indicador ha anat augmentant al llarg del període 2009-2014, havent-se registrat aquest últim any l'augment més gran.

Pel que fa a l'índex de Gini, aquest pren valor 0 en una situació hipotètica de màxima igualtat, en què totes les persones ingressen de la mateixa manera, i pren valor 1 en una situació de màxima desigualtat, en què una sola persona acumula tots els ingressos. D'acord amb l'ECV del 2014, el valor d'aquest indicador se situa en 33, un registre superior al de l'any anterior, després d'un seguit d'anys de baixada del seu valor.

TAULA IV.5.T1 Indicadors de distribució personal de la renda. Catalunya, 2009-2014¹

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
S80/S20	5,4	5,2	5,5	5,6	5,7	6,5
Índex de Gini	31,9	32,6	32,1	32,0	31,9	33,0

Unitats: índexs.

(1) La renda correspon als anys naturals anteriors als de realització de les enquestes.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

El 67,2% de les llars reben alguna prestació, la qual cosa incideix en la distribució de la renda.

Per últim, les prestacions socials rebudes per les llars tenen incidència en la distribució de la renda.²⁷² D'acord amb l'ECV del 2014, 1.986.00 llars catalanes han rebut alguna prestació l'any 2013, xifra que suposa un percentatge important del total de llars catalanes (el 67,2%). Les pensions de vellesa i de supervivència són les prestacions més importants i les reben 1.073.000 llars. Respecte de l'any 2012, s'ha registrat un increment de 43.000 llars perceptores de prestacions (vegeu la taula IV.5.A.T2 de l'anex).

16.1.2. RISC DE POBRESA O EXCLUSIÓ SOCIAL

L'indicador AROPE és un indicador agregat que mesura el risc de pobresa o exclusió social en el marc de l'objectiu de reducció de la pobresa de l'Estratègia Europa 2020. Es considera que una persona està en situació de risc de pobresa o exclusió social quan es troba almenys en alguna de les condicions següents: en risc de pobresa, és a dir, quan té uns ingressos equivalents inferiors al 60% de la renda mediana; o en situació de privació material severa, això és, en el cas que visqui en una llar que no es pugui permetre quatre conceptes d'una llista de nou; o bé en el supòsit que visqui en una llar amb una intensitat del treball molt baixa, és a dir, una llar en la qual els membres en edat de treballar ho van fer menys del 20% del total del seu potencial de treball durant l'any de referència dels ingressos, és a dir, l'any anterior al de realització de l'Enquesta. Cal ressaltar que, d'acord amb la seva definició, l'indicador AROPE representa el percentatge de persones que compleix un o més dels elements que el componen, per la qual cosa algunes persones poden complir dos o més dels criteris simultàniament.

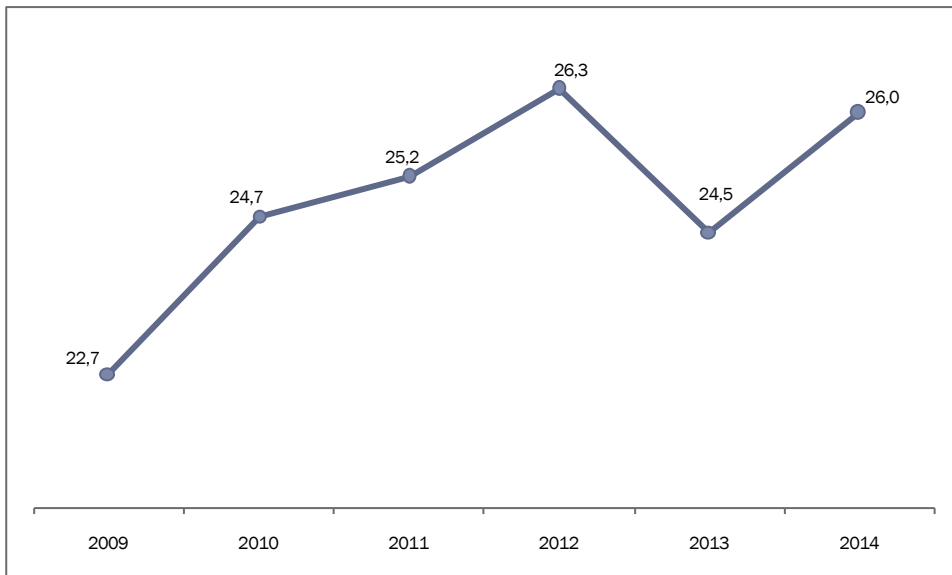
Una de cada quatre persones es troba en risc de pobresa o exclusió social.

D'acord amb l'ECV 2014, el 26% de la població catalana, és a dir, 1.913,5 milers de persones (una de cada quatre), es troba en risc de pobresa o exclusió social, 1,5 punts per sobre de l'any anterior (24,5%). Aquest augment s'observa després que l'any 2013 es registrés una baixada del percentatge de persones en aquesta situació. Al llarg del període 2009-2014, el valor de la taxa AROPE ha augmentat 3,3 punts a Catalunya.

²⁷² Per prestació social s'entén tota transferència monetària per raons de vellesa, supervivència, desocupació, malaltia o invalidesa, com també els ajuts a la família, habitatges o estudis, entre d'altres.

GRÀFIC IV.5.G2 Evolució de la taxa AROPE. Catalunya, 2009-2014

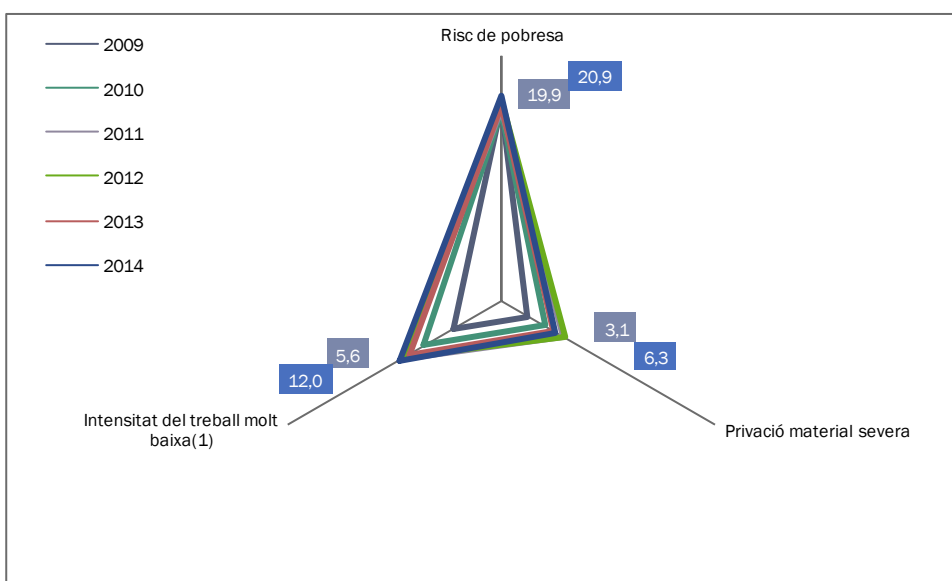

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Pel que fa a la composició de l'indicador AROPE, la taxa de risc de pobresa és el component que té més pes (20,9%), seguit del factor sobre intensitat del treball a la llar (12%) i, per acabar, del component sobre privació material severa (6,3%). Al llarg del període 2009-2014, el risc de pobresa registra un augment d'un punt percentual, mentre que en els altres dos factors s'observen increments de més del doble del seu valor (superior en el cas de la baixa intensitat del treball a la llar). Entre els anys 2013 i 2014, l'increment més alt en termes absoluts es registra en el risc de pobresa, atès que és el factor que afecta més població (75.300 persones més), mentre la baixa intensitat del treball és el factor que puja més en termes relatius (el 9,3%, és a dir, 57.700 persones més); per últim, la privació material severa afecta 14.700 persones més en un any, amb un increment del 3,3%.

GRÀFIC IV.5.G3 Evolució dels components de la taxa AROPE. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

(1) Càlcul efectuat sobre la població de 18-59 anys i aplicat a la població de 0-59.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

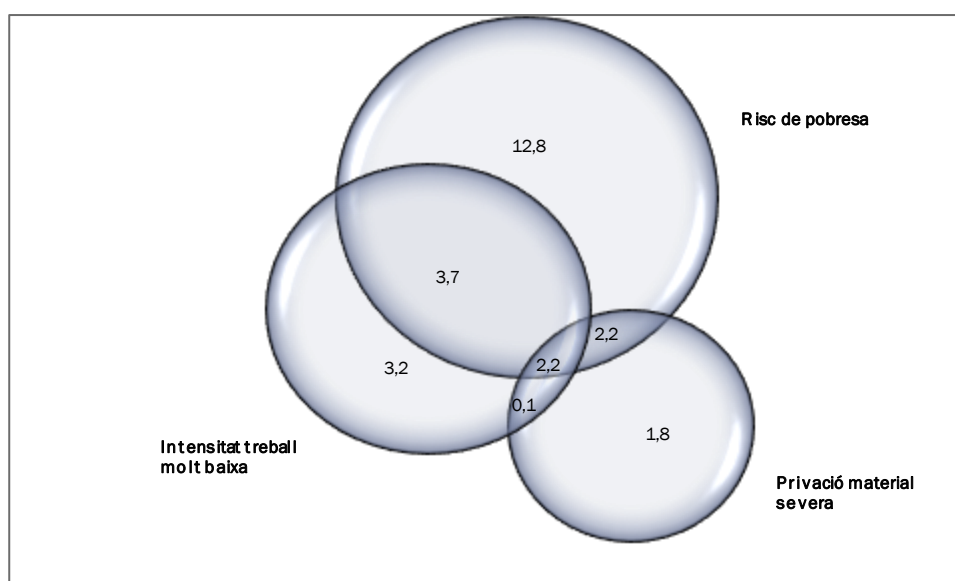
S'incrementa la població catalana afectada pels tres factors de l'AROE.

La combinació dels tres factors de l'AROE produeixen set grups de població a Catalunya, que es poden observar en la figura següent amb dades de l'ECV de l'any 2014.

Cal ressaltar que el 8,2% de la població catalana (606,5 milers de persones) es troba en dues o més situacions de les que componen l'indicador AROPE (risc de pobresa, privació material severa i viure en una llar amb una intensitat del treball molt baixa), precisament el mateix percentatge de població que l'any anterior.

Tanmateix, s'ha incrementat el percentatge de població catalana que es veu afectada pels tres factors que componen l'AROE, el qual és del 2,2% (162,2 milers de persones). L'any anterior, el percentatge de població que es trobava en aquesta situació era de l'1,7% (123,4 milers de persones).

FIGURAIV.5.F1 Taxa AROPE. Interseccions entre subpoblacions. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

El valor de la taxa AROPE varia en funció de determinades variables sociodemogràfiques. Quant al sexe, el risc de pobresa o exclusió social afecta una mica més les dones (26,8%) que els homes (25,2%) l'any 2014; a més, la taxa femenina ha augmentat més respecte de l'any 2013. Pel que fa a l'edat, tots els col·lectius tenen valors de la taxa superiors a la mitjana, amb l'excepció de les persones de 65 anys i més (15,3%). El risc de pobresa o exclusió social és especialment elevat entre els menors de 16 anys (31,8%). Entre el 2013 i el 2014, la taxa dels menors és la que ha experimentat l'augment més elevat de tots els grups d'edat.

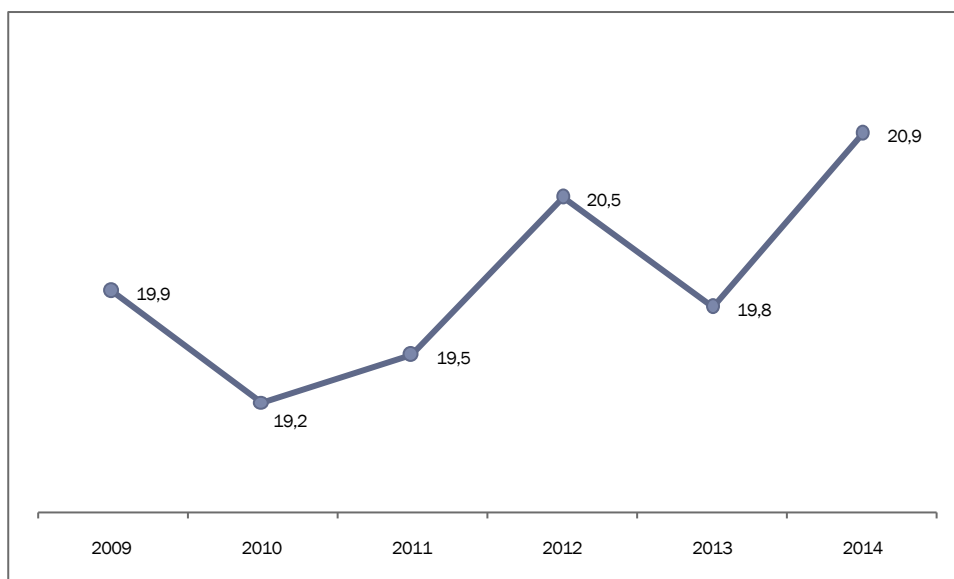
Altrament, la taxa de les persones de nacionalitat estrangera (55,2%) és molt superior a les de nacionalitat espanyola (21,7%). Una altra variable que cal considerar és el nivell de formació: les dades mostren que les persones amb educació secundària de primer cicle tripliquen el risc de pobresa o exclusió social de les persones amb educació superior (el 35,9% front a l'11,5%) i que les persones amb educació primària o inferior també tenen una taxa molt elevada (el 31,4%). Una altra qüestió important és la relació amb l'activitat: les persones aturades mostren nivells molt elevats de la taxa AROPE (53,9%) en relació amb la resta de categories, la qual cosa és lògica tenint en compte que un dels components de la taxa és la baixa intensitat del treball a la llar. Per últim, cal assenyalar que les llars amb fills dependents tenen nivells més elevats de risc de pobresa i exclusió social (30,7%) que les que estan formades només per persones adultes (20,9%) (vegeu la taula IV.5.A.T3 de l'annex).

Risc de pobresa²⁷³

El 20,9% de la població catalana es troba en risc de pobresa.

L'ECV de l'any 2014 mostra que el risc de pobresa afecta el 20,9% de la població catalana (1.538,3 milers). La taxa ha augmentat 1,1 punts respecte de l'any anterior, la qual cosa vol dir que 75,2 milers de persones més es troben en situació de risc de pobresa. Al gràfic següent s'observa que l'any 2014 es registra l'augment més elevat de l'indicador entre els anys 2009 i 2014, període en què es disposa de dades comparables (càlcul amb base 2013).

GRÀFIC IV.5.G4 Evolució de la taxa de risc de pobresa. Catalunya, 2009-2014¹

Unitats: percentatges.

(1) La taxa de risc de pobresa és un indicador que es construeix amb els ingressos de l'any anterior al de referència de l'Enquesta.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

A continuació, es fa una anàlisi del risc de pobresa atenent diferents variables sociodemogràfiques, d'acord amb l'ECV del 2014.

Destaca que el 28,8% de la població de menys de 16 anys es troba en risc de pobresa.

La incidència del risc de pobresa atenent variables com el sexe, l'edat, la composició de la llar i la relació amb l'activitat és similar a la que s'ha comentat anteriorment respecte de l'indicador AROPE. Destaca l'elevat risc de pobresa dels menors de 16 anys (28,8%), el qual es relaciona amb la composició i el nivell d'ingressos de la llar (vegeu els gràfics IV.5.A.G1, IV.5.A.G2 i IV.5.A.G3 de l'annex).

Igualment, la xifra elevada de llars amb totes les persones en edat activa desocupades i de llars sense cap ingrés té una relació directa amb les xifres de risc de pobresa dels menors de 16 anys. L'any 2013 (mitjana anual)²⁷⁴ es registren 272,8 milers de llars amb totes les persones en edat activa desocupades

²⁷³ L'indicador sobre risc de pobresa fa referència a l'any anterior al de realització de l'Enquesta, atès que es tracta d'un indicador que es construeix a partir dels ingressos equivalents de la població.

²⁷⁴ Es fa referència a les dades sobre llars de l'any 2013 per fer-les comparables amb les xifres sobre risc de pobresa, atès que aquest darrer indicador es construeix amb els ingressos de l'any anterior al de referència de l'ECV que s'analitza (ECV 2014).

a Catalunya, així com 118,0 milers de llars sense cap ingrés. En aquestes últimes viuen un total de 235,4 milers de persones.

Aquestes xifres han augmentat respecte de l'any 2009, en el qual hi havia 162,2 milers de llars amb totes les persones en edat activa desocupades i 82,1 milers de llars sense cap ingrés. No obstant això, les darreres dades disponibles sobre aquest tipus de llars (mitjana de l'any 2015) mostren una millora de la situació respecte de l'any 2013 (vegeu el gràfic IV.5.A.G4 de l'annex).

Un altre indicador que cal tenir en compte és la taxa de risc de pobresa en el treball (*in work-poverty*),²⁷⁵ el valor de la qual a Catalunya és de l'11,7% l'any 2014. Aquesta taxa és més elevada en les dones (13,1%) que en els homes (10,5%). El risc de pobresa en el treball ha augmentat lleugerament en un any, atès que l'any 2013 va ser de l'11,4%.

Davant el repte que suposen els nivells elevats de risc de pobresa infantil, cal esmentar la vigència del II Pla estratègic estatal d'infància i adolescència 2013-2016, el qual constitueix un marc de cooperació entre administracions en aquest àmbit, juntament amb altres entitats implicades en els drets de la infància.²⁷⁶ A més, en compliment del Pla estatal d'inclusió social 2013-2016, l'any 2015 s'ha reformat la legislació de protecció a la infància²⁷⁷ i s'ha aprovat la Llei del tercer sector d'acció social.²⁷⁸

També cal fer esment del Pla estatal de suport a la família 2015-2017,²⁷⁹ entre les mesures del qual destaca la previsió d'un complement a la pensió contributiva de jubilació, viduïtat i incapacitat permanent de les dones amb dos fills i més. Aquest complement s'aplica a les pensions causades a partir de l'1 de gener del 2016 per fills nascuts o adoptats amb anterioritat al fet causant de la pensió, d'acord amb la Llei de pressupostos generals de l'Estat per al 2016.²⁸⁰ El Pla esmentat consta de 227 mesures i té set línies estratègiques: protecció social i econòmica de les famílies, conciliació i coresponsabilitat, suport a la maternitat i entorn favorable a la vida familiar, parentalitat positiva, suport a les famílies amb necessitats especials, coordinació, cooperació i transversalitat i, per últim, avaluació dels resultats.

En l'àmbit de Catalunya es crea una prestació garantida de servei bàsic, de caràcter temporal per atendre necessitats d'alimentació de persones i famílies en situació d'urgència social i que necessiten ajuda per a llur subsistència.²⁸¹ També s'aprova el Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència 2015-2018,²⁸² el qual deriva del mandat de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència. El Pla té la finalitat d'establir una coordinació adequada de les actuacions portades a terme des dels diversos nivells d'intervenció, molt especialment en la prevenció de les situacions de risc. Es preveuen les polítiques socials en infància i adolescència que ha de desplegar el Sistema de Serveis Socials de Catalunya, així com les polítiques públiques que en aquest àmbit desenvolupen la resta de departaments de la Generalitat.²⁸³

Les transferències socials tenen un impacte reduït en la disminució de la pobresa infantil.

L'impacte de la intervenció de l'Administració pública en els nivells de risc de pobresa es fa palès quan es comparen les taxes abans i després de les transferències socials. L'ECV de l'any 2014 mostra que la

²⁷⁵ Aquest indicador mostra la proporció de persones que van treballar almenys set mesos durant l'any de referència de la renda i que tenen una renda disponible equivalent per sota del llindar de risc de pobresa.

²⁷⁶ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 05.04.2013.

²⁷⁷ Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència i Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència. BOE núm. 175, de 23.07.2015 i BOE núm. 180, de 29.07.2015, respectivament.

²⁷⁸ Llei 43/2015, de 9 d'octubre, del tercer sector d'acció social. BOE núm. 243, de 10.10.2015.

²⁷⁹ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 14.05.2015.

²⁸⁰ Llei 48/2015, de 29 d'octubre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2016. BOE núm. 260, de 30.10.2015.

²⁸¹ Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015.

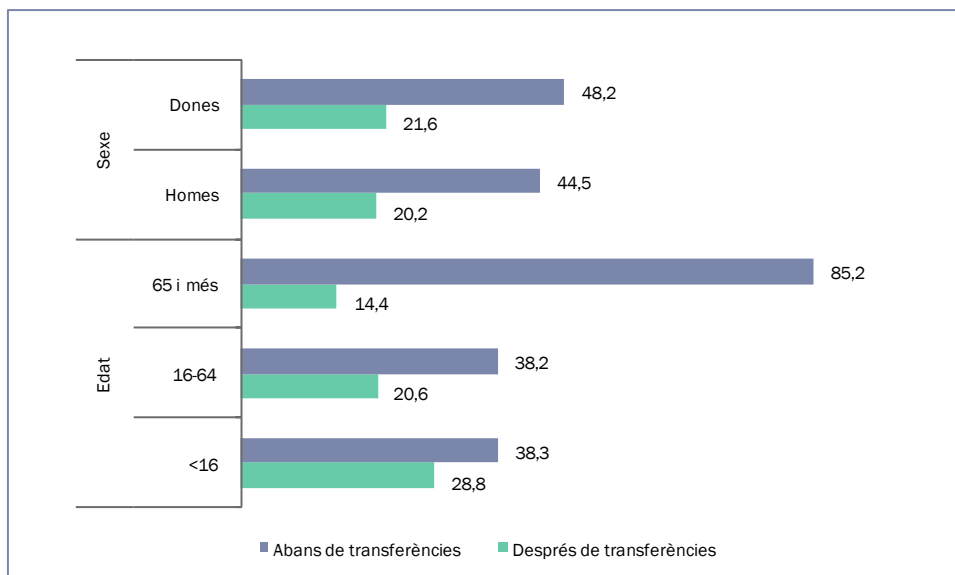
²⁸² Acord de GOV/118/2015, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència de Catalunya 2015-2018. DOGC núm. 6919, de 23.07.2015.

²⁸³ El desplegament del Pla permet l'aplicació del Pacte per a la infància de Catalunya, signat el 19 de juliol del 2013, el qual ha esdevingut el marc a partir del qual s'ha desplegat el Pla.

taxa de risc de pobresa abans de qualsevol transferència social és del 46,4%, la qual passa al 29,4% després de comptabilitzar les pensions i al 20,9% quan s'incorporen totes les transferències socials. És a dir, en absència de transferències socials, al voltant de 4,5 de cada 10 persones a Catalunya es trobarien en risc de pobresa. Una qüestió que cal ressaltar és que les pensions són les transferències socials que més contribueixen a reduir el risc de pobresa.

Un punt important a l'hora d'analitzar l'impacte de les transferències socials és la consideració de les variables sobre sexe i, sobretot, edat. Quant al sexe, la intervenció de l'Administració redueix més el risc de pobresa en el cas de les dones, les quals parteixen d'un risc de pobresa més elevat que els homes abans de qualsevol transferència. Per franges d'edat les diferències són més acusades, tant pel que fa al nivell de risc de pobresa abans de transferències socials com a la capacitat redistributiva d'aquestes transferències. En aquest sentit, en el gràfic següent s'observa que la intervenció de l'Administració afavoreix més les persones de 65 anys i més, les quals parteixen de taxes molt elevades de risc de pobresa, mentre que les taxes de les persones en edat laboral i, sobretot, de les de menys de 16 anys mostren reduccions molt menors del seu risc de pobresa, malgrat partir de taxes menys elevades en absència de transferències socials.

GRÀFIC IV.5.G5 Taxa de risc de pobresa abans i després de transferències socials. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

(1) La taxa de risc de pobresa és un indicador que es construeix a partir dels ingressos de l'any anterior al de realització de l'Enquesta.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

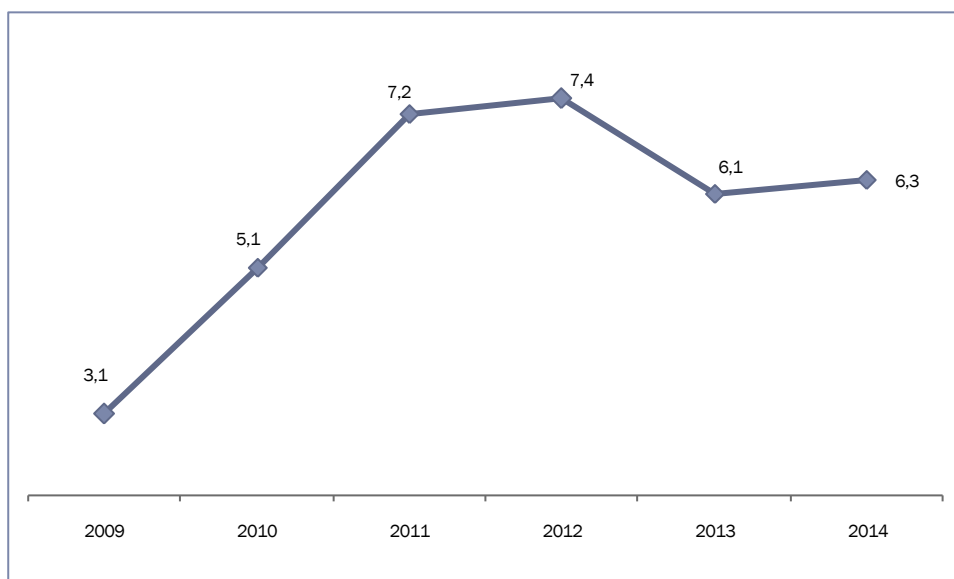
Privació material severa²⁸⁴

La privació material severa afecta el 6,3% de la població catalana.

La privació material severa afecta el 6,3% de la població catalana l'any 2014, és a dir, 465,2 milers de persones. Aquest percentatge és superior en 0,2 punts respecte de l'any anterior (6,1%). Al gràfic següent s'observa que la privació material severa creix de forma important des de l'any 2009 fins a assolir el seu punt més elevat l'any 2012, en el qual va afectar el 7,4% de la població catalana. A partir d'aquest any, la privació material severa disminueix fins a afectar al voltant del 6% de la població catalana.

²⁸⁴ Les dades sobre privació material severa es refereixen a l'any de realització de l'Enquesta (2014).

GRÀFIC IV.5.G6 Evolució de l'indicador sobre privació material severa. Catalunya, 2009-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

La privació material severa afecta més els homes (6,7%) que les dones (5,5%). Així mateix, és important ressaltar que, tal com passa amb altres indicadors, la privació material severa afecta de manera diferent les persones en funció de la seva edat: les persones de 65 anys i més són les que tenen el valor més baix de l'indicador (2,3%), mentre que els valors més elevats es registren en les franges d'edat de 30 a 44 anys (8,9%) i de menys de 16 anys (8,2%).

Una altra qüestió que cal comentar és que un percentatge elevat de la població pateix restriccions importants en algun dels ítems que conformen l'indicador. Per exemple, el 42,6% de la població catalana viu en llars que no es poden permetre fer vacances almenys una setmana a l'any i el 41,1% viu en llars que no tenen capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes.

Destaca el creixement de la pobresa energètica.

Així mateix, destaca l'augment del grup de població que no pot assumir la despesa de mantenir la llar a una temperatura adequada, el qual ha pujat 4,1 punts percentuals en un any, fins a situar-se en el 9,3% de la població catalana (683,7 milers de persones). És important assenyalar que el percentatge més elevat en aquest ítem és el que correspon a les persones de menys de 16 anys, l'11% de les quals viuen en llars que no es poden mantenir a una temperatura adequada (vegeu els percentatges dels ítems disponibles a la taula IV.5.A.T4 de l'annex).

La Llei del Parlament de Catalunya 24/2015²⁸⁵ ha volgut fer front al creixement de la pobresa energètica, entesa com la dificultat per afrontar les factures dels subministraments bàsics d'electricitat, gas i aigua. Aquesta norma pretén garantir que les persones i unitats familiars que es troben en situació d'exclusió residencial no pateixin talls en els subministraments esmentats. A més, permet superar la suspensió cautelar per part del Tribunal Constitucional de la Llei 20/2014, de modificació del Codi de consum,²⁸⁶ i no deixar desprotegides les famílies més vulnerables.

²⁸⁵ Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica. DOGC núm. 6928, de 05.08.2015.

²⁸⁶ Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum. DOGC núm. 6780, de 31.12.2014.

Tanmateix, cal ressaltar que el Tribunal Constitucional ha aixecat parcialment la suspensió de la Llei 20/2014.²⁸⁷ En concret, la de l'article referent al Fons contra la pobresa energètica i també la de l'article que estableix que aquest Fons s'ha de nodrir del que aportin les empreses subministradores i l'Administració. No obstant això, la resta dels articles de la Llei continuen suspesos, entre els quals hi ha el que garanteix que les unitats familiars que demostrin una situació de pobresa energètica no pateixin talls de subministrament, especialment durant els períodes crítics.

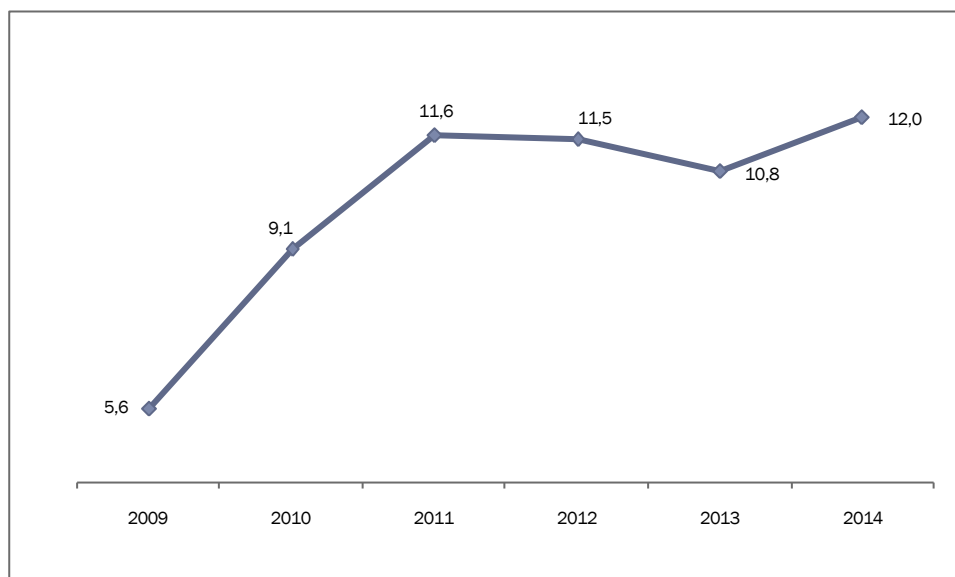
Altrament, l'ECV també proporciona informació sobre el grau de dificultat de les llars catalanes per arribar a final de mes. Aquest indicador, malgrat que no forma part de l'ARPE, permet delimitar situacions o processos de vulnerabilitat que es poden agreujar fins a arribar a situacions de privació material severa. L'any 2014, el 32,2% de la població catalana viu en llars que tenen dificultat o molta dificultat per arribar a final de mes. En concret, el 12,9% manifesta viure en llars que arriben a final de mes amb molta dificultat.

Intensitat del treball a la llar²⁸⁸

El 12% de la població viu en llars amb una intensitat del treball molt baixa.

El 12% de la població catalana (678,5 milers) viu en llars amb una intensitat del treball molt baixa (ECV del 2014). Aquest percentatge és 1,2 punts superior respecte de l'any anterior (10,8%). Al gràfic següent s'observa que el valor de l'indicador sobre intensitat del treball a la llar creix de forma important des de l'any 2009 fins a arribar a afectar l'11,6% de la població catalana l'any 2011. A partir d'aquest any, el valor de l'indicador disminueix lleugerament durant dos anys i torna a augmentar l'any 2014, en el qual assoleix el seu punt més elevat.

GRÀFIC IV.5.G7 Evolució de l'indicador sobre intensitat del treball a la llar. Catalunya, 2009-2014

Unitats: percentatges.

(1) Càlcul efectuat sobre la població de 18-59 anys i aplicat a la població de 0-59 anys.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

²⁸⁷ Interlocutòria de 12.04.2016 del Ple del Tribunal Constitucional en el recurs d'inconstitucionalitat núm. 5459-2015, contra els articles 3, 8, 13, 17, 18.2, 20 i la disposició addicional primera de la Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juny del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum. BOE núm. 96, de 21.04.2016.

²⁸⁸ Cal recordar que aquest indicador es construeix a partir del treball realitzat pels membres de la llar durant l'any de referència dels ingressos, és a dir, l'any anterior al de realització de l'Enquesta.

L'evolució d'aquest indicador, que proporciona informació sobre l'impacte de l'atur a les llars, pot denotar l'augment de situacions de risc de pobresa i exclusió social i està relacionat amb l'increment de les situacions de vulnerabilitat de la infància. En aquest sentit, un altre indicador que s'ha de comentar és el de la població de 0 a 17 anys que viu en llars on no hi ha cap persona ocupada, el valor del qual arriba a l'11,9% l'any 2014 a Catalunya.

En aquest context, cal mencionar les iniciatives que s'han posat en marxa en diversos àmbits per fer front a la situació social:

La Unió Europea subratlla la necessitat d'enfortir la dimensió social de la UEM, atès que es detecten una sèrie de reptes i riscos relacionats especialment amb la pobresa, la desigualtat, la cohesió social i la integració social.²⁸⁹ En concret, es fa una crida als estats membres (i no és la primera vegada) per tal de modernitzar els sistemes de protecció social per garantir una protecció adequada en totes les etapes de la vida de la persona, incentivant la seva participació activa en el mercat de treball.²⁹⁰

En relació amb l'Estat espanyol, la UE observa una coordinació limitada entre els serveis d'ocupació i els serveis socials i la incompatibilitat dels diferents règims de renda mínima. En aquest sentit, es recomana augmentar la qualitat i l'eficàcia de l'ajuda i l'assessorament per a la cerca d'ocupació, així com racionalitzar els règims de renda mínima i d'ajuda familiar.²⁹¹

En l'àmbit estatal, el Programa nacional de reformes del 2015 afirma que la via més efectiva per lluitar contra la pobresa i l'exclusió social és la creació d'ocupació i la inserció laboral i que aquesta via es farà a través de les polítiques actives d'ocupació, l'adequació del capital humà i les mesures en el mercat de treball. També es preveu posar en marxa una avaluació del sistema de prestacions socials i rendes mínimes per impulsar la coordinació entre l'Estat i les CCAA per fer un ús més eficaç i eficient dels recursos disponibles. Així mateix, es pretén continuar amb la posada en marxa de mesures per assegurar serveis bàsics als col·lectius més desafavorits i als específics.

En l'àmbit de Catalunya, cal fer esment del Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social 2015-2016 com a eix prioritari del qual se situa la lluita contra la pobresa i l'exclusió social en la infància i l'adolescència.²⁹² Així mateix, es crea una prestació garantida de servei bàsic, de caràcter temporal, per atendre les necessitats d'alimentació de persones i famílies en situació d'urgència social i que necessiten ajuda per a llur subsistència.²⁹³ També cal posar de manifest que la lluita contra la pobresa és un dels pilars del Pla de Govern de la XI legislatura, per la qual cosa es pretenen prioritzar les polítiques socials i garantir i millorar l'estat del benestar.²⁹⁴

16.2. EL SISTEMA DE PROTECCIÓ SOCIAL : PRESTACIONS ECONÒMIQUES I DE SERVEIS

Davant la situació social descrita, el sistema de protecció social es configura com un element important per fer front al risc de pobresa i a l'exclusió social.

A continuació, s'analitza l'evolució de les pensions i altres prestacions econòmiques del sistema de la Seguretat Social, de les prestacions del Sistema Català de Serveis Socials, en el qual es troben integrades

²⁸⁹ Reunió del Consell d'Ocupació, Política Social, Sanitat i Consum de 18.06.2015.

²⁹⁰ Decisió (UE) 2015/1848 del Consell, de 5 d'octubre de 2015, relativa a les orientacions per a les polítiques d'ocupació dels estats membres per al 2015.

²⁹¹ Recomanació del Consell, de 14 de juliol de 2015, relativa al Programa nacional de reformes de 2015 d'Espanya i per la que s'emet un Dictamen del Consell sobre el Programa d'estabilitat de 2015 d'Espanya. DOUE C 272/46, de 18.08.2015.

²⁹² Acord de GOV/96/2015, de 16 de juny, pel qual s'aprova el Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social de Catalunya 2015-2016. DOGC núm. 6895, de 18.06.2015.

²⁹³ Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015.

²⁹⁴ Aprovat en reunió del Consell Executiu de 19.04.2016.

les prestacions de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència, així com la renda mínima d'inserció.

16.2.1. PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

Nous ajornaments de les millores de la Seguretat Social.

Enguany es poden esmentar una sèrie de nous ajornaments de les millores previstes en l'àmbit de la Seguretat Social. En primer lloc, cal destacar que l'any 2015 no s'ha fet efectiva la millora de les pensions de viduïtat ni l'ampliació del permís de paternitat a quatre setmanes i que l'any 2016 s'han tornat a posposar ambdues millores. En segon lloc, a partir de l'any 2015 s'ha eliminat, després de successius ajornaments, l'extensió de l'obligatorietat de la cobertura de les contingències professionals a tots els règims de la Seguretat Social. Això implica el retorn al caràcter voluntari de la cobertura de les contingències professionals en el RETA. Finalment, també en relació amb el treball autònom, es posposa la cotització a temps parcial.²⁹⁵

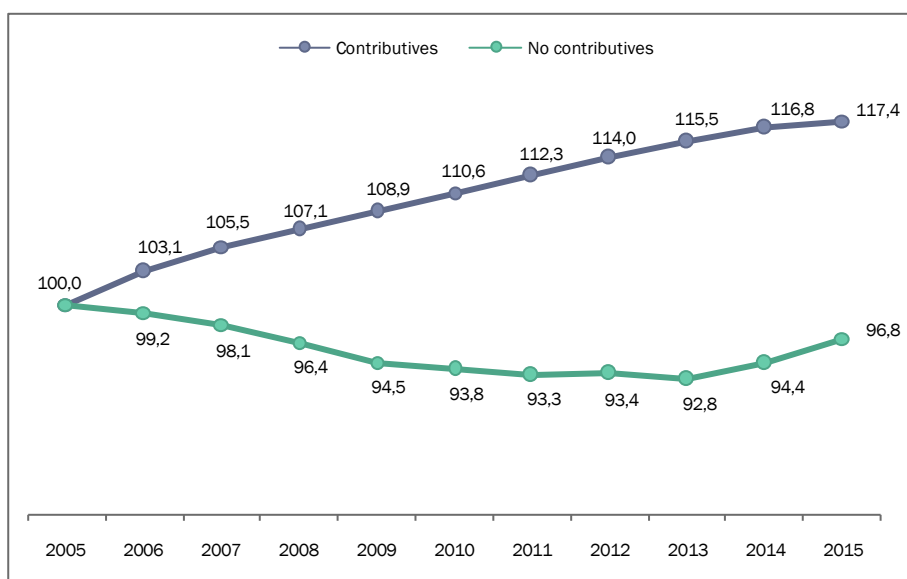
16.2.1.1. PENSIONS

Es desaccelera el creixement del nombre de pensions...

L'any 2015, el nombre total de pensions en vigor (entre contributives i no contributives) se situa en 1.734.675, amb un creixement interanual del 0,7%, inferior a la mitjana del període 2005-2015 (l'1,7%).

Al llarg de l'últim decenni (2005-2015), s'observen tendències diferents en l'evolució dels dos tipus de pensions. D'una banda, les pensions contributives creixen (l'any 2015, hi ha 264.042 pensions més respecte del 2005). De l'altra, les pensions no contributives disminueixen (l'any 2015, hi ha 1.949 pensions menys que l'any 2005); no obstant això, cal destacar que aquestes últimes pensions registren evolucions positives en els últims dos anys (de l'1,6% l'any 2014 i del 2,4% l'any 2015).

GRÀFIC IV.5.G8 Evolució de les pensions. Catalunya, 2005-2015

Unitats: taxa acumulada de creixement (base 2005).

²⁹⁵ Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015 (BOE núm. 315, de 30.12.2014) i Llei 48/2015, de 29 d'octubre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2016 (BOE núm. 260, de 30.10.2015).

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

per l'efecte de l'evolució de les pensions contributives.

El nombre total de pensions contributives en vigor se situa en 1.676.791 l'any 2015, amb un creixement interanual del 0,7%, percentatge més baix que el dels anys anteriors i que se situa per sota de la mitjana del creixement registrat al llarg de l'última dècada (1,7%) (vegeu el gràfic IV.5.A.G5 de l'annex).

Les pensions de jubilació suposen el 63,6% de les pensions contributives i registren un creixement interanual de l'1%, superior al de la mitjana del sistema. La següent classe de pensió més freqüent és la pensió de viduïtat, amb un pes del 23,5%, la qual registra una lleugera caiguda del 0,2%. Les pensions d'incapacitat permanent, amb un pes del 9,9%, augmenten el 0,2%, després de disminuir durant tres anys consecutiu. D'altra banda, atenent el règim de la Seguretat Social, el règim general i l'especial del treball autònom concentren el 91,5% de les pensions (el 73,1% el règim general) i són els únics dos règims que registren evolucions positives del nombre de pensions.

La pensió mitjana creix menys que en anys anteriors.

La pensió mitjana del sistema se situa en els 926,3 euros mensuals l'any 2015, la qual cosa suposa un increment interanual del 2,0%, lleugerament superior al registrat l'any 2014, que va ser de l'1,8%. Aquests increments són inferiors als dels anys anteriors i a la mitjana de creixement anual de l'últim decenni, situada en el 4,0%. Aquesta evolució és conseqüència principalment dels ajustos que s'han anat produint en l'actualització de les pensions en els anys de crisi i de l'aplicació de l'índex de revaloració de les pensions, el qual ha suposat una pujada del 0,25% els anys 2014 i 2015 (vegeu el gràfic IV.5.A.G6 de l'annex). Gairebé la meitat de les pensions contributives (el 49,0%) té un import inferior als 700 euros mensuals, front al 8,1% que supera els 2.000 euros (vegeu el gràfic IV.5.A.G7 de l'annex)

La quantia més elevada correspon a la pensió de jubilació (1.046,1 euros), seguida de la incapacitat permanent (1.004,7 euros). Les pensions de quantia més baixa són la de viduïtat (638,7 euros), la de favor de familiars (542,8 euros) i, sobretot, la d'orfenesa (370,2 euros).

Un altre punt que cal considerar és la **quantia de les pensions atenent el sexe** de la persona perceptora. L'any 2015, la pensió mitjana de les dones (706,44 euros) segueix sent inferior a la dels homes (1.193,13 euros). Aquesta diferència s'explica fonamentalment per un accés superior dels homes a les pensions de jubilació i incapacitat permanent, les quals tenen les quanties més elevades del sistema. Així, mentre que la majoria de les pensions percebudes per homes són de jubilació (79,7%) i només el 4,5% són de viduïtat, en el cas de les dones aquests percentatges se situen en el 50,4% i en el 39,2%. No obstant això, s'observa un increment progressiu, encara que lent, del nombre de dones perceptores de pensions de jubilació i d'incapacitat permanent.

A més, les dones que accedeixen sobretot a la pensió contributiva de jubilació perceben quanties inferiors a les dels homes, la qual cosa ve determinada per les trajectòries laborals prèvies. Així, s'observen diferències entre homes i dones en l'accés, la permanència i la sortida del mercat de treball (CES, 2012).

²⁹⁶

En termes generals, les dones s'incorporen més tard al treball remunerat i les seves carreres laborals són més irregulars i amb una major incidència del temps parcial. Quant a l'anàlisi dels abandonaments, s'observa que en general afecten més les dones que els homes, tot i que cal assenyalar que els abandonaments absoluts, per haver assolit l'edat de jubilació o per sortides que es perllonguen, afecten més els

²⁹⁶ CES (2012). *Tercer informe sobre la situació de las mujeres en la situación sociolaboral española*. Informe 01/2011. Madrid: CES.

homes i que els relatius afecten més les dones (Moreno i Cebrián, 2009).²⁹⁷ Com a resultat, les dones tenen unes bases de cotització més baixes i un nombre menor d'anys cotitzats en relació amb els homes.

TAULA IV.5.T2 Evolució de les pensions contributives i de la seva quantia mitjana segons classe i règim. Catalunya, 2014-2015

	Pensions 2015	Pes	% 2014-2015	Quantia mitjana 2015	% sobre pensió mitjana total	% 2014-2015
Total	1.676.791	100,0	0,7	926,3	100,0	2,0
Classe						
Jubilació	1.067.122	63,6	1,0	1.046,1	112,9	2,2
Viduitat	394.768	23,5	-0,2	638,7	69,0	1,3
Incapacitat permanent	165.515	9,9	0,2	1.004,7	108,5	1,3
Orfenesa	47.979	2,9	1,3	370,2	40,0	1,2
Favor familiars	1.407	0,1	-0,4	542,8	58,6	2,2
Règim						
General	1.225.379	73,1	1,2	1.037,2	112,0	1,8
Especial treball autònom	308.357	18,4	0,7	642,7	69,4	1,8
Especial treball del mar	7.971	0,5	-1,5	1.039,4	112,2	1,4
Especial mineria del carbó	2.526	0,2	-3,9	1.178,2	127,2	1,5
Accidents de treball	28.749	1,7	-0,6	1.024,8	110,6	1,9
Malalties professionals	4.569	0,3	-2,2	1.144,5	123,6	1,8
SOVI	99.240	5,9	-4,8	384,7	41,5	-0,1

Unitats: nombres absoluts i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Les pensions no contributives creixen i destaca la seva feminització.

El nombre total de pensions no contributives de jubilació i invalidesa se situa en les 57.884 l'any 2015, el 54,8% de les quals són de jubilació. Pel que fa al decenni 2005-2015, tot i que el nombre de pensions s'havia anat reduint progressivament, els dos últims anys s'observa un canvi de tendència, amb increments de l'1,6%, l'any 2014, i del 2,4%, l'any 2015 (vegeu el gràfic IV.5.A.G8 de l'annex).

Les dones suposen el 64,0% de les persones perceptores de pensions no contributives. En el cas de la pensió de jubilació, aquest percentatge arriba fins al 74,8%. Aquestes xifres reflecteixen una realitat social en la qual moltes dones actualment jubilades han tingut trajectòries laborals que no els permeten l'accés a una pensió contributiva. En aquest sentit, cal assenyalar el paper de les pensions no contributives a l'hora de matissar els efectes en la jubilació de les desigualtats en la participació laboral de les dones.

La quantia de les pensions no contributives per a l'any 2015 ha estat fixada en 5.136,60 euros anuals (366,90 euros mensuals), la qual cosa suposa un increment del 0,25%, d'acord amb la Llei de pressupostos generals de l'Estat d'aquest exercici. Tanmateix, la quantia que té reconeguda cada persona és

²⁹⁷ Moreno, G. i Cebrián, I. (2009). *Trayectorias de afiliación y bases de cotización, según género*. Estudi finançat a l'empareda de l'Ordre TIN/1305/2008, de 6 de maig). Universidad de Alcalá.

variable i s'estableix en funció d'una sèrie de circumstàncies,²⁹⁸ de manera que la pensió no contributiva mitjana se situa en els 373,8 euros mensuals l'any 2015, l'1,2% menys que l'any anterior, la qual cosa és conseqüència sobretot de la disminució de la quantia mitjana de les pensions d'invalidesa (el 2,1). L'any 2015 és el primer any en l'últim decenni en què es registra una disminució de l'import mitjà de les pensions no contributives (vegeu la taula IV.5.A.T5 de l'annex). Atenent la classe de pensió, la d'invalidesa té una quantia mitjana de 397,7 euros mensuals i la de jubilació de 354,1 euros mensuals l'any 2015.

TAULA IV.5.T3 Evolució del nombre i la quantia mitjana de les pensions no contributives. Catalunya, 2014-2015

Total	2014	2015	Variació 2014-2015 (%)
Pensions	56.527	57.884	2,4
Quantia mitjana	378,2	373,8	-1,2
Jubilació			
Pensions	31.106	31.720	2,0
Quantia mitjana	355,2	354,1	-0,3
Invalidesa			
Pensions	25.421	26.164	2,9
Quantia mitjana	406,3	397,7	-2,1

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i l'IMSERSO.

16.2.1.2. ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

A continuació, s'analitza l'evolució de les prestacions econòmiques de la Seguretat Social relacionades amb el naixement i les cures de la primera infància (maternitat, paternitat, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural i cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu) i la prestació d'incapacitat temporal, les quals són de caràcter contributiu. També s'analitza la prestació per fill/a a càrrec, de caràcter no contributiu.

Les pensions de maternitat i paternitat creixen per primer any després d'un període de caiguda.

Les prestacions de maternitat augmenten l'any 2015, fins a situar-se en les 49.523, després d'un període de caiguda del nombre de processos que comença l'any 2009. Les prestacions de paternitat també registren un augment i se situen en les 45.309 l'any 2015, després de quatre anys de disminució del nombre de processos. Pel que fa a les prestacions de risc durant l'embaràs i de risc durant la lactància natural, l'any 2015 s'observa un augment tant de la mitjana de processos mensuals, com dels que estan en vigor al final del període. L'any 2015 ha finalitzat amb 486 processos vigents de cura de menors afectats per càncer, el 37,3% més que l'any anterior (vegeu la taula IV.5.A.T6 de l'annex).

Altrament, l'any 2015 s'han iniciat una mitjana mensual de 85.405 processos d'incapacitat temporal, l'11,1% més que l'any anterior.²⁹⁹ El creixement s'observa en totes les contingències, tot i que és més important quan el procés s'inicia per una malaltia comuna o accident no laboral (excepte en el règim del

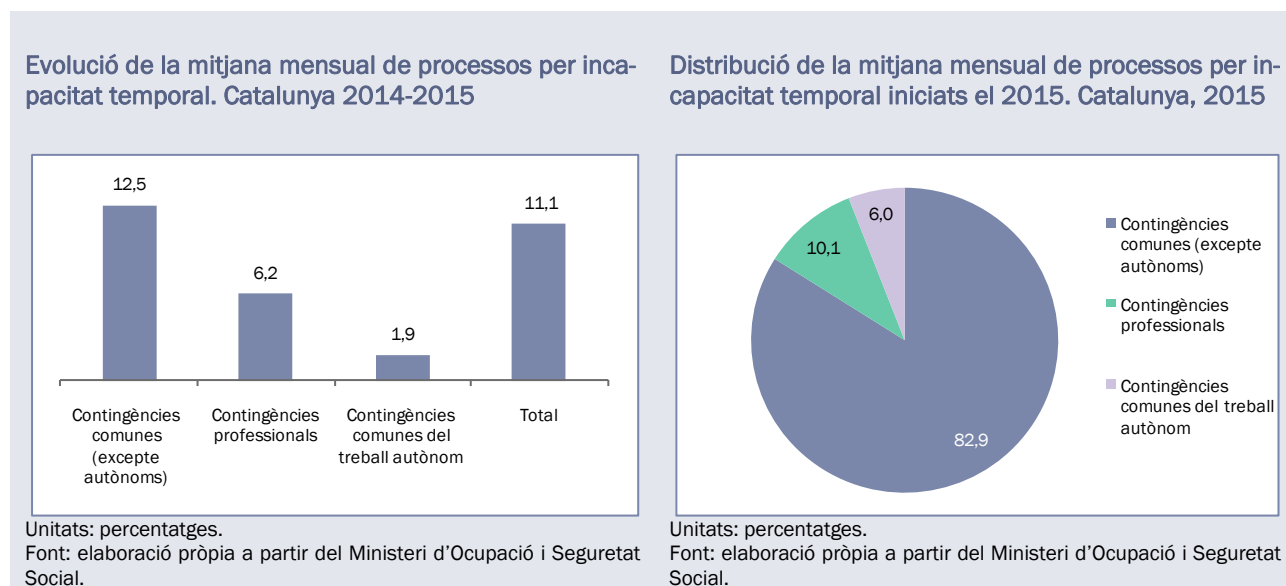
²⁹⁸ La quantia es determina en funció del nombre de persones beneficiàries d'una pensió no contributiva existents en una mateixa unitat econòmica, dels ingressos computables i del nombre de persones que integren la unitat de convivència, sense que l'import resultant pugui ser inferior al 25% de la quantia anual establerta (1.284,15 euros, l'any 2015). També s'estableix per a l'any 2015 un complement de 525 euros anuals per al pensionista que no tingui habitatge en propietat. Així mateix, les persones que perceben una pensió d'invalidesa amb un grau de discapacitat igual o superior al 75 per cent i amb necessitat d'ajut d'una altra persona tenen dret a percebre un complement equivalent al 50% de la pensió bàsica anual. A Catalunya, es pot sol·licitar una pensió complementària de la pensió no contributiva, la quantia màxima de la qual és de 107,01 euros mensuals l'any 2015.

²⁹⁹ En funció del fet causant, les prestacions per incapacitat temporal poden ser per contingències comunes (malaltia comuna o accident no laboral en el règim general i en els especials del mar i de la mineria del carbó, així com de les persones desocupades); per contingències professionals (malaltia professional o accident de treball en el règim general i en els especials del mar i la mineria del carbó); i per contingències per compte propi, és a dir, per contingències comunes en el règim del treball autònom.

treball autònom). L'any 2015 la mitjana de processos creix per segon any consecutiu, després d'uns anys de descens, com a conseqüència de l'evolució de l'ocupació.

La majoria dels processos iniciats l'any 2015 (el 82,9%) són per contingències comunes (excepte en el règim d'autònoms), seguits dels que deriven de contingències professionals (10,1%) i dels que s'inicien per contingències comunes en el règim del treball autònom.

GRÀFIC IV.5.G9 Mitjana mensual de processos per incapacitat temporal iniciats en el període. Agregat del sistema (INSS, ISM i MATEPSS). Catalunya, 2014-2015

Per acabar, cal fer referència a la prestació econòmica familiar per fill/a a càrrec, de caràcter no contributiu. L'any 2015 s'han registrat 206.337 d'aquestes prestacions, el 3,6% més que l'any anterior. Com en anys precedents, la majoria d'aquestes prestacions (el 77,8%) són per causants de menys de 18 anys sense discapacitat, l'accés a les quals està sotmès a un determinat nivell d'ingressos. En canvi, la prestació per fill amb discapacitat igual o superior al 65 per cent no està supeditada a un nivell d'ingressos i la seva quantia és superior a la de les anteriors i variable en funció que el fill/a tingui una edat superior o inferior als 18 anys.

16.2.2. RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ

La renda mínima d'inserció (en endavant, RMI) és una prestació de la Generalitat de Catalunya destinada a les persones amb dificultats econòmiques i socials greus per atendre les seves necessitats bàsiques amb els recursos convenients per mantenir-se i afavorir-ne la inserció o la reinserció social i laboral.

Augmenta el nombre d'expedients de l'RMI per tercer any consecutiu.

El nombre d'expedients vigents de l'RMI el 31 de desembre del 2015 és de 29.537, la qual cosa suposa que hi ha 2.466 expedients més que els vigents el 31 de desembre del 2014 (el 9,1% més). Cal ressaltar que fa tres anys que es registren increments dels expedients de l'RMI, després de dos anys de disminució (2011 i 2012), com a conseqüència de la reforma de la prestació que es va produir l'any 2011, la qual

va restringir els criteris d'accés a l'RMI.³⁰⁰ Amb anterioritat a aquesta reforma, es va produir un increment important dels expedients per l'efecte de la crisi econòmica i del seu impacte sobre l'ocupació.

La quantia mitjana l'any 2015 baixa el 3% respecte de l'any anterior.

Amb relació a la quantia mitjana de la prestació, l'any 2015 és de 500,41 euros i baixa el 3,0% respecte de l'any anterior. Cal ressaltar que la quantia mitjana de l'RMI havia pujat els anys 2013 i 2014 després de dos anys de disminució, coincidents amb els efectes de la reforma de l'any 2011, la qual va establir el salari mínim interprofessional com a topall de la quantia de la prestació.

Cal tenir present que la quantia de l'RMI està en funció de les càrregues familiars de la persona titular i pot estar subjecta a deduccions en funció dels ingressos de la unitat familiar. L'import de la quantia bàsica i dels ajuts complementaris no s'ha actualitzat l'any 2015 i és el mateix des de l'any 2011. L'import màxim de la prestació és de 648,60 euros (quantia del salari mínim interprofessional de l'any 2015) i el mínim és de 105,93 euros (el 25 per cent de la quantia bàsica).

El perfil de la persona titular: dona de 36 a 59 anys.

Una altra qüestió que convé analitzar és el perfil de la persona titular de la prestació l'any 2015: el 56% són dones, les quals mostren una presència majoritària en les franges d'edat més joves (són el 72,5% de les persones titulars de fins a 35 anys). En canvi, els homes són més freqüents en les franges d'edat adulta i en les edats més avançades (dels 46 als 59 anys i de 60 anys i més). Atenent només la variable edat, s'observa que la majoria de les persones titulars es concentra en l'edat adulta (el 68,8% tenen entre 36 i 59 anys). En canvi, només el 3,9% tenen fins a 25 anys i el 9,5% tenen 60 i més anys.

Així mateix, el 39,9% de les persones titulars tenen la nacionalitat estrangera l'any 2015, un percentatge similar al de l'any anterior, el qual va ser del 40,7%. El seu perfil és més masculinitzat respecte del total de les persones titulars: els homes estrangers suposen el 46,4% del total d'homes titulars front al 34,8% que suposen les dones estrangeres sobre el total de dones titulars.

Pel que fa a la tipologia familiar de la persona titular, les més freqüents l'any 2015 són la persona sola (10.758 expedients) i el nucli familiar (10.743 expedients). A continuació, 7.653 expedients corresponen a famílies monoparentals i només 383 a persones soles amb nucli de convivència. Per bé que ja es va comentar en la Memòria anterior, cal ressaltar que, tot i que les famílies monoparentals i les persones soles foren predominants abans de la crisi com a tipologies familiars perceptores de l'RMI, aquesta tendència s'ha revertit en els anys de crisi. Aquesta evolució reflecteix l'impacte de la crisi en totes les formes de convivència.

El 78,3% de les persones beneficiàries tenen fins a 25 anys.

També cal fer referència al fet que l'any 2015 un total de 45.563 persones han estat beneficiàries de l'RMI, el 9,8% més que l'any anterior. En la distribució per edats d'aquest col·lectiu, destaca que el 78,3% tenen fins a 25 anys, atesa la importància dels nuclis familiars i els monoparentals com a perceptors de la prestació.

En resum, el total de persones destinatàries de l'RMI (entre titulars i beneficiàries) és de 75.100 l'any 2015, el 9,5% més que l'any anterior.

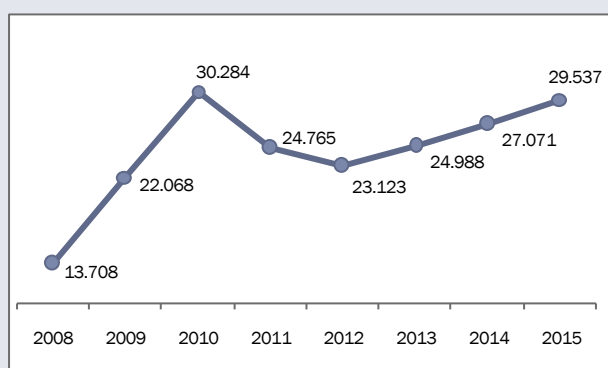
El motiu laboral i la monoparentalitat segueixen sent les problemàtiques més freqüents.

³⁰⁰ Llei 7/2011, de 27 de juliol, de mesures fiscals i financeres (DOGC núm. 5931, de 29.07.2011) i Decret 384/2011, de 30 d'agost, de desplegament de la Llei 10/1997, de la renda mínima d'inserció (DOGC núm. 5953, de 31.08.2011).

L'últim punt que s'ha de considerar és el tipus de problemàtica de la persona perceptora de la prestació. L'any 2015, el motiu laboral i la monoparentalitat són les problemàtiques més freqüents, seguint la tendència que s'observa des de l'any 2012, primer any en què es disposa de dades sobre aquesta qüestió. Ara bé, cal tenir present que, des de la reforma de la prestació duta a terme l'any 2011, el motiu laboral no es pot al·legar per si sol si no va acompanyat d'una altra problemàtica afegida. En conclusió, l'evolució de les problemàtiques relacionades amb l'RMI evidencia l'aparició de nous riscos socials i de situacions de vulnerabilitat noves i també posa de manifest la feblesa del sistema de protecció social davant de situacions de manca d'ingressos i d'exclusió laboral.

GRÀFIC IV.5.G10 Evolució de l'RMI. Catalunya, 2008-2015

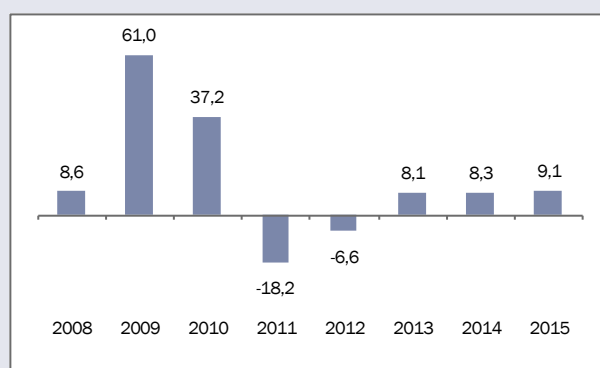
Nombre dels expedients vigents de l'RMI. Catalunya, 2008-2015

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

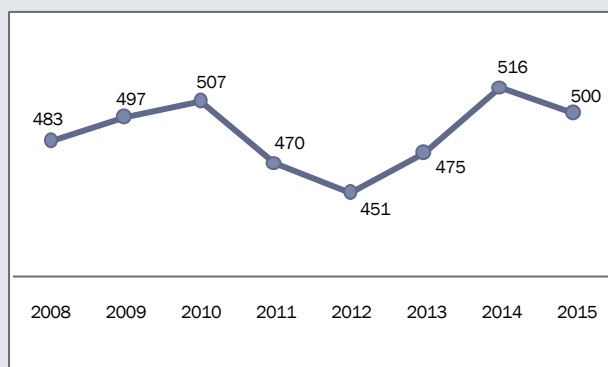
Evolució dels expedients vigents de l'RMI. Catalunya, 2008-2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

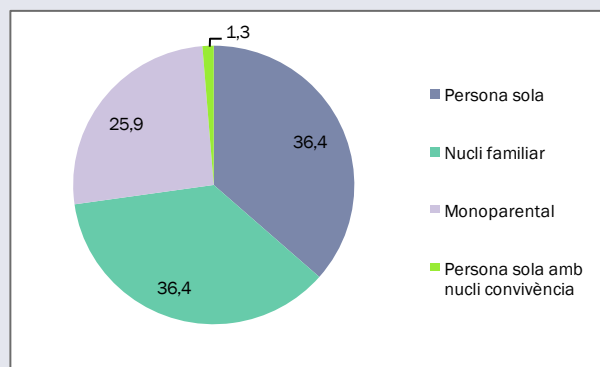
Evolució de la quantia mitjana de l'RMI. Catalunya, 2008-2015

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Tipologia familiar de l'RMI. Catalunya, 2015

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

16.2.3. SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

El Sistema Públic de Serveis Socials s'articula mitjançant una Cartera de serveis socials que en fixa les prestacions. La Cartera de serveis socials, aprovada pel Decret 142/2010, d'11 d'octubre, per al període

2010-2011, ha estat successivament prorrogada i la Llei 2/2015, de l'11 de març, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, ha ampliat la seva vigència fins al 31 de desembre del 2015.³⁰¹

Enguany, també cal fer referència a la creació d'una prestació garantida de servei bàsic, de caràcter temporal, per atendre necessitats d'alimentació de persones i famílies en situació d'urgència social.³⁰² Aquest servei el poden prestar els ens locals o les entitats privades d'iniciativa social, degudament acreditades i inscrites al Registre d'Entitats, Serveis i Establiments de Serveis Socials.³⁰³

Les prestacions de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència s'integren en el Sistema Català de Serveis Socials. Cal destacar que l'1 de juliol del 2015 s'ha completat el calendari d'implantació progressiu de la Llei 39/2006, de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència (LA-PAD), després de diverses dilacions, amb l'accés al sistema de les persones en situació de dependència de grau I (dependència moderada).

16.2.3.1. SERVEIS SOCIALS

A continuació, s'analitza l'acció duta a terme pels serveis socials bàsics a través de diversos indicadors.

Les últimes dades disponibles mostren una disminució dels usuaris i un estancament del nombre de professionals dels serveis socials bàsics.

Els equips bàsics d'atenció social (EBAS) són l'estructura central dels serveis socials bàsics i la porta d'accés a la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública. Els EBAS van atendre durant l'any 2013 (última dada disponible) 939.588 persones a tot Catalunya, la qual cosa suposa una cobertura del 12,4% de la població catalana. Les persones usuàries disminueixen l'any 2013 respecte de l'any anterior després d'uns anys d'increments, els quals havien arribat fins al 17,7% l'any 2010.

Així mateix, 2.333,4 professionals han atès les persones usuàries a través dels EBAS l'any 2014, el mateix nombre que l'any anterior (1.442,7 són treballadors/ores socials i 890,7 són educadors/ores socials).³⁰⁴ Aquestes xifres suposen unes ràtios de 2,88 treballadors/ores socials per cada 15.000 habitants i d'1,78 educadors/ores socials per cada 15.000 habitants. Per tant, no s'han assolit encara les ràtios previstes a la Llei 12/2007, de serveis socials, la qual fixa la ràtio de tres treballadors/ores socials i de dos educadors/ores socials per cada 15.000 habitants.

Quant a l'evolució de les persones professionals en deu anys, es registren augments importants els anys 2008 (del 21,6%) i 2009 (del 18,1%) i, a partir del 2010, els augments interanuals són més petits, fins a registrar-se una disminució de 25 persones professionals durant els anys 2012 i 2013. No obstant això, en deu anys s'ha produït un augment de 1.060,6 professionals dels serveis socials.

La problemàtica de tipus econòmic continua sent la més freqüent.

Una altra qüestió que convé considerar és el tipus de problemàtiques ateses pels serveis bàsics d'atenció social.³⁰⁵ L'any 2014, com en anys anteriors, la problemàtica més freqüent és la de tipus econòmic, la qual ha estat detectada en el 30,6% dels casos. També és destacable la problemàtica laboral, citada en el 16,6% dels casos, i la relacionada amb mancances socials, present en el 16,3% dels casos. Si es

³⁰¹ Llei 2/2015, de l'11 de març, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015.

³⁰² Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres, i administratives. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015. L'Avantprojecte d'aquesta Llei ha estat objecte del Dictamen 33/2014 del CTESC.

³⁰³ Decret 205/2015, del 15 de setembre, del règim d'autorització administrativa i de comunicació prèvia dels serveis socials i del Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials. DOGC núm. 6958, de 17.09.2015.

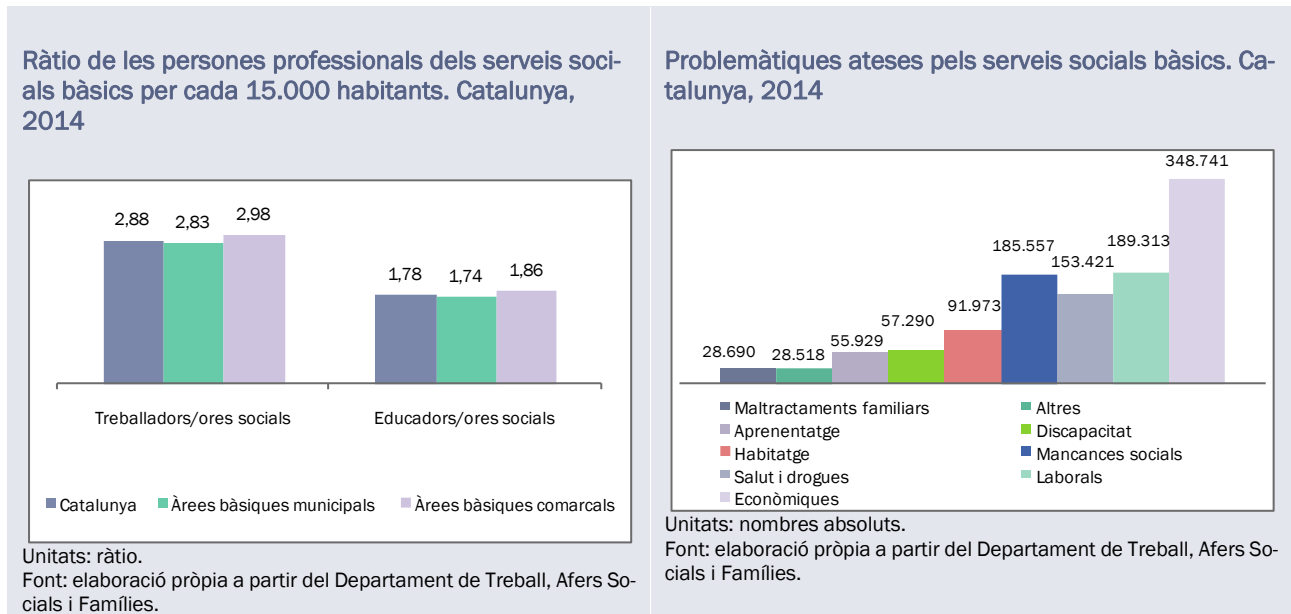
³⁰⁴ El nombre de persones professionals s'obté a partir de les hores treballades, d'acord amb una jornada setmanal de 37,5 hores.

³⁰⁵ Cal tenir present que una mateixa persona pot presentar més d'una problemàtica.

compara la situació descrita amb la de fa deu anys, s'observa l'increment important de les problemàtiques de tipus econòmic, laboral i de les relacionades amb l'habitatge (vegeu l'evolució dels principals indicadors dels serveis socials bàsics a la taula IV.5.A.T7 i als gràfics IV.5.A.G9 i IV.5.A.G10 de l'annex).

GRÀFIC IV.5.G11 Indicadors dels serveis socials bàsics. Catalunya, 2014

Entre els serveis socials bàsics, destaquen el servei d'ajuda a domicili (SAD) i el servei de telealarma i teleassistència.

En primer lloc, 62.874 persones han estat usuàries del SAD l'any 2014, el 0,7% més que l'any anterior. Aquesta xifra suposa una ràtio de 4,7 persones usuàries sobre la població de 65 i més anys i una ràtio de 30,8 persones usuàries sobre la població de 85 i més anys. D'altra banda, el nombre d'hores d'assistència augmenta entre 2013 i 2014 i se situa en 7.503.222,5 l'any 2014. Si es posa en relació el nombre d'hores d'assistència amb el nombre de persones usuàries del SAD, s'obté que la ràtio és de 119,3 hores per persona usuària l'any 2014, la qual és superior a la de l'any 2013. Quant a l'evolució en deu anys, el nombre d'hores d'assistència registra increments importants fins a l'any 2010, a partir del qual s'observa un alentiment del seu creixement (vegeu el gràfic IV.5.A.G11 de l'annex).

En segon lloc, l'any 2014, 173.253 persones han estat ateses pel servei de telealarma i teleassistència, de les quals 168.609 tenen 65 i més anys i 75.176 tenen 85 i més anys. Això suposa una cobertura (ràtio) del 12,6% de les persones de 65 i més anys i del 36,9% de les persones de 85 i més anys. Tant el nombre de serveis com el de persones ateses creix respecte de l'any anterior (el 9,8% i el 10,2%, respectivament) i els percentatges de cobertura són superiors. Quant a l'evolució en deu anys, tant el nombre de serveis com el de persones ateses han augmentat de manera important (vegeu el gràfic IV.5.A.G12 de l'annex).

Prestacions econòmiques

A partir de l'any 2014, totes les prestacions econòmiques a les famílies resten sotmeses a un nivell d'ingressos.

En el marc del sistema públic de serveis socials, es troben les prestacions socials de caràcter econòmic derivades de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, així com les prestacions econòmiques a les famílies amb

infants a càrrec que atorga la Generalitat de Catalunya, les quals es comenten a continuació, a partir de la Memòria del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies del 2014 i de l'Informe sobre l'estat dels serveis socials a Catalunya 2015.

Pel que fa a les prestacions de dret subjectiu derivades de la Llei 13/2006, cal fer referència a la prestació destinada a aquelles persones que no poden mantenir les despeses de la llar arran de la mort del cònjuge o del familiar fins al segon grau amb qui compartien aquestes despeses. El 31 de desembre del 2014, hi ha 21.654 persones beneficiàries d'aquesta prestació, 2.438 persones menys que l'any anterior. Aquesta prestació substitueix i modifica l'ajut assistencial per cònjuge supervivent, del qual 18.609 persones consten com a beneficiàries el 31 de desembre del 2014, 2.072 persones menys que l'any anterior, tenint en compte que és un ajut que s'ha d'extingir. Finalment, el 31 de desembre del 2014 es comptabilitzen 951 persones beneficiàries de la prestació per al manteniment de les necessitats bàsiques, 21 persones més que l'any anterior.

La Llei 13/2006 també regula la prestació complementària de la pensió no contributiva, de la qual consten com a beneficiàries 41.480 persones el 31 de desembre del 2014, el 56% de les quals corresponen aproximadament a la pensió d'invalidesa. Aquesta prestació té una cobertura del 72,7% sobre el total de persones beneficiàries de pensions no contributives (vegeu l'evolució d'aquestes prestacions des de l'any 2007 a la taula IV.5.A.T8 de l'annex).

Quant a les prestacions econòmiques a les famílies, la modalitat vigent l'any 2014 ha estat l'ajut a famílies per naixement, adopció, tutela o acolliment, sotmès a un nivell d'ingressos inferior als 14.000 euros anuals en el cas d'unitats familiars de tres membres. Aquest llindar econòmic augmenta en funció del nombre de membres de la unitat familiar. L'any 2014, 7.262 famílies han estat beneficiàries d'aquest ajut, un total de 1.945 famílies més que l'any 2013. Altrament, cal posar de manifest que per a l'any 2014 ha quedat suspesa la prestació econòmica de caràcter universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple, la qual cosa se suma a la supressió l'any 2011 de la prestació universal per fill a càrrec. A la taula següent es mostra l'evolució de les prestacions a les famílies des de l'any 2003.

TAULA IV.5.T4 Evolució de les prestacions a les famílies de la Generalitat de Catalunya¹. Catalunya, 2003-2014

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prestació universal per fill/a a càrrec	217.263	245.798	241.251	250.582	263.098	286.211	294.001	311.462	279.543 ²	...	...	...
Prestació universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple	...	...	1.191	1.074	1.179	1.538	1.247	1.675	895	1.142	1.048	...
Ajut a famílies en situació d'especial vulnerabilitat per naixement, adopció o acolliment múltiple sotmès a nivell d'ingressos	...	243	217	2.376 ³	3.204	3.351	213	373	...	...	...	...
Ajut per adopció internacional sotmès a nivell d'ingressos	...	...	...	445	294	290	127	127	...	...	...	...
Ajut per naixement, adopció, tutela o acolliment sotmès a nivell d'ingressos	...	...	...	...	...	...	...	...	1.976 ⁴	4.118	5.317	7.262

Unitats: nombre de famílies beneficiàries.

(1) Pel que fa a l'evolució de les prestacions a les famílies de la Generalitat de Catalunya, cal tenir present les qüestions següents:

L'any 2003 és el primer any en el qual la prestació per infant a càrrec adquireix caràcter universal, és a dir, deixa d'estar sotmesa a un nivell d'ingressos. Aquesta línia d'ajuts s'inicia l'any 2001.

El 16 de gener del 2004 entra en vigor la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.

L'any 2004 s'aprova la creació de l'ajut a les famílies amb especial vulnerabilitat.

L'any 2005 es crea la prestació universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple.

L'any 2006 es crea l'ajut per adopció internacional.

El juliol del 2011 se suspèn la prestació universal per fill a càrrec.

A partir de l'any 2011 no es convoca l'ajut a famílies amb especial vulnerabilitat ni l'ajut per adopció internacional.

L'agost del 2011 s'aproven les bases de l'ajut per naixement, adopció, tutela o acolliment sotmès a nivell d'ingressos.

L'any 2014 se suspèn la prestació universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple.

(2) Prestació vigent de l'1 de gener al 29 de juliol del 2011.

(3) L'any 2006 les famílies amb bessons passen a ser beneficiàries d'aquest ajut (abans eren beneficiàries les famílies amb tres o més infants).

(4) Ajut vigent del 30 de juliol al 31 de desembre del 2011.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

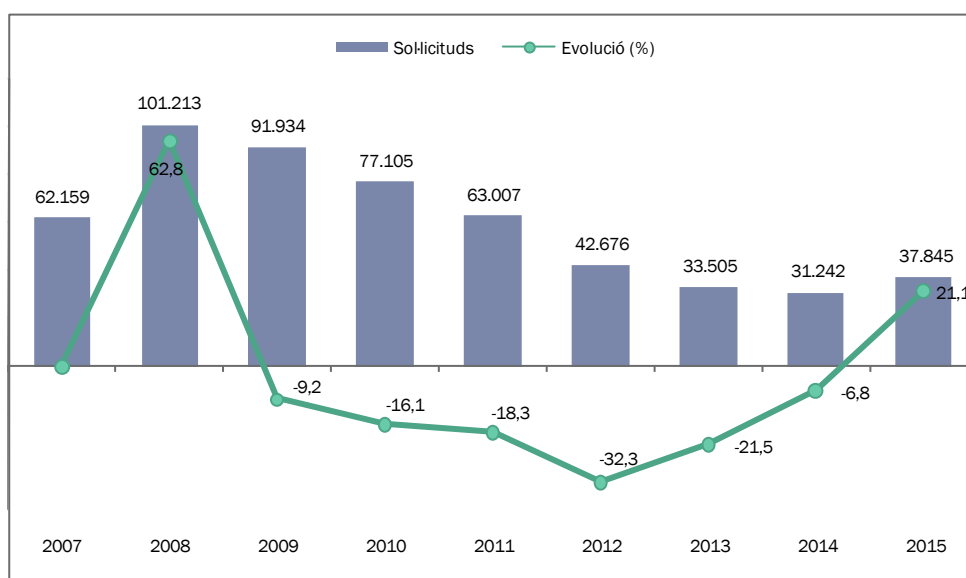
16.2.3.2. ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

A continuació, s'analitza la situació del Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (en endavant, SCAAD) el 31 de desembre del 2015, així com la seva evolució anual des de l'entrada en vigor de la Llei 36/2009, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (en endavant, LAPAD), és a dir, des de l'1 de gener del 2007.

L'any 2015 creixen les sol·licituds per primer cop des del 2009.

Les sol·licituds de valoració de la dependència acumulades el 31 de desembre del 2015 des de l'entrada en vigor de la LAPAD són 540.686. En concret, 37.845 sol·licituds s'han presentat al llarg de l'any 2015, el 21,1% més de les que es van formular l'any anterior. L'any 2015 és el primer any des del 2009 en què creix el nombre de sol·licituds, les quals van tenir el seu punt àlgid l'any 2008, al llarg del qual es van presentar 101.213. Quant al perfil de la persona sol·licitant el 31 de desembre del 2015, és el d'una dona d'edat avançada (el 63% són dones, el 82,7% tenen 65 anys i més i el 53,7% tenen més de 80 anys).

GRÀFIC IV.5.G12 Sol·licituds inicials de valoració de la dependència. Catalunya, 2007-2015

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Quant a les valoracions del grau de la dependència, el 31 de desembre del 2015 s'han resolt un total de 484.880 (el 89,7%), 142.629 de les quals han estat qualificades de grau III (el 29,4%), 140.046 de grau II (el 28,9%), 129.340 de grau I (el 26,7%) i 72.865 (el 15,0%) han estat considerades sense grau (situació de dependència lleugera o autonomia).

Aquesta estructura descrita de la dependència difereix de forma important de la registrada durant els primers anys de desenvolupament del sistema, en els quals la majoria de les valoracions es concentraven en els graus més aguts de la dependència (gran dependència i dependència severa). En anys posteriors, els graus inferiors han anat guanyant pes, atès el calendari d'aplicació de la LAPAD, que començava incorporant els casos més greus al sistema (vegeu el gràfic IV.5.A.G13 de l'annex per veure aquesta evolució).

Pel que fa a l'evolució del nombre de sol·licituds que es valoren cada any, s'observa que l'any 2015 s'han efectuat 63.445 valoracions, entre les quals hi ha més revisions (33.076) que valoracions de sol·licituds inicials (30.369). Aquesta situació també es produeix els anys 2014 i 2013. D'altra banda, l'any 2015

es trenca amb la tendència que es venia observant des del 2012 consistent en la disminució any rere any del nombre de sol·licituds valorades (entre inicials i revisions) (vegeu el gràfic IV.5.A.G14 de l'annex).

Quant a les 484.880 sol·licituds valorades des del 2007 fins al 31 de desembre del 2015, el 53,3% (258.311) han obtingut una resolució de PIA. Aquesta xifra de PIA resolts suposa el 47,8% del total de sol·licituds de valoració inicials de la dependència presentades des de l'entrada en vigor de la LAPAD. Si s'analitza els PIA resolts anualment, s'observa que l'any 2015 s'han resolt 10.335 PIA inicials (i se n'han modificat 37.561), una xifra superior a la registrada l'any 2014, encara que inferior a la de l'any 2013.

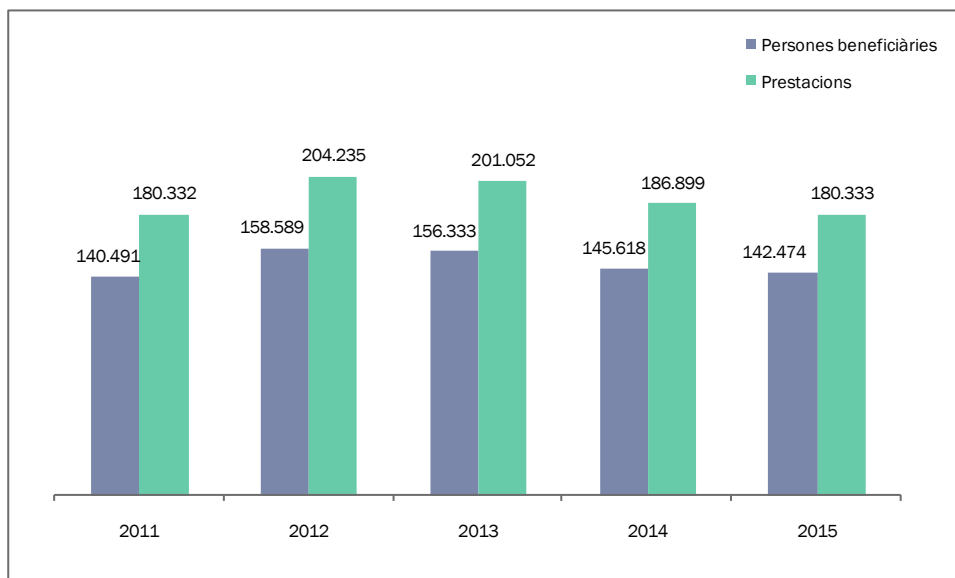
Les persones beneficiàries i les prestacions de l'SCAAD disminueixen.

El 31 de desembre del 2015, tant les persones beneficiàries com les prestacions actives de l'SCAAD disminueixen respecte de la situació observada el 31 de desembre del 2014. Encara més, es ve observant una reducció d'ambdues variables des de l'any 2012.

Pel que fa al perfil de les persones beneficiàries, el 67% són dones, el 75,1% té 65 i més anys i el 56,7 en té més de 80. Així mateix, el 55,0% de les persones beneficiàries són de grau II (dependència severa), el 35,8% són de grau III (gran dependència) i el 9,3% restant són de grau I (dependència moderada). D'aquesta distribució destaca la poca importància relativa de les persones beneficiàries de grau I, sobretot si es posa en relació amb la distribució de les valoracions del grau de dependència, el 26,7% són de grau I el 31 de desembre del 2015.

Per acabar, el 53,6% de les prestacions actives el 2015 són de tipus econòmic (vinculades a centre de dia, a centre residencial i al servei d'atenció domiciliària, a més de la prestació per cures no professionals, la qual suposa el 48,3% del total de prestacions actives). Cal ressaltar que les prestacions de servei van guanyant terreny any rere any respecte de les de tipus econòmic. Entre les prestacions de servei, destaquen la prestació residencial per a gent gran, l'ajuda a domicili i la teleassistència.

GRÀFIC IV.5.G13 Evolució de les persones beneficiàries i de les prestacions actives de l'SCAAD. Catalunya, 2001-2015¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) Dades acumulades el 31 de desembre de cadascun dels anys de la sèrie. No es disposa de dades del període 2007-2010.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

16.3. FINANÇAMENT DE LA PROTECCIÓ SOCIAL

La despesa en protecció social de Catalunya, en percentatge del PIB, és inferior a la del conjunt d'Espanya i de la UE-28...

Les dades de **despesa en protecció social** que ens permeten comparar **la situació de Catalunya amb la del conjunt d'Espanya i de la UE-28** estan disponibles per a l'any 2013. En aquesta data, la despesa en protecció social de Catalunya representava el 21,9% del PIB i era 3,8 punts percentuals inferior a la del conjunt d'Espanya (25,7%) i 7,2 punts percentuals inferior a la del conjunt de la UE-28 (29,1%). A Catalunya, aquest percentatge és el mateix que el de l'any 2012 i a la resta de zones estudiades gairebé també.

Si ens fixem en la distribució d'aquesta despesa per tipus, a Catalunya i a Espanya augmenta la importància de la vellesa i disminueix la de salut i atur. A la UE-28, hi ha pocs canvis i són d'escassa magnitud.

que es mostra amb la despesa de salut i de família.

Catalunya mostra, en relació amb el conjunt d'Espanya i amb la UE-28, un pes inferior de la despesa de salut i de família en el total de la despesa en protecció social. En canvi, Catalunya presenta un pes superior de la despesa en vellesa i exclusió social respecte d'Espanya, i de la despesa en atur i viduïtat, respecte de la UE-28 (vegeu la taula IV.5.A.T9 de l'annex).

En els pressupostos generals de l'Estat, la partida de protecció i promoció social que més pes ha guanyat és la de pensions.

La despesa en **protecció i promoció social** que figura en els **pressupostos generals de l'Estat** no inclou la despesa en salut, però permet considerar la seva evolució fins a l'any 2015. Entre els anys 2013 i 2015, aquesta despesa ha crescut en termes absoluts i la seva participació en el PIB s'ha mantingut constant en el 16,7%. Atenent els canvis en la distribució d'aquesta despesa per tipus, la partida que més pes ha guanyat és la de pensions i la que més n'ha perdut és la d'atur (vegeu la taula IV.5.A.T10 de l'annex).

Analitzarem ara el **pressupost de la Seguretat Social** que conté la partida més important de protecció social, que són les pensions. Recordem, però, que en el seu pressupost, no s'inclou la despesa en atur, que pertany al Servei Públic d'Ocupació Estatal.

El pressupost de la Seguretat Social per a l'any 2015 augmenta el 3,2%. En el capítol d'ingressos es preveu un augment de les cotitzacions socials i de les transferències corrents (aportacions de l'Estat, bàsicament) i una disminució de les operacions financeres (actius afectats al Fons de Reserva, principalment) mentre que en el capítol de despeses, hi ha pocs canvis en el pes de les partides que el configuren.

La liquidació d'ingressos i obligacions reconegudes del pressupost de la Seguretat Social revela un creixement del dèficit entre els anys 2013 i 2014.

La liquidació d'ingressos i obligacions reconegudes del pressupost de la Seguretat Social, que està actualitzada fins a l'any 2014, revela un creixement del dèficit que passa de 431 a 1.147 milions d'euros entre els anys 2013 i 2014 (vegeu la taula IV.5.A.T11 de l'annex).

A continuació, passarem a comentar els drets reconeguts de la **Tresoreria General de la Seguretat Social** i les obligacions reconegudes de les **entitats gestores i serveis comuns** de la Seguretat Social a Catalunya i al conjunt d'**Espanya**.

A Catalunya, la situació financera de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social es deteriora l'any 2015, a causa de la caiguda dels ingressos per cotitzacions.

La situació financera de la Seguretat Social a Catalunya s'ha deteriorat extraordinàriament l'any 2015. Per una banda, els drets reconeguts s'han reduït en 2.717,4 milions d'euros a causa de la davallada dels ingressos per cotitzacions, que han passat de 17.192,7 a 14.510,5 milions d'euros. Per altra banda, les obligacions reconegudes han augmentat en 559,9 milions d'euros a causa de l'augment de les pensions contributives, que han passat de 19.972 a 20.604,8 milions d'euros. El resultat d'aquests moviments és un augment del dèficit, que passa de 4.544,1 a 7.821,4 milions d'euros.

TAULA IV.5.T5 Drets reconeguts de la Tresoreria General de la Seguretat Social i obligacions reconegudes de les entitats gestores i serveis comuns. Catalunya i Espanya, 2012-2015

Catalunya	2012	2013	2014	2015
Drets reconeguts nets	17.827,6	17.293,7	17.342,4	14.625,0
Cotitzacions	17.561,7	17.111,4	17.192,7	14.510,5
Operacions financeres	0,8	0,7	0,7	0,7
Altres ingressos	265,2	181,6	149,0	113,9
Obligacions reconegudes netes	20.212,5	21.178,1	21.886,5	22.446,4
Pensions contributives	-	20.187,0	19.972,0	20.604,8
Prestacions contributives	-	670,8	669,9	649,8
Operacions financeres	0,7	0,7	0,6	0,7
Altres despeses	-	319,5	1.244,0	1.191,1
Drets - Obligacions	-2.384,9	-3.884,3	-4.544,1	-7.821,4
Cotitzacions - (pensions+prestacions)	-	-3.746,5	-3.449,2	-6.744,1
Operacions financeres	0,1	0,0	0,1	0,0
Altres ingressos - Altres despeses	-	-137,9	-1.095,0	-1.077,2

Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

En el conjunt d'Espanya, aquest deteriorament significa passar d'un dèficit de 1.691,1 a un de 17.833,4 milions d'euros entre els anys 2014 i 2015.

Aquests canvis també s'han donat en el conjunt d'Espanya i, per aquest motiu, Catalunya ha mantingut el seu pes en el total dels ingressos per cotitzacions i les pensions contributives, que està a l'entorn del 19%. En el conjunt d'Espanya, el dèficit de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social ha passat de 1.691,1 a 17.833,4 milions d'euros entre els anys 2014 i 2015. En aquest cas, el fort deteriorament que ha experimentat el saldo entre les cotitzacions i les pensions i altres prestacions contributives s'ha compensat, en part, per l'augment dels altres ingressos (que inclouen les transferències de l'Estat), atès que els ingressos per operacions financeres, tot i que han seguit sent importants, han reduït el seu import (vegeu la taula IV.5.A.T12 de l'annex).

El Govern disposa l'any 2015 de 13.250 milions d'euros del Fons de Reserva de la Seguretat Social.

Efectivament, el **Fons de Reserva de la Seguretat Social** es va reduir en 9.153 milions d'euros com a conseqüència d'una disposició de 13.250 milions d'euros que es va compensar, en gran part, amb un augment dels rendiments nets de 3.994 milions d'euros. A finals de l'any 2015, el Fons de Reserva acumula un total de 32.481 milions d'euros que equivalen al finançament de 3,5 mesos de les pensions i altres prestacions de caràcter contributiu (vegeu la taula IV.5.A.T13 de l'annex).

Les dades d'afiliació no van en el mateix sentit que els ingressos per cotitzacions...

Les dades d'**afiliació** no van en el mateix sentit que els ingressos per cotitzacions. Tant a Catalunya com en el conjunt d'Espanya, les persones afiliades l'any 2015 han augmentat a una taxa superior al 3%, confirmant el canvi de tendència que van experimentar l'any 2014.

i millora la ràtio entre el nombre d'afiliats i el de pensionistes.

Com que el **nombre de pensionistes** va augmentar a una taxa inferior, al voltant de l'1%, aleshores la relació entre afiliacions i pensionistes va passar d'1,78 a 1,82 a Catalunya i d'1,80 a 1,84 en el conjunt d'Espanya (vegeu el gràfic IV.5.A.G15 de l'annex).

TAULA IV.5.T6 Persones afiliades en alta i nombre de pensions contributives en vigor de la Seguretat Social. Catalunya i Espanya, 2012-2015

	Catalunya				Espanya			
	Afiliació	Variació	Pensions	Variació	Afiliació	Variació	Pensions	Variació
2015	3.038.472	3,5	1.668.600	1,0	17.087.348	3,2	9.304.600	1,1
2014	2.935.368	1,7	1.651.600	1,3	16.555.988	1,6	9.201.200	1,5
2013	2.886.816	-2,9	1.629.995	1,7	16.299.515	-3,3	9.065.830	1,6
2012	2.973.245	-2,6	1.602.082	1,5	16.853.210	-2,7	8.919.997	1,3

Unitats: persones afiliades i nombre de pensions en mitjana anual. Variació anual en percentatge.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

La despesa de l'Agrupació Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya creix...

Quant al pressupost de l'**Agrupació Benestar Social i Família** de la Generalitat de Catalunya, constatem que ha augmentat l'1,7% l'any 2015 i se situa en un import de 2.017,5 milions d'euros. De totes formes, les obligacions reconegudes d'aquesta Agrupació han tingut un comportament molt més expansiu i han experimentat un creixement del 19,5%, que va situar l'import d'aquestes despeses en 2.233,6 milions d'euros. La distribució de les despeses segons tipus no experimenta canvis destacables.

El pressupost de l'Agrupació Benestar Social i Família va arribar al seu màxim l'any 2010 amb 2.267,4 milions d'euros, igual que les obligacions del Departament de Benestar Social i Família, amb 2.246,9 milions d'euros.

TAULA IV.5.T7 El pressupost de l'Agrupació Benestar Social i Família¹, 2007-2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-15	
Agrupació Benestar Social i Família	1.584,5	1.706,2	1.833,4	2.267,4	2.228,8	2.240,2	2.240,2	1.982,8	2.017,5	1,7	
Total Agrupació / Total sector públic (%)	4,9	4,9	5,0	5,7	5,7	6,1	6,1	5,5	5,5	0,0	
Total Agrupació / PIB (%)	0,75	0,79	0,88	1,08	1,06	1,10	1,10	0,96	0,94	-0,02	
Obligacions Departament Benestar Social i Família	1.432,6	1.799,2	2.165,5	2.246,9	2.141,0	1.991,6	1.865,2	1.868,5	2.233,6	19,5	
Obligacions Departament / Total Agrupació (%)	90,4	105,5	118,1	99,1	96,1	88,9	83,3	94,2	110,7	16,5	
Obligacions Departament / PIB (%)	0,67	0,83	1,04	1,07	1,02	0,97	0,92	0,90	1,04	0,14	
Agrupació Benestar Social i Família		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014-15
Codi	Agrupació Benestar Social i Família (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
121	Direcció i administració general²	6,9	6,9	6,7	5,5	6,5	6,4	6,4	5,8	5,6	-0,2
313	Atenció familiar i drets de ciutadania	11,8	11,0	10,8	9,5	2,5	2,4	2,4	0,9	1,0	0,1
314	Atenció a la immigració	0,2	0,2	1,0	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5	0,4	0,0
315	Promoció de l'autonomia personal³	61,8	60,7	60,6	68,5	74,4	69,9	69,9	70,8	70,9	0,1
317	Inclusió social i lluita contra la pobresa	4,5	4,9	4,4	5,3	4,5	8,5	8,5	9,7	9,8	0,0
318	Atenció a la infància i adolescència	8,0	8,7	8,9	8,1	7,9	8,6	8,6	9,3	9,3	0,0
321	Polítiques de joventut	2,5	2,5	2,2	1,8	1,6	1,6	1,6	1,4	1,4	0,0
322	Polítiques de dones	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0
323	Acció cívica i voluntariat⁴	3,5	4,3	4,8	0,0	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3	0,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Acció Social i Ciutadania els anys 2007 i 2008.

(2) Inclou el Programa de prevenció de riscos laborals del personal de l'Administració de la Generalitat.

(3) Inclou els programes de pensions i prestacions assistencials, atenció social primària, atenció a les persones amb discapacitat i personal d'atenció social.

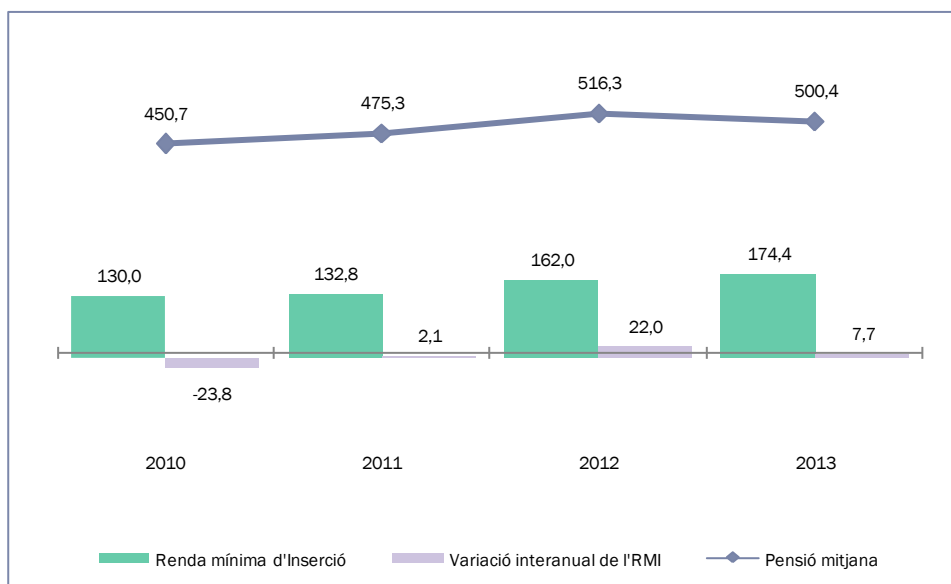
(3) Inclou els programes de gent gran activa i les polítiques d'igualtat en l'àmbit de l'ocupació.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya i Idescat.

i també ho fa l'import destinat a la renda mínima d'inserció.

L'import destinat a la prestació econòmica de la **renda mínima d'inserció** l'any 2015 és de 174,4 milions d'euros, el 7,7% superior al de l'any passat. També augmenta el nombre d'expedients vigents a 31 de desembre, que és de 29.537, el 9,1% superior al de l'any passat. Altrament, la pensió mitjana disminueix de 516,3 a 500,4 euros al mes entre els anys 2014 i 2015.

GRÀFIC IV.5.G14 Evolució de la pensió mitjana i de l'import total de la renda mínima d'inserció, 2012-2015

Unitats: import total en milions d'euros, variació interanual en percentatge i pensió mitjana en euros.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb la inclusió i la protecció social aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).

CAPÍTOL V. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

17. LA PRESERVACIÓ DEL MEDI AMBIENT

17.1. L'ESTAT DEL MEDI NATURAL, L'AIGUA, L'ATMOSFERA I EL SÒL

17.1.1. EL MEDI NATURAL

La superfície d'espais d'interès natural i àrees protegides de Catalunya s'amplia,

El 31,8% de la superfície terrestre de Catalunya forma part del Pla d'espais d'interès natural (PEIN) i comprèn, junt amb l'àrea marina, més d'un milió d'hectàrees (1.106.180 ha), terrestres el 92% i marines el 8%. Aquests espais protegits han augmentat el 0,1% l'any 2015 respecte de l'anterior. A més, el 27% de l'àrea custodiada pel PEIN, el 9% del territori català, inclou espais naturals de protecció especial (ENPE) amb interès científic, ecològic, cultural, paisatgístic i recreatiu. En conjunt, la Xarxa Natura 2000 d'àrees protegides de la UE conté el 30,5% del territori de Catalunya (vegeu el gràfic de l'annex V.1.A.G1).

però els desafiaments per gestionar les àrees protegides augmenten.

- El 68% de les espècies de fauna protegida de Catalunya es troba en perill o en situació de vulnerabilitat i les espècies cinegètiques i exòtiques invasores continuen proliferant. El cargol poma s'ha expandit al Baix Empordà; tanmateix el musclo zebrat està controlat a les Conques Internes de Catalunya (CIC), tret del Llobregat (la Baells). Cal ressaltar que l'Estat espanyol ha modificat la Llei de patrimoni natural i de la biodiversitat, en compliment de la normativa internacional i europea a fi d'evitar la pèrdua de biodiversitat i adaptar-se al canvi climàtic.³⁰⁶
- Tot i la importància de les zones humides, tal com s'ha constatat a la 12a reunió de les parts del conveni Ramsar d'enguany, només estan en bon estat el 15% de les de Catalunya. No obstant això, en algun estany de l'Alt Pirineu i del delta de l'Ebre s'han produït millores gràcies als projectes LIFE cofinançats per la UE. Quant a la Moció 83/X sobre polítiques de conservació i gestió del medi natural, aprovada al Parlament l'any 2014, les entitats que l'han avaluat han constatat que només s'ha complert amb el 8% dels requeriments.

Pel que fa a la gestió del medi natural, les actuacions més destacades han estat, d'una banda, l'aprovació del Pla de gestió dels espais naturals de protecció especial (ENPE) de Catalunya 2015-2020, per descriure'n la situació, identificar els reptes futurs i crear un marc de coordinació. I, de l'altra, l'acceptació del Pla de foment del turisme de naturalesa en els espais protegits, en altres paraules, l'estratègia per impulsar l'ecoturisme als ENPE.³⁰⁷

³⁰⁶ Llei 33/2015, de 21 de setembre, per la qual es modifica la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat. BOE núm. 227, de 22.09.2015.

³⁰⁷ Acord GOV/21/2015, de 17 de febrer, pel qual s'aprova el Pla de gestió dels espais naturals de protecció especial de Catalunya 2015-2020. DOGC núm. 6814, de 19.02.2015.

Pla de foment del turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya, de juliol de 2015.

També cal tenir en compte el Decret 211/2015, de 22 de setembre, pel qual es declara el Parc natural de les Capçaleres del Ter i del Freser i es modifiquen els límits dels espais del Pla d'espais d'interès natural Capçaleres del Ter i del Freser, i Serra Cavallera. DOGC núm. 6967, d'01.10.2015.

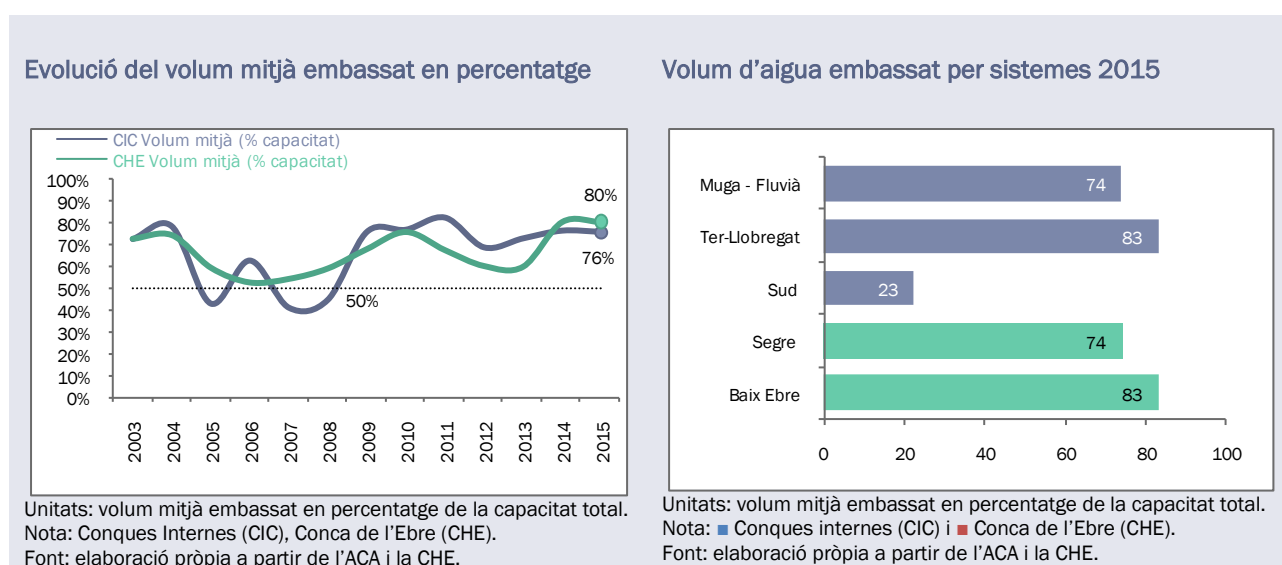
17.1.2. L'AIGUA

Els àmbits sense informació actualitzada no s'han analitzat enguany, atès que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) no ha proporcionat les dades sol·licitades a temps per fer-ho.

L'any 2015 ha estat un any sec a Catalunya, tret del Pirineu, sobretot a l'interior del país. El volum mitjà d'aigua embassada als pantans ha assolit el 78% de la capacitat total, el 76% (573 hm³) a les Conques Internes de Catalunya (CIC) i el 78% (2.977 hm³) a la conca de l'Ebre (CHE) (vegeu el gràfic V.1.A.G2 de l'annex). D'una banda, els mínims d'aigua embassada han estat del 31% a les CIC i del 68% a la CHE i, de l'altra, els volums màxims han estat del 98% i 95% respectivament.

S'entreveu un canvi en la situació dels recursos hídrics, vist que han disminuït l'any 2015 respecte de l'anterior. Tanmateix, s'avança en la planificació hidrològica i la gestió.

GRÀFIC V.1.G1 Evolució del volum mitjà dels embassaments i situació per sistemes. Catalunya 2015

Catalunya manté la capacitat d'atenuar l'estrès hídric...

L'estrès hídric de Catalunya és mig alt; dit d'una altra manera, la relació entre l'aigua distribuïda i l'aigua disponible és del 38% i es preveu que augmenti en l'avenir. Però la gestió dels embassaments ha millorat gràcies a la vigilància climàtica estacional. La demanda d'aigua va ser de 2.976 hm³ l'any 2014, l'agrícola i ramadera al capdavant amb el 70%, seguida de la d'abastament (el 21%) i la industrial (el 9%). En ser el 2015 un any sec, és possible que la necessitat d'aigua hagi augmentat, com en el cas concret d'aigua subterrània per abastament. Ara bé, l'oferta de nou recurs hídric (39,5 hm³) també ho ha fet, el 27% l'any 2015 respecte del 2014, tant de dessalinització com de reutilització.

i també és una de les comunitats que més a prop està de recuperar els costos del cicle de l'aigua.

D'una banda, les dades sobre aigua subministrada a la xarxa d'abastament pública mostren que Catalunya és una de les comunitats que menys aigua consumeix, 117 litres per habitant i dia (l/hab./dia), però que més paga (2,54 €/1000 litres), sobretot en concepte de sanejament. També és la comunitat que més a prop està de recuperar els costos, al 81%, tal com orienta la Directiva marc de l'aigua (DMA). De l'altra, les darreres dades de les entitats subministradores mostren que el nombre d'abonats ha augmentat, mentre que el consum d'aigua domèstica ha baixat. En canvi, el d'aigua dels serveis i altres

activitats econòmiques ha pujat.³⁰⁸ A més, el valor unitari de l'aigua –suma del preu de l'aigua de subministrament i del de tractament de les aigües residuals- se situa (2,84 €/m³) per damunt de la mitjana de l'Estat espanyol (1,85 €/m³).

Però en general, l'eficàcia del cicle de l'aigua podria millorar i les pèrdues abaixar-se.

A Catalunya, el 16,2% de l'aigua potabilitzada no arriba a la xarxa de subministrament que proveeix de 227 l/hab./dia. A més, les pèrdues reals (consums no autoritzats) i aparents (errors de mesura) a la xarxa municipal són del 25%; per tant, el rendiment tècnic hidràulic ha empitjorat, a l'igual que la relació entre la inversió i la facturació; ara bé, és millor que la mitjana de l'Estat espanyol.³⁰⁹

Les actuacions per millorar la qualitat del medi i reduir el risc d'inundacions han augmentat aquest any.

Quant a la qualitat del medi, l'esforç per conservar les lleres de rius i rieres afectats pels aiguats i les ventades ha augmentat l'any 2015 respecte de l'anterior. Així com l'intent de reduir el risc d'avingudes, millorar els hàbitats i conèixer l'estat dels rius temporals (LIFE Trivers). D'altra banda, s'està estudiant com alliberar cabals generadors per sota dels grans embassaments per mantenir les lleres dels rius i renovar els hàbitats, malgrat que el Govern de l'Estat hagi menystingut la proposta de cabals consensuada a Catalunya per al tram final del riu Ebre.

Els reptes són prevenir que el delta de l'Ebre s'enfonsi per sota del nivell del mar, millorar les zones humides i restaurar les riberes dels rius...

D'una banda, el delta de l'Ebre se salinitza i s'enfonsa per la pèrdua de sediments, 0,3 cm per any. Aquest fet és pot agreujar a causa dels impactes del canvi climàtic, és a dir, dels canvis en la pluviometria i el nivell del mar. I també si la planificació hidrològica de tota la conca de l'Ebre (CHE) no el té en compte. De l'altra, només el 15% de les zones humides estan en bon estat ecològic i la majoria dels boscos de ribera continuen en mal estat.³¹⁰

tot i que la qualitat de l'aigua ha millorat, els nitrats i la salinització de l'aigua han de baixar.

El repte principal és l'excés de nitrats que afecta el 30% de les aigües subterrànies i que ha empitjorat l'any 2015 per la sequera i el tancament de les plantes de gestió de purins, sobretot a Osona. A més, la qualitat de les aigües litorals ha millorat gràcies a l'augment del sanejament que ha possibilitat l'evolució positiva de les praderies de posidònia.

Tanmateix, tot i que el nombre de depuradores en servei a Catalunya ha augmentat a 495 l'any 2015 i serveix a 16,1 milions d'habitants, persisteixen dèficits en el sanejament a la Conca del Besòs que afecten la costa nord del Barcelonès. Malgrat això, enguany s'ha fet un pas endavant en la descontaminació dels aqüífers de Catalunya, gràcies a la bioremediació i al descobriment d'un bacteri que elimina els compostos organoclorats de l'aigua al riu Besòs i que ajudarà a purificar el 49% de les aigües subterrànies en mal estat.

Per acabar, el règim de finançament dels sistemes públics de sanejament s'ha modificat l'any 2015 amb l'objectiu que els gestors obtinguin els recursos suficients per mantenir-los. Així, els ens locals podran

³⁰⁸ INE (2015). Enquesta sobre el subministrament i sanejament de l'aigua (dades de l'any 2013).

ACA (2015). Estudi de volums d'aigua i d'entitats subministradores de Catalunya (dades de l'any 2014).

³⁰⁹ Les pèrdues d'aigua reals de l'11,7% se situen per sota de les de l'Estat espanyol del 12,7%.

³¹⁰ Prat, N., Fortuño, P., Rieradevall, M. et al. (2015). *Efectes del canvi ambiental en les comunitats d'organismes dels rius mediterranis*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

delegar en l'ACA la gestió de les instal·lacions públiques de sanejament en alta de la seva competència, amb independència de la titularitat.³¹¹

La taula següent resumeix el seguiment d'allò que s'ha fet en l'àmbit de la gestió de l'aigua i dels serveis per garantir l'abastament, el sanejament i la qualitat de l'aigua i del medi durant l'any 2015. Malauradament, falten dades de l'any 2015 sobre demanda, qualitat de l'aigua i del medi, tal com s'ha comentat a l'inici de l'apartat.

TAULA V.1.T1 Objectius de quantitat, disponibilitat d'aigua i ambientals del Programa de mesures del Pla de gestió de l'aigua de Catalunya, i grau d'assoliment. Catalunya, 2014-2015 o darrer any disponible

Àmbit	Objectius del Programa de mesures 2006-2015	Dada 2015 o darrer any disponible i evolució 2015/2014
Oferta de nou recurs	Nou recurs hídric: 389 hm ³ /any	39,5 hm ³ ↑
	Aportació dessalinització: 190 hm ³ any + 10 hm ³ Tordera	12,3 hm ³ (15% de la capacitat de 80 hm ³) ↑
	Aportació regeneració i reutilització: 101 hm ³ /any	29,35 hm ³ ↑
Demanda	Estalviar en demanda urbana	Domèstica (311 hm ³) ↓ Serveis (160 hm ³) ↑
	Estalviar en demanda industrial (subministrada i captada)	Volums facturats (266 hm ³)* =
Qualitat del medi	Respectar els cabals de manteniment	Alliberament de cabals generadors per sota dels grans embassaments (Gaià i Ebre) ↑
	Pla de gestió del risc d'inundacions de Catalunya	Millores a l'estació d'aforament del riu Fluvià i Besòs.
	Recuperar 90 km lleres, 48 ha de riberes i 35 km urbans	Lleres de rius, rieres i torrents: 68,6 km ↑
	Controlar la qualitat de les aigües costaneres (456 punts)	55% (250) punts controlats ↓ Platges excel·lents (96,8%) ↑
Qualitat de l'aigua	Construir 1.544 sistemes de depuració	495 depuradores (32%) ↑

Nota: ↑ ha augmentat, ↓ ha disminuït, = no ha variat entre els anys 2014 i 2015 o darrer any disponible. *Consums sense incloure els sectors agrícola, ramader, hidroelèctric, tèrmic, nuclear i piscifactories. Conques Internes de Catalunya (CIC), Conca Hidrogràfica de l'Ebre (CHE).
Font: elaboració pròpia a partir del Programa de mesures del Pla de gestió de l'aigua de Catalunya i de l'Agència Catalana de l'Aigua.

17.1.3. L'ATMOSFERA

Tant la contaminació atmosfèrica com els efectes sobre la qualitat de l'aire i la salut de la població persisteixen a l'àrea metropolitana de Barcelona i a la Catalunya rural l'any 2015.

Fa una dècada que l'àrea metropolitana de Barcelona intenta sense èxit millorar la contaminació atmosfèrica, com ha posat de manifest la Declaració de Barcelona per la qualitat de l'aire, la reducció del soroll i la millora de la salut a les grans aglomeracions urbanes de juny de 2015. Les causes són diverses: la situació geogràfica, la meteorologia, el context econòmic i la densitat del transport rodat. Així com l'augment del nombre de creuers que atraquen al Port de Barcelona, cada cop més grans; sense que s'hagin resolt la qüestió de la contaminació que generen mentre estan aturats i consumint combustibles fòssils de baixa qualitat i molt contaminants. De manera que la pol·lució atmosfèrica és el factor mediambiental de risc per a la salut humana més destacat (vegeu el gràfic V.1.A.G3 de l'annex).

³¹¹ Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015. Aquesta norma inclou modificacions diverses en matèria de medi ambient i sostenibilitat, les més destacades de les quals s'esmenten en el subapartat corresponent d'aquest capítol. Dictamen 33/2014 del CTESC.

Primer, l'any 2015 s'ha constatat la subestimació de les emissions de diòxid de nitrogen (NO₂) dels vehicles amb motor dièsel i la poca fiabilitat dels tests d'emissions dels fabricants d'automòbils. La contaminació per NO₂ responsable del boirum fotoquímic que cobreix les ciutats ha empitjorat a l'àrea de Barcelona i el Baix Llobregat l'any 2015. Però l'objectiu de garantir la salut de les persones s'ha assolit en dues terceres parts de les estacions de l'àrea de Barcelona i en la meitat de les del Vallès – Baix Llobregat, ambdues zones de protecció especial. En altres paraules, el valor límit anual (40µg/m²) s'ha superat en dotze de les trenta estacions, el màxim s'ha registrat a l'Eixample de Barcelona (56µg/m²), però en cap cas s'ha sobrepassat el valor límit horari o el lliandar d'alerta.

Segon, cal tenir en compte que l'exposició a matèria en suspensió augmenta el risc de patir malalties respiratòries i cardiovasculars. D'entre els tipus de partícules que hi ha destaquen les de diàmetre inferior a 10 micres (PM₁₀) i les més petites de 2,5 µ (PM_{2,5}). El valor objectiu de les PM_{2,5} s'ha ajustat als límits, així com el de les PM₁₀ a l'àrea de Barcelona. No obstant això, tant el valor límit anual (40 µg/m³) com el diari (50 µg/m³) s'han sobrepassat a les zones del Vallès – Baix Llobregat, la Plana de Vic i les Terres de l'Ebre. Els màxims anuals (49 µg/m³) i diari (85 µg/m³) s'han observat a Alcanar.

Tot i la vigència del Pla de millora de la qualitat de l'aire 2020 per evitar les superacions dels valors límit a les zones de protecció, l'aplicació de les mesures planificades ha estat poc ambiciosa l'any 2015.

Tercer, l'ozó troposfèric, que es caracteritza per una gran capacitat d'oxidar i perjudicar la producció agrícola i forestal, ha superat tant el valor objectiu de protecció de la salut humana com el de la vegetació. Aquesta superació ha afectat sis i nou zones de qualitat de l'aire respectivament, de les quinze en què es divideix Catalunya. Dit d'una altra manera, el 65% de les estacions de vigilància compleixen el lliandar, però no és així en el 35% dels punts de control de la Catalunya rural, a causa de l'onada de calor. El lliandar d'informació a la població també s'ha excedit durant 27 dies i 115 hores, el 73% a la Plana de Vic, però cap estació ha sobrepassat el nivell d'alerta.³¹²

Per acabar, Catalunya ha ampliat la Xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació l'any 2015 en un context europeu de regulació de les emissions de contaminants atmosfèrics més restrictiu, com a exemple, la Directiva que afecta les instal·lacions mitjanes de combustió.³¹³ A més, el Parlament ha aprovat la Llei 3/2015, que incorpora els ingressos dels impostos ambientals que graven les emissions d'alguns contaminants en un Fons per a la protecció de l'ambient atmosfèric. No obstant això, la Llei 12/2014, dictaminada pel CTESC, que regula aquests gravàmens ha estat objecte de recurs d'inconstitucionalitat promogut pel president del Govern.³¹⁴

Augmenta el nombre de municipis que informen la població sobre la contaminació acústica i s'avança en la reglamentació de la contaminació lluminosa del cel.

El soroll afecta tant la qualitat de vida de les persones com la situació ambiental del territori. Tant és així que Catalunya progressa en aquest àmbit, vist que 7 aglomeracions urbanes disposen de mapa de soroll i 534 municipis catalans tenen aprovat el mapa de capacitat acústica conforme a la Directiva europea i la Llei catalana, el 56% més que l'any 2014. També s'avança en protegir el cel nocturn, atès que s'han destinat gairebé 0,5 milions d'euros a actuacions municipals de millora de la il·luminació exterior l'any

³¹² Lliandar d'informació a la població: 180 µg/m³ en una hora. Lliandar d'alerta a la població: 240 µg/m³ en una hora.

³¹³ Directiva (UE) 2015/2193 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2015, sobre la limitació de les emissions a l'atmosfera de determinats agents contaminants procedents de les instal·lacions de combustió mitjanes. DOUE L 313, de 28.11.2015.

³¹⁴ Llei 12/2014 desplegada reglamentàriament al Decret 178/2015, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear. DOGC núm. 6929, de 06.08.2015.

El recurs d'inconstitucionalitat 4292/2015 s'admeté a tràmit per providència del Ple del Tribunal Constitucional de 21 de juliol de 2015 i es formula contra els articles 1.1.c) i 21 a 30.

2015. A més, enguany s'ha modificat la Llei 6/2011, que regula la protecció del cel nocturn de la contaminació lluminosa i s'ha desplegat reglamentàriament per decret.³¹⁵

17.1.4. EL SÒL

El 2015 ha estat l'any internacional del sòl segons la FAO, atès que és un recurs no renovable que es degrada quan la destrucció supera la formació. Els canvis en l'ús del sòl i els incendis n'han provocat la pèrdua física, de manera lenta i poc visible. Cal tenir en compte que l'erosió del sòl fèrtil afecta la producció agrícola i la seguretat alimentària, però també la qualitat de l'aire i l'aigua, el canvi climàtic i, en general, el desenvolupament social i econòmic. Les dades mostren que el 33% dels sòls del món estan degradats, el 50% a l'Estat espanyol on cada any es perden 12 tones de sòl fèrtil per hectàrea.

La cobertura física del territori no ha variat en percentatge l'any 2014 respecte del 2013.

A Catalunya, la superfície forestal representa el 64% del total, els conreus el 26%, la superfície sense vegetació el 3% i la superfície urbanitzada, urbanitzable i les infraestructures el 7% restant. La superfície forestal arbrada i altra vegetació que inclou les àrees cremades ha disminuït (-1,4% el bosc i -3,2% l'altra vegetació). En canvi, la superfície de conreus ha augmentat, concretament la de regadiu (+0,5%), com ve fent en els darrers dos anys (vegeu el gràfic V.1.A.G4 de l'annex).

Millora l'indicador d'ús eficient del sòl i el de sòl agrícola per càpita.

Pel que fa a l'ús socioeconòmic del sòl, l'indicador sobre l'ús eficient del sòl, que posa en relació el PIB i la superfície artificial ha millorat des de l'any 2005, així com l'any 2014 respecte de l'anterior (0,96 milions d'euros per hectàrea). Al llarg del període 2005-2014, la població catalana va augmentar mentre que la superfície agrícola queia i l'indicador sobre les hectàrees agrícoles per càpita també (0,11 ha/hab.), però s'ha estabilitzat l'any 2014, tal com s'observa al gràfic de més endavant.

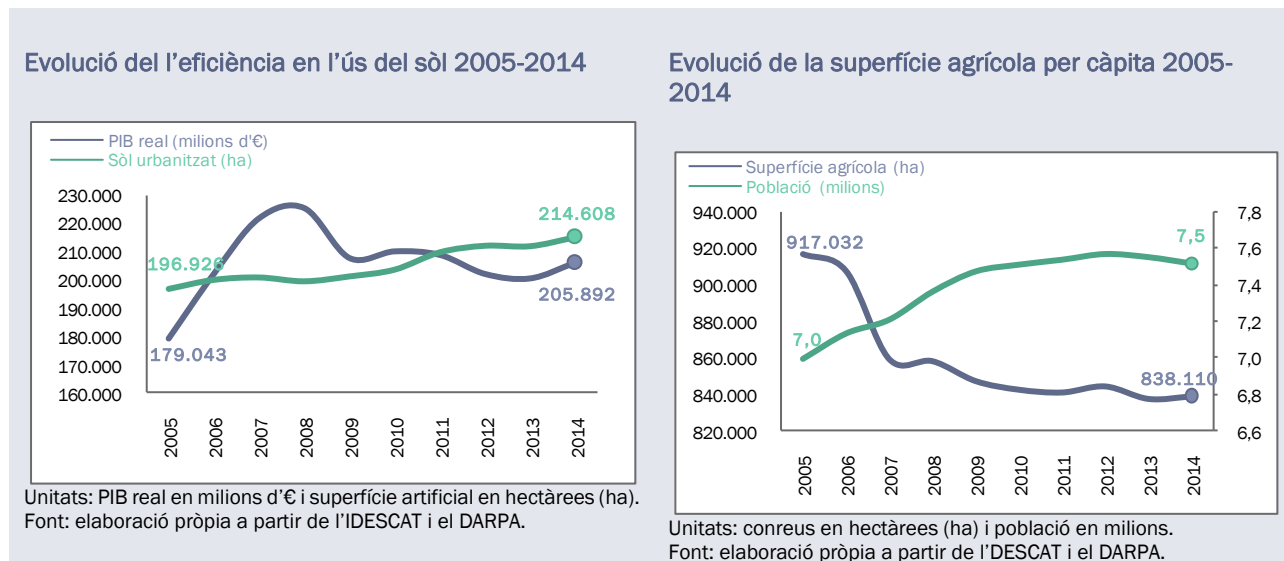
La informació sobre els sòls contaminats segueix una evolució positiva i les actuacions de recuperació han augmentat l'any 2015.

El nombre d'emplaçaments contaminats identificats a Catalunya ha augmentat el 4,0% l'any 2015 respecte del 2014 i suma un total de 2.374 llocs pol·luïts. D'aquests, més de la meitat estan sent investigats o recuperats, el 7,6% més que l'any anterior. L'etapa de gestió en què es troben el 55,1% dels sòls sobre els quals s'està actuant l'any 2015 és la següent: la recuperació s'ha acabat en el 70,0% dels llocs i s'estan duent a terme treballs de reconeixement preliminar, avaluació i recuperació en el 30,0% restant. Els contaminants del sòl majoritaris continuen sent els olis minerals amb el 40,8%, els metalls pesants amb el 18,7% i els hidrocarburs aromàtics amb el 13,5%. Enguany només han augmentat els sòls contaminats per dragats en ports, accidents i altres (vegeu la taula V.1.A.T1 de l'annex).

³¹⁵ Decret 190/2015, de 25 d'agost, de desplegament de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn. DOGC núm. 6944, de 27.08.2015.

GRÀFIC V.1.G2 Evolució de l'eficiència en l'ús del sòl i a superfície agrícola per càpita. Catalunya 2005-2014

17.2. LA SOSTENIBILITAT DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA, FORESTAL I PESQUERA

17.2.1. L'AGRICULTURA

El Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC) ha elaborat un Informe en què s'estima l'impacte de la reforma de la Política Agrària Comuna (PAC 2020) sobre les ajudes directes a Catalunya 2015-2019 i presenta un seguit de consideracions i recomanacions al Govern. L'Informe es pot consultar a <http://ctesc.gencat.cat/noticies/70988403.html>.

L'any 2015 ha estat el primer any d'aplicació de la reforma de la PAC 2020 a l'Estat espanyol amb la finalitat de garantir la viabilitat econòmica de les explotacions agràries, evitar-ne l'abandonament i respectar el medi ambient. Així, dels gairebé 205 milions d'euros (M€) d'ajuts de la PAC abonats a Catalunya l'any 2015, el 33,6% s'han dirigit a pràctiques agrícoles per preservar el medi ambient –diversificació i superfícies d'interès ecològic- o pagaments verds.³¹⁶ No obstant això, el sector agrícola català ha manifestat el desacord amb la distribució dels ajuts per part de l'Estat, vist que Catalunya perd respecte de l'any 2013 i d'altres comunitats autònomes.

El sòl destinat a conreus es manté estable, però la superfície agrícola utilitzada (SAU) es redueix.

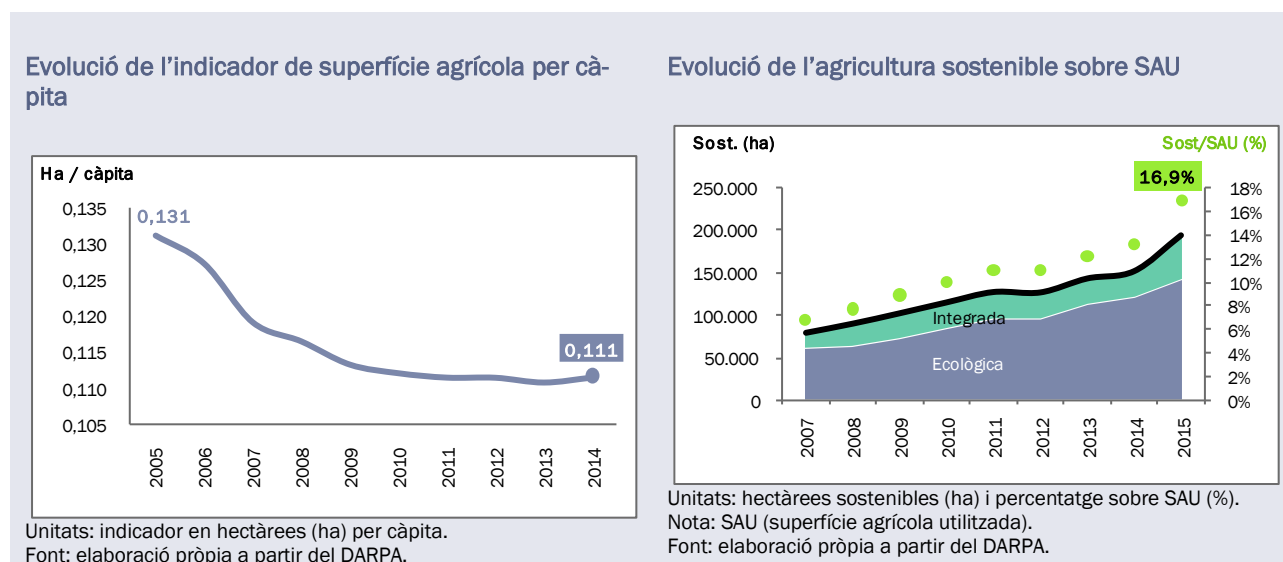
Primer, l'extensió de sòl destinada a conreus es va estabilitzar (+0,2%) l'any 2014 respecte del 2013 en 838.100 hectàrees (ha). En canvi, la superfície agrícola utilitzada (SAU) d'1.139.903 ha es va reduir el 2,1%. Segon, la distribució entre conreus de secà i regadiu es va mantenir gairebé semblant a la de l'any anterior, el 68,1% i el 31,9% respectivament, però el regadiu va guanyar pes (+0,5%) sobre el secà. Cal tenir en compte que durant el període 2005-2014 el regadiu ha augmentat el 2% mentre que el secà ha disminuït el 13%. Per acabar, l'indicador de superfície agrícola per habitant continua estable i ha passat de 0,131 hectàrees per càpita l'any 2005 a 0,111 l'any 2014, tal com es veu al gràfic.

La demanda d'aigua de reg ha augmentat a Catalunya paral·lelament al nombre d'hectàrees de regadiu.

³¹⁶ L'ajut total de 205 M€ és dividit en: pagament bàsic (135,2 M€), pagament verd (68,9 M€), complement de joves (0,9 M€).

Les terres de regadiu van augmentar en 1.420 ha l'any 2014 respecte de l'anterior. A més, l'any 2015 s'han afegit més hectàrees de regadiu del sistema Segarra - Garrigues. Tot i que el consum d'aigua tendeix a reduir-se, la tecnologia més usada segueix sent la de gravetat, el 64%, per tant, la menys sostenible. En conseqüència, caldria modernitzar els regadius per estalviar aigua, condició necessària per rebre ajudes del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER).

GRÀFIC V.1.G3 Evolució dels indicadors sobre superfície agrícola i agricultura ecològica i integrada. Catalunya 2005-2015

Tant la superfície de producció ecològica com la integrada augmenten a Catalunya.

Les polítiques destinades a impulsar la producció de proximitat, integrada i ecològica, així com el rol de les cooperatives agràries han ajudat a esquivar la crisi al sector agrari. L'àrea d'agricultura respectuosa amb el medi ambient s'ha incrementat el 27,5% l'any 2015 respecte de l'anterior, especialment, els conreus integrats que han guanyat extensió (+67,3%). És a dir, l'agricultura sostenible –ecològica el 74% i integrada el 26%– representa el 12% de les terres agrícoles del cens agrari i el 16,9% de la SAU, tal com s'observa al gràfic.

La UE està revisant la regulació de la producció i l'etiquetatge ecològics a fi d'augmentar les garanties per als productors i consumidors en un context en què augmenta la diversitat i l'exigència dels consumidors. Catalunya ocupa la tercera posició a l'Estat espanyol en hectàrees, especialment en hortalisses, vinya i oliveres, però la primera en elaboradors i comercialitzadors. En resum, el sector ecològic català aplega el 27,2% dels operadors de l'Estat entre productors, elaboradors, importadors i comercialitzadors. Cal destacar que Lleida concentra el 55% de les hectàrees, així com dels productors i elaboradors (vegeu el gràfic V.2.A.G5 de l'annex).

Disminueix l'aplicació de fertilitzants l'any 2015, sobretot nitrogenats.

Un dels reptes futurs de l'agricultura té a veure amb la qualitat del sòl, per tant, amb l'aplicació adequada dels nutrients i fitosanitaris. A Catalunya s'ha aprovat el Decret 10/2015, dictaminat pel CTEESC, que modifica la composició de la Comissió Interdepartamental de Nitrats i Dejeccions Ramaderes i crea la Comissió d'Interlocució en l'Àmbit de la Fertilització i la Gestió de Matèria Orgànica.³¹⁷ També s'està investigant un sistema de separació sòlid-líquid dels purins a fi de millorar-ne la gestió. Per acabar, l'ús de fertilitzants s'ha reduït l'1% l'any 2015 respecte de l'anterior, sobretot el d'adobs nitrogenats (-6%),

³¹⁷ Decret 14/2015, de 10 de febrer, de modificació del Decret 145/2012, de 6 de novembre, de creació de la Comissió Interdepartamental de Nitrats i Dejeccions Ramaderes. Dictamen 29/2014 del CTEESC.

tal com recomana la Directiva europea de nitrats, però l'aplicació de fosfatats i potàssics ha augmentat (vegeu el gràfic V.2.A.G6 de l'annex).

17.2.2. ELS BOSCOS

Els boscos conformen infraestructures verdes de gran importància mediambiental, social i econòmica; per això s'ha modificat la Llei 43/2003 de l'Estat sobre forests l'any 2015. La finalitat és introduir aquesta consideració, però també simplificar la planificació de la gestió forestal dels boscos petits, així com permetre que les comunitats autònomes aprovin alguna excepció en la prohibició de canviar l'ús del sòl incendiat.³¹⁸

La superfície forestal per càpita de Catalunya de 0,27 hectàrees és semblant a la mitjana de la UE-28.

D'una banda, l'indicador de la superfície forestal per càpita a Catalunya no ha canviat i és de 0,27 hectàrees (ha) per habitant (hab.), gairebé com el de la UE-28 (0,30 ha/hab.) i inferior al de l'Estat espanyol (0,40 ha/hab.). Tanmateix, el balanç de gestió forestal de l'any 2014 respecte de l'anterior va ser negatiu i es va perdre una superfície de bosc de 2.142 ha. Tot i que les hectàrees repoblades van augmentar (+39%) i les rompudes van disminuir (-36%), l'àrea cremada a causa dels incendis de 1.570 ha es va incrementar (+48%) l'any 2014 respecte de l'anterior, tal com es veu al gràfic.

La relació entre la superfície forestal i agrícola és de 2,45, però s'observa un canvi de tendència.

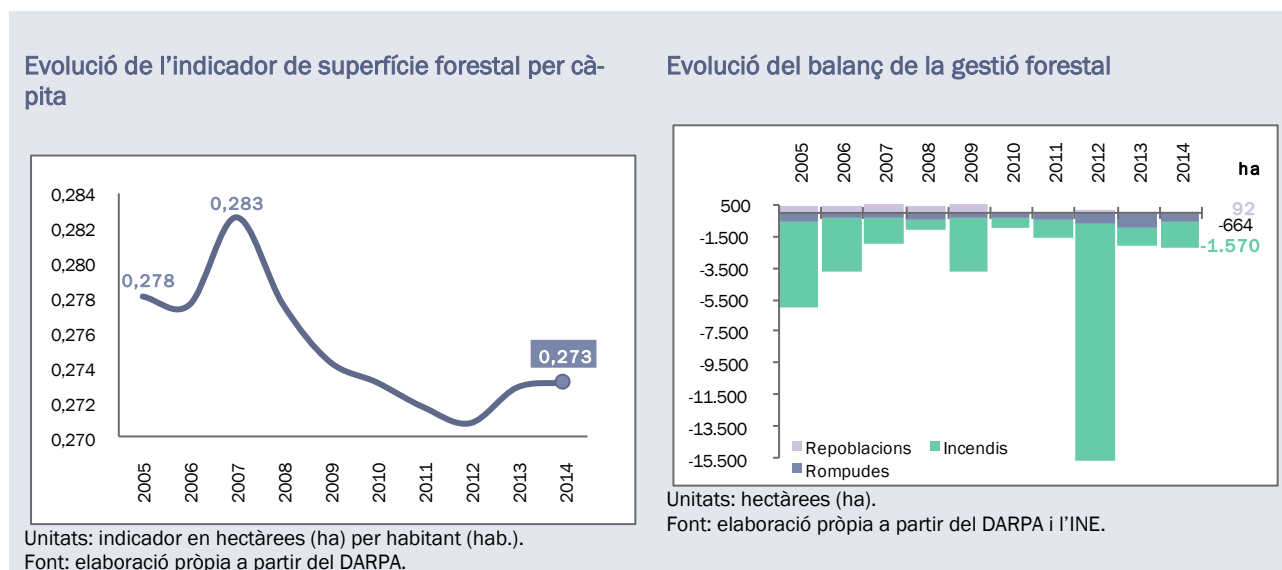
De l'altra, l'indicador de superfície forestal sobre l'agrícola ha caigut l'any 2014 respecte de l'anterior i és de 2,45 hectàrees forestals per cada hectàrea agrícola. Aquesta relació ha augmentat els darrers anys, el 16% des del 2005 (vegeu el gràfic V.1.A.G7 de l'annex), i està influïda pels canvis en l'ús del sòl (agricultura i ramaderia), l'estrès hídric i el canvi climàtic.

Cal tenir present que la Llei 16/2015 de simplificació de l'activitat administrativa i d'impuls de l'activitat econòmica ha modificat la Llei forestal de Catalunya. Per consegüent, estableix el règim de comunicació i no d'autorització en determinats supòsits de canvi de l'activitat forestal a l'agrícola de superfícies que en els darrers vint anys han esdevingut forestals per abandonament del treball agrari. A més, aquest any també s'ha aprovat el Decret que regula el desarrelament d'arbres i arbustos en terrenys forestals dictaminat pel CTEESC.³¹⁹ Els reptes futurs són la prevenció dels incendis i l'ordenació forestal, que ha augmentat l'any 2015 respecte de l'anterior.

³¹⁸ La modificació s'aprova a través de la [Llei 21/2015, de 20 de juliol, per la qual es modifica la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests](#). BOE núm. 173, de 21.07.2015.

³¹⁹ Decret 242/2015, de 10 de novembre, pel qual es regula el desarrelament d'arbres i d'arbustos. Dictamen 16/2015 del CTEESC.

GRÀFIC V.1.G4 Evolució dels indicadors sobre superfície forestal. Catalunya 2005-2014

El 64,2% de superfície de Catalunya és forestal, però el bosc arbrat s'ha reduït el 10% els darrers cinc anys a causa dels incendis, el 63% de la superfície afectada l'any 2014 era amb arbres. Malgrat que la causa predominant dels incendis és la negligència (el 40%) i la intenció (el 21%), l'única causa d'incendis que ha augmentat enguany és la natural (+9%). Altrament, la superfície ordenada a Catalunya és del 38% i ha augmentat l'11% l'any 2015 respecte del 2014 (vegeu el gràfic V.1.A.G8 de l'annex), sobretot la pública (+32%), atès que la privada ha disminuït una mica (-1%).

La qualitat dels boscos catalans va millorar l'any 2014, vist que el 22% de les 44.000 hectàrees amb decaïment forestal es van recuperar de la sequera i del foc del 2012 i els incendis van disminuir respecte de l'any anterior, vist que se'n van produir 461. No obstant això, la tendència és que el risc de foc s'estengui més enllà de l'estiu, com va passar amb els dos grans incendis del 2014 (Tivissa i Forallac). Així, cal recordar alguns factors que s'han de tenir en compte: la biomassa acumulada, la geografia, els canvis en el clima i la meteorologia (temperatura, humitat i vent), així com la dotació d'efectius humans i tècnics.

17.2.3. LA PESCA I L'AQÜICULTURA

La pesca i l'aqüicultura són de gran importància, tant per a la seguretat alimentària com per al desenvolupament socioeconòmic. Però segons l'Agència Europea del Medi Ambient, tot i que els mars europeus són productius, el 96% dels estocs de peix es troben al límit, la biodiversitat disminueix i alguns ecosistemes estan degradats. Com a exemple, la sardina i el seitó a Catalunya: se'n pesca menys i els exemplars són més petits, possiblement per factors ambientals. A més, cal considerar el declivi de les praderies, que és l'hàbitat de moltes espècies comercials, tot i estar protegides per la Directiva d'hàbitats.

Tant és així, que la quantia dels ajuts que la UE ha aprovat per al sector pesquer espanyol (1.558,3 M€) va destinada a ajustar la capacitat de la flota pesquera als recursos, reduir l'impacte mediambiental, promoure l'ús eficient dels recursos materials i energètics i crear valor afegit. En aquest àmbit, el Govern de Catalunya té la voluntat d'impulsar un model de cogestió amb la participació del sector, l'Administració i la comunitat científica.

La sostenibilitat del sector pesquer està en un punt d'inflexió, tant les captures com el preu del peix han caigut enguany...

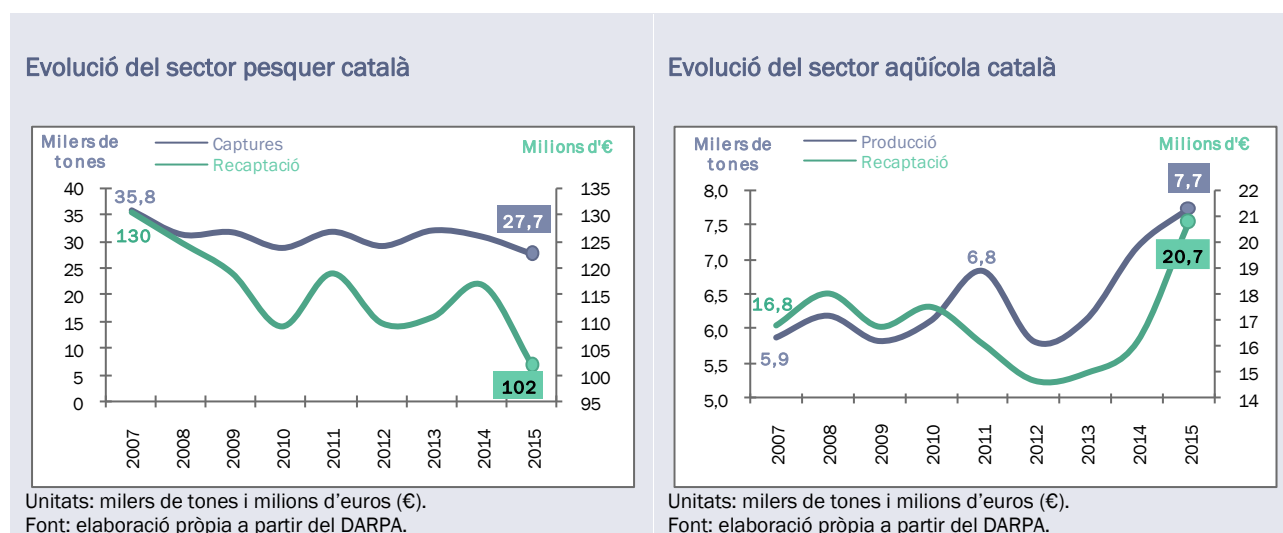
La sostenibilitat del sector pesquer es troba en una cruïlla, el consum de peix ha caigut, però també les captures i el preu mitjà. Tot i que el consum de peix a Catalunya va semblar que es recuperava l'any 2013, va tornar a caure el 7% l'any 2014 respecte de l'anterior (19,9 kg/hab.).

D'altra banda, com es veu al gràfic, tant les captures de peix (-10%) com la recaptació (-13%) han caigut l'any 2015 respecte de l'anterior, així com el preu mitjà (3,68 €/kg) (vegeu el gràfic V.1.A.G9 a l'annex).

però la producció aquícola i el preu s'han recuperat, a més, cada cop té més importància.

L'aqüicultura cobreix la diferència entre les captures de peix i el consum i està en expansió a la UE. Cal tenir en compte que el 25% dels productes del mar consumits a la UE provenen de l'aqüicultura, inclosos els importats. Com s'observa al gràfic següent, la producció aquícola ha augmentat (+8%) de nou l'any 2015, a l'igual que la recaptació (+28%) i el preu (2,68 €/kg).

GRÀFIC V.1.G5 Pesca i aquicultura. Evolució de les captures, la producció i la recaptació. Catalunya 2007-2015

18. LA SOSTENIBILITAT DEL CONSUM I LA PRODUCCIÓ

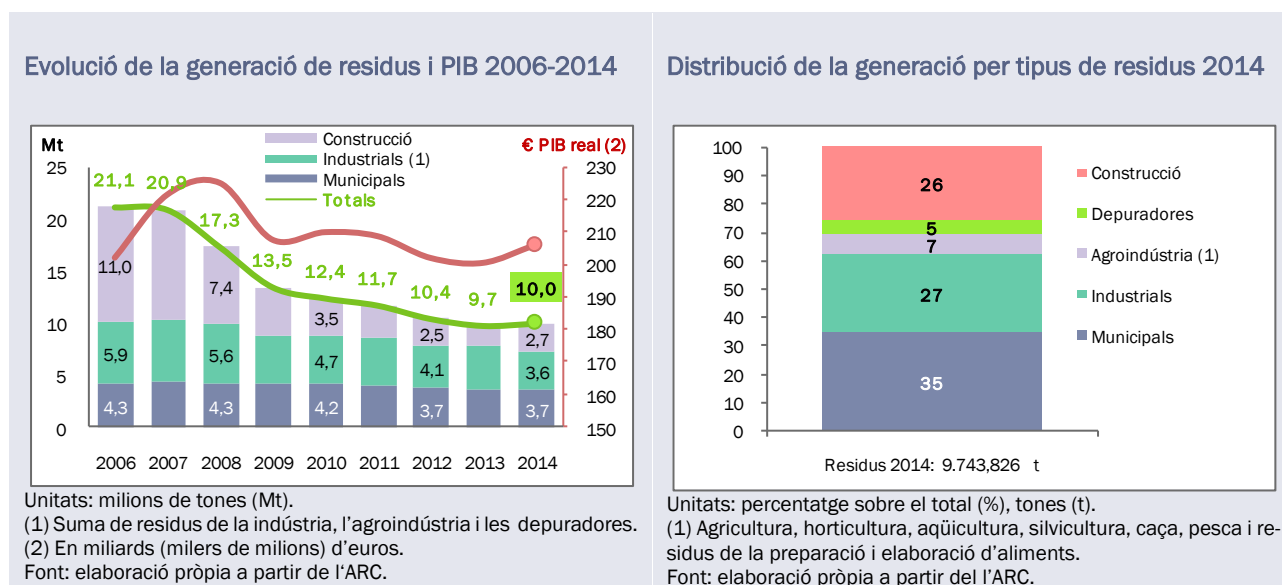
18.1. LA GENERACIÓ I LA GESTIÓ DELS RESIDUS

La generació i gestió dels residus mostren el grau de sostenibilitat de la societat catalana en la producció de béns i serveis i el consum de materials. Així com la transformació cap a una economia circular i baixa en carboni, objectiu del Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya (PRE-CAT20) i del Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals 2013-2020 (PIN-FRECAT20), en elaboració des de l'any 2014.³²⁰ D'altra banda, el text refós de la Llei de residus s'ha modificat enguany a fi d'incorporar la reutilització de productes en les deixalleries i canviar alguns aspectes del règim sancionador.³²¹

La societat catalana ha augmentat la generació de residus, sobretot de la construcció i demolició.

La societat catalana va generar 10 milions de tones (Mt) de residus l'any 2014, és a dir, 1.394 quilograms per habitant i any, el 2% més que l'any anterior, vist que els residus de la construcció i demolició van créixer el 37%.³²² Així mateix, els residus municipals van augmentar l'1,7%, tot i que els industrials es van estabilitzar (-0,6%), tal com s'observa al gràfic següent. Els residus dels serveis ambientals de sanejament (0,5 Mt) també van pujar el 2%, el 64% dels quals va tornar a ser útil en forma d'aplicació agrícola i compostatge³²³ (vegeu el gràfic V.2.A.G1 de l'annex).

GRÀFIC V.2.G1 Evolució i distribució de la producció de residus per tipus. Catalunya 2006-2014

Els residus urbans generats augmenten malgrat que la població s'estabilitza.

D'una banda, l'objectiu de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) és reduir la generació de residus urbans el 15% al llarg del període 2012-2020. Tanmateix, tant la generació (+1,7%) com l'indicador de residus municipals produïts per habitant i dia (1,33 kg/hab./dia) van augmentar l'any 2014 respecte de

³²⁰ El 02.11.2015 es publica al DOGC l'anunci pel qual es sotmeten a informació pública:

http://residus.gencat.cat/web/.content/home/lagencia/informacio_publica/precat/anunci_precat.pdf i http://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canales_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=706695&language=ca_ES

³²¹ La modificació s'ha fet a través de la Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives. DOGC núm. 6830, de 13.03.2015. Dictamen 33/2014 del CTEC.

³²² 1.828 kg/hab/any a la UE-28 i 1.379 kg/hab/any a l'Estat espanyol (Eurostat 2012).

³²³ Sense comptar l'assecatge tèrmic que va ser del 16,1%, la valorització material externa va representar el 63,6% i l'energètica del 0,5%.

l'anterior. La reducció acumulada del 2,1% durant el període esmentat permetria aproximar-se a l'objectiu descrit, però si es consolida el canvi de tendència, la meta quedarà llunyana. En aquest àmbit ressalta la modificació de la Directiva europea relativa a la producció de bosses de plàstic lleugeres per restringir-ne el consum encara més i passar de 200 a 90 bosses per persona i any abans del 2019 o acabar amb el lliurament gratuït als comerços abans del 2018.³²⁴

De l'altra, la recollida selectiva (1,4 Mt) va augmentar el 2,8% l'any 2014 respecte de l'anterior, en part perquè la davallada del preu d'alguns materials va reduir els furts, com en el cas del paper i cartó. No obstant això, no millora en percentatge sobre el total, vist que va ser del 38% i que en els darrers anys s'ha estancat. El 8% d'aquests materials va ser recollit a través de les 509 deixalleries (vegeu el gràfic V.2.A.G2 de l'annex). Tot i que el 35% dels residus va arribar de debò a les plantes de reciclatge, els materials impropis, el 22%, van augmentar. La fracció resta (2,25 Mt) també va créixer, l'1,1%, de manera que el 62% dels residus es van disposar: el 34% es va tractar abans, el 21% es va dipositar controladament i el 7% es va incinerar (vegeu el gràfic V.2.A.G3 de l'annex).

Cal destacar que l'any 2015 la Directiva comunitària sobre els residus d'aparells elèctrics i electrònics s'ha transposat a l'Estat espanyol per millorar-ne la recollida, la traçabilitat i el control i que s'ha iniciat a Catalunya la campanya de sensibilització "Perquè reciclem".³²⁵ Això no obstant, la capacitat de tractar aquest tipus de residus en condicions de seguretat ambiental a la UE significa un repte.

La producció de residus industrials es manté, tot i que la valorització com a subproducte cau.

L'obligació normativa de considerar el residu un recurs del sistema productiu l'any 2020 ha contribuït a mantenir estable la generació de residus industrials a Catalunya els darrers anys. A més, tant el nombre de productors (-0,1%) com la producció (-0,6%) es van consolidar l'any 2014, en què es van obtenir 3,6 Mt de residus industrials, és a dir, 480 kg/habitant i any (vegeu el gràfic V.2.A.G4 de l'annex). Altrament, el 85% dels productors van presentar-ne declaració i el 79% dels residus es van valoritzar com a matèria primera contribuint a l'economia circular. Ara bé, tot i que la valorització es va mantenir estable (-0,5%) i la recuperació de la utilitat dels materials en origen va millorar (+20,6%), per contra, el subproducte va empitjorar (-9,3%), possiblement, per una diferència d'interpretació de la Directiva europea entre la normativa estatal i la catalana quant als criteris de fi de condició de residu.

Els gestors augmenten malgrat que els residus industrials gestionats i valoritzats disminueixen.

Les 15,5 Mt³²⁶ de residus que van entrar a les instal·lacions dels gestors industrials de Catalunya l'any 2014, l'1,1% menys que l'any anterior, van superar les 10,0 Mt generades, és a dir, la suma dels residus industrials, municipals, de la construcció i dels serveis ambientals de sanejament produïts. Per exemple, les 8,6 Mt de residus industrials lliurats als gestors van duplicar les 3,8 Mt generades. A més, tot i que el 55% dels residus transferits als gestors es van valoritzar (vegeu el gràfic V.2.A.G5 de l'annex) i que les instal·lacions de tractament van augmentar (+50%), la xifra de residus que va tornar a ser útil va baixar. Per acabar, el 8% dels residus que van sortir dels gestors va anar a d'altres de fora de Catalunya. En aquest àmbit, cal destacar la regulació del trasllat de residus a l'interior del territori de l'Estat³²⁷ i la modificació del Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives.³²⁸

³²⁴ Directiva 2015/720 del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2015 per la qual es modifica la Directiva 94/62/CE pel que fa a la reducció del consum de bosses de plàstic lleugeres.

³²⁵ Reial decret 110/2015, de 20 de febrer, sobre residus d'aparells elèctrics i electrònics que transposa la Directiva 2012/20/UE.

³²⁶ Industrials: 8,6 Mt (55%), municipals: 3Mt (19%), construcció: 3Mt (19%), ramaders: 0,3 Mt (2%) i de gestors i altres: 0,6 (4%).

³²⁷ Reial decret 180/2015, de 13 de març, pel qual es regula el trasllat de residus en l'interior del territori de l'Estat. BOE núm. 83, de 07.04.2015.

³²⁸ Reial decret 177/2015, de 13 de març, pel qual es modifica el Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives per a la seva adaptació a la Llei 20/2013, de garantia de la unitat de mercat. BOE núm. 83, de 07.04.2015.

La producció de residus de la construcció ha augmentat.

Els 2,7 Mt de residus de la construcció i la demolició van augmentar l'any 2014 respecte del 2013, en què es va assolir la xifra més baixa d'ençà de la crisi l'any 2008. La valorització dels residus va ser del 41% i el nombre d'instal·lacions va augmentar (+16%). Cal tenir en compte que la suspensió del cànon de deposició controlada l'any 2011 ha estat ajornada fins al 2015 (vegeu el gràfic V.2.A.G6 de l'annex).

18.2. LA TRANSICIÓ CAP A UN MODEL ENERGÈTIC MÉS SOSTENIBLE

A l'Informe de revisió de les polítiques energètiques que l'Agència Internacional de l'Energia (AIE) elabora cada any s'indica que l'Estat espanyol ha de considerar l'estalvi i eficiència energètica i la reducció de les emissions de CO₂ a la planificació. L'AIE també adverteix que el finançament del sistema elèctric ha de millorar, és a dir, els costos no relacionats amb el subministrament elèctric s'han de treure de la facturació i altres sectors han de contribuir a desenvolupar les renovables, per exemple, el transport.

Des de la UE s'ha propiciat la sostenibilitat ambiental del model energètic, de manera que la transició energètica permeti assolir una economia baixa en carboni i un balanç energètic menys dependent dels combustibles fòssils. De fet, la UE-28 ha establert l'objectiu del 30% de participació de les energies renovables en el consum final d'energia l'any 2030. Les dades mostren que la contribució de les renovables ha estat del 16% a la UE i del 16,2% a l'Estat espanyol.

El balanç energètic català no està actualitzat des de l'any 2009.

Sense conèixer el balanç energètic és difícil avaluar la situació a Catalunya. Vist que fa cinc anys que l'Institut Català d'Energia (ICAEN) no n'actualitza les dades –producció i consum d'energia primària i final a Catalunya– i que el Ministeri no les desagrega per comunitats autònomes, l'anàlisi sobre la transició energètica a Catalunya es restringeix a l'àmbit de l'energia elèctrica, que és el que més contribueix a reduir la participació dels combustibles fòssils i les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH).

Cal tenir en compte que les emissions de les empreses elèctriques de Catalunya sotmeses al règim europeu de comerç de CO₂ han augmentat el 29% l'any 2015 respecte de l'anterior, així com les de la indústria de la calç, el 25%. No obstant això, a Catalunya s'ha iniciat el procés participatiu del Pacte per a la transició energètica. També s'ha apostat per l'aprofitament energètic de la biomassa forestal amb la finalitat de reduir les emissions de CO₂, el risc d'incendis i alhora crear ocupació. En són exemple el Pla de calderes als edificis públics aprovat pel Govern de la Generalitat l'any 2015 i enquadrat en el PECAC 2020 pendent de revisió i el Pla general de política forestal. D'altra banda, el potencial per produir calor i electricitat sostenible a Catalunya es manté sobre la base de les 1.833 instal·lacions de biomassa forestal, què signifiquen, 140,5 MW de potència (any 2014).

18.2.1. LA PRODUCCIÓ SOSTENIBLE D'ENERGIA

Les emissions mundials GEH del sector energètic s'han estabilitzat l'any 2015, gràcies a l'esforç en l'àmbit de les energies renovables i l'eficiència energètica dels països de l'OCDE. A més, l'aposta de la UE per les renovables ha donat fruit, tant per produir electricitat i calor com per millorar el transport (biocombustibles i vehicles eficients), vist que Europa lidera la generació d'electricitat sostenible i el 40% de les patents tecnològiques en aquest camp.

Així, amb l'objectiu de reduir encara més les emissions del CO₂, la dependència dels combustibles fòssils i de millorar la qualitat de l'aire s'ha aprovat la Directiva 2015/1513 d'impuls dels biocombustibles i l'ús de fonts renovables al transport.³²⁹ També en aquesta direcció, el Govern de l'Estat ha aprovat el Reial

³²⁹ Directiva (UE) 2015/1513 del Parlament Europeu i del Consell, de 9 de setembre de 2015, per la qual es modifiquen la Directiva 98/70/CE, relativa a la qualitat de la gasolina i el gasoil, i la Directiva 2009/28/CE, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables. DOUE L 239, de 15.09.2015.

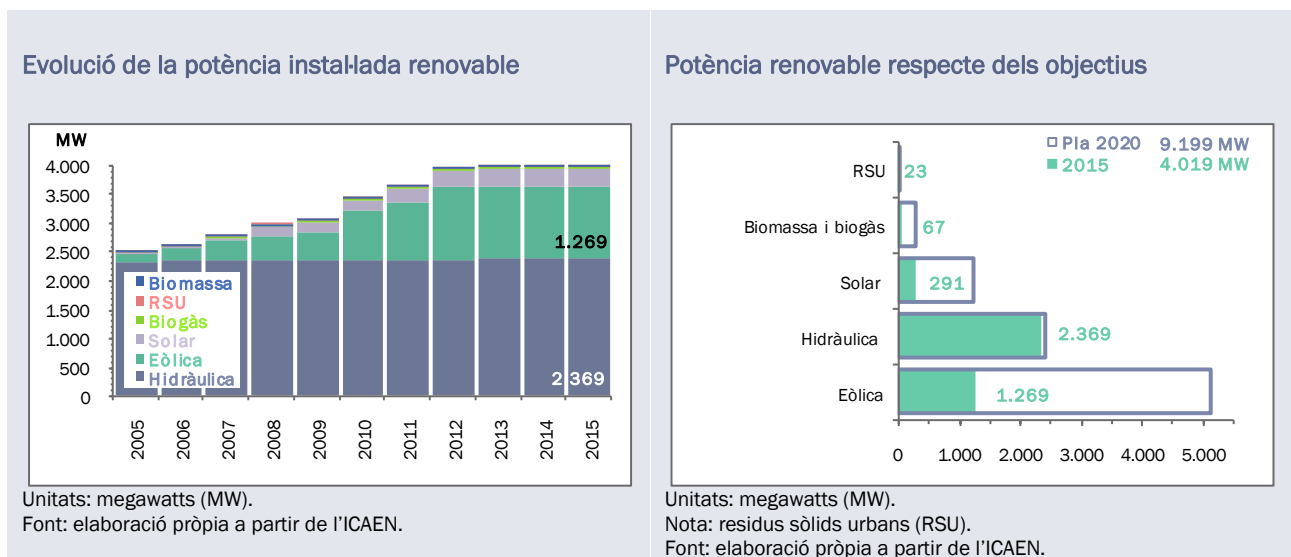
decret 1085/2015 per fomentar els biocarburants (el 8,5% l'any 2020), així com els programes d'incentius per a la compra i l'ús de vehicles més eficients (vegeu el subapartat 3.2. La mitigació del canvi climàtic).³³⁰

Per acabar, quant a les energies renovables i la generació distribuïda d'electricitat, aquest any 2015 s'ha aprovat la regulació de l'autoconsum de les instal·lacions connectades a la xarxa elèctrica i del peatge de suport del sistema a través del Reial decret 900/2015. Segons aquesta norma, el subministrament amb autoconsum no genera dret a percebre retribució per l'electricitat sobrant, a diferència del que passa amb les modalitats de producció.³³¹ A més, es grava amb un peatge addicional, l'anomenat "impost al sol".

La potència elèctrica renovable no ha variat i representa el 31% de la total instal·lada a Catalunya.

El sector elèctric ha guanyat pes en el mix energètic català al llarg dels anys – segons el darrer balanç energètic va passar del 23% al 27% entre els anys 1990 i 2009- i representa el 12% de la potència elèctrica instal·lada de l'Estat espanyol l'any 2015. Ara bé, la potència elèctrica renovable, amb la hidràulica al capdavant (el 58,9%) i l'eòlica en segon lloc (el 31,6%), no ha variat substancialment a Catalunya d'ençà de l'any 2013, en què el Govern de l'Estat va ajornar les ajudes a la producció renovable (les primes) i tampoc s'ha impulsat de manera suficient des de la Generalitat. Tot i que la capacitat ha disminuït el 0,1% a causa de la cogeneració l'any 2015, la minihidràulica i la solar fotovoltaica de petits promotors ha augmentat i, en conjunt, la renovable se situa a menys de la meitat (el 43,7%) de l'objectiu del Pla de l'energia i el canvi climàtic de Catalunya (PECAC 2020), però serà un repte assolir-lo.

GRÀFIC V.2.G2 Evolució de la potència instal·lada renovable respecte dels objectius. Catalunya 2005-2015

Quant a les energies renovables, cal ressaltar que el Tribunal de Comptes Europeu (TCE) advertia que en alguns països, el marc legal no havia estat previsible ni la integració a la xarxa elèctrica àgil i que el principi de cost-eficiència no havia regit la planificació.³³² Tant és així, que la reforma del sistema elèctric de l'Estat ha eliminat els incentius a les renovables i, en conseqüència, la majoria dels procediments

³³⁰ Reial decret 1085/2015, de 4 de desembre, de foment dels biocarburants. BOE núm. 291, de 05.12.2015.

³³¹ Reial decret 900/2015, de 9 d'octubre, pel qual es regulen les condicions administratives, tècniques i econòmiques de les modalitats de subministrament d'energia elèctrica amb autoconsum i de producció amb autoconsum. BOE núm. 243, de 10.10.2015. El Govern de Catalunya ha formulat conflicte positiu de competència, admès pel TC amb el núm. 574-2016, contra els articles 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 19, 20, 21 i 22, les disposicions addicionals primera, segona i novena i la disposició final sisena. DOGC núm. 7085, de 23.03.2016.

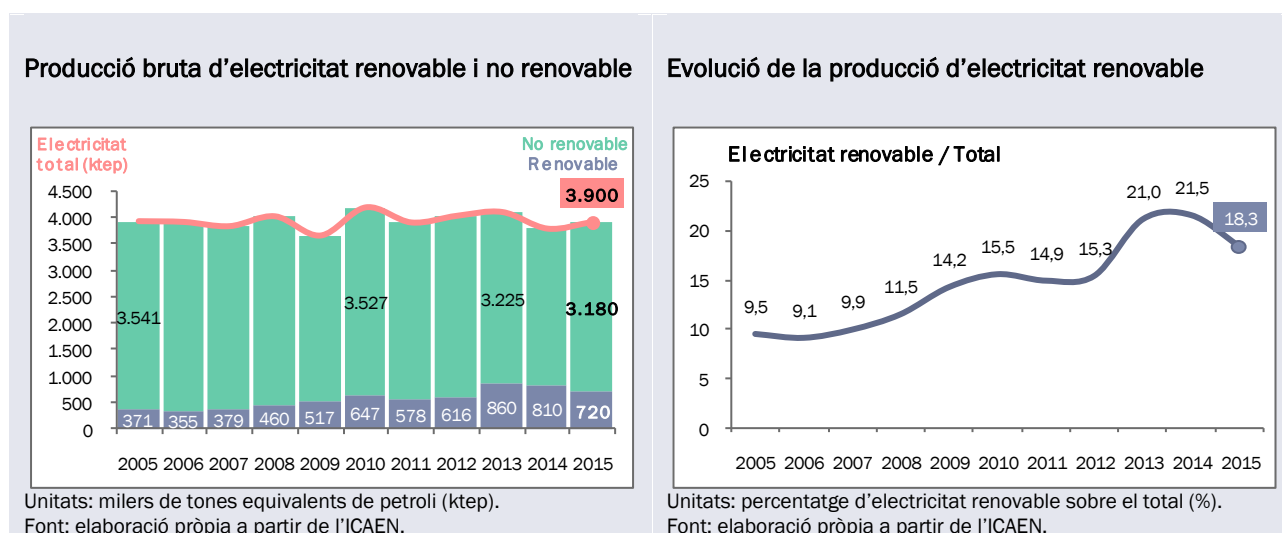
³³² TCE (2014). ¿Han conseguido buenos resultados los fondos de la política de cohesión destinados a apoyar la producción de energías renovables?. Informe especial, núm. 6. Luxemburg: Unió Europea.

d'insolvència sectorials corresponen al subsector, el 76,3%. La nova regulació també ha afectat les inversions a Catalunya, vist que només es farà un dels vuit parcs eòlics previstos al PECAC 2020.

Augmenta la producció d'electricitat no renovable i la renovable cau.

La producció bruta d'electricitat ha augmentat el 3,5% l'any 2015 respecte de l'anterior, especialment la no renovable (cicles combinats i nuclear), atès que la renovable ha baixat com a conseqüència d'una menor disponibilitat d'aigua per generar hidroelectricitat, entre d'altres (vegeu el gràfic V.2.A.G7 de l'annex). De fet, les temperatures elevades, les precipitacions escasses i els episodis anticiclònics expliquen en part l'augment de la demanda per refrigerar i la reducció de la hidràulica i l'eòlica enguany. En resum, les tecnologies no renovables han generat el 81,6% de la producció elèctrica i les renovables, el 18,4%. La producció elèctrica solar, la de biomassa i biogàs i l'eòlica queda lluny dels objectius del PECAC 2020 (vegeu el gràfic V.2.A.G8 de l'annex) i ha representat el 17,9% de la capacitat màxima instal·lada l'any 2015.

GRÀFIC V.2.G3 Producció d'electricitat renovable respecte dels objectius. Catalunya 2015

Un punt important que cal ressaltar enguany és que la interconnexió entre França (Baixàs) i l'Estat espanyol s'ha completat a través de Catalunya (Santa Llogaia). El saldo d'intercanvis elèctrics l'any 2015 ha sigut importador (+413 ktep) i dintre l'objectiu planificat 2020 (+500 ktep). Catalunya ha importat electricitat de França i l'ha exportat a Andorra, però també a França.

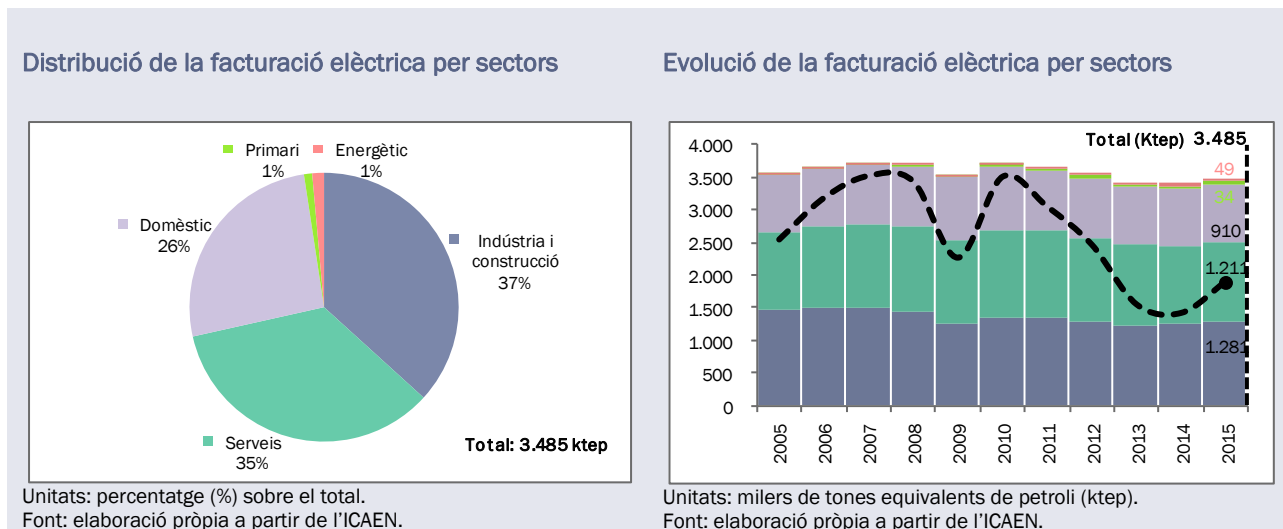
18.2.2. EL CONSUM SOSTENIBLE D'ENERGIA

El consum d'energia elèctrica a la UE s'ha estabilitzat l'any 2015 després de baixar el 2014 i a l'Estat espanyol ha augmentat l'1,9%. Pel que fa a Catalunya, la recuperació econòmica i la climatologia n'han fet augmentar el consum el 2,1% l'any 2015.

El consum d'electricitat ha augmentat l'any 2015 a tots els sectors.

Els sectors que tenen més pes quant a la facturació elèctrica són l'industrial i de la construcció i els serveis, seguit del domèstic, tal com s'observa al gràfic. No obstant això, tots els sectors han augmentat el consum, els que més l'energètic (+6,4%) i el domèstic (+3,6%) per la climatologia, però també el sector primari (+2,2%), la indústria i la construcció (+1,9%) i els serveis (+1,1%).

GRÀFIC V.2.G4 Consum d'energia elèctrica per sector. Distribució i evolució. Catalunya 2005-2015

L'estalvi i l'eficiència energètica

Per mitigar el canvi climàtic i la contaminació, baixar els costos de producció i competitivitat, el marc europeu estipula millorar el 30% l'eficiència energètica l'any 2030. La seva transposició a l'Estat espanyol disposa reduir el 22,5% el consum d'energia primària l'any 2020 respecte del 2007. A més, regula els proveïdors de serveis energètics i obliga a una auditoria energètica les empreses de més de 250 persones o que facturen més de 50 M€ a finals de l'any 2016. La UE també ha introduït mesures per etiquetar energèticament alguns productes. Enguany s'ha aprovat una línia d'ajuts per incentivar l'estalvi i l'eficiència energètica, elaborar auditories i millorar la gestió energètica (ISO 50.001). D'altra banda, a Catalunya també s'ha iniciat el procés participatiu del Pla d'eficiència energètica a la indústria amb l'objectiu de reduir el 9,5% el consum i el 4,7% la intensitat energètica l'any 2020.

Tot i que falta tancar el pressupost executat, l'any 2015 s'han atorgat 837,5 M€ en subvencions per a l'estalvi i l'eficiència energètica a Catalunya, el 94% del pressupost disponible. La distribució entre les empreses privades i les corporacions locals ha estat respectivament del 52% i el 47%; l'1% restant ha anat a les famílies, i el repartiment per àmbits és el següent: el 66% per instal·lar estacions públiques de recàrrega elèctrica, el 20% per adquirir motocicletes i ciclomotors elèctrics, el 10% per implantar la norma de qualitat ISO 50.001 i el 3% per auditories energètiques a la indústria química i alimentària.

En general no hi ha dades oficials sobre estalvi i eficiència energètica a Catalunya, però alguns informes publicats per altres institucions poden orientar sobre els avenços en aquest àmbit. Així, l'indicador 2014 d'eficiència energètica a les pimes catalanes de Gas Natural Fenosa va ser de 5,6 sobre 10, semblant a la mitjana de l'Estat espanyol. En canvi, el de les llars va ser de 6,6, la comunitat autònoma amb el valor més alt, tot i haver reulat una mica respecte de l'any anterior.³³³

18.3. LES EMPRESES I EL MEDI AMBIENT

18.3.1. LA PRODUCCIÓ DE BÉNS I SERVEIS SOSTENIBLE

La manera de produir béns i serveis d'una societat indica si s'està en camí d'assolir una economia circular i baixa en carboni, així com de mitigar el canvi climàtic i la contaminació, objectiu de la UE. En altres

³³³ Estudis d'eficiència energètica de Gas Natural Fenosa.

paraules, si es donen les condicions necessàries perquè l'activitat econòmica es mantingui al llarg del temps sense afectar el medi ambient de manera significativa. En aquest àmbit, cal remarcar les dues polítiques aprovades pel Govern de Catalunya l'any 2015: l'Estratègia d'impuls a l'economia verda i l'economia circular per promoure la sostenibilitat ambiental, econòmica i social i l'Estratègia catalana d'eco-disseny per a una economia circular i ecoinnovadora.³³⁴

Segons Eurostat, la producció de béns i serveis ambientals a la UE-28 ha augmentat durant els darrers anys, sobretot al sector energètic, igualment, l'ocupació i el producte interior brut (PIB).³³⁵ A Catalunya, el sector ambiental ocupa l'1,9% de la població activa i aporta el 3% del PIB.³³⁶ També és significatiu que el tercer sector ambiental a Catalunya aplegui 220 organitzacions, el 75% de les quals actuen a Catalunya, gairebé vint-i-cinc mil socis i més de cinc mil cinc-centes persones voluntàries, així com que suposi un volum econòmic de gairebé el 0,01% del PIB català.

La gestió mediambiental a les empreses

Enguany, la Llei de responsabilitat mediambiental de l'Estat i el desenvolupament reglamentari s'ha modificat. D'una banda, s'ha especificat que el silenci administratiu en el procediment d'exigència de responsabilitat és negatiu. De l'altra, les càrregues administratives s'han simplificat i les activitats excloses de l'obligació de constituir la garantia financera s'han delimitat. Per consegüent, la modificació del règim de responsabilitat ha atorgat un paper cabdal a l'anàlisi de riscos, tant per gestionar ambientalment l'empresa com per calcular la garantia financera obligatòria, de què estan exemptes les empreses certificades amb sistemes de gestió.³³⁷ Cal tenir en compte que el risc ambiental influeix cada cop més en la qualificació de les empreses, com s'ha vist enguany amb el sector de l'automòbil.

A més, la Llei de prevenció i control de les activitats de Catalunya s'ha modificat a través de la Llei 3/2015, amb la finalitat d'adaptar-la a la Directiva d'emissions industrials i la legislació bàsica estatal. Així mateix, la Llei 6/2015, de simplificació de l'activitat administrativa i d'impuls de l'activitat econòmica ha canviat els principis que han de regular la intervenció administrativa de les activitats definides com a innòcues i de baix risc i, també, les activitats sotmeses al règim de llicència i comunicació.³³⁸

Cal tenir present que el 95% de les 1.582 empreses catalanes obligades a sol·licitar l'autorització ambiental han complert amb la formalitat l'any 2015 i que les d'alguns sectors, com per exemple el siderúrgic i el vidre han de revisar-la per complir amb els valors límit d'emissions industrials de la Directiva i incorporar les millors tecnologies disponibles (MTD).³³⁹ Per acabar, també s'ha aprovat el Decret que regula la inspecció i vigilància industrial i, per tant, les entitats col·laboradores del medi ambient.³⁴⁰

El nombre d'empreses registrades que han de subministrar informació sobre substàncies contaminants ha crescut, així com els residus transferits fora de les instal·lacions, però les emissions han disminuït.

En compliment del Protocol de Kiev i del Reglament de la UE sobre subministrament d'informació al Registre d'Emissions i Transferència de Contaminants (PRTR), el nombre d'indústries catalanes registrades l'any 2014 va augmentar el 19% respecte de l'anterior i en total són 1.213 empreses. Els residus

³³⁴ Acord GOV/73/2015, de 26 de maig, pel qual s'aprova l'Estratègia d'impuls a l'economia verda i a l'economia circular. DOGC núm. 6881, de 28.05.2015. I Acord GOV/80/2015, de 2 de juny, pel qual s'aprova l'Estratègia catalana d'eco-disseny per a una economia circular i ecoinnovadora (ECODISCAT).

³³⁵ Eurostat (2015). *Environnemental economy: employment and growth*.

³³⁶ Fundació Fòrum Ambiental (2015). *GreenTech made in Catalonia: indústria de la tecnologia ambiental*.

³³⁷ Reial decret 183/2015, de 13 de març, pel qual es modifica el Reglament de desenvolupament parcial de la Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de responsabilitat mediambiental, aprovat pel Reial decret 2090/2008, de 22 de desembre. BOE núm. 83, de 07.04.2015.

³³⁸ Llei 16/2015, de 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls de l'activitat econòmica. DOGC núm. 6920, de 24.07.2015.

³³⁹ Directiva 2010/75/UE transposada a l'Estat espanyol, regulada per la Llei catalana 20/2009 i modificada per la 3/2015.

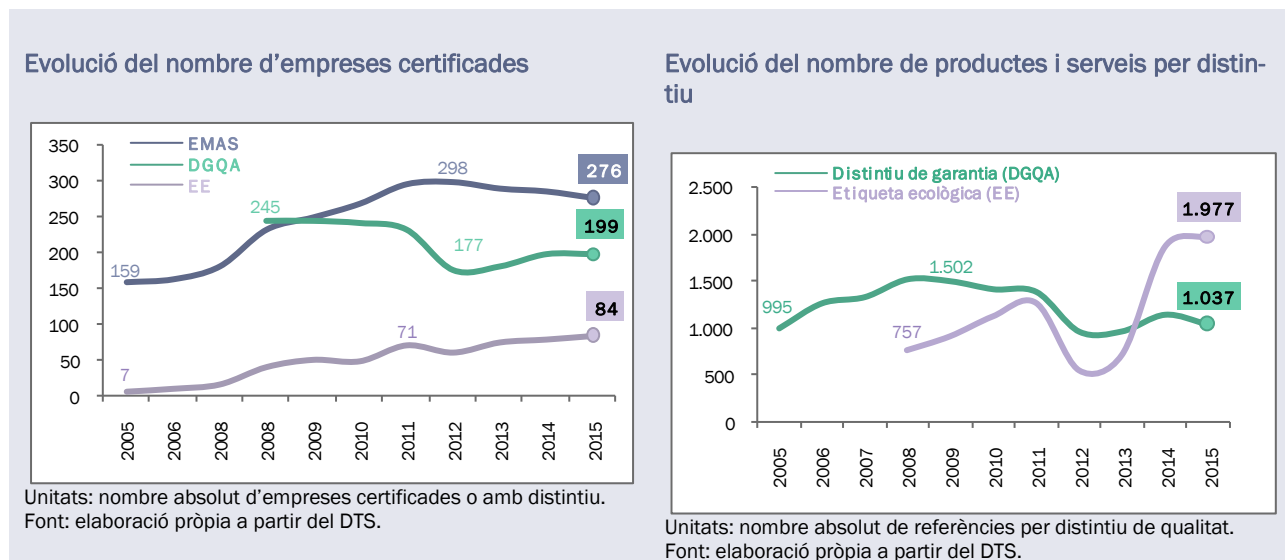
³⁴⁰ Decret 60/2015, de 28 d'abril, sobre les entitats col·laboradores de medi ambient. DOGC núm. 6862, de 30.04.2015. S'aprova en desenvolupament de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

transferits fora de les instal·lacions, 4.000 tones, també es van incrementar, el 3% respecte de l'any anterior. Per contra, les emissions contaminants (31 milions de tones) van disminuir el 13%.

El nombre d'empreses amb sistemes de gestió ambiental certificats (EMAS) ha baixat l'any 2015.

Els certificats ambientals, com ara els esquemes de gestió ambiental (EMAS, ISO 14.001), l'etiqueta ecològica i el distintiu de garantia de qualitat ambiental acrediten la reducció de l'impacte ambiental de les empreses, així com dels productes i serveis que ofereixen. Tant és així, que les empreses catalanes certificades amb el sistema comunitari d'auditoria i gestió mediambiental de la UE (EMAS) representen gairebé el 9% del total de la UE i el 32% de les de l'Estat espanyol. Tanmateix, els certificats EMAS ha caigut l'any 2015 respecte del 2014, tal com s'observa al gràfic següent.

GRÀFIC V.2.G5 Evolució del nombre d'empreses amb certificat EMAS i distintiu de qualitat ambiental, així com del nombre de productes i serveis amb distintiu de garantia (DGQA) i etiqueta ecològica (EE). Catalunya 2005-2015

D'una banda, el sector dels serveis lidera el total de certificats EMAS amb el 33%, seguit de la indústria amb el 29%. De l'altra, la petita i mitjana empresa se situa al capdavant amb el 76% del total d'empreses (vegeu el gràfic V.2.A.G9 de l'annex). Un aspecte significatiu és que enguany s'han tornat a atorgar 53 ajuts per sistemes de gestió mediambiental amb un import mitjà de 1.623 €. Això no obstant, la dotació i el nombre d'ajuts ha estat el 76% inferior a la del darrer any en què es van convocar, el 2013.

El nombre d'empreses amb distintiu de garantia de qualitat ambiental s'ha mantingut estable. En canvi, el d'empreses amb etiqueta ecològica ha augmentat l'any 2015.

El nombre d'empreses amb distintiu de garantia de qualitat ambiental no ha variat l'any 2015 respecte del 2014 i és de 199 (vegeu el gràfic V.2.A.G10 de l'annex). En canvi, el nombre de referències de serveis i productes, que és de 1.037, ha caigut el 9%, tal com s'observa al gràfic anterior. Les empreses de serveis són les que tenen més pes, el 80%, sobretot les de turisme rural (vegeu el gràfic V.2.A.G11 de l'annex).

Quant a les empreses amb etiqueta ecològica de la UE, n'hi ha 84 a Catalunya i han augmentat el 6% l'any 2015 respecte de l'anterior. El 70% d'aquestes companyies són industrials i destaquen les que fabriquen productes de neteja per a ús general, cuines i banys, vist que representen el 20% del total, tot i que cada cop s'incorporen més empreses de serveis, el 29%, especialment allotjaments turístics. A

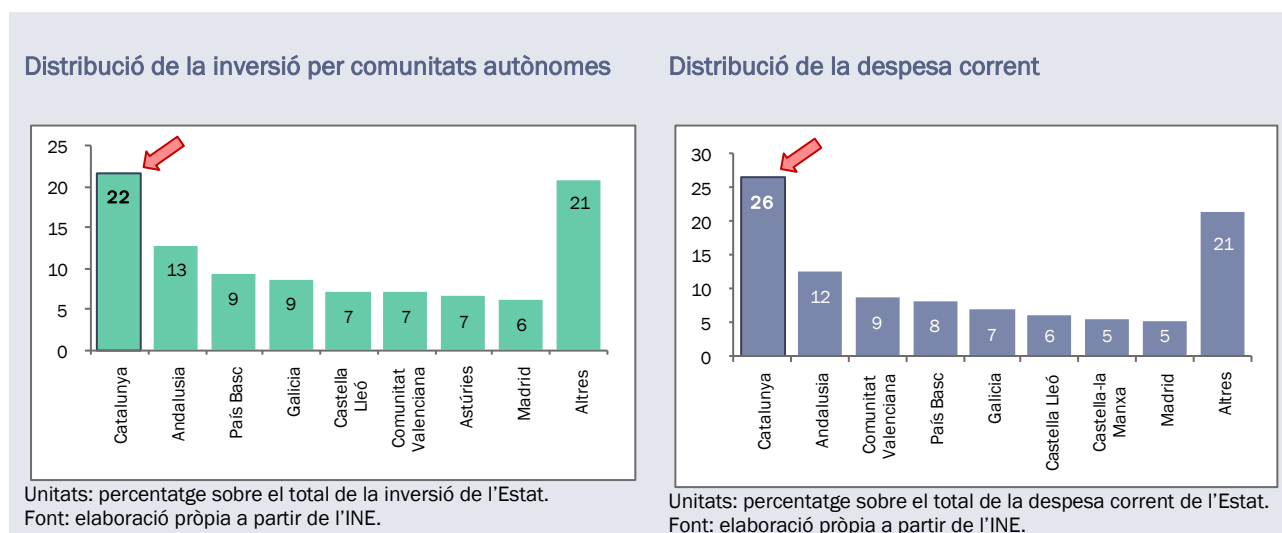
més, el nombre de productes i serveis amb etiqueta ecològica ha augmentat també el 6% enguany respecte del 2014 i ha assolit la xifra de 1.977 referències; la majoria són etiquetes de productes industrials, sobretot pintures i vernissos.

18.3.2. LA DESPESA I INVERSIÓ EN PROTECCIÓ AMBIENTAL

La despesa en protecció mediambiental de les empreses catalanes és la més alta de l'Estat.

La despesa total de la indústria catalana per preservar el medi ambient –la suma de la inversió i la despesa corrent– va ser de l'1,5% del PIB real industrial de Catalunya l'any 2013. És a dir, el 25,3% de la despesa total del conjunt de l'Estat espanyol. Si es compara amb les altres comunitats autònomes, Catalunya segueix al capdavant, tant en despesa corrent, el 26% del total, com en inversió, el 22%, Andalusia la segueix a més distància. I d'acord amb les darreres dades, les empreses catalanes van augmentar la despesa per protegir el medi ambient el 2% l'any 2013 de l'any anterior (vegeu el gràfic V.2.A.G12 de l'annex).

GRÀFIC V.2.G6 Despesa total de les empreses en protecció ambiental. Comunitats autònomes 2013

La inversió en preservació del medi ambient baixa, però la despesa corrent puja.

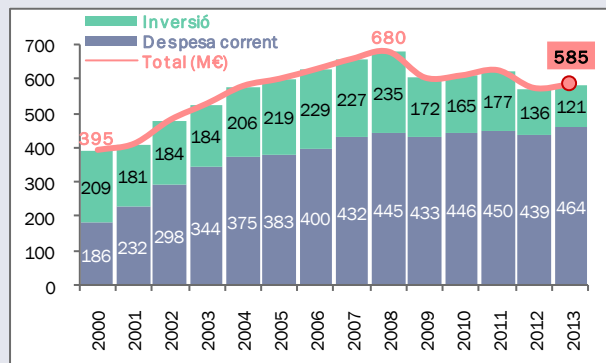
La despesa corrent –serveis, personal, pagaments a l'Administració, R+D+I i altres– va augmentar el 6%. En canvi, la inversió va disminuir l'11% (vegeu el gràfic V.2.A.G13 de l'annex). S'observa que la reducció de la inversió va afectar, especialment, els equips de final de cicle per tractar la contaminació un cop s'ha produït (equips independents), el 21% menys. Cal tenir en compte que la reforma fiscal de l'any 2014 va eliminar la deducció per inversions mediambientals de l'impost de societats (del 8% l'any 2013) a conseqüència del compliment obligatori d'una normativa ambiental cada cop més estricta.³⁴¹

El pes de la despesa corrent del 79% segueix sent superior al de la inversió del 21%, amb una distribució semblant a la mitjana de la UE-28. La major part de la inversió en maquinària, edificis i sòl s'ha dirigit a protegir l'atmosfera de les emissions (aire i clima) i a depurar les aigües residuals (aigua). En aquest context, l'únic vector que ha pujat el darrer any és l'aire i clima, el 7%, la resta han baixat, és a dir, els vectors: aigua, sòl, residus, soroll i altres.

³⁴¹ Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'impost de societats. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

GRÀFIC V.2.G7 Evolució de la despesa total en protecció ambiental i detall de la inversió. Catalunya 2000-2013

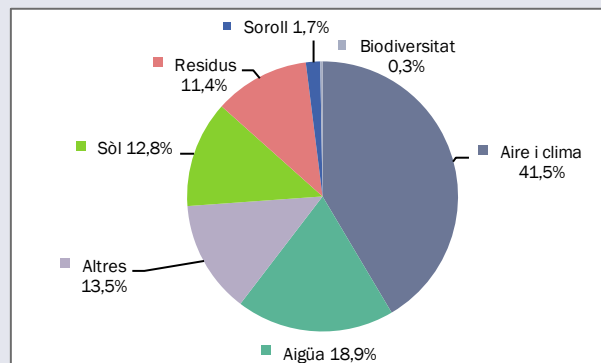
Evolució de la despesa corrent, inversió i total

Unitats: milions d'euros (M€).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Detall de la inversió per vectors ambientals

Unitats: percentatge de cada vector sobre el total (%).

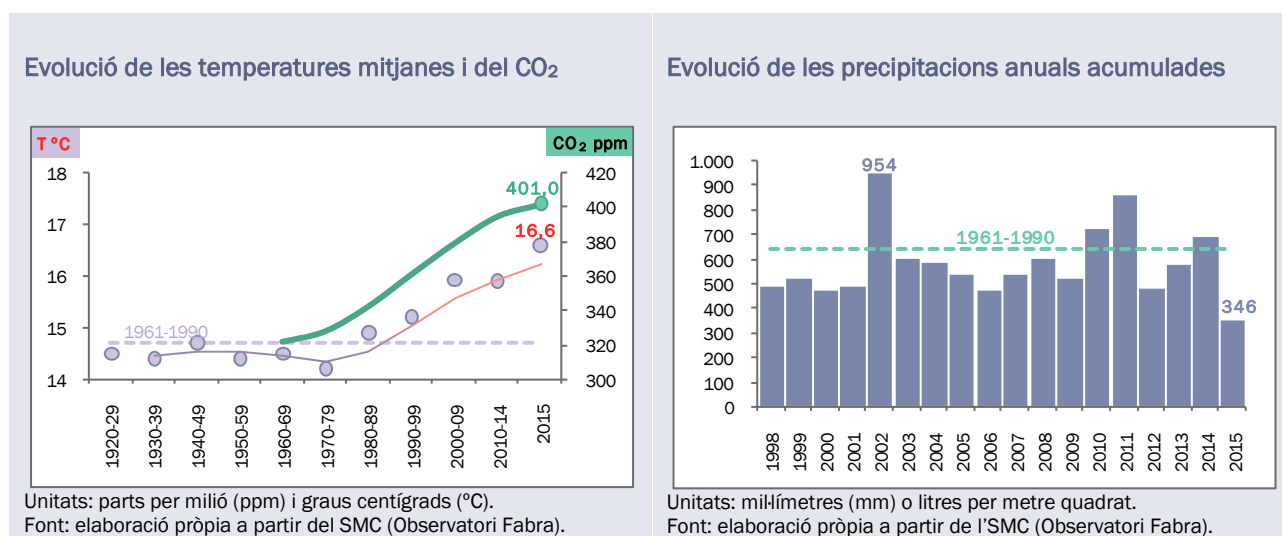
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

19. EL CANVI CLIMÀTIC

L'any 2015 ha estat el més càlid a la UE i al món i un dels més càlids registrats a Catalunya.

Els canvis en el clima fan vulnerables els ecosistemes i les societats. Per això cal conèixer com augmenta la concentració de CO₂ a l'atmosfera, vist que s'associa a l'increment de la temperatura del planeta i del nivell del mar. Segons la NASA, el CO₂ acumulat a l'atmosfera és de 401 parts per milió l'any 2015, la temperatura ha pujat 0,9°C d'ençà del 1880 i el nivell del mar 7,6 cm des del 1992. D'altra banda, el fenomen meteorològic *El Niño* - Oscil·lació del Sud (ENOS) ha provocat que aquest any fos un dels més càlids al món. També en el cas concret de Catalunya, tant a l'observatori Fabra (16,6 °C) com al de l'Ebre (18,8 °C).

GRÀFIC V.3.G1 Evolució de les temperatures i precipitacions acumulades. Catalunya 1920-2013

Així, la temperatura mitjana de l'atmosfera ha superat respectivament 1,8 °C i 1,6°C la mitjana climàtica i la de l'aigua de mar a l'Estartit també, entre 0,4 i 0,6 °C i a totes les fondàries, tal com s'observa al gràfic.

També ha estat un any sec a gran part del país, tot i que la precipitació s'ha reduït hi ha hagut diversos episodis extrems de pluja.

A Catalunya, la precipitació acumulada s'ha situat per sota de la mitjana climàtica (-50% o més) a gran part del territori, també a l'Observatori Fabra (vegeu el gràfic anterior). Tanmateix, s'han registrat trenta episodis de precipitacions intenses i extremes de pluja i neu,³⁴² quinze episodis de vent fort i nou de ruixats, xàfec i tempestes. A més, s'han registrat onze d'onades de calor o temperatures elevades. Tant és així que el Pla de protecció civil de Catalunya (PROCICAT) i el Pla d'emergències per inundacions (INUN-CAT) s'han activat diverses vegades durant l'any 2015.

19.1. LA MITIGACIÓ DEL CANVI CLIMÀTIC

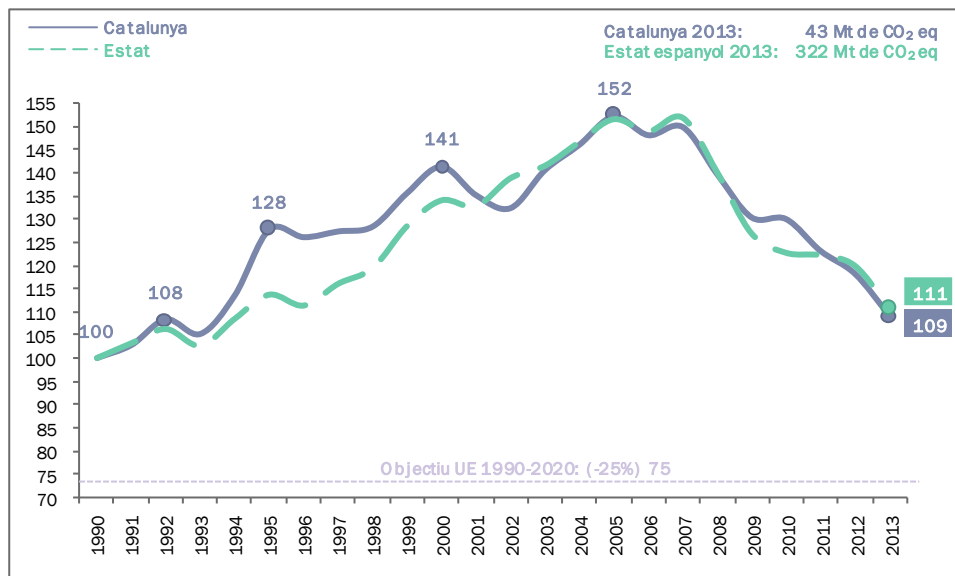
Els gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) que Catalunya va emetre a l'atmosfera l'any 2013 (última dada disponible) van augmentar el 9% respecte dels difosos l'any 1990, per sobre de l'objectiu (-25%) de la UE-2020, però per sota del fixat al Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2020 pendent de revisió.

³⁴²10 l/m² o més en 24 hores.

Cal tenir en compte que el Pla català agafa d'any base a partir del qual reduir les emissions el 2005 en lloc del 1990, quan les emissions van assolir el màxim, tal com s'observa al gràfic.

GRÀFIC V.3.G2 Evolució de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Catalunya i Estat (1990-2013)

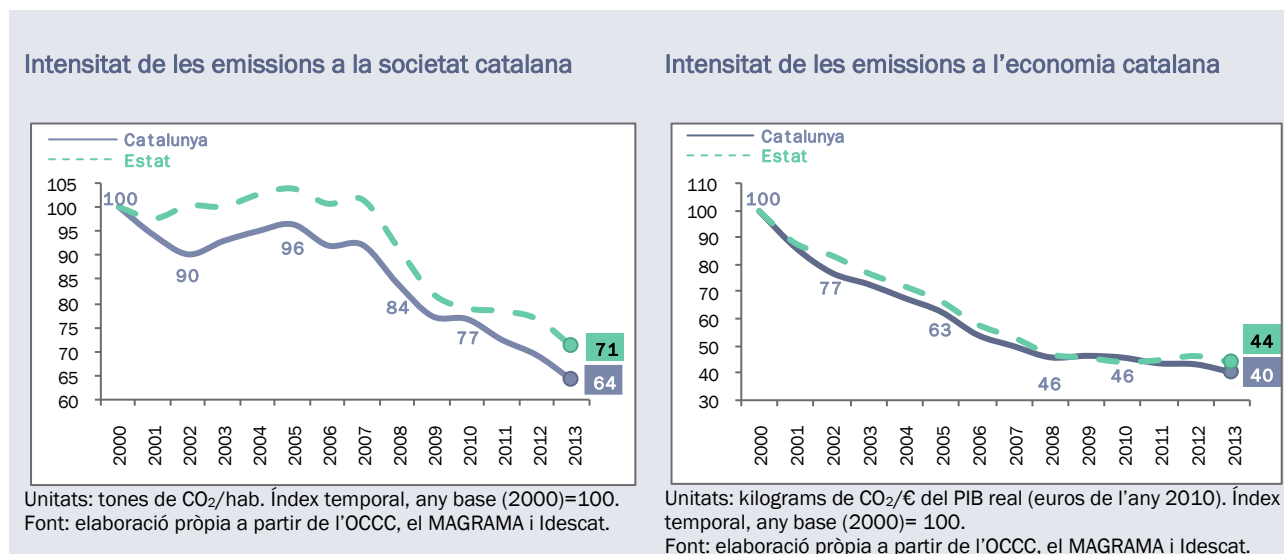
Unitats: índex temporal, any base 1990 =100.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OCCC i el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient (MAGRAMA).

Tot i que les emissions de GEH van baixar l'any 2013, s'entreveu un canvi de tendència.

L'any 2013 es van llançar a l'atmosfera menys GEH que l'anterior (-7,6%) i els indicadors d'intensitat de les emissions a la societat i l'economia catalana van millorar, tot i que s'albira un canvi de tendència a partir de l'any 2014. Així ho confirmen les dades notificades per les empreses catalanes sotmeses al règim europeu de comerç de CO₂ dels anys 2014 i 2015 i l'avenç d'emissions de GEH per comunitats autònomes del Ministeri (2014).

GRÀFIC V.3.G3 Evolució de la intensitat de les emissions de GEH a la societat i l'economia. Catalunya 1990-2013

D'una banda, l'indicador d'emissions de GEH a la societat catalana s'ha reduït més d'una tercera part (-36%) durant el període 2000-2013 i ha passat de 8,2 a 5,7 tones/habitant i any (vegeu el gràfic V.3.A.G1 de l'annex). De l'altra, la magnitud respecte de l'economia catalana també ha caigut (-60%), tant és així que ha baixat de 0,75 a 0,33 quilograms (kg) de CO₂ per € del PIB; en altres paraules, per cada euro generat s'han llançat a l'atmosfera 0,33 kg de CO₂ (vegeu el gràfic V.3.A.G2 de l'annex).

Des del punt de vista de la regulació hi ha dos tipus d'emissions de GEH, les de la Directiva de comerç de drets d'emissió (regulades, el 31%) i la resta (difuses, el 69% l'any 2013). Quant a les regulades, les verificades han superat les assignades de manera gratuïta els darrers tres anys (vegeu el gràfic V.3.A.G3 de l'annex), però la màxima diferència s'ha produït l'any 2015 (+42,2%), i les empreses per comprar quota d'emissió han gastat 29,3 M€. ³⁴³ Tot i que la meitat de les emissions notificades són industrials, les responsables d'aquesta desviació han estat les empreses elèctriques. La retirada de drets gratuïts explica una part, però cal analitzar també l'àmbit de l'energia (vegeu l'apartat 2.2 d'aquest capítol i el gràfic V.3.A.G4 de l'annex).

Les polítiques de mitigació

Tot i que arriba tard, l'Acord de París ha significat l'impuls a les polítiques de mitigació i adaptació i un avenç en la transparència i el suport financer.

La suma de la comunitat internacional ha fet possible que l'Acord de París s'aprovés l'any 2015 en substitució del Protocol de Kyoto. Ara bé, l'aplicació es revisarà cada cinc anys. El pacte té l'objectiu de mantenir l'augment de la temperatura atmosfèrica per sota dels 2 °C aquest segle i la voluntat que no superi l'1,5 °C, per l'alerta de la comunitat científica. Així com el de millorar la resposta als impactes del canvi climàtic. L'Acord entrarà en vigor l'any 2020 amb la ratificació com a mínim de 55 dels 195 països signants (el 55% de les emissions globals). ³⁴⁴ Enguany també s'ha aprovat l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible que integra la lluita contra el canvi climàtic. ³⁴⁵

³⁴³ La mitjana del preu de la tona de CO₂ ha estat de 7,01€ l'any 2015.

³⁴⁴ Conferència de les Parts de la Convenció Marc sobre el Canvi Climàtic (COP 21): [Acord de París](#), del 30 de novembre a l'11 de desembre de l'any 2015.

³⁴⁵ Cimera sobre desenvolupament sostenible que es va fer el setembre de l'any 2015.

El primer punt que cal considerar és el de les polítiques per reduir les emissions regulades, que han dut el Consell Europeu a proposar la revisió del mercat de drets d'emissió per estabilitzar-lo l'any 2015. El segon punt és el de les mesures destinades a disminuir les emissions difuses, que enguany s'han centrat en el transport, l'energia i l'edificació. En el cas concret de Catalunya, vist que el transport és un dels sectors que més GEH emet a l'atmosfera (el 27%), s'ha aprovat la Llei de finançament del transport públic, que aplica el principi "qui contamina paga" al càlcul de costos i trasllada la repercussió econòmica als usuaris. La norma també considera l'avaluació dels efectes externs negatius del servei de mobilitat (contaminació de l'aire i GEH).

D'altra banda, els ajuts a Catalunya s'han destinat a la compra de vehicles elèctrics (taxis, motocicletes, ciclomotors i bicicletes), híbrids i de gas. El marc de regulació el conformen el Programa d'incentius al vehicle eficient (PIVE-7) i el MOVEA per a l'adquisició de vehicles alternatius i la instal·lació de punts de recàrrega per als elèctrics.³⁴⁶ També destaquen altres mesures, per exemple, l'etiquetatge voluntari dels vehicles que menys contaminen per beneficiar-se dels descomptes i la gratuïtat dels peatges, l'acord per afavorir el gas en el transport d'alt tonatge i el projecte industrial de la moto elèctrica. De manera que a Catalunya hi ha 2.962 vehicles eficients matriculats l'any 2015, el 26% dels turismes i motos elèctrics de l'Estat espanyol, el 20% dels turismes híbrids i el 14% dels de gas. A més, ha augmentat el nombre d'estacions de càrrega elèctrica, 287 (1.057 endolls), gas liquat de petroli (GLP), 91 i gas natural, tant comprimit (GNC) com liquat (GNL), 13.

L'eficiència de les flotes de transport i la qualificació dels edificis han millorat a Catalunya l'any 2015.

Quant a l'energia i l'edificació sostenible, primer cal ressaltar l'extensió del Pla d'estalvi i eficiència energètica dels edificis i equipaments de la Generalitat de Catalunya fins a l'any 2017. Segon, l'ajut per elaborar auditories energètiques i millorar la gestió de l'energia a la indústria. Tercer, el suport econòmic a les organitzacions empresarials per dur a terme estudis de petjada de carboni. Per acabar, l'aprovació d'un projecte per rehabilitar habitatges (300 de l'illa eficient de Barcelona) i la línia d'ajuts de l'Estat espanyol per rehabilitar edificis i millorar l'enllumenat exterior, per a pimes i grans empreses. En conseqüència, la qualificació energètica dels edificis nous ha millorat a Catalunya, i el 20,7% tenen certificats d'eficiència alta (A i B). Quant a l'estoc, cal ressaltar que l'1,1% dels edificis tenen la qualificació alta, el 16,4%, mitjana i el 82,5%, baixa.

Enguany, les empreses catalanes que han reduït voluntàriament les emissions de GEH han augmentat.

Durant l'any 2015 s'ha dut a terme el procés participatiu de la Llei catalana del canvi climàtic.³⁴⁷ A més, per impulsar la transició cap a una economia baixa en carboni el Govern ha aprovat el Programa voluntari de compensació d'emissions de GEH.³⁴⁸ El nombre d'empreses adherides al Programa d'acords voluntaris per reduir el CO₂ no ha deixat de créixer d'ençà de l'any 2010, amb 44 noves empreses (+25%), i sumen en total 147 aquest any, el 71% de Barcelona.

³⁴⁶ Reial decret 124/2015, de 27 de febrer, pel que es regula la concessió directa de subvencions del Programa d'incentius al vehicle eficient (PIVE-7). BOE núm. 51, de 28.02.2015. Reial decret 1078/2015, de 27 de novembre, que regula la concessió directa d'ajuts per a l'adquisició de vehicles d'energies alternatives i per a la implantació de punts de recàrrega de vehicles elèctrics en 2016, MOVEA. BOE núm. 285, de 28.11.2015.

³⁴⁷ Per Acord de Govern de 20.10.2015 s'aprova el Projecte de Llei de canvi climàtic, que inicia la tramitació parlamentària el 23.02.2016.

³⁴⁸ Acord de Govern 123/2015, de 28 de juliol, pel qual s'aprova el Programa voluntari de compensacions d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle. DOGC núm. 6924, de 30.07.2015.

19.2. L'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

Les polítiques d'adaptació

El clima ha estat la causa principal del 92% dels desastres naturals l'any 2015 i cada cop és més indefugible tenir una estratègia per resistir els impactes del canvi climàtic. Per això, 14 països de la UE, incloent-hi l'Estat espanyol, disposen d'un sistema de monitoratge, informació i avaluació de riscos. En aquest àmbit, Catalunya compta també amb una estratègia d'adaptació. D'altra banda, segons l'Organització Mundial de Meteorologia, s'han registrat temperatures extremes, onades de calor intenses, pluges excepcionals, sequeres devastadores i molts huracans l'any 2015. Tal com s'ha comentat a l'apartat anterior, els plans PROCICAT i INUNCAT s'han activat diverses vegades a Catalunya aquest any, a causa de pluges intenses i onades de calor que han superat els 40 °C.

Catalunya ha obtingut finançament de la UE per desenvolupar diversos projectes d'adaptació al canvi climàtic.

Per consegüent, a Catalunya s'estan desenvolupant diversos projectes per adaptar-se al canvi climàtic i prevenir l'erosió del sòl i la reducció de la producció agrícola. Per exemple, la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) investiga els efectes de l'onatge i l'augment del nivell del mar sobre la costa catalana amb la finalitat de preservar-la. El projecte se centra als deltes de l'Ebre, el Llobregat i el Ter i a les platges del Maresme i la Costa Daurada. No obstant això, també s'estan desenvolupant altres recerques internacionals, com ara: Life ADMICLIM, per evitar la desaparició del delta de l'Ebre, BEWATER, per fer front al canvi climàtic a la conca del Tordera i Life MEDACC, d'adaptació al Mediterrani i que abasta les conques de la Muga, el Segre i el Ter, així com tres àmbits, els boscos, l'aigua i l'agricultura.

Per a més informació sobre la normativa relacionada amb la sostenibilitat ambiental aprovada durant l'any 2015, vegeu el [Recull normatiu al web del CTESC](#).

SIGLES

ABS	àrees bàsiques de salut
ACA	Agència Catalana de l'Aigua
ADIF	Administrador d'Infraestructures Ferroviàries
AEAT	Agència Estatal d'Administració Tributària
AENA	Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea
AGG	Administració general de la Generalitat
AHC	Agència de l'Habitatge de Catalunya
AIE	Agència Internacional de l'Energia
AJD	actes jurídics documentats
AP	administracions públiques
APP	Programa de compra d'actius
ARC	Agència de Residus de Catalunya
AROPE	indicador sobre risc de pobresa o exclusió social
AT	accident de treball
ATM	Autoritat del Transport Metropolità
BCE	Banc Central Europeu
BE	Banc d'Espanya
BOE	Butlletí Oficial de l'Estat
CA	comunitats autònomes
CCSE	coneixements constitucionals i socioculturals d'Espanya
CEPROSS	comunicació de malalties professionals en la Seguretat Social
CES	Consell Econòmic i Social
CFGM	cicles formatius de grau mitjà
CHE	Conca Hidrogràfica de l'Ebre
CIC	conques internes de Catalunya
CLU	costos laborals unitaris
CMA	cirurgia major ambulatoria
CMA	cirurgia menor ambulatoria
CNAE	Classificació nacional d'activitats econòmiques
CR	comptabilitat regional
CTESC	Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
DEF	Departament d'Economia i Finances
DELE	diploma d'espanyol com a llengua estrangera

DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
DOUE	Diari Oficial de la Unió Europea
EBAS	equips bàsics d'atenció social
EBE	excedent brut d'explotació
ECB	European Central Bank
ECL	Enquesta trimestral del cost laboral
ECV	Enquesta de condicions de vida
EGATUR	Enquesta de despesa turística
EMAS	Esquema de gestió ambiental de la Unió Europea
ENPE	espais naturals de protecció especial
EPA	Enquesta de població activa
ERO	expedient de regulació de l'ocupació
ESO	educació secundària obligatòria
EU2020	Estratègia Europa 2020
EUA	Estats Units d'Amèrica
EUROSTAT	Oficina Europea d'Estadística
FAO	Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura
FBC	formació bruta de capital
FBCF	formació bruta de capital fix
FEADER	Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural
FEAGA	fons europeus agrícoles de Garantia
FED	Reserva Federal Nord-americana
FGC	Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
FLA	Fons de Liquiditat Autonòmica
FMI	Fons Monetari Internacional
FPP	Fons de Pagament de Proveïdors
GEH	gasos amb efecte d'hivernacle
GESO	graduat en educació secundària obligatòria
GOV	Govern
IASS	índex d'activitat del sector serveis
ICAEN	Institut Català de l'Energia
ICASS	Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
ICO	Institut de Crèdit Oficial
ICS	Institut Català de la Salut
IDESCAT	Institut d'Estadística de Catalunya
IFL	intermediació financera local
IMD	intensitat mitjana diària

IMSERSO	Institut de Gent Gran i Serveis Socials
INCASÒL	Institut Català del Sòl
INE	Institut Nacional d'Estadística
Insee	Institut Nacional d'Estadística i d'Estudis Econòmics (França)
INSS	Institut Nacional de la Seguretat Social
INUNCAT	Pla d'emergències per inundacions
IPC	índex de preus de consum
IPCH	índex de preus de consum harmonitzat
IRPF	impost sobre la renda de les persones físiques
ISM	Institut Social de la Marina
ISO	Organització Internacional per a la Normalització
IT	incapacitat temporal
ITC	Inspecció de Treball de Catalunya
IVA	impost sobre el valor afegit
ktep	milers de tones equivalent de petroli
LAPAD	Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (Llei 39/2006)
LEC	Llei d'educació de Catalunya
LRMP	Llenguadoc-Rosselló_Migdia_Pirineus (regió administrativa francesa)
M€	milions d'euros
MP	malaltia professional
MSEL	Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya del CTEESC
Mt	milions de tones
MTD	millors tecnologies disponibles
NO2	diòxid de nitrogen
OCDE	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics
OEP	Oficina Europea de Patents
OEPM	Oficina Espanyola de Patents i Marques
OOAA	organismes autònoms
PAC	Política Agrària Comuna
PANOTRASS	patologies no traumàtiques de la Seguretat Social
PCAC2020	Pla de l'energia i del canvi climàtic de Catalunya 2020
PDE	Protocol de dèficit excessiu
PE	Parlament Europeu
PEF	Pla econòmic i financer
PEIN	Pla d'espais d'interès natural

PFI	programes de formació i inserció
PIA	Programa individual d'atenció
PIB	producte interior brut
PIMES	petites i mitjanes empreses
PM	partícules en suspensió inferiors al número de micres indicat
pp.	punts percentuals
PQPI	programes de qualificació professional inicial
PRECAT20	Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya 2020
PROCICAT	Pla de protecció civil de Catalunya
PRTR	Registre d'Emissions i Transferència de Contaminants
PTGC	Pla territorial general de Catalunya
PUOSC	Pla únic d'obres i serveis de Catalunya
R+D	recerca i desenvolupament
R+D+I	recerca, desenvolupament i innovació
RA	remuneració dels assalariats
RBE	renda bàsica d'emancipació
RE	règim especial
RENFE	Red Nacional de Ferrocarriles Españoles
RETA	règim especial de treballadors autònoms
RMB	Regió Metropolitana de Barcelona
RMI	renda mínima d'inserció
RO	remuneració dels ocupats
SAD	Servei d'ajuda a domicili
SAREB	Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària
SAU	superfície agrícola utilitzada
SCAAD	Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència
SEC	Sistema Europeu de Comptes
SEITTSA	Sociedad Estatal de Infraestructuras de Transporte Terrestre, Sociedad Anónima
SISPE	Sistema d'Informació dels Serveis Públics d'Ocupació
SOC	Servei d'Ocupació de Catalunya
SPA	sector públic administratiu
SPOE	Servei Públic d'Ocupació Estatal
SS	Seguretat Social
TLC	Tribunal Laboral de Catalunya
TLTRO	operacions de refinançament a llarg termini
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UAO	Universitat Abat Oliva

UB	Universitat de Barcelona
UE	Unió Europea
UEM	Unió Econòmica i Monetària
UIC	Universitat Internacional de Catalunya
UOC	Universitat Oberta de Catalunya
UPC	Universitat Politècnica de Catalunya
UPF	Universitat Pompeu Fabra
URL	Universitat Ramon Llull
URV	Universitat Rovira i Virgili
UVIC	Universitat de Vic
VAB	valor afegit brut

COMPOSICIÓ DEL PLE A 29-06-2015 (DATA D'APROVACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2015)

Ple

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya és integrat per totes les persones que en són membres, sota la direcció de la Presidència, i és assistit pel secretari o secretària executiu.

President:

Sr. Lluís Franco i Sala

Vicepresidents:

Sra. Alba Cabañas Varales

Sra. Montserrat Delgado Pérez

Secretària executiva:

Sra. Teresita Itoiz i Cruells

GRUP PRIMER

Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CC.OO.)

Sra. Gina Argemir i Martínez

Sra. Raquel de Haro González

Sra. Montserrat Delgado Pérez

Sr. José Manuel Jurado Villena

Sr. Alfons Labrador i Tames

Sr. Jesús Martínez Ortiz

Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)

Sr. José Manuel Fandiño i Crespo

Sra. Josefa García i Lorenzo

Sr. Dionís Oña i Martín

Sra. Laura Pelay i Bargalló

Sra. Aida Ruíz Franco

Sr. José Martín Vives i Abril

GRUP SEGON

Foment del Treball Nacional

Sra. Yésika Aguilar Granados

Sr. Andreu Basseda Tous

Sra. Alba Cabañas Varales

Sr. Jorge Juan Galofré Moragas

Sr. Juan José Meca Saavedra

Sra. Marisol Morales de Cano

Sr. Antonio Sáenz Andrés

Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)

Sr. Moisés Bonal i Ferrer

Sra. Elena de la Campa Alonso

Sra. Lourdes Esteban Paredes

FEPIME, Federació d'Empresaris de la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya

Sra. Maria Helena de Felipe Lehtonen

Sr. Salvador Guillermo Viñeta

GRUP TERCER

Unió de Pagesos de Catalunya (UP)

Sra. Maria Rovira Duran

Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)

Sr. Josep Rosera i Simó

Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors (FNCCP)

Sr. Màrius A. Vizcarro i Gianni

Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)

Sr. Xavier Pié i Dols

Sra. Lorena Torró i Garrido

Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Sr. Oriol Illa Garcia

Experts

Sr. Ramón Bonastre i Bertran

Sr. Joan B. Casas Onteniente

Sr. Modest Guinjoan Ferré

Sr. Rafael Ortiz Cervelló

Sra. Carme Porta Abad

Sra. Esther Sánchez Torres